DAVIDIS REGIS AC PROPHETÆ ALIORVMQVE SACRORVM VATVM

Psalmi,

EX HEBRAICA VERITATE

in Latinum carmen à BENEDICTO ARIA MONTANO obseruantissimè conuersi.

Cum argumentis & elucidationibus, quibus singulorum Psalmorum sententia plenè exponitur, & orationis filum deducitur, eiusdem interpretis opera & studio adiunctis.

ANTVERPIÆ,
Ex officina Christophori Plantini,
Architypographi Regij.
M. D. LXXIIII.

CHRISTOPHORVS PLANTINVS CHRISTIANO LECTORI SALVTEM.

S ACRORVM *librorum omnium, qui ex Hebraica veritate in Græcam & Latinam linguam translati sunt, difficillimam & obscurissimam esse orationem, qua Dauidis Psalterium versum est, adeò omnibus est compertum atque exploratum, vt si ostendere quis paret, actum (quod dici solet) agere videatur: neque alio argumento sententia hæc indiget, quàm lectione ipsa plurimorum Psalmorum. Quid enim difficilius legi vel audiri potest, quàm*; Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent, in corda inimicorum Regis: *&*; Si dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ: & posteriora dorsi eius in pallore auri. Dum discernit cælestis reges super eam, niue dealbabuntur in Selmon: mons Dei, mons pinguis. Mons coagulatus, mons pinguis: vt quid suspicamini montes coagulatos? *&c.* Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantiũ, Dominus in eis in Sinai in sancto, *& cætera. quæ si ad hanc rationem obseruentur, non dubium est, quin maximam psalmorum partem simili nota sibi sint vendicatura. Fuère quidem complures, qui præter vulgatam communem versionem, qua Romana mater nostra Ecclesia vtitur, siue sententiæ magis explicandæ causa, siue alio consilio ducti, varias olim & nostro etiam sæculo interpretationes elaborarunt; à quibus quid quantúmve in aliis libris præstitum sit, examinare & expendere neque meæ facultatis neque loci huius esse arbitror. illud certè manifestum est, si parum in aliis, minimũ in Psalterio vertendo præter vulgatam quã vocamus interpretationem fuisse per illos promotum. Nam si quis sententiam planiorem ac faciliorem nonnullis in locis reddidisse*

videatur, orationis tamen grauitatem, ac sublimem illum tenorẽ & sonitum, quem nostra versio refert, amisisse deprehenditur. Etenim cùm in sacris scripturis vertendis normam illam religiosè teneri oportere & sancti patres & viri docti affirment, vt non solùm sententiæ pondera exhibeantur omnia, sed ne verbörum vlla vis ac significationis elegantia desideretur; accidit, vt quicunque eos libros, qui vario ac multiplici carminis genere Hebraicè constant, vt Iob, Psalterium, & Cantica sacra, in Græcum vel Romanum sermonem vertere studeat, si solutæ orationis stylum obseruare velit, quemadmodum plerique omnes alij præter nostrum interpretem voluisse videntur, ieiunam dictionem & elegantiæ illius, quæ apud Hebræos auditur, expertem sonet; sin verò (vt interpres noster idq; rectius multo fecit) poëticum illud dicẽdi artificium imitari conetur, elegantiorem quidem & quæ mysterium magis redoleat dictionem, verùm obscuriorem & explicatu difficiliorem exhibeat. Manifestè quidem apparet poëtica elegantia in nostro, qui in sacris templis quotidie canitur, Psalterio, vt, In exitu Israel de Ægypto, domus Iacob de populo barbaro. Facta est Iudęa sanctificatio eius, Israël potestas eius. Mare vidit & fugit, Iordanis conuersus est retrorsum, *& cæteris huius modi quã plurimis: in quibus quãuis prosa oratione ab interprete nostro versis, tamen, vt ille aiebat, inuenias etiam disiecti membra poëtæ. Huius verò rei rationem sæpè mecum putanti mihi illa sententia perpetuò hæsit; ea, quæ à primo auctore carmine scripta & poeticis figuris atque schematis exornata essent, non posse in aliam linguam commodiùs quàm carmine verti, vt vtrique parti, & sententiarum videlicet grauitati, & dictionis ac verborum elegantiæ satisfieret. Nam cum carminis natura sublimiorem & metaphoris aliisque figuris ornatiorem stylum postulante aptè conu..ire potest ea, quæ in aliis linguis cultis præcipuè, qualem Romanam esse scimus, poeticæ orationis forma obseruari solet, modò ingenio tractetur vtriusque linguæ perito ac*

poëticæ

poëticæ tum facultatis, tum etiam disciplinæ compote. Igitur cùm ad literarum præcipuè sacrarum cultum & naturæ quadam propensione, & studio etiam ardenti incitatus, animatusque semper fuerim, atque aliorum qui in hoc genere ad publicam vtilitatem operam diligentiamque ponunt, conatus & labores pro artis opisque meæ modulis adiuuare perpetuò nitar; Benedictum Ariã, quem omnibus viribus totoque pectore ad sacra pietatis studia iuuanda & promouenda incumbere, ferè omnes, qui virum cognouêre, sciunt, superiori anno rogabam, nunquid animum ad hãc Psalterij explicandi rationem adiecisset: tunc verò is mihi specimẽ ostendit Psalmorum quorundam, quos ex Hebraico idiomate ac stylo Latinè canere meditatus fuisset, vt illa animi recreatione Petri Veleij Gueuaræ Hispalensis Ecclesiæ iurisconsulti Canonici, ac Prioris, pietatis Christianæ studiosissimi, & religionis colentissimi viri absentis desiderium leniret. Namq; solet idem Benedictus, vt mihi sæpè retulit, in iis lucubrationibus aut meditationibus, quas vel quotidiano & grauiore vel intermisso & iucundiore studio susceperit, aliquem ex amicis, quos plurimos optimos & piissimos habet, veluti præsentem proponere, quem inter agendum sæpè intueri & identidem consulere sibi videtur; atque hoc pacto & laborem libentius perfert, & illius, cui ita laborat, amici absentiam solatur: interea verò absentis viri personam induit ad ea relegenda & corrigenda, quæ ab ipso conscribuntur; ita fit, vt quamuis vel solitarius in agris vel in penetralibus domi reclusus, tamen in amicorum suorum dulcissimo colloquio versetur. Illo igitur mihi ostenso specimine cùm vehementer afficerer, videreque mihi viderer voti mei erga vtramque sacrorum psalmorum partem, sententiam videlicet & orationem, optatissimum euentum, si ad finem vsq; id opus perduceretur, pro amicitia mihi cũ illo sancita, & pro cognito illius erga sacrosanctam Ecclesiã & pietatis amatores studio, rogare & hortari eundem cœpi, vt iuxta exempli illius formã totum Psalterium nobis ex Hebraico carmine interpretaretur,

quod ille superioris anni festiuis diebus Deo honestos ac pios conatus promouente absoluit, atque Latinis hominibus fidelissimam paraphrasim exhibuit; cuius quantus, quamque iucundus lectoribus sit futurus vsus, præterquàm quòd doctissimorum censorum iudicio pronuntiatum est, omnium etiam bene de bonis rebus sentientium testimoniis declaratum iri spero. Vt verò ipse etiam officium, quod in hoc apud Montanum promouendo opere cœperam, edendo etiam ad publicam vtilitatem pro mea parte absoluerem, quam potui magnam diligentiam adhibui, vt eleganti characterũ genere, accurateque correctum atque omnino sartum tectum idem opus curarem, adiuncto ipso Hebraici Psalterij exemplari, eoque sine punctis, vt olim fuisse videtur cùm ab interprete nostro versum est, quò faciliùs cognosci possit fons, ex quo illa variarum versionum diuersitas emanauit, aliis aliter copiosè fluentem aquam deriuantibus, neque tamen ob eam rem inuicem pugnãtibus; quos quemadmodum coniungi posse contingat, satis clarè hæc Benedicti Ariæ paraphrasis à verborum vel simplici vel multiplici significatione nusquàm discedens docuisse mihi videtur: cuius viri labore dum tu pie lector frueris, candido & vti Christianũ decet sincero animo vt vtaris obsecro, Deumq; preceris, vt huic viro & omnibus catholicæ Ecclesiæ ministris mentem spiritumque suggerat & augeat, quo in communẽ vtilitatem atque ædificationem corporis Christi mystici sanctam atque assiduam ipsique Deo probandam operam nauent omnes. Vale Antuerpiæ Cal. Augusti. 1573.

B. ARIÆ

B. ARIÆ MONTANO SVO ANDR. MASIVS S. D.

REMITTO tibi mi Aria doctissime animóque meo carissime, eam Psalmorum tuorum partem, quam mihi abs te discedenti mense Ianuario legendam dederas: de quibus, vt, pro nostra familiaritate, apertè & ingenuè tibi, quod sentio, dicã: non possum non vehementer probare industriam tuam, & fidem, quibus & religiosissimè, & luculentissimè; quidquid in Hebræo est, Latinis verbis expressisti: vsque adeò vt prorsus nihil vsquam; ne vnum quidem Dei proprium nomen, non enodatum, scitissimeque explicatum prętermisisse videaris. In eo autem etiam admirari debeo artificiosam tuam dexteritatem; quòd tam angustis religiosæ interpretationis determinata cancellis verba tam commodè & facilè flectere, atque aptare in poëticos numeros potueris: & quæ alij interpretes soluta liberaque oratione vix Latinè, ea tu carmine eleganter & numerosè dixeris. Quapropter non solùm hortor, verùm etiam obsecro te, vt istos tuos versus; in quibus sanctam grauitatem lepida suauitas mirificè commendat, per primum otium non nihil elimatos atque expolitos (ab ipsa enim incude etiã tum calentes mihi tradideras) Plantino nostro des edendos in vulgus. Legent enim profectò (si quid iudico) studiosi non solùm lubentissimè, quia metro constant: quod orationis genus hymnorum est proprium; atque ab ipsis auctoribus sacris obseruatum vsurpatumque: verùm etiam vtilissimè, & magno cum fructu; quia tanta cum fide, tamque planè ad verbum de Hebræis sunt expressi, vt certiorem interpretem (de nouis loquor) consulere nullum

lum

lum illi queant. Scripſit quidem M. Antonius Flaminius, vir in omni vita ſuauiſſimus, (fuit enim magna mihi cum eo familiaritas) multos Pſalmos ſuauiſſimis carminibus; ſed aliorum interpretum incertam ſecutus fidem: cùm neſciret ipſe literas Hebraicas. Scripſit & Georgius Buchananus Pſalmos omnes poëticis non ſolùm numeris, ſed etiam elegantiis ornamentiſque omnibus excultiſſimos, ornatiſſimoſque: ſed παραφραστικῶς. Quare horum, aut ſi qui ſunt his ſimiles alij; vel, ſi fieri poteſt, præſtantiores etiam: Ego enim iſta mea breui enumeratione, neminem excluſiſſe videri volo iſtius certaminis pulcherrima gloria: horum, inquam, labores; etſi vtiliſſimi illi quidem ſunt, ac prorſus immortalitate digni, tuis tamen laboribus diuerſa & multo certiore inſtitutis ratione, non debent obſtare; & in vulgus exeundi viam præcludere. Qui cùm ſis Hebraicè cumprimis doctus: (hoc enim certò comperi,) nihil tibi vſquam quantauis metri neceſſitate conſtricto, dicendum putauiſti, quod ibidem non alicuius Hebræi verbi notatione cōtineretur. Et hæc quidem de tuis Pſalmis mea eſt ſententia, mi Aria. Ceterùm, quia pro illo Dei nomine יהוה; quod maiores noſtri & Græci, & Latini, inde vſque à noſtræ Eccleſiæ initiis; ſiue Iudaica ſuperſtitione non repudiata; ſiue iudicio, & cum aliquo myſterio; ineffabile eſſe dixerunt; &, Dominum, conuerterunt; tu vbique, IAS, reddidiſti, velim mihi explices, quo hoc conſilio, quáue ratione feceris. Etenim ſi illius vocis ſonum; qui eſt Iehoua, aut Ioua; repræſentare voluiſti, Iouis tibi potius, dicendum erat. quod nomen ſi quis exiſtimet veteres ex Hebræorum arcanis (vt multa) ſumpſiſſe; neque temerè Deo ſummo attribuiſſe, minus ille fortaſſis aberret à vero, quàm qui à iuuando illos deduxiſſe putant. Sed hoc, propter peruagatam ſuperſtitionem nimis iam odio-

ſum

ſum eſt. Sin autem Hebraici nominis enodationem voluiſſes facere;non dixiſſes,opinor,Ias,ſed ens;vt Græci optimè,ὁ ὢν vel τὸ ὄν. Eſt enim nomen יהוה diuinæ eſſentiæ impoſitum. Memini quidem Plutarchum dicere libello illo doctiſſimo, de figura ει apud Delphos conſecrata; poſtquam multis verbis mirabiliter diſputauit; de ſolo Deo verè dici poſſe,quod ſit; Eum,inquam, dicere memini, fuiſſe ex antiquis aliquos, qui Deum nomine, εἶ ἕν, ſalutandum putarent. Verùm neque hoc ſatis conſonat tuo Ias. Quare ſuſpicor te Hebræorum יה exprimere voluiſſe. Atqui rurſus non intelligo, cur dimidiatum quàm integrum nomen dicere malueris. Sed ego conſilij tui rationem ex te ipſo audiam faciliùs, citiuſque, vt video, quàm coniecturis aſſequar. Vale mi Aria, & me, quod facis, amato ex animo. Tertio Nonas Martias, Zeuenera. CIↃ. IↃ. LXXII.

B D. BEN.

D. BEN. ARIÆ MONTANO
IOHAN. HARLEMIVS
S. P. D.

POSTEA *quàm Pſalmos tuos accepi, vir clariſſime, nihil mihi potius fuit, quàm vt eos cum Hebraico textu conferrem, & tanquam ad ſui fontis originem reuocarem. Feci id in nonnullis, facturus idem perlibenter in omnibus; niſi me cum aſsiduum, ac pene quotidianum munus docendi, tum mea non tenuis modò, ſed etiam afflicta valetudo probibuiſſent. Verùm ex iis verſibus tuis, quos diligenter conſideraui, facilè de vniuerſi operis pulchritudine, atque elegantia coniecturam facere potui: reperi enim id quod me admodum delectabat, & in ſummam admirationem rapiebat; ita te accuratè ſingularum vocum Hebraicarum vim, & energeiam expreſſiſſe; vt ne apicem quidem vllum, quem Latino carmine non redderes, tibi prætereundum exiſtimaueris. quòd ſi vox aliqua Hebræa multiplicem, vel ambiguam ſignificationem habebat, vidi te illam quoque multiplicitatem, aut verius, diuinarum literarum copioſam fecunditatem Latinis verbis indicaſſe; vel commoda aliqua periphraſi, quod Latinæ linguæ deerat, magno iudicio ſuppleuiſse. Præterea nomina diuina, quæ apud Hebræos varia ſunt, & ſingula tamen ſingularem aliquam Dei proprietatem continent, non ſine diligenti cura vbique à te obſeruata, & ſuis quæque propriis, atque accommodatis nominibus, quantum fieri poterat, expreſſa animaduerti; quod eo conſilio te feciſſe exiſtimo, quòd ſciebas in iis magna frequenter recondita eſſe myſteria, quæ penitus non apparerent, ſi vno ſemper, & eodẽ nomine Latino* [Deus] *vel* [Dominus] *vt pleriq; interpretes fecerunt; diuerſa illa nomina redderentur. Hoc tuum*

inſti-

institutum, antequàm ex carmine Psalmis præfixo perspexissem, vehementer mirabar, te pro diuino illo & ineffabili Dei nomine יהוה*, quod Græci* τετραγράμματον*, i. quatuor literarum appellant, vocem* IAS *Latinis hominibus, vt tunc existimabam, incognitam, passim in carmine tuo vsurpasse. quod & alia quædam similia qui minus attendent, iudicabunt fortasse pleraque carmina esse obscuriora: verùm id nemini mirum videri debet, cùm ferè omnia ex abditissimis Hebraicæ linguæ thesauris petita sint. Itaque librum tuum pium ac eruditum esse censeo; & sacræ linguæ, diuinarumque literarum studiosis, si prælo committatur, vtilem ac fructuosum futurum esse non dubito. neque labor aut molestia, quæ sententiarum obscuritatem necessariò comitatur, recusari debet, cùm eam & carminis suauitas & eruditionis vtilitas vberrimè compensent. Vale Louanio 11. Kalend. Iulij. An°.* CIↃ. IↃ. LXXIII.

FRANCISCVS RAFELENGIVS PLANTINI GENER BENED. ARIÆ MONTANO S.

QVANTVM & voluptatis & emolumēti ex tuæ poëticę Pſalmorum Paraphraſeos lectione ceperim, ſermone explicare non poſſem, vir doctiſsime, mihiq́; plurimùm colende. Præter natiuam enim ac genuinā poëſeos elegantiam, quæ in hoc opere perſpicuis & claris argumētis eluceſcit, illud ſingulare ac inauditum interpretationis genus, quo pro admirando diuini numinis tibi infuſo munere, cuius ſpiritu feruēte totus cales, recōditos ac diuinos Pſalmographi ſenſus apertis, ſuccinctis, & Hebraicæ veritati conſonis verbis enucleas, me ad ſtuporem vſq; rapuit: adeò vt tua ope ad infinitorum locorū difficillimos ac intricatiſſimos nexus enodandos aditum patere, fateri non verear. Ceterùm animi mei deſiderio vix temperare valeo, quin omnium ſtudioſorum nomine te obſecrem, vt illis ſummariis argumentis & annotatiunculis, quibus, pro exuberante materiæ, quam tibi cæleſtis ſpiritus ſuggerit, fertilitate, quaſdam margines illuſtrare cœpiſti (quippe cùm ſint admodū concinnæ, & cuiuſq; Pſalmi medullam breuiſſimè contineāt) reliquos Pſalmos exornare pergas; ne ij qui ad ſacrorum oraculorum myſteria intelligenda adſpirant, tanto beneficio ſe priuari meritò conquerantur. Vale.

D. GEOR-

D. GEORGII STENII S. THEOLOGIÆ LICENCIATI AD LECTOREM CARMEN.

MIRARIS, *Lector, Ießëi cantica vatis*
Rursus in Ausonios esse relata modos?
Siste, nec, vt damnet censoria virgula carmen,
Iudicij laxes illicò fræna tui.
Sunt ea Romana sæpè illustrata poësi:
Ingenij maneat gloria cuique sui.
Si (mihi crede) sacrum libeat spectare poëtam,
Inter præcipuos hic tibi primus erit.
Fige oculos, tersoq; vide sermone leporem
Seruata Hymnorum pristina vbique fide.
Purius ex ipsis saliunt quòd fontibus vndæ
Quid mirum, quàm si turbido ab amne fluänt?
Non nisi ab Hebræi genuino idiomate textus
In Latium expreßit singula verba sonum.
Non Iouis hic nomen, non numina vana deorum,
Non gentilitias fértve refértve phrases.
Apta Deo imponens, æuo ignorata priori,
Sanctis dat rebus nomina sancta suis.
Auctorem reuerere, vt sit Bene-dictus בר-IÆ
Heßperij felix lausq; decusq; soli.

Hos Pſalmorum libros Benedictus Arias Montanus à ſe ex Hebraica lectione & phraſi ad verbum in Latinum carmen conuerſos doctiſſimis & pientiſſimis Cenſoribus legitimis examinandos & iudicandos exhibet, illud profeſſus imprimis, nullum eſſe in tota verſione verbum, nullum ſchema, nullum ornamentum, cuius ratio aperta ex Hebræorum verborum ſignificatione reddi non poſſit, nihilque hîc eſſe ab interprete allatum præter Latina verba & carminum genera. Id quod quatuor in ſacris linguis peritiſſimorum virorum teſtimoniis operis initio aſſutis conſtare poteſt. Quorum iudicio & ſententia idem interpres argumentorum & elucidationum adſcriptione ſingulorum Pſalmorum filum & orationis contextum proſequutus eſt.

B. Arias Montanus

CENSORVM ANTVERPIENSIVM IVDICIVM.

Paraphraſtica hæc conſcriptio Pſalmorum, carmine à doctiſſ. viro B. Aria Montano edita, nihil habet S. Romanæ Eccleſiæ fidei contrarium, aut Reipub. offenſiuum: immò omnino vtile fore iudicamus, vt typis in multorum vtilitatem exprimatur.

Quod atteſtamur

FRANCISCVS SONNIVS,
Epiſcopus Antuerpienſis.

Sebaſtianus Baer Delphius inſignis Cathedral. Eccleſiæ S. Mariæ Hantuerpien. plebanus & Canonicus.

Syluester Pardo.

THEOLOGORVM LOVANIENSIVM ET CENSORVM IVDICIVM.

Hos doctiſſimi viri Benedicti Ariæ Montani, S. Theologię profeſſoris eruditiſſimi, Pſalmos nihil habere fidei Catholicæ contrarium, ſed plurimum, quod ad pleniorem intelligentiam vulgatæ editionis cōducat, quodq́; ad profundos & varios textus Hebraici ſenſus eruendos & obſeruandos proſit, atteſtamur : ac proinde vtiliter imprimi poſſe cenſemus. Louanij 17. Calend. Iulias 1573.

Auguſtinus Hunnæus ſacræ Theologiæ profeſſor Regius.

Cornelius Reyneri Goudanus, ſacræ Theologiæ in alma Vniuerſitate Louanienſi ordinarius profeſſor.

Ioannes Molanus, Apoſtolicus & Regius librorum cenſor.

Georgius Lapidanus Benedictinus, S. Theologiæ Licent. linguarum ſacrarum ſtudioſus.

REGIA CATHOLICA MAIESTAS GRATIA SVA PECVLIARI CHRISTOPHORO PLANTINO ARCHITYPOGRAPHO SVO POTESTATEM FECIT IMPRIMENDI PSALMOS DAVIDIS PROPHETÆ, ET ALIORVM SS. VATVM EX HEBRAICA VERITATE IN LATINVM CARMEN, A BEN. ARIA MONTANO CONVERSOS, CVM ARGVMENTIS, &C. ATQVE EVM LIBRVM PER OMNES SVAS PROVINCIAS LIBERE DISTRAHENDI, VT LATIVS EXPRESSVM EST IN LITTERIS.

DAT. BRVXELLÆ XVII. IVLII CIↃ. IↃ. LXXIII.

Subſign.

I. Boudevvins.

BENEDICTI ARIÆ MONTANI DE PSALMORVM STVDIO ATQVE VSV; AD LYRAM.

Carmen dicolon diſtrophon.

FESTIS *quid mediter pius*
Diuini vel agam tempora poſt ſacri?
O me quæ teneris ſoles
Delectare modis barbyte, cur diu
Laxis artubus horrida
Et ſuſpenſa taces? deſere ferreos
Vncos, excute puluerem, ac
Neruos imparium turbine clauium
Contentos anima in ſonum;
Et gratam ſuperis lætitiam moue
Mecum. ſi libet ordinem
Exercere nouum; carmina concines,
Olim quæ veniens polo
Dictabat facili numine Spiritus,
Iudæ in montibus arduis,
Formoſo ante alios, ſed magis & pio,
Paſtori niuei gregis;
Cui rexiſſe pecus, cui Deus aſperos
Vrſos ſternere; cui dabat
Perfregiſſe feris ora Leonibus.
Illum ſæpe virente ſub
Vmbra ſicamini, roboris aut ſacri,
Intentum patrii Dei

Pſalmorũ verſio ex Hebraica veritate in Latinũ carmen feſtis anni 1572. diebus poſt peractũ ſacrũ ſuſcepta & exhibita fuit.

Sicaminos arbor ruſtica in Syriæ Palæſtinæ ſiluis frequens.

Dicendis iuuenem laudibus vndique
Ambibat tacitus diu
Armenti pater, & lanigeri gregis
Denso cum pecore accubans
Pugnax dux & aquæ & graminis immemor:
Progressumq́; etiam loco,
Immotis oculis, composito & gradu,
(Ne turbet strepitus sonum)
Certos visa sequi turma per ordines.
Illis carminibus feræ
Victæ vel fugiunt, vel pecori vago
Parcunt, omnis & inscio
(Is dum pastor adest) horribilis metus;
Errent valle vel infima, aut
Propter lustra cubent vel saliant licèt.
Illum sæpe comantibus
Ramis excipiens pennigerum genus
Aut tuta è silicis domo
Attendit, veritum sacra silentia
Cantu rumpere garrulo; aut
Alarum strepitu vel pede concito.
Donec vox pueri modis
Intermissa suis sisteret, ac sonos
Plectro sollicito exciti
Nerui continuis ictibus ederent:
Tunc siluæ iuga frondea,
Collis cum tumidis montibus herbifer,

Et cum fontibus integris
Deducta irriguis flumina vallibus,
Lenis verbere spiritus
Atque vndæ tremulis cursibus, agnitam
Sanctæ vocis imaginem,
Excepti referunt carminis & modos.
Ramis multa loquacibus
Tunc respondet auis versicolor; magis
Suaues concinit & magis
Distinguit numeros, & minuit breueis,
Paruo gutture mobilis,
Et lingua docilis fingere Dædala.
Tunc & nomen amabile
Sanctis personuit sæpius in locis,
Nomen perpetuò efficax,
Quod cælum recreat, quod superos fouet,
Regna & concutit infera,
Quod sciso in pelago fornicibus cauis
Vndas concamerat leueis,
Et muros liquidis fluctibus extruit;
Quod montes trepidi pauent,
Amnes & refluis gurgitibus timent.
Idem terrigenûm pios
Permulcens animos afficit & trahit;
Et mortalia spernere,
Atque optare decus perpetuum monet,
Angustamq́ue sequi viam;

Nominis diui-ni laudes.

Ac dat regna poli ſcandere lucida;
Mortalémque vicem ſuper
Et dici & fieri atque eſſe iubet viros
Natos & ſobolem Dei,
Regéſque æthereis in ſoliis locat.
Illi vt carmina nomini
Plectro Ießiades concinuit nouo,
Almi numine ſpiritus
Dictata; innumeris gentibus omnium
Linguarum vario ſono
Pòſt excepta, ſacris ædibus & choris,
Nullos irrita per dies,
Conſtant, & reſonant, culta parentibus,
Natis culta minoribus,
Vt ſæclis noua & vt grata prioribus,
Et grata & noua poſteris
Sæclis, perpetuo ac dulcia munere.
Non Sol quippe bonus magis
Ignes ac repetit commoda lumina,
Tellus queis calet infima,
Queis fœtus varios concipit & fouet,
Certa ac temporibus ſuis
Fundit multiiugis vſibus editos;
Quàm ſummus ſuperûm pater
Virtutem voluit carminibus pij
Vatis multiplicem dari,
Quæ mæſtis animis gaudia candida,

Dauidis carmina & Pſalmos omnis Eccleſia omnibus ætatibus frequentauit.

Pſalmorum lectio & cantus perpetuo dulcis, iucundiſſimi, ac commodiſſimi vſus.

Puram & lætitiam ferant;
Quæ spem, quæq; fidem mentibus anxiis
Addant, quique diu miser
Pressit corda labor, discutiant, graui &
Pectus pondere subleuent,
Et fomenta malis vulneribus parent.
Hoc cantu rabidus furor,
Hoc cantu residet victa superbia.
Illis ambitio impotens
Ponit carminibus flàmina, queis valet
Orbis vertere turbidi
Fundamenta suis sedibus eruta.
Et quæ incendia, flammeas
Assueuítque faces subdere mentibus
Vis inclusa Libidinis,
Fixa ac Luciferi fraudibus inuidi
Morbis causa tenacibus,
Imbelli his numeris considet impetu.
Segnis Desidia & graui
Somno mersa hominum viscera deserit,
Conceditque bonis locum
Curis & studiis. Denique cantibus
Illis cuncta vel abstinent,
Vel parcunt vitia impellere turpibus
Humanos animos dolis;
Virtutúmque choros vincere promptius,
Sese ac tollere sentiunt:

Et versare nouis pectora motibus,
Exercereq́; nobili
Vires arte, magis reddere & vtiles.
Quid mirum? tremit hos modos
Ac audire fugit, nec patitur ferox
Atri rex Erebi, genus
Qui mortale malis fraudibus impulit,
Casu ac præcipites dedit,
Detrusitq́; patres, primaq́; pignora
Deplorata parentibus,
Natorumq́; adeo sæcula posterûm.
Illa & carmina fulgido
Deductos videas æthere Nuncios,
Et sentire iuuantia:
Et verbis totidem excepta reponere.
Illa è sedibus editis
Et cæli solio adducere commodum,
Præsentemq́; solent Deum,
Qui votis faciles annuat exitus.
Hæc nos carmina, Barbyte,

Versionis Psalmorum ratio ac forma.

Romanis cupimus legibus ac modis:
Sensu aptare tamen suo,
Auctorem & veterem fallere nescio.
Ergo tu numeros comes
Ac voces fidibus funde loquacibus,
Nunquam gratior aut mihi
Ante, aut muneribus commodior tuis.

AD VATEM DAVIDEM
Elegiacum carmen.

IEſsiadæ mens alma Deo paſtoris amati
Eſſe tui in numero me ſine, quæſo, gregis.
Nãq; ego iam primis laudes meditatus ab annis
Diuinas tenui carmine compoſui.
Sed mihi non vanum memini dixiſſe magiſtrũ,
Nil fore par numeris carminibuſq; tuis.
Ille erat excultus vates, caſtusq́; ſacerdos,
Ad ſacra templa idem dux mihi ſæpe fuit.

Iohannes Chiroſius ſacerdos poëticæ diſciplinæ Mõtano præceptor fuit.

Carmina & ipſe ſacra hũc recinẽtẽ ſæpe videbã;
Et ſtupui, Pſalmos dum canit ille tuos.
Semper grata, noua ac ſemper, mirandaq́; dicta
Sunt tua viſa mihi, ſint repetita licèt.
Libera Romanis numeris, pede libera quamuis,
Mirabar verſus pondera ferre ſui.

Pſalmi etiam oratione ſoluta verſi, poëticam dictionẽ referuat ſemper.

Hæc ego vt excipiam melius collata, profani
Vulgi conſpectus & populum fugio.
Abdor & in ſiluis, nemoroſæ ac rupis in antro;
Scire auido ſedes hæc mihi amica fuit.

Seceſſus Ariæ Montani in rupe Aracenenſi.

Hîc ſenſi turbis hominum ſtrepituq́; remotus,
Quàm tua Ieſsiades carmina dulce ſonent.
Vatibus hæc Graiis vidi ac præſtare Latinis,
Quantum nocturnis ignibus alma dies.
Illic te attentè ſenſi diuina ferentem
Commoda; vt humanum viceris ingenium:

Vtq; pedes numerique modos ac dulcia iungas
Dignaqúe susceptis verba ministra tuis.
O vtinam, dixi, referentem carmina vatem
Audiat hæc noster me, probet atq;, chorus.
Ergo age, méque tuo cupidum pater imbue sensu,
Esse iube & certum me tibi discipulum.
Dic quo monte sedēs, quæ proxima culmina cælo,
Dum dicenda vides, ipse tenere soles?
Flumine quo sitiens, largo quo fonte bibebas,
Vt flueres pura voce canorus olor?
Nũ tenuit Tabor meditātē, aut arduus Hermō,
Constrictis Sanir num tenuitve feris?
An fragrans Galaad, lætis Carmelus & hortis?
An tibi cantatus, cultus & ille Sion?
Nũ te & aquis æstate amplis recreauit Iarden;
Cinereth. *Et lacus, à cithara cui bene nomen inest?*
Suspirata tibi an putei sacra lympha paterni,
Et fusa ante altum te metuente Deum?
Nam certũ est, quocũq; feras, & adire periclũ,
Atque tenere tuas, te præeunte, vias.
An tibi nullus aquæ dederat liquor, aëris aut vis.
Tam pulchris vati carminibus fluere?
Sed magis æthereis delapsus spiritus oris
Inuasit pectus corripuítque tuum.
Cernere & hic maiora dedit, q̃ lumina poßint
Humana ex altis nobilibúsque iugis.
Nulla vt lingua licet nitidis purißima lymphis

Par

Par fluat eloquio, quod dedit ille, tuo.
Spiritus ille ubicunque manet, sit nobilis aura;
Erumpunt fontes exaturantis aquæ.
Illi me cupidum; quoniam tu gratus amaris,
Et curare vales; conciliare stude.
Non ego quid poscā, te plusquàm, dicere magnū,
Ponere & arcanis dicta aliena tuis.

Diligens interpretis in vertendo fides, religiosaque professio.

Sat mihi, satq; meis fuerit, dum te sequor usque,
Signa tenere tui non temerata pedis:
Comminus atq; tuas dum certior haurio voces,
Legitima attenta reddere verba fide.
Hæc numero restricta sat est retulisse Latino;
Ponere Romani carminis apta modis.
Tunc ego & antiquos vates superare videbor;
Tunc ego quos florēs nunc quoq; cingit honor.
Non amo laudari, quòd vel mage dulcia fingā,
Vel magis exactò compositóve gradu,
Dum fidus quæ tu cecinisti sensa reponam,
Non melius priscis, at meliora canam.
Quidquid & in nobis contingat fortè placere,
Id totum volumus muneris esse tui.

Quanquā interpretationis elegantia inferior videatur antiquorū aut nouorum vatū numeris & vocibus, argumētū tamen omnes ethnicos poëtas vincit.

Non deerit, nostros qui versus culpet inertes;
In me surget edax inuidiaq; furor.
Et quibus antiqua est tātum laudata vetustas,
Aut procul à patrio gloria nata solo:
Fabula quósve iuuat, laus vel malè ficta Tyrāni
Indigni, atque alio non relegenda die.

Non laborat interpres aut curat quantũ sibi honoris, sed quantũ vtilitatis legentibus accedat.

In me quisquis erit, quidquid libet ingerat, ipse
Excipiam tacitus, compositusq́; feram:
Dũ modò quæ inculto carpat mihi reddita versu,
Is tua dicta auidus proficiensq́; legat.
Si legere hæc nolit propter me, ac tangere vitet
Arduus ascito quisque supercilio:
At leget hæc comitum mitißima turma tuorum
Ießiades, & grex audiet ipse tuus:
Queis Rex, vel pastor, quocũq; & cultus amictu,
Murice, vel pingui vellere, diligeris.
Vos etiam Coreh pueri lectißima proles,
Queis dedit arcano concinere ore Deus:
Inter vestra lyrã ne spernite & organa nostrã,
Quæ cupit in vestros grata venire sinus.
Hæc postrema strepet, sensu tamen apta fideli,
Attendens vestras excipiensq́; notas.
Quam si prima minus dignentur & atria fano
Proxima, sublimes quò decet ire sonos:
Accinat è medio quo surgunt pulpita muro,
Audire hanc populus poßit vt ipse pius.
Parcite ad extremas illam remouere profani,
Impuriq́; gregis complicitiq́; fores.

In magni atrij pulpitis Leuitę ac sacerdotes canebant. Secundũ atriũ ab æde, in quo viri erant, cui proximũ erat fœminarum. Atrium profanũ postremũ, & ab æde remotißimum. profitetur se nolle inter profanos vates, sed inter pios censeri.

EIVS-

EIVSDEM BENED. ARIÆ MONTANI, DE DIVINORVM NOminum vſu & interpretatione.

ANNE ego (quanquam ſenior ſacerdos
Templa præſtantis celebrare Chriſti
Suetus arcanas repetam frequenter
Voluere chartas)
Audeam paruo ingenio ſuperni
Extimum Regis ſuperantis orbem
In breues nomen numeros vocare &
Cogere magnum?
Qui neque antiquis patribus probandæ
Laude doctrinæ, propriíve ſenſus
Par; neque exemplo valeam quietæ
Siſtere vitæ.
Adde & impuri violenta ſæcli,
Fraudis ac plena, & ſceleris cruenti
Tempora, & ſordes, luteamq́ue fæcem
Putris Adami.
Non procul mundi penitus ruentis
Fine ab extremo, niſi fallit aut mens,
Aut pater ſumma miſeratus arce
Suſtinet orbem,
Penè nutantem, nimiumq́ue inanem;
Quippe virtutes ſolidæ relictis

 Iam

Iam diu terris petiere cæli
Templa superni.

Quis rapit me, quis furor vsque, vt audax
Nomen appellem validè sacratum,
Quod pij Vates veriti colebant
Dicere parci!

Nomé illud diuinum τετραγράμματον antiquis magna reuerentia obseruatũ, ac rarò vsurpatum.

Quin & expertes vitij, beatas
Qui tenent sedes Animi, ter amplis
Nomen æternum excipiunt profati
Laudibus antè.

Seraphim ab Isaia auditi, nomen illud appellare, præfati prius ter, Sanctus, Sanctus, Sanctus.

Me sed afflicti populi piorum
Commouet constans studium iuuandi,
Vrget & feruens amor, atque cura
Publica pulsat.

Namque præduro miseris labore
Vna solamen pietas opemque
Admouet; cunctis clypeus periclis
Præsidiumque.

Solamé ac præsidium magnũ ex diuinarum rerum meditatione etiam in maxima humanarum rerũ perturbatione.

Format & puras renouatque mentes
Mentio sacri repetita Verbi,
Atque promissi recreantis auctor
Sæpe vocatus.

Ergo nil quanquam ingenio, meis vel
Vocibus possit tibi laudis addi,
Istud ac nomen renuat prophana
Damnet & ora:

Meorũ bonorum non eges, gaudes tamen pios homines aliorum piorũ diligétia & studio iuuari.

Si

Si tamen quicquam populis piorum,
(Quos Fides, quos Spes animat, tuïque
Vis potens Verbi) ceciniſſe Vates
Vtile poſſum:
Te meis certum facilemque votis
Redde qui cælis humiles ab altis
Deſpicis terras, genus atque paſcis
Omne animantum.
Sponte qui Natum proprium dediſti
Sortis & carnis properare noſtræ
Compotem, humanæ ac medicam ſalutis
Sugere mortem:
Noſtra dignatus cumulare ſancto
Pectora inſtinctu, patere in ſonori
Nomina hæc, queis tu coleris, venire
Carminis artem.

Pſalteriū vertitur carmine opus antiquum & ſacrum.
Eadem nomina vel pronunciatione vel interpretatione iam fuere ab antiquis vſurpata.
Lectio & meditatio Pſalmorū Deo grata, & Eccleſię ſemper iucunda atq; vtilis.

Non opus noſtrum meditor nouúmue;
Sed quod antiqui meminere patres;
Fidus interpres cupio decenti
Reddere verſu.
Hæc tibi quondam placuere; ſanctis
Semper audita & placuere templis:
Nunc tibi vt grata hæc petimus tuiſque
Commoda conſtent.

Nomen illud יהוה in Græci aut Latini carminis numeros cogi non poteſt.

יְהוָה Sed prius nomen fateor colendum
Vincere & noſtras ſuperare leges;

 Quod

Quod tuo Moses tremebundus olim
Audiit ore.

Eiusdem nominis significatio nullo [illegible] verbo Latino aut Græco, [illegible] percipitur.

Nulla vis nostris valet æqua verbis
Illius plenum reserare sensum,
Noster aut versus pariter notanda
Ferre elementa.

Quamobrem [illegible] illius nominis [illegible] da est [illegible] ter ad carmen [illegible] [illegible] non [illegible] nostris [illegible] illius quantitas. Hebræa lingua sola potest hoc [illegible] in car[illegible] IAH fre[illegible] nomi-nis.

Ast dabis primæ monumenta partis
Cedere in nostros numeros, tuumque
Esto, cui linguæ placeat canendum
Cedere totum.
Ergo te dicam reuerenter IAM:
Nomen hoc nostris sonet excolendum
Versibus, nomen resonet Latinis
Auribus IÆ.

Neque hoc interpretes [illegible] IAH in significatione [illegible] significan-[illegible]. Nomen IAH quotidie fere in nostris templis & choris [illegible] celebratur.

Non ego hoc primus memorem, nefas id
Sit mihi audenti temerare: magnum
Sic tuum Vates breuiare nomen
Vidimus almos.
Ipsæ & arcanæ docuere linguæ
Nomini huic densas repetisse laudes:
Et canit Graius chorus & Latinus
Sæpe Halelu IAH.
Casibus tantùm variare iustis
Non malè audaces petimus, quòd ipsis
Plenius rebus videatur aptus
Poscere sermo.

Te

Te petens IAS Domine ô vocabo;
Vatis exponam tibi dicta & IÆ;
Te canens IAM memorabo summo
Doctus ab IA.

Nomen hoc præstans referet benigno
Numine & certo facilique promptum
Esse te nobis, validumque dicti
Pollicitique.

Quidquid humani generis saluti
Commodum dicis, statuis, parasque,
Expedisque auctor, facis & probas, hoc
Nomine firmas.

Viribus FORTEM solidè ac POTENTEM
אֵל Dicimus, quando sonat EL tuorum
Ore facundo recinente Vatum
Pontificumque.

Qui vales terræ, ac pelagi profundi,
FORTIS, & cæli nitidas creare,
Vertere ac moles, renouare & ampla
Mœnia rursum.

Vt regis nostrum genus, atque mundi
Temperas cursum, bonus & gubernas,
אֱלֹהִים Integer IVDEX, DEVS, atque PRINCEPS
ARBITER audis.

Sic tui primùm docuit legentes
Spiritus index ELOHIM, relatum
Sæpius

Tantum cupit interpres aptare casibus Latini nomen ad maiorē sermonis ac sententię distinctionem, vt aptantur alia Hebraica nomina, Adamus, Abrahamus, Dauid, Iosephus, Iacobus, Ioachimus: sic IAS, IAE, IAM, IA, ab IA.

Aliud nomen siue cognomē potius Dei, EL.

Nominis ELOHIM siue cognomen significatio & vsus. Primum nomē, quod Spiritus ille, ille Deum dicit, vt indicatum est in sacris libris, est ELOHIM, quod Gubernatorem, rectorem, Principē, Arbitrum & Iudicem significat non solūm Hebræis, sed aliis etiam nationibus notū & cultum.

Sæpius nomen variiſque notum
Gentibus olim.

Cognominis Tzebaoth interpretatio & vſurpatio. Hoc cognomē interpres hic vertit VLTOR, VINDEX, BELLIPOTENS, ARMIPOTENS. idque ex recta ſignificatione petitum eſt.

Aſt vbi humanæ mala culpa fraudis
Pertinax lentam tibi concit iram,
Et paras dignas ſcelerum graueſque
Sumere pœnas;

Intonat verbum rigidum TSEBAOTH, צְבָאוֹת
Quod pauet latè ſinuoſa Tellus:
VLTOR & VINDEX memorare, BELLI-que
ARMIPOTENS-que.

Exercitus qui ad vltionē ſcelerum Deo parent, ſuperiores & inferiores: ab his publicæ calamitates inferuntur.

Nam tuos turmæ vigilant ſupernæ &
Inferæ ad nutus, variæ nocentum
Spiritus, Peſtes, gladij, Fameſque,
Lædere promptæ.

Deprecatur huius nominis ſeueritatem & experientiam in Catholicos: eandem verò in Chriſtianæ religionis hoſtes, atque in publicæ pacis & concordiæ turbatores, quales ſchiſmatici & hæretici ſunt; imprecatur.

Ne diu noſtris vitiis ſeuerum
Nomen hoc firmes; magis in ſuperbos
Vtere hoc Mauros: inimica pacis
Sentiat hoc gens.

Tuque iam nobis placidum te & IAM,
Et proba FORTEM ſimul & PATRONVM,
PRINCIPEM ſummū, ac DOMINVM vocari
Numine dextro.

PSAL-

PSALMORVM LIBER I.

PSAL. I.

Beatus vir qui non abiit in consilio impiorũ.

ARGVMENTVM.

BONORVM & malorum hominum studia, conatus, actiones, mores, & vtrorumque fines atque exitus hoc Psalmo indicantur breuissimè, sed sapientissimè. Duplex enim vitæ genus esse ostenditur: Alterum eorum, qui viuendi rationem omnem ex diuinæ legis præscripto instituunt, ad eamque normam sese comparant & exercent, cupiuntque Spiritus diuini virtute illam legem in cordibus inscribi suis: horum omnem actionem Deo probari affirmat Propheta. Alterum verò eorum, qui à recta ratione consultò discedentes, corruptis moribus & peruersis actionibus sese contaminant, atque alios exemplo sermoneque suo in eandem sectam inducunt. illorum exitum beatissimum, horum verò miserrimum & detestatissimum esse declarat. idque ex Dei iudicio proficisci ait, qui res humanas cùm verè curet, rectè institutas fouet, promouet, & secundo numine constabilit, prauas verò, quòd oderit, sua ipsorum malitia perire sinit.

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

1 אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב:

1 NON *qui consilio malo*
Aut decreta volens impia suscipit,
Aut qui mille nocens vias
Insistit scelerum, criminis ac doli;
Nec qui simplicium vafer
Derisor cathedris considet inuidis:
Ast ille innumeris modis
Felix, multiplici & sorte beatior,

2 כי אם בתורת יהוה חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה:

2 *Quisquis perpetuos dies,*
Et noctes vigiles, grataque tempora,
Et mente & studio frequens
Impendit monitis, legibus ac Dei.

3 והיה כעץ שתול על פלגי

3 *Ille (est quale oleæ genus,)*
Vt stirps ad placidi consita fluminis

1 Humanarũ actionum liberarũ tria genera sunt; consiliũ, in quo intellectus & volũtas continẽtur; conatus, in quo studiũ. deinde etiam defensio & cõstantia.

Ast ille.] Verbũ Hebraicũ אשרי exponitur.

2 Virt⁹ & probitas actionũ bonarũ & cõstantia definitur.

Impendit.] Humanę vitæ causa agitur iudice Deo, qui reddit vnicuique nó secundum orationem, & verba, sed secundum opera sua. in eo iudicio duplices partes versantur & examinantur, Pietatis videlicet & improbitatis. Permagni retulerit ad simplicem & genuinã Psalmorum expositionẽ cognoscere translationum & allegoriarũ, in singulis vel Psalmis, vel Psalmorũ partibus sumptarum figuram.

3 Hic arcana oratione significatur Spiritus sanctus antiquis vatibus exoptatissimus qui legem inscribit in cordibus sanctorum, atq. velle, amare, & perficere donat pro bona voluntate.

E Ripas,

Ripas, quam vitreus petit
Permixta & saturat temperie liquor;
Hæc spes agricolæ bonas
Explet baccifero votaque munere:
Quam nec destituit decor,
Nec vestis foliis densa virentibus;
Quamuis aura niualibus
Ventis vel feriat flammiferis nemus.
Hæc quos flore nitens nouo
Fructus pollicita est, prospera confouet,
Autumnoque refert suo,
Maturisque probat viribus integros.

4 *Contrà sed genus improbum*
Infestus agitur perpetuò malis:
Magno vt turbinis impetu
Gluma impulsa vagum permeat æthera,
Nusquam & docta quiescere,
Terris præcipiti concutitur fuga.

5 *Ergò nulla vel impios*
Iura admota fouent, vel ratio iuuat;
Quin causæ penitus graui
Succumbant stabili iudicio Dei:
Nec quos inficiet scelus,
Iustorum excipiet concilium virûm:

6 *Namque horum facilem viam*
Rex Diuûm placido numine comprobat:
Illum at callibus auijs
Errantem exitium peruoluit gregem.

Hæc quos.] Actiones omnes ex diuino spiritu inspiratæ, quæ ad diuinæ legis normam instituũtur, eo gratæ probatæque sunt, & sua natura vtiles & suaues.
4 Improborũ neq. consilium neq. studiũ cõstans aut certũ est, sed temporaneum & caducũ ac fluxũ, vtpote fundamento solido minimè innixum. Nomẽ in his Psalmis frequentissimum רָשָׁע, quia latius est quàm Impius apud Latinos, plerũq. in his carminibus vertitur Improbus. Improbus enim est q. causam peruersam partesque tenet & fouet iniquas, etiam si impius non sit: atq. in hanc significationem Hebraicũ רשע ab antiquis prophetis perpetuò ferè vsurpatur.
5 Improbos ad iudicij integri examen reuocatos, quamuis oratio aliqua fucis & coloribus splendida vel defendere vel excusare videatur, nulla tamen æqua ratio tuetur.
Nec quos.] Interest maximè inter iustos & peccatores, ita vt nullus peccator iustus dici possit, aut iustorum gaudiis frui; iusti enim sunt ex grege Dei, peccatores ex grege diaboli.

מים אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח׃

4 לא כן הרשעים כי אם כמץ אשר תדפנו רוח׃

5 על כן לא יקמו רשעים במשפט וחטאים בעדת צדיקים׃

6 כי יודע יהוה דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד׃

PSAL.

PSALM. II.

Quare fremuerunt Gentes.

ARGVMENTVM.

TOTVS Psalmus propheticus est, Dauidi à Spiritu sancto adscriptus. Sensit rex ille in se ipso exemplum Christi à Deo mittendi, in regem que vniuerso orbi constituendi. cuius legibus & imperiis pusillus & simplex grex ex corde & studio omni pariturus esset; cæteri verò homines, qui humanam ambitionem & vitæ corruptionem sequuntur, omni consilio, studio & conatu repugnaturi; id autem frustra, quòd nulla sapientia, vel diabolica, vel humana, nulla vis, nulla potentia sit efféue possit, quæ certum Deo & constitutum consilium, quo minus suo tempore expediatur, aut frangere, aut impedire valeat.

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

1 למה רגשו גוים ולאמים יהגו ריק:

1 *QVID iste gentium tumultus omnium,*
Manuque pacta fœdera,
Cui tanta mundus extruit pericula?
Cui tendit immanes minas?

2 יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על יהוה ועל משיחו:

2 *Terræque iuncta conferunt negotia*
Cum regibus simul duces,
Omnes vt alta cœpta dissipent, sacri
Vnctumque deturbent Dei.

3 ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו:

3 *Rumpamus arcta vincula, & graue imperî*
Age, heus, repellamus iugum;
Et colla reges atque gentes libera
Spretis feramus legibus.

4 יושב בשמים ישחק אדני ילעג למו:

4 *Ast, qui poli patentis alto culmine*
Astrisque rector insidet,
Curam inquietam & insolentes impetus
Aususque ridens despicit:

5 אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו:

5 *Verbisque promptus intonabit acribus*
Queis corda dura concutit,
Et queis furentes frangit ille spiritus.
Terrore perculsos graui:

1 Gentes omnes Euangelio obsistétes præuidebat vates. Namq. Euangeliû damnat ambitioné, cupiditatem & libidinem, atque luxuriam, quibus plerīq omnes homines vitiis tenentur captiui, & quodā veluti veterno turbati, ita vt medicum & medicinam auersentur.

2 Eiusmodi principes, quales fuerût Herodes & Pilat⁹, alter inter Iudæos, hoc est, populū qui religionem ac veri Dei cognitioné puram profitebantur Rex; alter qui gentiū partes ageret, gentilis ipse, & Romani imperij minister, hos alij terræ principes imitantur.

3 Oratio gentiū & principū coniurantium studio eodem contra Christi doctrinam.

4 Qui in altissimo loco est, vt in cælo, & melius videt, et illæsus ipse atque incolumis turbare & disijcere potest cōsilia et actiones atque conuentus eorum qui sunt inferiùs. hac imagine indicatur sapientia, prouidétia & virtus Dei, atque etiam hominū ridicula stultitia.

6 Inducitur oratio Dei, certo ac decreto cõsilio instituta.

6 *Vltrò ipse Regem quippe quem dedi meum*
Certo probatum numine,
Almi Sionis arce summa iusseram
Tenere sceptra regia.

ו ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי׃

7 Dei filij oratio affirmãtis, sibi patris iussa & iura tradita sequuto, regnũ vel omnibus repugnantibus inuitis, imò superatis, victis, & protritis, esse capessendum. *Sic fatus.*] Æterna filij Dei generatio. Deus in luce perpetua, imò ipsa Lux perpetua est.

7 *Iam sancta magni iura proponam Patris,*
Qui me benignus vnxerat:
Sic fatus IAS, *Gratus es mi filius*
Productus hoc nouo die,
Die perennis lucis vsque compote
Præsens mihi qui permanet:

ז אספרה אל חק יהוה אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך׃

8 Ecclesia Christi per vniuersum orbẽ terrarum dilatanda, & omnium nationum hominibus propaganda Spiritus sancti virtute.

8 *Petes, & addam cuncta regna gentium,*
Addicta nutibus tuis.
Has non mouendo iure princeps posside,
Hæresque prolatus tene,
Ac esto regno meta per gentes tuo,
Idemque terris terminus:

ח שאל ממני ואתנה גוים נחלתך ואחזתך אפסי ארץ׃

9 Duplex Euangelij virtus; in eos qui pereunt, & in eos qui salui fiunt.

9 *Tuque insolentem ferreis ages gregem*
Sceptris, modesto præuius;
Durosque franges imminutis viribus,
Percussa testa vt dissilit.

ט תרעם בשבט ברזל ככלי יוצר תנפצם׃

10 Consilium & admonitio Spiritus sancti, qui vult omnes homines saluos fieri, neminem verò perire.

10 *Ergò potentes stulta corda principes*
Cum regibusque iudices,
Mentem furoris cogitate liuidi
Fraudumque matrem linquere:
Prudentioris atque normam consili
Vestris inite commodis:

י ועתה מלכים השכילו הוסרו שפטי ארץ׃

11 IAE *timore patris almi numina*
Cultu & sacrate debito:
Edico cuius hæc tremenda pectore
Mandata fido condite;

יא עבדו את יהוה ביראה וגילו ברעדה׃

12 Ex antiquo more suscipiẽdi reges.

12 *Natumque gratis turba docta plausibus*
Efferte regemque optimum:

יב נשקו בר פן

Feruentis

ויאנף ותאבדו דרך כי יבער כמעט אפו אשרי כל חוסי בו׃

Feruentis iræ ne reiectos fulmine
Viæque mentisque impotes,
Vestris perire cogat ille erroribus
(Contempta quæ vis est Dei)
Quum missa longo & sæpè lenta tempore
Referuet indignatio,
Hora repentè cuncta consumens breui
Nasóque adurens vindice:
At liberatos excipit fauens pios,
Quos spes tuetur ac fides.

Viæque mentisque &c.] Indurationis iusto Dei iudicio aliquando accidentis significatio.

PSAL. III.

Domine quid multiplicati sunt.

ARGVMENTVM.

EXPONIT suam querelam Deo misericordi promissorum & propositorum tenacissimo, cuius consilio, prouidentia, & promissis omnes res suas inniti affirmat, ideoque eas labefactatum iri non timet, adeò vt in mediis laboribus præsentibus honestæ vitæ ac pietatis munia omnia intrepidus & constanti animo obeat, quanquam ipsum aduersarij vehementer perturbare studeant. sed exemplis rerum præteritarum, se futurarum constabilitionem sperare expectareque ait, auctore DEO; cui qui fidit, nunquam fallitur.

1 מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו׃

1 *Psalmus Dauid, cùm fugeret à facie Absalom filij sui.*

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 יהוה מה רבו. צרי רבים קמים עלי׃

2 IAS *potenti cuius orbis dextera*
Permutat alternas vices,
Vides vt in me crescat hostilis timor,
Et quanta consurgat manus?

3 רבים אמרים לנפשי אין ישועתה לו באלהים סלה׃

3 *Minata turba quàm meæ vitæ neget*
Ex te salutem PRINCIPE,

4 ואתה יהוה מגן בעדי כבודי ומרים ראשי׃

4 *Ex te parato semper auxili mihi*
Scuto, salutis ac duce;

 Cuius

Cuius benigno victor ipse numine
Tollam coronatum caput.

5 Ex notis experimentis cognouit, Deum suorum preces audire, votaq; secundare honesta.

5 קולי אל יהוה אקרא ויענני מהר קדשו סלה׃

5 IAS *vocantem &* VSQVE *sacro me suo*
De monte præsens audijt.

6 אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי יהוה יסמכני׃

6 *Pauoris expers noctis horas dormio*
Dulcis soporis arbiter.
Inde excitatus integerque ad munia
Reuertor & preces pias,
Spe vt qui beata nixus IAE *commoror*
Susceptus vltro prouido.

7 לא אירא מרבבות עם אשר סביב שתו עלי׃

7 *Arcto licet me multa gentis agmine*
Armata vallent millia,
Omnes & vnum hoc feruidi petant caput,
Terrere non tamen valent.

8 קומה יהוה הושיעני אלהי כי הכית את כל איבי לחי שני רשעים שברת׃

8 IAS *ab alto surge, siste mi,* DEVS,
Ades salutis efficax,
Potens superbis hostibus malas quate,
Et frange dentes improbos.

9 Sentētia qua oratio clauditur, & spes cōfirmatur. Deus & salutis in periculis, & amplitudinis in secundis rebus auctor est suis.

9 ליהוה הישועה על עמך ברכתך סלה׃

9 *Munimen* IAS *est pijs tutissimum,*
Salutis ac summum decus.

PSAL. IIII. Cùm inuocarem.

ARGVMENTVM.

DAVID calumniæ & afflictionis sibi aduersariorum studio & opera allatæ, querelam Deo exponit; quem vt initij regni auctorem, sic etiam assertorem appellat; non quòd sibi regnum arroget vti digno ob virtutem propriam, aut ambitionis alicuius persuasionem, sed ob liberam & benignam Dei voluntatem, à quo vt victus, ita multis virtutibus ad regnum & ineundum, & administrandum instructus, auctusque fuerit: curat etiam aduersarios suos ad sanam mentem reuocare; qui si rem omnem attentè ac sine perturbatione perpendant, intelligent profectò nihil sapientius esse, quàm diuinæ voluntati agnitæ obtemperare, ex qua omnis vera beatitas hominibus optanda & speranda proficiscitur.

1 למנצח בנגינות מזמור לדוד׃

1 *Ad præstantem in Neghinoth Psalmus Dauid.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

O Sancte

2 בקראי ענני
אלהי צדקי בצר
הרחבת לי חנני
ושמע תפלתי׃

2 *O Sancte nostri pectoris* ARBITER
Verique compos iudicij DEVS,
Adsis vocanti seruo in arctis
Temporibus dubiisque vindex.

3 בני איש עד
מה כבודי
לכלמה תאהבון
ריק תבקשו
כזב סלה׃

3 *Quis sæuienti nam inuidiæ modus*
Aut quis furori, dicite principes!
Vanis meum non vos pudebit
Consiliis decus abrogare?

4 ודעו כי הפלה
יהוה חסיד לו
יהוה ישמע
בקראי אליו׃

4 IAE *potentis, discite, numine*
Me tam stupendis crescere dotibus,
Quem semper ipse IAS *vocantem*
Excipiat foueatque custos.

5 רגזו ואל
תחטאו אמרו
בלבבכם על
משכבכם ודמו
סלה׃

5 *Ergo trementi consilio exciti,*
Errore duci parcite deuio, ac
Versate per noctem modestas
Corde nouum sapiente curas.

6 זבחו זבחי
צדק ובטחו אל
יהוה׃

6 *Puri innocentes officij vices*
Aris placentem ponite victimam,
Mollibit auersum Tonantem hæc,
Credite, spemque dabit secundam.

7 רבים אמרים
מי יראנו טוב
נסה עלינו אור
פניך יהוה׃

7 *Incerta veri turba rogat bonum,*
Hoc inquietis & studiis petit:
Istius at vultus Deus mi
Da iubar emicuisse faustum.

8 נתתה שמחה
בלבי מעת דגנם
ותירושם רבו׃

8 *Nil ipse mirans, nil cupiens mihi,*
Horum beatis gratulor horreis,
Vndantis & musti lagenas
Specto probans oculo irretorto:

9 בשלום יחדו
אשכבה ואישן
כי אתה יהוה
לבדד לבטח
תושיבני׃

9 *Dum solus adsis tu mihi maximus*
Thesaurus IAS *alma beatitas:*
Te namque sortitus benignum,
Nil metuam cupiamúe præter.

Apertissimè imago hæc Christum significat.

4 Hoc intelligite, me qui susceptus, delectus, gratus, & probatus Deo ad regnum fuerim, tanto admirabilioribus virtutibus spectandum esse, quanto maioribus conatib⁹ & studiis à vobis impugnandum duxeritis; ille enim appellatus mihi præsto erit.

5 Nocte homines cùm soli sunt, liberiùs & sapientiùs rationes rerum æstimare possunt.

Incerta turba.] Multi animi vitio cæci, dicũt se cupere cognoscere & doceri manifestè, quæ partes potiores sint, Dauidis ne an aduersariorũ, cùm tamẽ signũ lucidissimũ prouidẽtiæ diuinæ apud regem ipsum Dauid esset, tanquã à Deo sublatũ vexillum. id nimirũ erat, vt ipse fatetur, quòd cùm alij omnibus rebus abundarent, tamen in summa perturbatione ac trepidatione essent. ipse verò cæteris vitæ cõmoditatibus carens, vnico Dei prouidẽtis numine et subsidio ac præsidio vitam ageret lõgè iucũdiorem & beatiorem quàm aduersarij.

PSAL. V.

Verba mea auribus percipe Domine.

ARGVMENTVM.

VNDIQVE oppressus vates ab hostibus & inimicis, qui violentia, fraude ac dolo ipsum impetebant, Deum appellat, cuius tutelæ & arbitrio vitam resque suas omnes commiserat; certissimè sciens, Deum natura sua & violentiam & dolum auersari, simplicitatem ac probitatem tueri; à probis & piis studiosè ac diligenter quæsitum, inueniri: atque eius rei exemplum in se quoque edendum sperat, ex inimicorum impetu & insidiis euasuro, atque ad sacrum templum gratulationis causa deuenturo, ita vt hac re pij confirmentur.

1 *Ad præstantem super Nehiloth Psalmus Dauid.*

1 למנצח אל הנ[illegible]ות מזמור לדוד׃

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 *AVribus attentis* IAS *mea dicta recondе,*
Mæstam & querelam percipe:

2 [illegible]

3 *Teque meos gemitus, Regemque, Deumque vocantis,*
Sentire curator proba.

3 הקשיבה לקול שועי מלכי ואלהי כי אליך אתפלל׃

4 IAS *manè tuas mea vox pertingat ad aures,*
Te manè nam spectans peto.

4 יהוה בקר תשמע קולי בקר אערך לך ואצפה׃

5 *Nec placet improbitas* FORTI *tibi, nec malus arces*
Diuertet hospes in tuas.

5 כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגרך רע׃

6 *Te tumidus procul absistit iactator, & omnis*
Inuisus est prauus tibi.

6 לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך שנאת כל פעלי און׃

7 *Vaniloquos perdes* IAS*: fætentque cruenti,*
Et fraudis auctores, Deo.

7 תאבד דברי כזב איש דמים ומרמה יתעב יהוה׃

Quanquam mundi sapientia magna mole magnas res aduersus simplicitaté meá moueat, tamen ego alia via, malis ignota, à Deo deductus, eorum conatus irritos reddam, quia sapientia mundi stultitia est Deo.

8 *Ipse pius sacra templa, tuas ædesque reuisam*
Magnæ salutis conscius:

8 ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך׃

9 IAS *insidiis tutum me tramite recto*
Ductor æquus perferas.

9 יהוה נחני בצדקתך למען שוררי הושר לפני דרכך׃

10 *Nil firmũ ore sonant, meditantur pectore iniqua hi*
Queis guttur vt bustum patet.

10 כי אין בפיהו נכונה קרבם

Multifi-

הוות קבר פתוח גרנם לשנם יחליקון׃

Multifida lingua artifices miscere venenum;

11 האשימם אלהים יפלו ממעצותיהם ברב פשעיהם הדיחמו כי מרו בך׃

11 *Hos* ARBITER *tu respue:*
Degeneres tibique aduersos impelle sinistra in
Commenta casuros sua.

12 וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו בך אהבי שמך׃

12 *Ast tibi qui sese credunt, lætentur; & vsque*
Fundant ouantes carmina.

13 כי אתה תברך צדיק יהוה כצנה רצון תעטרנו׃

13 *Tu placida lætos recreabis nominis vmbra,*
Cultus amantes & tui:
Namque fouent iustum tua numina fausta latentem
Scuto fauente sub tuo.

Solenne est Prophetę huic Psalmum sententia vtilissima cõcludere.

PSAL. VI.

Domine ne in furore tuo arguas me.

ARGVMENTVM.

GRAVISSIMI morbi languore afflictus, hunc Psalmũ vates composuit, existimans se à Deo offenso ob humanam aliquam culpam, quæ in antiquorum temporum viris nonnunquam deprehendebatur, ita fuisse à Deo correptum. deprecatur igitur diuinam iram, quæ, cùm incenditur, seuerissima esse solet. appellat identidem nomen illud יהוה, quod ad misericordiæ rationes appellari plerumque solet. illius nominis fidem & tutelam sibi inuocanti certam esse cupit. ad hanc rem morbi sui grauitatem corporis animique statum depingit, vt misericordiam Dei magis moueat. auget commiserationem expositione lætitiæ magnæ, qua aduersarij sui, qui eidem Deo inuisi erant, ob suam ipsius miseriam gestiebant. his iisdem rebus ipse confirmatur in spe recuperandæ sanitatis, adeò vt illum grauissimũ laborem in apertius & illustrius diuinæ misericordiæ atque virtutis exemplum, maioremque aduersariorum pudefactionem euasurum esse affirmet.

1 למנצח בנגינות על השמינית מזמור לדוד׃

1 *Ad præstantem in Neghinoth super octauam,*
Psalmus Dauid.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 יהוה אל באפך תוכיחני ואל בחמתך תיסרני׃

2 *O Parce naso me miserum tuo*
IAS *seuero inuoluere crimini,*
Iraque desiste incalente
Emeritas celerare pœnas:

2 *Naso.*] אף. Nasus præcipuè inter omnes faciei partes iram indicat, calidissima cordis & stomachi aspiratione æstuans. Versio hęc omnem Hebraicã poesim refert.

3 IAH *comminutum me rigidè foue*
Misertus IAS, *& medica manu*
Defende, quem robur solutis
Ossibus exanimat reuulsum.

3 חנני יהוה כי אמלל אני רפאני יהוה כי נבהלו עצמי׃

3 Si morbus hic in me missus est corripiendi causa, correptus à Deo sum & afflictus, vt pene iam nihil reliquum sit præter mortem, quod subire possim. oportunum igitur iam satis esse videtur, vt illa misericordia erga me vtaris, quam tuum istud nomen promittit.

4 *Iamque inquietis visceribus breuis*
Vitæ cadentis spiritus euolat;
At tu salutis auctor IAS
Quémue modum statuis laborum?

4 ונפשי נבהלה מאד ואת יהוה עד מתי׃

5 IAS *reuersus (nam potes) expedi*
Languore vitam protinus obrutam;
Ac dexter afferto salutem
Numine præfacilis benigno.

5 שובה יהוה חלצה נפשי הושיעני למען חסדך׃

6 *Obliuiosæ mortis in horridis*
Conclusus antris haud memor est tui:
Quis dictus est muto in sepulchro
Posse tuum celebrare numen?

6 כי אין במות זכרך בשאול מי יודה לך׃

6 Quòd si ad mortem vsq. me corripere velis, quî poterit tuum consilium atq. iudicium vel à me confessione publica & gratulatione laudari, vel ab aliis in exemplum cognosci? idemq. erit de misericordia tua quam ego celebrare cupio.

7 *Nullum est gementis pectoris otium;*
Nocteis per omneis lectulus innatat;
Humentis & stratum cubilis
Continuis lachrymis liquescit.

7 יגעתי באנחתי אשחה בכל לילה מטתי בדמעתי ערשי אמסה׃

8 *Exesus atra mæstitia color*
Perdurat hosteis inter & æmulos,
Qui me, neque immunem dolorum,
Inuidiæ laqueis coarctant.

8 עששה מכעס עיני עתקה בכל צוררי׃

7 Si verò ad meæ culpæ agnitionem, detestationem, & pœnitentiæ partem contritionem dictam spectat, in ipso lecto decumbens, quanquam morbo afflictus & exhaustus, tamen perpetuò meam culpam defleo. idq. ipsa facies mea indicat. itaque quod tu probare soles, hoc est, pœnitentiam, in me vides & cognoscis: sed afflictio mea iam ad id quod improbas, peruenit, hoc est, aduersariorum meorum de mea miseria lætitiam, & oportunitatem mihi commodiùs nocendi.

9 *At vos nefando qui studio mali*
Ardetis omnes, me procul irriti
Absistite; IAM quippe vox hæc
Atque mei tetigere fletus.

9 סורו ממני כל פעלי און כי שמע יהוה קול בכיי׃

10 *Hic supplicantis vocibus annuit*
IAS *petiti muneris efficax;*

10 שמע יהוה תחנתי יהוה תפלתי יקח׃

9 Enthusiasmo certam & veluti præsentem sibi ex Deo promittit salutem.

Non

11 יבשו ויבהלו מאד כל איבי ישבו יבשו רגע׃

11 *Non auſpicati voti vt hoſtes*
Pertrepidum referant pudorem.

PSAL. VII.

Domine Deus meus in te ſperaui.

ARGVMENTVM.

SAVLIS pater Cis filij ſui partes ex humano magis ſtudio quàm certo iudicio cùm foueret, Dauidis cauſam, violentia, calumnia, dolo, infamia, ac maledicentia, vt mores hominum ſua ipſorum amantium ſunt, proſequebatur. eam cauſam à populo & vulgo, qui fortunam ſequi, & oppreſſiores damnare plerumque odiſſeque ſolet, ad Deum iuſtum iudicem transfert vates, cui ſtudia actionesque ſuas & aduerſariorum etiam exponit, examinandas & iudicandas vtraſque partes permittit: fretus æquitate illius iudicij, à quo ſe ſperat victorem euaſurum cum ſumma iudicis ipſius laude, innocentiæ commendatione, & improbitatis infamia.

1 שגיון לדוד אשר שר ליהוה על דברי כוש בן ימיני׃

1 SIGAION *Dauid, qui cecinit Domino ſuper verba Cus filij Iemini.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 יהוה אלהי בך חסיתי הושיעני מכל רדפי והצילני׃

2 *O Forte rebus præſidium meis,*
Atque orbis IAS *arbiter vnice*
Aſſertor æquus me ſequentum
Faucibus eripias cruentis:

3 פן יטרף כאריה נפשי פרק ואין מציל׃

3 *Namque hoſtis artus vt laniet meos*
Viuentis audax, obſidet vt leo,
Si fortè contingat carentem
Vindice me & gregibus reuulſum.

4 יהוה אלהי אם עשיתי זאת אם יש עול בכפי׃

4 *O Rector* IAS, *ſi facinus malum*
Prudens peregi, ſi dolus improbas
Palmas notauit; vel nocentum
Crimina criminibus repono.

5 אם גמלתי שולמי רע ואחלצה צוררי ריקם׃

5 *Si me vel is qui non meritum premit,*
Fraude abdicata, ferre poteſt reum,
Non ceſſet hoſtili minacem in
Me ſtudio properare curſum:

2 Tu iuſtus iudex es, & violentiæ vindex; ego iniuſtè affligor, idq. violentiſſimè. nã que vt imbellis aliqua præda petor à lupis, vrſis, & leonibus multis rapaciſſimis atq. auidiſſimis.

4 Si regnum per vim & crudelitatem, atq. temeritatem & ambitionẽ, vel cupiditatem affecto, vel ſi factas mihi ſæpè iniurias vlciſcor:

5 Quocunque nomine ego accuſari ſine calumnia poſſim, nõ recuſo omnem pœnã, non ſolùm vt ſecundũ leges puniar, ſed vt aduerſariorum crudelitati permittar.

 Com-

6 *Composque vitam præcipitet grauem,*
Terram cruore is dum satiet meo;
Nostrumque nec certo in sepulchro
Puluis iners decus VSQVE *celet.*

6 ירדף אויב נפשי וישג וירמס לארץ חיי וכבודי לעפר ישכן סלה׃

7 Sed cùm te iudice atque cognitore non modò ad calumniam, sed ad terribilem crudelitatem rapiar immeritus, tuum est non modò iudicem, sed vindicem celerrimum agere.

7 *Exurge naso quo tremeris, tuo, &*
Me, IAS, *prementum pectora turgida*
Contunde, sublimisque monstra
Iura tibi placuisse recta.

7 קומה יהוה באפך הנשא בעברות צוררי ועורה אלי משפט צוית׃

8 Diuinæ prouidentiæ argumēta grauissima ex bonorum & malorum, iustorum & improborum exitu ac fine plerique omnes homines petere solent.

8 *Te spissa, gentes, agmina iudicem &*
Spectare mores conueniunt tuos:
Excelsus assertorque recti
Sedibus ergo tuis corusca.

8 ועדת לאמים תסובבך ועליה למרום שובה׃

9 Hic est præsens causa, cuius iudicij spectatores multi sunt, partis vtriusque rationes omnibus ferè notæ, saltem facultates vtriusque; nā meæ imbecillæ sunt, aduersariorum potentissimæ.

9 IAS, *nam & orbem iudicio regis,*
Causam probata lance, precor, meam
Expende, & immunes petentis
Cerne manusque animumque purum.

9 יהוה ידין עמים שפטני יהוה כצדקי וכתמי עלי׃

10 Quòd ad voluntatē attinet, & animi impulsum, quòd isti in me accusare velle videntur, cùm facultatem docere non possint: Deus est animorum cognitor, illi me sisto iudicandum. cui quòd probaturum meas partes credam, fido etiam omnino meam salutem fore curæ, & vltionem improborū non negligendam, præcipuè fortu ad vlciscendum.

10 *Iamque impiorum nequities ferox,*
Firmante, desit, iustitiam Deo,
Qui corda rimatur, videtque
Renibus interiora pressis.

10 יגמר נא רע רשעים ותכונן צדיק ובחן לבות וכליות אלהים צדיק׃

11 *Scutum & latenti præsidium mihi est,*
PRINCEPS*que rectis corde salutifer;*

11 מגני על אלהים מושיע ישרי לב׃

12 *Aequusque iudex est scelestis*
Assiduo OMNIPOTENS *furore.*

12 אלהים שופט צדיק ואל זעם בכל יום׃

13 Quòd si aliquando dissimulare & conniuere, ac cessare videatur in malis vlciscēdis, id agit, quoniam misericors est, vt improbos ad sanam mentem & ad bonā frugem illa sua cunctatione reuocet. id quod ego quoque meis aduersarijs optarim.

13 *Ac ni relictis pœniteat malis,*
Ensem ille stringens exacuit suum,
Contorquet intenditque neruos
Arcubus experiens aduncis.

13 אם לא ישוב חרבו ילטוש קשתו דרך ויכוננה׃

14 Si verò improbi patientia Dei abutantur, expectationis moram pœnarum grauitate persoluunt.

14 *Funesta demum tela volantibus*
Pennis adaptat sufficiens, celer
Plenis vt ardentes premendo
Conficiat cuneos pharetris.

14 ולו הכין כלי מות חציו לדלקים יפעל׃

En qui

15 הנה יחבל און והרה עמל וילד שקר ׃

15 *En qui labore hic nequitiem malo*
Hausit, dolorum pignora concipit;
Mendaxque producit malignos
Parturiens meditator ausus.

15 Thesis causæ hypothesi adiungitur. Ita, inquit, fiet, vt qui (interim dũ Deus expectat ad pœnitentiã) susceptum semel consilium de me affligẽdo iniquis modis fouet & promouet, omnique studio, conatu ac diligentia persequitur; sibi iisdem ipsis artibus magnum malum ipse moliatur.

16 בור כרה ויחפרהו ויפל בשחת יפעל ׃

16 *Excîdit altam quam foueam, suos*
Auctor subibit, nec fugiet, dolos.

17 ישוב עמלו בראשו ועל קדקדו חמסו ירד ׃

17 *Iniustus & vertex ruinam*
Excipiet meritamque fraudem.

18 אודה יהוה כצדקו ואזמרה שם יהוה עליון ׃

18 *Ast ipse iusti iudiciis Dei*
Victor dicatum carmen & offeram;
Laudes & aptatis superno
Attribuam fidibus parenti.

PSAL. VIII.

Domine Dominus noster.

ARGVMENTVM.

DIVINAM potentiam, sapientiam, & benignitatem omnibus hominibus ad cognoscendum & admirandum expositam esse confirmát vates, idque duobus nominibus. omnium videlicet corporum ac rerum, quæ in mundo vniuerso sunt, decore, nitore, atque efficientia, & vnius humanæ naturæ amplificatione: quæ cùm sua sponte fragilis sit & caduca, tamen diuino beneficio, cæteris rebus tanquam princeps præexcellat; adeò vt supremis spiritibus angelicis tantum non æqualis initio constituta sit, sed eadem aliquando maiori quàm angelorum gloria fuerit ornanda & amplificanda; atque hac significatione Christi mysterium indicabatur, per quem homines ad dignitatem filiorum Dei erant euehendi.

1 למנצח על הגתית מזמור לדוד ׃

1 *Ad præstantem super Githith. Psalmus Dauid.*

ODE SAPPHICA.

2 יהוה אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים ׃

2 *GEntis ô nostræ moderator IAS,*
Vt tuum terræ spatiis remotis
Nomen excellit, superas micanti atque
Æthera laude!

3 מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך

3 *Ore lactentis validam puelli*
Instruis molem; penitus repulsus

3 Adeò manifesta sunt laudis tuæ argumenta, vt puerorũ, infantiũ, & nõdum ablactatorũ, nutibus, signis, & vocibus indicentur: ita vt vel philosophi impij vel inuiti redarguantur suæ stultitiæ ex suis ipsorũ præceptis & placitus.

 Cedat

Aristoteles premit diuinitatem, Epicurus tollit, qui se vindicé hominum iactat.

Cedat vt pressor tuus, & superbo
Nomine vindex.

לחשבית אויב ומתנקם׃

4 *Vt stupens cæli radiantis orbes*
(Qui tuis constant digitis) reuiso,
Menstruam & Lunam vicibusque functa
Sidera certis!

4 כי אראה שמיך מעשה אצבעתיך ירח וכוכבים אשר כוננתה׃

5 *Quídve mortaleis sobolemque Adami*
Dicam? vt hos cures memor & secundo
Numine attendas, foueasque magnis
Crescere donis.

5 מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו׃

6 Prima hominis cóstitutio & conditio admiráda fuit, cuius virtutum adhuc post naturæ casum & degenerationé summa quædá mirabilis superfuit, & antiquæ dignitatis illustria signa reliqua fuerunt.

6 *Vndiq. & mirè.*] Hoc loco significatur mysterium Christi.

7 *Pedibus, vsibus.*] Vtrunque significat רגל apud Hebrços.

6 *Huic, parem, Princeps, animis honorem*
Penè supremis, generi addidisti,
Vndique & mirè celebri, & decôris
Dotibus aucto.

6 ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו׃

7 *Condidit quidquid tua sacra dextra,*
Gentis humanæ imperiis benignus
Annuis; cuncta huic, pedibus domanda, &
Vsibus aptas.

7 תמשילהו במעשי ידיך כל שתה תחת רגליו׃

8 *Quot greges agri pecorum, iugales*
Quotque alunt saltus nemorum; feroxque
Quadrupes quamuis patulis vagatur
Plurima campis:

8 צנה ואלפים כלם וגם בהמות שדי׃

9 *Quæque libratis secat alta pennis*
Nubila & cælum volucris; marisque
Monstra, quàm multis peragratur ingens
Piscibus æquor.

9 צפור שמים ודגי הים עבר ארחות ימים׃

10 Conclusio argumentationis, quę propositio initio fuerat. cótinet autem significationem negotij per Christum cóficiendi, quo Dei nomen in omni terra sanctificetur.

10 *Prolis ô nostræ* MODERATOR IAS
Vnice IAS *vt tua fama cunctis*
Eminet quantum celebranda vasti
Finibus orbis!

10 יהוה אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ׃

PSAL.

PSAL. IX.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo.

ARGVMENTVM.

EXEMPLO diuinitus edito in morte Nebal Carmeli, quem per Metathesin antiquo more poetarum Laben vates appellat, diuini iudicij admirandam integritatem commendat, & miris laudibus celebrat, gratulaturque suam ipsius causam ita fuisse Deo probatam. vtitur elegantissima interdum parecbasi & varia, qua alios ad similium diuinarum laudum studium inuitat. Improborum mores notat, eorum exitus indicat in vniuersum: redit ad priuatam Nebalis causam; eius partes vt à Deo examinatæ & iudicatæ sint, ostendit. ex omnibus locis ad piorum vsum, & improborum reprehensionem & animaduersionem sententias profert sapientissimas.

1 למנצח על מות לבן מזמור לדוד׃

1 *Ad præstantem super mortem Laben.*
Psalmus Dauid.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 אודה יהוה בכל לבי אספרה כל נפלאותיך׃

2 *Cordis dicatis laudibus integri*
IAM *te, honoro & carmine, proferam,*
Miranda professus, tuique
Consilij imperijque testis.

3 אשמחה ואעלצה בך אזמרה שמך עליון׃

3 *Expleta lætus pectora gaudio*
Cogar sonoris vocibus edere
Cantus, & æternam superni
Nominis auxilijque famam:

4 בשוב אויבי אחור יכשלו ויאבדו מפניך׃

4 *Hosteis retusis viribus vt meos*
Cerno ruenteis præcipiti fuga,
Votisque detrusos malignis
Vindice te meritos perire.

4 Quotidie video exempla iudicij Dei in aduersarios meos; cùm ipse nullam dem operam vltioni: sed Deus ipse iudex integerrimus, qui causam innocentiæ & simplicitatis summa æquitate aduersus malitiam & potétiam iudicat.

5 כי עשית משפטי ודיני ישבת לכסא שופט צדק׃

5 *Causæ innocentis iudicium meæ*
Æquis tulisti lancibus arbiter,
Innixus auditor fideli
Sede manens, bonus atque iudex:

Tu se-

6 Perpetuum enim Deo est rectissimè iudicare, integrum iudicia exercere, & iudicata exequi.

6 Tu ſeparator turbida gentium
Fundis tremendis vocibus agmina;
Vnaque deducis malorum
Nomina cum iugulis ſecuri.

6 גערת גוים אבדת רשע שמם מחית לעולם ועד׃

7 Videmus multa exēpla superbissimæ olim potētiæ, cuius vis, impetus & amplitudo omnis, te iudice & vltore corruit, vnà cum famæ ac nominis monumentis.

7 Iamque hoſtis abſunt arma minantia
Nunquam nouandis commoda cotibus;
Vrbesque conſtructæque moles
Alta ruunt monumenta famæ.

7 האויב תמו חרבות לנצח וערים נתשת אבד זכרם המה׃

8 Tu autem semper manes eadem virtute integerrimus, eadem iustitię voluntate constantissimus, igitur in similibus argumentis similia exempla perpetuò expectanda sunt piis. quibus inuocatus Deus quanquam oppressissimis, opportune tamen semper aderit.

8 I A S *ſed omni tempore permanet,*
Thronumque firmat iuſtitiæ ſuum;
9 Terrasque mortalesque turmas
Iudiciis moderatur æquis.
10 Sublime preſſis præſidium bonus
I A S *vocato numine, conſtitit*
Præſens, nec ignorandus arctis
Temporibus dubiisque vindex.

8 ויהוה לעולם ישב כנן למשפט כסאו׃

9 והוא ישפט תבל בצדק ידין לאמים במישרים׃

10 ויהי יהוה משגב לדך משגב לעתות בצרה׃

11 Atq. hęc ratio & cognitio tuæ virtutis ac voluntatis certa esse debet omni orbi, apud eos qui nominis tui notitiam habent, nedum ijs quibus te propinquū magis præbes.

11 Ergo tui gens conſcia numinis
I A S *per omnes ſpe repetit dies,*
Nunquam remiſſa te fouentem
Se tibi qui expoſuere, cura.

11 ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דרשיך יהוה׃

12 Quamobrem huius Dei curæ laudem Ecclesiæ celebrem esse oportet, quæ pijs spem expectationemque confirmet, apud quos ipse domicilium collocauit.

12 Sionis I A M *dicite præſidem,*
Gentesque vates ferte per vltimas,
Vt norit infractus ſtupendas
Conſilij ſtabilire ſortes.

12 זמרו ליהוה ישב ציון הגידו בעמים עלילותיו׃

13 Expositio moris diuini.

13 Cùm figit vltor pectora noxia,
Cauſas piorum perſequitur memor,
Obliuioſa nec querelas
Aure pias gemitusque condit.

13 כי דרש דמים אותם זכר לא שכח צעקת עניים׃

14 Redit ad Thesim. Eundem te mihi exhibe, quem aliis iniustè oppressis, teque inuocantibus exhibere soles, præcipuè cùm ipse Ecclesiæ tuæ, tibi ad laudem nominis tui dicatæ, pars sim.

14 Vt rebus hoſtes inuideant meis
I A S *memento commiſerans pater;*
Ac mortis hærentem propinquis
Poſtibus eripias redemptor.

14 חננני יהוה ראה עניי משנאי מרוממי משערי מות׃

15 למען אספרה כל תהלתיך בשערי בת ציון אגילה בישועתך׃

15 *Sionis alta ad mœnia debitis*
Vt mira dicam munera laudibus,
Præsentis ac testem salutis
Expediam tibi lætus hymnum.

15 Ita fiet, vt ipse etiam tuā amplitudinē ex ipso in me edito exēplo celebrem in eadem Ecclesia.

16 טבעו גוים בשחת עשו ברשת זו טמנו נלכדה רגלם׃

16 *Defossa gentes subruit æmulas*
Fraus, & latentis, retia, pars doli,
Quæ crura tendentum, pedesque
Artificis tenuere sæuos.

16 Sentētia ad rem accōmodata de malorum fine & exitu.

17 נודע יהוה משפט עשה בפעל כפיו נוקש רשע הגיון סלה׃

17 *Atque æquus* IAS *emicat arbiter,*
Dum fraudis auctor decipitur malæ,
Et iura laudandumque cunctis
Consilium enituere seclis.

17 Spectatus malorū casus diuinum iudicium obseruātibus apertè indicat, & manifestandum proponit.

18 ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים׃

18 *Expectat atrox scilicet improbos*
Inferna sedes exitij domus;
Gentesque neglectus recidet
Æthera QVI REGIT *atque terras.*

18 Compertissimum est, omnes gentes, quæ Gubernatorem orbis obliuiscuntur, dignos impietate sua exitus habere, & vbique terrarum innocētiæ oppressæ vltorem tandē ELOHIM demonstrari. Nedum illic demonstrandū sperari oportet, vbi sese nomine illo misericordię promissionibꝰ insigni patefacere ipse voluit.

19 כי לא לנצח ישכח אביון תקות עניים תאבד לעד׃

19 *Namque indigentem subsidio pium*
Non vsque rector destituet poli,
Attenta neu fidensque semper
Irrita spes miseris peribit.

20 קומה יהוה אל יעז אנוש ישפטו גוים על פניך׃

20 IAS *supernis surgito legibus;*
Mortalis & ne plus vigeat sine;
Præsensque dissertorque recti
Dispositas preme iure gentes.

21 שיתה יהוה מורה להם ידעו גוים אנוש המה סלה׃

21 IAS *pauorem pectoribus tui*
Sanctique sensum numinis inijce;
Mortalis agnoscatque sortis
Gens hominum malè sana fines.

20 Hoc nomine te etiam notum cupio esse gentibus omnibus, quibus nomine Elohim notus es, vt sciant gentes vnum tantum esse Deum, eiusque consilium & voluntatem plenius ac melius cognoscant. agnoscant quoque se mortales, fragiles, caducos, atque tuum consilium impedire minimè valentes: ita fiet, vt illi sibi melius consulant, concedentes rerum omnium auctoritatem tibi vt propriam & perpetuam.

Psal. x.

Vt quid Domine recessisti longè.

Argvmentvm.

Mvndvs omnis in maligno positus est, ita vt in omni loco probi & tenues per potentiam vel fraudem opprimantur ab improbis, non metuentibus Deum iudicem & vindicem, imò nec humanarum rerum curatorem esse credentibus. Quam obrem Psalmus hic à Propheta compositus est, quo Deus appellatur, vt sese orbis iudicem & gubernatorem, pauperumque oppressorũ assertorem, vt verbo & promisso proprio nominauit, re etiam exemploque frequenti ostendat: ita eueniet vt Dei gloria manifestissima amplissimaque constet, & probitas tranquillitate & securitate, vt par est, fruatur.

Ode dicolos tetrastrophos.

1 IAs *quid penitus dissitus heu procul*
Cessas? quid miseris temporibus lates?
2 *Exercetur inops, dùm furit impius*
Fraude vt dispereat sua.
3 *Compos non domitæ namque libidinis*
Gaudet magnificis laudibus improbus,
Venalisque fauet plausibus huic cliens,
Iam *spernere nec pauet.*
4 *Gestu præcipiti dum furit impius,*
Nec curat superos, se neque cogitat;
Quin & sepositum consiliis Devm,
Actis arguit & suis.
5 *Illius dubiis perpetuò vijs*
Fraudes atque mali mille latent doli;
Altè posthabitis iudiciis tuis
Hostes ventilet vt suos.
6 *Ille & cuncta sibi sæcula commodis*
Promittit varia sorte carentibus;
7 *Os diris precibus peierat, & malas*
Lingua dissimulat vices.
8 *Tectus gramineis insidias locis*
Occultamque necem, qua perit, impius

Obser-

2 *Fraude vt.*] Optat & cupit vt fraus in auctores suos recidat. præstat, inquit, vt pereat improbus sua fraude, quã vt exerceatur pius & probus.
3 Namq. alias malitia virtutis occupat laudẽ; & alit assentatores, à quibus illa simplicitati & innocentiæ, imo Deo ipsi præfertur.
4 Tandemque eò peruenit insolétiæ malitia impunita, vt ipsum Deũ è cælo, atque adeò ex mundi gubernaculo deijcere saltem studio, sententia & oratione moliatur.
5 Describitur malitię humanæ atrogantia, ad mouendam indignationem Dei, cuius virtus, & simplicitas, ac puritas tantum nefas non tolerabit.
7 Vtitur nomine Dei malitia, sed ad execrationes, ad fraudes & fallacias: itaque omnibus modis offendit Deum, siue nominet, siue non.
8 Pulchris rerum speciebus ad decipiendũ abutitur.

1 למה יהוה תעמד ברחוק תעלים לעתות בצרה:
2 בגאות רשע ידלק עני יתפשו במזמות זו חשבו:
3 כי הלל רשע על תאות נפשו ובצע ברך נאץ יהוה:
4 רשע כגבה אפו בל ידרש אין אלהים כל מזמותיו:
5 יחילו דרכו בכל עת מרום משפטיך מנגדו כל צורריו יפיח בהם:
6 אמר בלבו בל אמוט לדר ודר אשר לא ברע:
7 אלה פיהו מלא ומרמות ותך תחת לשונו עמל ואון:
8 ישב במארב חצרים במסתרים

יהרג נקי עיניו לחלכה יצפנו:

Obseruat; miserum & subsidij impotem
Intentis oculis petit.

9 יארב במסתר כאריה בסכה יארב לחטוף עני יחטף עני במשכו ברשתו:

9 *Antris vtque rapax excubat abditis,*
Imbellemque trahit vi pecudem leo;
Hic tendit miseris insidias ferox
Captos implicet vt plagis.

10 ידכה ישח ונפל בעצומיו חלכאים:

10 *Hinc, quando innumeris callidus artibus*
Occultatque animum, flectit & improbum,
Crebrò præualidis viribus integros
Prosternit pauidos greges.

11 אמר בלבו שכח אל הסתיר פניו בל ראה לנצח:

11 *Sic secum: Superos aut latet, aut nihil*
Nostrum sollicitat, cunctaque negligit
FORTIS, *non oculos vertere ad infimas*
Terras perpetuò volet.

12 קומה יהוה אל נשא ידך אל תשכח עניים:

12 IAS OMNIPOTENS, *numina iam manus*
Exurgens statue, vt præmineant, tuæ;
Namque oppressa malis pauperies diu
Non fert immemorem Deum.

13 על מה נאץ רשע אלהים אמר בלבו לא תדרש:

13 *Nam quid sancta* DEI *numina prouidi*
Infandis violat vocibus impius,
Audet dum tacitus dicere (proh nefas)
Te curare hominem nihil.

14 ראתה כי אתה עמל וכעס תביט לתת בידך עליך יעזב חלכה יתום אתה היית עוזר:

14 *Atqui pauperiem prospicis & graues*
Questus, lata pijs quos mala concitant;
Imponisque manu, quin miseri tuo &
Orbi in præsidio latent.

15 שבר זרוע רשע ורע תדרוש רשעו בל תמצא:

15 *Iam pridem nimijs cædibus effera*
Prauorum horrisono brachia fulmine
Contunde, vt repetens crimina ab improbis,
Cessasse inuenias tamen.

16 יהוה מלך עולם ועד

16 *Nam rex perpetua in sæcula permanet*
IAS, *deficiat gens licet improba*

9 Omnes violétiæ, fraudis, ac doli artes tractat vt voti compos crudelitatem & sæuitiam in humiliores exerceat.

10 Itaque in humanum genus iniuriosus ac sæuissimus est, contra Dei decretum & voluntaté, & in Deum ipsum impius & contumeliosus.

11 Vtitur aliquãdo genere orationis in speciẽ plausibili, sed reapse perniciosissimo, nimirum, Deum altiorem esse, & quietiorem, quàm vt humana adeo humilia curare velle putandus sit.

12. 13. Sed hoc non ferendum est IAE, qui hoc nomine se misericordem & benignũ, nomine verò EL fortem esse declarauit.

14 Maximè cùm tu editis oraculis receperis in te causam, & defensionem, atque tutelam miserorũ & calamitosorũ.

15 Cùm igitur tu hoc consilio sis, vt miseros defendas, optarem ipse vt vires improbis præfringas, ita vt inepti & imbelles reddantur ad nocendum: vnde eueniet, vt miseri antè defendantur quàm læsi sint. cuperem, inquam, omnino, careret orbis nocentibus hominibus, eodem tempore sublatis è medio, quo facinora ab ipsis suscipiuntur.

16 Si quis dicat: sic periret maxima pars hominum, & orbis incultus & horridus redderetur: respondebo, nihil ex ea re diuinę dignitati detrahi, siquidẽ etiamsi impij omnes perirent, ipse rex permaneret in æternum, suosque pios regeret, qui verè illius regni ciues sunt.

Terræ exacta procul finibus è suæ,
Sunt queis prouideat Deus.

אבדו גוים מארצו׃

17 *Tu desiderium, votaque pauperum*
IAS, *cernis enim, cordaque perficis,*
Aurem qui penitus supplicibus tuam
Dictis & precibus tenent:

17 Explebis itaque desiderium pauperũ, quibus te præsentem & consulentem es pollicitus. statues tuæ iustitię exemplum; confirmabis consilium decretumque tuũ in terris; cuius summa est, vt mortalis & se agnoscat, & te cognoscat.

17 תאות ענוים שמעת יהוה תכין לבם תקשיב אזנך׃

18 *Orbi vt iudicium suscipias graue,*
Oppressumque leues vindice numine,
Ne mortalis adhuc deprimat infimo in
Terrarum orbe suum genus.

18 לשפט יתום ודך בל יוסיף עוד לערץ אנוש מן הארץ׃

PSAL. XI.

In Domino confido, quomodo dicitis animæ meæ.

ARGVMENTVM.

TVRBATIS & iam trepidantibus Saulis rebus, cùm multi Dauid ad fugam & remotissimũ exilium incitarent, alias ex illorum sententia periculum Regisque iram & vltionem euasurum minimè: ipse hunc Psalmum composuit, asserens nullam sibi esse fugiendi causam, speranti & confidenti in Deo, cuius consilio is motus in regno Saulis excitatus esset, nulla sua ambitione, sed mera Dei voluntate, eaque iustissima, qui corda hominum cùm cognoscat, acta & facta omnia videat, singulos iustissimo examine iudicat, & præmio vel vitij vel virtutis digno afficit.

1 Ipse ob propriam imbecillitatem & humilitatem non est quod metuam & desperem, quippe qui in miserẽtis Dei virtute, præsidio ac tutela lateo.

2 Scio equidẽ malignorum & improborum hominum esse, insectari & infestare probos & innocentes quasi suarum calamitatum aut molestiarũ auctores: nequemiror ad hunc modum me ab aduersariis vrgeri.

Ad præstantem, Dauidis.

1 למנצח לדוד

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

IAE *benigna tutò animam meam*
In spe latentem turba quid improba
Terretis, in monteis volucris
Proripitor trepidante penna.

ביהוה חסיתי איך תאמרו לנפשי נודו הרכם צפור׃

2 *Tentis nocentes arcubus impij*
Neruo sagittas addere tortiles
Nunquam remittunt, vt latenti
Fraude viros feriant modestos.

2 כי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו חצם על יתר לירות במו אפל לישרי לב׃

Quòd

3 כי השתות יהרסון צדיק מה פעל׃

3 *Quòd si malignis artibus edita*
Fundo ruerunt mœnia ab intimo,
Cur iustus vltores timebit?
Quam sceleris subiítve culpam?

4 יהוה בהיכל קדשו יהוה בשמים כסאו עיניו יחזו עפעפיו יבחנו בני אדם׃

4 I AS *, sacrata ac regia cui domus,*
Sedes & alto constat in æthere,
Inde ille terrarum colonos
Luminibus videt irretortis.

5 יהוה צדיק יבחן ורשע ואהב חמס שנאה נפשו׃

5 I AS *piorum perspicit & fouet*
Mentem, & probandos consilij modos;
Oditque molitos tyrannos
Omne nefas, scelerumque monstra.

6 ימטר על רשעים פחים אש וגפרית ורוח זלעפות מנת כוסם׃

6 *Permixta & ignis sulfura funibus*
Et fulminanti spiritus impetu:
Hæc vltionis pars scelestos
Vase suo manet ebibenda.

7 כי צדיק יהוה צדקות אהב ישר יחזו פנימו׃

7 *Nam iustus* I AS *iustaque præmiis*
Conferre certis nomina diligit;
Examen ac vultu probandum
Nosse valet semel intuenti.

3 Sed immerito summaq. iniuria probi ab improbis infestantur: nõ enim proborũ fraude aut violentia improborũ res corruunt, sed sua ipsarum malitia, quòd fideli & recto fundamento caruerint, ideoq. durare non valuerint.

4. 5. Imo harum mutationũ auctor est Deus, qui cùm in alto sedeat, videt quicquid in terris ab hominibus agitur, & omnia integerrimo iudicio iudicat & gubernat.

6 Idem maxima virtute valet subitò omnia mutare, & quæ videbãtur firmissima & stabilissima, demoliri.

7 Quanquam verò fortissimus sit, nihil violenter agit, sed iustissimè omnia. nouit enim ius & æstimat certissimè vel solo intuitu: id quod homines non assequuntur plerũque.

PSAL. XII.
Saluum me fac Domine, quoniam defecit sanctus.

ARGVMENTVM.

HVMANAE malitiæ impotentiam nimium iam in orbe creuisse conqueritur vates; accessisse etiam insolentiã nullo modo ferendam Deo; imò nec diutius dissimulandã, quippe cuius dicta, pacta, & promissa nunquam negligenda aut minuenda extent, professi videlicet se esse tutorem, patronum & vindicem pauperum atque oppressorum, id autem exemplis multis iam spectatum, noua etiam causa existente, spectandum denuò esse.

1 למנצח על השמינית מזמור לדוד׃

1 *Ad præstantem super octauam. Psalmus Dauid.*

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 IAS *ades redemptor & vindex; pius*
Nam nullus extat, aut probus:
Rarum eſt nepotes inter Adæ perfidos
Veracis exemplum viri.
3 *Qui verba vanis adparata vocibus*
Vtrinque fallentes ferunt;
Docti labellis inſonare lubricis,
Binis loquuntur cordibus.
4 IAS *doloſi labra vt oris lubrica*
Linguamque ſcindat improbam:
Hæc qui inſolente proferunt audacia,
5 *Nos lingua noſtra principes,*
Noſtrique labri compotes agnouerit,
Quis tutor eſt nobis datus?
6 *Vindex auaræ fraudis, inquit, pauperum*
Direpta quærens pignora,
Gementis excitatus vſque egenuli
Lugubribus ſuſpiriis
IAS *ſalutis auctor, inſurgam modo*
Et liberabo hoc retibus.
7 *Quæ dixit* IAS *dicta pura, candida;*
Argenti & excretum genus,
Cauo perurens ſcoriam quod fictili
Ignis recoxit ſeptimus.
8 IAS *redemptor ô tuum cuſtos pecus*
Seruabis, & reges bonus;
Aſſertor ac de gentis impuræ manu
In ſæcla duces poſtera:

2 הושיעה יהוה כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם׃

3 שוא ידברו איש את רעהו שפת חלקות בלב ולב ידברו׃

4 יכרת יהוה כל שפתי חלקות לשון מדברת גדלות׃

5 אשר אמרו ללשננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו׃

6 משד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר יהוה אשית בישע יפיח לו׃

7 אמרות יהוה אמרות טהרות כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים׃

8 אתה יהוה תשמרם תצרנו מן הדור זו לעולם׃

2 Calumniam, fraudē, & cætera ſcelera ab hominibus aduerſus alios homines ſuſcepta, per alios homines legis tuæ atque iuris etiam miniſtros vindicari, ꝓpulſariq́; iuſſiſti, alias verò, te oppreſſorū vltorem, & propugnatorem grauiſſimum oſtenſum iri es profeſſus: ſed res ad eū locum redacta eſt, vt cùm neminem habeat correctorem & aſſertorem, te vnicum & certiſſimum atque conſtantiſſimum poſtulet.

3 Namque omnia ſunt proditionibus, fraudibus, iniuriis, & dolis plena: atque adeò excogitatis orationibus ſcelera omnia non modò diſſimulantur, ſed defenduntur etiam: obuoluitur enim vitium ſpecie decora, ita vt cùm inter homines agatur, nemo ſit qui non ſperet ſe poſſe alium fallere; & arte, ingenio, atque eloquētia veritatem inuertere, vanitatem proferre probabilem, admirandaque ſpecie laudādam exhibere Non enim agnoſcunt alium arbitrū aut Dominum, cui vitæ & actionum rationem reddant, præter homines; quibus imponere facile poſſe ſperant: ita alij aliis imponunt. miſerrimi verò ſunt qui ſimpliciores ſunt: namque ab improbiſſimis opprimuntur, addita oppreſſioni ſuperbiſſima oratione.

6. 7. At verò Deus ſe declarauit eorū qui opprimuntur tutorem, & quæ ille dixit ſemel ac promiſit, certiſſima veriſſimaque ſunt, neque torqueri in alium ſenſum poſſunt, quippe quæ puriſſima & ſimpliciſſima conſtent non ſunt vt hominum verba.

Cauo fictili.] Vas conflatorium ex terra, quam lutum ſapientiæ Chimici vocant, ipſum vas vulgo Chriſol dicitur.

8 Vnde fit, vt ſperem, vel affirmem potiùs, te ſimplicibus & probis eſſe conſulturum ſemper; improbis & fraudulentis prò merito relaturum.

Nam

9 סביב רשעים יתהלכון כרם זלות לבני אדם׃

9 *Nam cuncta feruent conuoluta ab improbis,*
Nusquam & quieti sunt pij:
Furente quum terrenus arte filius
Insurgit, & potens viget.

9 Tu enim vis orbẽ suis legibus & muneribus perseuerare, & nõ dissipari naturas rerũ, sed omnia per tyrannos & improbos impurosq. homines, qui velut fęces sũt, turbantur, omnia permiscẽtur & confunduntur.

PSAL. XIII.
Vsquequo Domine obliuisceris me in finem?

ARGVMENTVM.

DAVID maximis curis variisque consiliis exercebatur, cùm ab inimicis peteretur & vexaretur; namque ipsa humanæ naturæ conditio, ipsa fragilitas & imbecillitas hac etiam parte laborat, vt in rebus angustis animo semper fluctuanti sit, nisi tandem sese omninò Deo regendum, gubernandumque committat & tradat homo: tunc enim rectissimè sibi consulit, cùm cogitationes & curas suas in Deum reiicit; qui etiam suos aliquando huiusmodi cogitationibus exerceri sinit, vt tandem eruditi cognoscant, omnia sua in diuino præsidio esse collocanda. id agit in hoc Psalmo vates: asserens nihil sibi accedere ex suis cogitationibus, deliberationibus, & consiliis præter mæstitiam, dolorem & afflictionem atque confectionem sui ipsius, ideoque Deum sibi appellari, cui suam commendatam velit salutem, vtpote sapientissimo ac potentissimo, & iniuriosorum hominum vindici. cui liberationis & salutis obtentæ gratulationis carmina dedicaturum se vouet.

1 למנצח מזמור לדוד׃

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 עד אנה יהוה תשכחני נצח עד אנה תסתיר את פניך ממני׃

2 IAS *profundæ quem statuis modum*
Obliuionis, qua premor heu, tuæ?
Quem negligendi, vt iam negato
Me videas recreesque vultu?

3 עד אנה אשית עצות בנפשי יגון בלבבי יומם עד אנה ירום איבי עלי׃

3 *Quem vel laboris consilij &, meum*
Queis nocte feruens pectus inæstuat?
Exercet aut quæ cor perennes
Anxietas, agitatque soles?
Quisve insolenti finis erit, meum
Instanti & hosti, vt comminuat caput?

4 הביטה ענני יהוה אלהי

4 *Auditor aduerte, atque vindex*
Excipe iam famuli querelam:

2 Querela orationẽ exorditur; quòd à Deo permissus sit suis cogitationibus & curis exerceri, cũ tamẽ ille promissa præstare soleat, vt ex nomine appellato constat.

3 Nullũ otiũ sibi, nullã vacationẽ à curis aut noctu aut interdiu esse ait. ex eaq. re nihil aliud effici, quàm vt hostiũ & aduersariorũ vis, fiducia & audacia crescat, dum ipse intẽtus est cõsiliis versandis, idq. frustra.

4 Non solùm prospiciendũ est, ne ego aduersariis commoditatem & materiam dem triũphandi de casu meo, sed nec sinendus sum à te vacillare & labi, quoniam hoc pacto etiã iactabunt hostes suã de me victoriã, dicẽtq; me illorũ virtute & sapiẽtia in eũ lapsum fuisse impulsum

Nostrisque

fum, idque iactabūt aduerfus prouidentiam & promiffionem tuam.

Noſtriſque lucem luminibus tuam
Præbe, ſopore vt non moriar graui;
5 *Neu iactet hoſtis prævalentem*
Se mihi, neu ſua geſta cantet.
Namque inuidorum turba laboribus
Gaudebit amens (ſi mouear) meis:
6 *Aſt ipſe noſtrum in te tuoque*
Munere præſidium locaui.
Compos ſalutis, ſpero, breui tuæ
Gaudebit altis viſceribus meum
Cor, & dicatis ſemper IAM
Carminibus referam benignum.

האירה עיני פן אישן המות ׃
5 פן יאמר איבי יכלתיו צרי יגילו כי אמוט ׃
6 ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה ליהוה כי גמל עלי ׃

6 Ego cupio (idque paro & ſeduſo agam) cogitationes meas, & cor totum potius in carminibus laudum tuarũ componendis, & canẽdis ponere, quàm huiuſmodi quibus nunc vexor conſiliis tempus terere, cum triſtitia ac dolore.

PSAL. XIIII.

Dixit inſipiens in corde ſuo.

ARGVMENTVM.

PRIMAM ſcelerum cauſam eſſe hominum ſtultitiam, quæ eò erroris quoſdam adduxerit, vt Deum aut non eſſe, aut res humanas negligere exiſtimauerint. hos omniũ corruptiſſimos eſſe, ſed non ideo cæteros iuſtos atque integros omnes debere cenſeri, quando ex Adæ filiis nemo ſit, qui exacto illo Dei examine probari vndique poſſit. itaque iudicio Dei omnia ſub peccato concluſa eſſe vates affirmat. verùm quoſdam eſſe qui Deum cùm norint, tamen ſceleribus offendant, & iniuriis aduerſus innocentiores conſiaris, quoſdam qui timeant Deum, aſſerentes illum eſſe iuſtorum gubernatorem. ſed hi ab aliis irridentur, qui vident inopes ſubſidio Dei miſericordis fidere. Proſilit hinc vates in magnam exclamationem, optans & cupiens, vt Chriſtus ille iam exiet, per quem piis ſalus erat præſtanda. tunc enim magno diſcrimĩne, aperto & notiſſimo diſtabit populus Dei verus ab improbis.

1 *Ad præſtantem, Dauidis.*

1 למנצח לדוד

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

DEmens corde ferox ſic ſtatuit ſuo,
Nullus nam eſt homines qui videat Deus;
Hinc corruptio morum,
Hinc nullum ſtudium boni.
2 IAS *æthereis arcibus & genus*
Obſeruans hominum, quis ſapiat, DEVM

Quis

אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו התעיבו עלילה אין עשה טוב ׃
2 יהוה משמים השקיף על בני אדם לראות

2 Quanquam multa de virtutibus atque pietate, de vitę innocentia & integritate à multis diſſerãtur, quædam à quibuſdam agantur & curentur: tamen ex quo Adam peccauit, nullus eſt abſolutè bonus iudicio Dei, cuius egent omnes gloria.

היש משכיל
דרש את
אלהים:

Quis curétve, colátve,
Quærit cognitor optimus.

3 הכל סר יחדו
נאלחו אין
עשה טוב אין
גם אחד:

3 *Defecere ſimul, turbaque perdita eſt*
Omnis; nec ſtudio qui caleat boni,
Vnum comperias, vel
Cuius facta Deus probet.

4 הלוא ידעו כל
פעלי און אכלי
עמי אכלו לחם
יהוה לא קראו:

4 *An non artifices fraudis, & impij*
Norunt quid referam? qui populum meum
Eſcarum inſtar habent, nec
I A M *vel memores vocant.*

4 Ipſorum conſcientias cito & appello teſtes, qui peruersè & iniuſtè agunt, contra fas, contra æquitaté.

5 שם פחדו
פחד כי אלהים
בדור צדיק:

5 *Illic icta tremor pectora concutit,*
Iudex fertur vbi, creditur & Deus,
Iuſtæ ſæcula gentis
Qui certus probet ac regat.

5 Verum eſt quoſdã eſſe, qui Deum non ament quidem toto corde, tota anima, tota virtute, &c. ſed timeant & vereantur: hi credunt Deum gubernare iuſtorum hominum genus.

6 עצת עני
תבישו כי יהוה
מחסהו:

6 *Turbetis miſeri conſilium pium*
I A M *qui poſuit præſidium ſibi?*

6 Apoſtrophe in eos qui iuſtos irrident, quód Domino tãtùm fidant, cùm nihilo propterea proſperiores eſſe videantur.

6 Studetis pud: facere calamitoſum, quód ſuas res Deo commiſerit.

7 מי יתן מציון
ישועת ישראל
בשוב יהוה
שבות עמו יגל
יעקב ישמח
ישראל:

7 *Quiſnam ex arce Sionis*
Iſraelis amabilem
Rebus præſtet opem, quis properet citam?
I A S *cùm populi reſtituet ſui*
Res, gaudebit Iacob,
Fiet lætus & Iſrael.

7 Hic eſt ſcopus omnium prophetarum, optare & expectare Chriſtum, qui tanta proſperitate, tanta lætitia ſpirituali ſuos affecturus erat, vt omnes qui viderent eos, cognoſcerent, quód iſti ſunt populus, cui benedixit Dominus. Magnum myſterium hic latet.

PSAL. XV.

Domine quis habitabit in tabernaculo tuo.

ARGVMENTVM.

SVPERIORIS fini adnectitur huius Pſalmi ſententia, deſcribens atq. indicans eos, qui ad veræ & æternæ ſalutis per Chriſtum afferendæ communionem recipiendi ſunt, hoc eſt, homines; qui, quanquam ex Adam genus duxerint, & originalem culpam contraxerint, tamẽ innocenter quod in ipſis diuina gratia adiutis fuerit, viuere ſtuduerint, nihil in ſe, aut in proximum vllum criminis admittentes. partitur autem omnia noxarum genera exactiſſimè, & officiorum etiam partes indicat.

1 *Psalmus Dauidis.*

1 מזמור לדוד

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

יהוה מי יגור באהלך מי ישכן בהר קדשך׃

1 *Vmbra*]Pro tabernaculo vmbram vertimus, carminis causa.

IAs receptus quis sub alta culmina
Vmbræ morabitur tuæ?
Quis monte ciuis numini sacro tuo
Sedes habebit conditas?

2 הולך תמים ופעל צדק ודבר אמת בלבבו׃

2 *Qui rectus arcta semper incedit via,*
Et iura fasque percolit:

3 לא רגל על לשנו לא עשה לרעהו רעה וחרפה לא נשא על קרבו׃

3 *Qui corde puro vera semper cogitat,*
Linguaque profert simplici;
Afferre cuiquam incommoda expers, inscius
Quemquam probris lacessere:

4 נבזה בעיניו נמאס ואת יראי יהוה יכבד נשבע להרע ולא ימר׃

4 Oportet etiam magnanimos rerumque caducarum ac vilium cōtemptores esse eos, qui ad Dei ciuitatem aspirent.

4 *Vilesque curas, vana quæque cognita*
Fastidiosè reijcit.
Miratur idem culta quos probat fides,
IAEque deducit timor.

Clementia.

Iuratus, & si damna deprendat sua,
Non deterit fratrem tamen.

5 כספו לא נתן בנשך ושחד על נקי לא לקח עשה אלה לא ימוט לעולם׃

Misericordia.

5 *Ipse innocentem commodat pecuniam,*
Nec auget vllo fœnore;

Integritas in iudiciis & testimoniis.

Vt immerentem fraude pertentet virum
Nullo domandus munere.
Hæc qui peregit, rectus incedit, neque
Labetur vllo sæculo.

PSAL. XVI.

Conserua me Domine, quoniam speraui in te.

ARGVMENTVM.

CHRISTI publicæ salutis negotium meditantis, & iamiam inituri oratio est, à Dauide prophetico spiritu inducta. in qua negotij illius cura, fomentum, secundatio, prosperitas & exitus Deo patri à filio commendatur, cuius gloria magna ex eadem expeditione promulganda erat, cum admiranda piorũ hominum amplificatione, ad quos totius negotij fructus & vtili-

& vtilitas pertinebat, vtpote qui ex filiis Adæ in filios Dei essent mutandi. id quod re ipsa euenturum sibi & ipsis Christus promittit, ex consilio, prouidentia, & virtute patris, qui ipsum pro hominibus ad mortem traditum, à mortuis erat suscitaturus quàm maturrimè, cuius resurrectio vitam & resurrectionem hominum erat effectura.

1 מכתם לדוד 1

Montle Dauidis.

Ode sapphica.

שמרני אל כי חסיתי בך׃

Sis mihi custos, tibi nam POTENTI *innititur constans mea spes fidesque,*

2 אמרת ליהוה אדני אתה טובתי בל עליך׃

2 *Dixit hæc* IAM *Dominum, mei qui*
Munere regni

3 לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם׃

3 *Non eget, sanctis magis adparati;*
Terra quos iustos memorat colonos,
Hos ego cunctis stabilire magnos
Destino votis.

1 Appello te Deum misericordem & fortem, qui quod pollicitus es, præstare maximè & plenissimè potes; adeò enim magnus es, vt non augearis meo bono hoc quod cogito efficere, sed colaris potius; quia ego tuam volun tatem, vt seruus Domini, facio. sunt verba Christi humiliati in forma serui.

4 ירבו עצבותם אחר מהרו בל אסיך נסכיהם מדם ובל אשא את שמותם על שפתי׃

4 *Mille & ærumnis miseri modisque*
Sunt, quibus cordi est alius salutis
Auctor; ipse horum minimè administer
Partibus addar:
Siue quis fuso vitulæ cruore
Libet, appellans repetita falsi
Numinis nostro procul amouenda
Nomina ab ore.

4 Nullus enim alius salutis auctor est hominibus præter te; cętera quæ coluntur, numina non sunt, sed materies laborum hominum insania.

5 יהוה מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי׃

5 *Pars mei ast* IAS *celebranda census*
Est, & æterni calicis; meæ tu
Dextera nunquam minuente firmas
Munera sortis.

5 Solus Deus misericors est, beatitudo mea, verba Christi corporis mystici sui personam sustinentis.

6 חבלים נפלו לי בנעימים אף נחלת שפרה עלי׃

6 *Nam mei quantum patuere fundi*
Funibus tensis, nitet alma passim
Gratia & summum decus atque pleno
Copia cornu.

6 *Copia cornu.*] Non est aliena translatio ab Hebraica lectione.
7 Ego, inquit Christus, in hoc veni in mūdum, vt perpetuo studio mediter & curem Dei cōsilia, etiam nocte cùm quiescendum esset.

7 אברך את יהוה אשר יעצני אף

7 *Conditis* IAM *celebrabo magnum*
Versibus, cuius monitu probandas

Noctibus totis recolente verso
Pectore curas.

לילות יסרוני כליותי:

8 *Semper est præsens mihi dexter* IAS,
Qui dat, vt magnis penitus periclis
Septus, immotus maneam ruinæ
Protinus expers.

8 שויתי יהוה לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט:

9.10 11. Nullam difficultatem negotij à me suscepti horreo, Deo meo mihi prospiciente & præsente. Qui me ad mortem vsque deductum, tamen suscitabit; imò maxima virtute amplificabit, vt ipse resurgam integer & incorruptus è sepulchro.

9 *Ergo præstanti studio meum cor*
Gaudet exultans, decus atque surgit;
Certaque & lethum domitura, carnem
Sustinet hanc spes.

9 לכן שמח לבי ויגל כבודי אף בשרי ישכן לבטח:

10 *Nam neque infernis animam sub vmbris,*
Nec tui fœda patiere corpus
Tabe dilecti minui, aut profanæ
Cedere morti.

10 כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן חסידיך לראות שחת:

11 *Tu mihi, vt vitas repetam, viarum es*
Auctor & ductor: saturante semper
Dextera & vultu decus atque plena
Gaudia præstas.

11 תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימינך נצח:

PSALM. XVII.
Exaudi Domine iustitiam meam.

ARGVMENTVM.

IMPORTVNISSIMIS & frequentissimis aduersariorum insidiis circumuentus vates, Deum inuocabat, atque ad suam causam cognoscendam sapientissimum & integerrimum iudicem, ad vitam verò suam propugnandam & tuendam potentissimũ vindicem & assertorem appellabat, honestam suam petitionem & orationem probans, quòd ipse innocens & imbecillus, atque humilis, adeoque pauperrimus à fraudulentis, iniuriosis, potentibus, diuitibus, & opulentissimis impeteretur, ex quo ipse perniciem expectabat, nisi à Deo, cuius vnico præsidio fidebat, defenderetur, cum magna ipsius Dei laude, & publica prouidentiæ prædicatione. affirmat autem se nihil aduersariis nocere, nihil inuidisse vnquam ipsorum prosperitatem, vtpote qui solum Deum suorum omnium votorum & maximi boni sibi summam statuerit.

1 *Oratio Dauid.*

1 תפלה לדוד

ODE EADEM.

Posco

שמעה יהוה צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה׃

POsco si iustum, famuli querelas
Excipe ô magnum mihi numen IAS;
Fraudis experti auxilium rogantis
Annue voci.

2 מלפניך משפטי יצא עיניך תחזינה מישרים׃

2 *Te meæ summum cupiens adopto*
Arbitrum causæ, penitus valentem
Facta quæ constent oculis probanda
Cernere puris.

3 בחנת לבי פקדת לילה צרפתני בל תמצא זמתי בל יעבר פי׃

3 *Intimos cordis penetras recessus,*
Nocte me obseruas, tacitosque renes
Excoquis, nec tu mea verba curis
Dissona sentis.

4 לפעלות אדם בדבר שפתיך אני שמרתי ארחות פריץ׃

4 *Ipse verborum memor at tuorum*
Lustro dum spectans homines, nocentum
Semitas certè varias latronum
Visere cogor.

5 תמך אשרי במעגלותיך בל נמוטו פעמי׃

5 *Ac tuis nostri duce te rotentur*
Orbitis gressus, mea ne viarum
Lubrico tandem tremebunda cursu
Crura vagentur.

6 אני קראתיך כי תענני אל הט אזנך לי שמע אמרתי׃

6 *Te voco* FORTEM, *facilem & vocanti*
Tu meis aurem solitam querelis
Admoue; & quod nunc referam, benignus
Excipe dictum.

7 הפלה חסדיך מושיע חוסים ממתקוממים בימינך׃

7 *Ede mirandis tua dona gestis,*
Meque (fidentes tibi namque seruas)
Eripe instantum gregibus superbis
Vindice dextra.

8 שמרני כאישון בת עין בצל כנפיך תסתירני׃

8 *Me foue, vt puris oculis micantem*
Luce pupillam, dubioque casu
Me tuis tutum, procul & timore
Siste sub alis.

2 Innocētiam & simplicitatem tibi gratam esse scio, meā causam igitur examinandam tuo iudicio committo; quod integerrimū, sapientissimum et præstantissimum est.

3 Non solùm facta & orationē, sed cogitationes omnes meas, etiam nocturnas secretiores ac liberiores à te obseruari cognosciq́ue scio: qui tamē omnia sibi atque inter se constare in me intellexeris. Nihil enim latere aut fugere iudiciū istud potest, quia acerrimum est.

4 Quod ad aduersariorum mentē, & voluntatem attinet, ipse ego meo crasso ingenio verborū tuorum luce prætensa, facile cognosco, malitiam & improbitatē quorundam hominum & fallaciam, atque fraudem, quæ nihil aliud sunt, quàm latrociniorum studia varia quidem, vt variæ sunt latronum semitæ, sed tamen omnia sunt latrocinia.

Latrones autem illud agunt semper, vt minimo suo incommodo maximo damno afficiant innocentes, ideoque tempora obseruant & loca; quamobrem luce tua ac tutela & fortitudine tua omnino egeo. tu autē seruare soles, incolumesque deducere eos, qui se tibi sanctè commendant.

9.10.11. Aduerſariorum meorum crudelitas maxima eſt.

9 *Improbis raptæ cupidiſque prædæ*
Hoſtibus circum premor, atque denſa
10 *Corporum mole, & grauibus minantum*
Vocibus angor.

11 *Qua pedem ſimplex moueam, notantes*
Signa perluſtrant oculiſque acutis
Quà plagas tendant, laqueoſque terræ in
Puluere celent.

9 מפני רשעים
זו שדוני איבי
בנפש יקיפו
עלי :
10 חלבמו
סגרו פימו דברו
בגאות :

11 אשרנו
עתה סבבוני
עיניהם ישיתו
לנטות בארץ :

12 Promptitudo & ſagacitas ingens.

12 *Qualis eſt prædæ rabido leoni*
Ardor; occultis, catulo aut feroci,
Qui fame obſeruans ſtimulante, captat
Tempora, luſtris.

12 דמינו
כאריה יכסוף
לטרף וככפיר
ישב במסתרים :

13 Magna ergo virtute & celeritate, hoc eſt, tua opus eſt, vt ego famulus tuus eripiar, nam in me liberando tua res agitur.

13 *Ergo præuerte & rapidos furores*
Diſſipa exurgens, famuli tuique,
Improbis, iſto gladio petitam,
Eripe vitam.

13 קומה יהוה
קדמה פניו
הכריעהו פלטה
נפשי מרשע
חרבך :

14 Iſti namq vitioſo tantùm conſilio & propoſito nocere mihi ſtudent, nihil enim à me expectare poſſunt præter vitã meã, cui inſidiantur; aliàs enim nullis egent rebus ad hanc vitam, quam ipſi amant, cõmodis & iucundis: pleniſſimi adeò ſunt, vt vel ipſis reliquarũ reliquiis rerum, hæredes ſuos ditiſſimos facere poſſint.

14 *Eripe ingenti auxilio manuque*
Me viris IAS *nimium prophanis,*
Grata præſentis quibus vſque conſtant
Munera vitæ.
His, tuis, venter ſatur eſt auarus,
Quas mare & tellus epulas recondit;
Plurima his diues ſoboles vel ipſis
Relliquijs eſt.

14 ממתים ידך
יהוה ממתים
מחלד חלקם
בחיים וצפינך
תמלא בטנם
ישבעו בנים
והניחו יתרם
לעולליהם :

15 Atque ego præter te, nullas diuitias aut duco aut habeo, te vnum expeto. & tum ditiſſimus ero, cùm tu te mihi præbere volueris per Chriſtum tuum, qui eſt imago tua. Concluditur Pſalmus illo admirabili noui Teſtamenti myſterio.

15 *Aſt mihi ſortis ſatis eſt beatæ,*
Iſtius iuſti ſpeciem nitoris
Cernere; vtque in me tua, te benigno,
Surgat imago.

15 אני בצדק
אחזה פניך
אשבעה בהקיץ
תמונתך :

PSAL.

PSAL. XVIII.

Diligam te Domine fortitudo mea.

ARGVMENTVM.

DAVID post bella hostium, insidias inimicorum, obtrectationes & pericula omnia superata, victor, & regni à Deo promissi compos, carmen gratulatorium Deo cecinit, eodem plane artificio, quo Mosis & Deboræ diuina prorsus cantica constant; in quo se perpetuum famulum amantem & fidelem Deo tradit, suæ salutis atque prosperitatis auctori vnico, sapientissimo, ac potentissimo & prouidentissimo: commemorat autem narratione post exordium instituta, humilem rerum suarum conditionem præteritam, in qua Deus sapientiæ, prouidentiæ & virtutis suæ exempla edere voluerit, sese liberans à potentissimis, sæuissimis & astutissimis hostibus & inimicis, ac tandem abalienatorum à se populorum animos ipsi conciliens; quod genus etiam victoriæ maximum est. Constat Psalmus genere dicendi sublimi, omnibus ornamentis, iuxta singularum partium rationem apprimè instructo.

1 למנצח לעבד יהוה לדוד אשר דבר ליהוה את דברי השירה הזאת ביום הציל יהוה אותו מכף כל איביו ומיד שאול ׃ ויאמר

1 *Ad præstantem famuli Domini, Dauid inquam, qui locutus est Domino verba cantici huius, quo die liberauit Dominus ipsum è palma omniū hostium suorum, & è palma Saulis, & dixit:*

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 ארחמך יהוה חזקי ׃

2 *Visceribus totis* IAS *te semper amabo,*
Qui mea vis, mea robora solus.

2 Periculorum omnium propulsatorem meum te confiteor, tibique vitam debere meam, & salutem agnosco, ergo & animum etiam trado.

3 יהוה סלעי ומצודתי ומפלטי אלי צורי אחסה בו מגני וקרן ישעי משגבי ׃

3 *Rupes præsidiumque meum est, me liberat* IAS;
Is meus est FORTIS, *mea petra;*
Cui nitor, clypeusque mihi, cornuque salutis
Cunctis perfugiumque periclis.

4 מהלל אקרא יהוה ומן איבי אושע ׃

4 *Inuoco dum supplex illustrem laudibus* IAM,
Hostibus eripior violentis.

4 Humanarum rerū curatorem, & piorum tutorem affirmo te esse ipso experimēto.

5 אפפוני חבלי מות ונחלי בליעל יבעתוני ׃

5 *Me mors lethiferis laqueis ambire, malorum*
Certabant turbare fluenta.

6 חבלי שאול סבבוני קדמוני מוקשי מות ׃

6 *Vndique cingebant atri tormenta sepulchri*
Me, prætensaque vincula mortis.

6 Non enim ex leuibus, sed ex grauissimis periculis, humanasq. vires superantibus, ereptum me video.

7 בצר לי אקרא יהוה ואל אלהי אשוע ישמע מהיכלו קולי ושועתי לפניו תבוא באזניו ׃

7 IAM *æger pressusq. voco (mihi* NVMINA *nota)*
Consueto clamore cietur.
Audijt ille meam vocem, questumque superna
Præsentem auribus excipit arce.

7 *Mihi numina nota cietur.*] Ita Hebraicè etiam, vbi ei nomē plurale singulari verbo adiungitur.

Dei virtus & potētia atque maiestas indicatur ex loco in quo sedet, & arcem habet videlicet ex cælo.

Tunc

8 *Tunc concussa alto tremefactaque terra fragore est,*
Montesque ab radicibus imis
Contremuere graui turbati numinis ira,
Quam nec ferre queat ferus orcus.

8 ותגעש והרעש הארץ ומוסדי הרים ירגזו ויתגעשו כי חרה לו:

9 Virtus, efficacitasque Dei, deinde etiam infinita illa maiestas & inuisibilis natura his versibus à 9. ad 16. significatur.

9 *Illius in vultu fumus, deque ore perurens*
Ignis carbonesque volabant.

9 עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו:

10 *Deflexisque polis descendit, subdita nubes*
Densa pedes occultat eunti.

10 ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו:

11 *Cherubeo inuectus curru secat aëra pennis,*
Quas venti mouere volucres.

11 וירכב על כרוב ויעף וידא על כנפי רוח:

12 *Obscuraque latens caligine nubibus vnda*
Densatis tentoria figit.

12 ישת חשך סתרו סביבותיו סכתו חשכת מים עבי שחקים:

13 *Illo densa etiam nubes fulgente soluta est,*
Carbo micans grandoque ruebat.

13 מנגה נגדו עביו עברו ברד וגחלי אש:

14 *Intonuitque polis* I A S, *vocemque supernus*
Edit agens cum grandine fulgur.

14 וירעם בשמים יהוה ועליון יתן קלו ברד וגחלי אש:

15 *Fulminaque ingeminat (sua tela) ac discutit hostes,*
Crebro & fulgure perdit iniquos.

15 וישלח חציו ויפיצם וברקים רב ויהמם:

16 *Tunc & aquis exhausta solo patuere profundo*
Flumina, tunc imi situs orbis.
Tantum I A S *tua vox valet immutare, minax cùm*
Spiritus ille grauis tonat iræ.

16 ויראו אפיקי מים ויגלו מוסדות תבל מגערתך יהוה מנשמת רוח אפך:

17 Thesis. huiusmodi virtute & efficacitate affuit mihi Deus liberando.

18 Liberatus sum ab inimicis fortissimis, callidissimis, & promptissimis, iisdemque sæuissimis, qui nullã oportunitatem ad me perdendum prætermittebant.

17 *Ille manum eripiens mihi tunc porrexit ab alto,*
Meque altis protraxit ab vndis.

17 ישלח ממרום יקחני ימשני ממים רבים:

18 *Sic ex hoste fero me liberat, atque potentum*
Quæ me presserat inuida turba.

18 יצילני מאיבי עז ומשנאי כי אמצו ממני:

19 *Illi etenim, cùm iam strages inopina teneret,*
Me subito pressere tumultu.

19 יקדמוני ביום אידי ויהי יהוה למשען לי:

20 *Sed mihi præsidium est* I A S, *baculusque labanti;*
Ille locum me duxit in amplum.
Illo ego sum duris ereptus vindice rebus,
Illo inquam mihi numine dextro.

20 ויוציאני למרחב יחלצני כי חפץ בי:

Integri-

21 ויגמלני יהוה כצדקי כבר ידי ישיב לי:

21 *Integritati* I A S *nostræ sua iura reponit,*
Immunesque manus probat idem.

21 Fortissimus I A S Deus illa sua fortitudine semper iustè vtitur, probos & integros liberando ab improbis, qui sua fortitudine abutuntur.

22 כי שמרתי דרכי יהוה ולא רשעתי מאלהי:

22 *Quippe vias* I AE *tenui, nec* PRINCIPIS *vnquã*
Vlla mei mandata refregi.

23 כי כל משפטיו לנגדי וחקתיו לא אסיר מני:

23 *Cuncta mihi ante oculos etenim consulta Tonantis,*
Cuius nec decreta refugi:

24 ואהי תמים עמו ואשתמר מעוני:

24 *Simplicitas mea certa illi, studiumque cauendi*
Delicti molimina praui.

25 וישב יהוה לי כצדקי כבר ידי לנגד עיניו:

25 *Iusque meum, immunesque manus qui nouerat* I A S,
Reddidit ipse mihi vsque benignus.

26 עם חסיד תתחסד עם גבר תמים תתמם:

26 *Ipse pijs pius esque viris, esque integer idem*
Integris facilisque patronus:

26 Deus hominibus talem sese exhibet, quali eos esse animo cognoscit; verùm excessu maximo, vt humanis diuina præstât.

27 עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל:

27 *Simplicibus simplex, inuisa fraude dolosis*
Callidus es, cautusque vaferque.

28 כי אתה עם עני תושיע ועינים רמות תשפיל:

28 *Pauperis es populi seruator, deijcis altum*
Fastum hominumque oculosque superbos.

29 כי אתה תאיר נרי יהוה אלהי יגיה חשכי:

29 I A S *tu nostræ fers lumina clara lucernæ;*
Is tenebras mihi discutit auctor.

30 כי בך ארץ גדוד ובאלהי אדלג שור:

30 *Te duce per cuneos penetro, præcinctaque muris*
Transiliens feror oppida victor.

30 Ostendit Deus in mea imbecillitate suã summam virtutẽ, non solũ vt pericula euadam, sed vt magnas res aggrediar, ac dexterrimè optimoque successu geram.

31 האל תמים דרכו אמרת יהוה צרופה מגן הוא לכל החוסים בו:

31 *Integer est* FORTIS; *solidis quoque moribus,* I AE
Omnia purgatissima dicta.
Æneus est clypeus cunctis qui spemque fidemque
Hoc vno fixere patrono.

32 כי מי אלוה מבלעדי יהוה ומי צור זולתי אלהינו:

32 *Quodnam etenim numen præter memorabitur* I AM?
Quæ tutela, meus nisi PRINCEPS?

33 האל המאזרני חיל ויתן תמים דרכי:

33 FORTIS *is est, qui prævalido me robore cinxit,*
Instrauitque viam mihi firmam.

34 משוה רגלי כאילות ועל במתי יעמידני:

34 *Qui facit vt possim pedibus præcurrere ceruas,*
Atque iugis consistere in altis.

35 מלמד ידי למלחמה ונחתה קשת נחושה זרועתי:

35 *Ille meas ad bella manus exercet, & arcus*
Dat chalybum bis fregisse lacertis.

36 ותתן לי מגן ישעך וימינך תסעדני וענותך תרבני׃

36 *Ipse salutarem clypeum mihi porrigis, atque*
Dexter ades, me & numine fulcis.

Non tam elucet diuinæ prouidentiæ virtus in leuioribus & facilioribus, quàm in difficillimis & penè impossibilibus, per hominem imbecilli natura mei simillimum expediendis.

Quoque magis me velle pati mala dura videris,
Hoc mage me amplificat tua virtus.

37 תרחיב צעדי תחתי ולא מעדו קרסלי׃

37 *Ipse meum extendis gressum, perque ardua firmis*
Tu mihi das percurrere talis;

38 ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם׃

38 *Hosteis vt penitus valeam tenuisse secutus,*
Non vllisque reuertar inultis:

39 אמחצם ולא יכלו קום יפלו תחת רגלי׃

39 *Vulnere nequicquam conatos sistere nostris*
Sub pedibus cumulabo cruento.

40 ותאזרני חיל למלחמה תכריע קמי תחתי׃

40 *Tu me namque alacri accingens ad bella vigore,*
Cunctos infestos mihi flectis.

41 ואיבי נתתה לי ערף ומשנאי אצמיתם׃

41 *Tuque hosteis mihi terga dare ac mihi cedere cogis;*
Cæsa cadit mihi & inuida turba.

42 Dei auxilium frustra implorabant improbi, aduersus consilium tuum agentes.

42 ישועו ואין מושיע על יהוה ולא ענם׃

42 *Auctorem casso illi* IAM *clamore salutis*
Tunc surdum in sua vota vocabunt.

43 ואשחקם כעפר על פני רוח כטיט חוצות אריקם׃

43 *Quos ego comminuam ceu nubem pulueris Eurus,*
Vtque lutum tenuabo viarum.

44 Superatis periculis, bellis compositis, reliquum erat populi studia mihi conciliare varia illa, & plerumq. temeraria atque insolentia, sed omnia tu breuissimè pacasti, atque adeò non meam gentem modò ad obsequium, sed finitimas ad timorem & reuerentiam mei conuertisti.

44 תפלטני מריבי עם תשימני לראש גוים עם לא ידעתי יעבדוני׃
45 לשמע אזן ישמעו לי בני נכר יכחשו לי׃

44 *Præcipitis mihi tu sedas studia improba vulgi;*
Tuque caput me gentibus addis:
45 *Ignotumque mihi populum seruire vel ipsa*
Fama, mihi & parere iubebit.

46 בני נכר יבלו ויחרגו ממסגרותיהם׃

46 *Quique alias partes studio feruente souebant,*
Se simulare meos properabunt.
Frondibus en similes illi fluxere, suisque
In septis tremuere pauentes.

47 Epilogus, quo redit vates ad gratulationem ac Dei laudē, quam perpetuam in orbe fore vaticinatur.

47 חי יהוה וברוך צורי וירום אלהי ישעי׃

47 *Viuat petra mea, & victor celebretur & altus*
IAS *atque Deus mihi faustus.*

48 האל הנותן נקמות לי וידבר עמים תחתי׃

48 FORTIS *et ille, hosteis quo vindice et auspice pressi,*
Quo populos ad fræna coegi.

49 מפלטי מאיבי אף מן קמי תרוממני

49 *Ille & me incolumem eripuit quoq. ab hostibus, altū*
Me super infestos dedit hosteis.

Librum

מאיש חמס תצילני.

Liberum ab iniustis conatibus vsque ferocis
Me dedit ille virique potentis.

50 על כן אודך בגוים יהוה. ולשמך אזמרה:

50 *Ergo tuas* I A S *laudes per regna per omnes*
Ipse memor referam bene gentes.
Carminibusque tuum celebrabo in tempora nomen
Gentibus à cunctis referendum.

51 מגדל ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם:

51 *Te mihi sacrato regi auctoremque salutis*
Cantabunt semperque fauentem:
Teque Dauid regnum ac sobolem creuisse benigno
Cuncta canent ex ordine sæcla.

PSAL. XIX.
Cæli enarrant gloriam Dei.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic continet omnes rationes cognoscendi Deum, ætatumque omnium, Naturalis, & scriptæ legis atque gratiæ summam indicat. Docet inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt conspici hominibus, qui oculis ac ratione rectè vtuntur, quamuis nulla alia disciplina instructis. hæc est prima Psalmi pars.

1 למנצח מזמור לדוד:

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid.*

ODE SAPPHICA.

2 השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע:

2 FORTIS *immensum decus & potentis*
Dexteræ numen docet inde apertum
Siderum cursu radiante cælum,
Narrat & æther.

3 יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה דעת:

3 *Dicit hinc certis numeris dierum*
Ordo; nec fuscos variata vultus
Nox tacet, magni aut patitur latere
PRINCIPIS *artem.*

4 אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם:

4 *Nullus est sermo sonitusque verbis*
Qui sibi lucis ferat aut polorum
Vocem inauditam; sonat illa surdis
Auribus vsque.

2 Superior, inquit, & inferior cælorũ regio schola est, qua homines vel ipso tantum spectaculo illius discordis concordiæ rerum atque effectuum ab ipsa editorum docentur Dei sapientiã & virtutem sempiternam.

3 Illæ prælectiones huius scholę nũquam intermittuntur, imò assiduę sunt; nam dies suam partem docet, nox rursus etiam suã. neque opus est longo itinere, vt perueniatur ad scholam hãc, namque ipsa omnes homines vbique continet.

4 Neque varias linguas discere opus est, in quibus hæc sapientia contineatur; namque cælorum sermo cunctis est notus, & vox etiam sine sono vllo auditur.

2 IAs *ades redemptor & vindex: pius*
Nam nullus extat, aut probus:
Rarum est nepotes inter Adæ perfidos
Veracis exemplum viri.
3 *Qui verba vanis adparata vocibus*
Vtrinque fallentes ferunt;
Docti labellis insonare lubricis,
Binis loquuntur cordibus.
4 IAs *dolosi labra vt oris lubrica*
Linguamque scindat improbam:
Hæc qui insolente proferunt audacia,
5 *Nos lingua nostra principes,*
Nostrique labri compotes agnouerit,
Quis tutor est nobis datus?
6 *Vindex auaræ fraudis, inquit, pauperum*
Direpta quærens pignora,
Gementis excitatus vsque egenuli
Lugubribus suspiriis
IAs *salutis auctor, insurgam modo*
Et liberabo hoc retibus.
7 *Quæ dixit* IAs *dicta pura, candida;*
Argenti & excretum genus,
Cauo perurens scoriam quod fictili
Ignis recoxit septimus.
8 IAs *redemptor ô tuum custos pecus*
Seruabis, & reges bonus;
Assertor ac de gentis impuræ manu
In sæcla duces postera:

2 הושיעה יהוה כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם׃

3 שוא ידברו איש את רעהו שפת חלקות בלב ולב ידברו׃

4 יכרת יהוה כל שפתי חלקות לשון מדברת גדלות׃

5 אשר אמרו ללשננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו׃

6 משד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר יהוה אשית בישע יפיח לו׃

7 אמרות יהוה אמרות טהרות כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים׃

8 אתה יהוה תשמרם תצרנו מן הדור זו לעולם׃

2 Calumniam, fraudẽ, & cætera scelera ab hominibus aduersus alios homines suscepta, per alios homines legis tuæ atque iuris etiam ministros vindicari, ꝓpulsariq; iussisti, alias verò, te oppressorũ vltorem, & propugnatorem grauissimum ostensum iri es professus: sed res ad eũ locum redacta est, vt cùm neminem habeat correctorem & assertorem, te vnicum & certissimum atque constantissimum postulet.

3 Namque omnia sunt proditionibus, fraudibus, iniuriis, & dolis plena: atque adeò excogitatis orationibus scelera omnia non modò dissimulantur, sed defenduntur etiam: obuoluitur enim vitium specie decora, ita vt cùm inter homines agatur, nemo sit qui non speret se posse alium fallere; & arte, ingenio, atque eloquẽtia veritatem inuertere, vanitatem proferre probabilem, admirandaque specie laudãdam exhibere. Non enim agnoscunt alium arbitrũ aut Dominum, cui vitæ & actionum rationem reddant, præter homines; quibus imponere facile posse sperant: ita alij aliis imponunt. miserrimi verò sunt qui simpliciores sunt: namque ab improbissimis opprimuntur, addita oppressioni superbissima oratione.

6. 7. At verò Deus se declarauit eorũ qui opprimuntur tutorem, & quæ ille dixit semel ac promisit, certissima verissimaque sunt, neque torqueri in alium sensum possint, quippe quæ purissima & simplicissima constent non sunt vt hominum verba.

Cauo fictili.] Vas conflatorium ex terra, quam lutum sapientiæ Chimici vocant, ipsum vas vulgo Chrisol dicitur.

8 Vnde fit, vt sperem, vel affirmem potiùs, te simplicibus & probis esse consulturum semper; improbis & fraudulentis prò merito relaturum.

Nam

9 סביב רשעים יתהלכון כרם זלות לבני אדם ׃

9 *Nam cuncta feruent conuoluta ab improbis,*
Nusquam & quieti sunt pij:
Furente quum terrenus arte filius
Insurgit, & potens viget.

9 Tu enim vis orbẽ suis legibus & muneribus perseuerare, & nõ dissipari naturas rerũ, sed omnia per tyrannos & improbos impurosq. homines, qui velut fęces sũt, turbantur, omnia permiscẽtur & confunduntur.

PSAL. XIII.
Vsquequo Domine obliuisceris me in finem?

ARGVMENTVM.

DAVID maximis curis variisque consiliis exercebatur, cùm ab inimicis peteretur & vexaretur; namque ipsa humanæ naturæ conditio, ipsa fragilitas & imbecillitas hac etiam parte laborat, vt in rebus angustis animo semper fluctuanti sit, nisi tandem sese omninò Deo regendum, gubernandumque committat & tradat homo: tunc enim rectissimè sibi consulit, cùm cogitationes & curas suas in Deum reiicit; qui etiam suos aliquando huiusmodi cogitationibus exerceri sinit, vt tandem eruditi cognoscant, omnia sua in diuino præsidio esse collocanda. id agit in hoc Psalmo vates: asserens nihil sibi accedere ex suis cogitationibus, deliberationibus, & consiliis præter mæstitiam, dolorem & afflictionem atque confectionem sui ipsius, ideoque Deum sibi appellari, cui suam commendatam velit salutem, vtpote sapientissimo ac potentissimo, & iniuriosorum hominum vindici. cui liberationis & salutis obtentæ gratulationis carmina dedicaturum se vouet.

1 למנצח מזמור לדוד ׃

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 עד אנה יהוה תשכחני נצח עד אנה תסתיר את פניך ממני ׃

2 IAS *profundæ quem statuis modum*
Obliuionis, qua premor heu, tuæ?
Quem negligendi, vt iam negato
Me videas recreesque vultu?

3 עד אנה אשית עצות בנפשי יגון בלבבי יומם עד אנה ירום איבי עלי ׃

3 *Quem vel laboris consilij &, meum*
Queis nocte feruens pectus inæstuat?
Exercet aut quæ cor perennes
Anxietas, agitatque soles?
Quisve insolenti finis erit, meum
Instanti & hosti, vt comminuat caput?

4 הביטה ענני יהוה אלהי

4 *Auditor aduerte, atque vindex*
Excipe iam famuli querelam:

2 Querela orationẽ exorditur; quòd à Deo permissus sit suis cogitationibus & curis exerceri, cũ tamẽ ille promissa præstare soleat, vt ex nomine appellato constat.

3 Nullũ otiũ sibi, nullã vacationẽ à curis aut noctu aut interdiu esse ait. ex eaq. te nihil aliud effici, quàm vt hostiũ & aduersariorũ vis, fiducia & audacia crescat, dum ipse intẽtus est cõsiliis versandis, idq. frustra.

4 Non solùm prospiciendũ est, ne ego aduersariis commoditatem & materiam dem triũphandi de casu meo, sed nec sinendus sum à te vacillare & labi, quoniam hoc pacto etiã iactabunt hostes suã de me victoriã, dicẽtq; me illorũ virtute & sapiẽtia in eũ lapsum fuisse impul-

sum, idque iactabũt aduersus prouidentiam & promissionem tuam.

Nostrisque lucem luminibus tuam
Præbe, sopore vt non moriar graui;
5 *Neu iactet hostis præualentem*
Se mihi, neu sua gesta cantet.
Namque inuidorum turba laboribus
Gaudebit amens (si mouear) meis:
6 *Ast ipse nostrum in te tuoque*
Munere præsidium locaui.
Compos salutis, spero, breui tuæ
Gaudebit altis visceribus meum
Cor, & dicatis semper IAM
Carminibus referam benignum.

האירה עיני פן אישן המות׃

5 פן יאמר איבי יכלתיו צרי יגילו כי אמוט׃

6 Ego cupio (idque paro & sedulò agam) cogitationes meas, & cor totum potius in carminibus laudum tuarũ componendis, & canẽdis ponere, quàm huiusmodi quibus nunc vexor consiliis tempus terere, cum tristitia ac dolore.

6 ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה ליהוה כי גמל עלי׃

PSAL. XIIII.
Dixit insipiens in corde suo.

ARGVMENTVM.

PRIMAM scelerum causam esse hominum stultitiam, quæ eò erroris quosdam adduxerit, vt Deum aut non esse, aut res humanas negligere existimauerint. hos omniũ corruptissimos esse, sed non ideo cæteros iustos atque integros omnes debere censeri, quando ex Adæ filiis nemo sit, qui exacto illo Dei examine probari vndique possit. itaque iudicio Dei omnia sub peccato conclusa esse vates affirmat. verùm quosdam esse qui Deum cùm norint, tamen sceleribus offendant, & iniuriis aduersùs innocentiores consiaris, quosdam qui timeant Deum, asserentes illum esse iustorum gubernatorem. sed hi ab aliis irridentur, qui vident inopes subsidio Dei misericordis fidere. Prosilit hinc vates in magnam exclamationem, optans & cupiens, vt Christus ille iam extet, per quem piis salus erat præstanda. tunc enim magno discrimine, aperto & notissimo distabit populus Dei verus ab improbis.

1 Quanquam multa de virtutibus atque pietate, de vitę innocentia & integritate à multis differãtur, quædam à quibusdam agantur & curentur: tamen ex quo Adam peccauit, nullus est absolutè bonus iudicio Dei, cuius egent omnes gloria.

1 *Ad præstantem, Dauidis.*

1 למנצח לדוד

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

D*Emens corde ferox sic statuit suo,*
Nullus nam est homines qui videat Deus;
Hinc corruptio morum,
Hinc nullum studium boni.
2 IAS *æthereis arcibus & genus*
Obseruans hominum, quis sapiat, DEVM

אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו התעיבו עלילה אין עשה טוב׃

2 יהוה משמים השקיף על בני אדם לראות

Quis

Quis curétve, colátve,
Quærit cognitor optimus.

3 *Defecere simul, turbaque perdita est*
Omnis; nec studio qui caleat boni,
Vnum comperias, vel
Cuius facta Deus probet.

4 *An non artifices fraudis, & impij*
Norunt quid referam? qui populum meum
Escarum instar habent, nec
I AM *vel memores vocant.*

5 *Illic icta tremor pectora concutit,*
Iudex fertur vbi, creditur & Deus,
Iustæ secula gentis
Qui certus probet ac regat.

6 *Turbetis miseri consilium pium*
I AM *qui posuit præsidium sibi?*

7 *Quisnam ex arce Sionis*
Israelis amabilem
Rebus præstet opem, quis properet citam?
I AS *cùm populi restituet sui*
Res, gaudebit Iacob,
Fiet lætus & Israel.

היש משכיל דרש את אלהים:

3 הכל סר יחדו נאלחו אין עשה טוב אין גם אחד:

4 הלא ידעו כל פעלי און אכלי עמי אכלו לחם יהוה לא קראו:

5 שם פחדו פחד כי אלהים בדור צדיק:

6 עצת עני תבישו כי יהוה מחסהו:

7 מי יתן מציון ישועת ישראל בשוב יהוה שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל:

4 Ipsorum conscientias cito & appello testes, qui peruersè & iniustè agunt, contra fas, contra æquitatē.

5 Verum est quosdā esse, qui Deum non ament quidem toto corde, tota anima, tota virtute, &c. sed timeant & vereantur: hi credunt Deum gubernare iustorum hominum genus.

6 Apostrophe in eos qui iustos irrident, quòd Domino tātùm fidant, cùm nihilo propterea prosperiores esse videantur.

6 Studetis pudefacere calamitosum, quòd suas res Deo commiserit.

7 Hic est scopus omnium prophetarum, optare & expectare Christum, qui tanta prosperitate, tanta lætitia spirituali suos affecturus erat, vt omnes qui viderent eos, cognoscerent, quòd isti sunt populus, cui benedixit Dominus. Magnum mysterium hic latet.

PSAL. XV.

Domine quis habitabit in tabernaculo tuo.

ARGVMENTVM.

SVPERIORIS fini adnectitur huius Psalmi sententia, describens atq. indicans eos, qui ad veræ & æternæ salutis per Christum afferendæ communionem recipiendi sunt, hoc est, homines; qui, quanquam ex Adam genus duxerint, & originalem culpam contraxerint, tamē innocenter quod in ipsis diuina gratia adiutis fuerit, viuere studuerint, nihil in se, aut in proximum vllum criminis admittentes. partitur autem omnia noxarum genera exactissimè, & officiorum etiam partes indicat.

1 *Psalmus Dauidis.*

1 מזמור לדוד

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

IAs receptus quis sub alta culmina
Vmbræ morabitur tuæ?
Quis monte ciuis numini sacro tuo
Sedes habebit conditas?

1 *Vmbra*]Pro tabernaculo vmbram vertimus, carminis causa.

יהוה מי יגור באהלך מי ישכן בהר קדשך׃

2 *Qui rectus arcta semper incedit via,*
Et iura fasque percolit:

2 הולך תמים ופעל צדק ודבר אמת בלבבו׃

3 *Qui corde puro vera semper cogitat,*
Linguaque profert simplici;
Afferre cuiquam incommoda expers, inscius
Quemquam probris lacessere:

3 לא רגל על לשנו לא עשה לרעהו רעה וחרפה לא נשא על קרבו׃

4 *Vilesque curas, vana quæque cognita*
Fastidiosè reijcit.
Miratur idem culta quos probat fides,
IAEque deducit timor.

4 Oportet etiam magnanimos rerumque caducarum ac vilium contemptores esse eos, qui ad Dei ciuitatem aspirent.

4 נבזה בעיניו נמאס ואת יראי יהוה יכבד נשבע להרע ולא ימר׃

Clementia.

Iuratus, & si damna deprendat sua,
Non deterit fratrem tamen.

Misericordia.

5 *Ipse innocentem commodat pecuniam,*
Nec auget vllo fœnore;

5 כספו לא נתן בנשך ושחד על נקי לא לקח עשה אלה לא ימוט לעולם׃

Integritas in iudiciis & testimoniis.

Vt immerentem fraude pertentet virum.
Nullo domandus munere.
Hæc qui peregit, rectus incedit, neque
Labetur vllo sæculo.

PSAL. XVI.

Conserua me Domine, quoniam speraui in te.

ARGVMENTVM.

CHRISTI publicæ salutis negotium meditantis, & iamiam inituri oratio est, à Dauide prophetico spiritu inducta. in qua negotij illius cura, fomentum, secundatio, prosperitas & exitus Deo patri à filio commendatur, cuius gloria magna ex eadem expeditione promulganda erat, cum admiranda piorũ hominum amplificatione, ad quos totius negotij fructus & vtili-

& vtilitas pertinebat, vtpote qui ex filiis Adæ in filios Dei essent mutandi. id quod re ipsa euenturum sibi & ipsis Christus promittit, ex consilio, prouidentia, & virtute patris, qui ipsum pro hominibus ad mortem traditum, à mortuis erat suscitaturus quàm maturrimè, cuius resurrectio vitam & resurrectionem hominum erat effectura.

1 מכתם לדוד

I *Monile Dauidis.*

ODE SAPPHICA.

שמרני אל כי חסיתי בך׃

Sis mihi custos, tibi nam POTENTI *innititur constans mea spes fidesque,*

2 אמרת ליהוה אדני אתה טובתי בל עליך׃

2 *Dixit hæc* IAM *Dominum, mei qui*
Munere regni

3 לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם׃

3 *Non eget, sanctis magis adparati;*
Terra quos iustos memorat colonos,
Hos ego cunctis stabilire magnos
Destino votis.

4 ירבו עצבותם אחר מהרו בל אסיך נסכיהם מדם ובל אשא את שמותם על שפתי׃

4 *Mille & ærumnis miseri modisque*
Sunt, quibus cordi est alius salutis
Auctor; ipse horum minimè administer
Partibus addar:
Siue quis fuso vitulæ cruore
Libet, appellans repetita falsi
Numinis nostro procul amouenda
Nomina ab ore.

5 יהוה מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי׃

5 *Pars mei ast* IAS *celebranda census*
Est, & æterni calicis; meæ tu
Dextera nunquam minuente firmas
Munera sortis.

6 חבלים נפלו לי בנעימים אף נחלת שפרה עלי׃

6 *Nam mei quantum patuere fundi*
Funibus tensis, nitet alma passim
Gratia & summum decus atque pleno
Copia cornu.

7 אברך את יהוה אשר יעצני אף

7 *Conditis* IAM *celebrabo magnum*
Versibus, cuius monitu probandas

1 Appello te Deum misericordem & fortem, qui quod pollicitus es, præstare maximè & plenissimè potes; adeò enim magnus es, vt non augearis meo bono hoc quod cogito efficere, sed colaris potiùs; quia ego tuam voluntatem, vt seruus Domini, facio. sunt verba Christi humiliati in forma serui.

4 Nullus enim alius salutis auctor est hominibus præter te; cętera quæ coluntur, numina non sunt, sed materies laborum hominum insana.

5 Sólus Deus misericors est, beatitudo mea, verba Christi corporis mystici sui personam sustinentis.

6 *Copia cornu.*] Non est aliena translatio ab Hebraica lectione.

7 Ego, inquit Christus, in hoc veni in mũdum, vt perpetuo studio mediter & curem Dei cõsilia, etiam nocte cùm quiescendum esset.

Noctibus totis recolente verso
Pectore curas.

לילות יסרוני כליותי׃

8 *Semper est præsens mihi dexter* IAS,
Qui dat, vt magnis penitus periclis
Septus, immotus maneam ruinæ
Protinus expers.

8 שויתי יהוה לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט׃

9.10 11. Nullam difficultatem negotij à me suscepti horreo, Deo meo mihi prospiciente & præsente. Qui me ad mortem vsque deductum, tamen suscitabit; imò maxima virtute amplificabit, vt ipse resurgam integer & incorruptus è sepulchro.

9 *Ergo præstanti studio meum cor*
Gaudet exultans, decus atque surgit;
Certaque & lethum domitura, carnem
Sustinet hanc spes.

9 לכן שמח לבי ויגל כבודי אף בשרי ישכן לבטח׃

10 *Nam neque infernis animam sub vmbris,*
Nec tui fœda patiere corpus
Tabe dilecti minui, aut profanæ
Cedere morti.

10 כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת׃

11 *Tu mihi, vt vitas repetam, viarum es*
Auctor & ductor: saturante semper
Dextera & vultu decus atque plena
Gaudia præstas.

11 תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימינך נצח׃

PSALM. XVII.
Exaudi Domine iustitiam meam.

ARGVMENTVM.

IMPORTVNISSIMIS & frequentissimis aduersariorum insidiis circumuentus vates, Deum inuocabat, atque ad suam causam cognoscendam sapientissimum & integerrimum iudicem, ad vitam verò suam propugnandam & tuendam potentissimũ vindicem & assertorem appellabat, honestam suam petitionem & orationem probans, quòd ipse innocens & imbecillus, atque humilis, adeoque pauperrimus à fraudulentis, iniuriosis, potentibus, diuitibus, & opulentissimis impeteretur, ex quo ipse pernitiem expectabat, nisi à Deo, cuius vnico præsidio fidebat, defenderetur, cum magna ipsius Dei laude, & publica prouidentiæ prædicatione. affirmat autem se nihil aduersariis nocere, nihil inuidisse vnquam ipsorum prosperitatem, vtpote qui solum Deum suorum omnium votorum & maximi boni sibi summam statuerit.

1 *Oratio Dauid.*

1 תפלה לדוד

ODE EADEM.

Posco

שמעה יהוה צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה׃

POsco si iustum, famuli querelas
Excipe ô magnum mihi numen IAS;
Fraudis experti auxilium rogantis
Annue voci.

2 מלפניך משפטי יצא עיניך תחזינה מישרים׃

2 *Te meæ summum cupiens adopto*
Arbitrum causæ, penitus valentem
Facta quæ constent oculis probanda
Cernere puris.

3 בחנת לבי פקדת לילה צרפתני בל תמצא זמתי בל יעבר פי׃

3 *Intimos cordis penetras recessus,*
Nocte me obseruas, tacitosque renes
Excoquis, nec tu mea verba curis
Dissona sentis.

4 לפעלות אדם בדבר שפתיך אני שמרתי ארחות פריץ׃

4 *Ipse verborum memor at tuorum*
Lustro dum spectans homines, nocentum
Semitas certè varias latronum
Visere cogor.

5 תמך אשרי במעגלותיך בל נמוטו פעמי׃

5 *Ac tuis nostri duce te rotentur*
Orbitis gressus, mea ne viarum
Lubrico tandem tremebunda cursu
Crura vagentur.

6 אני קראתיך כי תענני אל הט אזנך לי שמע אמרתי׃

6 *Te voco* FORTEM, *facilem & vocanti*
Tu meis aurem solitam querelis
Admoue; & quod nunc referam, benignus
Excipe dictum.

7 הפלה חסדיך מושיע חוסים ממתקוממים בימינך׃

7 *Ede mirandis tua dona gestis,*
Meque (fidentes tibi namque seruas)
Eripe instantum gregibus superbis
Vindice dextra.

8 שמרני כאישון בת עין בצל כנפיך תסתירני׃

8 *Me foue, vt puris oculis micantem*
Luce pupillam, dubioque casu
Me tuis tutum, procul & timore
Siste sub alis.

1 Innocétiam & simplicitatem tibi gratam esse scio, meã causam igitur examinandam tuo iudicio committo; quod integerrimũ, sapientissimum et præstantissimum est.

3 Non solùm facta & orationé, sed cogitationes omnes meas, etiam nocturnas secretiores ac liberiores à te obseruari cognoscique scio: qui tamé omnia sibi atque inter se constare in me intellexeris. Nihil enim latere aut fugere iudiciũ istud potest, quia acerrimum est.

4 Quod ad aduersariorum menté, & voluntatem attinet, ipse ego meo crasso ingenio verborũ tuorum luce prætensa, facile cognosco, malitiam & improbitaté quorundam hominum & fallaciam, atque fraudem, quæ nihil aliud sunt, quàm latrociniorum studia varia quidem, vt variæ sunt latronum semitæ, sed tamen omnia sunt latrocinia.

Latrones autem illud agunt semper, vt minimo suo incommodo maximo damno afficiant innocentes, ideoque tempora obseruant & loca; quamobrem luce tua ac tutela & fortitudine tua omnino egeo. tu auté seruare soles, incolumesque deducere eos, qui se tibi sanctè commendant.

9 *Improbis raptæ cupidisque prædæ*
Hostibus circum premor, atque densa
10 *Corporum mole, & grauibus minantum*
Vocibus angor.

9.10.11. Aduersariorum meorum crudelitas maxima est.

9 מפני רשעים זו שדוני איבי בנפש יקיפו עלי: 10 חלבמו סגרו פימו דברו בגאות:

11 *Qua pedem simplex moueam, notantes*
Signa perlustrant oculisque acutis
Quà plagas tendant, laqueosque terræ in
Puluere celent.

11 אשרנו עתה סבבתי עיניהם ישיתו לנטות בארץ:

12 *Qualis est prædæ rabido leoni*
Ardor; occultis, catulo aut feroci,
Qui fame obseruans stimulante, captat
Tempora, lustris.

12 Promptitudo & sagacitas ingens.

12 דמינו כאריה יכסוף לטרף וככפיר ישב במסתרים:

13 *Ergo præuerte & rapidos furores*
Dissipa exurgens, famuli tuique,
Improbis, isto gladio petitam,
Eripe vitam.

13 Magna ergo virtute & celeritate, hoc est, tua opus est, vt ego famulus tuus eripiar, nam in me liberando tua res agitur.

13 קומה יהוה קדמה פניו הכריעהו פלטה נפשי מרשע חרבך:

14 *Eripe ingenti auxilio manuque*
Me viris IAS *nimium prophanis,*
Grata præsentis quibus vsque constant
Munera vitæ.
His, tuis, venter satur est auarus,
Quas mare & tellus epulas recondit;
Plurima his diues soboles vel ipsis
Relliquijs est.

14 Isti namq vitioso tantùm consilio & proposito nocere mihi student, nihil enim à me expectare possunt præter vitã meã, cui insidiantur; aliàs enim nullis egent rebus ad hanc vitam, quam ipsi amant, cõmodis & iucundis: plenissimi adeò sunt, vt vel ipsis reliquarũ reliquiis rerum, hæredes suos ditissimos facere possint.

14 ממתים ידך יהוה ממתים מחלד חלקם בחיים וצפינך תמלא בטנם ישבעו בנים והניחו יתרם לעולליהם:

15 *Ast mihi sortis satis est beatæ,*
Istius iusti speciem nitoris
Cernere; vtque in me tua, te benigno,
Surgat imago.

15 Atque ego præter te, nullas diuitias aut duco aut habeo, te vnum expeto. & tum ditissimus ero, cùm tu te mihi præbere volueris per Christum tuum, qui est imago tua. Concluditur Psalmus illo admirabili noui Testamenti mysterio.

15 אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך:

PSAL.

PSAL. XVIII.

Diligam te Domine fortitudo mea.

ARGVMENTVM.

DAVID post bella hostium, insidias inimicorum, obtrectationes & pericula omnia superata, victor, & regni à Deo promissi compos, carmen gratulatorium Deo cecinit, eodem plane artificio, quo Mosis & Deboræ diuina prorsus cantica constant; in quo se perpetuum famulum amantem & fidelem Deo tradit, suæ salutis atque prosperitatis auctori vnico, sapientissimo, ac potentissimo & prouidentissimo: commemorat autem narratione post exordium instituta, humilem rerum suarum conditionem præteritam, in qua Deus sapientiæ, prouidentiæ & virtutis suæ exempla edere voluerit, sese liberans à potentissimis, sæuissimis & astutissimis hostibus & inimicis, ac tandem abalienatorum à se populorum animos ipsi concilians; quod genus etiam victoriæ maximum est. Constat Psalmus genere dicendi sublimi, omnibus ornamentis, iuxta singularum partium rationem apprimè instructo.

1 למנצח לעבד יהוה לדוד אשר דבר ליהוה את דברי השירה הזאת ביום הציל יהוה אותו מכף כל איביו ומיד שאול ׃ ויאמר

1 *Ad præstantem famuli Domini, Dauid inquam, qui locutus est Domino verba cantici huius, quo die liberauit Dominus ipsum è palma omniũ hostium suorum, & è palma Saulis, & dixit:*

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 ארחמך יהוה חזקי ׃

2 *Visceribus totis* IAS *te semper amabo,*
Qui mea vis, mea robora solùs.

2 Periculorum omnium propulsatorem meum te confiteor, tibique vitam debere meam, & salutem agnosco, ergo & animum etiam trado.

3 יהוה סלעי ומצודתי ומפלטי אלי צורי אחסה בו מגני וקרן ישעי משגבי ׃

3 *Rupes præsidiumque meum est, me liberat* IAS;
Is meus est FORTIS, *mea petra;*
Cui nitor, clypeusque mihi, cornuque salutis
Cunctis perfugiumque periclis.

4 מהלל אקרא יהוה ומן איבי אושע ׃

4 *Inuoco dum supplex illustrem laudibus* IAM,
Hostibus eripior violentis.

4 Humanarum rerũ curatorem, & piorum tutorem affirmo te esse ipso experimẽto.

5 אפפוני חבלי מות ונחלי בליעל יבעתוני

5 *Me mors lethiferis laqueis ambire, malorum*
Certabant turbare fluenta.

6 Non enim ex leuibus, sed ex grauissimis periculis, humanasq. vires superantibus, ereptum me video.

6 חבלי שאול סבבוני קדמוני מוקשי מות ׃

6 *Vndique cingebant atri tormenta sepulchri*
Me, prætensaque vincula mortis.

7 בצר לי אקרא יהוה ואל אלהי אשוע ישמע מהיכלו קולי ושועתי לפניו תבא באזניו ׃

7 IAM *æger pressusq. voco (mihi* NVMINA *nota)*
Consueto clamore cietur.
Audijt ille meam vocem, questumque superna
Præsentem auribus excipit arce.

7 *Mihi numina nota cietur.*] Ita Hebraicè etiam, vbi ei nomẽ plurale singulari verbo adiungitur.

Dei virtus & potẽtia atque maiestas indicatur ex loco in quo sedet, & arcem habet videlicet ex cælo.

Tunc

8 *Tunc concuſſa alto tremefactaque terra fragore eſt,*
Monteſque ab radicibus imis
Contremuere graui turbati numinis ira,
Quam nec ferre queat ferus orcus.

8 ותגעש ותרעש הארץ ומוסדי הרים ירגזו ויתגעשו כי חרה לו:

9 Virtus, efficacitaſque Dei, deinde etiam infinita illa maieſtas & inuiſibilis natura his verſibus à 9. ad 16. ſignificatur.

9 *Illius in vultu fumus, deque ore perurens*
Ignis carboneſque volabant.

9 עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו:

10 *Deflexiſque polis deſcendit, ſubdita nubes*
Denſa pedes occultat eunti.

10 ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו:

11 *Cherubeo inuectus curru ſecat aëra pennis,*
Quas venti mouere volucres.

11 וירכב על כרוב ויעף וירא על כנפי רוח:

12 *Obſcuraque latens caligine nubibus vnda*
Denſatis tentoria figit.

12 ישת חשך סתרו סביבותיו סכתו חשכת מים עבי שחקים:

13 *Illo denſa etiam nubes fulgente ſoluta eſt,*
Carbo micans grandoque ruebat.

13 מנגה נגדו עביו עברו ברד וגחלי אש:

14 *Intonuitque polis* IAS, *vocemque ſupernus*
Edit agens cum grandine fulgur.

14 וירעם בשמים יהוה ועליון יתן קלו ברד וגחלי אש:

15 *Fulminaque ingeminat (ſua tela) ac diſcutit hoſtes,*
Crebro & fulgure perdit iniquos.

15 וישלח חציו ויפיצם וברקים רב ויהמם:

16 *Tunc & aquis exhauſta ſolo patuere profundo*
Flumina, tunc imi ſitus orbis.
Tantum IAS *tua vox valet immutare, minax cùm*
Spiritus ille grauis tonat iræ.

16 ויראו אפיקי מים ויגלו מוסדות תבל מגערתך יהוה מנשמת רוח אפך:

17 Theſis. huiuſmodi virtute & efficacitate affuit mihi Deus liberando.

17 *Ille manum eripiens mihi tunc porrexit ab alto,*
Meque altis protraxit ab vndis.

17 ישלח ממרום יקחני ימשני ממים רבים:

18 Liberatus ſum ab inimicis fortiſſimis, callidiſſimis, & promptiſſimis, iiſdemque ſæuiſſimis, qui nullã oportunitatem ad me perdendum prætermittebant.

18 *Sic ex hoſte fero me liberat, atque potentum*
Quæ me preſſerat inuida turba.

18 יצילני מאיבי עז ומשנאי כי אמצו ממני:

19 *Illi etenim, cùm iam ſtrages inopina teneret,*
Me ſubito preſſere tumultu.

19 יקדמוני ביום אידי ויהי יהוה למשען לי:

20 *Sed mihi præſidium eſt* IAS, *baculuſque labanti;*
Ille locum me duxit in amplum.
Illo ego ſum duris ereptus vindice rebus,
Illo inquam mihi numine dextro.

20 ויוציאני למרחב יחלצני כי חפץ בי:

Integri-

21 יגמלני יהוה כצדקי כבר ידי ישיב לי׃
21 *Integritati* I A S *nostræ ſua iura reponit,*
Immunesq́ue manus probat idem.

21 Fortiſſimus I A S Deus illa ſua fortitudine ſemper iuſtè vtitur, probos & integros liberando ab improbis, qui ſua fortitudine abutuntur.

22 כי שמרתי דרכי יהוה ולא רשעתי מאלהי׃
22 *Quippe vias* I AE *tenui, nec* P R I N C I P I S *vnquã*
Vlla mei mandata refregi.

23 כי כל משפטיו לנגדי וחקתיו לא אסיר ממנו׃
23 *Cuncta mihi ante oculos etenim conſulta Tonantis,*
Cuius nec decreta refugi:

24 ואהי תמים עמו ואשתמר מעוני׃
24 *Simplicitas mea certa illi, ſtudiumq́ue cauendi*
Delicti molimina praui.

25 וישב יהוה לי כצדקי כבר ידי לנגד עיניו׃
25 *Iusq́ue meum, immunesq́ue manus qui nouerat* I A S,
Reddidit ipſe mihi vſque benignus.

26 עם חסיד תתחסד עם גבר תמים תתמם׃
26 *Ipſe pijs pius esq́ue viris, esq́ue integer idem*
Integris facilisq́ue patronus:

26 Deus hominibus talem ſeſe exhibet, quali eos eſſe animo cognoſcit; verùm exceſſu maximo, vt humanis diuina pręſtãt.

27 עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל׃
27 *Simplicibus ſimplex, inuiſa fraude doloſis*
Callidus es, cautusq́ue vaferq́ue.

28 כי אתה עם עני תושיע ועינים רמות תשפיל׃
28 *Pauperis es populi ſeruator, deijcis altum*
Faſtum hominumq́ue oculosq́ue ſuperbos.

29 כי אתה תאיר נרי יהוה אלהי יגיה חשכי׃
29 I A S *tu noſtræ fers lumina clara lucernæ;*
Is tenebras mihi diſcutit auctor.

30 כי בך ארוץ גדוד ובאלהי אדלג שור׃
30 *Te duce per cuneos penetro, præcinctaq́ue muris*
Tranſiliens feror oppida victor.

30 Oſtendit Deus in mea imbecillitate ſuã ſummam virtutẽ, non ſolũ vt pericula euadam, ſed vt magnas res aggrediar, ac dexterrimè optimoq́ue ſucceſſu geram.

31 האל תמים דרכו אמרת יהוה צרופה מגן הוא לכל החוסים בו׃
31 *Integer eſt* F O R T I S; *ſolidis quoque moribus,* I AE
Omnia purgatiſſima dicta.
Æneus eſt clypeus cunctis qui ſpemq́ue fidemq́ue
Hoc vno fixere patrono.

32 כי מי אלוה מבלעדי יהוה ומי צור זולתי אלהינו׃
32 *Quodnam etenim numen præter memorabitur* I A M?
Quæ tutela, meus niſi P R I N C E P S?

33 האל המאזרני חיל ויתן תמים דרכי׃
33 F O R T I S *is eſt, qui prævalido me robore cinxit,*
Inſtrauitq́ue viam mihi firmam.

34 משוה רגלי כאילות ועל במותי יעמידני׃
34 *Qui facit vt poſſim pedibus præcurrere ceruas,*
Atque iugis conſiſtere in altis.

35 מלמד ידי למלחמה ונחתה קשת נחושה זרועתי׃
35 *Ille meas ad bella manus exercet, & arcus*
Dat chalybum his fregiſſe lacertis.

36 *Ipse salutarem clypeum mihi porrigis, atque*
Dexter ades, me & numine fulcis.

36 ותתן לי מגן ישעך וימינך תסעדני וענותך תרבני׃

Non tam elucet diuinæ prouidentiæ virtus in leuioribus & facilioribus, quàm in difficillimis & penè impossibilibus, per hominem imbecilli natura mei simillimum expediendis.

Quoque magis me velle pati mala dura videris,
Hoc mage me amplificat tua virtus.

37 *Ipse meum extendis gressum, perque ardua firmis*
Tu mihi das percurrere talis;

37 תרחיב צעדי תחתי ולא מעדו קרסלי׃

38 *Hosteis vt penitus valeam tenuisse secutus,*
Non vllisque reuertar inultis:

38 ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם׃

39 *Vulnere nequicquam conatos sistere nostris*
Sub pedibus cumulabo cruento.

39 אמחצם ולא יכלו קום יפלו תחת רגלי׃

40 *Tu me namque alacri accingens ad bella vigore,*
Cunctos infestos mihi flectis.

40 ותאזרני חיל למלחמה תכריע קמי תחתי׃

41 *Tuque hosteis mihi terga dare ac mihi cedere cogis;*
Cæsa cadit mihi & inuida turba.

41 ואיבי נתתה לי ערף ומשנאי אצמיתם׃

42 Dei auxilium frustra implorabant improbi, aduersus consilium tuum agentes.

42 *Auctorem casso illi* I A M *clamore salutis*
Tunc surdum in sua vota vocabunt.

42 ישועו ואין מושיע על יהוה ולא ענם׃

43 *Quos ego comminuam ceu nubem pulueris Eurus,*
Vtque lutum tenuabo viarum.

43 ואשחקם כעפר על פני רוח כטיט חוצות אריקם׃

44 Superatis periculis, bellis compositis, reliquum erat populi studia mihi conciliare varia illa, & plerumq. temeraria atque insolentia, sed omnia tu breuissimè pacasti, atque adeo non meam gentem modò ad obsequium, sed finitimas ad timorem & reuerentiam mei conuertisti.

44 *Præcipitis mihi tu sedas studia improba vulgi;*
Tuque caput me gentibus addis:

44 תפלטני מריבי עם תשימני לראש גוים עם לא ידעתי יעבדוני׃

45 *Ignotumque mihi populum seruire vel ipsa*
Fama, mihi & parere iubebit.

45 לשמע אזן ישמעו לי בני נכר יכחשו לי׃

46 *Quique alias partes studio feruente fouebant,*
Se simulare meos properabunt.

46 בני נכר יבלו ויחרגו ממסגרותיהם׃

Frondibus en similes illi fluxere, suisque
In septis tremuere pauentes.

47 Epilogus, quo redit vates ad gratulationem ac Dei laudē, quam perpetuam in orbe fore vaticinatur.

47 *Viuat petra mea, & victor celebretur & altus*
I A S *atque Deus mihi faustus.*

47 חי יהוה וברוך צורי וירום אלהי ישעי׃

48 F O R T I S *et ille, hosteis quo vindice et auspice pressi,*
Quo populos ad fræna coegi.

48 האל הנותן נקמות לי וידבר עמים תחתי׃

49 *Ille & me incolumem eripuit quoq. ab hostibus, altū*
Me super infestos dedit hosteis.

49 מפלטי מאיבי אף מן קמי תרוממני

Liberum

מאיש חמס תצילני

Liberum ab iniustis conatibus vsque ferocis
Me dedit ille viríque potentis.

50 על כן אודך בגוים יהוה, ולשמך אזמרה:

50 *Ergo tuas* IAS *laudes per regna per omnes*
Ipse memor referam bene gentes.
Carminibusque tuum celebrabo in tempora nomen
Gentibus à cunctis referendum.

51 מגדל ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם:

51 *Te mihi sacrato regi auctoremque salutis*
Cantabunt semperque fauentem:
Teque David regnum ac sobolem creuisse benigne
Cuncta canent ex ordine sæcla.

PSAL. XIX.
Cæli enarrant gloriam Dei.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic continet omnes rationes cognoscendi Deum, ætatumque omnium, Naturalis, & scriptæ legis atque gratiæ summam indicat. Docet inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt conspici hominibus, qui oculis ac ratione rectè vtuntur, quamuis nulla alia disciplina instructis. hæc est prima Psalmi pars.

1 למנצח מזמור לדוד:

1 *Ad præstantem, Psalmus David.*

ODE SAPPHICA.

2 השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע:

2 FORTIS *immensum decus & potentis*
Dexteræ numen docet inde apertum
Siderum cursu radiante cælum,
Narrat & æther.

3 יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה דעת:

3 *Dicit hinc certis numeris dierum*
Ordo; nec fuscos variata vultus
Nox tacet, magni aut patitur latere
PRINCIPIS *artem.*

4 אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם:

4 *Nullus est sermo sonitusque verbis*
Qui sibi lucis ferat aut polorum
Vocem inauditam; sonat illa surdis
Auribus vsque.

2 Superior, inquit, & inferior cælorũ regio schola est, qua homines vel ipso tantùm spectaculo illius discordis concordiæ rerum atque effectuum ab ipsa editorum docentur Dei sapientiã & virtutem sempiternam.

3 Illæ prælectiones huius scholę nũquam intermittuntur, imò assiduę sunt; nam dies suam partem docet, nox rursus etiam suã. neque opus est longo itinere, vt perueniatur ad scholam hãc, namque ipsa omnes homines vbique continet.

4 Neque varias linguas discere opus est, in quibus hæc sapientia contineatur; namque cælorum sermo cunctis est notus, & vox etiam sine sono vllo auditur.

5 Ipſi præceptores, cælum, dies, nox, æther, & cæteri, ſuas ſententias perferũt in omnes hominum regiones, hoc eſt, ſuis motibus & efficiẽtus omnes, qui inſtrui velint, inſtruunt.

Inter hos præcones & prælectores vnus maximè conſpicuus eſt ſol, qui lumine efficientiisq́ue ſuis omnia luſtrat & peruadit, idq́ue celerrimè.

5 Quà patent terræ, penetrant canentis
Ætheris verſus, ſonat & rotatus
Vltimis curſu properante ſermo
Finibus orbis.

Is domum in cælis poſuit ſerenis
Luminis ſoli celeri miniſtro;
6 Qui velut ſponſus thalamis decorus
Emicat altis.

Ille ceu doctus ſuperare curſor
Prodit exultans, volat & reuerſus,
Fine ab extremo repetitq́ue metæ
Signa petitæ.

5 בכל הארץ יצא קום ובקצה תבל מליהם לשמש שם אהל בהם :

6 והוא כחתן יצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח :

7 Quod ſi quiſpiam cæcus ſit, qui ſolem ſibi viſum neget, at non negare poteſt caloris ſenſum, qui ad infimas vſque terræ & maris partes penetrat.

7 Qui licet cæli teneat remotas
Orbitas alti, tamen vſque ad imas
Efficax terræ validis cauernas
Ignibus intrat.

7 מקצה השמים מוצאו ותקופתו על קצותם ואין נסתר מחמתו :

9 Secunda Pſalmi pars.

Quanquam magna, clara, & manifeſta ſit doctrina, quæ ex naturæ contemplatione Deum cognoſcere docet, tamen lex ab ipſo Deo lata & publicata, ſingulari beneficio longè melius ac plenius animos hominũ non modò erudit, verùm docet, inſtruit, illuſtrat & afficit, nãque hæc non tantùm naturales, ſed ſupernaturales & morales diſciplinas continet.

10 Illa lex ſcripta rectéq́ue cognita, Domini timorem in hominum animis efficit, qui initium ſapientiæ, diſciplina ſapientiæ, & corona ſapientiæ eſt. continet lex illa æquitatis ac iuris fundamenta omnia. continet omnia quæ ſcitu vtilia ſunt, elegantiſſima oratione pertractata.

8 Quam tamen puram tulit almus I A S,
Lex valet laſſam recreare mentem,
Et rudem dictis docilem diſertis
Inſtruit I A S.

9 Mandat is quidquid penitus probandum,
Corda permulcens iuuat; ille quidquid
Præcipit, purum eſt, oculosq́ue claro
Lumine complet.

10 Caſtus eſt I AE *timor ac perennis,*
Iura ſunt I AE *quibus ipſa iuſti*
Veritas mater, quibus ipſa & æqui
Munera fulgent.

11 Splendidis gemmis potiora & auro,
Mella quæ vincunt, fluidum & fauorum
Nectar, & quidquid placet appetenti
Dulcius ori.

8 תורת יהוה תמימה משיבת נפש עדות יהוה נאמנה מחכימת פתי :

9 פקודי יהוה ישרים משמחי לב מצות יהוה ברה מאירת עינים :

10 יראת יהוה טהורה עומדת לעד משפטי יהוה אמת צדקו יחדו :

11 הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים :

Adde

12 גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב:

12 *Adde quòd te qui colit, ille dictis*
Accipit certis, sibi magna tandem
Esse te magno officij patrono
Præmia culti.

12 Continet lex diuina veram bonorum & malorum finis cognitionem.

13 שגיאות מי יבין מנסתרות נקני:

13 *Quis tamen lapsus celeres ad vnguem*
Præcauet doctus? precor expiato
Quod mihi errorum latitare cæco in
Pectore nosti.

14 גם מזדים חשך עבדך אל ימשלו בי אז איתם ונקיתי מפשע רב:

14 *Motibusque idem famulum superbis*
Subtrahe, heu ne me superent; ego tunc
Integer, culpa procul & manebo
Purus & insons.

13. 14. Sed cùm lex illa peccatum & concupiscentiam peccati euellere non possit, reliquum est Euangelium, quod credentibus & obedientibus sanctum Dei Spiritum promittit & donat tádem per Christum, in quem omnes prophetæ intendebant: illius spiritus virtute & efficientia superantur etiam occulta & latentia veteris hominis vitia, & purgantur.

15 יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגאלי:

15 *Vt probes oris bona dicta nostri,*
Votaque vt præsens animi secundes;
Robur es magnum, meus & redemptor
Et decus IAS.

15 Hoc à te impetrare maximum beneficium, Deus mi, cupio, à te, inquam, misericordissimo & efficacissimo.

PSAL. XX.
Exaudiat te Dominus.

ARGVMENTVM.

DAVID rege ad finitimos hostes debellandos pacemq. populo constituendá, expeditionẽ faciente; pius & salutis publicę studiosus populus vota suscipit, quibus regem Deo commendaret optimo, sospitali atque Ecclesiæ suæ amatori, cuius præsidio ipse populus regi victoriam, & sibi ipsi prosperitatem promittit. hoc est Psalmi ad literam argumentum, quod reapse atque prophetæ consilio ad Christum propriè pertinet, cuius imaginem Dauid multis in rebus tulit.

1 למנצח מזמור לדוד:

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid.*

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 יענך יהוה ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב:

2 D*Vris temporibus tua*
IAS *vota, bonus protegere, audiat:*
Et quo iam ex humili pater
Iacob, emineas nomine tu Dei.

3 ישלח עזרך מקדש ומציון יסעדך:

3 *Ille è sede tibi sacra*
Adsit, rupe & opem ferre Sionia;

2 Vt Iacob ex humili conditione atque trepidatione ac metu fratris, Dei, virtute ac numine sublatus est ad dignitatem nominis Israel: sic tu Dauid ex hostili bello atque bellicis difficultatibus euades victor & lætus ad populi tranquillitatem. Sic tu Christe ex illa maxima expeditioné, quam completurus es in Ierusalem, victor ac triumphans, orbique omni salutaris existes.

4 Expeditionum initia à sacrificiis auspicabantur antiqui. Christus idem fecit in sacraméti Eucharistię admirabili arcano.

4 Illum & thura vocent, pio
Quæ permixta dabas plurima munere:
V S Q V E *aris tibi quod sacris*
Fumat, gratificos in cineres eat.

4 יזכר כל מנחתך ועולתך ידשנה סלה:

5 Ille & pectore ab intimo
Quæ nunc vota cies, promoueat volens:
Et quod consilio graui
Vrges, prosper iter propositum beet.

5 יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא:

6 Populus pace iam per victoris virtutem regis parta, carmina gratulatoria communi plausu canenda vouet.

6 Nos cantabimus obuij
Te læti & reduce & sospite; tunc Dei
Nostri nomen amabile
Hastis impositum signiferis chorus
Tollet; cùm tibi prospera
I A S *vota dabit prouidus omnia.*

6 נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגל ימלא יהוה כל משאלותיך:

7 Enthusiasmus propheticus, quo voti sui fecundationem à Deo sibi populus promittit.

7 Iam mens certa refert mihi
I A M *mirifico numine dexterum,*
Vnctum qui incolumem suum
Orantem excipiat sedibus è poli:
Hunc & vindice numine
Ac dextræ validis viribus eruat.

7 עתה ידעתי כי הושיע יהוה משיחו יענהו משמי קדשו בגבורות ישע ימינו:

8 Salutem populo pio non humana aut virtute aut arte, sed Dei voluntate & prouidétia afferédam cognouimus, idque nostris carminibus exponemus.

8 Hi currus celebrent citos;
Hi iactent & equos atque equitum manus;
At noster memor in Dei
I Æ *plausus erit nomine plurimus.*

8 אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם יהוה אלהינו נזכיר:

9 Illis crura cadentibus
Sunt curuata; dabit sistere nos Deus;
Qui nos amplificat Deus,
Qui nos vlterius crescere prouehit.

9 המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד:

10 Apostrophe, qua votú repetitur, & supplicatio fit publicé.

10 I A S *tu incolumem dabis*
Regem: iam facilis sentit & approbat
Quas fundit populus preces,
Illum quo petimus solliciti die.

10 יהוה הושיעה המלך יעננו ביום קראנו:

P S A L.

PSAL. XXI.

Domine in virtute tua lætabitur rex.

ARGVMENTVM.

SVPERIORIS voti continuationem continet hic Pſalmus, peracto iam ſacrificio, & rege ad expeditionem proficiſcente, qui totus diuinæ virtuti cùm niteretur, certam ſibi iam promittebat victoriam. hanc autem ſpem ſibi confirmat populus exemplis iam ſpectatis ſecundarum rerum & proſperitatis regis à Deo editis. additur exhortatio ad regem, & promiſſio victoriæ ac triumphi; ex hoſtibus omnino ſuperatis & excilis, vouetur carmen gratulatorium Deo ſalutari.

1 למנצח מזמור לדוד:
2 יהוה בעזך ישמח מלך ובישועתך מה יגיל מאד:
3 תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו בל מנעת סלה:
4 כי תקדמנו ברכות טוב תשית לראשו עטרת פז:
5 חיים שאל ממך נתתה לו ארך ימים עולם ועד:
6 גדול כבודו בישועתך הוד והדר תשוה עליו:
7 כי תשיתהו ברכות לעד תחדהו בשמחה את פניך:
8 כי המלך בטח ביהוה ובחסד עליון בל ימוט:
9 תמצא ידך לכל איביך ימינך תמצא שנאיך:
10 תשיתמו כתנור אש לעת פניך יהוה באפו יבלעם ותאכלם אש:
11 פרימו מארץ תאבד וזרעם מבני אדם:

1 *Ad præſtantem, Pſalmus Dauid.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 IAS *tuo Rex munere præpotens*
Exultat, ô quæ gaudia ſoſpitem
3 *Tentant; cupitam qui ſalutem*
VSQVE *refert duce te & petitam.*
4 *Hunc tu beare & diuite copia*
Pergis bonorum, & prouidus efficis,
Vt regnet æternùm nitenti
Ille caput decoratus auro.
5 *Vitas roganti largior annuis*
Poſt ſæcla, totos viuere per dies;
6 *Huiusque ſeruati patronus*
Amplificas decus atque laudem.
7 *Hic proſper omni tempore permanet,*
Vultusque lætus luminibus tui:
8 *Nam fretus* IAE *rex ſuperni*
Muneribus ſtabilis fruetur.
9 *Iam tu inuidentum victor & hoſtium*
Præſente fundes agmina dextera:
10 *Fornacis hos* IAS*que flammis*
Tempore non dubio peruret.
11 *Fructumque gentis, ſemina & improbæ*
Summota terris atque hominum choris

Tolles,

1 Imaginem & rem vna oratione ſignificat Pſalmus.

2. 3. Ex regij animi conſtantia, alacritate et promptitudine promittimus nobis victoriam, te Deo auctore.

4 Qui multis argumentis oſtendiſti regem hunc tibi dilectum eſſe, Dauid, inquam, dilectum, ſed Chriſtum dilectiſſimum.

5 Vitas huius ſæculi & futuri petiuit Dauid, ex Dei benignitate obtinuit, ſed Chriſtus veras vitas excellenti ratione ſuis impetrauit & tribuit.

7 Apertè hîc regnum Chriſti ſignificatur.

9 Dauid viſibiles hoſtes, Chriſtus viſibiles etiam, ſed maximè inuiſibiles omnium atrociſſimos vicit, fudit & perdidit: hoc præcinebat futurum vates.

11 Dauid nationes quaſdam prorſus deleuit: Chriſtus peccata & ſemen peccati, hoc eſt, corpus peccati, abſtulit.

12 *Tolles, malorum quæ labores*
Mente tibi inualida parabat.

13 *Hos tu sinistros ante humerum tibi*
Fallente nunquam constitues manu;
Et certus in prospecta neruos
Expedies iaculator ora.

14 IAS *tuo te robore præpotens*
Victorem & altè conspicuum dabis;
Nos ista mirati sequemur
Carminibus fidibusque gesta.

12 כי נטו עליך רעה חשבו מזמה בל יוכלו

13 *sinistros ante hum.*] Habitus est eorũ qui arcu iaculantur.

13 כי תשיתמו שכם במיתריך תכונן על פניהם:

14 Sanctificabitur nomen tuum, tuque victoriæ ac triumphi auctor cognosceris. idque nos cantibus & plausibus celebrabimus.

14 רומה יהוה בעזך נשירה ונזמרה גבורתך:

PSAL. XXII.

Deus Deus meus respice in me.

ARGVMENTVM.

PLANE propheticus est Psalmus: neque video qua parte conuenire rebus Dauid possit, cùm totus omnino Christi rebus quadret. Fuit autem cõpositus à propheta Christi agonem illum acerbissimũ contemplanti & præuidenti: Christi, inquam, in cruce pendentis totius mundi peccatis à se susceptis pressi, ac diuinæ iræ plagas & pacis nostræ disciplinam sustinentis: aduersariorum iniuriis, maledictis, & contumeliis oneratis laborum suorum exitus Deo patri commendantis, quem prosperum & omni orbi vtilem ac salutarem futurum ipse Christus sperans, diuinarum laudum publicè & priuatè decantandarum voto sibi confirmat.

1 *Ad præstantem super ceruam auroræ.*
Psalmus Dauid.

1 למנצח על אילת השחר מזמור לדוד:

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS.

2 O FORTIS *mihi, mi* FORTIS *ades mihi,*
Cur me terribili tempore deseris?
Cur semota salus, dum rugio dolens,
A verbis profugit meis?

2 Christus tempore quo potestas tenebris facta est, acerbissimè percussus fuit, patre permittente, atq; adeò interim deserente, dũ illa hora transiret, vt illius liuore nos sanaremur.

2 אלי אלי למה עזבתני רחוק מישועתי דברי שאגתי:

3 *Totam luce Deus te voco per diem;*
Respondes tamen haud tu mihi; noctibus
Appello vigil, heu nec modus additur
Clamandi, aut requies mihi.

3 אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי.

Sed

4 ואתה קדוש יושב תהלות ישראל.

4 *Sed tu ſanctus eras, ſanctus & inſides,*
Atque immota tenes numina laudibus
Olim culta bonis, quas tuus Iſrael
Miris concinuit modis.

5 בך בטחו אבתינו בטחו ותפלטמו׃

5 *Tu noſtris proauis ſpes Deus efficax,*
Quos ſpes certa dedit viuere ſoſpites:

6 אליך זעקו ונמלטו בך בטחו ולא בושו׃

6 *Hos clamore citus dum rapis è malo,*
Speraſſe haud puduit viros.

7 ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם.

7 *Nunc ſum vermis ego, non vir, & infimum*
Quem ducunt homines dedecus, vt vides:

8 כל ראי ילעיגו לי יפטירו בשפה יניעו ראש׃

8 *Deriſor populus me labiis petit*
Inſanis, caput & mouet.

9 גל אל יהוה יפלטהו יצילהו כי חפץ בו׃

9 *Hic* I A M *in ſolidum vertitur, vt rota,*
Euadat dubiis hoc duce caſibus;
Hunc ipſe eripiet, linquite, namque amat
Dilectumque fouet Deus.

10 כי אתה גחי מבטן מבטיחי על שדי אמי׃

10 *Alui aſt ipſe tamen de latebris tener*
Erupi expoſitus numine iam tuo:
Tu me, dum genitrix vbere paſceret,
Iam ſpe fulcieras bona.

Myſterium admirabilis generationis Chriſti.

11 עליך השלכתי מרחם מבטן אמי אלי אתה׃

11 *Dumque ipſe ex vtero ſoluerer, vnicus*
Tu exceptor fueras; matris in intimis
Tu mi F O R T I S *eras viſceribus Deus*
Mirandisque modis pater.

12 אל תרחק ממני כי צרה קרובה כי אין עוזר׃

12 *Anguſtis igitur dum propius premor*
Rebus, ne abfueris longius: en mihi,
(Ni tu præſidio ſubuenias citò)
Mortale auxilium vacat.

13 סבבוני פרים רבים אבירי בשן כתרוני׃

13 *Vt tauri innumeri me obſideant vides,*
Quot Baſſan validos ſaltibus educat:

14 פצו עלי פיהם אריה טרף ושאג׃

14 *In me os, quæ eſt rabies ſæua leonibus,*
Et rictus patulos ferunt.

4 Tua illa magna potentia virtusque ſempiterna, qua te probaſti ſingularem populi tui tutorem & conſeruatorem, manifeſtè conſtitit & conſtat; tua etiam magna miſericordia & prouidētia, qua vocatus piis ſemper affuiſti.

7 Harum tuarum virtutum efficientia opus eſt mihi ad infimūm humilitatis locum deducto, atque ab hominibus deriſo, quaſi à te ſim derelictus, & dignè mea culpa hoc ſupplicium luam. ſarcaſmi & irriſiones atque inſultationes ipſis corporis cruciatibus leuiores minimè mihi ſunt.

10. 11. Sed quod ad humanitatē pertinet, etiā ego à te ex anguſtiſſimo loco mirabiliter ſum eductus in lucem, adeò vt mea genitura, mea natiuitas, mea educatio ſuper naturę vices tibi vni auctori accepta referatur.

12 Ergo qui me ex illis vteri materni anguſtiis & infantiæ imbecillitate ad vitæ vſum integrūm deduxiſti, perfice in me id, quā ob rem natus ſum in mundo, adſis mihi in hoc labore, quem vni mihi ſuſceptum & toleratum eſſe voluiſti: maximè cùm nullum habeam adiutorē prę ter vnum te, cæteros omnes qui me ambiunt, aduerſarios ſæuiſſimos ſentiens.

13 *Tauri.*] Viſibiles & inuiſibiles inimici validiſſimi, quorum impetum Chriſtus pro nobis ſuſtinuit, & noſtra cauſa perfregit.

14. 19. Conditio Christi secundum carnem, eo tempore quo languores nostros tulit.

15 *Instar fluxit aquæ & dispergit vigor,*
Et corpus fluidis soluitur artubus
Vt cera, in mediis visceribus nimis
Cor pressum mihi liquitur.

15 כמים נשפכתי והתפרדו כל עצמותי היה לבי כדונג נמס בתוך מעי׃

16 *Vis, ceu testa recens cocta, peraruit;*
Hæret lingua rigens faucibus asperis:
Qualis mortis inest pulueribus color,
Est pellis mihi lurida.

16 יבש כחרש כחי ולשוני מדבק מלקוחי ולעפר מות תשפתני׃

17 Canes dicuntur in Scriptura allegoricos Gentiles, quibus ministris Iudæi vsi sunt ad cruci affigendũ Christum.

Perfodere.] Sic habet antiqua Hebraica lectio. quidam codices habent: vt leo manus meæ. vtraque lectio simul aptissimè conuenit Christo.

17 *Nam me prærabidi turba nocens canes*
Circumducta feris rictibus obsidet;
Perfodere meas cum pedibus manus
Frendens vnguibus vt leo.

17 כי סבבוני כלבים עדת מרעים הקיפוני כארי ידי ורגלי׃

18 *Ossa vt cuncta ego iam dinumerem mea,*
Me cerno: ast oculis inuida perfidis
Hæc me turba videt, spectat & insolens,
Irridetque meam vicem.

18 אספר כל עצמותי המה יביטו יראו בי׃

19 *Diuisere meas, ceu spolium, sibi*
Vestes: ac tunicam diuidi inutilem
Sortis iudicio tollere singuli
Contendunt, cupidè & petunt.

19 יחלקו בגדי להם ועל לבושי יפילו גורל׃

20 IAS *tu mihi nunc non procul hæseris,*
Fer mi fortis opem, sed propera ô vigor:

20 ואתה יהוה אל תרחק אילותי לעזרתי חושה׃

21 *Ex ferro hanc animam protinus vnicam*
Defende èque canum manu.

21 הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי׃

22 Diabolus crudelissimus ad omne sæuitiæ genus instigabat eos qui Christũ crucifixerunt, si quomodo posset salutis negotium interturbare.

22 *Tu me de rabidis eripe rictibus,*
Queis pressum impatiens me lacerat leo;
Et queis me validus rhinoceros iacit,
Altum cornibus excipe.

22 הושיעני מפי אריה ומקרני רמים עניתני׃

23 Ad vitam restitutus Christus, æterni patris virtutem discipulis suis demonstrauit per Spiritum sanctum: id quod futurũ in ipso mortis articulo etiam sibi promittebat Iesus Christus.

23 *Sospesque ipse tuam fratribus omnibus*
Virtutem referam, nominis ac tui
Tunc laudes recinam cœtibus integris
Mirantum, ac repetam frequens.

23 אספרה שמך לאחי בתוך קהל אהללך׃

IAM

24 יראי יהוה הללוהו כל זרע יעקב כבדוהו וגורו ממנו כל זרע ישראל:

24 IAM *qui colitis, laudibus inclitis*
Cantate, altisonis tollite plausibus
LVCTATI *soboles, semen & Israel;*
Sacro suscipite hunc metu.

LVCTATI.] Idem significat Iaacob Hebræis, quod Luctatus Latinis.

25 כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע:

25 *Namque ille haud inopes prospicere abnuit,*
Nec fastu miserum despicit inuido,
Nec vultus famulo distinuit sacros,
Sed præsens querulum audijt.

25 Ex cognita Dei natura, & experimentis perspecta sibi, atque corpori suo mystico, salutem & vitam præsagit Christus.

26 מאתך תהלתי בקהל רב נדרי אשלם נגד יראיו

26 *Vnum te referet laus mea principem*
Audita innumeros per populos: tibi
Soluam vota pios inter ouans choros,
Magnum qui metuunt Deum.

26. 27. Omnia hæc plena sunt mysteriis efficacitatis Christi Iesu à mortuis excitati.

27 יאכלו ענוים וישבעו יהללו יהוה דרשיו יחי לבבכם לעד

27 *Libabitque epulas turba modestior;*
Et lætum peragent hunc saturi diem:
IAM *qui celebrant, laude canent noua;*
Viuant corda diu pia.

28 יזכרו וישבו אל יהוה כל אפסי ארץ וישתחוו לפניך כל משפחות גוים:

28 *Telluris memores vndique termini*
IAM *deposita stultitia petent,*
Quem diuisa locis agmina Gentium
Votis supplicibus colent.

28 In vniuerso mundo prædicandum erat Euangelium crucis & resurrectionis Christi.

29 כי ליהוה המלוכה ומשל בגוים:

29 IAS *regnum etenim iure tenet suo;*
Huic cedetque hominum cuncta potentia:
Ille æquo varias (nam sapit, & valet)
Gentes imperio regit.

29 Regnum Dei diuina potentia in hominibus stabiliẽdum post Christi resurrectionem.

30 אכלו וישתחוו כל דשני ארץ לפניו יכרעו כל יורדי עפר ונפשו לא חיה

30 *Et quotquot saturat delitiis ferax*
Tellus, cum dapibus suscipiam meis;
Mirati superûm munera, supplices
Grates exoluent pij.
Hoc præsente graui corruet impetu,
Quisquis delituit puluere sordido,
Cuius non animam numine viuido
Magnus restituit pater.

30 Arcana significatio donorum Spiritus sancti, per Christum distribuendorum.

Exsecratorum, qui Euangelio non crediderint & obtemperauerint, exitus.

32 Sed semen, placido pectore quod colet
Illa ætate Deum, cedet amabilem
Conscriptum Domini ac principis in gregem,
Iunctum ciuibus & poli.

32 זרע יעבדנו יספר לאדני לדור:

33 In nobis completa est prophetia hæc.

33 Illi pòst genito iustitiam Dei
Narrantes populo, nuntia deferent:
Dicent pollicitis denique vt efficax
Numen constiterit suis.

33 יבאו ויגידו צדקתו לעם נולד כי עשה:

PSAL. XXIII.

Dominus regit me.

ARGVMENTVM.

EORVM qui sese curæ & prouidentiæ misericordissimi Dei regendos commiserint, felicissimam, ab omni graui animorũ periculo & difficultate maximè alienam, omni oportunarum ad salutem rerũ copia affluentem conditionẽ hoc Psalmo, sub pastoris & pecoris imaginibus, depingit Dauid, vtriusque Testamenti tempora significans.

1 *Psalmus Dauid.*

1 מזמור לדוד

ODE SAPPHICA.

1 Diuinæ legis doctrina pascitur animus meus, salutifero cibo, iis qui se regendos Deo misericordi tradunt.

DVm salutaris mihi pastor IAS
Consulit, felix ego nil egebo;
2 Ille me caulis stabulat virenti
Gramine lætis.

יהוה רעי לא אחסר:

2 בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני:

Quo possim pabulum illud diuinæ legis commodè concoquere, & in meam saluté ac vitam digerere, diuina gratia eodem auctore reficior.

Ille me lenis fluuij quietos
Riuulos propter medium per æstum
Ducit, ac lympha recreat liquenti hæc
Languida membra.

3 Hoc pastore omné vitæ cursum rectè instituo, & ab omnibus difficultatibus & erroribus auertor.

3 Callibus rectis bonus atque iustis
Orbitis ducet pecus, & vaganti ab-
uertet errore: hæc bene certa cura est
Nominis almi.

3 נפשי ישובב ינחני במעגלי צדק למען שמו:

4 Huius præsidio ac doctrina, huius verbo confisus, nullum vel maximum periculum non superabo.

4 Pone me, lethi ad tenebras, profundis
Vallibus, pallens vbi semper horror

4 גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי

Excubat;

ואתה עמדי שבטך ומשענתך המה ינחמני:

Excubat, nulla hic mala te pericla
Rege timebo.
Quem geris dextra, baculus, potenti,
Et pedum, cunctis metuenda monstris
Arma, securum insidiis iubent me
Viuere cunctis.

Timor Dei efficacissimus, quo quisquis affectus purè est, neminem alium timet, neque dæmonem ipsum.

5 תערך לפני שלחן נגד צררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויה:

5 *Inuido atque hosti ante oculos refertam*
Instruis mensam mihi tu, caputque
Dum bibo plenis pateris, fragranti inungis oliuo.

5 Restat autem mihi alius pastus, alius cibus per te exhibendus Christi virtute, quo planè saginer cœlestibus donis.

6 אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית יהוה לארך ימים:

6 *Quin beans virtus tua me sequetur,*
Luce dum vitæ fruor hac serenæ;
Mox dies IAE *innumeros beata vt*
Verser in aula.

6 Id fiet cùm tu non solùm in futura, sed in hac etiam vita Spiritum sanctum tuum mihi donaueris.

PSAL. XXIIII.
Domini est terra, & plenitudo eius.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic noui Testamenti mysteriis plenus, à Dauid decantatus est solenni aliqua pompa, cuiusmodi fuit illa qua translata est arca ex domo ObedEdom Hierosolymam. in quo magnam diuinæ maiestatis misericordiam erga Israelitas præstitam celebrat vates. Nam cùm Deus sit totius terræ orbis Dominus, singularis gratiæ ac prouidentiæ suæ exempla edere voluit in Ecclesia, quæ olim apud Israelitas, nunc apud Christianos est; in qua Ecclesia ipse certa ac singulari tutela atque cura consulit familiaribus suis; quorum certa signa describuntur. ij sunt qui piè viuere volunt. eos admissos ille suscipit, & magno numine protegit, sese illis præsentem multis beneficiis exhibens, magna cum maiestate & tremenda cæteris gentibus.

1 לדוד מזמור

1 *Psalmus Dauid.*

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

ליהוה הארץ ומלואה תבל וישבי בה:

T*Erra parens opibus plena, & quos cõtinet orbis*
Magni IAE *sunt sæcla virorum.*

2 כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה:

2 *Is terram super imposuit maria omnia firmam,*
Fluminibusque aptauit agendis.

3 מי יעלה בהר יהוה ומי יקום במקום קדשו:

3 *Quis nam* IAE *subeat montem, loca sancta tenere*
IAE *quis poterit pede recto?*

1.2. Omnis terra subest Deo gubernatori, omnes homines à Deo curantur, atque ad agnitionem veritatis vocantur; ideo terram Deus non modò solidam fecit, quam possent homines peragrare, sed mari interiecto ac fluminibus frequentibus ductis, eam habiliorem ad hominum communicationem reddidit: in eadem suam domum ipse locauit, quæ ab hominibus adiri possit, verùm non omnibus, sed qui virtutis ac pietatis rectam atque expeditam viam insistunt.

4 *Immunes quisquis palmas extendit in altum;*
Cui nullis tumidum est vitiis cor.
Quiq. animo vanum cupijt nihil improbus, arte &
Iurando semotus ab omni est.

4 נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה׃

5 *Hunc charum & iustum, numerosa ac dote beatum*
Rex suus efficiet bonus IAS.

5 ישא ברכה מאת יהוה וצדקה מאלהי ישעו׃

6 *Hoc genus est sobolesque illum quærentis Iacob,*
Lumina qui tua visere tendunt.

6 זה דור דורשו מבקשי פניך יעקב סלה׃

Vos portæ.] Huiusmodi carminibus celebrabatur Dei maiestas, cùm arca inferretur in terrá Chanaan, vnà cum tabernaculo & populi exercitu; itẽ cùm transferretur arca Hierosolymam; sed apertè significatur Dei & Christi eius triumphus, qui Euangelij enũtiatione, Domino confirmante, per totum orbem ducendus à vatibus prędicabatur.

7 *Vos portæ mundi, & vos ostia tollite limen,*
Rex summi quibus intret honoris.

7 שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד׃

8 *Quis nam iste immensi penitus rex dignus honoris,*
Cui porta est angustior orbis?
Armipotens IAS *qui fortia prœlia vincit,*
IAS, *numine qui omnipotens est.*

8 מי זה מלך הכבוד יהוה עזוז וגבור יהוה גבור מלחמה׃

8 Qui fortia prœlia vincit, cuius numine hostes visibiles & inuisibiles superantur, Aegyptij, Chananæi, Palæstini, Græci, & tandem peccata, ac diabolus.

9 *Vos portæ, & mundi vos ostia tollite limen,*
Rex alti quibus intret honoris.

9 שאו שערים ראשיכם ושאו. פתחי עולם ויבא מלך הכבוד׃

10 *Quis nam iste æterni venit huc Rex dignus honoris,*
Quem capiunt minus ostia mundi?
Agminibus magnis ille est qui præsidet IAS:
Huic, nam Rex est, plaudite, honoris.

10 מי הוא זה מלך הכבוד יהוה צבאות הוא מלך הכבוד סלה׃

10 Deus exercituum superiorum & inferiorum.

PSAL. XXV.

Ad te Domine leuaui animam meam.

ARGVMENTVM.

MALA deprecatur misericordiæ fide & spe, quibus præstare se ait hostibus, qui mala fide & calumnia iniuriosè se opprimunt.

1 *Dauidis.*

1 לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON acrosticon, vt in Hebræo est.

1. 11. Gloriæ tuæ causa agitur, cùm quis in te verè sperãs liberatur à periculis, id ego nominis tui ergò posco.

א ATtollens animum, te peto, maximi
IAS *præsidij te mihi* PRINCIPE

אליך יהוה נפשי אשא׃

2 ב *Blando, fidere frustrà*
Hostes me haud videant mei.

2 אלהי בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו איבי לי׃

Gentis

ג גם כל קויך לא יבשו יבשו הבוגדים ריקם

3 ג *Gentis ne patere vt spes pereat piæ,*
Confundatque tuos sollicitus pudor;
Sed qui vana petunt, teque
Auertunt, premat hos pudor.

ד דרכיך יהוה הודיעני ארחותיך למדני׃

4 ד *Dexter siste tuis me docilem viys,*
I AS, *meque tuas instrue semitas;*

ה הדריכני באמתך ולמדני כי אתה אלהי ישעי אותך קויתי כל היום

5 ה *Hinc anquirere verum*
Duc me, quà valeam, tuum.
ו *Valde si soleo te mihi* PRINCIPEM
Exspectare dies per solidos, meæ
Auctoremque salutis,
Me nunc discipulum doce.

ו זכר רחמיך יהוה וחסדיך כי מעולם המה׃

6 ז *Zelatorque tuis consulito artibus,*
I AS, *orbe nouo nempe prioribus;*
Queis nos te proprium, queis
Clementem & canimus bonum.

ז חטאות נעורי ופשעי אל תזכר כחסדך זכר לי אתה למען טובך יהוה׃

7 ח *Heu peccata quibus me iuuenem leuis*
Ætas distinuit, crimina & improba,
Ne cures memor I AS;
Me cura vt memor ac bonus.

ח טוב וישר יהוה על כן יורה חטאים בדרך׃

8 ט *Totus nempe bonus, rectus, & integer*
I AS *est; ideò gaudet amabilem,*
Quos peccata malignè
Fallunt, ducere per viam.

ט ידרך ענוים במשפט וילמד ענוים דרכו׃

9 י *Iure oppressa hominum corda reget bono,*
Deducetque sua rectè humiles via,
Nunquam fallere quenquam
Certus, discere qui cupit.

10 כ *Cunctæ, quas solet insistere semitas*

י כל ארחות יהוה חסד ואמת לנצרי בריתו ועדתיו

I AS, *sancta quibus fœdera sint sua, &*
Queis responsa placebunt,
Sunt verum atque benignitas.

Ius æquitasque postulat, vt qui vanis dijs vel consiliis fidunt, ipsi pudefiant: non autem qui fiduciam suam in te vero & potentissimo Deo collocarunt.

4 Ipse ego adeò tibi fido, adeò credo, vt nullam vitæ partem sine numine, consilio, & documento tuo transigere velim: te ducem, te principem miles ipse, discipulus, atque cliens perpetuò sequi, sub tua disciplina militare.

6 Propria tibi etiā est misericordia, benignitas, et liberalitas, quib⁹ vsus es ante mūdum conditū; quippe quòd mundum condideris, benignitatis tuæ fuit. igitur antiquū te obtinere par est, cùm sis Deus & immutabilis.

7 Peccata mea sunt recentiora, & ex iuuentutis temeritate profecta. hæc mala sunt, quorum me piget, occultata iam & abolita velim. tu antiquæ misericordiæ, quam cōstare semper decet, memor, obliuiscere meorum peccatorum.

8 Dei naturam appello cōstantissimam, cuius voluntas est, deuios ad viam reducere, quos sub militiæ suæ signis sacramentū præstare & seruare nouerit.

10 Nihil est quòd fallar, nihil quòd desperem, modò purè sanctéq. velim pactū eius obseruare, quoniam Deus iis qui animo studioque sunt hoc, perpetuò clemēter, misericorditer, & constanter consulit, quacunque via vel semita illos deducat.

11 Ideo ego agnoſcēs meam prauitatē, Dei miſericordis nomen cōnſtantiſſimum efficaciſſimumq́ue appello.

11 ל *Longè intorta licet ſit mihi prauitas,*
IAS, *miſſa tamen ſoluitur; hoc tuo*
Certè perfacile vſque eſt
(Nam IAS *dicere) nomini.*

11 למען שמך יהוה וסלחת לעוני כי רב הוא:

12 Vidimus multa exempla & perpetua ferè eorum, qui ſeſe Deo docendos ac regendos tradiderunt, quos ipſos proſperari & proſperitatis ſuæ hæredes filios ſuos reliquiſſe cognouimus.

12 מ *Magnum* IAM *metuens quis colet? optimam*
Certè diſcet enim doctior is viam:
13 נ *Namque is ſorte beatus*
Terræ ac ſemine principe eſt.

12 מי זה האיש ירא יהוה יורנו בדרך יבחר:

13 נפשו בטוב תלין וזרעו יירש ארץ:

14 Quæ verò Deus oracula ſua arcana de miſericordia ſua illa maxima per Chriſtū olim tribuenda timētibus ſe enuntiauit, illa certa fide & ſpe retinētur à piis, quam ob rem non dubito illius miſericordiam expoſcere.

14 ס *Sacra arcana pijs integra permanent*
IAE, *& quæ teneant fœdera dulcia*
Nullo tempore vana,
Digna ac perpetuò coli.

14 סוד יהוה ליראיו ובריתו להודיעם:

15 ע *Omnes ipſe meis luminibus dies*
IAM *proſpiciam, qui expediat meos*
Duri caſſibus hoſtis,
Firmetq́ue incolumes pedes.

15 עיני תמיד אל יהוה כי הוא יוציא מרשת רגלי:

16 Et quoniam miſericordia in alienis miſeriis ſubleuandis ſpectatur, ipſe tibi meatū rerum ſtatum afflictum expono.

16 פ *Preſſum me atque hominum in cœtibus vnicè*
Deſertum miſerans reſpice, ab omnibus
17 צ *(Sat cordi anxia cura eſt)*
Me diſcriminibus rape.
18 ר *Raptatum varijs ſæpè doloribus*
Afflictumq́ue vide, ignoſceq́ue turpibus
Cunctis criminibus, queis
Hæc ſum commeritus pati.

16 פנה אלי וחנני כי יחיד ועני אני:

17 צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי הוציאני:

18 ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאותי:

19.20. Miſericordiæ autem præcipuē eſt, ignoſcere peccatis, quę calamitatem & miſeriam effecerunt; itaq. morbum cum cauſa curare, tuum eſt, medici ſapiētiſſimi opus. Verum eſt me iuſtè pati meos labores, ſed ego te appello miſericordem: at verò hoſtes mei indignè, hoc eſt, nullo ſuo iure me premunt, & te nō inuocant, non colunt; decet ergo te potius mihi, quàm illis conſulere.

19 ר *Rurſus præualidis aſpice viribus*
Hoſteis, inuidia heu quos agitat mei,
Nullo iure petentes
Me, ſed conſilio fero.
20 ש *Sperantemq́ue tuo præſidio erue;*
Et ſerua hanc animam, ſpes tua quam fouet;
Nec turbet famulum iſto
Confiſum auxilio pudor.

19 ראה איבי כי רבו ושנאת חמס שנאוני:

20 שמרה נפשי והצילני אל אבוש כי חסיתי בך:

Theſau-

21 תם וישר יצרוני כי קויתיך׃

21 ח *Thesauris veluti vasa reconditis*
Sic me simplicitas seruet & æquitas;
Expecto facilem te,
A te subsidium peto.

21 Illi nullas virtutes afferunt, ad quas respicias, cùm sint potentissimi, malitiosi, et callidi. ipse verò, quáuis peccator, tamen simplicitatem & bonam mentem sine fallacia & fuco tibi propono, ad quę tu respicere soles.

22 פדה אלהים את ישראל מכל צרותיו׃

22 פ P R I N C E P S *ipse tuum casibus arduis*
Susceptum redimas protinus Israel;
Vindexque eripe cunctis
Arctè queis premitur malis.

22 Decet autem te qui te Israelis Principem, & gubernatoré ac protectorem declarasti, illum ex angustis rebus eripere. itaque & priuato & publico nomine hoc efficies.

P S A L. X X V I.

Iudica me Domine, quoniam ego in innoc.

ARGVMENTVM.

VITAE suæ integritatem Deo examinandam, fouendam, & protegendam commendat Dauid: quam etsi ex humanæ carnis imbecillitate minùs absolutam & exactam confiteatur, attamen à malo studio, mala mente, ac pertinaci peruicacia, vel affectato errore alienam esse profitetur, idq́. Deo probandum exponit, cuius misericordiam appellat, & clementiam ad ea expianda, quæ aliqua ex parte maculata & contaminata deprehendentur. Manifestum enim sibi esse ait, Deum exigere ab hominibus bonam voluntatem, studium, & conatum purum & integrum; quidquid verò desit ad exactissimæ sanctitatis puritatem, ipsius clementia & misericordia suppleri, interim dum ille diuinus spiritus nondum datus est, qui excoctis omnibus vitiis, animis hominum dat & velle & perficere pro bona voluntate.

1 לדוד

Dauidis.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

שפטני יהוה כי אני בתמי הלכתי וביהוה בטחתי לא אמעד׃

1 ME *suscipe* I A S *arbiter integris*
Vitæ ambulantem moribus; unico
Sermone me iuuantis I A E
Non trepidus refugúsve, fido.

2 בחנני יהוה ונסני צרופה כליותי ולבי׃

2 I A S *paratus sæpè periculis*
Tentator vrens meque probans, age;
Committe flammis atque renes
Corque meum speculare viuis.

2 Voluntaté & mentem mihi simplicem & sanam esse, examinatis internis affectibus, iudicabis.

3 כי חסדך לנגד עיני והתהלכתי באמתך׃

3 *Promissa dicto certa satis tuo*
Constant apertos ante oculos mihi;
His (vera nam vigent) receptis
Quidquid ago, ingredior minister.

3 Fidem etiam in misericordia tua cóstantissimam ipse profiteor.

4 Consuetudinē corū qui me corrumpere, à teque abstrahere & abalienare possunt, quantum in me est, fugio & auersor.

Primùm enim eos qui apertè vana docent & disputant tempus semper.

Deinde etiam eos qui occulta fraude aut maliciosa interpretatione ius, æquitatem & virtutē circumueniunt & produnt.

5 Nec iis addor, qui iniuriam per vim inferunt, neque qui peruersis causis & iudiciis alios opprimunt.

6 Adeò verum est me nullis huiusmodi criminibus teneri, vt coram te manibus innocentiā professus lotus, & altari tuo lustrato, te testem adhibens, possim pro concione legem tuā interpretari, & narrare mirabilia tua, illa quæ pertinent ad mores, hæc ad fidem, & tamen à nemine, vt præuaricator, reprehendar.

8 Ego enim cupio esse familiaris tuus, hocq. præcipuè optaui semper, vt in tuam domū non indignè admittar, ad eamque rem me, quam potui, diligenter comparaui.

9 Quam ob rem ne me enumeres inter prophanos & maculatos, qui ad extimum atrium tolerantur in templo tuo.

11 Et quoniam adhuc redemptione tua me egere sentio (quanquam enim egerim quod debui, seruus inutilis sum) tu impartire mihi iam misericordiæ tuæ redemptionem.

12 Quā cùm te donāte habuero, & rectissimè incedam, & tibi vni acceptam gratulabundo, carmine publicè referam.

4 *Me nec virorum vana mouentium*
Vnquam assidentem concilio dedi,
Astuta nec me turba cæcis
Ducta viris comitem notauit.

5 *Cœtus nocentum, & terribiles choros*
Odi, profanum nil placuit mihi;
Sedisseque auersor malignis
Sedibus, & fugio remotus.

6 *Firmare vt,* IAS, *hæc valeam, manus*
Puris lauabo fontibus, ac tuam
Immunis aram sæpe circum
Ibo equidem, intrepidusque tangam:

7 *Vt voce laudis confitear tibi*
Præsente acutis auribus Israel;
Narremque miratus tuorum
Cuncta operum mihi quanta constent.

8 IAS *amaui (scis etenim) tuæ*
Ædis carentes crimine fornices,
Tentorij, & quæ tu decoras
Muneribus loca sancta magnis.

9 *Ne (quæso) sensus addideris meos*
Turbæ scelestium, viuere, neu puter
Vixisse cum sæuis cruentum
Agminibus socius virorum;

10 *Incesta quorum fraus manibus viget,*
Plena est iniquo dextera munere:

11 *Tu me misertus (nam peregi*
Integer) ô redime absolutor.

12 *Immotus æquis moribus ac solo*
Pes (non timebo) quin steterit meus,
IAM *salutarem ac beantem*
Cœtibus vt memorem refertis.

4 לא ישבתי עם מתי שוא ועם נעלמים לא אבוא:

5 שנאתי קהל מרעים ועם רשעים לא אשב:

6 ארחץ בנקיון כפי ואסבבה את מזבחך יהוה:

7 לשמע בקול תודה ולספר כל נפלאותיך:

8 יהוה אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך:

9 אל תאסף עם חטאים נפשי ועם אנשי דמים חיי:

10 אשר בידיהם זמה וימינם מלאה שחד:

11 ואני בתמי אלך פדני וחנני:

12 רגלי עמדה במישור במקהלים אברך יהוה:

Psal. XXVII.
Dominus illuminatio mea.

ARGVMENTVM.

Qvo tempore Dauid à Saule & cæteris oppressus aduersariis maxima violentia infestaretur, in Domini tabernaculum venit, sub Abiathar principe sacerdotũ, vbi loci sancti contemplatione animatus, spem conceptam suæ salutis confirmabat sibi: ex quo argumento hunc Psalmum cecinit, in quo se neminem timere ait, vtpote qui totius vitæ suæ momenta & salutis rationes Deo misericordi & constanti commendauerit, summa fide nixus ipsius promissorum, neque ille ipse aliud sibi vnquam optarit aut petierit, quàm vt posset vnus è pio populo Dei ædem gratus & placens frequentare, id quod aduersarij impedire omnino conentur; esse autem suum votum adeo honestum vt irritum fore non timeat, imò ratissimũ optimo euentu speret, atque à se ipso decantandum miris Dei laudibus, quibus pij edocti, diuinæ misericordiæ & veritati omni fide atque spe innitantur.

Imaginem etiam Christi sustinet in hoc Psalmô propheta.

1 *Dauidis.*

Ias salutis lux mihi prosperæ, hoc
Præsente quemquam num metuam virum?
Munimen Ias *ipse vitæ est*
Vsque meæ, anne homines pauebo?

1 לדוד יהוה
אורי וישעי ממי
אירא יהוה מעוז
חיי ממי אפחד:

1 Deus est ductor meus, qui me incolumem deducit, quem timebo?
Ille est vitæ meæ præsidium, cuius ope, cuius tutela ac virtute munitus sum.

2 *Me dum paratis noxia prœliis,*
Esura carnem, gens premeret, meam,
Hostesque tendentes pericla
Arcta mihi, cecidere capti.

2 בקרב עלי
מרעים לאכל
את בשרי צרי
ואיבי לי המה
כשלו ונפלו:

2 Nam in bellicis discriminibus cùm irruerent hostes in me sæui, & morus meæ cupidissimi, ipso propugnatore ceciderũt.

3 *Me fixa quamuis castra minantium*
Vallent, timore haud cor paueat meum;
Insurgat omnis pugna in vnum
Me, tamen intrepidus manebo.

3 אם תחנה
עלי מחנה לא
יירא לבי אם
תקום עלי
מלחמה בזאת
אני בוטח:

3 Iam ergo assiduis Dei beneficiis edoctꝰ, neque magnum exercitum timebo: maximè cùm ego neque auaritia, neque ambitione vlla laborem, quibus homines in pericula incidunt meritò, sed vnico pietatis studio flagrem: adeò vt nihil ego mihi maius optarim, quàm posse vitam transigere in domo Dei mei, ibíque quietus operam dare diuinis laudibus.

4 *Hæc vna voti summa frequens mei est*
Vrgenda, vt Iae *considebam domo,*
Vitamque per totam decori
Iae *adeam speculator aulam.*

4 אחת שאלתי
מאת יהוה אותה
אבקש שבתי
בבית יהוה כל
ימי חיי לחזות
בנעם יהוה
ולבקר בהיכלו:

5 *Me nam receptum tempore turbido*
Tentorij vmbra proteget in sui,
Tutum & tabernacli latebris
Rupe iterum in solida reponet.

5 כי יצפנני
בסכה ביום רעה
יסתרני בסתר
אהלו בצור
ירוממני

5 Hoc votum meum Deo probatum ratumque in spero.

6 Tantò etiam mihi gratius & suauius illud tempus erit, quò maioribus periculis liber gratulatoriũ carmen cum sacrificio confessionis me canẽtem videro.

7 Quod votum quia tu ex animo profectũ cognoscis, oro à te vt audiatur, & euentu secundetur suo.

6 Ereptus alto vertice ab hostibus,
Me qui petitum perdere cinxerant,
Iam victor ad puluinar I AE
Sacra feram altisonumque carmen.

7 I A *ô vocantis vocibus efficax*
Misertus adsis, mens mea nam suo
8 Intenta te vultu requiret;
I A H *que tuas facies requiram.*

9 Celaris istas ne facies mihi,
Vultuque verso desere ne tuum,
P R I N C E P S *salutis auctor ante*
Tu mihi, me, precor, haud relinquas.

6 ועתה ירום ראשי על איבי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה ליהוה׃

7 שמע יהוה קולי אקרא וחנני וענני׃

8 לך אמר לבי בקשו פני את פניך יהוה אבקש׃

9 אל תסתר פניך ממני אל תט באף עבדך עזרתי היית אל תטשני ואל תעזבני אלהי ישעי׃

10 Quanquam ego in eo statu sim, vt etiã à parentibus deserar; tamen à te, qui neminem times, qui semper misericors es, me nũquam deserendũ esse confido.

11 Igitur cùm te vnicum tutorem, ducem & propugnatorẽ mihi proposuerim, tibi cõmendo rerum mearũ rationes omnes dirigendas, q[illegible] animus dif[illegible]llimas, meo & aliorum hominum iudicio.

12 Aduersarij mei mendacio, vanitate, do[illegible] & cal[illegible]d[illegible]ate vtũtur aduersum me. his artibus ego quid opponam, nõ habeo, nisi virtutem, simplicitatem, & misericordiam tuam, quibus ego omnino fido.

13 Huic fid[illegible] meæ tuam misericordiam exhibebis. nam[illegible]e alias ego aduersum tãtam p[illegible]tentiam & malitiam q[illegible]d possem, nisi tuo præsidio niteret.

14 Concluditur Psalmus sententiosa paræneſi, vt multi alij.

10 Vterque quanquam me timidus parens
Cautus periclum auertere, deserat;
I A S *misertus atque tutor*
Me tamen excipiet benignus.

11 I A S, *tuam dux me doceas viam,*
Rectoque des insistere tramite,
Securus vt sæuas nocentum
Insidiasque dolumque temnam.

12 Ne me scelestis arbitriis virûm
Tradas prementum, respice vt inuidè
Mentita testes turba crimen
Conflat ouans mihi & instat vrgens.

13 De me quid actum, quid foret improbis?
Ni certus, I A S *visere crederem*
Vt possit in terra piorum
Protegere & recreare vitas.

14 I A M *potentem nil pauidus mane,*
Exspecta & I A M *pectore viuido,*
Nullisque deiectum periclis
Firma animum, intrepidusque persta.

10 כי אבי ואמי עזבוני ויהוה יאספני׃

11 הורני יהוה [illegible] ונחני בארח מישור [illegible] שררי׃

12 אל תתנני בנפש צרי כי קמו בי עדי שקר ויפח חמס׃

13 [illegible] ראיתי לראות בטוב יהוה בארץ חיים׃

14 קוה אל יהוה [illegible] ויאמץ לבך [illegible] אל יהוה׃

P S A L.

PSAL. XXVIII.

Ad te Domine clamabo, Deus meus ne sileas à me.

ARGVMENTVM.

Se causámque suam commendat, nec vanam, neque malis artibus aut ambitione susceptam, vt fieri solet, faciúntque aduersarij. eam autem & Deo probandam & fouendam esse sperat, ideoque gratulatorij carminis & laudum vota concipit.

1 לדוד 1

Dauidis.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS.

אליך יהוה אקרא צורי אל תחרש ממני פן תחשה ממני ונמשלתי עם יורדי בור:

IAS, *præsidium nam voco te meum,*
Ne cesses mihi, ne vel sileas tuo;
Obscurum miser heu te sine conserar
Deducto in barathrum gregi.

2 שמע קול תחנוני בשועי אליך בנשאי ידי אל דביר קדשך

2 *Clamorem, tibi quem profero, supplicem*
Audi, si innocuas explicui manus,
Intentusque adytis prospicio sacram
Ædem nominibus tuis.

3 אל תמשכני עם רשעים ועם פעלי און דברי שלום עם רעיהם ורעה בלבבם.

3 *Ne me iunge parem cœtibus improbis,*
Nec queis vana placent acta nocentibus;
Qui sermone suos pacifico trahunt,
Fraudant pectore proximos.

4 תן להם כפעלם וכרע מעלליהם כמעשה ידיהם תן להם השב גמולם להם:

4 *Horum redde igitur digna nefariis*
Actis & studiis lædere feruidis;
Mercedemque operis (quæ deceat manus
Horum) & præmia reddito.

5 כי לא יבינו אל פעלת יהוה ואל מעשה ידיו יהרסם ולא יבנם

5 IAE *nam indociles acta opus & bonum*
Obseruare, mala stultitia negant:
Horum ille artificum diruet impium,
Nunquam & restituet, genus.

6 ברוך יהוה כי שמע קול תחנוני

6 IAE *semper ego commemorem pias*
Laudes, quem mea vox supplicis attigit.

7 יהוה עזי ומגני בו בטח

7 IAS *est clypeus, robur & est mihi,*
Cui cor se dederat meum.

1 Cùm ego adhuc viuens inter pericula & difficultates maximas, te inuocem atq. appellé, ne quæso me inter eos qui iã mortui sunt, & in cõmune sepulchrum demissi, quorum non es memor amplius, reputes.
2 Nam adhuc viuo, adhuc loquor, adhuc moueor, te vocans, & manus tollo è regione tépli tui; sciens qua parte illud situm sit. audi ergo me nondũ conclamatum, qui tuũ beneficium cupio, posco, & sentire possum. qui soles audire eos qui te colentes app[illegible], & inuocare, nisi vel ob fraudem & no[illegible] indigni sint qui exa[illegible]diantur, sed n[illegible] h[illegible] in numero me ponas valde al[illegible] ab eorum consi[illegible] & s[illegible]dus, vt tu scis.
4 Ego non depr[illegible], quin vnicuique, vt declarasti, [illegible] pro vniuscuiusq. operum & studiorum [illegible].
5 Quia nõ solũ malè agunt, sed neq. te [illegible] rentur, nec tua fa[illegible] a[illegible]scunt, aut prouidentiam [illegible] gunt [illegible] oportet iustitiæ tuæ docum[illegible] corripi, erud[illegible]dos hoc modo in prouiden[illegible] tuæ exemplis.
6 At ego qui l[illegible]dare & celebrare [illegible] Deum, aud[illegible] [illegible] supplicationem, [illegible] eum mearum o[illegible] rerum præsidiũ agnosco & prædi[illegible], qui præterita benefi[illegible]a ab eo accepta cõmemoro, spero futuræ etiam salutis compos, laudes me decantaturum, idque iam meditor.

 Huius

Huius subsidium dum peto, dexterum
Expertus solido pectore gaudium,
Expressisse piis carminibus paro
Laudes illius & decus.

8 Carminis autem argumentum est mihi illud perpetuum, Dei curam & tutelã salutarẽ manifestis argumentis, & frequentibus erga vnctũ suum cõstare, quam ob rem salutem & prosperitatem populi sui, cuius gubernandi causa vnctum suum constituit, atque adeò inceptorũ & propositi sui de populi æterna felicitate, esse etiam illi commendandam.

ז יהוה עזי ומגני בו בטח לבי ונעזרתי ויעלז לבי ומשירי אהודנו.

8 IAS *illa suis firma potentia est:*
Hoc auctore salus plurima præsidi
Christo constiterit, quem voluit bonus
Regemque instituit suum.

ח יהוה עז למו ומעוז ישועות משיחו הוא.

9 *O serua populum prospiciens tuum,*
Prosperque ipse tuo consule prædio,
Hos tu pastor agens euehe sæculis
Felix omnibus & foue.

ט הושיעה את עמך וברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם:

PSAL. XXIX.

Afferte Domino filij Dei.

ARGVMENTVM.

PROVIDENTIAM probat, & religionem incutit ex efficientia Dei in sublimibus, quæ vel impios plurimum terret: Deum tandem regem perpetuum esse dicit, qui malis vltione, bonis verò beneficio sese probet.

1 *Dauidis.*

א מזמור לדוד

CARMEN SAPPHICVM.

1 Fort[illegible]mi quique terræ agnoscentes vestram conditionem, fat[e]mini D[ei] pro[prium] esse robur, [e]t esse veram & solidam maiestatem, id[q]ue ver[bis], gest[u] atque habitu significate.

Fortium terræ pueri virorum
Robur huc IAE *proprium potenti*
Cedite immensum, celebres & IAE
Cedite laudes.

הבו ליהוה בני אלים הבו ליהוה כבוד ועז

2 *Debitam summo reuerenter* IAE
Nominis famam, decus atque cunctis
Partibus pulchrum, penitusque sanctum
Cedite proni.

ב הבו ליהוה כבוד שמו השתחוו ליהוה בהדרת קדש.

3 Nam quantũ Deus valeat efficere, qua[s]i-qu[e] fortiter a[gere] [illegible] vel sola v[oce] sua [illegible] [i]ndicant vẽtor[um] [illegible] & a[illegible]x, ac maris tempestates, quas nemo fortissim[us] ex[cit]are, nemo sedare pote[st], nemo non timet & horret.

3 *Vox aquis* IAE *validisque ventis*
Imperat, FORTIS *tonat ille compos*
Gloriæ, & fluctus pelagi profundos
Commouet IAS.

ג קול יהוה על המים אל הכבוד הרעים יהוה על מים רבים:

Vox

4 קול יהוה בכח קול יהוה בהדר:

4 *Vox potens* I AE *probat obstupendam*
Vim, decus summum probat illa magnis
Vsibus rerumque hominumque mundum
Clara per omnem.

5 קול יהוה שבר ארזים וישבר יהוה את ארזי הלבנון:

5 *Vox minax* I AE *valet vsque ab imis*
Stirpibus cedros ruere: ipse & I AS
Strauit excelsas Libani virentis
Sæpè cupressos.

5 Magnas, proceras, & altissimis radicibus terræ infixas arbores sternit: nedum homines bipedes & labiles proruat.
Cupressos] Larices Hebraic quæ cedrorum genus sunt, vt & cupressi.

6 וירקידם כמו עגל לבנון ושרין כמו בן ראמים:

6 *Quæ velut fortes saliunt iuuenci,*
Sarion, summum & Libani cacumen
Instar exultant catuli ferocis
Rhinocerotis.

7 קול יהוה חצב להבות אש:

7 *Flammeos* I AE *iaculatur ignes*

8 קול יהוה יחיל מדבר יחיל יהוה מדבר קדש

8 *Vox tonans, tractus quatit & remotos:*
Parturit vasti tremefacta ab I A
Silua Cadessi.

7 Sed illud magis omnibus horrendum est, quòd non solum ventus & aquæ, sed ignis etiam flammæ immittuntur in terras, fulgura & fulmina voce illa Dei, quibus flammis montes etiam ipsi conueuuntur & findi ntur vt parietes. & ceruæ quæ velocissimæ sunt, illa voce tonitruũ audientes, nõ possunt effugere, imo ex maxima trepidatione pariunt.

9 קול יהוה יחולל אילות ויחשף יערות ובהיכלו כלו אמר כבוד

9 *Cogit* I AE *vox properare duro*
Fœtibus ceruas vtero tumentes:
Frondibus nudat nemus: huius almo
Gloria templo

8. 9 Ergo omnes confiteantur Deum hunc, illique tribuant fortitudinem vti propriam. quod diluuij tempestate omni orbi demonstrauit.

10 יהוה למבול ישב וישב יהוה מלך לעולם

13 *Vocibus cunctis sonet: vnus* I AS
Æthere vltrices soluente nubes
Sedit I AS *Rex, patulo & sedebit*
Prouidus orbi:

11 יהוה עז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום:

11 *Robur & charo populo benignus*
Proferet faustum moderator I AS:
Præside hoc tutum populum secunda
Prospiciet pax.

10 Atqui ille tam terribilis potentibus mitis, prosper, fauésq. est piis, quos regit clemens & fouens & per Christum tandem summa pace & prosperitate gubernabit.

PSAL.

Psal. XXX.

Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me.

ARGVMENTVM.

David omnibus difficultatibus superatis, regno iam potitus, atque domo familiaque sua constituta, cùm regni gubernaculum certo omnibus ordinibus & ministeriis inchoandis die condicto adiret, hunc Psalmum composuit; in quo Deo gratulatur, cuius consilio, præsidio, ope atq. auctoritate ex humilitatis & tenuitatis suæ infimo & obscuro loco per labores & pericula ærumnasque numero carentes, incolumis & victor ad illum tranquillum, amplum & splendidum regni & prosperitatis gradum fuerit deductus, dumque suas hoc Psalmo describit, Christi Iesu res non obscurè indicat.

1 *Psalmus cantici initiationis Domus Dauid.*

1 מזמור שיר חנכת הבית לדוד

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS.

2 Magnificentiæ tuæ argumēta manifestaque documenta in me ostentā profitebor Domine.

2 ארוממך יהוה כי דליתני ולא שמחת איבי לי

2 IAS *te hymnisonis laudibus efferam,*
Qui me de misero sustuleris gradu;
Nec passus rabida es lætitia inuidos
Insultare malis meis.

3 Qui ex ærumnis maximis, in quibus præter vocem qua te inuocarem, nihil mihi virium reliquum iam erat, tua vnius virtute & ope sim liberatus.

3 יהוה אלהי שועתי אליך ותרפאני

3 *Vt te voce meum mæstisona Deum*
IAS *ingemui, questubus & piis*
Expectata meis te medico salus
Et membris rediit vigor.

5 Ergo mecum communi studio gratulamini Deo summis laudibus, quicunque pietate erga ipsum calletis, illiusque beneficia agnoscitis.

4 יהוה העלית מן שאול נפשי חייתני מיורדי בור.

4 IAS *tu reducem tartareo specu*
Hanc iussisti animam sistere, & è lacu,
Quò iam præpropero funere veneram,
Viuum me reuocas bonus.

6 Qui adeò clemens, adeo benignus est, vt si quacunque ob caussam iratus sit, celeriter tamen iram deponat, neque diu vltionem exerceat, idé verò benigna munera [illegible] ua & beneficia diutissimè prorogat, & amplificat [illegible] deinde si quos afflictionibus exerce[illegible], rursus consolatur, ac reficit [illegible] Solet autem exercere suos aliquando, ne humana obliuione sui [illegible] ne [illegible] acciderit, [illegible] nautis [illegible] tempestas [illegible] alii [illegible] escuari passus est.

5 זמרו ליהוה חסידיו והודו לזכר קדשו

5 *Ergò experta cohors munera prospera*
IAE, *huic magnificis psallite laudibus,*
Hunc grato memores carmine & optimum,
Hunc & dicite maximum.

6 כי רגע באפו חיים ברצונו בערב ילין בכי ולבקר רנה

6 *Huic namque ira breui temporis horula*
Durat, sed placidis muneribus fauor
Vitas perpetuas, vespere flentibus
Manè his lætitiam refert.

7 ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם

7 *Hic dum saluus ego diffluerem bonis,*
Dixi, De stabili non mouear gradu,

Hæc

8 יהוה ברצונך העמדתה להררי עז הסתרת פניך הייתי נבהל׃

8 *Hæc dum ſecla latent: namque meum tuus*
Montem munierat fauor.
IAS *heu facies dum remoues tuas,*
Turbatus miſeris exciderам modis:

9 אליך יהוה אקרא ואל יהוה אתחנן׃

9 IAS *te precibus (ſicuti ſueueram*
IAM *ſupplicitér) voco.*

10 מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היודך עפר היגיד אמתך׃

10 *Vſus quis fuerit ſanguinis heu mei,*
Cùm greſſu foueam præcipiti petam?
Num puluis fidei concelebret tuæ
Virtutem, aut referat cinis?

10 Petebam ſalutem à Domino, & vitam, quam illius laudibus celebrandis impenderem. Ego ſcio te non eſſe appetentẽ ſanguinis mei tua cauſa, quia tibi nullus vſus eſt ex mea morte: mea igitur eſt cauſa, quam ob rem in periculum deductus ſum.

11 שמע יהוה וחנני יהוה היה עוזר לי׃

11 *Hos* IAS *gemitus auribus excipe,*
IAS *me miſerum commiſerans, iuua,*
Auctor præſidio, quo ſolitus mihi
Adſis, auxilio & veni.

12 הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי ותאזרני שמחה׃

12 *Tunc triſtes elegos in placidum chorum*
Mutaſti, & rigidos, horrueram quibus,
Saccos, me exuere, & cingere gaudia,
Magnam & lætitiam iubes.

12 Ita vitã, lætitiam, pacem, & tranquillitatem omnia tibi accepta refero. omnia igitur in pominis tui cultu ponere debeo, pro ſacco quo mæſtus cingebar, nunc gaudio exilio te auctore.

13 למען יזמרך כבוד ולא ידם יהוה אלהי לעולם אודך׃

13 *Vt te lætifico gloria carmine*
(Nec ceſſare ſciens) perſonet, ô Deus:
IAS *ſemper eris tu mihi, quem piis*
Æternùm fatear modis.

PSAL. XXXI.

In te Domine ſperaui, non confundar in æternum.

ARGVMENTVM.

DAVID vehementer & frequenter impetitus, atque non raro oppreſſus ab aduerſariis, hoc Pſalmo diuinum auxilium implorabat ſibi iam notum, multiſque periculis comprobatum: quod adeò certum fore ſperabat, vt tanquam præſens ſentiret ac prædicaret, atque ad ſimilis ſpei exemplum pios omnes excitaret.

1 למנצח מזמור לדוד׃

1 *Ad præſtantem Pſalmus David.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 Quãlo tu iustus es & misericors, ac potens, ne permittas me frustrari mea spe nitenti in tua iustitia & virtute, causę meę honestate proposita. erue me, vt & meam spem, & tuam iustitiam probes.

2 IAS *tui me robore numinis*
Fisum premat ne sollicitus pudor
Unquam; sed oppressum tua me
Eripe iustitia è periclis.
3 *Aurem mihi istam iam citus admoue*
Ereptor alti & præsidij domus,
Et rupis esto mî cacumen,
Ferque tuæ auxilium salutis.

2 בך יהוה חסיתי אל אבושה לעולם בצדקתך פלטני׃

3 הטה אלי אזנך מהרה הצילני היה לי לצור מעוז לבית מצודות להושיעני׃

4 Tu semper me susceptum defendisti, & promouisti, atq. hoc nomine cognosci etiã voluisti: adest tempus in quo idem nomen probes, eoque magis quo grauiori difficultate laboro.

5 Namque grauibus periculis cingor, nimirum potẽtia, opibusq. aduersariorum fraude & calliditate, quibus ego superãdis par esse nequeo, nisi auxilio subsidioque tuo.

6 Nõ animam & vitam meam tantùm tibi liberandam commẽdo, sed spiritũ quo sapio, quo cogito, tibi regendum trado: ipse enim sine te nec volo nec possum mihi commodè consulere.

7 Imò eos qui vanis consiliis, calliditatib9, astutiisque operam dant, ego odi, nedum eiusmodi aliquid ipse in me admittam. omnem, inquam, spem meam in tuæ virtutis tutela collocaui.

4 *Nam petra, firmum & præsidium mihi es*
Dictus: tui nunc numinis ô memor
Me liberaturus benignè
Ductor age ac perage obsecutum.
5 *Munimen, arx & tu mihi cognita es;*
Discriminosis eripe me plagis,
Quas fraude celatas maligna
Hostis atrox mihi iam tetendit.
6 *Hunc ipse tradens, hunc manibus tuis*
Commendo, toto pectore spiritum:
IAS *redemptorem mei te*
Pollicitus dabis efficacem.
7 *Odi nihil quos detinet & nihil;*
Qui vana seruant consilia; ast ego
IAE *potenti nixus vsque*
(Spes neque aget dubium) manebo.
8 *Gaudebo dulci munere iam tuo*
Lætus, dolorem videris vt meum,
Non segnis agnouisse nostræ
Difficiles animæ labores.
9 *Nec me tu in hostis tradideris manum:*
Sed liberatos cassibus inuidis,
Et stare, & ire hos vsque latis
Efficis ipse pedes plateis.

4 כי סלעי ומצודתי אתה ולמען שמך תנחני ותנהלני׃

5 תוציאני מרשת זו טמנו לי כי אתה מעוזי׃

6 בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי יהוה אל אמת׃

7 שנאתי השמרים הבלי שוא ואני אל יהוה בטחתי׃

8 אגילה ואשמחה בחסדך אשר ראית את עניי ידעת בצרות נפשי׃

9 ולא הסגרתני ביד אויב העמדת במרחב רגלי׃

IAS

י׳ חנני יהוה כי צר לי עששה בכעס עיני נפשי ובטני ׃

10 IAS *misertus rebus in arduis*
Me cerne felix; ira etenim meum
Corrosit ardens atque cura
Ventrem, oculos, animamque mæstam.

10 Tu qui me ex angustissimis difficultatib⁹ liberare soles, habes nunc non minorẽ anteactis periculis me liberandi commoditatẽ; habes misericordiæ erga me exhibẽdæ materiam: adeò enim angustè premor, vt toto corpore comprimar, atque oculorum sensu penè deficiar.

י״א כי כלו ביגון חיי ושנותי באנחה כשל בעוני כחי ועצמי עששו ׃

11 *Vides vt atra sollicitudine*
Præcisa vitæ est tela fugax meæ,
Annique fluxerunt gemendo,
Visque graui tenuata pœna;
Nullusque rosis ossibus est vigor:

11 Nemo est qui me eripiat, multi qui premant, probrisque vexent; nemo qui vel cognoscat, aut dicere audeat, me ipsi curæ esse, vt solet fieri, cùm quis à potentissimis opprimitur.

י״ב מכל צררי הייתי חרפה ולשכני מאד ופחד למידעי ראי בחוץ נדדו ממני ׃

12 *Vltraque cunctos, queis premor, inuidos*
Vicina me probris perurget
Turba malis, stolidumque damnat.
Qui norat olim me, sibi nunc timens
Nouisse nollet; quique videt foris
Me vitat, auertensque cursum
Mutat iter, refugitque cautus.

י״ג נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אבד ׃

13 *Obliuiosis pectoribus virum*
(Extinctus ac si conderer) excidi
Abiectus, instar non probandæ
Fictilis ac pereuntis ollæ.

13 Cùm omnes, mei etiam propinqui, putent, nullum sibi tam vsum ex me fore, periculum verò accidere posse metuunt, non modò me nõ suscipiunt, sed quàm longissimè abiiciunt.

י״ד כי שמעתי דבת רבים מגור מסביב בהוסדם יחד עלי לקחת נפשי זממו ׃

14 *Audire cogor, quam mihi plurimis*
Imponat atram colloquijs notam
Vulgus, quod obsedisse tendit
Hanc animam, capere atque certat.

14 Imò & suæ saluti cauere, & potentioribus gratificari posse, existimantes, multi me insequuntur & vexant, perdereque cupiunt.

ט״ו ואני עליך בטחתי יהוה אמרתי אלהי אתה ׃

15 *Ast ipse fidens præsidio tuo*
IAS *vocaui te mihi* PRINCIPEM,

15 Ego, vt dixi, ab omnibus deferor; sed vt tibi mea salus tribuatur, nullum ego vel habeo, vel volo auxiliatorem præter te vnum

ט״ז בידך עתתי הצילני מיד אויבי ומרדפי ׃

16 *Momenta qui compos seuera*
Scripta manu mea cuncta ducis.
Tu me inuidentum libera ab hostium,
Me qui sequuntur præcipites, manu;

16 Opportunitates mei liberandi promouendi & amplificandi tua in manu sunt. & potes quandocunque volueris, quidquid velis, præstare.

י״ז האירה פניך על עבדך הושיעני בחסדך ׃

17 *Ostende seruator serena*
Ora mihi, nitidamque lucem.

IAS

18 Pudefactio non quadrat in simplices qui te appellant, sed in duplices, dolosos, fraudulentos, & violentos.

18 IAS *vocantem me auxilium tuum*
Nunquam pudebit (sat scio) at improbi
Torpente deuicti pudore
Horrificis lateant sepulchris:

18 יהוה אל אבושה כי קראתיך יבשו רשעים ידמו לשאול׃

19 *Assueta fastu fingere turgido*
In non merentem crimen, & inuidi
Vaniq́ue sermonis magistra,
Muta cadant labia & rigescant.

19 תאלמנה שפתי שקר הדברות על צדיק עתק בגאוה ובוז׃

20 Soles tu arcanis consiliis & modis, quę neque cognosci, neq. præcaueri à malignis possunt, tuos iuuare apertissimo, sapientiæ ac prouidentiæ tuæ testimonio,

20 *O quàm boni sunt plurima commoda,*
Quæ tu recondis te metuentibus,
Componis & fisis tua vi
(Terrigenûm grege teste) turbis.

20 מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם׃

21 *Latere tutos quos dabis in tui*
Vultus latebris, ne quis eis furens
Insurgat; & tectos sub vmbra,
Ne feriat mala lingua, condes.

21 תסתירם בסתר פניך מרכסי איש תצפנם בסכה מריב לשונות׃

22 Antequam Psalmũ finiem, me diuino auxilio mirabiliter liberatum ex illis angustiis sentio, atque ita tutũ, vt munitissima in vrbe me esse constitutum, prædicare possem.

22 IAE *perenni carmine gratulor,*
Miranda faustus commoda qui mihi
Produxit, ac tutum recincta
Mœnibus exhibuit me in vrbe.

22 ברוך יהוה כי הפליא חסדו לי בעיר מצור׃

23 Idq. contigit mihi, cùm maximè viderer iã relegatus ab Israelis regione, atque ad gentes alias à te alienas profugiens.

23 *Dixi, Timore ac præcipiti fuga*
Abscindor absens ex oculis tuis;
Exceptor audisti gementis,
Quam tibi proposui, querelam.

23 ואני אמרתי בחפזי נגרזתי מנגד עיניך אכן שמעת קול תחנוני בשועי אליך׃

24 Ergo meo exemplo docti pij omnes, toto corde Deũ amate, suorum protectorem.

24 IAM *benignum qui colitis pij,*
Omnes soluto pectore amabitis;
Nam seruat hic IAS *fideles;*
Reddit item cumulum superbis.

24 אהבו את יהוה כל חסידיו אמונים נצר יהוה ומשלם על יתר עשה גאוה׃

25 Quòd si quando accidat, vos difficultatibus magnis laborare; scitote id non vt pereatis, sed vt maiori cum fructu in illius gloriam euadatis, euenire: atq. animũ illius fide firmate, eritis enim fortissimi, ac tandem victores.

25 *Quicunque &* IAM *rebus in asperis*
Desideranti spe cupitis citum,
Durate; robusta hic viris nam
Corda dabit tolerare firmis.

25 חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים ליהוה׃

PSAL.

Psal. XXXII.

Beati quorum remissæ sunt iniquitates.

Argvmentvm.

Desideratissimvm prophetis omnibus Christi mortis ac resurrectionis euentum, Dauid hoc Psalmo, ad piorum animos admonendos, decantabat, illa admiranda atque exoptanda conditione significata, qua ex veteris Adami in nouum mutatione erant vsuri, id efficiente Deo & Christo, per Spiritum sanctum ab ipsis in suos immisso. Sustinet hoc loco non suam tantùm personam Dauid, sed omnium hominum piorum. Hic Psalmus totus est mysteriis plenus.

1 לדוד משכיל

1 *Dauidis animaduersio.*

Carmen dicolon distrophon.

Huius Psalmi interpretatio ex D. Paulo desumpta est.

אשרי נשוי פשע כסוי חטאה:

Beatus vsque qui solutus ambulat,
Liberque prauo crimine;
Opertus atque tutus à nocentibus,
Intactus & culpis latet.

1 Summus maximeq. exoptandus in hac vita status, est ab omni culpa interius exteriusque immunem esse.

2 אשרי אדם לא יחשב יהוה לו עון ואין ברוחו רמיה:

2 *Homo & beatus vsque cui non æstimat*
IAS *remissum iam scelus:*
Cuius reducto fraudulenta spiritu
Persona nulla conditur.

2 Id vt contingat homini, Dei opus est, qui remittere & sepelire peccata præterita potest, & Spiritu sancto misso, animũ ad nouam vitã reformare.

3 כי החרשתי בלו עצמי בשאגתי כל היום:

3 *Donec tacebam, cuncta consenescere*
Gementis ossa senseram:
Gementis ossa solibus cunctis mea,
Dolentis & graui malo.

3 Cùm nõ satis cognoscerem concupiscẽtiæ peccatum, videbã maximè corruptioni obnoxium, & remedium nõ inueniebam in me, quanquam tacitus cogitarem & conarer cogitationibus meis meum malum vel premere, vel dissimulare.

4 כי יומם ולילה תכבד עלי ידך נהפך לשדי בחרבוני קיץ סלה:

4 *Noctes dies me dum grauis manus tua*
Vrget, premitque præualens;
Arens vt æstas vrit incoquens sata,
Succus liquens perit meus.

5 חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה ואתה נשאת עון חטאתי סלה:

5 *Culpam indicaui, nec latere distuli*
Delicta quæ gessi, tibi.
IAE *improbanda operta, dixi, crimina*
In me fatebor improbùm:
At tu scelesti pondus VSQVE *criminis*
Clemens leuas & sustines.

5 Sed cùm tandem ex lege agnoscerem, peccatum in me regnans causam esse tãtorum malorũ, Deum appellaui.

6 *Ergo precatur omnis expertus tuum*
Numen petendi tempore:
Vndante certè vt multo aquarum flumine
Intactus ille prodeat.
7 *Tutela tu qua seruer, es præsens mihi,*
Angustijs meque expedis.
Quocumque vertar, clamo liber liberis
VSQVE *ô triumphe vocibus.*
8 *Certam monebo te meam docens viam,*
Tutus queas quà tendere:
Et consulenti doctor ipse lumine,
Præcessor ac ferar tuus.
9 *Qualeis equusque & mulus esse absistite*
Expers genus prudentiæ,
Pictis lupatis ora queis constringier
Duris capistris & solent:
Non pariturìs aut adhæsuris tibi
Ni sic coactus belluis.
10 *Plagæ & dolorum non ferenda pondera*
Manent nocentes impios.
Circumstat vsque munit & benignitas
IAE, *colentes spem ratam.*
11 IAM *canentes læta turba iustior*
Ouante plausu dicite,
Quòd corde rectos pulset, atque cantibus
Sonare festis incitet.

6 Igitur qui cupit liberari à corpore mortis huius, ꝯe precatur, in tempore quo impetrare potest, hoc est, pœnitentiæ tempore. ita fiet, vt cùm diluuiũ illud mortis & afflictionum atque dolorum Christi inundarit, corporis Christi membra viua non submergantur.
7 Namque in tutela & præsidio tuæ virtutis diuinæ latebo, illo tẽpore à te susceptus, vt membrum corporis tui atque ita euadam mortem meam morte tua, & liber canam carmen triumphale
8 Prosopopœia, qua spiritus Christi pollicetur virtutẽ & efficientiam ac doctrinã à se communicatum iri, iis, quibus sese insinuarit.
9 Inuitatio & exhortatio ad pœnitẽtiam, quæ ab adultis necessariò debet præstari, diuino Christi dono affici volentibus. Ne, inquit, sitis tardi ad studium boni capessendum, ne legis tantùm metu, & maledicto, ac pœna terreamini, sed amate virtutem & probitatem
10 Namque malos, qui formidine pœnæ tantùm aguntur, atq. eos etiã qui improbi sunt, quocunque improbitatis nomine notentur, multæ manent pœnæ.
Sed eos qui fide atque spe diuinæ misericordiæ ducuntur, Spiritus ille sanctus induet & ornabit magnis ornamentis, & Dei misericordia profectis
11 Enthusiasmos futuræ salutis.

6 על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו׃
7 אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה׃
8 אשכילך ואורך בדרך זו תלך איעצה עליך עיני׃
9 אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במתג ורסן עדיו לבלום בל קרוב אליך׃
10 רבים מכאובים לרשע והבוטח ביהוה חסד יסובבנו׃
11 שמחו ביהוה וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב׃

PSAL. XXXIII.
Exultate iusti in Domino.

ARGVMENTVM.

TOTIVS Ecclesiæ auctoritatem & vocem Psalmus refert; ideò nulli priuato auctori adscriptus videtur, sed Spiritui sancto, qui primus omnium Psalmorum auctor est. Continet parænesin ad laudes Dei decantandas, his, quibus in eadem Ecclesia esse contigerit, vt veram religionẽ edoctis, & diuinæ potentiæ, sapientiæ ac misericordiæ cognitione præditis, nam qui hæc

hæc rectè nouit, causas, efficientias & fines omnium tam naturæ quàm humanarum rerum probè tenet, scitque vnde proficiscatur quidquid in orbe sit, atque temporariæ prosperitatis commoda, quomodo, à quo, & quatenus peti oporteat, intelligit; idemque veri boni spiritualis cognitione atque optione motus, petitionem & votum studiosè suscipit.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

1 רננו צדיקים ביהוה לישרים נאוה תהלה:

1 IAM *iustitiæ carmine nobili*
Cultores canite, vt grata per integros
Exoptandaque laus est
Quos laudis studium decet.

1 Decet eos qui pietatis & iustitiæ studio tenentur, laudibus diuinis operam dare.

2 הודו ליהוה בכנור בנבל עשור זמרו לו:

2 IAM *vos cithara cum fidibus decem*
Laudantes tumido & dicite nablio.
Testudo accinat, hisque
Mixtum psallite canticum.

3 שירו לו שיר חדש היטיבו נגן בתרועה:

3 *Huic cantate nouum carmen, & optimis*
Aptate huic numeris lætitiæ modos,

4 כי ישר דבר יהוה וכל מעשהו באמונה:

4 *Rectè sistere verbum*
IAE *perualido suum.*

3. 4. Deo efficacissimo debetur laudis carmen.

5 אהב צדקה ומשפט חסד יהוה מלאה הארץ:

5 *Namque is iustitiam iuraque diligit:*
IAE *plena patet muneribus bonis*
Tellus omniparens, hunc
Auctorem celebrat suum.

5 Eidemque iustissimo, qui potẽtiam suã cum iustitia & æquitate maxima coniungit. prætera liberalissimo atque benignissimo, qui sponte sua tellurem auxit & ornauit.

6 בדבר יהוה שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם:

6 IAE *atque imperium constituit polos,*
Et quæ signifero militat æthere
Lucens turma phalanxque
Oris spiritus efficax.

6. 7. Pollet idem sapiẽtia infinita: id quod manifestè docet cęlorum mundique opificium nõ casu, aut naturæ ipsius virtute, sed Dei consilio certo ac verbo pronuntiato.

7 כנס כנד מי הים נתן באצרות תהומות:

7 *Ille vndas liquidas congerit, & mare*
Ceu densum cumulum cogit, & abditis
Cellis condit abyssos,
Præscripto & cohibet loco.

8 ייראו מיהוה כל הארץ ממנו יגורו כל ישבי תבל:

8 *Ergo* IAM *metuant finibus omnibus*
Terræ multiiuges, hunc trepident simul,
Vasto quotquot in orbe
Sedes dispositas colunt.

8. 9. Quam ob rem omnes totius terræ homines, vel naturæ rerum contemplatione excitati, diligenter, tantarum rerum auctorem quæsitum, & illum Deum nostrum esse cognoscentes, venerari ac religiosè colere debent.

Hoc

9 *Hoc dicente etenim quidquid adeſt, fuit;*
Hoc dictante etiam ſubſtitit audiens.
Iuſſum reddere certum, &
Fines continuit ſuos.

9 כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמד׃

10 Ille nõ ſolùm naturam reliquam, ſed hominum etiam res cognoſcit, ſuaq́ prouidentia diſponit, ita vt nec populi, nec nationes totæ cõiunctis conſiliis & viribus quicquam, Deo auerſante, efficere poſſint.

10 IAS *conſilia ac improba gentium*
Euentu ſolùens diſſipat irrito;
Frangitque acta frequenti
Suſcepta à populis manu.

10 יהוה הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים׃

11 Cùm tamen ipſe vel volentibus, vel inuitis omnibus aliis, quotquot in mundo ſunt, etiam temporib⁹ quæ maxima mutare poſſe videntur, ſuum conſilium maturè, atque certè re ipſa & euentu firmet.

11 IAE *conſilium permanet omnibus*
Sæcli temporibus; quæque agit arbitro
Corde is, deijcit ætas
Nulla, aut imminuens mouet.

11 עצת יהוה לעולם תעמד מחשבות לבו לדר ודר׃

12 Igitur illa Gens maximè ſapit, optimeq. ſibi cõſulit, quæ omnium rerũ ſuarum ſummam ſibi in vnius Dei ſapientia ac volũtate præfinit.

12 *Felix multiplici ac ſorte beatior*
Gens, IAM *voluit quæ ſibi* PRINCIPEM:
Ille & quem populum optans
Sortem ſepoſuit ſuam.

12 אשרי הגוי אשר יהוה אלהיו העם בחר לנחלה לו׃

13 Qui rebus omniũ hominum admirãdæ prouidentiæ arbitrio conſulit, clauumque tenet, gubernatoris ſede conſidens.

13 IAS *proſpiciens ſedibus ætheris*
Adami ſobolem vidit; is omnibus
14 *Alto terricoliſque*
Proſpexit ſolio è ſuo.

13 משמים הביט יהוה ראה את כל בני האדם׃

14 ממכון שבתו השגיח אל כל ישבי הארץ׃

15 Inde autem non modò facta ſed cogitata hominũ cognoſcit.

15 *Quorum fictor item ſingula prouidus*
Nouit corda, ſimul cunctaque percipit
Quæ geſſere volentes,
Vel quæ facta parauerint.

15 היצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם׃

16 Neque illius arbitriũ & imperiũ deuitare poteſt vlla maxima auctoritas, quãuis maximis inſtructa opibus: nullum robur, nulla fortitudo.

16 *Non rex multiplicis munere copiæ*
Seruatur; valido aut robore virium
Fortis liber abit, quin
Caſu corruat vltimo.

16 אין המלך נושע ברב חיל גבור לא ינצל ברב כח׃

17 Nulla magna & præſtans celeritas, aut natura aut arte comparata. ita videmus his rebus iuſtru os multos, tamen vinci, ſuperari, & perire.

17 *Mendax fallit equus dum fugit impotens*
Seſſorem eripere; ac nec vegetis valet
Seſe viribus ipſum
Aut curſu eruere arduo.

17 שקר הסוס לתשועה וברב חילו לא ימלט׃

IAS

18 הנה עין יהוה אל יראיו למיחלים לחסדו׃

18 IAS *ecce ſuos ſeruat amans pios,*
Intentoq́ue videns hos oculo fouet
Se quicunque benignum
Sperant, & precibus vocant.

18.19. Deus verò ſua tantùm prouidentia ſuos propugnat, protegit, ac fouet, quáuis cæteris humanis ſubſidiis carentes.

19 להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב׃

19 *Hos & mortiferis caſibus eripit,*
Nec ſæua patitur deficere in fame:

20 נפשנו חכתה ליהוה עזרנו ומגננו הוא׃

20 *Noſter ſpirat ad* IAM
Senſus, quem probat vnicum.

21 כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו׃

21 *Auctorem auxilij, quem clypeum ſacrum*
Nobis perpetuæ lætitiæ ducem
Noſtrum pectus habebit;
Cuius numine fidimus.

21 Ex quo fit, vt omnis vitæ atq. rerũ noſtrarum ſpes & fiducia in Deo collocata ſit, ab ijs qui illum rectè nouimus, & piè colimus.

22 יהי חסדך יהוה עלינו כאשר יחלנו לך׃

22 IAS *iſta, dabis, grata benignitas*
Nos ſemper populum ſuſcipiat tuum;
Vt nos excipimus te,
Noſtrumq́ue expetimus Deum.

22 Non enim nos periculis eripere, & rebus oportunis ad vitã proſequi tantùm poteſt, ſed id quod ſummum & maximè optandum eſt, ſua illa maxima miſericordia eò deducere poteſt, vt dij & filij excelſi ſimus, atque hoc expectamus.

PSAL. XXXIIII.

Benedicam Dominum in omni tempore.

ARGVMENTVM.

DEI curam & prouidentiam erga pios hoc Pſalmo, ex præſenti ſui ipſius exemplo, prædicat vates; ad quam laudandam, & in ſuam ipſorum ſalutem optandam & expectandam omnes, qui iudicio valent, exhortatur, quippe quem nunquam defuturum credat iis, qui vitam ſuam eo modo inſtituerint, vt Deo ſe charos & curandos exhibeant. neque enim diuinæ vel voluntatis vel facultatis defectu, ſed humana culpa accidere ait, vt homines in pericula veniant, ex quibus liberari nequeant. quippe in hoc mundo plura pericula ſtruuntur iuſtis, quàm improbis, & tamen illi ſemper victores euadunt, auctore Deo. vnde fit, vt non ex periculorum neceſſitate, ſed ex abalienatione à Deo pereant ij qui pereunt.

1 לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך׃

1 *Dauidis, cùm mutauit ſenſum ſuũ ante Abimelech,*
& relegauit eum, & abijt.

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 אברכה את יהוה בכל עת

2 *SIt quæcunque dies volet,*
Iam gratifica voce canam bonum:

2 Nihil vnquam ego vel prudentiæ vel viribus meis adſcribam: cùm magnas vel difficultates euaſerim, vel proſperitates obtinuerim, omnia Deo miſericordi accepta referam.

Cui laus semper erit frequens
Cantata ore piis carminibus meo.

3 *Blandis mens mea plausibus*
ב I A M *dicet enim tam sibi commodum;*
Hæc cùm turba modestior
Mirata audierit, gaudeat illicet.

4 *Gratis dicite laudibus*
ג I A M *magnificum, votáque vos mea*
Augete ô socij, ac Dei
Tollamus superum nomen in æthera.

5 *Duris consului ducem*
ד I A M *temporibus, qui mihi prosperum*
Responsum retulit bonus,
Tutum & multiplici me dedit ex metu.

6 *Hunc qui respiciunt, nitent,*
ה *Queis non ora malus corripuit pudor.*

7 *Hæc scit qui miser atque inops*
ז I A M *in vota ciens, auxilium & petens*
Sensit liber ab omnibus
Quàm multis penitus pressus erat malis.

8 *Hinc illinc situs Angelus*
ח I A E *munit agens, liberat ac, pios.*

9 *Si tantùm semel integro*
ט *Gustu percipitis quàm bonus est suis*
I A S, *sorte beatior*
Vir certè audierit, qui petit hunc fide.

10 I A M *quos pia sanctitas*
י *Vulgo seposuit, vos colite, & metu*
Iusto quærite: nam nihil
Numen qui metuunt illius, indigent.

11 *Creuit sæua leunculis*
כ *Et cum solicita pauperies fame:*

I A M

3 Huius propositinō ego tantùm ero, sed vt omnes boni atque pij sint, operā dabo.

5 Semper Deus & cōsilij & auxilij opportuni auctor mihi fuit. Id quod exitu fecundissimo sum expertus.

6 Neq. vnquam aliquis sanctè Deo fidēs, spe sua frustratus inueniri potuit.

7 Testes appello cunctos, omni humano auxilio destitutos, qui diuinū subsidiū inuocauerūt, & certissimū senserunt, vt ego ipse vnus ex illis.

8 Statim atque Deus suos opprimi aut obsideri videt, mittit angelum suum qui vallet eos.

9 Cuperem vos omnes, qui aliis rebus vt vobis iucūdis aut vtilibus futuris studetis, semel gustare simplicem illam & suauissimam Dei bonitatem. nā ego profectò beatitudinem esse affirmo illius, qui in Deo vno suam fiduciam collocauit. manifestū namq. est, in illo vno omnium bonorum summam esse.

11 Cùm videamus fortes & potentes, qui alienis etiam rebus suas accumulant, fame & inopia laborare.

תמיד תהלתו בפי:

3 ביהוה תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו:

4 גדלו ליהוה אתי ונרוממה שמו יחדו:

5 דרשתי את יהוה וענני ומכל מגורותי הצילני:

6 הביטו אליו ונהרו ופניהם אל יחפרו:

7 זה עני קרא ויהוה שמע ומכל צרותיו הושיעו:

8 חנה מלאך יהוה סביב ליראיו ויחלצם:

9 טעמו וראו כי טוב יהוה אשרי הגבר יחסה בו:

10 יראו את יהוה קדשיו כי אין מחסור ליראיו:

11 כפירים רשו ורעבו ודרשי

יהוה לא יחסרו כל טוב:

I AM *qui studiis petunt,*
Turbat nulla premens indiga vis boni.

12 לכו בנים שמעו לי יראת יהוה אלמדכם:

12 *Huc lecti pueri, vt metum*
ל I AE *vos doceam, currite protinus.*

13 מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב:

13 *Longos quisquis amas dies,*
מ *Qui viuis cupidus cernere commoda,*

14 נצר לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה:

14 *Nectens vincla tuæ, caue*
נ *Linguæ, ne malè sit, neu labiis dolus:*

15 סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו:

15 *Semotus refuge ac malum,*
ס *Et pulchri studiis, pacis & incuba.*

17 עיני יהוה אל צדיקים ואזניו אל שועתם:

16 *Obiectos oculis pios*
ע I AS *cernit amans, auribus & capit.*
Quidquid vel tacito sinu
Implorant, querulis vocibus aut petunt.

18 פני יהוה בעשי רע להכרית מארץ זכרם:

17 *Firmat sed faciem trucem*
פ I AS, *falsidicos iudicet vt viros,*
Terris quos penitus solet
Delere, ac memori nomine Gentium.

18 צעקו ויהוה שמע ומכל צרותם הצילם:

18 *Iustis vocibus adfuit*
צ I AS *eripiens casibus omnibus:*

19 קרוב יהוה לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע:

19 I AS *corde dolentibus*
ק *Ipse & sospes adest queis animus dolet.*

20 רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו יהוה:

20 *Rara haud comperias mala*
ר *Quæ iustos variis partibus impetant:*
I AS *prouidus omnibus*
Victores statuens eruit è malis:

21 שמר כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה:

21 *Seruans omnia roborat,*
ש *Custoditque potens ossa fidelium:*
Quorum nec minimum teri
Nec frangi patitur mille periculis.

22 תמותת רשע רעה ושנאי צדיק יאשמו:

22 *Trux ast improbitas neci*
ת *Tradet (nec dubium est) præcipitem impium.*

12 Sed oportet scire quibus artibus Deus suis cōciliatus curam impendat.

13 Siue vitam illam felicissimā, siue huius etiam vitæ dies tranquillos expectas, poteris vtrumque assequi ex diuino beneficio, dummodo ab omni malitia & fraude atque crimine alienus, simpliciter & purè pietatem ac probitatē colas. Hæc summa iustitiæ virtutis humanæ est, quam ita fouet Deus, vt semper aspiciat, & appellatus perpetuò audiat.

17 Idem autem improbos & maledicos aspicit quidem, sed vt perdat, atq. vnà cum nominibus, & fama, ac celebritate demoliatur.

19 Deus est proxim9 iis, qui corde sunt fracto, piis, inquam, cognoscentibus suā inopiam, ab insolentia & iactantia alienissimis, qui spiritus non attollunt.

20 Signum est quòd iustus multis malis (vt mundus est) premitur, & tamen nunquā obruitur, sed semper superior euadit, id efficiente Deo, qui non solùm eos totos, sed omnia eorū ossa conseruat in numerato habens, tanquam custodiæ suæ commissa.

22 At verò improbis sua ipsorum malitia exitium molita tandem affert: & videmus non solùm probos liberari & custodiri, sed eorum inimicos interire.

Iustos qui inuidia graui
Vrgent, intereunt emeritis modis.

22 Suos famulos sibi dicatos, non patitur Deus, ab aliis captos & oppressos, detineri; sed assertor redimit, atque expectantes se perire non sinit.

23 *Præsenti redimens ope*
IAS tutor adest, queis colitur pijs:
Quorum spes bona non sinit
Deleri genus aut nomina viuida.

23 פודה יהוה נפש עבדיו ולא יאשמו כל החוסים בו׃

PSAL. XXXV.

Iudica Domine nocentes me.

ARGVMENTVM.

MAGNO impetu ac temeraria insolentia aduersariorum suorum vexatus, ad mortemque petitus, cùm violentiam ferre se non posse tantam intelligeret Dauid, hoc Psalmo Deum assertorem primum, & iniuriarum propulsatorem, deinde etiam iudicem integerrimum appellabat; affirmans se à gente Saulis per vim, fraudem, & calumniam ad mortem peti omnino immeritum, imò optimè de illis meritum. exponit officia sua erga inimicos: eorum quoque iniquitatem & sæuitiam in se indicat, quam ab integerrimo iudice ac Domino suo impunitam minimè fore credit. ex qua re eventurum asserit, vt diuini iudicij integritas, diuinæ tutelæ etiam certitudo & præstantia tam à se quàm ab aliis bonis ac piis perpetuò celebretur. Refert etiam Christum hoc Psalmo propheta.

1 *Dauidis.*

1 לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 Causam meam ad iudicium tuum afferre studentem, me quia non tantũ spatiũ violenti & inuasores habere sinunt, assertor Deus eripe. res agitur impetu ac tumultu, quem compesci prius oportet à te, deinde iudiciũ exerceri, violentia propulsata: alias antequam audiar, oppressus ab his peribo, & iniuria victrix euadet, latebitque in obscuro cùm innocentia mea, tum iudicij tui integritas, atque virtutis ad iniurias propulsandas præstantia.

SVsceptor IAS, quos mihi iurgia
Iniusta cernis promere, iurgio
Propulsa & expugna parantes
Bella mihi immeritamque pugnam.

ריבה יהוה את יריבי לחם את לחמי׃

2 *Et scuta & hastas fortiter arripe,*
Præsens vt adsis auxilio mihi:

2 החזק מגן וצנה וקומה בעזרתי׃

3 *Strictoque ferro occurre vindex*
Hostibus heu malè me insecutis.
Seruator adsum, dic animæ meæ.

3 והרק חנית וסגר לקראת רדפי אמר לנפשי ישעתך אני׃

4 *Hanc expetentes turpis agat pudor,*
Cedantque frustrati, mihi qui
Perniciem meditantur atrem.

4 יבשו ויכלמו מבקשי נפשי יסגו אחור ויחפרו חשבי רעתי׃

Vt ven-

5 יהיו כמוץ לפני רוח ומלאך יהוה דוחה:

5 *Vt ventus atri turbinis aridam*
Glumam, impetitos proruat Angelus:

6 יהי דרכם חשך וחלקלקות ומלאך יהוה רדפם:

6 *Et pellat actos infideli*
Vsque via in medijs tenebris:

7 כי חנם טמנו לי שחת רשתם חנם חפרו לנפשי:

7 *Celare cæcis in puteis mihi*
Ausos dolosas non merito plagas,
Vitæque defodisse noxis
Vsque meæ foueam carenti.

8 תבואהו שואה לא ידע ורשתו אשר טמן תלכדו בשואה יפל בה:

8 *Illum imparatum comprimat impetus,*
Detque in retrusas quas posuit plagas:

9 ונפשי תגיל ביהוה תשיש בישועתו:

9 *IAM salutarem mea vt mens*
Læta canens celebret supernum.

10 כל עצמותי תאמרנה יהוה מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגזלו:

10 *Sedata magnis ossa laboribus*
IA ô vocabunt, quis similis tui?
Cui cura seruare à potenti
Vi miserum ac tenuem rapina.

11 יקומון עדי חמס אשר לא ידעתי ישאלוני:

11 *Mi ignota sæuæ verba calumniæ*
Testes parantur fingere, qui bonum

12 ישלמוני רעה תחת טובה שכול לנפשי:

12 *Factis rependant improbandis,*
Hancque animam sterilem reponant.

13 ואני בחלותם לבושי שק עניתי בצום נפשי ותפלתי על חיקי תשוב:

13 *Ægros at ipse hos sicubi cernerem,*
Saccis premebar supplicibus, fame
Ieiunus orabam, meum quæ
Versa sinum repetisse vellem.

14 כרע כאח לי התהלכתי כאבל אם קודר שחותי:

14 *Ceu frater, arctus ceu socius mihi*
Esset, premebar sollicitus, velut
Materna pullatus gemebam
Funera curuus inopsque mentis.

15 ובצלעי שמחו ונאספו נאספו עלי נכים ולא ידעתי קרעו ולא דמו:

15 *Nutare si quid contigerat mihi,*
Læti coronas cogere, cogere,
Palmisque complosi inscientem
(Nec modus) ore fero increpabant.

5 Celeritate magna opus est, qualis est angelorum tuorum, qui hos perturbent ac dissipent, & expellant: nã aliàs, vt multi sunt, magno consensu atq. impetu celerrimè propositum suum peragent.

7 Non enim me impetu tantùm, sed insidiis petunt, vt euadere nequeam.

9. 10. Vt celerrimè obtentæ mihi salutis te auctorem & agnoscam & celebrem, ac promissorum tuorum seruantissimum prædicem.

11 Scio me ab his dãnatum falsis testibus, à quibus postulor id quod omnino ignoro. suscepta autem est ab illis hæc calumnia, nulla mali aut damni accepti vlciscendi causa, imò pro beneficio maleficiũ reponitur. volunt nulli vsui vitæ meæ sit seminatũ beneficium.

13 Non modò beneficiis eos vltrò affeci, sed labore aliquo, vel leui affectos mæstitia, commiseratione ac deprecatione frequẽti sum prosecutus, quam deprecationem in me cedere optarim.

14 Ex illorum calamitatibus, quamuis non ita magnis, ego tantùm dolorem cõcipiebam, vt in animi deiectionem inciderem.

15 Illi contrà quacunque aduersitatem meam impetu facto vrgebant, explosionibus & probris prosequebantur.

16 Scurrarum more in gratiam potentiorum, à quibus opprimebar, fabulas ac dicteria de me iactabât, quælibet in quemuis opprobria fingere sueti.
17 Sed in tanta iniuria atque insolentia quis modus erit coniurandi tibi Domine? cuius cùm seruus ego sim, ad interitum rapior. cætera peculij mei quæ ad te pertinebât, omnia direpta iam mihi sunt, honor, fama, pax, quies, consilium, vna tantùm vita mea postrema iam petitur.
18.19 Præstat vt ego materiem lætitiæ & gratulationis ac prædicationis de te piis parê, quàm improbis his gaudii ac triumphi de innocentia parti.
Omnia enim fundamenta consiliorum subrui oportet, iis qui mendacio & vanitate nituntur mala mente, maloque animo, & quietissimos quosque ac mitissimos in terra infestant.

21 Hæc omnia à te spectata sunt Domine, quorsum nam deducta sint, apertè vidente: oportet ergo & assertoris & iudicis muneri exercendo consuli.
24 Iudicis est sedato iudicio vti, & ex legû æquitate, non ex aduersariorum libidine agere.

25 Ab istis nihil aliud agitur, quàm vt te præsente absumar, antequam defendendi tempus nanciscar.

16 *Docti impudentes fingere fabulas*
Scurras sequuti, quemlibet vrere,
In meque stridentes caninis
Dentibus vsque mouent susurros.
17 *Quando videbis tu Domine ô meam*
Vitam, maligno restitue impetu:
Quæ sola iam vix est superstes,
Assere rictibus è leonum.
18 *Cætu frequenti te celebrem mihi*
Cantabo, densis in populis tuas
19 *Laudes reponam. noli vt hosti*
Gaudia suppeditem doloso:
Neu qui malis me nunc odiis petunt,
Obliqua nictent lumina nescij
20 *Sermone vel pacem vocare,*
Eloquium aut posuisse recto.
Quin quos quietos terra tenet viros
Excogitatis fraudibus opprimunt:
21 *In meque diducunt solutum os,*
Vidimus euge oculis ruentem.
22 IAS *(vides nam) ne sileas, mihi aut*
Absis remotus te DOMINVM *precor;*
23 *Nostrum excitatus cerne iudex*
Iudicium DOMINE *atque litem.*
24 IAS *tua me iustitia argue,*
Appello certum te mihi IVDICEM;
Non passus exultare nostro
Hos cohibe & retine in labore.
25 *Ne gratulanti pectore proferant*
Vah vota pulchrè nostra valentia;
Sermone neu iactent superbo,
Perdidimus satis en voratum.

16 בחנפי לעגי מעוג חרק עלי שנימו:
17 אדני כמה תראה השיבה נפשי משאיהם מכפירים יחידתי:
18 אודך בקהל רב בעם עצום אהללך:
19 אל ישמחו לי איבי שקר שנאי חנם יקרצו עין:
20 כי לא שלום ידברו ועל רגעי ארץ דברי מרמות יחשבון:
21 וירחיבו עלי פיהם אמרו האח האח ראתה עיננו:
22 ראיתה יהוה אל תחרש אדני אל תרחק ממני:
23 העירה והקיצה למשפטי אלהי ואדני לריבי:
24 שפטני כצדקך יהוה אלהי ואל ישמחו לי:
25 אל יאמרו בלבם האח נפשנו אל יאמרו בלענוהו:

Turpis.

26 יבשו ויחפרו יחדו שמחי רעתי ילבשו בשת וכלמה המגדילים עלי:

26 *Turpis pudoris corripiat rubor*
Quoscunque nostrum lætificat malum,
Circumque perfundant pudenda
Probra mihi nimis imminentes.

26 Illis libido & improbitas sua irrita, pudorem turpem repulsamque pariat.

17 ירנו וישמחו חפצי צדקי ויאמרו תמיד יגדל יהוה החפץ שלום עבדו:

27 *Cantent volentes iustitiam meam,*
Lætique dicant, maximus optimus
IAS canatur, cui placet pax
Recta sui & bene firma serui.

17 Lætitia verò illos perfundat, qui tuam erga pios famulos tuos prouidentiam & curam agnoscent.

28 ולשוני תהגה צדקך כל היום תהלתך:

28 *Munus tuæ tum iustitiæ mea*
Nunquam petitis lingua silentiis
Dum vesper, aurora & manebunt,
Carminibus meditata dicet.

28 Huius beneficij monumentum perpetua gratulatione ponam.

PSAL. XXXVI.

Dixit iniustus vt delinquat in semetipso.

ARGVMENTVM.

MALI Deum negligunt, ideo scelera intrepidi suscipiunt. At verò Deus misericors est, qui illos aliquandiu impunitos sinit, vt ad pœnitentiam reuocet; sed idem iustus iudex, qui vt misericordiam promissam præstat: sic etiam iudicium seuerè maturum exercet. sapientum verò est nolle experiri illam expectationem Dei, sed dare operam, vt misericordiam beneficiis acceptis experiantur semper, maximè spiritualibus, quorum causa omnia agenda, omnia ferenda sunt, quæ virtutis rationē conseruare & promouere solent.

1 למנצח לעבד יהוה לדוד:

1 *Ad præstantem serui Domini Dauidis.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

2 נאם פשע לרשע בקרב לבי אין פחד אלהים לנגד עיניו:

2 *AFfirmat tacito mi scelus impij*
Dum certo penitus pectore cogito,
Huic nulla ante oculos relligio aut decens
IAE sistitur aut metus.

2 Profectò scelus ipsum malorum cùm à me cogitatur, indicat manifestè illos nullo Dei timore esse affectos.

3 כי החליק אליו בעיניו למצא עונו לשנא:

3 *Cui strata ante oculos mollis adest via,*
Offensum scelus vt non odio abnuat:

4 דברי פיו און ומרמה חדל להשכיל להיטיב:

4 *Sic prauum sibi dux ore fouet dolum*
Præcepti indocilis boni.

5 און יחשב על משכבו יתיצב על דרך

5 *Secretis agitat praua cubilibus,*
Insistitque viam certior haud probam,

3 Nam video illos ita securè vitiorum & scelerum viam insistere, imò percurrere, vt putem, nulla religione, nullo metus aut reuerentiæ scrupulo molestari.

Nunquam

Nunquam propositum pertimuit scelus,
Aut pœnam comitem mali.
6 IAS *nota tua est vsque benignitas,*
Cælos ac penetrat nubila veritas.
7 *Ista & iustitia est montibus amplior*
Longè & fortior inclytis.
Amplusque Oceanus iudicijs tuis
Angustus magis est; namque homines bonus
Seruas, atque genus quadrupedum simul
IAS *incolume efficis.*
8 IAS *omne tua vt summa benignitas*
Peruincit pretium; terrigenæ vt tuis
Alis suppositi præsidium sibi,
Vmbram & viuificam petant.
9 *Vbertate domus hos saturos tuæ*
Explebis placidi flumine gaudij:
10 *Nam vitæ est proprius fons tibi, luceque*
Nos lux perficiet tua.
11 *Produc, vt tua sit fausta benignitas*
His notus quibus es, mentibus & probis
Munus iustitiæ præniteat tuæ,
Queis fraus displicet impia.
12 *Me neu pes, sine, neu mos petat insolens,*
Neu migrare adigat me manus improba:
13 *Illic artifices præcipitat suos*
Prauum, restitui impotes.

6 Sed tamē quidquid impiꝰ cogitet & agat; tua misericordia, tua veritas, ac iustitia spectatissimæ sunt, adeò enim magnæ sunt, vt latere non possint.
7 Verùm quoniam rationes, quibus tu cōsilia tua inis & promoues, sunt profundissimæ & plurimæ, quas hominū capere non possit ingenium, fit, vt recto, sed occulto nobis iudicio illos sinas insanire; hos affligi patiaris, tamē suo tempore & iudicium & iustitia proferūtur in lucem.
Videmus enim te adeò misericordē esse, vt cures non homines tantùm, sed iumenta etiam; quare & mali à te tolerantur, qui vt equus & mulus sunt.
8 Sed magnū discrimen est inter curam, quam filijs hominum impendis, & eam, quā brutis: homines enim vt dignioris naturę, & quos tu amplificare volueris, familiari ac singulari tutela foues.
9. 10 Hos, inquam, ad lucem tuam deducere, hoc est, ad vitam æternam quæ cognitione tui & filij tui à te mittendi definitur.
10 Igitur, quoniam pij malunt vti te misericorde & protectore atque amplificatore sui, quàm patiente & dissimulatore, vt mali vtuntur, ostēde in his iuuandis ac fouendis singularem curam, & quæ plurimum præstet ei, quæ malis tolerandis adhibetur; nec patiaris me in aliquem errorem induci mea improbitate, aut alterius exemplo, aut culpa: est enim periculū certum improbis, idq; grauissimum.

לא טוב רע לא ימאס ׃
6 יהוה בהשמים חסדך אמונתך עד שחקים ׃
7 צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע יהוה ׃
8 מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון ׃
9 ירוין מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם ׃
10 כי עמך מקור חיים באורך נראה אור ׃
11 משך חסדך לידעיך וצדקתך לישרי לב ׃
12 אל תבואני רגל גאוה ויד רשעים אל תנדני ׃
14 שם נפלו פעלי און דחו ולא יכלו קום ׃

PSAL. XXXVII.

Noli æmulari in malignantibus.

ARGVMENTVM.

CONVENIT huius Psalmi sententia cum superiori. Postquam enim propheta de improborum via & exitu secum & cum Deo egerat, intellexeratque Dei iudicium certissimum esse erga probos & improbos, opportunè composito

composito Psalmo, exhortatur pios ad virtutis & pietatis viam studiosè persequendam, certa fide & spe animatos beneficiorum ac misericordiæ Dei erga bonos, & iudicij ac supplicij in malos constituendi.

1 לדוד

1 *Dauidis.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

אל תתחר במרעים אל תקנא בעשי עולה:

א *Ardens nefandi ne artifices mali*
Mirere, neu tu ijs inuideas, quibus
Iniuriarum sæua mater
Fraus placet vtilitasque cæca:

1 Præsentem malorum prosperitatem ne mireris, aut inuideas.

2 כי כחציר מהרה ימלו וכירק דשא יבולון:

2 *Namque vt recisum gramen abit citò,*
Marcent cadentes, germinis vt viror,
Nec praua persistit malorum
Longius, aut soboles nitescit.

2 Sed exitum ipsum expecta, videbis eos perire cum totis familiis & rebus suis.

3 בטח ביהוה ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה:

3 ב IAE *fidelis nitere numine,*
Honesti & vnum tu studium pete;
Terris vt hæres haud mouenda
Sede habites fideique cultor.

3 Persta in virtutis studio, confisus Dei misericordis numine, qui te perpetuò conseruabit.

4 והתענג על יהוה ויתן לך משאלות לבך:

4 IAM *vocabis delitias tibi,*
Is vota cordis perficiet tui:

5 גול על יהוה דרכך ובטח עליו והוא יעשה:

5 ג *Gratus fidelisque huic viam mox*
Flecte tuam, experiere faustum.

6 והוציא כאור צדקך ומשפטך כצהרים:

6 *Is lucis instar iustitiam tuam*
Et ius nitentem proferet in diem:

7 דום ליהוה והתחולל לו אל תתחר במצליח דרכו באיש עשה מזמות:

7 ד *Dedas & I AE te, silensque*
Hunc pius opperiare certum.
Ne prosperanteis arseris in vias
Eius, malignum qui scelus explicat:

4 Si videas malos voluptatibus ac delitiis affluere, constitue tu tibi in Deo delitias omnes, quibus multò suauiꝰ fruere, quàm illi suis terrenis. illi tuis non possunt frui, hoc est, diuinis: & hoc age, vt Deum tibi cōcilies, senties suauitatē & prosperitatem admirabilem, dabit tibi iustitiæ suæ donum lucidissimum & clarissimum, veram felicitatem nullis tenebris contaminatam.

7. 8. Nō solùm volo te à malorum æmulatione & inuidia alienum esse, sed nec etiā iratum & iniquo animo ferentem illorum prosperitatē: est enim potius dicenda miseria, quàm prosperitas, vt exitu ipso cognoscetur: nam pereunt facilè, & non restituuntur. at verò qui in Deo spem suam collocant, hi permanent beati.

8 הרף מאף ועזב חמה אל תתחר אך להרע:

8 ה *Hærere néve iram furoris*
Inuidulus patiare culpæ.

9 כי מרעים יכרתון וקוי יהוה המה יירשו ארץ:

9 *Scinduntur omnes qui mala perpetrant;*
Quicunque at IAM spe repetunt bonum,
Terram replebunt incolentes,
Sedibus intrepidi quietis.

O Vix

10 Neque enim felicitas dicenda, quæ caduca, fluxa, ac momentanea est, vt eorũ qui in comœdiis aut ludis reges vel principes agunt.

10 ו *Vix indicandi temporis improbus*
Exiſtet horis, mox aberit citò;
Dumq́ue huius obſeruas notatam,
Haud poteris reperire, ſedem.

10 ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו׃

11 Pij poſſident terram, fruuntur animorum tranquillitate, & veris delitiis.

11 *Sed quos modeſtos ſimplicitas fouet,*
Terram tenentes iure colent pio;
Hos pacis æternæ miniſtra
Semper habet placidos voluptas.

11 וענוים יירשו ארץ והתענגו על רב שלום׃

12 Magno labore & ſtudio, aſſidua cura, & irrequieto animo improbi probis malũ moliuntur, ſed Deus illorum inſaniam ridet, quibus proxima ruina iam imminet.

12 ז *Deuoluit amens ingenium impius*
Iuſti vt quietem diſsipet, ac fremit,
13 *Ac dentibus ſtridet; propinquam huic*
Ridet agens Dominus ruinam.

12 זמם רשע לצדיק וחרק עליו שניו׃

13 אדני ישחק לו כי ראה כי יבא יומו׃

14 Non eſt ignota aut noua malorũ via, qui omnibus ſtudiis, viribus, & fraudibus probos & ſimplices circumueniunt, ſed hoc in ipſorũ auctorum caput recidit.

14 ח *Heu peruicaces vt gladium improbi*
Stringunt, & arcus tendere non timent;
His pauperes rectoſque morum
Deijcere & iugulare tentant.

14 חרב פתחו רשעים ודרכו קשתם להפיל עני ואביון לטבוח ישרי דרך׃

15 *Diſtrictus enſis cor ſubiens heri*
Configet, arcus diſsilient truces,
Fractique diſiectis nocebunt
Particulis domino furenti.

15 חרבם תבוא בלבם וקשתותם תשברנה׃

16 Minori labore, & cura iuſtus fruitur iucundiſſimè etiam rebus externis.

16 ט *Tam parua iuſti quàm videas viri*
Anguſtioris munera prædij;
Hæc improborum crede magnas
Vincere opes nimium frequentum.

16 טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים׃

17 *Namque impiorum brachia fortium*
Confracta caſus comminuet grauis:
Ias ſed aſſertor proborum
Reſque & opes animumq́ue fulſit.

17 כי זרועות רשעים תשברנה וסומך צדיקים יהוה׃

18 Impij non ſunt temporis domini, ideò ſuas res conſtabilire non poſſunt. At verò rebus piorum permãſuris, Deus temporum Dominus nouit, & conſtituit ſuos dies.

18 י *Ias probandos ſimplicium dies*
Nouit beanti munere prouidus;
Hæreditas manſura quorum
Perpetuo ſtatuetur æuo.

18 יודע יהוה ימי תמימם ונחלתם לעולם תהיה׃

Præſæ-

19 לא יבשו בעת רעה ובימי רעבון ישבעו

19 *Præſæuientis temporibus mali*
Illos pudor non conficit indigus:
Si regnet aut cunctis diebus
Dira fames, ſaturi hi manebunt.

20 כי רשעים יאבדו ואיבי יהוה כיקר כרים כלו בעשן כלו:

כ 20 *Conſumet atrox exitium improbos,*
IAE *furentum commoda & hoſtium,*
Ut mollium agnorum peribit
Pinguis adeps reſoluta fumo.

21 לוה רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן

ל 21 *Luctatur arcta pauperie improbus,*
Soluenda nunquam debita congerens:
At iuſtus ærumnas miſertus
Munera diſtribuit benignè.

22 כי מברכיו יירשו ארץ ומקולליו יכרתו

22 *Is, queis miſertus proſpicit & fauet,*
Terras tenere ac perpetuas dabit;
Quos vrget idem non probatos,
Excidiis reſecantur altis.

23 מיהוה מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ:

מ 23 *Munit probandis conſiliis pedes*
IAS *virorum, greſſibus & bonis*
Componit inſpector, ſacramque
Ipſe viam docet atque monſtrat.

24 כי יפל לא יוטל כי יהוה סומך ידו

24 *Quòd ſi periclis incidat arduis,*
Non ille caſu proteritur graui;
Præſente quippe hunc fulcit IAS
Ipſe manu, & retinet labantem.

25 נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם.

נ 25 *Nunc iam ſeneſcens qui fueram puer,*
Iuſtum relictum non memini mihi
Viſum, neque illius miſellum
Progeniem rogitare panem.

26 כל היום חונן ומלוה וזרעו לברכה

26 *Hic & miſertus commodat, ac diem*
Nullum benigno fert ſine munere:
Huiuſque diteſcunt metentes
Semina poſt cumulata nati.

19 Illos dies à Deo ſic conſtitutos, nulla téporum viciſſitudo, vel naturalis, vel diuino conſilio ſingulari aliquo allata mutabit.

20 Perit omnis proſperitas improborum, perit autem ingratè & obſcurè, nullo ferè vſu; nam in fumum abit: non enim ſolida, & bene compacta caro, ſed pinguedo eſt. pingues non ſunt rectè valentes, neq. bona habitudine vt carnoſiores.

21 Videmus improbos, quamuis diuites putemus, ſemper egere, alieno ære plerunque grauati: iuſtis verò ſuas res ita ſuperare, vt cõmodare aliis poſſint.

22 Impij ſuis conſiliis ducuntur, quę plerumque inſana ſemper & incerta ſunt.

23 Pij Deo rectore gubernãtur, cuius via conſtans, certa & aperta eſt, cura etiam ad eos fouendos & promouendos certiſſima.

24 Sunt pericula & labores in hac mortali vita, quibus tamen probi non obruuntur, Deo conſeruante & protegente.

25 Ipſe ego non ſolùm ex legis diuinæ lectione, ſed longa obſeruatione comperi, à me narrata eſſe certiſſima: vidi enim pios omnem caſum ſuperantes, permanere atque ſuæ proſperitatis hæredes relinquere filios ſuos

26 Vidi probum beneficiis aſſiduè pondus ſtudentem, qua vita nulla ſuauior eſt. vidi eius poſteros illorum beneficiorum fructum vberrimum colligentes.

27 Ergo me consulto & auctore fuge malū, & sequere bonū. hoc enim pacto verā beatitudinem summa cū tranquillitate à Deo obtinebis.

27 ס *Suspecta factis crimina turpibus*
Vitabis, ardens & studiis bonum
Auctor sequeris; tunc quietus
Perpetuos habitabis annos.

27 סור מרע עשה טוב ושכן לעולם׃

28 Quandoquidem quæ Deus fouet & conseruat, illa manēt & constant: quæ ille respuit, pereunt penitus.

28 I A S *pium nam ius amat & fouet,*
Seruansque charos deserit haud suos
Vnquam; sed inuisum improborum
Stirpe cadet pereunte semen.

28 כי יהוה אהב משפט ולא יעזב את חסידיו לעולם נשמרו וזרע רשעים נכרת׃

29 Cùm videamus probos permanere in terra, prudentis erit sapienter de finibus bonorum & malorū sentire & loqui.

29 *Telluris hæres iusta cohors tenet*
Sedes, vt æuum proroget incola:

29 צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עליה׃

30 פ *Prudensque iusti os recta iusque*
Cogitat, eloquiturque lingua.

30 פי צדיק יהגה חכמה ולשונו תדבר משפט׃

31 Est autem certissima via ad beatitudinē diuinæ legis custodia, in qua summa sapientia, nullus error est.

31 *Legem sui dum visceribus Dei*
Et corde scriptam continet integro,
Huic nulla vis instans valebit
Compositos temerare gressus.

31 תורת אלהיו בלבו לא תמעד אשריו׃

32 Nec terrearis insidiis & malignitate improborum, cùm Deus probos defendat & tueatur.

32 צ *Stat, non paratum & quærit vt enecet*
Iustum doloso consilio improbus:

32 צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו׃

33 I A S *sed illum nec manu nec*
Iudicio huic superare tradet.

33 יהוה לא יעזבנו בידו ולא ירשיענו בהשפטו׃

Persiste in via Domini, & videbis tandem exitum tuum beatissimum, impiorū verò miserrimum.

34 ק *Quin spe frequentem tu colito viam*
I A E, *euehendus qua teneas diu*
Terras, & excisos malignos
Ipse homines videas superstes.

34 קוה אל יהוה ושמר דרכו וירוממך לרשת ארץ בהכרת רשעים תראה׃

35 Homines vt arbores sunt, sed quidam fructiferis, quidā sterilibus persimiles: illas coli ac foueri ab agricolis videmus; has verò vbi nimium creuerint, ad vsum lignorū excidi, atque à radicibus imis euelli.

35 ר *Radice vt alta prænitet ac viret*
Iniussa tellus quam tulit arborem,
Vidi malignum sic potentem
Magna soli spatia occupare.

35 ראיתי רשע עריץ ומתערה כאזרח רענן׃

36 *En ille tantus transiit, vt citò*
Iam nullus esset: quærere persiti
Nusquam reperturus; notatis
Ante locis aberat recisus.

36 ויעבר והנה איננו ואבקשהו ולא נמצא׃

Simplex

37 שמר תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום׃

37 ש *Simplex probusque vt promineat vide,*
Ac diligenti iudicio tene,
Certasque constare adnotabis
Pacificum soboles virorum.

37 Non minori cura seruantur, fouentur, & plantantur bonarũ arborum propagines, quàm ipsæmet ex quibus natę sunt.

38 ופשעים נשמדו יחדו אחרית רשעים נכרתה׃

38 *Exlex furentum turba perit simul*
Deleta; namque hic exitus improbos
Cunctosque conuoluet scelestos
Perpetuæ excidium ruinæ.

38 Noxiarum & inutilium arborum plantæ, vnà cum ipsis matribus euelluntur.

39 ותשועת צדיקים מיהוה מעוזם בעת צרה׃

39 ת *Tutore iustos percipiet salus*
I A, hic prementis tempore turbinis
Munimen illis est superni
Præsidij, validumque robur.

40 ויעזרם יהוה ויפלטם יפלטם מרשעים ויושיעם כי חסו בו׃

40 *Succurret I A S liberet vt pios,*
Quos è malignis eruet, eruet:
Certaque perfundet salute,
Spesque dabit valuisse iustas.

PSAL. XXXVIII.

Domine ne in furore tuo arguas me.

ARGVMENTVM.

GRAVI animi ac corporis ægritudine afflictus Dauid, ob humana peccata, in quæ fortè inciderat, Deum flebili atque affectuosa oratione sibi placare studet, confessus primùm culpam suam, pœnam etiam correptionis sibi non casu, sed diuino iudicio illatam sentiens. Mouet diuinam clementiam laborum suorum commemoratione; atque aduersariorum in se insolentia indicata, se diuinæ misericordiæ inniti; aduersarios crudelitate, sæuitia, & furore agi narrat. quibus ipse nihil simile vel verbo referat, vt qui summa patientia Deum ad misericordiam oppressus, ipse ac tacens, illis verò magis insolescentibus excitare studeat. Psalmus videtur eo tempore compositus, quo ipse ciuilibus & intestinis bellis, Absalone auctore, vexabatur.

1 מזמור לדוד להזכיר׃

1 *Psalmus Dauid ad commemorandum.*

CARMEN. MONOCOLON IAMBICVM.

2 יהוה אל בקצפך תוכיחני ובחמתך תיסרני׃

2 *ACcensus I A S ne, calens néue argue;*
Me nec furenti corripe ô precor manu:

3 כי חציך נחתו בי ותנחת עלי ידך׃

3 *In me sagittæ namque delatæ tuæ,*
In me subitque vis tuæ manus grauis.

4 Corpore doloribus oppresso, & animi cõscientia irrequieta sunt, quæ corporis etiam morbũ auget.

4 *Nil carne sanum te æstuante est in mea,*
Peccata pacem nec relinquunt ossibus:
5 *Delicta verticem obruere nam meum,*
Quæ me grauante pondere validè opprimunt.

4 אין מתם בבשרי מפני זעמך אין שלום בעצמי מפני חטאתי׃
5 כי עונתי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני׃
6 הבאישו נמקו חבורתי מפני אולתי׃

6 Video me nimium distulisse pœnitẽtiam & agnitionem soli iã mearum culparum, atque confessionem; ideò putruisse illam tabem adeò, vt grauissimè nunc affligat.

6 *Fœtent tumoris tabe putrida vlcera,*
Monstrare stultus dum medenti distuli.
7 *Pressus dolore terga curuante, & nimis*
Obscurus omnes, ater &, dies ago.
8 *Fœdo redundant pure nostra & ilia,*
Nec sana ab vlla parte consistit caro.
9 *Ac debilis confractus vsque confremo,*
Tantus tumultus corde surgit intimo.

7 נעויתי שחותי עד מאד כל היום קדר הלכתי׃
8 כי כסלי מלאו נקלה ואין מתם בבשרי׃
9 נפוגותי ונדכיתי עד מאד שאגתי מנהמת לבי׃

10 Quod maximè opto & cupio, id est, vt tibi recõcilier: nam iræ tuæ cogitatio me miserrimè angit.

10 I A S *auenti scis quid ipse pectore*
Poscam, mea ac te non latent suspiria.
11 *Cor inquietis vertitur præcordiis;*
Vires recedunt, luxque nulla luminum est.

10 אדני נגדך כל תאותי ואנחתי ממך לא נסתרה׃
11 לבי סחרחר עזבני כחי ואור עיני גם הם אין אתי׃

12 Nullum præterea habeo consolatorem, aut mei curatorem, præter vnum te.

12 *Sperata mi tam turba amica proximi*
Fugere vulneris procul plagam mei.

12 אהבי ורעי מנגד נגעי יעמדו וקרובי מרחק עמדו׃

13 Habeo autem aduersarios, inuidos, & maleuolos atque nocentes mihi quàm plurimos.

13 *At colligati, vita queis grauis mea,*
Atque inuidentum turba molitur mihi
Fraudes dolosque, quanta percurrit dies:

13 וינקשו מבקשי נפשי ודרשי רעתי דברו הוות ומרמות כל היום יהגו׃

14 Horum ego maleficia in me patienter fero, ita vt surdus ac mutus videar; quam ob rem concocto dolore, vehementius affligor.

14 *Ceu surdus adstem, mutus aut ego, nihil*
Audire curo aut ore aperto proloqui:
15 *Instar stupentis auribus qui nesciit*
Redarguenti pellere ore crimina.

14 ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו׃
15 ואהי כאיש אשר לא שמע ואין בפיו תוכחות׃

15, 16 Nolo enim me ipse vlcisci, vel verbo & oratione, sed omnes res meas tibi gubernatori meo cõmitto.

16 *Respondeas, expecto namque* V I N D I C E M
I A S *meum te nomine acturum meo.*

16 כי לך יהוה הוחלתי אתה תענה אדני אלהי׃

17 Quando ego omnes res meas tibi committo, fac vt antè liberer quàm hi vel de fide in te mea, vel de prouidentia in me tua malè sentiant, rideantque delusam spem meam.

17 *Ridere, dixi, ô ne parent isti malis*
Nostris; triumphant si vacillet pes mihi:
18 *Nam claudicare pronus, heu, dolore sum*
Vrgente semper, vim refringit qui meam.

17 כי אמרתי פן ישמחו לי במוט רגלי עלי הגדילו׃
18 כי אני לצלע נכון ומכאובי נגדי תמיד׃

19 Quòd si ideo exerceor laboribus, vt re-

19 *Delicta sponte narro confessus mea,*

19 כי עוני אגיד אדאג מחטאתי׃

Et cura

Et cura aduror ipse peccati graui.

20 *Hosteis valere at viribus cerno meos,*
Mihi inuidentes ac beari perfidos.

20 ואיבי חיים עצמו ורבו שנאי שקר:

21 *Malam reponunt mî bonorum gratiam:*
Bona assecutum me petunt calumniis.

21 ומשלמי רעה תחת טובה ישטנוני תחת רדופי טוב:

22 *Me ne relinquas, te peto mî* PRINCIPEM,
IAS *remotus neu procul sistas mihi:*

22 אל תעזבני יהוה אלהי אל תרחק ממני:

23 *Festinus adsis iam mihi auctor auxili,*
Here ô salutis auctor iam note ac meæ.

23 חושה לעזרתי אדני תשועתי:

deam ad sanam mentem, fateor me agnoscere culpam meam, ideoque misericordiã posco, & vitæ correctionem profiteor. potius vertendam opto indignationem in hostes, vt agnoscant illi suã crimina, quæ minimè agnoscunt dum mihi præualent.

22 Ideo appello te principem & gubernatorem meum, mihi sępissimè notum, frequentissimè decantatum, vnicum salutis præsidium. qualem neque hostes sibi agnoscunt, atque adeò nec expetunt quidem.

PSAL. XXXIX.
Dixi, Custodiam vias meas.

ARGVMENTVM.

TOTVS Psalmus de diuinæ prouidentiæ, humanæ vitæ vsu & fine, ac de æterna salute est. Dum variis modis affligeretur propheta, constituit patientia, taciturnitate, ac tolerantia calamitatem suam perferre: sed cùm videret se ab improbis tanquam impium aut perditum vrgeri, tandem erupit in querelam, qua Deo suarum rerum statum exponit, cupiens vitæ tam acerbæ modum & finem cognoscere, cuius breuitate animum consolaretur suum: asserit autem se nihil habere in hac vita præter Deum, quam ob rem viuere velit; cætera quæ hominibus in vita expetenda, atque magnis laboribus quærenda videntur, sibi nihili fieri, cùm præter Deum nihil sit, quod beare possit in hac vita, cuius possessio in hac vita beat, sed longè cumulatius in altera, quam ob rem piis alteram vitam gratiorem & optabiliorem esse ait, vtpote Deo sine vlla vel propriæ vel alienæ miseriæ intermissione fruituris.

1 *Ad præstantem ad Iedithun, Psalmus Dauid.*

1 למנצח לידותון מזמור לדוד:

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 *OBseruabo vias meas,*
Dixi, lingua nihil peccet vt insolens;
Quamuis me improbus vrserit,
Ori claustra meo prouidus inferam.

2 אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעד רשע לנגדי:

2 Ita volo viuere quietus & tranquillè, ac si nulla re huius mundi offenderer, adeò, vt non solùm factis, sed nec verbis errem. tanquam nihil ad me attineat hæc proposueram.

3 *Ac tam muta silentia*
Concepi, nihil vt proloquerer boni,
Dum qui me cruciat dolor,
Conturbata nimis membra furens quatit.

3 נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר:

3 At verò video istud nimium silentium & mihi nocere, & aliis ansam dare ad detrahendum virtuti, probitati atque innocentiæ.

Cor

4 *Cor in visceribus calens*
Flammas, dum meditor, suscitat igneas:
Quas ipsa opprimere impotens
Perruptis loquitur lingua silentiis.
5 IAS *indica & exitum,*
Et quàm longa mihi restet adhuc dies:
Mundo quàm nimium fruar,
Opto scire libens, quóve fruar modo.
6 *En palmos mihi das dies,*
Te præsente nihilque est spatium meum:
Quin nil quidquid id est homo,
Quisquis constat homo, scilicet est nihil.
7 *Certè vmbræ & tenebræ viros*
Versant, sollicitatque hos trepidos nihil:
Illi plurima congerunt,
Ignari positum quis cumulum occupet.
8 *At nunc ô here quid velim*
Expectémve mihi, spes mea te petit:
9 *Cunctis me eripito meis*
Noxis, me stolidis dede nec in probrum.
10 *Mutus contineo meum*
Os, namque illa tuo non sine numine.
11 *Parce ô verberibus grauis*
In me quæ renouas, heu pereo manus
Inflictu valido tuæ,
Impar dura Dei vulnera perpeti.
12 *Cùm tu crimina corripis,*
Obiurgasque virum, defluit huic decus,
Ceu vestis tineis perit,
Omnis terrigena ac scilicet est nihil.
13 IAS *auribus excipe*
Clamorem atque preces, nec lachrymas meas
Surdus

4 Tandem animi affectu permotus, cogor cogitata eloqui.

5 Scire cupio quàm longa restet mihi vita: nam quanquam vita hominis breuissima sit, longa tamen videtur iis, quibus laboriosa est & anxia.

6 Hebraicè, *palmos dies.*] præcisos ac certos tuæ prouidentiæ, eosque breues, & vt verum fatear, nihil est vita hominis quanquam longissima, & actiones hominũ quæ in te non intenduntur, nihili sunt, & tamen homines in nihili vita, nihil agendo soliciti admodũ sunt; nam toti sunt ad congerendas diuitias intenti, quibus tamẽ nec ipsi fruentur, nec ij fortassis quos maximè vellent.

8 Ego verò præter te vnum votorũ meorũ finem, nihil prætereà in hac vita expeto, nihil cupio; vellemque mea omnia negotia in hoc tantum bonum dirigere: id autem efficere tu mihi potes, semotis peccatis meis, quę impedimẽto mihi esse possunt, ne te fruar. deinde effice, vt hæc spes euentu suo nõ frustretur, ne stulti opprobrio mihi dent, quòd ignauus in vita fuerim, nihil pręclari, vt illi putant, gesserim ad meam amplitudinem: id tu prohibueris, vbi me voti compotem reddideris. Ego illis nihil respondeo, etiam si affligar, quia scio te omnia scire, & nihil sine iudicio fieri, miserere ergo mei.

12 Satis grauis est correptio tua, quæ verbis etiam cùm fiat, deterit fortissimos, nedum homines vanos & fragiles.

4 חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני׃

5 הודיעני יהוה קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני׃

6 הנה טפחות נתתה ימי וחלדי כאין נגדך אך כל הבל כל אדם נצב סלה׃

7 אך בצלם יתהלך איש אך הבל יהמיון יצבר ולא ידע מי אספם׃

8 ועתה מה קויתי אדני תוחלתי לך היא׃

9 מכל פשעי הצילני חרפת נבל אל תשימני׃

10 נאלמתי לא אפתח פי כי אתה עשית׃

11 הסר מעלי נגעך מתגרת ידך אני כליתי׃

12 בתוכחות על עון יסרת איש ותמס כעש חמודו אך הבל כל אדם סלה׃

13 שמעה תפלתי יהוה ושועתי האזינה

אל דמעתי
תחרש כ
אנכי עמך
ככל אבות

Surdus dissimules, vides
Me (quales proauos noueris) hospitem,
Terræque hospitis incolam;
Nec quicquam stabilè hîc, nec proprium mihi est.

Ego nullum habeo in terris præsidiũ præter te, quippe peregrinus sum, vt Abraham, Isaac & Iacob, solo tuo numine fisus, in terra, tanquam in aliena regione, habito.

14 השע מ
ואבליגה בט
אלך ואינני

14 *Iam me solue precor, precor,*
Et cura sine me vt restituar graui,
Ne si progrediar nimis,
Pressus deficiam, nullus & auolem.

14 Matura, ô Domine, vt restituas me sanitati & quieti, ne adeò pressius peream sine vllo vitæ vsu, qualem ipse optarim.

PSAL. XL.

Expectans expectaui Dominum.

ARGVMENTVM.

NON tam suam, quàm Iesu Christi personam referebat Dauid, cùm hunc Psalmum conderet. Apertè enim significauit humanæ salutis Pontificem Christum pro vniuerso mundo litaturum sacrificio illo admirando corporis sui veri, cui mysticum corpus aptari Deus voluit, vt morte pro omnibus gustata, reconciliaretur mundus patri: id quoniam diuino consilio, iudicio, numine, & arcano modo effectum est, à Christo celebratur, qui patri suo gratulatur illam tantam expeditionem, victoriam, & amplitudinem à se partam: nam ipse & pater vnum cùm sint secundum diuinitatem, ambo simul in mysterio illo operabantur, Spiritu sancto etiam cooperante: sed huius rei auctoritas præcipua quadã ratione adscribitur patri; quia patris fuit decernere; filij, assentiri & obedire; Spiritus sancti, patris & filij voluntatem admirando modo & effectu coniungere.

1 למנצח
לדוד מזמור

1 *Ad præstantem Dauidis Psalmus.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 קוה קויתי
יהוה ויט אלי
וישמע שועתי

2 *NVmen vt sanctum mihi semper* IAE
Certus expecto, mihi flexus ille est,
Ac meæ vocem placidus querelæ
Audijt ægram.

2 Pressus hominum peccatis & debitis à me susceptis, imploraui Dei misericordis auxilium, quod certissimum expertus sum.

3 ויעלני מבור
שאון מטיט היון
ויקם על סלע
רגלי כונן
אשרי

3 *Ille me extractum puteo sonanti,*
Atque cœnosæ barathris lacunæ
Rupe firmato pede ferre gressus
Iussit in alta.

3 Huiusmodi conditionem subierã, cùm hominum omnium filiorum Adæ personam in iudicio illo Dei tremendo sustinerem. sed illius voluntate & consolatione recreatus sum, & animatus ad bibendum calicem illum acerbissimum.

4 ויתן בפי שיר
חדש תהלה
לאלהינו יראו

4 *Tunc nouum grato dedit ore carmen,*
Hanc Dei nostri celebrare laudem;

4 Quam ob rem moneo omnes, vt suam spem in Deo purè sanctéque collocent.

Dum vident multi, metuent & IAM
Spéque fidéque.

רבים ויראו
ויבטחו ביהוה׃

5 *Ille vir multis numeris beatus,*
Fida cui spes est bene notus IAS,
Quique mendaces negat & superbos
Cernere nutus.

5 אשרי הגבר
אשר שם יהוה
מבטחו ולא פנה
אל רהבים
ושטי כזב׃

6 Non potest subduci summa laborum & afflictionum, quibus affectus sum ob humanum genus, sed te auctore omnia superaui.

6 *Plurimis* PRINCEPS *mihi es auctor* IAS,
Consul & rebus, tibi quæ stupens dum
Eloquor narrans, superant carentem
Nomine summam.

6 רבות עשית
אתה יהוה אלהי
נפלאתיך
ומחשבתיך
אלינו אין ערך
אליך אגידה
ואדברה עצמו
מספר׃

7 Nam cùm sacrificia quæ secundum legem offerebantur, nō litarent apud te, vtpote quæ corpus peccati auferre nequibant, aptasti mihi corpus mysticum, quod ego in corpore meo vero sustinens, offerrem innocens pro debitoribus victima effectus.

7 *Victima & munus penitus probata haud*
Sunt tibi, aptasti mihi fictor aures,
Hostiæ haud fumos petis, expiantis
Nec sacra flammæ.

7 זבח ומנחה
לא חפצת אזנים
כרית לי עולה
וחטאה לא
שאלת׃

8. 9 Id ego volens libensque susceptum ad te defero sacrificandū, & libri tui decretum implendum.

8 *Tunc libens dixi, Venio Deus mi,*
Déque me scriptum refero volumen:

8 אז אמרתי
הנה באתי
במגלת ספר
כתוב עלי׃

9 *Grata mi constant tua iussa, & imis*
Visceribus lex.

9 לעשות
רצונך אלהי
חפצתי ותורתך
בתוך מעי׃

10 Huius salutis compos gratulabor tibi cū iis, qui te auctore per me seruabuntur.

10 *Nuntius iusti populo frequenti*
Sum tui & præco, mea labra nunquam
Continens clausi, vt mihi testis IAS
Conscius ipse es.

10 בשרתי צדק
בקהל רב הנה
שפתי לא אכלא
יהוה אתה
ידעת׃

11 Id autē perpetuò prædico, vt omnes in te fidant, te colant, te inuocent, qui salutis auctor es hominibus.

11 *Cor meum nunquam tua iusta celat*
Facta, veracem Dominum salutis
Dico te denso in populo benignum,
Téque fidelem.

11 צדקתך לא
כסיתי בתוך לבי
אמונתך
ותשועתך
אמרתי לא
כחדתי חסדך
ואמתך לקהל
רב׃

12 Igitur cùm in illo conflictu fuero, adsis mihi tua virtute, sapientia, & misericordia, mihi, inquam, & corpori meo mystico.

12 *Ne tuum clemens mihi pectus* IAS
Clauseris, quin me miseratus atque
Consili compos tuere, & potentis
Numinis vsu.

12 אתה יהוה
לא תכלא
רחמיך ממני
חסדך ואמתך
תמיד יצרוני׃

13 Namque grauissimam & acerbissimam illam horam esse scio, in qua potestas tenebris facienda est, vt in me sæuiant hominum peccatis onustum.

13 *Me mali, turbæ numero carentes*
Obsident, curui & vitij phalanges

13 כי אפפו עלי
רעות עד אין
מספר השיגוני
עונתי ולא
יכלתי לראות

Oppri-

עצמו מש... ראשי ולב... עזבני :

Opprimunt; quos non oculis notare aut
Cernere poßim.

יד רצה י... להצילני יה... לעזרתי חוש...

14 *Nam mei vincunt numero capillos*
Verticis, nec cor superêst dolenti;
Sed volens IAS *propera, me & almus*
Eripe custos.

טו יבשו ויחפ... יחד מבקשי נפשי לספות... יסגו אחור ויכלמו חפצי רעתי:

15 *Turpis atque omnes pudeat repulsæ,*
Qui meam quærunt temerare vitam;
Qui malum mî iam expediunt, pudenda
Damna reportent.

15 Hostis tuus ille antiquus cum omni suo exercitu visibili & inuisibili cedas repulsus & victus, ita vt eius caput conteratur, quemadmodum oraculo tuo fuit certior factus, ille cupit impedire salutem publicam per me efficiendam.

טז ישמו על עקב בשתם האמרים לי האח האח:

16 *Præmium turpi referant ruinâ*
Dedecus qui mî cupiunt, dolenti
Qui graui insultant strepitu; parati
Dicere vah, vah.

16 Qui existimant nihil efficacitatis esse in morte & cruce mea, et mihi insultant quasi vano & inani, Euangelij virtute conuicti, pudefiant.

יז ישישו וישמחו בך כל מבקשיך יאמרו תמיד יגדל יהוה אהבי תשועתך:

17 *Gaudeant qui te petiere læti,*
Quique amant, quam tu cupidis salutem
Efficis; magnis memorent ferendum
Laudibus IAM.

17 Illi verò qui fide, spe, & charitate instructi, te petunt, & salutis per me partæ participes esse cupiũt, voti sui compotes facti, lætique tibi gratulentur.

יח ואני עני ואביון אדני יחשב לי עזרתי ומפלטי אתה אלהי אל תאחר

18 *Ipse inops, pauper licet atque egenus,*
Consulet tutor mihi prosper IAS:
Sed precor sospes mihi ne morere ô
Maxime PRINCEPS.

18 Hanc certissimam spem ego reporto, quanquam egenus factus pro debitis hominum, meque tibi Deus princeps efficientissime commendo, vt dexter adsis mihi hoc magnum certamen subituro.

PSAL. XLI.

Beatus vir qui intelligit super egenum.

ARGVMENTVM.

DAVID morbo oppressus, discrimen eorum, qui sibi vel malè vel bene vellent, cognouit, namque illorum simulatis officiis vehementer affligebatur, horum sinceris recreabatur. ex ea re Psalmum doctrinę plenum composuit, cuius exordium in commendandis pietatis & charitatis officiis, atque in subleuandis alienis miseriis, quorum præmia certissima à Deo etiam in hac vita oportunis temporibus constant. deinde narrat suam afflictionẽ, quo pacto inimici & aduersarij simulationibus auxerint; sed Deus inuocatus verè & efficaciter leuauerit, qui summus & maximus consolator afflictorum est; quos, quamuis ob peccata affligi sinat, tamen ab aliis irrideri non vult, imò irrisores vlcisci solet grauissimè. Hanc Dei iustitiam & benignitatem laudibus in fine decantatis commendat.

1 *Ad præstantem Psalmus Dauidis.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

1 למנצח
מזמור לדוד ׃

2 *AVctus beato munere sortium est*
Is quisquis ægro consulit ac fauet.
Illum diebus sospes IAS
Casibus eripiet malisque.

2 Multis nominibus beatus erit, quisquis tenuium & egenorũ cura tangitur, & consolationi operam dat.

2 אשרי משכיל
אל דל ביום רעה
ימלטהו יהוה ׃

3 *Custos valentem hunc, hunc bene viuidum*
IAS *beatum terricolam dabit,*
Cessisse nec dedet malignis
Hostibus atque animis nocentum.

3 Namque huiusmodi viri in rebus aduersis curam suscipiet Deus: non passurus illum ab aduersariis superari.

3 יהוה ישמרהו
ויחיהו יאשר
בארץ ואל
תתנהו בנפש
איביו ׃

4 *Lecto hunc iacentem corpore languidum*
IAS *fouebit fulciet ac bonus,*
Totum ac laboranti cubile
Sternet & in melius reponet.

4 Morbo languenti viro huic Deus ipse lectum sternet, vt mollius cubet.

4 יהוה יסעדנו
על ערש דוי כל
משכבו הפכת
בחליו ׃

5 *Namque ipse tristi murmure dixeram,*
IAS *misertus sis medicus mihi,*
Peccasse & in te confitentem
Hanc animam recrea misellam.

5 Ipse enim cùm morbo affligerer, Deũ inuocaui, cuius correptionem in illo morbo agnoscebam, & intellexi quid distet bonus amicus à simulato & fraudulento, cuius animum & orationem ipso etiam morbo molestiores sentiebam.

5 אני אמרתי
יהוה חנני רפאה
נפשי כי חטאתי
לך ׃

6 *Hostes maligno murmure proferunt*
Infausta, quantum percupiunt mihi,
Quando interibit nomen, atque hoc
Lucifugæ tenebræ recondent?

6 Extremæ malignitatis est, naturalibus aut aliàs casu aliquo allatis, etiam inimicorum aduersitatibus lętari, aut insultare: eiusmodi autem animis et orationibus meam ægritudinem aduersarij prosequebantur.

6 אויבי יאמרו
רע לי מתי ימות
ואבד שמו ׃

7 *Ingressus vt me visere fingeret,*
Vnusque & alter vana loquens manet,
Peruersaque obseruans maligno
Pectore prosequitur reuersus.

7 Simulabant se me officiosè inuisere, verùm id agebãt, vt obseruarent an peius haberem; id quod maximè cupiebant; & sibi persuadentes, oratione etiam in coronis & conuenticulis affirmabant.

7 ואם בא
לראות שוא
ידבר לבו יקבץ
און לו יצא
לחוץ ידבר ׃

8 *In me susurrant protinus inuidi,*
De me scelesta & perfida cogitant:

8 יחד עלי
יתלחשו כל
שנאי עלי
יחשבו רעה לי ׃

9 *Hic iam laborans impotenti*
Pondere, non penitus resurget.

9 *Impotẽti*] בליעל Nequam Latinè percussus, inutiũt, est hic impotentissimo ictu, ob impotens aliquod scelus.

9 דבר בליעל
יצוק בו ואשר
שכב לא יוסיף
לקום ׃

10 *Quin ille pacis consocius meæ,*
Et cui solebam plurima credere,

10 Totus hic Psalmus à Dauide ad Christũ aptissimè transfertur.

10 גם איש
שלומי אשר
בטחתי בו אוכל

Mensæ

לחמי הגדיל
עלי עקב:

11 ואתה י
חנני והקימ
ואשלמה לה

12 בזאת ידע
כי חפצת בי
לא יריע איב
עלי:

13 ואני בת
תמכת בי
ותציבני לפני
לעולם:

14 ברוך יהוה
אלהי ישראל
מהעולם ועד
העולם אמן
ואמן:

Mensæ & sodalis non remotus,
Nunc pede me quatit insolenti.

11 *At tu misertus me statuas precor*
I AS, *vt illis pro meritis feram.*

12 *Te me probasse hinc disco, de me*
Quod minimè hostis atrox triumphat.

13 *Dumque ipse simplex integer atque ago,*
Tu me tueris, tu incolumem facis,
Tu me perennem das ministrum,
Ante tuos statuisque vultus.

14 I AE, *gubernat qui bonus Israel,*
Sæclum per omne huic plaudite, plaudite:
Illi sit ac splendor decusque
Perpetuos proprium per annos.

Inter hos etiam nō defuit, qui mihi insultaret, ex iis, quos ego charos habebam, quos vitæ ac mensæ socios, atque consiliorum participes feceram.

11. 12 Sed tu istam ingratitudinem nō feres, Deus misericors, neque istorum mores probare videri voles, sed magis improbare, me restituto in salutē.

13 Nam tu simplicitatem, non malitiam, foues & tueris.

14 Gratulandum igitur est Deo, qui Israelem sibi fidentem populum, & cum Deo potentem, ita gubernat, vt hominum prauorum libidini non permittat.

FINIS LIBRI PRIMI.

PSALMORVM
LIBER II.

PSAL. XLII.
Quemadmodum desiderat ceruus.

ARGVMENTVM.

DAVID propter bella ac seditiones à patria ciuitate exulans, cùm in montibus & incultis versaretur locis, vehémenter dolebat, se illo otio esse priuatum, quod totum in diuino cultu frequentando, diuinis laudibus canendis, atque populis exemplo suo ad eandem pietatem instruendis ponere solitus erat; eoque dolore quotidie angebatur, sed longè vehementius diebus statis & sacris, cùm populi ex lege ac more ad sacram diuinorum beneficiorum commemorationem & gratulationem conuenire consueuerant. huiusmodi desiderium suum hoc Psalmo exponens, lamentatur, postulatq. à Deo eam, in qua tunc versaretur, tempestatem, in similem à se descriptæ tranquillitatem conuerti: id quod effectum iri sibi credens persuadet ac pollicetur, quam ob rem gratulationis votum Deo nuncupat.

1 *Ad præstantem, Animaduersio filijs Coreh.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

2 *MVgit cerua velut, dum sitiens aquæ*
Ad riuos properat: sic anima hæc Deum
Te magnum cupiens icta fidelibus
Te desiderijs petit.

3 *Magnum nempe anima hæc nostra sitit* Deum
FORTEM, *perpetuò qui viget & valet.*
O quando veniens aspiciam DEI
Vultus sorte beatior?

4 *Heu mi sunt lachrymæ pro dapibus diu*
Et noctu, pariter tristis vt audio;
At nunc ille Deus, quem tibi PRINCIPEM
Affirmare soles, vbi est?

5 *Effundam ipse dolens hanc animam mihi,*
Dum tempus recolam, quo soleo Dei
Iunctis ordinibus, composito & gradu
Ædem visere maximi.

Dum

2 *Cerua*] Antiqui auctores in affectuosis similitudinibus fœminarum animantium nominibus studiosè vtebantur, quòd impotentioribus affectibus fœminæ, quàm mares agantur sic Dauid hic & alijs sæpè. sic prophetæ alij.

3 Anima mea sitit Deum fortem viuũ, qui ipsam vita satiare, & ex omni afflictione liberatam recreare potest.

4 Cibi & potus loco lachrymas ex oculis in os diffluentes haurio, & degluito, cùm audio, & aduersarios, & aliquos ex iis, qui me sequuntur, dicentes me nõ esse curæ Deo, quippe cuius ciuitate & templo eiectus sim.

5 Subit animo meo deliquium vnà cum recordatione dierum, quibus solenni pompa & ritu statis diebus Dei templum frequẽtare soleo.

1 למנצח משכיל לבני קרח

2 כאיל תערג על אפיקי מים כן נפשי תערג אליך אלהים

3 צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבוא ואראה פני אלהים

4 היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה באמר אלי כל היום איה אלהיך

5 אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי אעבר בסך אדדם עד בית אלהים

Dum voces memini lætitiæ indices
Et laudum comites, carmina & inclyta,
Quæ festiua meis turba frequens choris
Sacro reddiderat die.

6 *Quid nunc vis animæ deijceris mihi?*
In me quídve fremis? certa mane DEVM,
Cuius fausta colam numina liber, &
Sospes vota canam pia.

7 *In me deijcitur mens mea mi* DEVS,
Vnde & te recolo rura per aspera
Iarden præcipitem qua lauat Hermonum &
Parui ad culmina Misgari.

8 *En turbata trahens vnda voragines*
In me congeminat, vocibus excita;
Ventorum ac pluuiæ defluuijs tuæ
Vndis, fluctibus obruor.

9 IAS *auxilium cùm daret, ac dies*
Iussisset facilis surgere prosperos;
Tunc noctu ipse canens dicere sueueram
FORTEM *præsidium meum.*

10 *Nunc* FORTI *ipse meo conquerar (is mihi*
Rupes) me quid enim deseris immemor,
Pullatísve facis vestibus ingredi
Me cogentibus hostibus?

11 *Dissectis veluti me ossibus enecent,*
Probris conficiunt; queis premor hostibus,
Dum dicunt, vbi nunc, quem tibi PRINCIPEM
Affirmare soles DEVM?

12 *Quid nunc ægra anima ô deijceris mihi?*
In me quidve fremis? certa mane DEVM,
Cuius fausta colam numina liber &
Sospes vota canam pia.

6 Sed quid linquor animo, eo quòd hoc tempore abſens à domo Dei ſim, cùm ſperem me propediem in priſtinam conditionẽ reſtituendum diuino beneficio?

7 Hermon & Miſgar in quo oppidulũ illud fuit, ad quod Lot confugit. montes ſunt Iordani vicini.

8 Non poſſum non ſæpè cogitationibus triſtibus agitari velut tempeſtatibus, cùm præteritæ quietis recordationi præſentis exilij imago coniungitur.

9 Maximè cùm recordor nocturnarum actionum mearũ, quæ omnes in Dei laudibus canendis verſabãtur, quo tempore quietos agebam dies. nunc verò ſuſpiriis & mæſtitudine ac deſideriis totas noctes cõſumo.

10 Ideò hanc querelam Deo exponam, præſidio meo vnico. quòd me quotidiana internarum cogitationum & externarum inſultationum mæſtitia totos dies agere ſinat.

PSAL.

Psal. XLIII.

Iudica me Deus, & discerne causam meam.

ARGVMENTVM.

Eivsdem cum superiori argumenti Psalmus hic est, ideoque, vt videtur, inscriptione non indiget. Orat enim Rex propheta Deum, vt causam illam, quę inter ipsum & aduersarios suos est, iudicare & decernere maturet, in qua suas partes cum aduersariorum calumniis & violentia collatas, potiores & victrices euasuras, ex iusto Dei iudicio confidit; tum verò se patriæ ac regno restitutum iisdem rebus vacaturum pollicetur, quibus anteà; nempe sibi ac populo ex diuinis legibus gubernando, & diuino cultui in templo illo à Deo præcipuè instituto, exercendo, laudibusque diuinis decantandis.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1\. 1 Iudicem ad causam, & assertorem ad iurgium ac violentiam te mihi Deum appello; quem mihi vtroque nomine constitutum semper affuisse agnoui.

1 שפטני אלהים וריבה ריבי מגוי לא חסיד מאיש מרמה ועולה תפלטני:

1 IVDEX DEVS *me vlciscere, iurgium &*
Iurgare solers incipe tu meum;
Me gente defende ex proterua,
Atque viro nimium doloso.

2 כי אתה אלהי מעוזי למה זנחתני למה קדר אתהלך בלחץ אויב:

2 *Tu (nam* DEVM *te præsidij mei*
Agnosco) cur me longius abijcis?
Cur ater incedam furente
Hoste dolens nimis ac premente?

3 Mitte iudicij tui claritatem & gratiam, vnà cum constantia dictorum tuorū, quibus iustum iudicem, & oppressorum assertorē te fore recepisti.

3 שלח אורך ואמתך המה ינחוני יביאוני אל הר קדשך ואל משכנותיך:

3 *Lucem fidemque (vt pollicitus) tuam*
Mitte, vt sacrati montis in arduos
Ducar recessus; atque vt arceis
Quas colis, his ducibus reuisam.

4 Veniam gratulabūdus ad altare Gubernatoris mundi fortissimi; ipsum fatebor mihi Deum assertorem & prospectorem.

4 ואבואה אל מזבח אלהים אל אל שמחת גילי ואודך בכנור אלהים אלהי:

4 *Inde vsque ad aram perueniam* DEI,
FORTEM*que gaudi lætitiam mei;*
Dicamque plectro tunc DEVM *te,*
Teque meum fidibus PATRONVM.

5 מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי הוחילי לאלהים כי עוד אודנו ישועות פני ואלהי:

5 *Quid te meæ, quid vis animæ abijcis?*
Commota cur sic infremis? at DEVM
Intaminata spe manento,
Carmine quem celebrem reponam:
Ille & salutis multiplicis mihi
Est auctor, illum dicere iam iuuat,

Spectata

Spectata cuius tanta sensi
PRINCIPIS *auxilia usque mei.*

PSAL. XLIIII.

Deus auribus nostris audiuimus.

ARGVMENTVM.

ILLA tempora referre videtur Psalmus hic, cum Israelitæ à finitimis, partim [illegible], partim Idumæis, Moabitis, Amalecitis, Amonitis, atque Aramæis bello vexabantur, excursionibusq & latrociniis infestabantur. sed reuera prophetia quædam apertissima est omnium temporum, quibus Ecclesia Dei ab inuisibilibus aut visibilibus hostibus est afflicta. id quod vocabulo Maschil, quod hic Animaduersionem interpretamur, cognosci potest. Conqueritur ergo propheta apud Deum, quod suum populum, quem singulari prouidentia fouere, sibiq. [illegible] liberé, atq. adeo adoptare ipse vltrò voluerit, sibique peculiarem esse maximis miraculis [illegible] rauerit, ita tamen ab hominibus visibilibus & inuisibilibus vexari & infestari permittat; id quod quanquam populi ipsius culpa & peccatis euenerit, tamen propter institutum misericordiæ ac salutis humanæ consilium deprecatur vates, oratque Deum, vt opus suum in ipso populo perficiat, memor sancti illius nominis sui, quod sanctificari per omnia cupit: denique concepta per fidem spe, voto suo optimum euentum ex diuina clementia & benignitate vaticinatur.

Filiis Coreh animaduersio.

CARMEN HEROICVM.

2 QVæ DEVS *antiquis gessisti gesta diebus,*
Certa olim victisque patrum narrata periclis,
Detulit ad nostras sermo verissimus aures:
3 *Vt nempe ipse manu disiectis gentibus altè*
Miseris hîc nostri plantaria seminis, vtque
Contuderis validos populos, siluamque nocentum
4 *Abstuleris; non arcu etenim validisve lacertis,*
Ipsi regna sibi atque almam peperêre salutem:
Dextra tua & lux illa tui clarissima vultus,
Illis summa fuit laudis, quibus ipse volebas.
5 *Tu* DEVS *ipse mihi notus Rex, tu mihi* PRINCEPS,
Ergo Iacobæas memor ô decerne salutes:
6 *Nos, vt ad astra pilas tauri, iactabimus hostes*
Te duce; & aduersos pedibus subigemus inulti.

2 Audiuimus certissimus auctoribus, [illegible] ta pro populo tuo, quem tibi singulariter delegeras, [illegible] magno [illegible] [illegible] [illegible] toque consilio, quæ [illegible] non [illegible] & [illegible] quando [illegible] potentissimu [illegible] & efficac [illegible] quod [illegible]
4 [illegible] dit.
5 Vt [illegible] [illegible] est, & [illegible]
6 Ta[illegible] ci [illegible] magnæ & leues, [illegible] validè iactabant.

Q Non

7 *Non me securum facit arcus, nulla salutis*
Spes mihi in ense meo fuerit; cùm tu vndique pressos
8 *Hostibus infestis nos eripis, irrita quorum*
Consilia impurum tandem meruere pudorem.

9 Igitur vt omnis de reb[illegible] nostris laus ubi ad[illegible]bitur summo iure, ita calamitas omnis nostra non ex aduersariorum nostrorũ potentia, sed ex tuo consilio & permissu orta, meritò existimatus.

9 *Cunctos ergo dies nobis laus vnica* PRINCEPS
Hic erit; euge tuum nomen per sæcla canemus:
10 *Tu tamen excelsos nos abijcis, atque rubere*
Delusa spe sæpè facis; nec ducis vt antè
11 *Agmina nostra, fuga ast victos conuertis ab hoste,*
Simus vt infestis feralis præda cateruis:
12 *Pars, pecora inuiso veluti deuincta macello,*
Tradimur; in Gentes alij dispergimur abs te.

13 Adeò abiecti & viles apud te sumus, vt inul[illegible]s abduci & oc[illegible] [illegible] aut si quã [illegible] sumus de hostibus, ea tardissima est, vt non videatur nostra causa sumpta.

13 *Nec præsente quidem pretio, nec vendere magno*
Ipse videre tuum populum, vicinus vt in nos
14 *Insultet probris, gens vndiqu[illegible] & accola nostras*
Excipit ad risum, sæua & ludibria, clades.
15 *Teque volente sumus per gentes fabula, nulla est*
Natio quin sannis nos impetat atque cachinnis.
16 *Totos vsque dies me præsens occupat ille,*
Ille rubor turpis vultus qui velat amaros:
17 *Hinc etenim insultans vis & conuicia dura,*
Hinc hostes inuisa premit me turba nocensque.

18 [illegible] iam sic a[illegible] & [illegible] at, tamẽ [illegible] [illegible]onem non amis[illegible] te solum De[illegible] ve[illegible]um credi[illegible] [illegible] nos [illegible] of[illegible] [illegible]um cum sentiamus tamen misericor[illegible] & [illegible]acabilem a[illegible] clementem esse se[illegible] & nobis fore sp[illegible]nus.

18 *Cuncta licet nos hæc sensu subeamus acerbo,*
Non tamen est oblita tui mens nostra, nec almum
19 *Fallere fœdifragi pactum, nec corde proterui,*
Auersive tuo vel flexi calle notamur.
20 *Nos tu contusos adigis, latebrisque draconum*
Obruis, ac tenebris lethi pallentis & vmbra.
21 *Nominis immemores nostri si* PRINCIPIS *vnquã*
Sustulimus tensas aliena ad numina palmas:
22 *Hæc* DEVS *inquiret iudex, cui cognita sunt quæ*
Corde latent hominum tectusque inclusa medullis.

[illegible] לא [illegible] אבטח [illegible] א [illegible] עזבנו [illegible]
[illegible]ם [illegible] היום [illegible] עולם [illegible]רה סלה
[illegible] אף זנחת [illegible] [illegible] תצא [illegible] בצבאותינו
[illegible] תשיבנו [illegible]ר מני צר [illegible]מינו [illegible]
13 תמכר עמך [illegible] ולא [illegible] במחיריהם:
14 תשימנו חרפה לשכנינו לעג וקלס [illegible]בותינו:
[illegible] תשימנו [illegible] בגוים [illegible] ראש [illegible]ים:
16 כל היום כלמתי נגדי ובשת פני כסתני
[illegible] מקול מחרף [illegible] מפני [illegible] ומתנקם:
18 [illegible] באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו בבריתך:
19 לא נסוג אחור לבנו ותט אשרינו מני ארחך:
[illegible] כי דכיתנו במקום תנים ותכס עלינו [illegible]:
[illegible] שכחנו שם אלהינו ונפרש כפינו לאל [illegible]:
[illegible] הלא אלהים [illegible] זאת כי [illegible] יודע תעלמות [illegible]:

Imò

23 *Imò te propter cunctis impunè diebus*
Cædimur, vtque pecus lanienæ ducimur; ergo
24 *Euigilà ô* DOMINE, *heu quid somno mergeris? eia*
Surge, neque aut procul absistas, nimiúmve moreris.
25 *Curve tuam celas faciem, nostræque ruinæ*
Immemor oppressos discrimine deseris alto?
26 *Sordida vita iacet depresso in puluere, & hæret*
27 *Pectus humi nostrum. Surge auxiliator & vltor,*
Téque proba nobis vindex, velut antè, benignum.

23 Quanquam sciamus nos commeritos fuisse pœnas & ærumnas, quas patimur, tamen aduersarij nostri non hoc studio aut animo in nos sæuiũt, sed odio antiquo religionis tuæ, quæ illis inuisa est, & à nobis colitur: itaque tua res agitur; tua prouidentia, tuæ religionis auctoritas ab illis oppugnatur, cùm nos opprimimur.

PSAL. XLV. Eructauit cor meum.

ARGVMENTVM.

EPITHALAMIVM est Christo & Ecclesiæ decantatum apertissimè, sub Salomonis & filiæ regis Aegypti figura, ita tamen vt verum argumentum in ipso carmine indicetur. docet admirandum esse illud coniugium, quod à Christo cum Ecclesia celebratum est. laudat Christi ipsius personã, & muneris regij exercitationem planè diuinam: ostendit regnum eius amplissimum fore, & omnino prosperum, idq. æternum; & frequentissimum variis gentium familiis, quæ ad Euangelij lucem vocandæ admittendǽque erant, [illegible] victis omnibus hostibus, visibilibus & inuisibilibus. hortatur [illegible], vt dignitatem & locũ admirabilem, ad quæ ex Sponsi gratia ac [illegible]tate euecta ipsa fuerit, agnoscat, & omni erga Sponsum officio ac pietate retineat & conseruet.

1 *Ad præstantem, super lilia filiis Coreh, animaduersio canticum amorum.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 MEns bonum feruet meditata verbum
Nostra, quod plenum cupimus referri;
Rex modò his nostris teneat canendos
Versibus orsus.
Linguáque, vt mentis celeris ministra
Sit, mihi optanda est veluti stylus, quem
Scriba currenti digito tabellis
Læuibus infert.
3 *Pulcher es, natos superasque Adami*
Gratia, atque istis fluit ex labellis,
Se tibi sæclo DEVS *vt benignum*
Annuit omni.

2 Adeò magna cogitationũ mihi, & hoc argumẽti copia adeòq. exuberans est, vt optarim linguam habere promptissimam, quæ mentis dictata excperet ac referret omnia.

3 Christus quanquam Adæ filius secundum carnem; tamen naturę & gratiæ pulchritudine præcellit omnes filios Adam cæteros: quippe de cælo cælestis est, de cuius plenitudine omnes accepimus.

4 Virtus verbi Christi, & efficacitas maxima.

4 *Nunc latus ferro niueum corusco*
O potens cinge, & decus atque honorem
Indue, hæc semper tibi namque certo
Munere constant.

4 חגור חרבך
על ירך גבור
הודך והדרך ׃

5 Ille curru veritatis & æquitatis vectus, maximas res gesturus erat, quas & gessit & gerit.

5 *Prosper ascendas celer, ac decorus,*
Insidens vero, & moderator æqui,
Tunc tua ostendet noua monstra rerum
Vincere dextra.

5 והדרך צלח
רכב על דבר
אמת וענוה צדק
ותורך נוראות
ימינך ׃

6 Christi verba oppugnatores suos configunt, & conficiunt pectus eorum, penetrantia omnino.

6 *Ut leues sternent populos sagittæ*
Quas iacis dexter penitus ruenteis;
Sic tuos hosteis & iniqua Regi
Pectora figent.

6 חציך שנונים
עמים תחתיך
יפלו בלב איבי
המלך ׃

7 Christi regnũ, quia iustitia Dei fundatum est, æternum erit.

7 *Istud æternos solium per annos*
Constat, atque ipse es DEVS, *usque regni*
Nam tui sceptrum tenet æqua iustæ
Pondera libræ.

7 כסאך אלהים
עולם ועד שבט
מישר שבט
מלכותך ׃

8 Optimi regis, qualis Christus est, mens, animus & mores, quã ob rem præ omnibus regibus & prophetis C[hristus a patre] præstantissime est vnctus.

8 *Diligis iustum, fugis improbandi*
Quidquid est acti, DEVS hinc tuus præ
Cæteris læto socius bonum te in-
unxit oliuo.

8 אהבת צדק
ותשנא רשע
על כן משחך
אלהים אלהיך
שמן ששון
מחבריך ׃

9 C[h]ristus omnibus virtutum ornamẽtis, iisque suauissimis fragrantibus, patri suo gratissimus est, vt odore agri pleni, cui benedixit Deus.

9 *Musscea ac tædas aloes odoras*
Spirat & suaueis casias eburnis,
Quidquid ex promptum loculis colit te
Veste decora.

9 מר ואהלות
קציעות כל
בגדותיך מן
היכלי שן מני
שמחוך ׃

10 Ecclesia electissima & C[hristi] donis refertissima, non habens maculam aut rugam.

10 *Candidæ, regum soboles, puellæ*
Inter ancillas tibi sunt honestas,
Est comas auro redimita puro
Dextera coniux.

10 בנות מלכים
ביקרותיך נצבה
שגל לימינך
בכתם אופיר ׃

11 Christiana Ecclesia ex Synagoga & gentilitate orta & collata est virtute v[erbi] Christi, ad honestissimum ac dignissimum locum traducta.

11 *Nata, des aurem facilem, vidensque*
Audias nostris monitis; paternæ
Te domus, chari generisve, nulla
Cura moretur.

11 שמעי בת
וראי והטי אזנך
ושכחי עמך
ובית אביך ׃

Fac

12 *Fac tuum Rex vt cupiat decorem*
Quem tibi dat sors DOMINVM *beata;*
Tu modò hunc supplex venerere, amesque,
Suspiciasque.

13 *Iam Tyri te gens opulenta multo*
Munere orabit, cupiet tuumque
Sæpius gratum decus & colendos
Cernere vultus.

14 *Tota miranda ac celebranda Regis*
Filia & magna est penitus, decet quam
Arte felici variata & auri
Pondere vestis.

15 *Ipsa iam picto decorata cultu*
Virginum pulchra comitante turba,
Quas sibi optarat, properabit almum
Visere Regem.

16 *Has chorus lætæ socians sequetur*
Vocibus pompæ, venientque in aulam
Regis & gratos thalamos potentis,
Plaudere promptæ.

17 *Quod tui patres tenuere regnum,*
Quam dabis multam, soboles tenebit;
Principes natos statues patenti
Lætus in orbe.

18 *Quod tuum vates memoro canendo,*
Nomen æternum referent per æuum
Laudibus crebris populi futuri
Tempore in omni.

12 Officium Sponsæ erga Christum, reuerentia, amor & obedientia.

13 Omnium gentiũ & dignitatum homines sese in Ecclesiam insinuaturos, vt hoc modo ad Christi regnũ referantur. Tyrij ingeniosi, opulẽti, diuites, & celebres, species pro genere.

Sponsa auro & margaritis atque gemmis, hoc est, variis Spiritus donis à Sponso aucta & ornata.

17 In Christo benedicendæ erant omnes gentes terræ. nam his versus Sponsum alloquitur.

18 Hoc vaticinium ita verum ac certũ est, vt affirmare possim perpetuò esse referendum in orbe: atque nomẽ tuum commemorandum semper maximis laudibus.

Psal. XLVI.

Deus noster refugium & virtus.

ARGVMENTVM.

Christianae Ecclesiæ amplitudinē, & tranquillitatem, ac pacem spiritualem per Spiritum sanctum à Deo efficiendam, vates hoc Psalmo describebat, affirmans Dei erga ipsam charitate, & prouidentia, atque efficacitate infinita hoc esse præstandum, ita vt in maxima naturæ rerum perturbatione, in summa regnorum & populorum mundanorum dissensione ac difficultate, tamen interiori pace ac tranquillitate sancti viri in Ecclesia fruantur.

1 *Ad præstantem filiis Coreh super Ghalamoth.*
Canticum.

1 למנצח לבני קרח על עלמות שיר

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 *PRotector est & præsidium* DEVS
Nobis probatus; quamlibet asperis
Hoc experiri semper almum
Casibus auxilium valemus.

2 אלהים לנו [illegible] בצרות נמצא מאד:

3 Etiam si natura rerum omnis perturbata misceatur, tamen securos reddet suos Deus.

3 *Mutetur ergo sedibus infimis*
Conuulsa tellus, sorbeat & mare
Monteis recedentes profundum;
Nos tamen impauidi hæc feremus.

3 על כן לא נירא בהמיר ארץ ובמוט הרים בלב ימים:

4 Orbis omnis hominumque mundanorū gentium confusis ordinibus periclitetur licet.

4 *Vndæ frementes fluctibus algidis*
Tollentur alto præcipites salo,
Quarum superba vi trementes
Vsque sonent trepidentque montes.

4 יהמו יחמרו [illegible]יו ירעשו [illegible]ים בגאותו [illegible]

5 Gratia Spiritus sancti recreat & conseruat quietem & tranquillitatem animorū piorum.
Templum sanctum Domini, quod pij & sancti viri in Ecclesia sunt.

5 *Riui sacrati fluminis, hi* DEI
Vrbi quietam lætitiam ferent,
Qua sanctà dilatatur ædes
Principis hospitium superni.

5 [illegible] פלגיו [illegible] יר א[illegible] דש משכני עליון:

6 Deus huic ciuitati prospicit & inuigilat, atque maturè opportuneque consulit.

6 *Hanc, dum fouentis præsidio* DEI
Instructa constat, nil moueat loco;
Succurret huic PRINCEPS *in ipsis*
Manè citò properans periclis.

6 אלהים בקרבה ב[illegible] [illegible] א[illegible] לפנות בקר:

7 Magna securitas ex Deo piis constat, eo tempore quo mundus vacillare & ruere videtur.

7 *Percussa magnis regna tumultibus*
Nutent ruentum murmure gentium,

7 המו גוים מטו ממלכות

Et voce

Et voce concursus tremenda
Dissereat liquefacta tellus.

8 IAS *potentis numine vindicis*
Nostrum tuetur perpetuò genus;
PRINCEPSque IACOBO *est patronus,*
Arx valida, edita & vsque nobis.

8 Exemplo Iacobi, quem humilem & solùm in se fidenté protexit ab omnibus aduersatiis, & amplificauit.

9 *Venite gesta exemplaque cernite*
IAE, *valentis vertere funditus*
Terras, & extinxisse toto
Bella nimis furiosa in orbe.

9 Namque Deus non solùm hominum, sed totius mundi ac naturæ res pro arbitrio suo mouere & mutare potest.

10 *Arcum refringet, frustaque lanceæ*
Discindet; atris ignibus & citas
Vret quadrigas. ergo noto
Cedite numini & efficaci.

11 *Genteis per omneis, (quippe ego sum* DEVS*)*
Terrasque tollar; viribus & potens,
12 *Atque vltor* IAS *ille Iacob*
Arx valida est Deus VSQVE *nobis.*

11 Sanctificabitur nomen meum in gentibus, ait Dominus, cùm ego in pusillo grege meo regnum constituero.

PSAL. XLVII.

Omnes gentes plaudite manibus.

ARGVMENTVM.

PSALMVS datus est filiis Coreh ad canendũ, quo tempore vel arca in pompam duceretur, vel populus ex calamitate aliqua, in qua per gentes oppressus esset, liberaretur. In eo est perpetuũ monumentũ curæ ac singularis prouidentiæ Dei erga populum suum, & imago illius voluntatis atque benignitatis, qua Deus per Spiritum sanctũ Christi Ecclesiam fouendam recepit, & semper fouit, maxima omniũ cognoscentium admiratione: sicut scriptum est: Omnes qui viderint eos, cognoscent illos, quia isti sunt semen cui benedixit Dominus.

1 *Ad præstantem filiis Coreh Psalmus.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 P*Lausu omnes populi vndique*
Acclamate DEO, *ac vocibus assonis:*
3 *Terris nam omnibus imperat*
IAS *terribilis, maximus & potens;*

Nostris

Deus omnibus populis laudādus & prędicandus, qui per ipsum aduocandi sunt ad lucem: ideoq́. hanc sibi peculiarem hæreditatem sepoſuit, vt indicaret quanti referat suis ipsius legibus & institutis, an aliis duci & gubernari. posuit igitur Israelem in lucem gentiū: Israelem, inquam, spiritualem populum suum.

4 Noſtris qui pedibus dabit
Deductos populos regnaq́ue legibus:
5 Nobis ſepoſuit bona
Sortis perpetuæ dona benignior:
6 Excelſum Iſacidæ decus,
Quodq́ue ipſe vſque fouens auctor amauerat,
Exceptus litui ac tubæ
Mixto IAS *ſonitu prominuit* DEVS.
7 Noſtrum pſallite PRINCIPEM
Ac Regem canite hunc, pſallite, pſallite:
8 Omnes nam imperio regit
Terras ipſe DEVS, *pſallite doctius.*
9 Rex hic gentibus eſt DEVS,
Et ſanctum ſolium ſede tenet DEVS.
10 Famoſi in populis duces
Addunt ſe ſocios ad populum DEI;
Cui ſe prouidus Abraham
Permittens retulit nomen honeſtius:
Cuncti nam proceres viri
Terras qui clypeis cunque tegunt ſuis,
Agnoſcunt Dominum DEVM,
Atque alto ſolidè numine PRINCIPEM.

8 *Pſallite doctius.*] Hic versus indicat quid sit מַשְׂכִּיל, toties in Psalmorum inscriptionibus repetitum.

9. 10 Deus omnia gubernat, si quid sapientię in aliis populis est, ab ipso proficiscitur. sed quod summa, integra, & absoluta sapientia & prosperitas apud eos est, qui omnino diuini verbi doctrina atq. efficientia gubernantur ac ducuntur, futurum est, vt terrę principes Deo cedant, regendosque se tradant.

4 ידבר עמים תחתינו ולאמים תחת רגלינו׃

5 יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה׃

6 עלה אלהים בתרועה יהוה בקול שופר׃

7 זמרו אלהים זמרו זמרו למלכנו זמרו׃

8 כי מלך כל הארץ אלהים זמרו משכיל׃

9 מלך אלהים על גוים אלהים ישב על כסא קדשו׃

10 נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם כי לאלהים מגני ארץ מאד נעלה׃

PSAL. XLVIII.
Magnus Dominus & laudabilis nimis.

ARGVMENTVM.

LAVDATVR peculiaris populi Dei Ecclesia, sub imagine Sionis, vtpote quam gubernandam singulariterq́ue fouendam, defendendam, & amplificandā Deus ipse susceperit, idq́ effecerit multis miraculis, ipsius causa editis, multis beneficiis in ea collocatis, ac demum Spiritus sancti dono; cuius virtute, & efficientia Ecclesia maximè illustris, atque admirabilis reddita est, regnumque facta, in quo Deus per Christum perpetuò regnet.

1 *Canticum Pſalmi filiorum Coreh.*

1 שיר מזמור לבני קרח׃

CARMEN SAPPHICVM.

Maximis

2 Maximis magnus celebratur IAS
Laudibus celsæ moderator arcis,
Monte quo se iam solido probauit
Numine sanctum.

3 Mons Sion tractu celebris nitenti, est
Omnibus terris decor & voluptas,
Regis vrbs magni hæc sedet, atque opacam
Spectat in arcton.

4 Arcibus cuius DEVS ipse notus
Tutor ac præses: sociata in vnum
5 Quam manus regum petijt minantum
Præterijtque.

6 Hanc simul visam obstupuere, mente
Perdita, & cursu properante cæci, ac
7 Impotes, valde doluere, vt ipso
Fœmina partu.

8 Eurus & quantus rapidis procellis
Punicas frangit pelago carinas,
Quæ patres nobis retulere in IAE
Vidimus vrbe:

9 Vrbe, quam PRINCEPS DEVS ipse condit
Vltor & firmans fouet VSQVE in æuum:
10 Quin tua nos te DEVS ô manemus
Æde benignum.

11 Quà tuum perfert cita fama nomen,
Constat extremis tua laus in orbis
Finibus, iusti tua namque & æqui
Dextera plena est.

12 Iudice & ius te referente lætus
Mons Sion, Iudæ & soboles puellæ
Certa plaudentes cecinere grata
Carmina voce.

2 In mõte Sion Deus singularia & conspicua sanctitudinis suæ signa collocauit. Quid sit sanctitas Dei, siue sanctitudo, aliàs docuimus.

3 Temperamentum vrbis ex situ.

4 Adeò munita, præsidiisque diuinis instructa est Dei ciuitas, vt frustra à potentissimis aduersariis & hostibus tentari soleat.

6. 7. 8. Principatus & potestates ac rectores mundi tenebrarũ harum, omnes conatus suos irritos senserunt, atque vt fœmina pariendi impos, doluerunt, dissipatique sunt, & protriti, vt naues Carthaginenses ab Euro. Vidimus exempla omnia, quæ & facta audieramus, & futura.

10 Quamobrem speramus te Deum absoluturum & præstiturũm in domo tua & templo tuo illam misericordiam promissam.

11 Scimus enim te summè efficacem potentemque, vt præstes quæ pollicitus es; & iustum, vt nunquam tuis promissa præstare negligas.

13 Lustrate ciuitatem Dei, videbitis constãtem & munitã ipsius principis præsidio & beneficio.

13 *Ambitus crebros properate in orbem, &*
Turribus quantus numerus Sionis
14 *Discite attenti, valideque vt extet*
Murus & arces.

15 Idem narrate posteritati vestræ, vt ex pe...cent exitum secundum & pr...sperũ omnium promissorum spiritualium, quæ à Dẽo pronũtiata sunt.

Audiat vestro soboles futura ex
15 *Ore, vt hic noster* DEVS *est* PATRONVS,
Exitus faustos duce quo feremus
Tempore in omni.

13 סבו ציון והקיפוה ספרו מגדליה ׃

14 שיתו לבכם לחילה פסגו ארמנותיה למען תספרו לדור אחרון ׃

15 כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו על מות ׃

PSAL. XLIX.
Audite hæc omnes gentes.

ARGVMENTVM.

COMMVNIS omnibus hominibus doctrina hoc Psalmo cõstat. docet enim vates studia hominum, qui mundi rebus detinentur, hoc est, cupiditate & ambitione, quarum altera diuitias, altera mundanos honores appetit, neutra autem parte hominibus aut bonam valetudinem, aut longiorem vitam, aut beatitudinem conciliari, affirmat vates, sed magis laborem & solicitudinem augeri, atque curam temporibus tam aduersis, quàm placidis. Ideò igitur illos sapientissimè sibi consulere, & in posterum prospicere, qui omni vitæ actione Deum optant & quærunt, qui & obtineri potest, si purè, sanctè, & legitimè quæratur, & obtentus æternam beatitudinem suis præstat.

Ad præstantem, filiis Coreh Psalmus.

1 למנצח לבני קרח מזמור ׃

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 *AVdite hæc populi auribus,*
Orbis qui incolitis quadrifidi domos;
3 *Adæ vos genus infimum,*
Summorumque etiam progenies virum:
Quisquis diuitiis valet,
Vel quem semper egens pauperies premit.
4 *Prudens quas sapientias*
Cor dictat, meditans proferet os meum:
5 *Auri exempla canam meæ;*
Edam ænigma sacri murmure barbiti.
6 *Nam cur temporibus malis*
Vallatus timeam, finibus aut meis?

2 שמעו זאת כל העמים האזינו כל ישבי חלד ׃

3 גם בני אדם גם בני איש יחד עשיר ואביון ׃

4 פי ידבר חכמות והגות לבי תבונות ׃

5 אטה למשל אזני אפתח בכנור חידתי ׃

6 למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני ׃

5 *Auri exempla canam meæ.*] Exempla vobis proponã, qualia mihi ipsi in primis proposita esse volo, vt ad eam rationem vitã meam instituam: itaque non cantabo, nisi quæ ipse ad meam etiam vtilitatem sequi volo.
6 *Nam cur.*] Nõ est vt ego de exitu meo solicitus sim, cùm Deum mihi proposuerim summum bonum, quod expetam & consequar.

Hæc

7 Hæc illi metuant, quibus
Res & percelebres ſpem cumulant opes:
8 Nullum nam redimet ſuus
Frater, nec pretiis excipiet DEO.
9 Vitæ cara redemptio eſt,
Et quæ victa cadit perpetuò irrita.
10 Viuet, ſcilicet, omnibus
Sæclis, nec tumulos ſentiet aut rogos.
11 Hic ſpectet ſapientium
Funus perpetuò viuûs & integer!
Imò, ſtultus & inſciens,
Decretum ſtabile eſt, vt pereant ſimul.
Tunc quæ parta laboribus
Res multis fuerat, cedet ad alteros.
12 Illis pectore in intimo
Ædes perpetuas pollicitis ſibi,
Et ſedes ſoboli inclytæ;
Quas non diruerint ſæcula plurima:
Illis nomina in vrbibus.
Et fundata locis conſtiterant ſua.
13 At ſors non homini dabit,
Ornatu vt celebri permaneat diu;
Ergo vt quadrupedum genus,
Abſciſſi variis intereunt modis.
14 Illis ſtultitiæ via hæc
Quàm ſtulta: vſque volens poſteritas probat.
15 Hos imum in barathrum vt pecus
Cogens mors adiget; queis præerunt pij
Cùm lux fulſerit ac dies.
Deturbata vetuſque his ſpecies ruet,
Aula quos propria exules
Orcus terrifico ſuſcipiet ſpecu:

10 Non ſperet diues ſtultus; ſe diuitiarum beneficio diutius victurum; cùm videat ſapientes mori, qui digniores vita ſunt, quàm diuites.

12 Moriuntur, cùm tamẽ ita congeſſerint, aut congerendis diuitiis, opibus comparãdis, & honoribus obtinendis ſtuduerint, quaſi perpetuò eſſent victuri, illiſque rebus aliquando ſuauiſſimè fruituri; id quod ſi minus aſſequi poſſent, tamen poſteritatem perpetuam cum vitæ ci rerum ſuarum monumentis atque fama in æternum producturi; cùm tamẽ Deus nihil humanũ in terris perpetuum eſſe voluerit, neque in humanarum rerum natura ferat.

Sed illud ſtultiſſimum eſt, quòd anteceſſorum poſteri iiſdẽ ſtultitiæ viis inſiſtũt, cùm videant maiores ſuos ſpe & voto fruſtratos fuiſſe.

At verò pij, qui ſuã ſpem in Deo collocarunt, euadent in magnam ac diuinam lucem; illi verò alteri in tenebris ſepulchri & orci erunt.

16 *Vitam ſed redimet* DEVS
Semper me excipiens de barathro meam.
17 *Nullum tu metuas virum,*
Aut quem clara domus, diuitiæ aut beant;
18 *Nam nil is moriens feret;*
Quem tandem ipſa comes gloria deſeret:

16 אך אלהים יפדה נפשי מיד שאול כי יקחני סלה׃
17 אל תירא כי יעשר איש כי ירבה כבוד ביתו׃
18 כי לא במותו יקח הכל לא ירד אחריו כבודו׃

Iſti falluntur iudicio & opinione vulgi, à quo ſe audiũt quaſi beatos prædicari & admirationi eſſe, & credunt magis aliis de ſe, quàm ſibi ipſis, qui omnino non inueniũt in ſe id quod alij de illis prædicant.

19 *Hæc dum vita manet breuis,*
Ad ſummum fruitur ſollicitis bonis.
Tunc te plauſibus excipit
Vulgus, dum frueris, lautiùs atque agis.
20 *Cumque ad ſæcla parentium*
Huius vita venit, perpetuò manet.
Luce excluſus, & exteris
Concluſus tenebris cum grege lurido.

19 כי נפשו בחייו יברך ויודך כי תיטיב לך׃
20 תבוא עד דור אבותיו עד נצח לא יראו אור׃

21 Ita euenit vt illa amplitudine, qua ſperabant ſe fore beatiores & ſapientiores, lõgè ſtultiores ac brutis ſimiles reddantur, atque non ſecus ac bruta pereant inſipientiſſimi.

21 *Hæc ſors* TERRIGENIS *data,*
Quos dementat agens præcipites honor;
Vt ceu quadrupedum genus
Scindantur variis & pereant malis.

21 אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו׃

PSAL. L. Deus deorum Dominus.

ARGVMENTVM.

PROPHETIA eſt Aſaph, qua inducitur Deus, qui miſſo in orbem Chriſto filio ſuo, per Euangelium vocaturus erat omnes gentes, & arguturus Iudæos, qui diuinæ legis ſolida parte, & vera diſciplina neglecta & prætermiſſa, partem tantùm ceremonialem iuxta literam ſuperſtitioſè admodum coluerint, veram illarũ ſignificationem ceremoniarũ ignorantes, & rationem ipſam quam ob rem inſtitutæ illæ fuerint, reiicientes. admonet autem in fine Pſalmi eos officij ſui, quod vt de integro ſuſcipiant & præſtẽt, hortatur, alioqui illam indurationis & reprobationis pœnam minatur, qua nunc Iudæi afficiuntur, docetque quonam modo vera & Deo probanda ſacrificiorum ratio iniri debeat.

1 *Pſalmus Aſſaph.*

1 מזמור לאסף

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 Deus ille Iſraelitis notus, miſericors, qui idem mundi auctor & gubernator, idem etiã fortiſſimus & efficientiſſimus eſt, totum orbem per Euangelium in iudicium eſt vocaturus.

IAS DEVS, *qui &* FORTIS, *auens loqui,*
Terram vocatam cominus arguet,
Sol vnde primo lucet ortu;
Quaque ſubit nitida ora celans.

אל אלהים יהוה דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבאו׃

Ille

2 *Ille & decoris summa potens* DEVS
Monte è Sionis promicuit sacro,
Noster DEVS *non ille surdo aut*
Numine perueniet silente.

3 *Absumet ignis præuius asperum,*
Sordensque quidquid comperiet, citus;
Circumque consurgens procella
Cuncta ruens penitus mouebit.

3 Euangelij virtus & efficacitas.

4 *Cælos vocabit protinus editos,*
Terramque certo non refugam loco,
Testes peracti nempe pacti, &
Iudicij huic populo seueri.

4 Eosdem testes appellabit in iudicium aduersus populũ suũ, quos cõstituerat, cùm lege lata, cum populo eodem pactionem faceret: cælum videlicet & terram.

5 *Dicet; Meos huc cogite nunc Pios*
Mecum feriti fœderis obsides,
Queis pacta firmauit probando
Sacra pecus iugulata ritu.

5 Iubebit populum illum cogi ad conuentum & iudiciũ, quem singularibus beneficiis sibi segregatũ, pactis, conuentis, & fœdere sancito, atque ferito, deuinxerat.

6 *Cæli probabunt iustitiam Dei*
Nunc vsque prompti dicere: Iudicem
Audite me ius proloquentem
Vos popule ô mihi iam dicate.

6 Cæli ipsi, vtpote permanentes, testabũtur, pactionem olim factam, ex parte Dei nunquam fuisse perturbatam.

7 *Testata iura en persequar, Israel,*
Tecum est quod actor nunc mihi postulem;
Scis me DEVM, *scis* PRAESIDENTEM
Esse tuum; tibi scis PATRONVM.

7 Tunc autem Deus huiusmodi oratione compellabit populũ.

Hæc omnia munera erga te præstiti semper.

8 *Non ipse raras arguo victimas*
Quas parcus aris intuleris meis;
Non vsta totis infrequenter
Sacra mihi repetenda membris.

8 Et tamen non arguo te, quòd infrequẽs aut parcus fueris in victimis mihi sacrificandis, non enim his ego indigeo mihi, neque huiusmodi rebus pascor.

9 *Non aut iuuencos cornigeros domo,*
Hircósve caulis excipiam tuis:
10 *Mi silua producit ferasque,*
Mille greges pariuntque montes.

10 Huiusmodi res mihi suppetunt abundè, si vti his velim, vtpote quæ à me creantur & aluntur.

11 *Montes quot vſquam contineant aues*
Noui, neque agri me quadrupes fugit.
12 *Quòd ſi fames me tentet, haud te,*
Me vt dapibus cumules, rogabo:
Nam conſtat orbis multiparens mihi,
13 *Quidquidque pleno continet is ſinu.*
Num carne tauri paſcar ipſe,
Númve capri ſaturer cruore?
14 *Dictas dicatæ munera gratiæ*
Offerre, ſummo vota ferens DEO:
15 *Me vt liber in duris vocatum*
Temporibus celebres ſupernum.
16 *Aſt aduocato ſic* DEVS *improbo,*
Statuta, dixit, quid memoras mea?
Cur ore tentas improbando
Ipſe meum meminiſſe pactum?
17 *Pertæſus ipſe es diſcere quod decet,*
Ac verba ſuetus poſt mea ponere:
18 *Furisque conſpecti adminiſter*
Impiger es, ſociusque mœchis.
19 *Proiecto & ore infanda iacis mala,*
Fraudemque lingua concipis improbam;
20 *Confingis in fratrem ſedendo*
Dedecus, in ſobolemque matris.
21 *Hæc dum patrares, quòd tacui, putas*
Me moris eſſe aut ingenij tui;
Sed te redargutum reumque
Criminibus peragam relatis.
22 *Prudenter ergo cernite, qui* DEVM
Obliuioſo pectore pellitis;
Ne raptor in prædam ſolutus
Nemine vos redimente vexem.

13 Anne huiuſmodi epulis afficiar Deus cùm ſim & Spiritus?

14. 15 Cordis animique tui cogitationes & affectiones mihi offerri in primis cupio; his victimis facilè apud me litabis, atq. litatione ipſa cognoſces, quemadmodum huiuſmodi hoſtiis delecter.

16 Sed Iudæo improbo, qui religionis ac pietatis ſummã in ceremoniarum nudo ac ieiuno ritu ſtatuit, & legis ac præceptorũ obſeruantiam negligit, acriter huiuſmodi oratione increpabit Deus. Rom.c.1.

18. 19. 20 Peruerſitas morum apud eos, qui Dei diuinæque legis notitiam profitentur.

21 Putabas me diſſimulantem iſta ſcelera propter pœnitentiam, probare aut negligere, tuique ſimilem eſſe, aut obliuiſci.

11 ידעתי כל עוף הרים וזיז שדי עמדי:

12 אם ארעב לא אמר לך כי לי תבל ומלאה:

13 האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה:

14 זבח לאלהים תודה ושלם לעליון נדריך:

15 וקראני ביום צרה אחלצך ותכבדני:

16 ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פיך:

17 ואתה שנאת מוסר ותשלך דברי אחריך:

18 אם ראית גנב ותרץ עמו ועם מנאפים חלקך:

19 פיך שלחת ברעה ולשונך תצמיד מרמה:

20 תשב באחיך תדבר בבן אמך תתן דפי:

21 אלה עשית והחרשתי דמית היות אהיה כמוך אוכיחך ואערכה לעיניך:

22 בינו נא זאת שכחי אלוה פן אטרף ואין מציל:

Me,

23 *Me, qui fatendo, sacrificat pius,*
Is me probato munere suspicit:
Constantque mores cui, salutem
Ipse dabo reperire DIVAM.

23 Summa meæ voluntatis est, vt pietate & gratiatum actione colat, ex cognitione beneficiorũ à me collatorum, & promissorum per me factorum fide. præterea vt via morum rectè constituta petat. cuicunque ego hæc cordi curæq. purè & sanctè esse videro, ostendam salutẽ illam diuinam, à me per Christum donandam.

PSAL. LI.
Miserere mei Deus.

ARGVMENTVM.

PSALMI cõdendi occasio quæ fuerit, indicatur satis inscriptione ipsa. Tota oratio in genere iudiciali est, in statu deprecatorio. accusat enim rex se ipsum, agnoscit crimen, nullo modo defendit, tantùm precatur veniam à Deo, cuius misericordia maxima erga pœnitentes innititur, pœnitentiam suam confessione criminis ostendit apertissima: naturæ imbecillitatem, & procliuitatẽ suam ad peccandum exponit, vt culpam aliquo modo eleuet, non vt defendat; nam in lege Deus faciliorẽ veniam fore ostenderat iis, qui per imprudentiam, errorem, aut imbecillitatem, quàm iis, qui per malitiosam & superbam improbitatem peccarint. atque adeò hoc pacto studet diuinam misericordiam magis etiam mouere. orat non solùm culpam illam sibi condonari, sed naturam suam illam fragilem, & ad peccandum procliuem, mutari per Spiritum sanctum, ita vt illius Spiritus virtute à vitio omni alienus, pietati & honestis Deoque gratissimis actionibus perpetuò operam det. ex eo autem beneficio maximam sibi vtilitatem, magnã Dei nomini gloriam apud omnes, qui id cognouerint, futuram, magnum peccatoribus & improbis ad pœnitentiam exemplum statutum iri affirmat: & se perpetuæ Deo gratulationi deuouet.

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid:*
2 *Cùm venit ad eum Nathan propheta, postquam ingressus est ad Bath Sabagh.*

CARMEN IAMBICVM MONOCOLON, MONOSTROPHON.

3 *O Mi benignus parce, ceu soles,* DEVS,
Magna & tuorum vi efficaci viscerum
Delere noxas perge perge iam meas.
4 *Valde lauato criminum me sordibus,*
Peccata purgans amoue prorsus mea.
5 *Noxas meas namque ipse noui, nam ferox*
Peccatum oberrans semper instat mi meum.
6 *Peccator in te constiti audax vnicum,*
Gessique te præsente turpe proh malum.

3. 4 Misericordiæ tuę diuiuæ maximæ in maximis sceleribus remittendis spectantur, item virtus efficientiaque tua in maximis & penitus hærentibus maculis lauandis; ergo proposita tibi est in me misericordiæ atq. efficacitatis tuæ ostẽdendæ materia. sed quoniã sine pœnitentia hominum tu nulli remittis, ipse agnosco delictum, cuius me summè pœnitet, idq. confiteor.

6 Cùm ego essem rex, videbar mihi neminem admittendo crimini timere posse, præter te, quia cæteri inferiores me erant: neminem esse qui obsistere posset præsens mihi præter te, itaque te vnum vltorem & vindicem agnoscebã; & tamen tam audax & improbus fui, vt aduersum te tantum scelus susceperim & perfecerim. itaque me tibi iudici iustè victũ & damnatum fateor.

Vt con-

Vt constet vrgens veritas dicti tui,
Vincasque iudex non mouendo calculo.
7 *Atqui ecce prauo fictus ipse sum malo,*
Fœcunda culpis meque mater fouerat.
8 *En veritatem renibus vis abditis;*
Secreta mi ac tu detegis mysteria.
9 *Hyssopus adsit me benignè vt expies,*
Album lauansque fac niuem me vincere.
10 *Audire læto da mihi tu nuntium,*
Vt ossa te premente tusa gaudeant.
11 *Vultum reconde, nostra nec tu conspice*
Peccata, praui & criminis dele notas.
12 *Purum creato cor mihi ô potens* DEVS,
Pectus nouoque spiritu firma meum.
13 *Ne me repelle de tua præsentia,*
Sanctum tuum neu dimoue à me Spiritum:
14 *Tuæ salutis redde mi tu gaudia,*
Et liberalis me refiget spiritus.
15 *Doctor viarum sic tuarum perfidis*
Ero, & redibit turba post te noxia.
16 *Pœnis cruentis erues me sanguinum,*
PRINCEPS *salutis vnice ô* DEVS *meæ.*
17 *Tuum sonabit lingua ius æquum mea,*
Laudes tuas vt os meum pronuntiet.
18 *Non vis, daturus quas tibi essem, victimas;*
Nec tu perustam poscis auctor hostiam.
19 *Fractus* DEO *nam spiritus sunt victimæ,*
Non fracta spernit, tunsa corda non DEVS.
20 *Auge Siona iam benignus & foue,*
Muros Salemi & alta pone mœnia.

7 Sed quanquam improbus fuerim in scelere aduersum te admittendo, scelus fuit ex illo genere, quod humanam prauitatem & nequitiam magis quàm superbam malitiam arguat. Fateor igitur me peccatoré, & ad peccandum procliuem: agnosco intus intra tenes abditissimós in ipsa conscientia occulta veritatem, & eam sapientiam de humanis tuisq. rebus, quã tu mihi indicare soles: agnosco, nemine esse vitio immuné natura, quando intra tenes ipsos, & in occultis visceribus regnat concupiscẽtia peccãdi: ideoque oportere peti tuam misericordiã, & virtuté, quæ extincta intus concupiscẽtia ac peccato, & vitio perluto nouum cor creet, idq. foueat & conseruet per Spiritũ sanctũ.

14 Illam saluté cupio à te promissam per Christũ tuum efficiendã: qui Spiritũ sanctũ principem spiritũ adoptionis filij ingenui tua auctoritate daturus est, remoto spiritu seruitutis in timore.

15 Hoc spiritu instructus, & tuo beneficio gaudens ac lætus indicabo improbis rationem, quam tenere ipse soles in hominũ peccatis condonãdis. atq. hoc exẽplũ multos ad pœnitentiã excitabit.

18 Scio te nõ exigere victimas illas figuratiuas, tanquam illis victus remittas debita: sed præcipuè pœnitẽtiam veram & puram peccatorũ postulare.

7 הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי׃
8 הן אמת חפצת בטחות ובסתם חכמה תודיעני׃
9 תחטאני באזוב ואטהר תכבסני ומשלג אלבין׃
10 תשמיעני ששון ושמחה תגלנה עצמות דכית׃
11 הסתר פניך מחטאי וכל עונתי מחה׃
12 לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי׃
13 אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני׃
14 השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני׃
15 אלמדה פשעים דרכיך וחטאים אליך ישובו׃
16 הצילני מדמים אלהים אלהי תשועתי תרנן לשוני צדקתך׃
17 אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך׃
18 כי לא תחפץ זבח ואתנה עולה לא תרצה׃
19 זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה׃
20 היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלם׃

20 Cupio iam ciuitaté istam tuam cælestem ædificari, iam cœptam amplificari & perfici donis diuinis & spiritualibus per Christum conferendis; tunc enim in spiritu & veritate adoratus, acceptabis sacrificia illa suauissima, quorum hæc legalia vmbra tantùm sunt.

Tunc

21 אז זבחי צ[דק] וכליל [ו]על מזב[חך] פרים׃

21 *Tunc & probabis iusta sacra victimas,*
Consumpta adusta tunc frueris hostia;
Ardebit ara taurus ac frequens tua.

PSAL. LII.
Quid gloriaris in malitia.

ARGVMENTVM.

OSTENDIT hoc Psalmo vates improborum, quamuis ditissimorum, quamuis principum gratia, & opibus instructissimorum, non solùm consilia, verùm etiam res omnes labefactatum perditumque iri, iusto iudicio Dei potentissimi, qui innocentes à se susceptos, sibique fidentes, fouet, promouet, amplificat, & stabilit, & malos malè perdit. hoc autem exemplum in Doegh Idumæo improbissimo sui nominis & sacerdotum familię delatore, à Deo statuendum esse prædicit, vt cognoscant homines eum esse beatum, atque optimo successu prouehendum, quem Deus sibi addictum curat; eos verò qui Deo aduersantur, in extremas miserias præcipites ruituros.

1 למנצח משכיל לדוד׃

2 בבוא דואג האדמי ויגד לשאול ויאמר לו בא דוד אל בית אחימלך׃

1 *Ad præstantem, Animaduersio Dauidis.*

2 *Cùm veniret Doegh Idumæus, & nũtiaret Sauli, ac diceret illi, Venit Dauid in domum Abhimelech.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

3 מה תתהלל ברעה הגבור חסד אל כל היום׃

3 *QVid te laudibus ô potens*
Sic efferre iuuat, quod malè feceris?
FORTIS *diua benignitas*
Omni constat enim certa manens die.

3.4 Videris tibi summa gratia valere apud regem, quòd nomen meum atque sacerdotum per summam iniuriam & fraudem detuleris: istiusmodiq. improbitate & peruersitate tibi ipsi plaudis magis, quàm si auctor fuisses aut veniæ, aut recóciliationis, aut alicuius boni ac pij officij. iamque tibi & regi charus, & multis metuendus videris At Deus fortis, qui misericordiam maximè probat, fraudem & malitiam improbat, viuit & valet; is tibi prout meritus es, rependet.

4 הוות תחשב לשונך כתער מלטש עשה רמיה׃

4 *Fingit lingua dolos tua,*
Fraudi vt prompta nocet tersa nouacula.

5 אהבת רע מטוב שקר מדבר צדק סלה׃

5 *Præfers officiis malum*
Iustis, vana probas vsque libens magis:

6 אהבת כל דברי בלע לשון מרמה׃

6 *Te argumenta nocentia, &*
Fraudis lingua malæ detinet artifex.

7 גם אל יתצך לנצח יחתך ויסחך מאהל ושרשך מארץ חיים סלה׃

7 FORTIS *te quoque dißipans*
Abscissum penitus, funditus erutum
Tectis eijciet tuis:
Terris ne vsque queat viuere in intimis:

Radicem eruet is tuam,
Viuum terra tui vt iam teneat nihil.

8 *Iustis visa pium metum, &*
Risum exempla dabunt nominis inuidi.

9 *En qui non posuit* DEVM
Robur perpetuum ac præsidium sibi:
Fidens pluribus ast opum
Gazis, ipse suo nixus erat dolo.

10 *Ipse ast ædibus in* DEI
Ceu frondens oleæ ramus in vltima
Sospes sæcula temporum
Nitar subsidiis perpetuis DEI:

11 *Gratus laudibus efferam,*
Auctoremque canam multisonis meum:
Me spes nominis ac tui
Semper fausta tuis ducet agens piis.

8 Tuo exemplo iusti Deum iustitiæ vindicem reuerebuntur, & pię metuent, tuique similes ridebunt & contemnẽt, dicẽtque, En exitum eorum, qui in aliis rebus, præter Deum, suarum rerum prosperitatem collocant.

10 Ego te iam perdito & deleto, promissa mihi Dei benignitate & gratia constabilitus fruar & amplificabor.

11 Tuam tunc erga eos quos diligis, & tibi deditos suscipis, secũdam prouidentiã memor & gratulabũdus prædicabo, vnà cum aliis piis eiusdem mecum sortis participibus.

8 ויראו צדיקים וייראו ועליו ישחקו׃

9 הנה הגבר לא ישים אלהים מעוזו ויבטח ברב עשרו יעז בהותו׃

10 ואני כזית רענן בבית אלהים בטחתי בחסד אלהים עולם ועד׃

11 אודך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב נגד חסידיך׃

PSAL. LIII.
Dixit insipiens in corde suo.

ARGVMENTVM.

HIC Psalmus est quem Paulus indicabat, cùm diceret, Deum conclusisse omnia sub peccato: idem à Iohanne Euangelista significabatur, asserẽte mentiri eum, qui diceret, nos immunes esse à peccato; neque solùm mentiri, sed mendacem facere Deum. Igitur summum Psalmi argumentum est, omnes homines iudicio diuino non solùm reos, sed conuictos peccati teneri. esse tamen inter eos varium ac multiplex discrimen. nam stultissimi omnium Deum negantes, in omne sceleris genus præcipites feruntur; quidam Deum confitentes & agnoscentes, vitio tamen contaminati sunt in se admittentes varia peccata; alij autem notitia Dei imbuti, non solùm vitiis suis impuri, sed iniuriis in simpliciores immissis flagrãt. omnes autem pœnis dignos esse, sed primos & postremos diuinam vltionẽ maximè esse subituros; nisi resipiscere, pœnitere, ac reponere Iniuriam illatam debita satisfactione ipsi studuerint. postremò, cùm agnoscat simpliciores adhuc homines vitiis teneri saltem concupiscentiarum variarum, optat salutarem illum Christum mitti in orbem, qui peccata mundi auferat, & Spiritum sanctum suis donet.

1 *Ad præstantem super Mahhalath.*
Psalmus Dauid.

1 למנצח על מחלת משכיל לדוד

CARMEN

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו והתעיבו עול אין עשה טוב:

2 INſanus alto dixit excors pectore,
Eſt nullus in cælo ARBITER:
Hinc perditorum vulgus in præceps furens,
Sacrum profanis miſcuit;
Fraudem nefandam quiſque honeſto prætulit,
Nemo probandum perficit.

3 אלהים משמים השקיף על בני אדם לראות היש משכיל דרש את אלהים:

3 Cælis ab altis vſque deſpexit DEVS
Adami in errantis genus;
Num quis decori compos & veri ſtudens,
Extétve qui quærat DEVM?

4 הכל סג יחדו נאלחו אין עשה טוב אין גם אחד:

4 Flexiſſe viſi ſinguli, qui non pari
Errore corrupti fluunt;
Certi nec vnus extat è cunctis boni
Probandus auctor numini.

5 הלא ידעו פעלי און אכלי עמי אכלו לחם אלהים לא קראו:

5 Num turba prauæ ſeruiens libidini
Agnoſcet infandum ſcelus?
Qui panis inſtar deuorant gentem meam,
Deum colunt ne, aut inuocant?

6 שם פחדו פחד לא היה פחד כי אלהים פזר עצמות חנך הבישתה אלהים מאס

6 Illic metu ſed horruere, ſcilicet,
Nullus fuit prorſus metus.
Cùm membra te vallantis hoſtis ſparſerit
Vindex tui atque vltor DEVS;
Illos pudore at impotenti affeceris
DEVS *quos ipſe abhorruit.*

7 מי יתן ישועות יש בשוב אלה שבות עמ יעקב יש ישראל:

7 En ex Sione compos Iſrael bonæ
Salutis vnquam emerſerit?
Cùm ſeruitutem mutet inuidam DEVS
Gentis dicatæ iam ſibi,
Bonam Iacobus gaudeat pius vicem,
Lætus triumphet Iſrael.

4 Quanquam alij homines humana imbecillitate conſiderata, aliis comparati, iuſti verè dicantur; tamen ad diuinæ ac puriſſimæ iuſtitiæ trutinam examinati, cuncti violatæ legis rei conuincuntur.

5 Sed ſunt quidam omnino impotentiſſimè ſuis libidinibus ſeruientes; qui cùm verè flagrent viriis, tamen non ſentiunt ſuum inſaniæ morbū, imò quælibet ſcelera & flagitia improbiſſimè & inſolentiſſimè admittunt. Nunquid hi poſſunt dici agnoſcere, colere, aut inuocare Deum?

6 Ironia. Atqui inter illos eſt metus aliquis, vel religioſus, vel ſeruilis: nullꝰ eſt inquã metus vel pœnarum à Deo repetendarum. At verò tu popule ſimplex expecta patienter, & ſuſtine impetū improborū, quos cum Deo vltore diſſipatos videbis, apertè pudefacies, aſſerēs illos Deo eſſe inuiſos, atq adeò pœnis addictos. locus eſt obſcurior in omnibus verſionibus.

7 Quando erit vt ille auctor ſalutis detur Iſraeli, quum ſpiritu ſeruitutis exuto, & adoptionis filiorum ſpiritu accepto, ille humilis & metu plenus Iacob mutata ſortis conditione euadat in Iſrael liberum, lætum principem, potentem cum Deo.

PSAL. LIIII.

Deus in nomine tuo saluum me fac.

ARGVMENTVM.

Se nullibi apud homines tutum, sed ab omnibus proditum, conqueritur Dauid apud Deum, cuius consilio, numine, & iussu ipse partes eas sustineret, quarum causa Sauli & aliis esset inuisus, quamobrem salutis suæ curam Deo præsidi, principi, & gubernatori suo committit omnem, cuius ope & efficientia futurum sperat, vt omnes aduersarij sui corruant, amici verò beneuoli & fautores prosperentur. eum euentum se gratulatorio carmine celebraturum vouet.

1 *Psalmus in Neghinoth, animaduersio Dauid.*
2 *Cùm venissent Ziphæi, & dixissent Sauli, Nónne Dauid abdidit se nobiscum?*

1 למנצח בנגינות משכיל לדוד׃ 2 בבוא הזיפים ויאמרו לשאול הלא דוד מסתתר עמנו׃

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

3 *Isto salutem nomine mi* DEVS
Ferto, tui meque assere numinis
4 *Virtute;* PRINCEPS, *audi & aure,*
Dicta meo repetita ab ore.
5 *Instant minantes extera pars mihi,*
Vitam meamque heu terribiles petunt;
Nec vsque curauit nocens hæc
Turba DEVM *arbitrio potentem.*
6 *Ast ecce mi fit subsidium* DEVS,
Præsens amicis est DOMINVS *meæ*
Vitæ, patronos quos periclis
Cura mouet mediis tuendæ.
7 *Lethale cunctos excipiet malum,*
Ponunt latenteis qui insidias mihi;
Scissosque constrictosque in arctum
Nempe fides tua certa reddet.
8 *Tunc sponte ad aras sacra feram, tuum*
Vt nomen IAS *concelebrem bonum;*
9 *Liber periclis, & quid hostes*
Manserit, hic oculus videbit.

3 Nomen tuum gubernatoris & iudicis integerrimi in me seruando interpositum tuere.
4 Audi attentè expositionem meam, & intelliges homines aduersum me insurgere, quibus nunquam nocui, quibus nulla probabilis ratio est, quam ob rem me insectentur, cùm certum sit, me nulla ambitione, sed tuo consilio duci, & tamen illi non curant Deum, sed hominum potiùs consilia vana sequuntur.
6 Atqui video ni me tot periculis ereptum tuo auxilio, idque frequenter, vnde credendū indubiè est, Deum mihi fauere, & fauturū esse iis, qui mihi fauēt, qui hactenus in nullam inciderūt difficultatē.
7 Contra autem eos qui mihi aduersantur, vtpote Dei aduersarios, malis grauibus esse afficiendos: nam tu verbo dictoq. tuo semper constas.
9 Viuens incolumisq. videbo exitum inimicorum meorum, imò tuorū, & votū meum carmine ac sacrificio exoluam.

3 אלהים בשמך הושיעני ובגבורתך תדינני׃
4 אלהים שמע תפלתי האזינה לאמרי פי׃
5 כי זרים קמו עלי ועריצים בקשו נפשי לא שמו אלהים לנגדם סלה׃
6 הנה אלהים עזר לי אדני בסמכי נפשי׃
7 ישוב הרע לשררי באמתך הצמיתם׃
8 בנדבה אזבחה לך אודה שמך יהוה כי טוב׃
9 כי מכל צרה הצילני ובאיבי ראתה עיני׃

PSAL.

PSAL. LV.

Exaudi Deus vocem meam.

ARGVMENTVM.

DAVID cognita Absalonis filij, & multorum ciuium, quos ipse nunquam læserat, coniuratione, hunc Psalmum composuit; in quo humanæ fidei defectum, fraudis ac doli abundantiam, accusat. aitque non esse inter homines viuendum viro bono & simplici, cui tutò agere nō liceat, ideoq. sibi optabilem esse solitariam vitam potiùs, quàm aliam conditionem, cùm inter genus hoc hominum versetur, vbi summa perfidia, praua crimina vigent, nulloque modo alio, aut consilio his malis caueri possit, aut eripi, præterquam Dei præsidio & prouidentia, cuius vnius numini totum se ipse, vt solet, committit & credit, speratque se hoc pacto ab omnibus insidiis liberatum, insidiatores verò vitæ suæ, perditum iri.

1 למנצח בנגינות משכיל לדוד

1 *Ad præstantem in Neginoth. Animaduersio Dauid.*

ODE EADEM.

2 האזינה אלהים תפלתי ואל תתעלם מתחנתי
3 הקשיבה ... ועני אריד בשיחי ואהימ...
4 מקול א... מפני עקת ר... כי ימיטו ע... און ובאף ... ישטמוני
5 לבי יח... בקרבי וא... מות נפלו ע...
6 יראה ... יבא בי ות... פלצות
7 ואמר ... לי אבר ... אעופה ... ואשכנה ...
8 הנה ... בדר א... במדב...
9 א... מפלט ... סעה

2 *AVrem precanti mî* DEVS *admoue,*
Vultum tuo nec contege supplici;
3 *Sentire, respondens, proba te,*
Murmure quæ meditor dolente.
4 *Clamore duro, heu, comprimor hostium,*
Quos ardor in me præcipites agit;
Cæcoque dementem furore
Prouocat in mea damna turbam.
5 *Cor mî in reducto pectore condolet,*
Præsente mortis mens trepidat metu:
6 *Terror, pauores meque totis*
Artibus heu tremor asper angit.
7 *Votis precari sic soleo, en erit*
Instar columbæ vt præpetibus volem
Pennis, & optatas quietus
Ipse queam tenuisse sedes?
8 *Migrans remotos en peterem celer*
Tractus, & vsque in soliuagis manens;
9 *Ventique vt impulsi procellis,*
Ipse meam fugerem in salutem.

Totus Psalmus aptissimè refertur ad Christum regem, datū Iudæis, & ad Iudæos ac Iudam proditoré, ipsi familiarissimum & Euangelij delectū Apostolum.

4 Iam apertis verbis & clamoribus me insectantur impudenter inimici mei, sibique coniurātium turbam adiungunt.

7 Optarim columbæ pennas velocissimas mihi aptari, vt fugeré hominum consuetudinem & conuentus.

8 Non leuiter fugerem, sed ventorum instar quàm celerrimè ac longissimè.

10 Consilia istorum dissipa, & coniurationis artifices sermones confunde. allusio est ad Dathan & Abirami historiam; nihil enim video in ciuitate, nisi iniurias, & iurgia, damna, contumelias, & rixas: seditione, dolis, scelere, atque libidine, & ita intra muros ciuitatis huius peccatur; idque perpetuò & incessanter.

10 *Absume, sorbe mi Domine hos citò,*
Illisque linguas diuide dissonas:
Iniusta nil ipse vrbe præter
Damna, malas video atque rixas.

10 בלע אדני פלג לשונם כי ראיתי חמס וריב בעיר:

11 *Noctu diuque haud mœnibus illius*
Vsquam quietus feruor obambulat;
Vesana, nec cessans libido
Occupat hanc penitusque turbat.

11 יומם ולילה יסובבה על חומתיה ואון ועמל בקרבה:

12 Fraudibus faciendis, simulationibus, prauitatibus dolosis, & versutis sermonibus omnia feruent talis & hodie mūdi status est.

12 *Artes retortæ, vafraque prauitas*
Totam pererrat, nec dolus improbus,
Nec fraus recedit sæua plenis,
Quas temerans celebrat, plateis.

12 הוות בקרבה ולא ימיש מרחבה תך ומרמה:

13 Illud grauissimum est, quod non iam cum hostibus legitimis, aut cum inimicis aliqua iniuria prouocatis, sed cum his, qui se amicos profitebātur, est mihi res difficillima, & periculis plenissima.

13 *Non hostis vrgens me cruciat malis*
Probris, tulisse hunc nam valeam grauem:
Non inuidentis vexor amplis
Viribus; hunc potero & latere.

13 כי לא אויב יחרפני ואשא לא משנאי עלי הגדיל ואסתר ממנו:

14 Ahhithophelem hæc oratio significat in historia, in figura verò Iudam.

14 *Mortalis at tu, qui ordinis es mei,*
Tu mi magister, tu mihi cognitus;

14 ואתה אנוש כערכי אלופי ומיודעי:

16 Cùm fueris consilij mei conscius, atq. eiusdem religionis, rituum & sacramentorum particeps.

15 *Conferre cui verbum tacendum*
Dulce fuit: pariter sumusque
Versati, in alti PRINCIPIS *ædibus:*

15 אשר יחדו נמתיק סוד בבית אלהים נהלך ברגש:

17 Redit ad exemplū Dathan & Abiram.

16 *Hos damnet vltrix mors cita noxiæ,*
Viuosque deturbet sepulchrum
Cum domibus sociisque culpæ.

16 ישימות עלימו ירדו שאול חיים כי רעות במגורם בקרבם:

17 Conentur isti quidquid libeat, nitantur suo ingenio & consilio, atque dolo, in hoc sint toti omni tēpore: ego verò vnius Dei consilio, præsidio, & auxilio innitar semper.

17 *Ipse inuocabo (sic solitus)* DEVM,
IAS salutem constituet mihi:

17 אני אל אלהים אקרא ויהוה יושיעני:

18 *Occasu & Ortu, æstuque vocem hanc*
Audiet, eloquiumque triste.

18 ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה וישמע קולי:

19 *Vitam redemptorque incolumem meam*
Reddet parato iam mihi prælio,
Cùm turba me magna inuidentum
Dispositis peterēt cateruis.

19 פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי:

Antiquus

20 ישמע אל ויענם וישב קדם סלה אשר אין חליפות למו ולא יראו אלהים:

21 שלח ידיו בשלמיו חלל בריתו:

22 חלקו מחמאת פיו וקרב לבו רכו דבריו משמן והמה פתחות:

23 השלך על יהוה יהבך והוא יכלכלך לא יתן לעולם מוט לצדיק:

24 ואתה אלהים תורדם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

20 *Antiquus vsque est cui thronus, audiet,*
FORTISque pressos fregerit hos citò,
Quos nec vices nec sors refringit,
Quique DEVM timuere nunquam.

21 *Imò sacrati fœderis immemor*
Certos amicos quisque petit manu;

22 *Os lubricante lacte fingunt;*
Corda mouent inimica pugnam.
Vnguenta verbis vincere lenibus
Possunt, acuti hæc sunt gladij tamen:

23 *IAE sed imponas onus si*
Ipse tuum, reget ille dux te:
Is, ne labanti consilio ruat,
Iustum perenni tempore continet.

24 *Illos DEVS tu das in alti*
Præcipites puteum pericli:
Quoscunque sanguis frausque facit viros,
Hi non dies vel dimidiant suos;
Ast ipse fidens totus isto
Integer auxilio manebo.

20 Deus est rex antiquus, cuius thronum nemo turbauit; nouit ille, quemadmodum regna stabiliri adimique possunt; potest quem velit defendere, quem non probet detrudere ac deiicere de gradu; ita hos deiiciet, atque consiliis irritis perturbabit, vtpote qui Deum non timeant, neque consiliorum suorum auctorem, aut promotorem habeant; sed homines alios, quos fallacibus orationibus seducunt, in suasque partes trahunt. & tamen omnia vana & inutilia sunt istorum verba. non enim aliorum rei, sed suæ priuatæ student: atq. ita rempublicam omnẽ, imò religionem perturbant.

23 Apostrophe est ad semetipsum facta.

Qui magni & præter cæterorum hominum turbam cõspicui facti fuerint iniuria, aut dolo, neque vita, neque rebus sibi partis diu fruentur: ipse verò simplicitate mea auxilio Dei fretus, istis pereuntibus permanebo integer & incolumis.

PSAL. LVI.

Miserere mei Deus, quoniam conculcauit me homo.

ARGVMENTVM.

NVLLAM apud mortales salutem, sed vbique insidias & pericula constare cùm cognosceret Dauid, omnem suam spem & fiduciam in Deo collocandam esse sibi profitetur: cuius consilio, ope, & auxilio fretus, nihil timere possit periculi à carne humana, hoc est, à fragilissima natura comparati; imò vnius Dei verbo fisus, per dubias & ancipites vias transiturum sciat, atque obiectas difficultates superaturum: idque signum ac pignus habiturum futurarum à se superandarum, & optimi tandem exitus expectandi à Deo suorum laborum, cui liberum & incolumem se vouet celebraturum laudes diuinas, & docturum homines, vt Deus in dictis suis re ipsa præstandis, constans efficaxque sit.

Ad præ-

1 *Ad præstantem super columbam mutam remotorum. Dauidis Michthan, cùm deprehenderent eum Philistim in Gath.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 *Clemens misertus me* DEVS *eripe:*
Mortalis in me proruit, atque hiat
Me qui premendo semper ambit
Belliger atque agitans perurget.

3 O SVMME, *plures assiduè mihi*
Instant hiatu belligeri fero;
4 *Tu quo die vexor timore,*
Spes mihi certa manes salutis.

5 *Verbum,* DEVS *quod protulit integrum,*
Laudabo sospes, spem posui DEVM;
Immotus ergo non timebo,
Quid mihi vis paret ægra carnis?

6 *Si quid vel orno vel loquor, vndique*
Contristat vrgens me assiduus labor:
Intenta mens illis mihi actu
Pernitiem meditatur omni.

7 *Illis petendæ vt spes animæ est meæ,*
Sic & coactis insidiis latent,
Lustrare conati meos qua
Parte feram moueámve calces.

8 *Illis libido perfugium facit;*
Naso sed acri dat populos DEVS
Immane detrusos ruina
Præcipites properare IVDEX.

9 *Constet tibi cùm nostra vagatio,*
Infunde in vtrem has tu lachrymas tuum
Quas fundo, descriptasque libro
Ipse tuo numera effluenteis.

2 Te Deum appello misericordem, vt me eripias è periculis ac laboribus: cùm enim sis Deus & misericors, hoc facere voles & potes. Namque homines cùm adeò nihil possunt magni præstare, quia mortales sunt, & vitam dare aliis non possunt, & sunt crudeles, vt mortem inferant, ideóque me conculcant & perdere student; à te igitur expecto auxilium, ab illis nihil nisi periculũ. Ne patiaris mortalem consiliis DEI, hoc est, tuis, opponi.

5 Vt non ab homine est mihi proposita & commissa causa hæc, quã tueor, sed à Deo; sic, spero, ab ipso Deo perficietur: caro enim non poterit resistere Dei consiliis.

6 Non succedunt mihi cogitata, aut dicta, quibus apud homines aliquid proficere me putent, imò ab illis impedior, & ad necem petor. signum ergo est manifestum, omnem meam salutẽ ex Deo pendere.

8 Et cùm illi iniquè cupiãt innocẽtes perdere, vt me cupierunt, tamẽ impuniti euadũt ab hominib⁹ principibus. at verò Deus iudex est, cuius iudicio & sententia atque indignatione populi improbi, integri præcipitabuntur.

9 Tu scis quamobrem ego peregrinus, vagus, & instabilis sim, hoc est tua causa; ergo ne permittas frustra fluere meas lachrymas, sed excipe eas, ac numera, rationémque earũ habeto.

1 למנצח על יונת אלם רחקים לדוד מכתם באחז אותו פלשתים בגת׃

2 חנני אלהים כי שאפני אנוש כל היום לחם ילחצני׃

3 שאפו שוררי כל היום כי רבים לחמים לי מרום׃

4 יום אירא אני אליך אבטח׃

5 באלהים אהלל דברו באלהים בטחתי לא אירא מה יעשה בשר לי׃

6 כל היום דברי יעצבו עלי כל מחשבתם לרע׃

7 יגורו יצפינו המה עקבי ישמרו כאשר קוו נפשי׃

8 על און פלט למו באף עמים הורד אלהים׃

9 נדי ספרתה אתה שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך׃

Primum

10 אז ישובו איבי אחור ביום אקרא זה ידעתי כי אלהים לי׃

10 *Primùm vocanti cùm mihi protinus*
Hoſtes coacti terga dabunt mei,
Hæc certa mî præſens fauoris
Signa ſui DEVS *ipſe ponet.*

10 Ego hoc ſignum peto à te, quòd meas res gubernes, vt cùm inimici me impetentes à te, per me, inuocato repulſi fuerint:

11 באלהים אהלל דבר ביהוה אהלל דברו

11 *Res, verba gratus cuncta feram* DEO;
IAE *notandi laudibus exitus,*
Promiſſi & auctori benigno
Verba canens celebrabo resque.

11 Tunc ipſe accepta referam omnia mea tuis verbis & factis.

12 באלהים בטחתי לא אירא מה יעשה אדם לי׃

12 *Me ſpes in vno fida manens* DEO
Quicquam timere à terrigenis vetat;

13 עלי אלהים נדריך אשלם תודות לך׃

13 *Quin vota perſoluam* DEVS, *quas*
Polliceor tibi ferre laudes.

13 Agnoſcam ſemper me tot periculis ereptum, vitam meam vitæque actiones omnes in tui cultum impendere debere.

14 כי הצלת נפשי ממות הלא רגלי מדחי להתהלך לפני אלהים באור החיים׃

14 *Tu morte præſens hanc animam eripis;*
Tu liberas hos, ne titubem, pedes:
Vt luce viuens hac fruensque,
Ipſe DEVM *ſequar vſque cultor.*

PSAL. LVII.

Miſerere mei Deus, miſerere mei.

ARGVMENTVM.

EXPONIT vates afflictionem & preſſuram ſuam Deo, quem liberatorem inuocat, & ſalutarem: oſtendit ſe vndique ſeptum ab hominibus, qui cùm inſanire inceperint, à religione & ratione decedentes, ſæuiſſimis feris atrociores ſunt; ideoque in tanto periculo ſolum Dei auxilium ſibi petendum eſſe ait, qui iudex rectiſſimus eſt, ſingulis pro actorum ratione rependens, idemque fortiſſimus & ſupremus, qui quod velit, facillimè exequatur, & expeditiſſimè, à nemineque impediri poſſit: deinde ſpe ſalutis exultans, vouet gratulatorium carmen, omnium muſicorum inſtrumentorum generibus celebrandum.

1 למנצח אל תשחת לדוד מכתם בברחו מפני שאול במערה׃

1 *Ad præſtantem Ne corrumpas. Dauidis Michtham, cùm fugeret à facie Saulis, in ſpelunca.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 חנני אלהים חנני כי בך חסיה נפשי ובצל כנפיך אחסה עד יעבר הוות׃

2 *ME,* DEVS, *me tu miſeratus, huic, quæ*
Te petit fidens, animæ pericla
Transfer: alarum intereà tuarum
Protegar vmbra.

3 Ego principem & gubernatorem meum inuocabo, in cuius fidei ac tutelæ præsidio lateo. ille non ex impetu, vt homines, agit, sed ex iudicio & consilio sapientissimo.

4 Quòd si cingor & obsideor ab hominibus in terra, tamen nõ obsideor ab eis ex superiori parte, hoc est, ex cælo; illa pars Deo patet, nemini occupãda hominum: inde me eripiet ille, irritosque reddet conatus hominum. admiranda descriptio auxilij diuini, quod impediri nusquam potest.

5 Non solùm leones veros, qui in his montibus lustra habẽt, sed inter alios veris truculentiores, filios, inquã, Adæ, affectibus perturbatissimis homines.

3 *Principem summum prece suscitabo*
Viribus FORTEM, *mihi qui probatis*
(Sic solet) factis statuetque & idem
Præmia tradet.

4 *Sospes vtque in me superem* VSQVE *hiantum*
Probra, demittet DEVS *ipse verax*
Blanda de cælis DEVS *efficaci*
Numine dona.

5 *Flammeos inter iræo leones.*
(Mens mihi quæ sit?) sobolemque Adami,
Lingua queis vibrans gladius sagittæ,
Hastaque, dentes.

6 *Tollere in cælos* DEVS, *atque terram*
Gloriæ extendas monumenta in omnem

7 *Quà vales; rete hi pedibus pararunt*
Tendere nostris.
Cogitur curis animo hæc in arctum,
Quà viam tendo scrobibus refossis
Occulunt, casu penitus graui quas,
Compleat auctor.

8 Enthusiasmos. adeò certum est mihi auxilium ex diuina iustitia, sapientia, & prouidentia speratum, vt animus incipiat de gratulatorio carmine cogitare.

9 Quantum ego ingenio, cogitatione, studio, & impulsu diuino valere possum, hoc totum vigilet, summaque diligentia impendatur in Dei laudibus canendis, quantum arte valeo, quantum effici nablio & cithara potest.

8 *Iam mihi exultat,* DEVS, *& paratum*
Cor modos gestit fidibus canoris
Iungere, ac dulci celebrare cantu.
Munera dia.

9 *O decus nostrum vigila, atque surge*
Nablium, exurgas cithara; ac neque ipsum.
Me pigrum surgens præeat nitenti
Lucifer ortu.

10 *Te canens multis populis fatebor,*
Gentibus necnon DOMINVM, *patronum*
Gratus & lætus celebrabo, psalmis
Nempe canoris.

3 אקרא לאלהים עליון לאל גמר עלי׃

4 ישלח משמים ויושיעני חרף שאפי סלה ישלח אלהים חסדו ואמתו׃

5 נפשי בתוך לבאם אשכבה להטים בני אדם שניהם חנית וחצים ולשונם חרב חדה׃

6 רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך׃

7 רשת הכינו לפעמי כפף נפשי כרו לפני שיחה נפלו בתוכה סלה׃

8 נכון לבי אלהים נכון לבי אשירה ואזמרה׃

9 עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר׃

10 אודך בעמים אדני אזמרך בלאמים׃

Nam.

11 כי גדל עד שמים חסדך ועד שחקים אמתך׃

11 *Nam tui doni bonitas benigni*
Siderum tractus superat, polosque
Veritas dicti tua certa magnumque
Æthera vincit.

12 רומה על שמים אלהים על כל הארץ כבודך׃

12 *Tollere in summos* DEVS *alme cælos,*
Gloriæ ac terris monumenta cunctis
Tende, qua siccus pelago adiacenti
Prominet orbis.

PSAL. LVIII.

Si verè vtique iustitiam loquimini.

ARGVMENTVM.

CVM intelligeret Dauid, se ab hominibus non incognita causa, aut examinata, verùm inuidioso ac tumultuario iudicio damnatum, Psalmum hunc composuit, quo suam in imagine, & Christi per inuidiam tradendi ac damnandi rationem exposuit. In eo peruersa hominum iudicia, ac temerarios impetus reprehendit; qui cùm sint ad prauitatem procliues, post primam Adæ præuaricationem, ac deberent sibi in hac parte diligenter cauere, tamen inconsultissimè solent de alienis rebus sententiam ferre, maximè verò damnando, atq. eos præcipuè, quos vel principum inuidia, vel aliqua alia aduersitas insequitur, neque velle pati, vt à quopiam recti atq. æqui admoneantur: minatur autem illis suorum cõsiliorum & negotiorum aduersum omnino optatis exitum, idq. ex Dei iudicio integerrimo, quod iustis apertè probandum esse ait, videntibus vnicuiq. secundũ opera sua rependi.

1 למנצח אל תשחת לדוד מכתם׃

1 *Ad præstantem; Ne corrumpas, Dauidis Michtham.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם׃

2 *ANne ô concilium iustitiam loqui*
Nostis, iudicia an terrigenum genus
Recta æquo trutinæ examine ponitis,
Exacto officio integri?

3 אף בלב עולת תפעלון בארץ חמס ידיכם תפלסון׃

3 *Atqui corde dolos prauaque perfido*
In terra solitos vos struere haud negem;
Vestris è manibus vis venit improba,
Librata & studio malo.

3 Malè verum examinabũt iudices, quibus vis ac fraus cordi est.

4 זרו רשעים מרחם תעו מבטן דברי כזב׃

4 *Flectunt nempe vias ex vtero impij,*
Ex aluoque petunt deuia callibus
Errorum, faciles vana loqui nimis,
Falsa & fingere non pigri.

4 Prauitas hominibus inest ab vtero matris, ea quę aguntur, ad improbitatem flectũtur, at pij ac Deum timentes, studio ac diligentia vtũtur, ne corrumpantur illa natiua prauitate.

5 Improbi itaq. prauitatem exercentes, pestilentissimi sunt, & correctioné respuunt.

5 Virus pestiferum ceu colubro est quibus,
Virus quale nocens vipera concipit,
Quæ surdas nimium continet aurium
Obdens callida ianuas.

5 חמת למו כדמות חמת נחש כמו פתן חרש יאטם אזנו:

6 Vt aspides incantaméta, sic improbi suasionem & monitioné auersantur. exemplũ apertissimum in aduersarus Iesu Christi.

6 Frustrà illam magici murmuris artifex
Tentat carminibus vincere fortibus;
Nil voces magici carminis audiet,
Temnetque artifices modos.

6 אשר לא ישמע לקול מלחשים חובר חברים מחכם:

7. 8 Illud autem fiet his, vt cùm maximè ostensa fuerit ipsorum malitia, minimè efficax reddatur.

7 Dentes ore suo comminue his DEVS,
Molaresque feris tolle leonibus
8 IAS*; ceu liquidæ dispereant aquæ,*
Fluxu ac deficiant suo.
Et quæ dira solet tendere spicula,
Nequicquam noceant, arcubus irritis
Intercisa velut lentaque vulneri,
Et fallente cadant manu.

7 אלהים הרס שנימו בפימו מלתעות כפירים נתץ יהוה:

8 ימאסו כמו מים יתהלכו למו ידרך חצו כמו יתמללו:

9 Limax vt fluidis viribus eliquet,
Vt fœtus, pereat, fœmineus putri
Tabo disperiens, lumina cui negat
Solis visere mors cita.

9 כמו שבלול תמס יהלך נפל אשת בל חזו שמש:

10 Consilium temerarium antè ebulliet, quàm calere & concoqui incipiat: atque ita crudum ac deuoratum malè cedet iis, à quibus suscipietur.

10 Nondum flamma leues corripiat grauis
Spinas, ante lebes incaleat nimis
Vester, consilia vt cruda cadant suis
Ebullita furoribus.

10 בטרם יבינו סירתיכם אטד כמו חי כמו חרון ישערנו:

11 Hoc exéplo iusti agnoscent Dei iudicium integerrimum, illiusque prouidétiam & iustitiam re ipsa atque matura executione probatam prædicabunt.

11 Iusto exempla Dei vindicis agnita,
Visa & , pacificam lætitiam ferent;
Testis namque pedes ipse cruoribus
Tinget, sanguine & improbo.

11 ישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע:

12 Ac tunc dicet homo, nempe manet pios
Fructus iustitiæ; nempe polo edito
Illos quidquid agant despiciens DEVS,
Terras iudicat infimas.

12 ויאמר אדם אך פרי לצדיק אך יש אלהים שפטים בארץ:

PSAL. LIX.

Eripe me de inimicis meis Deus meus.

ARGVMENTVM.

SE per inuidiam à Saule eiusque adulatoribus & malignis ministris ad necem peti, conqueritur apud Deum Dauid; quem orat, vt istorum conatus infringens, irritos omnino reddat: quandoquidem nullo ipse crimine, nulla offensione illam in se inuidiam concitasse, vel Deo ipso iudice, confirmare possit. illos autem facillimam existimare viam se occidendi hominem tenuem, nullis opibus humanis munitum, domi conclusum. verùm se fidere Deo supremo, iudici fortissimo & optimo, qui Iacob ex periculis liberatum, in Israelem amplificauit. Psalmus ad Christum etiam pertinet.

1 למנצח אל תשחת לדוד מכתם בשלח שאול וישמרו את הבית להמיתו׃

1 *Ad præstantem, Ne corrumpas: Dauidis Michtham, cùm mittente Saule obseruata fuit domus, vt occiderent eum.*

CARMEN TRICOLON, TETRASTROPHON.

2 הצילני מאיבי אלהי ממתקוממי תשגבני׃

3 הצילני מפעלי און ומאנשי דמים הושיעני׃

4 כי הנה ארבו לנפשי יגורו עלי עזים לא פשעי ולא חטאתי יהוה׃

2 *SEruatum rabidis me eripe ab hostibus,*
Infestisque mihi protege mi DEVS;

3 *His quos praua voluntas*
Vrget fundere sanguinem.

4 *Namque ecce immeritas insidias meæ*
Tendentes animæ in me coeunt viri,
Robustum genus, IAS,
Culpa aut crimine non meo.

2. 3 Eripe me ab iis, qui mala mente, maloq. animo vitæ meæ insidiantur.

5 בלי עון ירצון ויכוננו עורה לקראתי וראה׃

5 *Praui in me nihil est, & properant tamen,*
In meque arma sibi & consilium parant:
Occurre excitus, ac me
Explora, & propius vide.

5 Parant arma, consilium & copias, idq. studiosè, vt grauius sit illorum scelus, qui nō ex subito impetu, sed deliberatè cupiunt occidere innocentem.

6 ואתה יהוה אלהים צבאות אלהי ישראל הקיצה לפקד כל הגוים אל תחן כל בגדי און סלה׃

6 *Vltor maxime dux tu armigerùm* DEVS
IAS, *quo fruitur* PRINCIPE *& Israel,*
Expergiscere, & omnes
Gentes pro meritis preme.
Clemens sis licet, his parcere desine,
Sæuæ quos agitans cura libidinis
Factis vsque malignis
Et prauis studiis tenet.

6 Tu Deus es potens, vindex & vltor iniuriarū. Princeps Israelis in te credentis, atq. te vnico auctore sui nitentis excitare, vt olim, cùm Israelitas ex gentibus Aegyptiis, & aliis liberatos amplificabas.

Scio te clementem esse, verùm non erga eos, qui malitiosa studia remittere nolunt. id hoc tempore ostendas effice.

7 Videtur esurire carnem meam, ac sitire sanguinem, vt canes famelici, qui noctu oberrant, ringentes & quærentes in viis & plateis escam aliquam. tunc enim putát omnes dormire, neminemque esse qui eorũ excursiones impediat, aut interturbet.

7 *Nocturno assimilis turba latrans cani*
Vicos atque vias vrbis obambulat;
8 *His labra, osque, minaces*
Enses. namque quis audiet?
9 I A S *ludus erunt hi tibi, rideas*
Cunctarum studium cœptaque gentium:
10 *Illud robur ego ad te*
Arx nostra experiar DEVS.
11 *Clemens meque fouens praeueniet* DEVS:
Ipse exempla mihi cernere in hostibus
Concedet DEVS, *atque*
Spectare incolumi dabit.

7 ישובו לערב יהמו ככלב ויסובבו עיר:
8 הנה יביעון בפיהם חרבות בשפתותיהם כי מי שמע:
9 ואתה יהוה תשחק למו תלעג לכל גוים:
10 עזו אליך אשמרה כי אלהים משגבי:
11 אלהי חסדו יקדמני אלהים יראני בשררי:

12 Nolo neque rogo vt subitò simul pereant occisi à te, sed vt irritis conatibus deiecti, & imbecilli, atque pudefacti exẽplo diuturno sint popularibus meis.

12 *Hos ne perde simul, ne & populo meo hoc*
Exemplum graue de mente cadat breui:
Illos detrahe motos
Noster tu clypee ô DEVS.
13 *Peccatum ore suo, verbaque proferunt*
Labris falsa suæ plena superbiæ;
Iuramentaque fraudi
Addent dira loquaculi.

12 אל תהרגם פן ישכחו עמי הניעמו בחילך והורידמו מגננו אדני:
13 חטאת פימו דבר שפתימו וילכדו בגאונם ומאלה ומכחש יספרו:

14 Intelligant Iacob Dei patroni prouidẽtia singulari vbique terrarum, siue domi, siue foris, siue in Mesopotamia, siue in Ægypto custodiri.

14 *Hos, ne extare queant, dirue, dirue excandens;* VSQVE DEVM *munere præsidis*
Norint esse Iacobo
Oras orbis in vltimas.
15 *Nocturno assimilis turba latrans cani*
Vicos atque vias vrbis obambulat;

14 כלה בחמה כלה ואינמו וידעו כי אלהים משל ביעקב לאפסי הארץ סלה:
15 וישבו לערב יהמו ככלב ויסובבו עיר:

16 Inanes voto irrito redibunt.

16 *Quærunt quid comedant; hos*
Sed sistet vigiles fames.

16 המה ינועון לאכל אם לא ישבעו וילינו:

17 Ego verò summo manè liberatum me tuo præsidio carminibus conditis ac decantatis, gratus prædicabo.

17 *Ipse at manè tuum præsidium canam;*
Et quantum ista mihi est nota benignitas;
Veram tempore in arcto
Te arcem ac perfugium mihi.

17 ואני אשיר עזך וארנן לבקר חסדך כי היית משגב לי ומנוס ביום צר לי:

Te psal-

18 עזי אליך אזמרה כי אלהים משגבי אלהי חסדי׃

18 *Te psallam fidibus præsidium meum,*
Te qui me solitus protegere es DEVS,
PRINCEPS *ille benigno*
Cuius subsidio fruor.

PSAL. LX.

Deus repulisti nos, & destruxisti nos.

ARGVMENTVM.

AGNOSCIT David calamitates à vicinis gentibus, Israelis populo allatas, Dei iudicio obuenisse infensi populo suo, ob violatam legem atq. virtutem veram neglectam, eiusdem verò misericordia & prouidentia rursus contigisse illis victorias de hostibus finitimis & remotioribus reportari, cuius præsidio & auxilio non dubitat, Idumæam sibi esse sub iugum mittendam. Carmen est propheticum penitus, nam sub imagine illa Israelis & Idumææ, aliarumque gentium, significauit vates fore, vt Euãgelij Christi virtute Gentes ad veritatis & fidei obedientiam & cultum deducerentur. Hoc indicabat Psaltes ipse, cùm Psalmi inscriptioni addeter illud, Ad docendum.

1 למנצח על שושן עדות מכתם לדוד ללמד׃
2 בהצותו את ארם נהרים ואת ארם צובה וישב יואב ויך את אדום בגיא מלח שנים עשר אלף׃

1 *Ad præstãtem super Susan Gheduth: Michtham Da-*
2 *uidis, ad docendũ. Cùm contenderet erga Aram Naharaim, & erga Aram Szobah, & conuersus Ioab, percussit Edõ in valle Salis duodecim millia.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

3 אלהים זנחתנו פרצתנו אנפת תשובב לנו׃

3 D*Iruptos* DEVS *abstuleras nos percitus ira,*
Sed nobis te redde precamur.

4 הרעשתה ארץ פצמתה רפה שבריה כי מטה׃

4 *Nutat terra tuo scissa ac tremefacta furore,*
Rimas tu committe labantis.

5 הראית עמך קשה השקיתנו יין תרעלה׃

5 *Tu populo exhaurire tuo prædura dedisti &*
Plena tremoris pocula nobis.

6 נתתה ליראיך נס להתנוסס מפני קשט סלה׃

6 *Signa tuis tollenda dabas cultoribus* VSQVE
Propositi veri monumentum.

7 למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך ועננו׃

7 *Det tua, vt euadant quos diligis ipse, salutem*
Dextera, teque mihi facilem da.

8 אלהים דבר בקדשו אעלזה אחלקה שכם ועמק סכות אמדד׃

8 *Sancta loquẽs responsa dedit* DEVS *irrita nunquã,*
Quæ gaudens ego certa tenebo.
Partiar ergo agros Sichimæ vallemque remensus,
Implent quam tentoria Suchoth.

4 Disrupti atq. varii, ruinis dissipati, & intercepti sumus.
6 Dabas apertissimam significationem iræ atque offensionis tuę, per signa & vaticinia, ne calamitates populo ex casu, vel ex temporum vi allatæ putarentur.
7 Sed dabis salutem etiã idem (quia misericors es) dilectis tuis, probioribus, & piis; ne pereant in cõmuni calamitate: item etiam populo à te præter cęteras gentes, dilecto, vt sit hoc signum etiam aliis nationibus.
8 Possidebo loca vicina Mesopotamiæ & Armeniæ, eaque cum iis agris coniungam, quæ Ephraim, & Ruben, & dimidiæ tribui Manasses vltra Iordanem olim contigerãt.

Galge-

9 *Galgedium nemus & Manases mea iura subibunt,*
Atque mei munimen Ephraim

ט לי גלעד ולי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי׃

10 Iudææ proximas regiones Moabitarũ, quæ ad mare Salis vsque pertinent, tenebo.

10 *Verticis: ac Iudas me decernente notabit.*
Sunt & balnea nostra Moabus.
Perferet ipsa meam soleam calcantis Idume:
Tuque Palæsthine & mihi plaude.

10 מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת התרועעי׃

11 Quis, inquam, me victorem munitissimis vrbibus Edom, qualis Bosra est, potiri faciet? si tu nos reiicis, quem in bello principẽ imperatoremque summũ habere solemus? Namque hominibus non debemus fidere, qui nihil sine te possunt.

11 *Quis me in munitam victorem deferet vrbem?*
Ducet Idumæas & in oras?
12 *Cùm Deus amotos tu nos eieceris, ac iam*
Nostra DEVS *non agmina ducas:*
13 *Auxilium arctatis nobis tu porrige: vanum est*
Ex homine expectare salutem.
14 *Nos ductore* DEO *turmas armabimus; ille*
Calcando nostros teret hostes.

11 מי יובלני עיר מצור מי נחני עד אדום׃

12 הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו׃

13 הבה לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם׃

14 באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו׃

PSAL. LXI.

Exaudi Deus deprecationem meam.

ARGVMENTVM.

DAVID superata periculorum ac difficultatum parte magna, iamque rex salutatus & habitus à multis, maximè Iudæorũ tribubus, Deũ orat, vt ipso auctore & protectore cætera quæ supersunt discrimina, sibi superari contingat, atque eo in loco esse, ad quem ex Dei voluntate fuerat electus; vt hoc exemplo cæteri discant, fide atque spe diuinis promissis adhærere, idque ipsum ab illo carminibus decantandis agatur.

1 *Ad præstantem, super Neghinoth Dauidis.*

1 למנצח על נגינת לדוד׃

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

Te voco in extremis finibus terræ Iudæ.

2 *AVdi quid orem, quid querar ô* DEVS;
Terræ vt precans te à fine vocem sacræ,
Defectus ipse cordis ægri
Viribus atque animo impotenti.
3 *Rupis præaltæ culmine me loca,*
Quámque ipse solus scandere non queo:
4 *Mi namque tutum sis asylum,*
Sisque fero valida arx ab hoste.

2 שמעה אלהים רנתי הקשיבה תפלתי׃

3 מקצה הארץ אליך אקרא בעטף לבי בצור ירום ממני תנחני׃

4 כי היית מחסה לי מגדל עז מפני אויב׃

Tentorio

5 אגורה באהלך עולמים אחסה בסתר כנפיך סלה׃

5 *Tentorio ipſe in plurima ſæcula*
Iſto manebo, nil metuens mali;
Ac tutus alarum tuarum
Præſidio fruar VSQVE *firmo.*

5 Tuo præſidio pro tētorio tutiſſimo vius, conſeruabor incolumis.

6 כי אתה אלהים שמעת לנדרי נתת ירשת יראי שמך׃

7 ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דר ודור׃

6 *Tu certa namque & vota facis mea;*
Hæreditatem teque timentium
7 *Das auctor, ac Regem diebus*
Accumulas ſaturaſque ſæclis.

6 Video me iam in partem regni promiſſi adductum, te auctore, qui mihi vires & vitam auges, vt ſperem pleniſſimum promiſſorum tuorum ſucceſſum.

8 ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן ינצרהו׃

8 *Semper ſedebit præſidio Dei*
Inſtructus omni tempore, gratia
Cui certa cuſtos eſt fideſque;
His nihil auſpiciis timebo.

8 Quod tui promiſſi gratia fides mea expectat, nequaquam impediendum metuo.

9 כן אזמרה שמך לעד לשלמי נדרי יום יום׃

9 *Sic nomen edam perpetuò tuum*
Neruis remixto carmine; ſic tibi
Quæ vota ſacraram, redemptus
Aßiduis ſoluam diebus.

PSAL. LXII.

Nónne Deo ſubiecta erit anima mea?

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic compoſitus videtur ea tempeſtate, qua Dauid ciuilibus bellis & coniurationibus, Abſalone auctore, impeti cœpit. Canit autem in eo Pſaltes regni ſui ruinam fruſtra tentari ab hominibus mendacibus, ac nullo certo conſilio nixis, verùm ambitione & cupiditate motis, fraude ac fallacia agentibus; ſe enim Deo principe atque auctore regnum obtinere, cuius præſidio fiſus, neminem hominem timendum ſibi duxerit, vtpote iudicis integerrimi ac Domini potentiſſimi.

1 למנצח על ידותון מזמור לדוד׃

1 *Ad præſtantem apud Iedutbun, Pſalmus Dauid.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 אך אל אלהים דומיה נפשי ממנו ישועתי׃

2 *NEmpe ſpectat hæc mens* DEVM
Silens petitque, pendet hinc ſalus mî;

3 אך הוא צורי וישועתי משגבי לא אמוט רבה׃

3 *Ille nempe rupes mea eſt*
Munimen atque mî ne multa nutem.

3 *Ne multa nutem.*] Tentari quidem me Deus permittet, valde autem nutare ac ruinam minari non ſinet idem.

4 עד אנה תהותתו על איש תרצחו

4 *Quamdiu in virum nequiter*
Agetis omnes? murus vt ruens cui

Tenditis necem perfidam,
Impulsa valli ceu caduca moles?
5 *Nempe de gradu vt detrahant*
Vana appetentes consuent; precantur
Ore, quæ probes; cordibus
Malis maligna deuouere sueti.
6 *Nempe spectat hæc mens* DEVM
Silens rogatque, pendet hinc mihi spes:
7 *Ille nempe rupes mihi &*
Munimen; haud nutabo nixus illo.
8 *In* DEO *salus est mea,*
Decusque petra roboris mei ipse est.
In Deo fides est mihi;
9 *Sperate gens hunc semper omnis vnum;*
Corda vestra & huic fundite,
Faustus DEVS *nam solus vsque nobis.*
10 *Nempe & Adæ nil est genus,*
Virisque natos vanitas reprendit.
Pone hos lancibus tu suis;
Tollet resultans vanitas leuatos.
11 *Nec vim pone spem tu tibi,*
Neu præda vos exerceat superba:
Crescat summa rerum licet,
Nil vestra corda figat aut moretur.
12 *Quæ semel locutus fuit*
DEVS, *reponam audita bis, valens nam*
Constat atque præstans DEVS.
13 *Here ac benigna gratia est tibi, qui*
Singulis potens assoles
Vicem rependere actibus paratam.

5 Fraudulenti & versuti nocentiores multò sunt simpliciter improbis & inimicis apertis.

6 Sed animi mei consilium omne tacitè fertur in Deum, qui corda nouit hominũ; & iudicat singulos, pro meritisque afficit.
8 Vos etiam, qui aduersariorum meorum sermonibus & orationibus aures præbetis, intelligite nullam in hominibus esse facultatem salutis aut beatitudinis afferendæ, Deum bonorum verorum auctorem credite; hunc vobis proponite, cuius prouidẽtia nitamini, ita non sequemini studia vana.
10 Ex patris Adæ leuitate æstimari potest, quanti ponderis atq. grauitatis homines cæteri patre iam deteriores esse possunt; sunt, inquam, ipsa vanitate leuiores.
11 Neque quorundã potentiam, aut vim, neq. aliorũ malè partas diuitias admiremini; harũ enim rerum exiguus vsus malus plerumque exitus est.
12 Tantum diuini verbi veritate ducimini, qui nunquam fallit, qui constantissimus est dicto suo vel semel effatus. Deus autem vnicò sermone duo de se declarauit: se esse Principem potentissimũ, eundemq. Dominum misericordissimum, qui iustitiã ac misericordiã exercere possit, pro ratione actionũ humanarum.

כלכם כקיר נטוי גדר הדחויה׃
5 אך משאתו יעצו להדיח ירצו כזב בפיו יברכו ובקרבם יקללו סלה׃
6 אך לאלהים דומי נפשי כי ממנו תקותי׃
7 אך הוא צורי וישועתי משגבי לא אמוט׃
8 על אלהים ישעי וכבודי צור עזי מחסי באלהים׃
9 בטחו בו בכל עת עם שפכו לפניו לבבכם אלהים מחסה לנו סלה׃
10 אך הבל בני אדם כזב בני איש במאזנים לעלות המה מהבל יחד׃
11 אל תבטחו בעשק ובגזל אל תהבלו חיל כי ינוב אל תשיתו לב׃
12 אחת דבר אלהים שתים זו שמעתי כי עז לאלהים׃
13 ולך אדני חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו׃

PSAL. LXIII.

Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo.

ARGVMENTVM.

DAVID inimicos fugiens, in Iudææ ſolitudinem ſeceſſerat, vt loci incommoditate ſeſe ſectantes retineret, & diuinam miſericordiam ſuis ipſe incommodis magis moueret & conciliaret ſibi. Dicit totum tempus in ea ſolitudine ſibi poni in cogitatione de Deo, Deique erga ſe prouidentia & benignitate, quem ita proſpecturum ſibi credit & ſperat, vt in propriam ciuitatem, atque adeò in regnum reſtitui contingat, vbi oportuno loco diuino cultui ſeſe dedere poſſit.

1 מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה׃

1 *Pſalmus Dauid, cùm is eſſet in ſolitudine Iudææ.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים׃

2 *MAnè* DEVS *ſoleo te quærere, tu mihi* PRINCEPS,
Te nimis hæc anima et ſitit ardēs.
Hæc caro te cupit ac petit hîc afflicta, vbi tota
Squallida terra arens caret vndis.

3 כן בקדש חזיתיך לראות עזך וכבודך׃

3 *Sic ego ſancta ſola inuiſi, vt mihi cura videndi eſt*
Vires atque tuum decus ingens:

4 כי טוב חסדך מחיים שפתי ישבחונך׃

4 *Quippe benigna mihi eſt melior tua gratia vita, his*
Te labiis laudabo canamque:

5 כן אברכך בחיי בשמך אשא כפי׃

5 *Exoluamque tibi grates dum vita manebit,*
Altis ad tua nomina palmis.

6 כמו חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהללפי׃

6 *Delitiis anima hæc ſatura ac ſi pinguibus eſſet,*
Sic labia in laudes mea ſoluam.

2.3.4.5.6. Quanquā caro in deſerta terra appetere videatur cibum & potum, tamē te ipſum magis appeto, cibi ac potus oblitus; ideo volui eſſe in regione ſancta potius, quàm in aliena etiam fertiliſſima. hic namq. vtar tuis viribus, atq. amplitudine, quæ longè præſtat, non ſolùm rebus ad vitam commodis, ſed vitæ etiam ipſi: dummodo te habeam mihi propitiū, nihil vltrà deſiderabo delitiarum.

7 אם זכרתיך על יצועי באשמרות אהגה בך׃

7 *Sum memor ipſe tui ſtratis quæ plurima muto;*
Te ac meditor vigil omnibus horis.

8 כי היית עזרתה לי ובצל כנפיך ארנן׃

8 *Te, auxilium præſens expertus ſæpè, tuarum*
Alarum cantabo ſub vmbra.

9 דבקה נפשי אחריך בי תמכה ימינך׃

9 *Hæc anima innitens tibi, ſubſequitur gradientem;*
Dextera me & tua fulſit euntem.

7.8.9. Quippe cùm vbicunque ſim, tuum ſubſidium experior, quod mihi incomparabile eſt, vincit enim omnia alia vitæ commoda infinito interuallo.

10 והמה לשואה יבקשו נפשי יבאו בתחתיות הארץ׃

10 *Quique meæ vitæ exitium cupiere paratum,*
Deſcendent loca ad infima terræ.

11 יגירהו על ידי חרב מנת שועלים יהיו׃

11 *Occiſum gladio corpus, ſine honore ſepulchri,*
Vulpibus in prædam cadet amplam.

 Rexque

12 *Rex.*] Ego qui tuo præsidio ac numine rex constitutus sum, atque rex manebo, velint nolint inimici mei.

12 *Rexque* D E O *lætus grates laudemque reponet:*
Illius & qui numine iurat,
Victor laudis erit compos, dum falsa loquentum
Os clausum obstructumque silebit.

12 והמלך ישמח באלהים יתהלל כל הנשבע בו כי יסכר פי דוברי שקר׃

PSAL. LXIIII.
Exaudi Deus orationem meam.

ARGVMENTVM.

DAVID cùm videret sibi rem esse gerendam aduersus inimicos versutos, callidos, qui non solùm numero, sed consiliorum calliditate ac fraude doloque niterētur, quibus rebus nihil molestius, nihil importunius aut grauius accidere potest probo viro, simplicitatis suæ, à se nūquam deserendæ partes Deo fouendas, agendasq. commendat, quem credit & sperat, vtpote simplicissimum & optimum ita acturum, vt calliditate irrita, victa & labefactata, iustorum simplicitas & candor hoc exemplo confirmetur.

1 *Ad præstantem, Psalmus David.*

1 למנצח מזמור לדוד׃

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2. 3. Defende me à turba frequenti, malitiosa atque callida.

2 ORantis audi sancte D E V S *meam*
Vocem, pauore atque hostis ab improbi
3 *Defende celatum malignæ*
Consilio studiisque turbæ.

2 שמע אלהים קולי בשיחי מפחד אויב תצר חיי׃

3 תסתירני מסוד מרעים מרגשת פעלי און׃

4 Qui fraudes concipere, conceptas dolosè eloqui, atque conatu vehementi facere norunt.

4 *Queis lingua acutis ensibus aptior;*
Verba, vt sagittæ spicula tristia,
5 *In non paratos innocentes*
Insidiis iaculantur atris.

4 אשר שננו כחרב לשונם דרכו חצם דבר מר׃

5 לירות במסתרים תם פתאם ירהו ולא ייראו׃

6 Existimant se sapientes, qui inuenire possint ea, quæ ab aliis obseruari nequeant.

6 *Firmata postquam constituunt mala,*
Deliberantes vt laqueos sciant
Celare, consultant, loquentes,
Quis notet ingenia hæc & artes?
7 *Commenta prauis fraudibus ac modis*
Exacta cunctis partibus instruunt,
Excogitato quisque cordis
Arbitrio, studio ac profundi.

6 יחזקו למו דבר רע יספרו לטמון מוקשים אמרו מי יראה למו׃

7 יחפשו עולת תמנו חפש מחפש וקרב איש ולב עמק׃

8 Verùm hic erit fallaciarum ac doli exitus, Deo vindice.

8 *Ast imparatos confodiet* D E V S
Illos sagittæ vulnere concitæ,

9 וירם אלהים חץ פתאום היו מכותם׃

Queis

9 ויכשילוהו עלימו לשונם יתנודדו כל ראה בם׃

9 *Queis lingua consistat procax, &*
Terror aget trepidus videntes.

9 Tunc qui existimabant horum res prudẽter gubernari, exẽplum illius exitus stupescent.

10 וייראו כל אדם ויגידו פעל אלהים ומעשהו השכילו׃

10 *Exempla cunctos hæc homines,* DEVS,
Narrare cogent, quid faciat potens;
Et facta condiscent modosque
Quos init is, tenet atque IVDEX.

10 Omnes aliter loquẽtur quàm soleant: laudabuntque simplicitatem, quam Deus propugnat ac tuetur, & iudicium diuinum admirabuntur.

11 ישמח צדיק ביהוה וחסה בו ויתהללו כל ישרי לב׃

11 IAM *quẽ iustus lætior hinc suum*
Dicet patronum & præsidium integrum;
Laudataque incedet triumphans
Simplicitas bonitasque cordis.

11 Iustum autem nõ pœnitebit simplicitatis suæ ac probitatis, quã Dei summè laudandi prouidentia tutam & incolumem sentiet.

PSAL. LXV.
Te decet hymnus Deus in Sion.

ARGVMENTVM.

IN Sione monte, id est, Ecclesia Dei, laudes perpetuò ac sine interpellatione celebrari oportere, Psaltes ait; itaque omnes cantus in populo Dei sacros esse decere confirmat: quippe cuius benignitas, misericordia, sapientia, ac virtus nullo tempore cesset benefaciens, vt Paulus aiebat, omnium nationum ac gentium hominibus, mittens eis pluuias, ac cæteras temporum commoditates, quibus humana vita non solùm alatur, verùm etiam recreetur; idque adeò quamquam magnum & assiduum, immò perpetuum Dei beneficium sit, tamen ab illo alio consilio ac proposito superetur de salute hominum generi afferenda, quod re ipsa præstiturum Deum esse, Vates confirmabat, nos præstitum iam certissimè credimus: ideo igitur Ecclesiam, in qua hæc salus constet, à diuinis laudibus minimè vacare oportere ait.

1 למנצח מזמור לדוד שיר׃

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid.*
Canticum.

CARMEN SAPPHICVM.

2 לך דמיה תהלה אלהים בציון ולך ישלם נדר׃

2 L*Aus* DEVS *soli tibi destinata*
Cæteros cantus iubet in Sione
(Debita agnoscens tibi dum reponit
Vota) silere.

2 דמיה Tacet, & decet aut cõuenit.

3 שמע תפלה עדיך כל בשר יבאו׃

3 *Tu preces audis populi colentis*
Te, caro quærens petat omnis vnum

4 דברי עונת גברו מני פשעינו אתה תכפרם׃

4 *Te mihi, & cunctis facilem prementes*
Tollere culpas.

3 Nam tu audis preces, & exitu secundas; audies ergo laudes tuas libenter à populo grato & pio decantatas, & omnis caro cognoscet te esse omnis boni auctorem.

5 *Deligis quem tu facis & propinquum,*
Atriis felix manet ille in iſtis;
Is tui ſancto fruitur palati
Munere & ædis.

6 *Iuſtus vt nobis memores tremendas*
Res, quibus noſtram ſtatuis ſalutem;
Spes & his cunctis DEVS *& remotis*
Trans mare terris.

7 *Roboris vi præualida recinctus*
Montibus firmam ſtabilemque ſedem
8 *Ponis, & fluctus pelagi intumentes*
Siſtis & vndas.

Gentium ſedas varios tumultus.
9 *Qui colunt fines, tua pertimebunt*
Signa, & occaſus recinent & ortus
Munera mira.

10 *Viſitas terræ cupientis aruum, &*
Plurimo ditas reficisque fœtu,
PRINCIPIS *pleno pelago redundans*
Labitur humor.

Tu paras fruges auidis colonis:
Ipſa ſic tellus tibi præparatur;
Irrigas ſulcos, madidaſque comples
Vbere glebas.

11 *Ebriam ſtillis penitus caducis*
Reddis, & quantum tulit illa germen,
Almus augendo recreas fouesque, &
Perficis almus.

12 *Fertili prodit nitidus corona,*
Quam tuis donis ſibi nectit annus;
Qua gradum flectis, fluit alta pingui
Munere nubes.

5.6 Quanquam omnes gentes ex beneficiorum tuorum contemplatione agnoſcere te poſſint, ille beatior eſt, qui in tua Eccleſia eſt, teque ex doctrina tua cognoſcit, atque colit; eſt enim tanquã familiaris tibi, & nouit promiſſum publicæ ſalutis à te miſſæ: ſalutis, inquam, non ſolùm huic Iſraeliticæ regioni, ſed omnibus hominum nationibus afferendæ; omnes enim terræ te ſalutarem ſperant, etiamſi nõ omnes homines huius ſalutis rationem cognoſcant.

7.8.9. Magna autem, imò maxima virtute præſtare te tua promiſſa poſſe, atque ſtabilire, indicãt montes à te firmati, indicãt tempeſtates quas ſedare ſoles: ita vt nulla te res turbare aut retardare queat: nulli homines impedire.

10 Tuam autem perpetuam benignitatem terra perpetuò fœcũda prædicat.

5 אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך נשבעה בטוב ביתך קדש היכלך׃

6 נוראות בצדק תעננו אלהי ישענו מבטח כל קצוי ארץ וים רחקים׃

7 מכין הרים בכחו נאזר בגבורה׃

8 משביח שאון ימים שאון גליהם והמון לאמים׃

9 וייראו ישבי קצות מאותתיך מוצאי בקר וערב תרנין׃

10 פקדת הארץ ותשקקה רבת תעשרנה פלג אלהים מלא מים תכין דגנם כי כן תכינה׃

11 תלמיה רוה נחת גדודיה ברביבים תמוגגנה צמחה תברך׃

12 עטרת שנת טובתך ומעגליך ירעפון דשן׃

13 לבשו כרים הצאן ועמקים יעטפו בר יתרועעו אף ישירו׃ — *(margin)* 13 ירעפו נאות מדבר וגיל גבעות תחגרנה

13 *Pascua in vasto renouata saltu*
Perfluunt fœtu saliente, rident
Et lacus musco redimiti, odoro &
Gramine colles.

13 Nō tantùm agrorum fertilitate homines saturas, sed pecuariæ rei vbertate exples.

14 לבשו כרים הצאן ועמקים יעטפו בר יתרועעו אף ישירו׃

14 *Induit campos pecus, atque valles*
Farris albentes subeunt amictus,
Vt sonent grato ac recinant ouantes
Carmine cuncti.

14 Itaque vario ac multiplici beneficiorum genere, laudum carmina tibi debentur.

PSAL. LXVI.

Iubilate Deo omnis terra.

ARGVMENTVM.

DEO vnico laudem ab omnibus gentibus debitam, exigit Psaltes, quòd is amplitudinem suam omni ex parte probauerit, mundo non solùm condendo, sed gubernando etiam; idque tam naturæ, quàm hominum rebus oportunè & commodè dispensatis, ostendat. Confirmat autem hanc rationem, ex calamitatibus populo Dei allatis, quas non casu, sed consilio ac iudicio allatas ait, atque misericordia diuina rursus leuatas. idem etiam Psaltes ipse suo exemplo comprobat; qui ex multis difficultatibus, inuocato Dei auxilio, erutus fuerit. Aptissimé conuenit hic Psalmus Ecclesiæ Christianæ.

1 למנצח שיר מזמור

1 *Ad præstantem, Carmen Psalmi.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

הריעו לאלהים כל הארץ׃

OMnis terra simul vos edite iubila ouantes
Terricolæque DEO:

2 זמרו כבוד שמו שימו כבוד תהלתו׃

2 *Illius ac dignas componite nomine laudes*
Cantibus altisonis.

3 אמרו לאלהים מה נורא מעשיך ברב עזך יכחשו לך איביך׃

3 *Dicite, quanta* DEVS *sunt ô tua gesta, tremenda*
Singula, cuncta simul.
Roboris ista tuos vis ampla redarguet hostes
Dicere ficta tibi.

2 Adeò euidens ac manifesta roboris & efficacitatis tuæ virtus est, vt eos omnino qui te non colunt, aut negare student gubernatorem mundi esse, redarguat mendacij & apertæ falsitatis in iis, quæ de te dixerint vel scripserint.

4 כל הארץ ישתחוו לך ויזמרו לך יזמרו שמך סלה׃

4 *Omnis terra tibi procumbat, carmine nomen*
Personet vsque tuum.

5 לכו וראו מפעלות אלהים נורא עלילה על בני אדם׃

5 *Ite & gesta* DEI *spectate, atque acta tremenda*
Cernite, terrigenis.

5 Si vultis scire quid possit Deus in naturæ rebus, & an ipse eas gubernet iussu & nutu, an illæ sponte sua constent & durent, cōsiderate exempla in rebus naturalibus, coram tot hominū millibus testibus edita.

Nam

6 *Nam mare ſiccatum & pede nos tranſmittere lætos*
Ipſe dedit fluuium.

6 הפך ים ליבשה בנהר יעברו ברגל שם נשמחה בו׃

7 Vt naturæ, ſic etiam hominum res gubernat; neque ſinit perditiſſimum quemque votis ſuis ex animi ſententia potiri.

7 *Ipſe ſuo ſæclum deducit robore; gentes*
Proſpicit ille oculis.
Non erit vt propriis humana proteruia votis
Creſcat & exuperet.

7 משל בגבורתו עולם עיניו בגוים תצפינה הסוררים אל ירימו למו סלה׃

8. 9. 10 Idem Deus miſericordiæ ſuæ amplitudinem erga nos populis omnibus probat: nam neq. affligi nos perpetuò ſinit, ſed corripi, corrigi, & examinari vult.

8 *Voſque* DEVM *populi noſtrũ linguiſque animiſque*
Dicite magnificum:

8 ברכו עמים אלהינו והשמיעו קול תהלתו׃

9 *Noſtras vitæ animas reddens, vetuit quoq. noſtros*
Ille labare pedes.

9 השם נפשינו בחיים ולא נתן למוט רגלנו׃

10 *Inſtar & argenti tu nos examine multo*
Per mala dura probas.

10 כי בחנתנו אלהים צרפתנו כצרף כסף׃

11 *Tum preßis ſinuoſa dabas in retia lumbis,*
Vndique nos ſtimulans.

11 הבאתנו במצודה שמת מועקה במתנינו׃

12 Fatemur nos ab homine mortali fuiſſe oppreſſos, ſed tuo permiſſu ac iudicio.

12 *Mortalis capiti noſtro, te auctore, volente*
Teque duce, incubuit.
Per calidos ingreßi ignes, gelidaſque per vndas
In ſatura egredimur.

12 הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים ותוציאנו לרויה׃

13 Vnuſquiſque noſtrum debet tibi ſacrificia & gratulationẽ, ea ego tuæ miſericordiæ & prouidentiæ teſtis ſoluam.

13 *Ergo ſacra tuam veniam facturus in ædem,*
Votaque perſoluam:

13 אבוא ביתך בעולות אשלם לך נדרי׃

14 *Vota ego quæ labiis medio in diſcrimine apertis*
Oreque propoſui.

14 אשר פצו שפתי ודבר פי בצר לי׃

15 *Pinguia ſacra tibi fument, arieſque peruſtus*
Ardeat VSQVE *frequens:*
Cornigerique boues, ſacer & cadat hircus, & aram
Imbuat ille tuam.

15 עלות מחים אעלה לך עם קטרת אילים אעשה בקר עם עתודים סלה׃

16 Quæ in vniuerſum erga naturam, hominum genus, & Eccleſiam commemoraui Dei mirabilia, ipſe etiam in me expertus narrabo.

16 *Vos quoſcunque* DEI *tangit reuerentia, adeſte*
Miraque percipite:
Dum memoro ac præſens narro, teſtiſque, quid ipſi
Fecerit ille mihi:

16 לכו שמעו ואספרה כל יראי אלהים אשר עשה לנפשי׃

17 *Illum ego ſublato linguæ clamore vocabam,*
Illum ego & ore meo.

17 אליו פי קראתי ורומם תחת לשוני׃

Non

18 און אם ראיתי בלבי לא ישמע אדני

18 *(Non me, si pectus præstrinxit iniqua libido,*
Percipiet DOMINVS.*)*

18 Simpliciter & candidè, non ambitiosè aut simulatè inuocaui Dominum.

19 אכן שמע אלהים הקשיב בקול תפלתי

19 *Senserat ergo* DEVS *nostras vocemque precesque,*
Audijt atque fauens:

20 ברוך אלהים אשר לא הסיר תפלתי וחסדו מאתי :

20 *Vnde meis facilem precibus qui præbuit aurem,*
Gratulor ipse DEO*:*
Quique mihi se præsentem exhibuitque benignum,
Gratulor ipse pius.

PSAL. LXVII.

Deus misereatur nostri, & benedicat nobis.

ARGVMENTVM.

ELEGANTI rerum ad vitam oportunarũ imagine efficiendam à Deo per Christum humano generi salutem, pacem, & felicitatem summam hoc Psalmo Vates describebat: quamobrem omnes gentes ad laudes Deo sacrandas & canendas inuitabat.

1 למנצח בנגינת מזמור שיר

1 *Ad præstantem in Neghinoth, Psalmus cantici.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה

2 *NOs* DEVS *nutu placidus benigno*
Prosperis ornet foueatque rebus,
Vsque nos curans niteat sereni
Lumine vultus.

2 Vt Deus hactenus prouidentiam suam singularem erga nos ostendit, terrenis promissis exhibitis, ita illam summam misericordiam promissam effectu ipso exhibeat, quæ à nobis incipiens, ad omnes gentes pertineat.

3 לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך:

3 *Gentibus terræ tua nota cunctis*
Sit via, & cunctis tua sacra præsens
Sit salus, laudent populi fatentes
Te DEVS *omnes.*

4 יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם :

4 *Iudicem rectum & populis probatum*
Te canent læti, recinentque ouantes
Qui colunt linguis variis disertum &
Moribus orbem.

5 ישמחו וירננו לאמים כי תשפט עמים מישר ולאמים בארץ תנחם סלה

5 *Moribus, linguis variata tellus*
Quà patet, cuncti Duce te subibunt
Vsque iter certum, studiumque veri
Numinis vnum.

5 Sanctificabitur nomen tuum apud omnes nationes orbis totius.

6 *Te, DEVS, dicant populi fatentes,*
Te (decet) cuncti fateantur atque
Singuli atque omnes populi, quot ardens
Irradiat Sol.

6 יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם׃

7 *Terra (dicentes) tulit vber ipsa,*
Quod decet, germen proprium: DEVS nam
Prosperos noster DEVS esse fructu
Nos facit almo.

7 ארץ נתנה יבולה יברכנו אלהים אלהינו׃

8 *Vt DEVS nobis faueat benignus,*
Hunc colent fines reuerenter omnes,
Qui mare excludunt cohibentque curuo
Margine terras.

8 יברכנו אלהים וייראו אותו כל אפסי ארץ׃

7 Natura humana allegoricȇs terra appellatur, neq tantum allegoricȇs, sed propriè etiam. Hæc fructus suos profert Deo suaueis, cùm Christũ Spiritus sancti operatione in B. Virgine nobis produxit, qui per eundem Spiritum sanctum magnos fructus in piis hominibus efficit. hoc iam enthusiasticos prophetæ omnes præcinebant, gratulati sęculis nostris.

8 *Vt*, optantis est, & rem certò speratam prænuntiat.

PSAL. LXVIII.

Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius.

ARGVMENTVM.

PLENISSIMVS est Psalmus doctrina & mysteriis, continet enim veteris & noui Testamenti summam. eius scopus est, ostendere Deum esse potentissimum, sapientissimum, & misericordissimum, qui salutem æternam humano generi per Christum filium suum afferre proposuerit. id efficiendum esse, ostenditur ex figura illa eductionis Israelitarum ex Aegypto, quam tota rerum natura mirata fuit, & nullâ humana potentia impedire potuit. Excitantur omnes homines ad laudem Dei, quandoquidem ad eam salutem vocandæ erant nationes omnes hominum, si modò vocatæ venire vellent, & non refugere diuinam vocationem.

1 *Ad præstantem Dauidis, Psalmus Cantici.*

1 למנצח לדוד מזמור שיר׃

CARMEN HEXAMETRVM MONOCOLON.

2 *STet DEVS emineatq. modò, subitò inuidus hostis*
Illius effugiet disiectus fulmine vultus.
3 *Fumus vt impulsus flammis, vt cera liquescens,*
Impia turba DEO sic tota micante peribit.
4 *Parte alia præsente DEO noua gaudia ouantes*
Iusti lætitiam celebrent festasque choreas:
5 *Dicite grata DEO vos carmina, psallite nomen*
Illius, huic animos substernite qui premit æthram,
Perque

2 יקום אלהים יפוצו אויביו וינוסו משנאיו מפניו׃
3 כהנדף עשן תנדף כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעים מפני אלהים׃
4 וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלהים וישישו בשמחה׃
5 שירו לאלהים זמרו שמו סלו לרכב בערבות

4 Deus per modestos & mansuetos animos lenis incedit, hos ipsi venienti substernere oportet.

Perque polos ac summa regit per inania currum:
Hoc gaudete IAE *celebrando nomine læti.*
6 *Pupillis pater hic sanctus, viduisque patronus,*
Æquus & est vindex sanctæ de culmine sedis.
7 *Soliuagos* DEVS *in domibus bene collocat, idem*
Compedibus vinctos ad vitæ libera ducit
Munia, sed cohibent miseros loca sicca rebelles.
8 *Te ducente tuum populum per inhospita tesqua,*
9 *Vsque,* DEVS, *tremuit tellus, madueréque cæli,*
Et gelidos liquido sudarunt æthere rores,
Hoc præsente DEO, *Sinæque tenente cacumen;*
Israelis præsente DEO *atq. huic* PRINCIPE *gēti.*
10 *Imbribus ipse tuum assiduis semperque paratis*
Sufficiens inspergis agrum DEVS, *ipséque fessum*
11 *Restituis; tibi grex illic tuus accubat; vltrò*
Prospicis ipse inopi DEVS, *accumulasq. benignus.*
12 *Hic* DOMINVS *narranda solet dictare puellis*
Lætaque, magnificos numeroso ex hoste triumphos.
13 *Castrorum reges cedant, cedantque phalanges,*
Quæque domi resident, spoliis onerentur opimis.
14 *Et quamquam tripodes inter iaceatis & ollas,*
Attamen argento velata columba nitescet,
Flauo alis rutilans pennisque micantibus auro.
15 *Cumque in eo Omnipotens reges extenderet, atris*
In tenebris, Salmone niues fulsere nitenti.
16 *Bassani nil cede* DEI *mons; culmina Basan*
Montis habent celebres laudes, nomenq. superbum.
17 *Quid montes celsi ac tremuli capita alta salitis?*
Hunc amat ipse DEVS *montem, sibi figere sedem,*
IAS *perpetua ipse sibi hic habitacula ponet.*
18 *Millia multa* DEVM *currus equitesque sequuntur*
Multiplici repetita acie, queis præsidet ipse.

ביה שמו ועלזו לפניו
6 אבי יתומים ודין אלמנות אלהים במעון קדשו
7 אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות אך סוררים שכנו צחיחה
8 אלהים בצאתך לפני עמך בצעדך בישימון סלה:
9 ארץ רעשה אף שמים נטפו מפני אלהים זה סיני מפני אלהים אלהי ישראל
10 גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה
11 חיתך ישבו בה תכין בטובתך לעני אלהים
12 אדני יתן אמר המבשרות צבא רב
13 מלכי צבאות ידדון ידדון ונות בית תחלק שלל
14 אם תשכבון בין שפתים כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ
15 בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון
16 הר אלהים הר בשן הר גבננים הר בשן
17 למה תרצדון הרים גבננים ההר חמד אלהים לשבתו אף יהוה ישכן לנצח
18 רכב אלהים רבתים אלפי שנאן אדני בם סיני בקדש

6 Qui cùm sit adeò excelsus, tamē humilia curat; cùm sit ab omni miseria alienus, miseretur imbecillorū & tenuium.
7 Idem potentissimus superbiæ ac maliti ę & iniuriarū est vindex.
8 Namq. omnis natura tremens & sudās testata est illū potentissimū & efficacissimum.
10 Te posse omnia efficere, vel quę in natura, vel quæ supra naturam sunt, testatur assidua illa singularis prouidentia, qua promissas verbo tuo pluuias, regioni nostræ vtilissimas immittis; quia quos tu vt peculium suscipis, peculiariter fouere potes & soles.
12 Idē gentes populo suo aduersas vincere & perdere solet, eorūque gestorum argumenta puellis cantanda suppeditare.
14 Itaque quanquam in miseria & ærumna obscuri iaceatis aut lateatis, hoc auctore, ad splendidissimū nitorē transferemini, colūbæ rutilantis instar.
15 Eodem tempore cùm Deus potentissimos reges deiiceret, famulos suos euehebat.
16 Vt Basan olim omnibus gentibus celeberrimus fuit, ob summam loci vtilitatem: sic mons Sion ob singularem Dei curam est omnibus montibus, atq adeò ipso Basane celebrior.
18 Propter hunc Sionem montem Deus vincet hostem illum suum, cum omnibus exercitibus eius, de quo etiam triumphauit. vide vt Paulus hunc locum explicet.

Ipse, inquam, DOMINVS *Sinai qui sancta tuetur.*

19 *Alta petens fortique manu capta agmina ducens,*
Inde hominum generi pulcherrima dona tulisti;
Vtque habites DEVS *excelsus, tundasque rebelles.*

20 *Assiduis* DOMINVM *(decet hoc) celebrate diebus*
FORTEM *vsque ac validum nostrã cumulare salutẽ:*

21 FORTIS *enim is nobis optandas ferre salutes;*
Estque IAE DOMINO *mortis perrumpere portas,*

22 *Atque aperire aditus, obstantia rumpere claustra.*
Nempe mali DEVS *exempli caput atteret altum;*
Hostilisque comam transfiget verticis vltor.

23 *Illa olim,* DOMINVS *dixit, Basanica reddam,*
Et maris illa olim referam spectacla profundi:

24 *Vt tibi pes rubeat, canibus quoque lingua cruore*
Hostili saturata tuis rubra defluat ipso.

25 *Spectauere tuos gressus* DEVS, *illaque mira*
Consilia, & gressus FORTIS *quos hic meus, ac* REX
Sancta sibi ipse petens faciensque paransq. ferebat.

26 *Ordine præcedunt qui dicunt carmina voce;*
Tibia cum fidibus referunt numerosque modosque:
Tympana pulsabunt generosæ hinc inde puellæ:

27 *Israelis sacro quicunque ex fonte profecti*
Cœtibus hũc densis DOMINVM *celebrate* DEVMq;.

28 *Illicet exiguus Biniaminus imperat illis,*
Et proceres Iudæ in cœtu quoque nobilis illo,
Et Zabulon proceres, Nephthali & nomina prima:

29 *Constituit* DEVS *ista tuus tibi robora* PRINCEPS.
Te, DEVS *ô, nobis auctore hæc robora constent:*

30 *Istud apud Solymos templumque ædemque beatam*
Sæpè tuam propter Reges donaria ponent.

31 *Hastigeras potis es turbas diffundere tauros*
Robustos, populorum interque armenta iuuencos

Partibus

20 Igitur salutis nostræ auctori summo & vnico Deo laudum carminibus gratulamini., quicunq. hanc salutem expetitis; potest enim ille mortem vincere, & reperire rationem & viam, qua manente sententia, morte morieris, tamẽ mors vincatur, & vita æterna detur hominibus: potest, inquam, damnare diabolum & peccatum, & cõsiliorum malorum Luciferi caput perdere.

23 Pollicitus enim est Dominus potens, se figurarum antiquarum vera atque admiranda exempla editurum.

25 Iam olim videre patres nostri obseruãtes vestigia quædam tuarum actionũ, quibus sanctum regnuñ tuum inire cõsuluisti, & nominis tui sanctificationem publicè ostendere: eam imaginem tribus Israeliticæ carminibus gratulatoriis prosequutæ sunt.

28 Omnes Israelis tribus laudabunt editam illius imaginis veritatem cognoscentes.

31 Ille potest principes, imperatores, belli duces, antesignanos, et milites stipendiarios fundere, etiam militari disciplina exercitatissimos.

19 עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם ואף סוררים לשכן יה אלהים׃

20 ברוך אדני יום יום יעמס לנו האל ישועתנו סלה׃

21 האל לנו אל למושעות וליהוה אדני למות תוצאות׃

22 אך אלהים ימחץ ראש איביו קדקד שער מתהלך באשמיו׃

23 אמר אדני מבשן אשיב אשיב ממצלות ים׃

24 למען תמחץ רגלך בדם לשון כלביך מאיבים מנהו׃

25 ראו הליכותיך אלהים הליכות אלי מלכי בקדש׃

26 קדמו שרים אחר נגנים בתוך עלמות תופפות׃

27 במקהלות ברכו אלהים אדני ממקור ישראל׃

28 שם בנימן צעיר רדם שרי יהודה רגמתם שרי זבלן שרי נפתלי׃

29 צוה אלהיך עזך עוזה אלהים זו פעלת לנו׃

30 מהיכלך על ירושלם לך יובילו מלכים שי׃

31 גער חית קנה עדת אבירים בעגלי עמים מתרפס

ברצי כסף בזר עמים קרבות יחפצו׃

Partibus argenti se qui exposuere minutis.
Sparsit item populos optata in bella feroces.

32 יאתיו חשמנים מני מצרים כוש תריץ ידיו לאלהים׃

33 ממלכות הארץ שירו לאלהים זמרו אדני סלה׃

34 לרכב בשמי שמי קדם הן יתן בקולו קול עז׃

35 תנו עז לאלהים על ישראל גאותו ועזו בשחקים׃

36 נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא נותן עז ותעצמות לעם ברוך אלהים׃

32 *Ægyptum linquens veniet gens densa Canopi,*
Æthiopumque DEO *manibus gens curret apertis.*
33 *Terræ regna* DEO *carmen resonate dicatum,*
VSQVE *etiã fidibus* DOMINVM *celebrate canoris,*
34 *Qui sedet antiquis cæli super æthera cælis.*
En dabit ille suæ vocem quoque robore vocis;
35 *Huicque* DEO *robur, vos huic concedite palmam.*
Ille colit nostram gentem, decus Israel ille est;
Ille potens magnum demonstrat in æthere robur.
36 *Terribilem tua sancta probãt te maxime* PRINCEPS
Israelisque DEVS, *populo qui robora magna*
Ac vires fert ipse suo, DEVS *optimus atque*
Laudibus assiduis, solenni & carmine dignus.

32 Vnde fit vt omnes nationes huic cedant & succumbant, vt Ægyptij atq. Æthiopes.

34 Est in loco supremo Deus, vnde omnia despicit & mouet, à nemine ipse motus aut tactus.
Ille Euangelij virtutem ostendet mundo, quod promisit Israelitis primùm.

PSAL. LXIX.

Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic geminus est sententia & significatione. Continet enim totam rationem traditionis & passionum Christi, tam ab inimicis inuisibilibus, quàm visibilibus allatarum, idque sub imagine Dauidis inimicorum & coniuratorum insidiis & conatibus ad extremũ impugnati. indicat autem qualis exitus maneat aduersarios, & aduersariorum ministros. victoriam præterea significat, quam Christus patientia ac tolerantia reportaturus sit ex hostibus, & nomen magnum, quod etiam sit adepturus ex obedientia patri exhibita.

1 למנצח על שושנים לדוד׃

1 *Ad præstantem, super Sosanim Dauidis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש׃

3 טבעתי ביון מצולה ואין מעמד באתי במעמקי מים ושבלת שטפתני׃

2 *SOspes me* DEVS *erue,*
Obturare animam nam properant aquæ;
3 *Cœnoso penitus luto*
Immersis pedibus sistere non queo:
Vndas decidi in infimas,
Cursus me & rapidi fluminis abstulit.

2 Afflictiones & labores vndiq. ambientes, & vndequaq. penetrantes, instar aquæ me inuadunt, tot visibilibus & inuisibilibus inimicis in me insurgentibus. Qui fuerint Dauidis, qui Christi inimici, satis constat.

4 Dauid in ciuilibus bellis, Christus in agone.

4 *Clamando miser hæreo,*
Nec vox rauca sonat gutture in arido:
Intentique meum in DEVM
Dum spectant, oculi deficiunt mei.

4 יגעתי בקראי נחר גרוני כלו עיני מיחל לאלהי׃

5 Dauidem ciues & noti, Christum peccata mundi ad expiandum suscepta, & gens sua ac Pontifices sui cũ aliis ministris premebant. Posuit Deus iniquitates omnes nostras in Christo ad soluendum.

5 *Non tam densa caput meum*
Vestit cæsaries, quàm malè mî inuidi,
Queis nunquam fueram grauis,
Instant excidium fortiter in meum,
Mendaci studio hostium,
Vt quæ non rapui, soluere debeam.

5 רבו משערות ראשי שנאי חנם עצמו מצמיתי איבי שקר אשר לא גזלתי אז אשיב׃

6 An ego vel imprudens ipse errauerim, tu scis in Dauide errorẽ; sed non contumacem malitiam deprehendit Deus, in Christo nihil erroris aut vitij proprij, sed pro nobis suscepta debita hac permissione diuina misericordia vehementius mouetur.

6 *Si quid stultitiæ mihi est,*
Scis, te nulla DEVS *culpa latet mea.*

6 אלהים אתה ידעת לאולתי ואשמותי ממך לא נכחדו׃

7 Domine qui propugnare meam salutẽ potes, effice in hac causa, vt ij, qui te expectant, in grauissimis ærumnis irritam spem suam nunquam sentiant. hic enim quod in me statuis exemplũ omnium quæ extare possunt, grauissimum est, ex cuius exitu pij omnes, quid sibi in minoribus fuerit sperandum, intelligent.

7 *Sperantes,* HERE, *te, mei*
IAS *armipotens, ne pudeat grauis*
Exempli miseri ac nimis;
Non ex me rubeant, qui studio tui
Flagrant, ô DEVS, *Israel*
Quem magnum didicit noscere PRINCIPEM.

7 אל יבשו בי קויך אדני יהוה צבאות אל יכלמו בי מבקשיך אלהי ישראל׃

8 *Te propter mala pertuli*
Probra, ac ora pudor turbidus inficit.

8 כי עליך נשאתי חרפה כסתה כלמה פני׃

9 Ob causam diuinã studiosè susceptam, ac defensam, Christus in inuidiam suorum est raptus: sic Dauid, qui imaginẽ Christi præferebat.

9 *Ignotus penitus meis*
Hospes reÿcior fratribus, & meæ
Matris pignoribus: domus

9 מוזר הייתי לאחי ונכרי לבני אמי׃

10 *Me vrit cura tuæ. & probra nefaria*
In me iacta tuum cadunt.

10 כי קנאת ביתך אכלתני וחרפות חורפיך נפלו עלי׃

11 Quocunque modo agam cum illis de tua ac de veræ pietatis causa, vel irrideor, vel vexor, & infestor ac lædor.

11 *Ieiunus fleo, seu squallidus induor*
12 *Sacco, materiem parant*
Risus, sumque viris fabula turpibus.

11 ואבכה בצום נפשי ותהי לחרפות לי׃
12 ואתנה לבושי שק ואהי להם למשל׃

13 *Qui in portis simul aßident,*
De me colloquia atque otia transigunt:
Inter pocula me canunt,
Quos caupona iocis ebria detinet.

13 ישיחו בי ישבי שער ונגינות שותי שכר׃

Ad te

14 ואני תפלתי לך יהוה עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך

14 *Ad te sed refero meas*
IAS ipse preces, iam DEVS *annue,*
Responde mihi maximo
Quo gaudes bonus ô nomine dicier,
Quo verax opifer tuis
Promissique tenax nosceris à pijs.

15 הצילני מטיט ואל אטבעה אנצלה משנאי וממעמקי מים׃

15.16 Si fieri potest, transfer calicem hunc à me. Grauissima, terribilis, & vehementer horrenda humanorũ debitorũ sarcina fuit, quam Christus suscepit, quæ neminẽ non obrueret, præterquam ipsum eundem hominem atque Deum simul.

15 *Ne mergar, trahe me, luto*
Ereptum inuidiæ fluctisonisque aquis:

16 אל תשטפני שבלת מים ואל תבלעני מצולה ואל תאטר עלי באר פיה׃

16 *Decursus fluuij celer*
Ne me corripiat, gurgitis aut feri
Voluens sorbeat impetus:
In me neu coëant ora voraginis.

17 ענני יהוה כי טוב חסדך כרב רחמיך פנה אלי׃

17 *IAS dicta foue mea;*
Namque est summa tua & nota benignitas:

18 ואל תסתר פניך מעבדך כי צר לי מהר ענני׃

18 *Tu, quem maxima veritas*
Delectat, propius respice me; tuo
Seruo neu faciem nega:
Angustè premor, ô me propera audiens:

19 קרבה אל נפשי גאלה למען איבי פדני׃

19 Propera vt mihi adsis, quippe qui, quo in loco positus sim, apertè vides.

19 *Accede hanc animam, eripe,*
Hostes conficiunt, erue me erue:

20 אתה ידעת חרפתי ובשתי וכלמתי נגדך כל צוררי׃

20 *Nam tu probra tenes mea;*
Et quis me pudor atque inficiat rubor.

21 חרפה שברה לבי ואנושה ואקוה לנוד ואין ולמנחמים ולא מצאתי׃

21 Christo alij infensi inimici & inuidi, alij propter naturæ & carnis infirmitatem, consolationis afferendæ impotes.

21 *Quàm multis premar hostibus*
Scis, vt probra meum cor feriant mala.
Quàm multum doleam miser;
Nemo est qui lachrymas commiserans meas,
Quanquam quæsierim, leuet:
Solamenque petens, inuenio nihil.

22 ויתנו בברותי ראש ולצמאי ישקוני חמץ׃

22 Apertè in Christo editum est hoc exemplum.

22 *Quin fel in mea fercula*
Miscere haud dubitant, poculaque acida:
Et corrupta parant mihi
Prompti porrigere hæc, dum sitio dolens.

Illis

23 *Illis mensa ruat sua*
Præsentem in laqueum, præmia debita:
Pace & præcipiti ruant:
24 *Obscuris oculis nil videant, graui his*
Lumbos pondere comprime.
25 *Bilem funde tuam his quos furor ac tuus*
Tactos turbet & opprimat.
26 *Destructa his iaceant alta palatia,*
Ac tentoria qui colat,
Horum permaneat nemo superstitum.
27 *Pergunt vulnere nam graui,*
Quem tu cunque feris perdere protinus:
Et narrant numero addito,
Occisi vt nimium perdoleant tui.
28 *Prauo da vitio arbiter,*
Vt prauum vitium connumerent suum;
Et nunquam veniant tuam
Illi in iustitiam (iudicio integro.)
29 *Viuentum remoue hos libro,*
Nec iustis genus hoc annumeres viris.
30 *Ægrum me atque inopem* DEVS
In celsis tuere & pone salutifer:
31 *Nomen magnificum* DEI
Laudabo celebri carmine gratulans.
32 IAE *hæc dona placent magis,*
Quàm si taurus ei vel vitulus cadat,
Terram spargere qui vngulis
Diffissis valeat, cornuaque exerat.
33 *Exemplo atque inopum meo,*
Cultorumque DEI *viuida gestient*
Lætis pectora gaudijs:
34 IAS *namque humiles respicit audiens,*

Nunquam

23 לשלומים. Ex eadē radice duplex significatio pacis, & repensionis siue præmij. Sit, inquit, illorum mēsa, ad quam quietis & recreationis, atque refectionis causa accumbunt, breuis pax, quæ in ruinam delinat illis dignam.

24 Ita factum est Excæcauit enim Deus mentes infidelium Iudæorum, vt non fulgeat illis illuminatio Euangelij gloriæ Christi.

26 Iudæ proditoris exitus, & aliorū eiusdem factionis.

27 Cùm tuo iudicio & permissu factū sit, vt ego disciplinam pacis hominum susciperem, castigandus pro ipsorum debitis, illi se auctores huius meæ mortis iactant, grauissimos cruciatus addētes, & tum lætiores narrant, quemadmodum grauiter doleant ij, quos tua causa occidi sinis, tantū abest, vt misericordia ipsorū tangantur.

33 Videbunt modesti, atque contriti, & humiles corde, qualis exitus sit obedientiæ, tolerantiæ, & patientiæ, cùm me ob humiliationem & obedientiam exaltatū conspiciēt, & nomine omnium nominum præstantissimo donatum.

23 יהי שלחנם לפניהם לפח ולשלומים למוקש ׃

24 תחשכנה עיניהם מראות ומתניהם תמיד המעד ׃

25 שפך עליהם זעמך וחרון אפך ישיגם ׃

26 תהי טירתם נשמה באהליהם אל יהי ישב ׃

27 כי אתה אשר הכית רדפו ואל מכאוב חלליך יספרו ׃

28 תנה עון על עונם ואל יבאו בצדקתך ׃

29 ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו ׃

30 ואני עני וכואב ישועתך אלהים תשגבני ׃

31 אהללה שם אלהים בשיר ואגדלנו בתודה ׃

32 ותיטב ליהוה משור פר מקרן מפריס ׃

33 ראו ענוים ישמחו דרשי אלהים ויחי לבבכם ׃

34 כי שמע אל אביונים

יהוה ואת אסיריו לא בזה

Nunquam negligit ac suos
Vinctos sollicitu carceris in specu.

35 יהללוהו שמים וארץ ימים וכל רמש בם׃

35 *Hunc terra, hunc celebrent poli;*
Hunc quidquid liquidis in pelagis meat.

35. 16. Videbunt huius meæ obedientię virtute & efficientia, regnum cælorum hominibus esse apparatũ & adscriptum.

36 כי אלהים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה וישבו שם וירשוה׃

36 *Nam seruare Sionios*
Ciues, restituens mœnia & vrbibus
Sedem perpetuam parat;
Quamque hæres teneat turba fidelium:
Deductum & famulis suis

37 וזרע עבדיו ינחלוה ואהבי שמו ישכנו בה׃

37 *Semen possideat, quique colunt sacrum*
Nomen, progenies pia,
Securi saturis confideant agris.

PSAL. LXX.

Deus in adiutorium meum intende.

ARGVMENTVM.

EIVSDEM ferè sententiæ cum superiori est. Petit Dauid in mediis afflictionibus constitutus, diuinum subsidium, vt possit difficultates victor euadere inuitis ac perturbatis aduersariis, omninoque pudefactis; contrà verò piis, lætis, & ouantibus exemplo illo salutis à Deo allatæ vati se inuocanti. ex quo argumento laudum Deo decantandarum materiam vberem orituram ait. Idem in personam Christi, quam Dauid sæpè sustinuit, aptissimè quadrat.

1 למנצח לדוד להזכיר׃

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid*
ad admonendum.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 אלהים להצילני יהוה לעזרתי חושה׃

2 *ME liberare vt prospicias citò*
PRINCEPS *vt adsis auxilio mihi*
IAS *benignusque æquus idem,*
Accelera ac propera aduocatus.

3 יבשו ויחפרו מבקשי נפשי יסגו אחור ויכלמו חפצי רעתי׃

3 *Turpem repulsam principe te ferant,*
Quicunque quærunt hanc animam, malum
Optant meumve; & hos retrorsum
Dedecus amoueat pudendum.

 Probrum

4 Probrum reuersi in præmia perferent,
Vah, vah, ſolent qui dicere; gaudium
5 Te ſed petentes atque dulcis
Lætitia exhilarabit omnes.
Tuæ ſalutis munera quique amant,
Dicent ouantes: Maxima PRINCIPIS
Sit culta maieſtas, & omne
Perpetuò celebrata in æuum.
6 Ergo ipſe egenus, pauper, inops, precor
PRINCEPS *meum te præſidium, mihi.*
Te ſoſpitalem, nil moratus
Accelera ô mihi proſper IAS.

5 Principis Dei, qui res hominum curat, et piis ſalutem efficit, impiis verò iudicium facit ſeuerum.

4 ישובו על עקב בשתם האמרים האח האח׃
5 ישישו וישמחו בך כל מבקשיך ויאמרו תמיד יגדל אלהים אהבי ישועתך׃

6 ואני עני ואביון אלהים חושה לי עזרי ומפלטי אתה יהוה אל תאחר׃

PSAL. LXXI.

In te Domine ſperaui, non confundar in æternum.

ARGVMENTVM.

SVPERIORIS Pſalmi argumentum hoc carmine amplificatur multis & elegantibus partitionibus. Nam Dauid cùm videret ad extremū vſque vitæ ſuæ diem non defore ſibi æmulos, inuidos, publicarum perturbatores rerum & ſeditioſos; indeque & populo calamitates impendere multas, & ipſius propoſito de diuina religione colenda & ſtabilienda magnam perturbationem, atque adeò Dei honori & veritati apud mortales eſſe detrahendum, qui affirmarent ſcilicet, vel Dauidis regnum non conſtare conſilio & oraculo diuino, vel diuinum eloquium ſibi non conſtare: has rationes omnes apud Deum exponit, quem ſtudioſiſſimè precatur, vt quæ in ſe ſemel ſua benignitate cœpit, virtute ac ſapiētia ad finem vſq. perducat. idem Pſalmus ad Chriſtum magno myſterio atque certiſſimo argumento refertur.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 IAS *in te confiſum ne me irrita ſpes hæc*
Pudore turbans vrgeat ſollicitudinibus.
2 Iuſtus vt es, facilisque, aurem mihi flecte benignam;
Defende, ſerua ſoſpitem, ne mala me perimant.
3 Tu mihi præſidium ſis arx adeundaque ſemper
Tu firma rupes, & ſalus ſit tibi chara mea.
4 Eripe mí DEVS *èque manu palmaque maligni;*
Atque improborum viribus, ſæuitiaque graui.

1 בך יהוה חסיתי אל אבושה לעולם׃
2 בצדקתך תצילני ותפלטני הטה אלי אזנך והושיעני׃
3 היה לי לצור מעון לבוא תמיד צוית להושיעני. כי סלעי ומצודתי אתה׃
4 אלהי פלטני מיד רשע מכף מעול וחומץ׃

5 כי אתה תקותי אדני יהוה מבטחי מנעורי׃

5 IAS *tu* DOMINE *ô teneris fiducia ab annis*
Tutela præsens semper & spes mihi certa manes.

6 עליך נסמכתי מבטן ממעי אמי אתה גוזי בך תהלתי תמיד׃

6 *In te ex visceribus sum nixus, matris & aluo*
In lucis vsum me refers, conspicuumque diem.
Argumenta mihi laudum cumulata tuarum,
Quæcunque voluens cogito, tempora sufficiunt.

7 כמופת הייתי לרבים ואתה מחסי עז׃

7. *Portentum videor multis, tam dura superstes*
Vincens pericla: tu sed es robora magna mihi.

8 ימלא פי תהלתך כל היום תפארתך׃

8 *Ore tuam pleno laudem assiduisque diebus,*
Tuumque honorem gratulãs atque decus referam.

9 אל תשליכני לעת זקנה ככלות כחי אל תעזבני׃

9 *Viribus exuerit cùm me damnosa senectus,*
Desertor haud me linquito subsidio vacuum.

10 כי אמרו אויבי לי ושמרי נפשי נועצו יחדו׃

10 *Hostes in me etenim dicta instituêre maligna,*
Captantque vitam qui meam, consuluere simul.

11 לאמר אלהים עזבו רדפו ותפשוהו כי אין מציל׃

11 *Deseruit* DEVS *hunc, aiunt, comprẽdite captum;*
Iam iam sequuti, nemo quem suscipit eripere.

12 אלהים אל תרחק ממני אלהי לעזרתי חישה׃

12 *Ne procul ô* DEVS *absistas, mihi mî* DEVS *adsis*
Festinus, vt me liberes, auxilioque iuues.

13 יבשו יכלו שטני נפשי יעטו חרפה וכלמה מבקשי רעתי׃

13 *Auersi hanc animam qui quærunt perdere, finis*
Exterminatos turpiter dissipet atque pudor.

14 ואני תמיד איחל והוספתי על כל תהלתך׃

14 *Semper ego adiiciam mî spem, semper tibi laudes*
Præter tot olim debitas soluere constitui.

15 פי יספר צדקתך כל היום תשועתך כי לא ידעתי ספרות׃

15 *Iustitiam narrabo tuamque tuasque salutes*
Totis diebus, terminos nescio nam numeris.

16 אבוא בגברות אדני יהוה אזכיר צדקתך לבדך׃

16 *Ingrediar narrare* IAE DOMINI *inclyta gesta,*
Esto tuam mihi satis dicere iustitiam.

17 אלהים למדתני מנעורי ועד הנה אגיד נפלאותיך׃

17 *Me* DEVS *à primis docuisti protinus annis,*
Miranda narrẽ quæ tua atque hactenus enumerẽ.

18 וגם עד זקנה ושיבה אלהים אל תעזבני עד אגיד זרועך לדור לכל יבוא גבורתך׃

18 *Vsque in canitiem extremam seniumque recuruum*
Ne linque vatem numinis me historicumque tui.
Integer ætatique meæ, sobolique futuræ
Tui stupendam brachij vim referam memorans;

5 Omne id quod sum secundũ naturam, secundum miraculum, secundum electionẽ, totus, inquam, te auctore consto.
David natus est Dei voluntate & consilio, ac beneplacito. Sed secũdus David Christus, cùm naturæ cõmunis modum in genitura & ortu excesserit, Dei virtute conflatus, & sanctus vocatus filius Dei est.

7 Vt vltra communẽ vsum magnis beneficiis à te auctus sum, sic etiam magnos labores & ærumnas ingentes vsque ad miraculum fero: sed hoc etiam ex tua virtute & efficientia est: idq. ego profitebor semper.

9 Quod in Dauide senectutem, in Christo tempus morti proximũ interpretamur.

15 Non possum numerare beneficia in me tua, ideò nullum statuo laudibus decãtandis numerum aut modũ, sed perpetuos dies consecro.

16 Cùm gesta quæ Deus hominum causa gessit potẽtissimus, narrare ingressus fuero, tamen in iustitia illius solummodo cõmemoranda, nedum narranda totum tempus insumere potero. namque à primis annis habeo quæ narrẽ à me obseruata; quid si antiqua etiam narraturus essem?

 Iusti-

19 *Iustitiā* DEVS *atq. tuam* DEVS, *æthera ad, altā,*
Et magna facta, par tibi, quisve secundus erit?

20 *Indice te mala multa, angusta ac tristia sensi;*
Vitam quietam, redditus sed mihi, restituis:
Depresso è terræ centro latebrisque profundis
Sublimem in altū me locum dux bone tu reuocas.

21 *Auges ipse meam, quo magnus dicar, opum vim;*
Solaris idem me & foues redditus ipse mihi.

22 *Nablio & ipse etiam pleno, cytharaq.* DEVM *te*
Meum canam, sanctū Israel; teque tuamq. fidem:

23 *Et fidibus mixtum referent labia hæc quoq. carmē;*
Dexterq. quam redemptor hāc erueras animam.

24 *Iustitiam cunctis meditata hæc lingua diebus*
Tuam requiret, consonis vocibus vt referat;
Cùm mihi consiliis iunctis mala multa parantes
Turpis repulsa mouerit, vestieritque pudor.

10 Grauissimos & plurimos dolores Christus sensit, patre ita consulente ad nostram salutem, reuocatus est ab inferis, morte, & sepulchro.

21 Christi regnū diuina efficientia amplificatum, hoc Dauidis amplitudo significauerat.

19 וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדלות אלהים מי כמוך׃ 20 אשר הראיתנו צרות רבות ורעות תשוב תחיינו ומתהומות הארץ תשוב תעלנו׃

21 תרב גדלתי ותסב תנחמני׃

22 גם אני אודך בכלי נבל אמתך אלהי אזמרה לך בכנור קדוש ישראל׃ 23 תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר פדית׃

24 גם לשוני כל היום תהגה צדקתך כי בשו כי חפרו מבקשי רעתי׃

PSAL. LXXII.

Deus iudicium tuum regi da.

ARGVMENTVM.

HVIVS Psalmi, vt cæterorum superiorum, auctorem Dauid fuisse credimus, qui Salomoni filio in regni successionem assumpto, faustam gerendarum rerum, publicæque administrandæ rei rationem, & integram perpetuamque regni atque gloriæ seriem precatus, Christi ex prosapia sua orituri, regisque à Deo constituendi imaginem viuam expressit. precatur in primis sapientiam, atque illam præcipuè sapientiæ partem, quæ iudiciū iustitiaque vocatur, ad res publicas gubernandas apprimè necessariam, quæ in populorum rationibus & causis iudicandis cùm integrè versatur, pacem & beatam tranquillitatem parit, & gloriam atque famam gubernatori conciliat. eam gloriam perpetuam fore ait, & manifestam per totum orbem, vtpote Deo auctore ortam, cuius consilium & beneplacitum manifestum hominibus fore prædicit. Hac adeò imagine apertè significatur ea ratio, quam Christus in gubernanda per Euangelij virtutem, & Spiritus sancti præsentiam & efficientiam Ecclesia perpetuò obtenturus erat, atque ea gloria, quam ex eo munere ita administrato, sibi etiam Dei iudicio & consilio erat comparaturus.

1 *Salomoni.*

1 לשלמה

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

Regi

אלהים משפטיך למלך תן וצדקתך לבן מלך׃

Regi iura DEVS *da tua, filio ac*
Regis iustitiam confer amabilem,

2 ידין עמך בצדק ועניך במשפט׃

2 *Æquus quá populum iudicet is tuum*
Princeps, atque inopes regat.

3 ישאו הרים שלום לעם וגבעות בצדקה׃

3 *Montes huic populo atque huic iuga collium*
Pacem compositi temporis afferent:

4 ישפט עניי עם יושיע לבני אביון וידכא עושק׃

4 *Hic iudex inopum, ac; hic violentiæ*
Vindex, pauperibus salus.

3.4 Veras integri & optimi principis artes præstabit te auctore, qui non abutatur potentia, sed vtatur integerrima iustitia.

5 ייראוך עם שמש ולפני ירח דור דורים׃

5 *Te dum Solque die, Lunaque noctibus*
Præsint assiduis luminibus, colent
Te sæclis soboles postera posteris,
Regem te & metuent bonum.

5 Hæc rectissimè quadrant in Christũ.

6 ירד כמטר על גז כרביבים זרזיף ארץ׃

6 *Ceu detonsa cadens prata rigat vagus*
Imber, ceu pluuiæ roribus imbuunt
Tellurem, viridi & gramine vestiunt,
Flore ac purpureo beant:

7 יפרח בימיו צדיק ורב שלום עד בלי ירח׃

7 *Sic hoc rege piis plurima pax fluet,*
Vt ius perpetuo tempore floreat;
Donec Luna suo deficiens loco
Menses auferat ac dies.

8 וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ׃

8 *Is cuncta imperio prospiciet sacro;*
Externum mare quæ claudit & intimum,
Vnde & prima caput flumina proferunt
Terræ littora ad vltimæ.

8 Christi regnũ per omnes orbis terrarum partes propagandum amplificandumque.

9 לפניו יכרעו ציים ואיביו עפר ילחכו׃

9 *Siluanus, genibus iam minor Æthiops*
Hunc lincto ac veriti puluere supplices
Hostes hunc precibus; muneribus colent
Regna hunc Punica præstitis.

10 מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו מלכי שבא וסבא אשכר יקריבו׃

10 *Hunc qui regna tenent per maris insulas*
Reges aßiduis muneribus petent;
Hunc reges Arabum: debita proferent
Dona huic Æthiopes Sabæ.

9 Non modò ciuitatum incolæ, sed rustici & rudissimi homines, imò remotissimi & simplicissimi, qualis Aethiopũ natio est, hunc principẽ adorabunt, Afri etiã, Carthaginenses, Itali, Galli, & Hispani, qui eam partem incolunt, ad quam nauibus itur.

10 Legatur liber Phaleg in Apparatu sacro.

11 *Huic se præpositi gentibus omnibus*
Reges prouoluent, illius & ferent
Gentes seruitium, quot varijs tenent
Orbem legibus ac modis.

יא וישתחוו לו כל מלכים כל גוים יעבדוהו

12 Pusilli gregis custos Christus bonus pastor, qui animam suam ponat pro ouibus suis.

12 *Defendet querulum namque inopem, auxili*
Dignum, sed vacuum; tutor erit viro
Quem constricta premens pauperies agit,
Ac vis ditior opprimit.

יב כי יציל אביון משוע ועני ואין עזר לו

13 Contritos & mites seruat Christus: eos qui perseuerauerint vsque in finem, summo honore afficit.

13 *Defectásque animas ille salutifer*
Seruabit redimens ne pereant mala
14 *Fraude aut vi immodica; valde etenim sibi*
Horum charus erit cruor.

יג יחס על דל ואביון ונפשות אביונים יושיע

14 מתוך ומחמס יגאל נפשם וייקר דמם בעיניו׃

15 Christus ditat suos donis admirandis. lege Apocalypsis 1. 2. & 3. caput. Salomon liberalis fuit, quia ditissimus.

15 *Viuentémque inopem prouidus asseret,*
Donabitque Arabum torquibus aureis,
Hunc semper precibus concilians suis
Omni ac muneribus die.

טו ויחי ויתן לו מזהב שבא ויתפלל בעדו תמיד כל היום יברכנהו׃

16 Summa temporũ felicitas ętate Salomonis. Magna per Christum hominũ prosperitas Euangelij virtute, quam sacramenta referunt diuina.

16 *Farrisque exiguum vertice in arduo*
Montis, ceu Libani cedriferi nemus,
Densa fruge strepet, terra frequens viro,
Vrbi vt gramina proferet.

16 יהי פסת בר בארץ בראש הרים ירעש כלבנון פריו ויציצו מעיר כעשב הארץ׃

17 *Eius perpetuò nomen erit sacrum,*
Nomen, quod soboles plurima proferet,
Dum præsens facie ex ætheris axibus
Sol effulserit aurea.

17 יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו ויתברכו בו כל גוים יאשרוהו׃

In semine Abrahę Christo Iesu benedicentur omnes familię terræ.

Huius mirifico munere Gentibus
Cunctis plena fluet diua beatitas;
Hunc gentes celebri carmine maximum
Dignúmque imperio canent.

18 Ergo sanctificetur nomẽ Dei, adueniatq́; regnum eius; ille enim solus hanc admirandam salutem humano generi effecit, quã nemo homo sibi efficere poterat.

18 IAS *imperio floreat. vnico*
PRINCEPS *ille bonus, qui* DEVS *Israel*
Dictus, solus habet mirificis modis
Mira exponere munera.

18 ברוך יהוה אלהים אלהי ישראל עשה נפלאות לבדו׃

Cuius

19 וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן׃

19 *Cuius magnificum nomen in vltimas*
Oras amplificans fama ferat memor;
Et terram peragrans gloria compleat
Omnem numinis illius.
Explorata diu hæc consilia exitum
Faustum pollicitis contiguum bonis
Optare ac petere, & credere confore, &
Expectare iubent pios.

Amen, Amen.

20 כלו תפלות דוד בן ישי׃

20 *Consummatæ sunt preces Dauid filij Isai.*

PSALMORVM LIBER III.

PSAL. LXXIII.

Quàm bonus Israel Deus.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic disputationem de Dei erga homines prouidentia continet, quæ bonis viris negotium interdum facessit præsentem improborũ prosperitatem spectantibus, quam hic exactè depictam videmus, sed eandem ad exitum vsque obseruatam & notatam, breuissimam vel nullam potius, ac felicitatis nomine indignam tandem intelligentibus, alia cogitatio subit, & confirmatur, pietatis atque virtutis nunquam deserendæ, quippe cuius fructus & vsus suauissimus, vtilissimus, ac perpetuus auctore Deo sit.

1 מזמור לאסף

1 *Psalmus Asaph.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

אך טוב לישראל אלהים לברי לבב׃

AT nempe si mens purior Israel
Constet, probandus constat itẽ DEVS
Iis, quos tueri nomen almum
Cura tenet, studiúmque rectum.

2 ואני כמעט נטיו רגלי כאין שפכו אשרי׃

3 *O me (referre exempla iuuat mea)*
Quàm penè iniquo corrueram pede;
Namque inquietis iam lababam
Consiliis temerare gressum.

1 Optima ratio disputandi de prouidentia, sumitur ex contemplatione Dei, qui Iacob humilitatem ad Israelis dignitatem vsque euexit; ideò qui sapienter & purè hãc partem cognoscere cupiunt, Dei Israelis eloquia eiusque vias obseruent.

2 Ego ipse permotus iis argumẽtis fui, quibus hominũ proborum animi aliquando mouentur improborum spectata prosperitate. quod quidem spectaculum vulgares & stultiores vehemẽter perturbare solet, atque interdũ de sana sententia deiicere.

Nam

3 *Nam me soluto proposito inuidum*
Vulgi profani stultitia abstulit,
Florere dum cerno beatos,
Quos furor improbitasque versant.

3 כי קנאתי בהוללים שלום רשעים אראה:

4 Non sunt in miseriis vitæ, ita vt mori optent, & nō possint, sicut miseris accidit semper, his est mors inexpectata & improuisa, ideoque minus grauis. viuunt prætereà validi & robusti, pingues, carnosi, delitiis pleni.

4 *Non obligatis hos retinet diu*
Mors lenta vinclis; viuida roboris
Vis constat illis, instar aulæ
Præualidæ, solidata pingui.

4 כי אין חרצבות למותם ובריא אולם:

5 Pestis, fames publica, & bellum, labor etiam, indigentia, & mæstitia hos minimè omniū tangūt: fruuntur pro voto & animi sententia rebus cupitis.

5 *Mortalium hos non ægra molestia,*
Humana plaga aut tentat, vt insolens
6 *Hos torque commendet superbo,*
Vestiat & violentus ardor.

5 בעמל אנוש אינמו ועם אדם לא ינגעו:

6 לכן ענקתמו גאוה יעטף שית חמס למו:

7 *Queis crassa pingui sors adipe editur*
Erumpet ipsis ex oculis, licet
His ampla cordis vota surgant,
Exitus exuperat secundus.

7 יצא מחלב עינמו עברו משכיות לבב:

8 Cùm sint malorum ignari laborum, superbissimè loquuntur contra Deum & homines. Proferunt in verba, Hebraicus idiotismus, pro, Proruunt temerè & insolenter.

8 *Sic dum liquescunt, improba proferunt*
Iniuriarumque ac violentiæ
In verba, fastuque insolenti
Alloquijs furiantur altis.

8 ימיקו וידברו ברע עשק ממרום ידברו:

9 *Ore & scelesto sidera tangere, &*
Sermone cælum tundere perfido
Audent, & infreni per omnem
Lingua adeunt temerantque terram.

9 שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ:

10 Ex quo fit, vt post acerbos molestiarum haustus populus pius, sed vulgaris adhuc cōsilii, vt plerique omnes homines sunt, in disputationē diuinæ prouidentiæ deducatur,

10 *Ergo (labore ac non sine maximo)*
Haurire plenas mæstitijs aquas
Eius coactus nec quietis
Huc animis populus redibit:

10 לכן ישיב עמו הלם ומי מלא ימצו למו:

11 *Vt dicat, Ecquid noscere creditur*
FORTIS? *superno an constat in æthere*
Humana noscendi facultas,
Aut superos tenet vlla cura?

11 ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון:

Isti en

12 הנה אלה רשעים ושלוי עולם השגו חילו:

12 *Isti en nefandis moribus impij*
Mundi quietos continuant dies,
Quos res beatis apparata,
Vis & opum cumulata complet.

13 אך ריק זכיתי לבבי וארחץ בנקיון כפי:

13 *Purgare frustra cor studui meum,*
Frustraque palmas innocuas lauo

14 ואהי נגוע כל היום ותוכחתי לבקרים:

14 *Certè, ac diebus manè cunctis*
Arguor assiduèque plector.

15 אם אמרתי אספרה כמו הנה דור בניך בגדתי:

15 *Si dico, sanè sic referam, quasi*
Hæc filiorum conditio notet
Vitam tuorum, falsus ipse
Colligo dum temerè, fefelli.

16 ואחשבה לדעת זאת עמל היא בעיני:

16 *Si scire certo examine cogitem*
Hæc, explicanti perpetuus labor,
Et fluctuantis cura mentis
Ante meos oculos oberrat.

17 עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריתם:

17 *Arcana donec* FORTIS *in abdita*
Mens me vt venirem commonuit mea,
Horum notaremque, vt supremus
Exitus, vt recidatque finis.

18 אך בחלקות תשית למו הפלתם למשואות:

18 *Nempe hos locis tu sistere lubricis*
Das, & ruinis exitialibus
Impellis, vt scissos repente

19 איך היו לשמה כרגע ספו תמו מן בלהות:

19 *Comminuat cita vis pauorum:*
Nocturna qualem somnia imaginem

20 כחלום מהקיץ אדני בעיר צלמם תבזה:

20 *Excussa perdunt terribilem prius,*
IAS *eorum magna in vrbe*
Spectra dabis vigilata temni.

21 כי יתחמץ לבבי וכליותי אשתונן:

21 *Iam cor mi aceto ferbuerat, mei*
Renes me acuti pungere cœperant;

22 ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך:

22 *Ignarus atque excors apud te,*
Quadrupedes veluti, stupebam.

13 Indoctiorum oratio, quam Psaltes etiā ad suam personam refert.

15 Si dixero, me narraturum & expositurum hanc conditionē esse communem in ætate nostra, vt improbi prosperè, probi verò miserè agant, & velim ita statuere; videbor tamen fefellisse inducendo, quoniam non omnino omnes homines hęc formula tenet. video enim quosdā improbos aduersis etiam rebus angi, probos nonnullos beatè & quietè vitam traducere, sed plerūq. aliter accidit, itaq rationem certam ingenio statuere non possum, atq. ideò in perpetuo labore versor, dum hæc mente reuoluo.

17 Tandem ex diuinis eloquiis didici cogitare & cognoscere veritatem huius quæstionis.

18 Nēpe, animaduerto illos tolli in altum, vt casu grauiore ruāt.

21. 22 Profectò si rationibus & disputationibus ex humano profectis ingenio agere intenderē, insanire prorsus possem.

23 At quũ te ducem & doctorem sequor Deus, tunc rectè sapio rerum causas, et euenta cognosco.

23 *Quumque ipse tecum semper obambulem,*
Dextram tenentem teque sequar meam;

23 ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני׃

24 *Ductum tuo me vera cepit*
Gloria consilioque fultum.

24 בעצתך תנחני ואחר כבוד תקחני׃

25 Denique cognoui nullam esse in cælis neque in terris beatitudinem veram, certã, & solidã homini, nisi in te vno; quem qui habet, beatissimus est, quamuis cęteris ad vitam commodis rebus careat, imò quamuis ægrotus sit, & membrorum etiam vigore destitutus.

25 *Cælo sed omni quis mihi? nec velim*
Terris, neque optem quem socium tibi.
Desit mihi vel cor, caro vel

25 מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ׃

26 *Deficiat tenuata membris:*
Munimen amplum, robur & est mei
Cordis, neque vnquam deficiens DEVS:

26 כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי אלהים לעולם׃

27 Cæteri qui aliud bonum præter te quęrunt, adulteri sunt, & præcipitium sibi moliuntur.

27 *A te peribunt sed remoti;*
Te & violans cadet ecce adulter.

27 כי הנה רחקיך יאבדו הצמתה כל זונה ממך׃

28 Igitur dum tu adsis mihi propinquus, ego beatꝰ, & lætus verissimè ero. hoc itaq. tui amandi, teq. laudandi studio teneri volo.

28 *Hoc, ipse dicam, si experiar* DEVM
Semper propinquum, me iuuat, atque HERO
Fidisse in vno semper IA,
Cuncta tua & memorare facta.

28 ואני קרבת אלהים לי טוב שתי באדני יהוה מחסי לספר כל מלאכותיך׃

PSAL. LXXIIII.

Vt quid Deus repulisti in finem.

ARGVMENTVM.

VATICINII nomine appellari Psalmus hic rectè potest: namque Psaltes futuram populo Dei post Babylonica tempora calamitatem præuidens, à vicinis, finitimis, & remotis etiam gentibus allatam adeò grauem, vt ipsos etiam populi ipsius homines in dubitationem de diuina erga se ac singulari prouidentia impelleret, hunc Psalmum composuit, cui ob eam rem Animaduersionis nomen fecit; continentẽ affectuosissimas erga Deum preces querimoniis plenas, de statu religionis penè iam labefactato; quem à Deo potentissimo & misericordissimo instaurari, imò amplificari & confirmari cupit, orat & sperat, atque adeò sibi ipsi per fidem & spem promittit. Animaduertendum autem est, animaduersionem hanc ad Christianæ Ecclesiæ tempora pertinere.

Admonitio Asapho.

1 משכיל לאסף

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 *NAm cur* DEVS *remotiùs reieceris*
Nullo reducens tempore?
Tuusque nasus in pecus fumat tuum,
Queis pastor ipse accesseras.

למה אלהים זנחת לנצח יעשן אפך בצאן מרעיתך׃

Memento

2 זכר עדתך קנית קדם גאלת שבט נחלתך הר ציון זה שכנת בו:

2 *Memento qualis comparatus iam tibi*
Grex, ac redempta quæ tribus:
Illa, est quæ amato lecta patrimonio
Sione monte in inclyto;
Terris magis quem cæteris elegeras
Tuo fouendum numine.

2 Scimus nostra culpa nobis esse allatam hanc ruinam; sed memento tamen ruinam esse regni tui, nõ quo tu indigeas, sed quo delectatus fueris ex misericordiæ tuæ benignitate ac proposito: itaque tuis rebus tuæque possessioni consule.

3 הרימה פעמיך למשאות נצח כל הרע אויב בקדש:

3 *Attolle gressus vastitatum vindices*
Diu iacentumque vrbium:
Nam sancta multus hostis impetens loca
Ausu maligno polluit.

3 Hostes Ecclesiæ visibiles & inuisibiles innumeri, diabolus, pagani, infideles, hæretici, apostatæ, inutilis doctrinæ magistri & auctores.

4 שאגו צורריך בקרב מועדך שמו אותתם אתות:

4 *Fremuntque rugiuntque in tuis conuentibus;*
Ac nomen angustant tuum:
Panduntque latè signa, signa iam sua,
Malo locata & omine:

4 Nomen cultumque tuum imminuũt, angustãtque, nõ ita celebrari sinentes, vt decebat; illi autem sua studia promouent & propagant.

5 יודע כמביא למעלה בסבך עץ קרדמות:

5 *Insignis alto monte notus vt fragor*
Bipennibus duris sonat,
Quas in supernis silua ramis arborum
Tulit reciso stipite:

6 ועת פתוחיה יחד בכשיל וכילפות יהלמון:

6 *Cælata quondam, trita nunc sunt malleis,*
Tusa & securi barbara:

6 Omnia ornamenta tẽpli tui magno artificio cælata & sculpta, malleis trita sunt & contusa. Quis nõ, hæc mysteria, si intelligat, amarissimè fleat?

7 שלחו באש מקדשך לארץ חללו משכן שמך:

7 *Ædemque flammis torridis sanctam tuam*
Misere sæuisque ignibus;
Sedis dicatæ ac nomini tuo domum in
Terra prophanè polluunt.

8 אמרו בלבם נינם יחד שרפו כל מועדי אל בארץ:

8 *Dixere secum, Diruamus hæc simul;*
Conuentus vndique ardeat:
Quicunque terra constitit prius sacra,
Cesset perustus ignibus.

9 אותתינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה:

9 *Iam signa nusquam nostra, nusquam visitur*
Propheta, nullus cognitor,
Qui certa nobis indicare tempora
Modumque casibus queat.

9 Videmus inimicos intentos & attentos ad nostri cultusq. tui demolitionem; desideramus interim tua illa antiqua signa, quibus te nobis singulariter prospicientẽ probabas. caremus prophetis qui responsa à te referant, rationẽque indicent restituendæ rei nostræ, quam ob rem videmur à te esse neglecti.

Quous-

10 Sed si nobis ob culpam nostram fauere nolis, tamen cur non resistis inimicis tuis apertissimis? qui te non offendunt modò, verùm detestantur etiam.

10 *Quousque probra pressor ingeret* DEVS?
Illudet hostis ac tuum
Nomen nefandis semper ausis impius
Nullo repulsus tempore?

10 עד מתי אלהים יחרף צר ינאץ אויב שמך לנצח׃

11 *Manum quid vltrà auertis? eia dexteram*
Exprome de sinu tuam.

11 למה תשיב ידך וימינך מקרב חוקך כלה׃

12 Cùm præsertim tibi proprium & certum consilium esse salutis populo tuo efficiendę, iam olim multis signis, miraculis rebusque gestis ostenderis.

12 *Antiquo ab vsque* REX DEVS *mi tempore*
Terræ salutifer manens:

12 ואלהים מלכי מקדם פעל ישועות בקרב הארץ׃

13 *Tu diuidebas vi tua mare, intra aquas*
Frangens draconibus caput.

13 אתה פוררת בעזך ים שברת ראשי תנינים על המים׃

14 *Tu contudisti cete magni vertices,*
Voranda præbens fercula:
Queis cunque sedes tesqua cedunt arida
Magnis adusta solibus.

14 אתה רצצת ראשי לויתן תתננו מאכל לעם לציים׃

15 *Erupit isto rupe fissa numine*
Fons, riuus atque ductilis:
Tuisque iussis aruere flumina
Lymphis repressa turgidis.

15 אתה בקעת מעין ונחל אתה הובשת נהרות איתן׃

16 Non solùm rerũ omnium, sed temporũ quoq. potestas & imperium tuum est, itaq. temporum vis impedire te nõ potest, neq. vicissitudo vllà tẽporis te remorari. constãt enim tẽpora temporũque partes etiam minutissimę, te auctore: & si qua vis est diei & nocti, ad mutationem rerum ex te est.

18 Constant hostes tui in perfidia & malignitate. constabis etiam tu prouidentia ac benignitate erga Ecclesiam tuam vnicam catholicam, & quæ nullum habet alium sponsum præter te, tanquã turtur.

16 *Tuus dies est, furua nox paret tuis*
Iubarque, Solque legibus:
Stetere cuncti te iubente termini
Terræ futuri immobiles.

16 לך יום אף לך לילה אתה הכינות מאור ושמש׃

17 *Hiems & æstas imperata munia*
Fictore te custodiunt.

17 אתה הצבת כל גבולות ארץ קיץ וחרף אתה יצרתם׃

18 *Hostis memento probra quanta numini*
IAE *superno fuderit;*
Insana quantum turba nomen spreuerit,
Te sæpè prouocans, tuum.

18 זכר זאת אויב חרף יהוה ועם נבל נאצו שמך׃

19 *Feris tuæ ne prode vitam turturis*
Disperdere heu phalangibus:
Gregem tuorum néve longa pauperum
Obliuione desere.

19 אל תתן לחית נפש תורך חית עניך אל תשכח לנצח׃

Attende

20 הבט לברית כי מלאו מחשכי ארץ נאות חמס׃

19.20 Allusio ad diluuij tempora.

20 *Attende pacto, attende tandem fœderi,*
Quod saluus orbis audijt:
Nam plena terræ sunt profunda pascuis
Tenebricosæ iniuriæ.

21 אל ישב דך נכלם עני ואביון יהללו שמך׃

21 *Læsus querela ne erubescat irrita*
Te dum requirit arbitrum:
Vt nomen istud turba egena pauperes
Dignis loquantur laudibus.

22 קומה אלהים ריבה ריבך זכר חרפתך מני נבל כל היום׃

22 Conclusio & epilogus. litem tuam tibi curæ esse volumus, vti proposueramus initio.

22 *Sta, surge* PRINCEPS, *ac tuam tu litiga*
Litem tremendo numine;
Memorque cerne probra, quæ iacit die
Insana gens omni tibi:

23 אל תשכח קול צרריך שאון קמיך עולה תמיד׃

23 *Vocemque nec te tam prementum neglige*
Clamore sæpè, quem tibi
Infesta turba semper vsque in æthera
Tollit tumultu feruido.

PSAL. LXXV.
Confitebimur tibi Deus.

ARGVMENTVM.

CVM superioris Psalmi huius etiam sententia connectitur; quo Asaph prophetico spiritu impulsus, gratulatur Deo salutari iudici integerrimo, qui populo salutem, quam sibi præuidendam ostenderat, esset effecturus, iudicatis omnibus Ecclesiæ aduersariis & inimicis, iisdem ad grauissimas pœnas luendas iustissimo iudicio addictis: repub. Ecclesiastica omni instaurata & amplificata, quam anteà offensus affligi aliquandiu & vexari atque exerceri passus fuerat, sed non tam grauibus ærumnis; vt longè maioribus & durioribus impij affligendi non sint.

1 למנצח אל תשחת מזמור לאסף שיר׃

1 *Ad præstantem, Ne corrumpas. Psalmus Asaphi Canticum.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 הודינו לך אלהים הודינו וקרוב שמך ספרו נפלאותיך׃

2 Apertissime gratulationis carmen tibi debemus, cuius nomē nobis propinquū est, quemadmodū multa mirabilia ex te profecta testantur.

2 *TE gratulati dicimus ô* DEVS,
Te gratulanti laude fatebimur:
Miranda nomen facta & ista
Esse tuum referent propinquum.

3 *Cùm dictus adſit, iudice me, dies,*
4 *Tunc æqua dicam iura: licet fluat*
Cultore tellus cum ſuo, vſque
Cuius ego ſtatui columnas.
5 *Inſanientes commonui vetans,*
Inſana tandem ſtultaque ſiſtite
Patrare, cornu tu & ſuperbum
Tolle minus genus impiorum.
6 *Iſtudque cornu tollite ne altius;*
Ceruice neu vos craſſa loquamini in-
7 *tenta; neque ortu nec cadenti*
Gloria ſole venit neque Auſtro.
8 *Iudex* DEVS *namque integer illius*
Demergit imo puluere verticem;
Hunc ſed decora ſede in altis
Collocat ex humili cathedris.
9 *Nam rubra vini pocula miſcuit*
IAS, *manu quæ plena tenet graui,*
Humore certè effudit ex hoc;
Fæx tamen hic reſidet tremenda.
Hanc ſuget, hanc & combibet impius,
Quemcunque tellus continet infima.
10 *Idque ipſe narrabo per omnes*
Sæpè dies memor & reponam:
Pſallamque, LVCTANS *quem coluit,* DEO:
11 *Cuncta impiorum & cornua conteram:*
Aſt efferentur iuſti in altum
Cornua, conſpicuusque vertex.

3 Verba ſunt Pſaltis. Ipſe ego, inquit, tantū intellexi de diuini iudicij rationibus, docente Deo, vt ſententiam ferre poſſim iuſtiſſimam de rerum humanarum exitu.

4 Quanquam enim omnia turbari viderentur mihi, & cælum terræ miſceri, tamen iam ſingula in locum ſuū animo & cogitatione repoſui, ita vt quàm rectiſſimè omnia cōſtare affirmem. Poteſt eſſe Dei oratio, ſed ſimplicius, vt ſit vatis à Deo edocti.

5 Res autem ita habet: nihil caſu fit in mundo, omnia videt & iudicat Deus: quam ob rem ego dixi improbis, vt ab improbitate deſiſterent, alioquin iudicium erga ſe Dei ſeueriſſimum experturis.

6 Non enim naturale aut fatale ex aſtris, aut aliás ex locis atq. ſedibus terræ conſtat ſuperbia, ambitio, atq. excellentię opinio hominibus, ſed ex ipſorum ſtudio & cōſilio illi in hanc cogitationem incumbunt, veluti naturale & congenitum eſſet quibuſdam extolli, aliis opprimi & vexari.

7 Id apertiſſimè oſtēdit Deus, qui quoſdā, quos rerum, opum ac diuitiarū copia, ſummaque potentia elatos videramus, iuſto iudicio deprimit, & præcipites deiicit, alios tenues & humiles extollit: ita nos depreſſos reſtituet & amplificabit; illos verò elatos & inſolentes deturbabit & conteret.

8 Namque Deus miſcuit poculum amarū peccatoribus nobis, populi ſui hominibus aliquid effudit guſtandum ob noſtra delicta, ſed acerbiſſimam partem reſeruauit improbis & impiis omnibus. id ego cognitum narrabo, & factum commemorabo; atque celebrabo Deum, qui Iacob ex humili conditione in ampliſſimam eduxit.

LVCTANS idem valet quod IACOB.

3 כי אקח מועד אני מישרים אשפט:
4 נמגים ארץ וכל ישביה אנכי תכנתי עמודיה סלה:
5 אמרתי להוללים אל תהלו ולרשעים אל תרימו קרן:
6 אל תרימו למרום קרנכם תדברו בצואר עתק:
7 כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים:
8 כי אלהים שפט זה ישפיל וזה ירים:
9 כי כוס ביד יהוה ויין חמר מלא מסך ויגר מזה אך שמריה ימצו ישתו כל רשעי ארץ:
10 ואני אגיד לעולם אזמרה לאלהי יעקב:
11 וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק:

PSAL. LXXVI.

Notus in Iudæa Deus.

ARGVMENTVM.

Hoc cantico docet Asaph, Deum illum mundi totius gubernatorem maxima & apertissima virtutis, prouidentiæ & fortitudinis suæ testimonia omni orbi dedisse in Ecclesia olim Israelitarum, postea Christianorum defendenda, gubernanda, & amplificanda.

1 למנצח בנגינת מזמור לאסף שיר׃

1 *Ad præstantem in Neghinoth, Psalmus Asaphi canticum.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 נודע ביהודה אלהים בישראל גדול שמו׃

2 *NOtior Iuda* DEVS *est in omni,*
Illius magnum celebratque nomen

3 ויהי בשלם סכו ומעונתו בציון׃

3 *Israel, fixit Solymæ ac Sione*
Remque domumque.

4 שמה שבר רשפי קשת מגן וחרב ומלחמה סלה׃

4 *Ille & ignitas ibi fregit arcus*
Cuspides, scutum, gladiumque, & VSQVE

5 נאור אתה אדיר מהררי טרף׃

5 *Bella. Tu clarus, validus rapaces*
Vincere monteis.

6 אשתוללו אבירי לב נמו שנתם ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם׃

6 *Corde robustis spoliata cessit*
Præda victori tibi: dormiens tunc
Mens viros forteis tenuit, manusque bis
Nulla reperta est.

7 מגערתך אלהי יעקב נרדם ורכב וסוס׃

7 *Dum tua obiurgans* DEVS *alme Iacob*
Vox sonat, currus, equus, & magistri
Obruti segni posuere somno
Languida membra.

8 אתה נורא אתה ומי יעמד לפניך מאז אפך׃

8 *Tu potens, terrens, metuendus ac tu;*
Cùm tuus vultus caluitque nasus,
Quis queat præsens trepidante nunquam
Sistere gressu?

9 משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה׃

9 *Iudicem cælo simul ac tonantem*
Audijt tellus, metuens quiescit

10 בקום למשפט אלהים להושיע כל ענוי ארץ סלה׃

10 VSQVE, *dum seruans humiles stat æquo*
Numine PRINCEPS.

2 Adeò clarè suam singularem prouidentiam in populo suo curádo ostēdit Deus, vt apertè videatur domicilium collocasse in Ierusalem, & ibi inter ciues Principem & gubernatorē agere. Deus in medio Ecclesiæ habitat.

4 Bello & perturbationibus, quæ hostium manus attulerat, victis & fractis, pacem populo suo apertè fecit tranquillam.

5 Fortior tu es omnibus munitissimis locis, in quos se recipiūt prædarum captatores, & rapinæ studiosi.

6 Quidquid prædæ abstulerant vndique robustissimi, à te ereptum est illis, mente perturbatis & stupentibus, vt somno sepultis, atque animo veluti carentibus.

7 Recole historiam Iacob, Laban & Esau. Te, inquam, asserente populum tuum, vel sola voce terrentur hostes robustissimi, cū copiis & instructione sua omni.

9 Alludit ad Iacob & Laban.

11 Quandoquidem homo etiam iratus fatetur te esse vindicem tuorum, irascere etiam tu vehementi atque summa ira, vt magis agnoscaris vindex, ac timearis.

11 *Bilis acris nam te hominis fatetur*
Vindicem; quidquid tibi restat iræ
Cinge; mortali reliquos tremendos
Cinge furores.

יא כי חמת אדם תודך שארית חמת תחגר׃

12 Igitur vos populi Dei, talem assertorem agnoscentes laudate.

12 *Vos* DEO *circum populus propinquus*
Vota damnate, atque animum probanti
Soluite, ac munus properate forti
Terribilique.

יב נדרו ושלמו ליהוה אלהיכם כל סביביו יובילו שי למורא׃

13 Vt ventus solet diuellere, decerpere, & dissipare racemos vitium; ita Dei Spiritus terribilis scindet & disijciet spiritus principum.

13 *Vineæ plenos veluti racemos,*
Spiritus scindet nimium tumentes
Principum; terræ penitus tremendus
Regibus ipsis.

יג יבצר רוח נגידים נורא למלכי ארץ׃

PSAL. LXXVII.

Voce mea ad Dominum clamaui.

ARGVMENTVM.

PROPHETICO spiritu Asaph præuidens, populum Dei magnis calamitatibus post Babylonicæ captiuitatis tempora esse inuoluendum, hunc Psalmum composuit; in quo miseriam illam deplorat, & modum illarum ærumnarum atque exitum, qualem porrò expectare possit, inquirit: tandemque in spem erigitur, fore, vt Deus eum populum, quem repulsum præuisa miseria ostendebat, summa consolatione & amplificatione reficeret, misso orbis totius seruatore Christo; ideò enim populum illum ab initio Dei misericordia ac benignitate delectum sapientia ac virtute defensum ac fotum intelligebat; neque fore credebat, vt propositum Deo consilium, tantaque miraculorum & signorum mole productum, optimo euentu non expleretur.

1 *Ad præstantem super Iedutbun, Asaphi Psalmus.*

א למנצח על ידיתון לאסף מזמור׃

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 Cùm ego querelam meam expositurus, Deum gubernatorem & iudicem appellarem, non surdum reperi, sed meæ querelæ illustre responsum retuli.

2 *CLamore vocis cùm querulæ* DEVM,
Voce ac DEVM *cùm sollicito mea,*
Attendit is, præsente & aure &
Numine mî propior benigno.

ב קולי אל אלהים ואצעקה קולי אל אלהים והאזין אלי׃

3 Eo tempore quo publicarum rerū, quas labefactatū iri cernebam, cura tenerer, & dolore angerer grauissimo:

3 *Angusta quando me premeret dies,*
Curis petebam sollicitis HERVM,
Manante tota nocte nostro
Vulnere (nec requies) cruorem.

ג ביום צרתי אדני דרשתי ידי לילה נגרה ולא תפוג מאנה הנחם נפשי׃

Solamen

Solamen hæc mens respuit ac fugit:
4 *Tantum* DEI *cùm sim memor infrenens,*
Contemplor hic; & pressus vsque
Spiritus obruitur dolore.

Nolebam consolari alia re quàm Dei responsio.

5 *Per te meorum sunt quoque luminum*
Detenta claustra, mutus vt hæream:
6 *Quondam nec oblitus dierum*
Sæcla suos recolo per annos.

5 Eram quasi stupefactus, nec vigilans, nec dormiens, memineramque rerum gestarum à Deo huius populi amplificandi causa.

7 *Et mente nostram dum recolo lyram,*
Cor nocte curis spiritus implicat:
8 *Sæclis* HERVS *num nos repellet?*
Nunquam animum referetque amicum?

7 Cùm neque dormire, neq. quiescere possem, animi quietis levandi causa, in mentem veniebat lyram accipere, & huiusmodi elegiam canere: Seclis, &c.

9 *Num vim benigni numinis abstulit,*
Prorsusque dictum desiit omnibus
10 *Sæclis, & ignouisse* FORTIS
Immemor est penitusque cessat?
An nec vsque clausit viscera, cùm furor
Nasum repleret? duruit intimè
Pectus benignum, nec misertus
Vsque animum & facilem reducet?

9 Nunquid omnino abstulit à nobis misericordiæ suæ vium?

9.10 [illegible]tur ne nunc aduer[illegible]um nos fortitudine tantum sua, vt adu[illegible]rsum inimicos oblitus clemétiæ suæ?

11 *Correptus inquam, quin labor hic meus*
Altæ reponet tempora dexteræ,
12 *Antiqua gesta mira &* IAE
Ipse meis memorabo in annis?
13 *Nam cogitabo exemplaque singula,*
Et gesta voluens mente colam tua:
14 *Tu more sancto semper idem*
Es DEVS *atque viæ probatæ.*
Quis FORTIS *æquat magnificum* DEVM*?*
15 *Tu* FORTIS *auctor miraque perficis;*
Tu robur istud vimque magnam
Nosse dabas populis tremendus.

11 Mox verò meipsum reprehendens dicebam, Cur i[illegible]a tristis sum, & tanta [illegible]ura laboro, ac mæstitia, vt existimem populum repulsum à Deo esse, qué [illegible] semper fuisse benig[illegible]m, protegentem & p[illegible]ficientem, idq. non solum antiquorum sed meor[illegible]am temporum exemplis cognoui.

15 Quod ad virtutem & efficacitatem attinet Deus noster fortissimus est, & fortitudiné suam aduersus improbos ostédit, & pro filiis Iacob & Ioseph.

16 *Isto redempta & libera brachio*
Proles Iacob, Iosephidum & genus
Exultat, & nomen sacrati
Vsque tibi populo huic reponis.

17 Non solùm homines, sed natura omnis testimonium reddere possunt miraculorum Dei, pro populo editorum.

17 *Videre & vndæ te, & trepidi quoque*
Videre fluctus te pelagi DEVS,
Et stagna, spumantesque abyssi,
Oceanus tremuitque vastus.

18 *Nubes procellas imbribus arduæ*
Fudere aquosas, vox sonuit polis;
Cursus sagittarum tuarum
Æthereas peragrauit oras.

19 *Tunc vox fragoris pertonuit tui*
Tractum rotundum, luceque fulgurum
Splendebat orbis; funda ab imo
Contremuit pauefacta tellus.

20 *Constrata salsum per pelagus via est,*
Cessit reductis quod tibi semitis:
Vestigia ast abducta demens
Turba petit, reperitque nulla.

21 *Mosis fideli & pontificis manu*
Aronis almus tu populum tuum,
Pastor pecus ceu, congregatum
Per nemora & fluuios agebas.

PSAL. LXXVIII.

Attendite popule meus legem meam.

ARGVMENTVM.

PRAEVISAM Israelitarum [illegible], & [illegible] vbertionē ad regnū cœlorū, hoc Psalmo Asaph canebat, docens apertè, ipsorum culpa hoc euenire [illegible]. Deū a se [illegible] tandem abalienauerint: nō enim eius naturę esse De[illegible] reprobarā [illegible], & aliam sibi asciscere & co[illegible]te, [illegible] patientissimū & lentissimū ad iram [illegible], antequam [illegible], diu expectet [illegible] poenitentiam [illegible] qua tamen [illegible] dilata, aut non [illegible], tandem se iudicem [illegible] seuerum. itaq. hic Psalmus de vocatione gentium est, vt Hebręi [illegible] populus, aut ex illo populo, vel multi, vel aliqui alterum, sibi huius Psalmi commemoratione consulerent.

Admo-

Admonitio Asaphi.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

AVribus intentis, populę ô, mea percipe dicta,
Et ore, disce, quæ tibi feram meo.
2 *Antiquis vates exemplis ora resoluam,*
Promptus referre quæ abditis latent modis.
3 *Quæque ipsi ex patribus nostris audita tenemus,*
Malum nefásque sit latere posteros.
4 *IAE vt narremus laudes mirandáque gesta,*
Stupenda celsis atque facta viribus.
5 *Israëlique datam legem testetur Iacob*
Referre iussa filiis monens suis;
6 *Natorum vt ventura ætas sciat, illáque dicant*
Et sæcla narrent affutura posteris:
7 *Inque* DEO *figant memorem spem, gestáque fortis*
In mente secum non mouenda conferant:
Illius ac studio obseruent præcepta probando,
Patrúmque facta deserant rebellium:
8 *Exempla ætatis fugiant, ætatis iniquæ*
Malísque corda iam notata fraudibus:
Cuius apud FORTEM *tunc mendax spiritus hæsit;*
Fidémque prodidit piis bonam viris.
9 *Ephraidum gens cincta armis, dexterrima & arcu,*
Dat versa terga proh, fugítque prælium:
10 *Nam rupere* DEI *fœdus, legísque tenendæ*
Metu carere non pudebat improbos;
11 *Illius oblitos gesta & miracula certa*
Suis videre quæ peracta sensibus.
12 *Testibus ille horum patribus miracula quondam*
Agris Soanis fecit atque Misrais:
13 *Quos, mare diffindens, vndæ inter stantis aceruos*
Pede haud labante transtulit, nec humido.

2 Non propriam aliquam singularem sententiam, sed veritatem argumentis firmissimis, & exemplis certissimis atque in habitatissimis [illegible], vobis proferam.

4 Meæ orationis summa illa est, narrare beneficia Dei largissima, et ingratissima nostram improbitatem commemorare.

5 Eadem, inquam, commemorabo, quæ commemorari ad nostram vtilitatem, & filiis narrari Deus iusserat.

7 Nihil enim noui est quod nō fuerit: ideoq; antiqua exempla proposita esse nobis ad nostram vtilitatem scimus.

8 Non solum voluit Deus antiqua sua beneficia ad spem nobis recoli, sed & praua patrum acta ad exemplum, eorumque exitus vt caueremus, commemorari.

9 Videmus reprobari Ephraitas & Saulem regem ex illa gente electum, ob ipsorū improbitatem & culpam.

Misraim Ægyptus; Soan, Thebę antiquissima illius regionis vrbs.

14 *Nube diu, placidi que hos l[illegible] ade noctibus ignis,*
Vtrumque & ipse temperans prænerat.
15 *Hos sterili in tractu disclusis cautibus ampla*
Aquæ refecit vt marinæ copia.
16 *E silicis venis riuos erumpere iussos*
Sequenti duxit is per arua flumine.
17 *Amplius addebant illi peccare* SVPERNO
Rebelle mente tesqua per malè hospita.
18 *Ausi animis tentare suis ac poscere* FORTEM,
Sibi paranda fercla pro libidine.
19 *Inque* DEVM *summū malè sunt dubitata loquuti,*
Et hæc furenti protulere murmure:
Mensam structam epulis deserto sternere saltu
Potéstne FORTIS? *an parare non valet?*
20 *Certè illo nuper cautem feriente, fluebant*
Aquæ, tumens & instar vnda fluminis:
Num populo præbere suo panemque cibumque
Valebit ille munus atque carnium?
21 *Audijt ergo* IAS *feruenti accensus & ira, ac*
Iacob vssit ignis, Israel furor.
22 *Quippe* DEO *renuit penitus gēs credere, et exspes*
Diu & salutis immemor iam cognitæ.
23 *Cælorum portas patefecit, & æthera iussit,*
Pluitque manna non profana fercula.
24 *His dedit annonam cæli, panemque supernum,*
Bonumque corda fortiora pascere.
25 *Has epulas sibi quisque legens vir fœminaque edit*
Satis benigna dona prouidentiæ.
26 *Euro etiam cælis acto vi roboris ampla*
Dei vocantis ductus adfuit notus:
27 *Pulueris inque modum pennatam ex aëre carnem,*
Auesque, arena quanta littore est, pluit:
In me-

17 Cùm loci difficultate & horrore deterreri deberent à peccato.

18 In loco vasto cōtenti esse debebant cibo assiduè suppetēte, quo vitam producere possent sanam, & tamen importunè nimium delitias quærebant.

20 Mirabilem dubitationis illius insaniã, cùm vidissent pauló antè virtutē Dei, fontem subitò in loco arido expromentis.

25 [illegible] Vnusquisque. nemo fuit expers illo cibi. sic Paulus interpretatur.

28 ויפל בקרב מחנהו סביב למשכנותיו׃

28 *In media atque illis effudit castráque circum,*
Domosque, tela quas retexta struxerat.

29 ויאכלו וישבעו מאד ותאותם יבא להם׃

29 *Et quamuis auidis, tamen attulit vsque cupitas*
Dapes satis superque quàm petit fames.

30 לא זרו מתאותם עוד אכלם בפיהם׃

30 *Ore & adhuc dapibus pleno non illa remota*
Cupido cessit intimo procax sinu.

31 ואף אלהים עלה בהם ויהרג במשמניהם ובחורי ישראל הכריע׃

31 *Isque* DEI *intumuit nasus, pinguesque cecidit,*
Et Israelis optimos solo impulit.

32 בכל זאת חטאו עוד ולא האמינו בנפלאותיו׃

32 *Cuncta licet certa hæc, vrgent peccare, nec illi*
DEI *stupenda credidere munera.*

32 Quanquam & diuinæ prouidentiæ & seueritatis exempla viderat, tamē improbitatem suam proferebant vlterius.

33 ויכל בהבל ימיהם ושנותם בבהלה׃

33 *Ergo dies tenues illis consumpsit & annos*
Malis volantes turbidos laboribus.

34 אם הרגם ודרשוהו ושבו ושחרו אל׃

34 *Cumque illos cædens vexaret, manè reuersi haud*
Requirere atque postulare desinunt.

34 Tantùm timore præsentis & instantis pœnæ retardabantur aliquantulum à nouo peccato, non autem virtute, aut pura & sincera pietate agebantur.

35 ויזכרו כי אלהים צורם ואל עליון גאלם׃

35 *Tūc* FORTEM *meminere* DEVM FORTEM*q. su-*
Suumq. robur, & salutis arbitrum; *(pernū,*

36 ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו׃

36 * *Ore quidem docti blandiri, & subdola linguis*
Simulque vana verba sæpè fingere:

* *Hic est dimidium libri.*

37 ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו׃

37 *Cor tamen haud illis firmum,* DOMINO*q. probandū,*
Fidésve sacri non caduca fœderis.

37 Tanta fuit veteris legis infirmitas, vt improbitatem non domuerit vnquam.

38 והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו׃

38 *Ipse tamen clemens, solitusque ignoscere prauis,*
Nec is libenter actus ipse perdere:
Qui studet ipse suum nasum compescere, bilem
Sibi paratus temperare concitam.

39 ויזכר כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב׃

39 *Sed meminit, quòd fracta caro, quòd spiritus alis*
Abire promptus, haud redire commodis.

39 Meminit illos adhuc esse sub pondere carnis veteris Adæ; ideoque clementius tractandos, & ad pœnitentiā expectandos.

40 כמה ימרוהו במדבר יעציבוהו בישימון׃

40 *O quoties illi per sola & inhospita tesqua*
Tentant acerbis & premunt negotiis;

41 וישובו וינסו אל וקדוש ישראל התוו׃

41 *Atque iterum sæpè ac* FORTEM *tentare, verendo*
Et Israelis arcta signa figere.

41 Cùm essent ipsi ignobiles, viles, & debiles, tamen Fortem prouocabant.

42 לא זכרו את ידו יום אשר פדם מני צר׃

42 *Nec meminere manus, cuius virtute redemptos*
Colenda ab hoste nuper extulit dies.

43 *Cùm Phariis sua signa dabat, portentáque regnis,*
Agro & Soanis efficace numine:
44 *Illicet in rubrum sunt flumina versa cruorem,*
Negant petita & his fluenta poculum.
45 *Misit apem, vespam, muscas insectáque miscens*
Quibus comedit, vssit atque perfidos:
Pestiferam immisit per flumina & oppida ranam,
Reducta vt intret perdere in cubilia.
46 *Germina cūcta dedit brucho attondēda, hominūq. et*
Boum in labores trux locusta sæuijt.
47 *Grandine confecit vites, glacieque rotunda*
Agrorum inussit vtiles sycaminos.
48 *Tradidit illorum lapidoso grandini inerme*
Pecus, globis dedit gregésque flammeis.
49 *Ardorémque sui nasi permisit in illos,*
Furoris iræ in arcta claustra pectorum:
Angustè afflictis furias immiserat atras,
Malos ferenda dona pérque nuntiòs.

50 In naso est iræ indicatura, ideò sæpe Hebræus [illegible] nasum pro ira vel indignatione vsurpat.

50 *Ipse suum expediit nasum cui semita facta, vt*
Eat furoris haud retentus impetus:
Nullas ille animas letho sternente negauit,
Data est necanda vita cuncta pesti.

51 Primogeniti Ægypti charissimi erant.

51 *Ægypti primis natorum regna per ampla*
Ferita cuncta concidêre corpora:
Primitias generis statuendi & roboris omnes.
Chami quot ampla fouerat feri domus.

52 Ostenderat Deus potentiam suam aduersus inimico, et misericordiam erga populum suum.

52 *Inde suum populum semotum eduxit, vt olim*
Agri magister in reducta fert gregem:
53 *Tutos & nulla oppressos formidine duxit,*
Salo obruente castra texit hostium.
54 *Peruenere suos in fines, sanctáque montis*
Loca, eius alma dextra quæ sacrauerat.

Genti-

55 *Gentibus expulsis metiri prædia iussit,*
Agrosque, cessit incolis domos nouis.
Quæque illæ tenuere feræ tentoria gentes,
Tenet colenda diuidenda & Israel.

56 *Illi altum tentare* DEVM, *contemnere fœdus*
Pergunt profani & ampla testimonia.

Humana malitia nulla conditione contenta, semper Deum peccatis & sceleribus irritat, vt arcus iniquus, qui quocunque modo intendatur & conuertatur, semper fallit.

57 *More patrum prauè inuersi nimiúmque rebellês,*
Dolosus arcus vt ferire peruicax.

58 *Inuidiam cœpere suis altaribus, iras*
DEO *mouere, signa sculpere & noua.*

59 *Audiit egressus* DEVS *ac fastidijt Israel,*
Suo remouit húncque valde pectore.

60 *Culta sibi vicina hominum tentoria Siloh,*
Domum reliquit & sibi ante cognitam:

61 *Præsidij atque sui sedem robúrque decúsque*
Manu afferenda tradidit prementium.

61 A Palæstinis occisi, & Arca sacra expoliati sunt.

62 *Ipse suum populum gladiis obiecit, in ira*
Suo recessit ipse patrimonio.

63 *Consumpsitque ignis iuuenes, sine laude Hymenæi*
Nouum sacranda nupta venit in torum.

Iuuenes igne vsti, virgines violatæ, ita vt postea ductæ, nō possent epithalamium audire.

64 *Ense sacerdotes ceciderunt, mœsta mariti*
Puella luxit orba funus haud sui.

65 *Excitus vt somno* DOMINVS *tunc, ac velut heros*
Mero solutus ore concrepat graui:

66 *Et ferit ipse suis postica prementibus, addens*
Plagas, pudenda semper atque vulnera.

67 *Fastiditque Ioseph tentoria, lectaque Ephraim*
Tribus relicta est non probante numine.

68 *Illi est lecta tribus Iudæ, montísque Sionis*
Amata valde consistere culmina.

69 *Sancta sibi hic veluti constructa palatia fixit,*
Velútque terra non mouenda sæculo.

Dele-

70 *Delegitq́ue Dauid famulum, caulisq́ue vocatum*
Recepit atque de grege hunc bidentium.
71 *Duxit oues fœtas & pabula læta secutum,*
Vt pasceret suum Iacob, & Israel.
72 *Sincero sic corde ipsos; palmisq́ue peritis*
Greges magister egit impiger suos.

ע׳ ויבחר בדוד [illegible] [illegible] צאן;
ע״א [illegible] עלות הביאו לרעות ביעקב עמו ובישראל נחלתו
ע״ב [illegible] כתם לבבו [illegible] כפיו ינחם

Psal: LXXIX.

Deus, venerunt gentes in hæreditatem tuam.

Argumentvm.

Tempora post Babylonicam transmigrationem, ante & post Machabæorum ætatem, Israelitarum respub. ac religioni omnino aduersa, prænoscens Psaltes, orat Deum, vt finē tantis calamitatibus & miseriis imponat eū, quem ex ipsius misericordia & promißione expectare deceret, misso videlicet illo totius orbis seruatore Christo, qui hostibus inuisibilibus victis, perpetuam pacem spiritualem Ecclesiæ suæ gigneret.

1 *Psalmus Asaphi.*

א מזמור לאסף

Carmen tricolôn tetrastrophon.

H*Æreditatem plurima gens tuam*
Inuasit ausu præcipiti ô Devs;
Ædémque sacratam, tuíque
Sancta ferox temerat palati.
Salémque aceruis ruderis obruta
Illa alta quondam, claráque, nunc iacet.
2 *Cælíque pennatis cadauer*
Esca data est famulûm tuorum:
Carnes piorum terræ etiam feræ
3 *Scindunt rapaces: diffluit & cruor,*
Diruptus amplæ vt riuus vndæ,
Mœnibus in Solymis abundans:
Nemo sepulchro condere prospicit.
4 *Probrum malignis nos sumus accolis;*
Ridemur, illusíque circum
Vndique finitimis manemus.

1 Finitimi Samaritani, Armenij, Idumæi, Palæstini, Græci etiam remotiores: sed spiritualiter & verissimè hæresiarchæ, apostatæ, [illegible] & inutiles [illegible] magistri: Ambitiosi etiam principes, qui religionis auctoritate abutuntur. [illegible]alem alta & conspicua interpretatio est [illegible] rusalē. Ecclesiæ Christianæ imagines sunt Ierusalem & Sion.
2.3 Lege Machab[illegible] [illegible]ani.

אלהים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלם לעיים
ב נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ
ג שפכו דמם כמים סביבות ירושלם ואין קובר
ד [illegible] חרפה [illegible] לשכנינו [illegible] וקלס [illegible]

5 עד מה יהוה תאנף לנצח תבער כמו אש קנאתך:

5 IAS *modum quem constitues diu*
Succensus, ira vt flamma equidem tua
Excrescit, ac zelus tremendo
Exuperat, trepidatque motu.

5 Iratus es nobis ob peccata, sed tamen populus tuus sumus, à te delectus, qui te cognoscimus Deum gubernatorem misericordem, ita quidem iure exandescit in peccatores, sed deteriores nobis sunt, qui te non norunt, qui notũ non colunt; in illos potius iram plenam effunde, in nos minorem exerce, quæ satis ad corripiendum sit.

6 שפך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו:

6 *Effunde bilem gentibus ô tuam,*
Regnis tui almi & numinis inscijs,
Nullus tui queis aut vocandi
Nominis est amor aut colendi.

7 כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו:

7 *Namque illa Iacob sustulit heu vorax*
Gens, culta & arua hæc perdidit ac domos.

8 אל תזכר לנו עונת ראשנים מהר יקדמונו רחמיך כי דלונו מאד:

8 *Delicta iam nostra heu priora*
Parce precor meminisse praua:
Festinus imò visceribus tuis
Occurre nobis pauperibus nimis,

8 Scimus ob proprias prauitates antiquas, nostrorũ etiã parentũ imitatione admissas, nos corripi. Memineris tamẽ tuæ propriæ misericordiæ, & promissorum tuorum, atque rerum à te salutis nostræ causa effectarum, maximè cùm simus in extremo miseriæ loco.

9 עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמך והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמך:

9 PRINCEPS *salutis almæ, vt olim,*
Sis DEVS, *auxiliumque præstes:*
Constet tui vt sic gloria nominis,
Ignosce nostris criminibus, tuum
Nomenque firmando, periclis
Eripe nos, redime &, paratis.

10 למה יאמרו הגוים איה אלהיהם יודע בגוים לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך:

10 *Nam cur prophano murmure gentium*
Dicetur, Horum nunc vbi iam Deus?
Vt sanguinis vindicta constet
His oculis, famulum tuorum.

10 Præsentium temporum spectata facie negant aliæ gentes, te nobis adesse, aut prouidere: vlciscere ergo sanguinem tuorũ, qui religionis tuæ causa occisi sunt. hoc spectat iustitiæ tuæ rationes, facitq. ad religionis tuæ obseruantiam; maximè si vltio spiritualis sit per Euangelij virtutem.

11 תבוא לפניך אנקת אסיר כגדל זרועך הותר בני תמותה:

11 *Sit nota cunctis gentibus vltio hæc,*
Audi gementem carcere in horrido,
Magna tui iam vi & lacerti
Colla neci annumerata solue.

12 והשב לשכנינו שבעתים אל חיקם חרפתם אשר חרפוך אדני:

12 *Vicina nobis ter ferat & quater*
Pœnas malorum turba sinu suo
Ludibriorum, quæ, exprobrando
Impia te DOMINVM, *vomebat.*

 Semper

13 Inimicis noſtris viſibilibus & inuiſibilibus ſuperatis & profligatis, nos in ſumma ſpirituali pace agẽtes, tibi perpetuò gratulabimur.

13 *Semper fatentes nos populus tuus*
Et grex, tui nos agmina paſcui,
Laudes tuas & nos canemus
Quas ſoboles renouanda diſcat.

13 ואנחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך לעולם לדור ודור נספר תהלתך ׃

PSAL. LXXX.

Qui regis Iſrael, intende.

ARGVMENTVM.

ORATIO eſt; in qua Aſaph commemorat Dei beneficia, & ſingularẽ prouidentiam atq. benignitatẽ erga electam Eccleſiam, quam præſentibus calamitatibus exerceri, ab hoſtibusq. viſibilibus & inuiſibilibus vexari dolet, vexatamque Deo commendat ſtudioſiſſimè: precatur ac poſcit Meſſiam illum ſalutarem mitti, qui peccato ex hominum animis deleto, cauſas amoueat, ex quibus huiuſmodi calamitates & ærumnæ Eccleſiæ adueniunt.

1 *Ad præſtantem ſuper Soſanim Gheduth.*
Aſaphi Pſalmus.

1 למנצח אל ששנים עדות לאסף מזמור ׃

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

1 Qui Iſrael in Ægyptum deduxiſti, viſurum Ioſephum filium ſuum, quem mortuũ putauerat, filiis auctũ, ſummisq. honoribus amplificatũ, & in populum magnum amplificandũ te auctore.
2 Qui tua ipſius voluntate principem & præſidem te nobis donas, atque inter Cherubim in medio populo habitas.
3 *Valentiam.*] Maximam fortitudinem & virtutem גבורה. tu qui vltrà etiam præſtitiſti filiis poſtremis Iacob & Ioſeph, quanquã ætate minoribus, quos numero plures feciſti populi incremento, idẽ nunc quod cœpiſti, promoue ſpiritu ac veritate.

2 *PAſtor proſpiciens qui regis Iſrael,*
Ioſeph lanigeras ceu pecudes agens,
Auſculta; reſides qui Cherubim ſuper,
Lucem redde fauens tuam.

2 רעה ישראל האזינה נהג כצאן יוסף ישב הכרובים הופיעה ׃

3 *Exaltare tuam perge valentiam*
Præſens Ephraimo, Beniamino ac tuis,
Præſens ac Menaſæ; denique tu ſalus
Nobis omnibus adueni.

3 לפני אפרים ובנימן ומנשה עוררה את גבורתך ולכה לישעתה לנו ׃

4 *Nos reddens tibi iam reſtitue ô DEVS;*
Vultus da properè fulgeat vt tuus;
Nobis ſemper erit namque ſalutifer,
Auctor lætitiæ & bonæ.

4 אלהים השיבנו והאר פניך ונושעה ׃

5 *IAS armipotens quem DEVS ô modum*
Fumandi in populi ſæpè tui preces

5 יהוה אלהים צבאות עד מתי עשנת בתפלת עמך ׃

6 *Pones? queis miſeris fercula, pocula*
Metiris lachrymis mera.

6 האכלתם לחם דמעה ותשקמו בדמעות שליש ׃

Certa-

7 תשימנו מדון לשכנינו ואיבינו ילעגו למו׃
8 אלהים צבאות השיבנו והאר פניך ונושעה׃
9 גפן ממצרים תסיע תגרש גוים ותטעה׃
10 פנית לפניה ותשרש שרשיה ותמלא ארץ׃
11 כסו הרים צלה וענפיה ארזי אל׃
12 תשלח קציריה עד ים ואל נהר יונקותיה׃
13 למה פרצת גדריה וארוה כל עברי דרך׃
14 יכרסמנה חזיר מיער וזיז שדי ירענה׃
15 אלהים צבאות שוב נא הבט משמים וראה ופקד גפן זאת׃
16 וכנה אשר נטעה ימינך ועל בן אמצתה לך׃
17 שרפה באש כסוחה מגערת פניך יאבדו׃
18 תהי ידך על איש ימינך על בן אדם אמצת לך׃
19 ולא נסוג ממך תחיינו ובשמך נקרא׃

7 *Certamen positum simus vt hostibus*
Nostris, ludus item finitimis, facis:
8 *Nos redde armipotens, iste salutifer*
Vultus fulgeat ô DEVS.
9 *Vitem, quam Phario transtuleras solo,*
Plantasti, penitus gentibus, aduenam,
10 *Eiectis; colis hanc, & vacuo loco*
Radices agere efficis.
11 *Montes vmbra tegens illius induit,*
Ramos præualidis persimiles iubes
12 *Cedris, ac teretes ad mare palmites*
Flumen tangere germina.
13 *Disruptis patulam cur modò sepibus*
Cuncti diripiunt (nec labor) hospites?
14 *Hanc siluestris aper proterit, hanc agri*
Depascit varia & fera.
15 *Iam nunc armipotens ô* DEVS *huc redi,*
Et vitem memor hanc inspice ab æthere;
16 *Ac plantam, tua quam dextera seuerat,*
Germen quod tibi fixeras,
17 *Ardet scissa ruens, ignibus ac perit,*
Dum vultus furor hanc increpuit tui,
Dum flagrat facies ista, periculis
Cunctis heu penitus subest.
18 *Constet iam ista manus, conferat ac viro,*
Quem dextræ extuleras præsidio tuæ;
Et quem terrigenam tu tibi prouido
Firmum robore feceras.
19 *A te distrahier, teque relinquere*
Continget minimè; viuere tu dabis
Nobis, cura quibus tunc fuerit tui
Cultus nominis vnica.

7 Hostes Israelitarum multi olim, plures nūc Ecclesiæ, & deterrimi omnium ij, qui finitimi.

11 Mirum in modū propagasti populum tuū, ab Euphrate flumine ad mare vsque, tam in mõtibus quàm in vallibus & planis locis habitantem.

13 Auxilio tuo destitutos illo singulari multi inuadunt hostes.

15 Deus iniuriarum vindex, tuíque assertor propositi reconciliare nobis, & perfice quod cœpisti.

18 Memineris te ex humili homine Iacob effecisse virum potentem cum Deo superiorem hominibus. Alludit ad hoc nomen ישראל.

19 Nūc idē perfice spiritu ac veritate, vt in te & per te viuentibus nunquam accidat à te diuelli, te toto corde amabimus.

20 Hoc effice oramus, te ut nobis propitium exhibeas, misso illo splendore vultus tui, cuius virtute & efficientia seruandi sumus.

20 IAS *restituas armipotens* DEVS
Nos, ac da, facies splendeat ut tua;
Nobis certa salus hæc fuerit: tuo
Ergo hoc numine perfice.

20 יהוה אלהים צבאות השיבנו האר פניך ונושעה׃

PSAL. LXXXI.
Exultate Deo adiutori nostro.

ARGVMENTVM.

GRATVLATORIVM carmen est, & enthusiasmos Asaphi, præludentis Dei misericordiam, populo suo ob neglectæ religionis crimen oppresso exhibendam, Dei, inquam, quem id quod in figura Iacobo ad Israelis dignitatem amplificato cœperat, spiritu ac veritate in Ecclesia perfecturum, præcinit Psaltes, vt quo tempore angustissimis rebus vrgeatur Dei populus, tum misso salutis auctore, seruandus & amplificandus sit.

1 *Ad præstantem super Githith Asaphi.*

1 למנצח על הגתית לאסף׃

CARMEN SAPPHICVM.

2 Gratulamini ei qui nobis in populum peculiarem receptis, singulari prouidentia principem se exhibuit ac declarauit.

2 PRINCIPI *nostro canite, & potenti*
PRINCIPI *lætas geminate voces;*
Quem DEVM *quondam tenuis benignum*
Sensit Iacob.

2 הרנינו לאלהים עוזנו הריעו לאלהי יעקב׃

3 *Tollite huic hymnum, sonitusque ferte*
Tympani ac dulcis citharæ canoros;
Tibiæ his mixtæ, referantque lætum
Nablia psalmum.

3 שאו זמרה ותנו תף כנור נעים עם נבל׃

4 Festorum obseruatio nobis olim instituta fuit ad antiquorum beneficiorum Dei commemorationem, & futurorum expectationem.

4 *Cùm refert cursum, renouatque menses*
Certus, & festam repetit diem Sol,
Quæ sacra in nostris numeratur annis,
Clangite cornu.

4 תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו׃

5 *Sic statum multis tenet antè sæclis*
Israel, postquam DEVS *ipse Iacob*
Prouidus fouit; stata suntque ritè
Debita iura.

5 כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב׃

6 *Esse quæ magno monumenta Ioseph*
Is dabat, quando Pharij tyranni

6 עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים

Viserat

שפת לא ידעתי אשמע:

Viserat terras, labij & colonos
Non mihi noti.

7 הסירותי מסבל שכמו כפיו מדוד תעברנה

7 *Ipse onus presso ex humero ferentis*
Abstuli, ac palmas penitus remoui
Et cabos vda solitas & ollam
Fingere creta.

7 Prosopopœia, Dei ipsius orationem referens, ostendit omnem afflictionem populo euenisse ex obliuione beneficiorum diuinorum, & veri cultus neglectione.

8 בצרה קראת ואחלצך אענך בסתר רעם אבחנך על מי מריבה סלה:

8 *Rebus angustis tibi me vocanti*
Adfui sospes, tibi iura dixi
Abditus vasto tonitru; tui vsque
Quale periclum
Fecerim, testis Meribæ est aquarum

8 Testatus enim fuerat Deus multis argumentis misericordiam suam erga populum, & sui colendi rationẽ puram, cum promissione perpetuæ felicitatis.

9 שמע עמי ואעידה בך. ישראל אם תשמע לי:
10 לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר:
11 אנכי יהוה אלהיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו:

9 *Riuus. His audi monitis, mihique*
10 *Israel pare; & peregrina sperne*
Numina cultor.
11 *Sum tuus quando DEVS vnus IAS,*
Quo duce & terras Pharias relinquis,
Os tuum profer, pete magna, magnis
Quippe replebo:

12 ולא שמע עמי לקולי וישראל לא אבה לי:

12 *Vocibus nostris populus remissa*
Aure constabat, mea nec volebat
Israel dicta aut retinere mente
Iussa fideli.

12 Populus non Dei voluntate & impulsu, sed sua ipsius malignitate à Deo auertitur, & in miserias incidit.

13 ואשלחהו בשרירות לבם ילכו במועצותיהם:

13 *Ergo laxis hos rapidos habenis*
Corde permisi nimium soluto
Ire quà præceps ageret libido,
Consiliúmve.

14 לו עמי שמע לי ישראל בדרכי יהלכו:

14 *O meus mi si populus fidelis*
Vellet audire, ac potius viarum
Quà voco præsens facilisque duco, insistere calles:

14 Fidem & pœnitẽtiam hominibus propositam Deus exigit, vt misericordiam exerceat.

15 כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי:

15 *Iam manu versa peterem prementes*
Quos pauent hostes domitos; & IAE

16 Diuinorum donorum spiritualium animos pascentium, alentium, & amplificantium, cibus & potus suauissimus & optimus imago est allegoricus.

16 *Inuidos falsum trepidus profari*
Cogeret horror:
Tempora & longum stabilita in æuum
17 *His forent: flore ac saturos benigni*
Farris, è saxo liquidi replessem
Flumine mellis.

16 משנאי יהוה יכחשו לו ויהי עתם לעולם:

17 ויאכילהו מחלב חטה ומצור דבש אשביעך:

Psal. LXXXII.

Deus stetit in synagoga deorum.

Argvmentvm.

Popvli vitia, culpam & improbitatem in causa esse ipsius ærumnarũ, Asaph in superiori Psalmo ostenderat, nunc populo peruertendi officij auctores reprehendit, nimirum principes, iudices, & magistratus ipsos qui à iure & æquitate ad iniuriam & iniquitatẽ traducti, cæteros exemplo suo in fraudem & improbitatem deduxere. vaticinatur autem fore, vt his maius iudicium subeundum sit Deo vltore & vindice, qui Euangelij doctrina redarguet, efficacitate verò conficiet omnes fraudis & iniuriæ auctores.

1 *Psalmus Asaphi.*

1 מזמור לאסף

Carmen dicolon distrophon.

Conuentu Devs *imminens*
Astat magna videns sceptra potentiæ;
Iura ac iudicibus sua
Exercet medius, puráque vindicat.

אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפט:

2 Inducitur Deus principes viros allocutus, redarguensque iniuriæ consultò admissæ, & studiosè amplificatæ.

2 *Vobis quis fuerit mali,*
Praui ac iudicij quis pudor, aut modus?
Quem finem faciet fauor,
Quo læta improbitas vsque fouebitur?
3 *Quin pupillus & indigens*
Pauper cum misero iustitiæ suæ
4 *Certo vindice gaudeant,*
Dum vos iudicium cernitis integrum,
Vos defendite & integrum;
Vos sæuis tenues eruite improbis.
5 *Isti munera nesciunt,*
Nec pondus reputant officij sui;

2 עד מתי תשפטו עול ופני רשעים תשאו סלה:

3 שפטו דל ויתום עני ורש הצדיקו:

4 פלטו דל ואביון מיד רשעים הצילו:

5 לא ידעו ולא יבינו בחשכה

Obscu-

יתמוטו כל מוסדי ארץ׃

Obscuris penitusque eunt
Errorum tenebris; quamlibet omnia
Nutent cardine proruto
Fundamenta, quibus terra grauis cubat.

Omnino cæci sunt, ac deme̅tes, adeò, vt cùm videant eorum culpa & delicto orbem turbari, non sentiant tamen.

6 אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם׃

6 *Omnes vos ego dixeram*
Et natos superi principis & deos:

7 אכן כאדם תמותון וכאחד השרים תפלו׃

7 *At vos mors manet illa Adam*
Et casus similis principibus feris.

7 Vt Adam electus in orbis terrarum dominum, & animantium omnium principem, de gradu sua ipsius culpa decidit in mortem: sic & vos, quãuis à me in ista diuina dignitate collocatos, tamen vestra fraus in mortem acerbam & gigantum illorum casibus similem, præcipites dabit.

8 קומה אלהים שפטה הארץ כי אתה תנחל בכל הגוים׃

8 *Surge, atque arbitrio* DEVS
Terram corrigito ac terrigenas tuo:
Nam tu prouidus omnium
Hæres regna tenes iuraque gentium.

PSAL. LXXXIII.

Deus quis similis erit tibi?

ARGVMENTVM.

DEO vindici iniuriarumque vltori, eidem misericordi erga pios, ac religioso timore calentes, populum suum Psaltes commendat custodiendũ, seruandum, & liberandum à variis hostibus, non modò populi ipsius, sed multo etiã magis diuini nominis causa, quod super populũ illum appellatũ, desinere omnino & aboleri impia gens cupit, idque studiosè curat: precatur autem Deum, vt antiquorum exemplorum erga populum illum fouendum, memoriam nouis etiam argumentis redintegret, imò potiùs amplificet exhibita illa salute maxima ab initio promissa, & prophetis cunctis expectata.

1 שיר מזמור לאסף׃

1 *Canticum Psalmi Asaph.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

2 אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל׃

2 *NE surdus taceas, neu sileas* DEVS,
FORTEM *nulla quies te teneat precor,*

2 Cùm fortis sis & cognomineris, fortitudinem tuam exerce in aduersariis & hostibus reprimendis ac dissipandis.

3 כי הנה אויביך יהמיון ומשנאיך נשאו ראש׃

3 *Hostes ecce tui nam fremitu improbo*
Tendunt tollere verticem.

4 על עמך יערימו סוד ויתיעצו על צפוניך׃

4 *Occulta hi populum consilia in tuum*
Iungunt, atque tuos callida in intimos;

4 Horum vis & facultas magna, consilia callida, copia innumerabilis te vltorem exigit; nemo enim alius nobis auxilio esse potest aduersus tam difficiles ac duros hostes.

5 אמרו לכו ונכחידם מגוי

5 *Aiunt, Huc agite, ac scindere stirpibus*
Imis hos simul vndique.

Perga-

Pergamus, genus hoc funditus vt ruat,
Nec vltrà soboles nomen & Israel
Dicatur potius viuere, nec memor
Quisquam hoc enumeret genus.

ולא יזכר שם ישראל עוד:

6 *Vno corda animo conciliant simul*
In te polliciti fœdera iungere,

6 כי נועצו לב יחדו עליך ברית יכרתו:

7 *Quotquot castra, & Edom continet efferus,*
Et quotquot vagus Ismael:
Moabi soboles cumque Hagaris grege,

7 אהלי אדום וישמעאלים מואב והגרים:

8 *Ghebalique domus, Ghamonis & genus,*
Durus queis Ghamaleq iungitur, & Tyrus,
Infesta & Peleseth nimis.

8 גבל ועמון ועמלק פלשת עם ישבי צור:

9 *His iuncti Aßyrij brachia filiis*
Loti firma parant; vsque etenim valent

9 גם אשור נלוה עמם היו זרוע לבני לוט סלה:

10 *Hi, quondam vt tumidus Sisara, concidant*
Fac, & ceu Madian ferox:
Qualemque herbiferis vallibus impium
Viderunt Iabinum flumina Kisonis:

10 עשה להם כמדין כסיסרא כיבין בנחל קישון:

11 *Lætamenque olidum cæsa dedit manus*
Terræ quam Dorius lauat.

11 נשמדו בעין דאר היו דמן לאדמה:

12 *Horum magnificos nempe dabis velut*
Ghorebum, Zeebum, castraque Salmunagh:
Cunctos pone precor ceu Zebeam ferum

12 שיתמו נדיבמו כערב וכזאב וכזבח וכצלמנע כל נסיכמו:

13 *Horum præcipites duces*
Ausos, pulchra quidem, dicere, Sors DEI
Nobis cedat, ager nos dominos beet:

13 אשר אמרו נירשה לנו את נאות אלהים:

14 Hostes suos insanire permittit Deus, ac tandem in præcipitiū ipsa eorum insania impellit.

14 *Ceu vento stipula impellitur, hos age,*
Ceu turbo pueris, DEVS.

14 אלהי שיתמו כגלגל כקש לפני רוח:

15 *Igni frondiferumque vt nemus vritur,*
Vt flammæ altisonis montibus increpant;

15 כאש תבער יער וכלהבה תלהט הרים:

16 *Tempestate rue hos præcipites tua*
Sic, & turbine dißipa.

16 כן תרדפם בסערך ובסופתך תבהלם:

Totam

17 כלא פניהם קלון ויבקשו שמך יהוה׃

17 Totam fusus item hos per faciem pudor
IAE nomen agat quærere turbidos:

18 יבשו ויבהלו עדי עד ויחפרו ויאבדו׃

18 Pleni dedecore ac perpetuò ruant,
Turbati & pereant diu.

19 וידעו כי אתה שמך יהוה לבדך עליון על כל הארץ׃

19 Sic te discere, sic noscere maximum
IAM, te poterunt dicere & vnicum,
Omnis terra tremens suspicit editi
Cuius numina nominis.

17 Tandem consilij inceptique sui pudore affectos eò adige, vt nomen tuum, quod frangere vel debilitare cupiebant, venerĕtur, quærant, & adorent, vel turbatissimi, ac demum in suam ipsorũ salutem suscipiant.

PSAL. LXXXIIII.

Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum.

ARGVMENTVM.

DOCET hic Psalmus, illos tantùm homines beatos esse, quos Deus familiaritate sua dignetur: huiusmodi autẽ beatitudinis obtinẽdæ viam, esse fidem & morum probitatem, cum innocentia ac simplicitate animi coniunctam. eam viam qui institerint, summè à Deo recreandos & reficiendos perpetuaque pace ac tranquillitate fruituros esse confirmat.

1 למנצח על הגתית לבני קרח מזמור׃

1 *Ad præstantem super Gitthith filiorum*
Corahh, Psalmus.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 מה ידידות משכנותיך יהוה צבאות׃

2 *BEllipotens IAS tua quàm tentoria diua*
Digna coli sunt, dignaque amari.

3 נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות יהוה לבי ובשרי ירננו אל אל חי׃

3 *Atria quàm cupit hic animus, quàm percupit, IAE:*
Testatura caro mea corque est.
Quippe et ouãs canet hæc caro, cui tũ cõcinet hoc cor,
Et FORTEM & viuum celebrabunt.

2 Ex omnibus castris, in quib⁹ homines militant, nulla comparanda sunt tuis tentoriis, Dux optime & potentissime, tu securos tutosque omnes, qui tibi sacramentum dant & obseruant, cõstituis.

4 גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה אפרחיה את מזבחותיך יהוה צבאות מלכי ואלהי׃

4 *Inuenit passerque domũ & nidum sibi; hirundo hæc*
Pignora deposuit sua, pullos.
Armipotens IAS mihi rex, Deus & mihi, vt aras
Ipse tuas cupio meditorque!

4 In tuis tabernaculis etiam auiculæ, vt tutò, ita libenter quoque nidos ponunt: igitur ipse beatus ero, si in domo tua sanctè ac purè verser.

5 אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה׃

5 *Felices quicunque tua versantur in æde,*
Vsque & perpetuò celebrant te.

6 *Quique homines sibi te robur posuere, beati,*
Strata viasque in corde probatas.

6 Beati qui te præsidium statuétes suum, vias muniunt, quibus te petant.

6 אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבבם׃

7 *Vallibus ingressi plorante vbi murmure fons est,*
Cisternæ quoque & imbre recepto;
Imbre vt cisternæ testes rebusque secundis
Exundentque fluantque benignè;

7 In viis illis fontes stillant, quibus reficiuntur lassi. sunt & cisternæ ex imbre cælitus demisso, hoc est, gratia tua reficiens & recreans.

Testes rebúsque secundis. vtrumque translatum est ex verbo מורה.

7 עברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה׃

8 *Ex turma in turmam venient; D*EVS* inq. Sione*
Hos auctos virtute videbit.

8 Turmatim venient alij alios sequuti, atq. ita perpetuò frequentabitur Dei domus piis iis, quos ipse in suam familiam adoptabit, & magnis virtutibus cumulabit.

8 ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון׃

9 *Bellipotens* IAS DEVS *audi vota, precesque*
VSQVE *meas* DEVS *excipe Iacob.*

9 Deus qui Iacob solitariè fugientem, cum tribus turmis reduxisti.

9 יהוה אלהים צבאות שמעה תפלתי האזינה אלהי יעקב סלה׃

10 *O* DEVS *ô noster clypeus nos respice, Christi &*
Cerne tui vultus faciemque.

10 Christum, quem Ecclesiæ tuæ præposuisti caput, respice, illiusque nomine eam foue.

10 מגננו ראה אלהים והבט פני משיחך׃

11 *Mille dies vnus vincit tua ad atria, tantùm*
Viuitur ille dies quoque lætus.
Ipse mei optarim potius prope limina, vt hospes,
Esse DEI, *tentoria quàm si*
Improba possessor nimis ac ditata tenere
Atque frequentare integra possem.

11 Vetæ diuitiæ, & gloria amplissima, Deo proximum esse.

11 כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלהי מדור באהלי רשע׃

12 *Nam Sol, nā clypeus* DEVS *est, namq. optimus* IAS,
Et decus & præbebit honorem.
Non negat ille bonum cunctis qui simplice cursu
Ire viam tendúntque fouéntque.

12 Tu es enim qui nos foues, viuificas, illuminas, ac defendis & protegis.

12 כי שמש ומגן יהוה אלהים חן וכבוד יתן יהוה לא ימנע טוב להלכים בתמים׃

13 *Armipotens* IAS, *homo, spes tua quem tenet, ille*
Multiplici vt sit sorte beatus!

13 יהוה צבאות אשרי אדם בטח בך׃

PSAL. LXXXV.

Benedixisti Domine terram tuam.

ARGVMENTVM.

ADMIRANDAM illam misericordiam, quam Deus erga humanum genus præstiturus vltrò erat, Psalmus hic prædicat; ostenditque humanam naturam per semen illud promissum ita esse nouandam & perficiendam, vt beatissimam Deoque gratissimam appellare liceat. Hoc autem totum fore ipsius Dei miserentis donum, quod pulcherrimis ac significantissimis translationibus & allegoriis describitur.

Ad præ-

1 למנצח לבני קרח מזמור:

1 *Ad præstantem filiorum Corahh Psalmus.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 ורצית יהוה ארצך שבת שבות יעקב

2 *Iam tuæ terræ miserator* IAS
Admoues mentem bonus & benignus;
Iam iugo liber redit ipse fracto
Te duce Iacob.

2 Iacob nomine natura hominis significatur, pij quidem ac Deum colentis; sed humanæ imbecillitatis & difficultatis infirmitudine laborantis, quē Deus ipse perficiendum, amplificādumque susceperit. Expectatio verò ac spes promissi beneficij, rem ipsam veluti præsentem per enthusiasmum proponit.

3 נשאת עון עמך כסית כל חטאתם סלה:

3 *Iam tui prauam populíque culpam*
Tollis, & noxas vitiosáque acta
Occulis, nullo refricanda, & vsque
Obruis, æuo.

4 אספת כל עברתך השיבות מחרון אפך:

4 *Contines iram superantis omnem*
Istius nasi, & cohibes calorem.

4 Tua ipsius clementia ac misericordia deponis iram, perfice ergò id quod instituisti.

5 שובנו אלהי ישענו והפר כעסך עמנו:

5 *Nos salutaris* DEVS *ô represso*
Redde furore.

6 הלעולם תאנף בנו תמשך אפך לדר ודר:

6 *Nunquid æternùm subeunda nobis*
Istius nubes furibunda vultus?
Tendet in cunctas sobolesque nasi
Istius ardor?

6 Non est enim tuum ęternùm irasci, nō nostrum iram istam posse ferre æternùm; periremus enim funditus, si perpetuò in nos irasceretis.

7 הלא אתה תשוב תחיינו ועמך ישמחו בך:

7 *Nónne tu vitæ propius redibis*
Auctor? vt viuens populus tuus te
Te patre & vitam referente certam
Gaudeat almo?

7 Imò tuæ est benignitatis ad nos redire, nostræ verò expectationis in te, hoc est, tua virtute nobis communicata lætari.

8 הראנו יהוה חסדך וישעך תתן לנו:

8 *Te salutarem miserator* IAS
Redde nobis, te facilem & benignum os-

9 אשמעה מה ידבר האל יהוה כי ידבר שלום אל עמו ואל חסידיו ואל ישובו לכסלה:

9 *tende. Quid* FORTIS *Dominus locutus*
Proferet IAS
Audiam; namque is populo suorum
Proferens pacem placidam eloquetur,
Ac piis nunquam in vitium reuersis
Stultitiámve.

9 Nitimur enim spe promissorum Dei efficacissimi, qui quod promittit, pręstare potest. ille autem Euangeliū gratiæ & gloriæ suæ promisit fidelibus sibi credentibus, & obtemperantibus, atq. à stultitia priori abalienatis per solidam pœnitentiam.

10 אך קרוב ליראיו ישעו

10 *Proxima ast ipsum gregibus timentum*
Iam salus constans aderit, manebit

10 Illud diuinū beneficiū, quo humana natura, quæ est ארץ terra, erit perpetuum.

 Gloria

Gloria hæc, terram subitura nostram
Fixa manebit.

לשכן כבוד בארצנו ׃

11 Cùm Deus homines in illam dignitatẽ extulerit, tũc promissorum & rerum promissarũ, hoc est, misericordiæ, simul constabunt rationes, tunc homines iusti erunt, tunc inter Deum & humanum genus pax firmabitur.

11 *Competent, fœdus venientque in arctum*
Veritas diua & bonitas sorores;
Oscula æternùm sibi sancta iungent
Iustitia & pax.

11 חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו ׃

12 Illius magni promissi veritas, qui Christus est, ex terra, hoc est, humana natura etiam oriturus est, qui cùm Deus sit, idemq. homo, homines iustificabit iustitia è cælis deducta, hoc est, sua ipsius iustitia.

12 *Veritas crescet penitus beato*
Germine è terra, aspicietque cælis
Alma quæ formet recreetque mundum,
Iustitiæ fax.

12 אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף ׃

13 Tunc mutata iam maledictione in benedictionem, natura humana fructus feret Deo gratos, qualesque proferri oportet à filiis Dei. eritque perpetua & constãs via virtutis ac iustitiæ hominibus iis, quos iam superiùs indicauimus.

13 *Et bonum præstans dabit almus* IAS;
Nostra præbebit proprios colono
Terra prouentus, referet probandas
Copia fruges.

13 גם יהוה יתן הטוב וארצנו תתן יבולה׃

14 *Et via constans gradietur ampla,*
Liberos semper moderata gressus;
Ipsiusque almam faciem præibit
Iustitiæ vis.

14 צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו׃

PSAL. LXXXVI.

Inclina Domine aurem tuam.

ARGVMENTVM.

PRECES à Dauid perpetuò fusas, continet hic Psalmus. alij quippe ex argumento oblato compositi, hic verò assiduè repetitus à vate videtur. Postulat diuinam misericordiam ad peccatorum suorum veniam impetrandam: postulat liberationem ab inimicis visibilibus & inuisibilibus; ex qua diuinæ prouidentiæ & singularis erga se tutelæ exemplum apertum edi cupit.

1 *Oratio Dauid.*

1 תפלה לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 Misericordia erga egentes maximè conspicitur, id ego sum.

AVrem misertus verte precor tuam
IAS, *mihi, proh, pauperi & indigo*
Responde, & hanc custos potensque
Serua animam famuli probati.

הטה יהוה אזנך ענני כי עני ואביון אני.

2 שמרה נפשי כי חסיד אני הושע עבדך

Te nam

אתה אלהי הבוטח אליך ׃

Te nam Deumque & te mihi PRINCIPEM
Confido certum, te famulus peto;

3 חנני ארני כי אליך אקרא כל היום ׃

3 I AS *misertus te diebus*
Omnibus excipe me vocantem.

4 שמח נפש עבדך כי אליך ארני נפשי אשא ׃

4 *Gaudere iussamque hanc animam foue*
Serui, patronum nam colo te meum;
Vni tibi iam dedicatam
Hanc animam fero & ipse tollo.

4 Omnẽ ſpem meam in te collocaui, certam ergo effice.

5 כי אתה יהוה טוב וסלח ורב חסר לכל קראיך ׃

5 *Tu nam bonus, tu parcere promptior,*
Valde & benignus tu Domine es tuis:
Quicunque te quærunt, bonumque
Te vocitant, Dominumque clamant.

5 Spes mea benignitate innititur tua.

6 האזינה יהוה תפלתי והקשיבה בקל התחנונותי ׃

6 *Attende &* I AS, *excipe & hanc precem,*
Vocem tui nec spernito supplicis:

7 ביום צרתי אקראך כי תענני ׃

7 *Responde in angustis vocanti*
Temporibus miserisque presso.

8 אין כמוך באלהים ארני ואין כמעשיך ׃

8 *Nullus tibi par est Domine, ac tibi*
Inter secundus nullus erit, Deos:
Exempla factis æqua & vsquam
Nulla tuis memorabit ætas.

8 Intelligent gentes, me liberato, & ſimilibus exẽplis editis erga eos, qui te inuocant, nullũ eſſe Deum tibi ſimilem in iis, qui coluntur, diis: alij ſiquidem non exaudiunt, vocantes non defendunt, quia non ſunt verè & natura ſua dij.

9 כל גוים אשר עשית יבואו וישתחוו לפניך ארני ויכברו לשמך ׃

9 *Gentes quot orbis conditor vnicus*
Fecisti, ab omni climate confluent,
Et supplicabunt, atque nomen
Laude tuum DOMINE *ampliabunt:*

9 Ita fiet, vt gentes omnes te vnum agnoſcant, & petant colentes.

10 כי גדול אתה ועשה נפלאות אתה אלהים לבדך ׃

10 *Nam magnus ipse ac mirificus* DEVS
Tu solus, ergo me doceas viam,

10 Videbunt ſolum te eſſe Deum magnũ, & miraculorum opificem; alij enim miracula non edunt.

11 הורני יהוה דרכך אהלך באמתך יחד לבבי ליראה שמך ׃

11 *Ritus tuosque, vt veritatem*
Ipse tuam ingrediens frequentem:
Vt nomen hoc cor pertimeat tuum,
Curas inanes vanaque disiice
Huic cogitata, hæc vna tantùm
Cura tui maneat colendi.

11 Iſtam viam, qua naturam omnemque virtutem naturalẽ ſuperas, & oſtendis te benignum, fortem, & ſapientem, edoce me; nam ſic te colam, timens purè ac ſanctè: ſed adde mihi gratiã, qua te ita, vt oportet, colam.

12 *Te corde toto te celebrem* DEVM,
Nomen tuumque ac te Dominum colam;
Hoc ſemper vt mî ſit ſupremum
Perpetuos ſtudium per annos.

יב אודך אדני אלהי בכל לבבי ואכבדה שמך לעולם׃

13 *Nam magna conſtat mî bonitas tua,*
Imò (fateri debeo) maxima;
Tu quippe ſeruaſti è profundis
Hanc animam barathri cauernis.

13 Illa liberatio, quæ mihi, auctore te, continget, benignitatis tuæ erga me argumétum perpetuũ, & laudis etiam meæ erit.

יג כי חסדך גדול עלי והצלת נפשי משאול תחתיה׃

14 *Gens inſolentum mi* DEVS *inſtitit,*
Et turba præceps ac violentior;
Curare queis te cura nulla eſt;
Hanc animam petiere fortes.

14 Oportunè ergo me liberabis, namq. premor valde.

יד אלהים זדים קמו עלי ועדת עריצים בקשו נפשי ולא שמוך לנגדם׃

15 *At* FORTIS *es tu promere gratiam,*
Mitisque, valde mi DOMINE *ac bonus,*
Et naribus latis ſerenus,
Polliciti ſtabilisque compos.

15 Tuæ miſericordiæ varia nomina in meã cauſam appello.

טו ואתה אדני אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת׃

16 *Vt me miſertus reſpicias, tuum*
Roburque præſtes huic famulo, tua
Ancilla quem produxit; atque
Exhibeas celerem ſalutem.

16 In me miſeria eſt, & miſericordiæ à te exhibédæ materia: ratio auté, quód famulus tuus tibi dicatus ſum, & antiquus famulus ancillæ tuæ filius. obligatiſſimus itaque tibi ſum, tu autem mei tanquam antiqui famuli curator eris, quia familiarior tibi ſum, quám hoſtes mei, qui non ita domeſtici ſunt erga te.

טז פנה אלי וחנני תנה עזך לעבדך והושיעה לבן אמתך׃

17 *Signum boni in me perfice, vt inuidos*
Spectare iuſſos conficiat pudor;
Solamine, IAS, *quo tuo, quo*
Auxilioque fruar, videntes.

17 Aliquid ergo diſcriminis, imò multum pone inter me & eos, qui famuli tui non ſunt, idque ſit ſingularis prouidentiæ atq; gratiæ in me exhibitę.

יז עשה עמי אות לטובה ויראו שנאי ויבשו כי אתה יהוה עזרתני ונחמתני׃

PSAL. LXXXVII.

Fundamenta eius in montibus ſanctis.

ARGVMENTVM.

MAGNA & admirabilis præſtantia veræ Eccleſiæ hoc Pſalmo prædicatur, quippe quæ Dei ſingulari prouidentia atque gratia regitur, & homines plurimos habet veræ ſapientiæ, atque cognitionis Dei compotes: id quod aliis nationibus, quæ vel naturæ obſeruatione, vel maiorum ſuorum exemplis ducuntur, non contingit.

Filiorum

1 לבני קרח מזמור שיר יסודתו בהררי קדש׃

1 *Filiorum Corahh Psalmus cantici, cuius fundamentum in montibus sanctitatis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 אהב יהוה שערי ציון מכל משכנות יעקב׃

2 *Montibus in sanctis vrbem fundauerat* IAS,
Firmo quam munimine fixit.
Nempe Iacobiadum præter tentoria cuncta
Portas diligit ille Sionis:

3 נכבדות מדבר בך עיר האלהים סלה׃

3 *Ampla quidem digna ac de te dicuntur, & in te,*
Vrbs dilecta DEO VSQVE *potenti.*

4 אזכיר רהב ובבל לידעי הנה פלשת וצור עם כוש זה ילד שם׃

4 *Vt memorem Rahaba quotquot Babylonéque magna*
Me norintque colántque timentes:
Adde Palæsthinam, Æthiopes, Tyriosque; notatur
Ille ibi ceu rarissimus ortus.

5 ולציון יאמר איש ואיש ילד בה והוא יכוננה עליון׃

5 *At vir, virq. frequens numerusq. Sione,* SVPERNVS
Quem stabilit, natus referetur.

6 יהוה יספר בכתוב עמים זה ילד שם סלה׃

6 *Dum populorum* IAS *librum scriptumque recenset,*
Hunc illic natum inuenit vsque.

7 ושרים כחללים כל מעיני בך׃

7 *Cantores tibicinibus non impare censu*
In te suntque omnes mihi fontes.

2 Certã delegit Deus tribum Iudæ videlicet, in qua religionis suæ præcipuam rationem explicaret expectatione Christi, quem ex illa tribu fore promisit: eò autem tendunt templi maiestas, & cætera.

3 Non desunt inter gentes, qui cognoscant Deum; sed si conferãtur cum iis, qui in Ecclesia sunt, illi rarissimi & exigui inueniũtur. Rahab Ægyptũ hoc loco significat.

5 In Sione vir & vir, hoc est, frequentes nascuntur & nati sunt, qui Deum norunt & colunt: deinde alij ex ingenio ac naturę obseruatione cognoscũt; ei⁹ verò doctrinæ, quæ in Ecclesia est, Deus est auctor.

6 Deus enim numerum & nomina omnium, qui se norunt, in libro suo habens raros recenset in nationibus.

8 In te autẽ Sion, non solùm qui cognoscãt, sed qui laudent, prædicent, cantentq. Deũ, plurimi sunt: sunt omnes veræ sapientiæ & scientiæ fontes; cætera sunt riuuli apud gentes.

PSAL. LXXXVIII.

Domine Deus salutis meæ.

ARGVMENTVM.

ETHAN, Ezrahites Christi indutus personam, huius Psalmi argumentum reliquit, quo Christus peccatorum causa ac debitis susceptis, patrem orat, vt se ab illa tenebrarum hora ac potestate ad lucem vitæ referat, dimissis peccatorum debitis, pro quibus ipse iram diuinam, & castigationem, atque expiationem susciperet: eo enim tempore Christus omniũ peccatorum personam sustinebat, pro quibus ipse humiliatus est vsque ad mortem crucis.

1 שיר מזמור לבני קרח למנצח על מחלת לענות משכיל להימן האזרחי׃

1 *Canticum Psalmi filiorum Corahh, ad præstantem super Mahhalath Leghanoth, Admonitorium Heman Ezraitæ.*

CARMEN ELEGIACVM.

IAS

2 IAS *teque* DEVM *nostræ auctorem̃que salutis*
Te, coram clamans, nocte dieque precor.
3 *Ante tuos vultus veniant mea dicta precesq́ue,*
Atque aurem penetret nostra querela tuam.
4 *Namq. anima hæc saturata malis, mea vita sepulchrũ*
Penè intrat, certè iam properata tenet.
5 *Comparor in foueam demissis, vis mihi, vt illis,*
Nulla quibus restat, iam perit atque, viris.
6 *Vtq́ue alij extincti defunctus censeor, vt quos*
In foueam occisos mors violenta iacit;
Quorum non vltrà memor es, scissosq́ue repentè
Diceris ipse tua deposuisse manu.
7 *Meque ima in fouea (te sic statuente) profundis*
Deiectum penitus, sentio & in tenebris.
8 *Incubuit bilis tua cuncta in me, atque tuis me*
Fluctibus immissis omnibus vsque premis.
9 *Me procul abscedunt noti, te auctore, ego & illis*
Horreor inclusus, cui via nulla patet.
10 *Hiq́ue oculi tristes,* IAS, *mærore laborant;*
Te voco, quàm longa est lentaq́ue mœsta dies.
Interea palmas ad te & tua numina tendo,
Auxiliumq́ue inter dura pericla peto.
11 *Nunquid in extinctis facies miracula? an* VSQVE
Ad laudes surgent, qui cecidere, tuas?
12 *Anne tua extabit bonitas narrata sepulchro?*
An tua in exitio sit patefacta fides?
13 *In tenebris miranda tua an sint nota! vel ista*
Iustitia in terra, quæ meminisse nequit?
14 *Atqui ego te supplex* IAS, *te postulo clamans;*
Anticipo assidua te quoque manè prece.
15 *Cur verò hanc animam depellens respuis* IAS?
Cur à me facies abdis & ipse tuas?

Debilis

5 Peccator a Deo relictus, mortuus est, quippe in Deo vita est. idem variis afflictionibus, ærumnis ac miseriis vexatur. Sed hæc omnia ad Christum tempore passionis referenda sunt.

7 Status horrendus ac tenebrosus peccatoris.

9 Translatio ab iis qui in mari periclitantur.

12 Ne permittas me omnino perire, namq. eos, qui omnino pereunt, à vitaq́ue discedũt, nõ soles tu fouere ac promouere: ita vt inde materia laudis tibi debita extet. viuentes, & valentes, atque liberati tua ope, hi debent & possunt te laudare. tuis igitur laudibus consule. in Christo hæc imago, maximam indicat terribilem̃que vicem suscepti pro nobis debiti.

13 *In terra, quæ meminisse nequit.* Mortuorũ loco, qui sensu & memoria carent.

2 יהוה אלהי
ישועתי יום
צעקתי בלילה
נגדך׃
3 תבוא לפניך
תפלתי הטה
אזנך לרנתי׃
4 כי שבעה
ברעות נפשי
וחיי לשאול
הגיעו׃
5 נחשבתי עם
יורדי בור הייתי
כגבר אין איל׃
6 במתים חפשי
כמו חללים
שכבי קבר אשר
לא זכרתם עוד
והמה מידך
נגזרו׃
7 שתני בבור
תחתיות
במחשכים
במצלות׃
8 עלי סמכה
חמתך וכל
משבריך ענית
סלה׃
9 הרחקת
מידעי ממני
שתני תועבות
למו כלא ולא
אצא׃
10 עיני דאבה
מני עני קראתיך
יהוה בכל יום
שטחתי אליך
כפי׃
11 הלמתים
תעשה פלא אם
רפאים יקומו
יודוך סלה׃
12 היספר בקבר
חסדך אמונתך
באבדון׃
13 היודע בחשך
פלאך וצדקתך
בארץ נשיה׃
14 ואני אליך
יהוה שועתי
ובבקר תפלתי
תקדמך׃
15 למה יהוה
תזנח נפשי
תסתיר פניך
ממני׃

16 עני אני וגוע מנער נשאתי אמיך אפונה׃

16 *Debilis à prima ac pauperrimus ipſe iuuenta*
Perfero terrores, queis ſecor vſque, tuos.

16 Cùm intellexerim quàm offenſus fueris peccatis & ſceleribus hominum, vehementer horreo tuam iram, quam laturus ſum, vt expiem mundi crimina.

17 עלי עברו חרוניך בעותיך צמתתוני׃

17 *Me ſuper incenſiq́ue tui venere furores,*
Sunt formidinibus membra reciſa tuis:

18 סבוני כמים כל היום הקיפו עלי יחד׃

18 *Ambitus his preſſusq́ue laboribus inſtar aquarum,*
Circundor toto contineorq́ue die.

19 הרחקת ממני אהב ורע מידעי מחשך׃

19 *Me chari ſocijq́ue procul, te auctore, latentes*
In tenebris, noti ac deſeruere mei.

PSAL. LXXXIX.

Miſericordias Domini in æternum cantabo.

ARGVMENTVM.

ETHAN Ezrahites præuidens aliquando futuras Eccleſiæ calamitates ob hominum culpam, hunc Pſalmum compoſuit: in quo Deus oratur, vt miſericordiæ ac promiſſorum memor ſuorum, afflictis rebus opem ferat per Chriſtum olim promiſſum, nunc iam donatum Eccleſiæ. Refert promiſſionum argumenta, calamitatum exponit magnitudinem, diuinã correptionem erga homines agnoſcit, iram deprecatur, clementiam poſcit, ac miſericordiam appellat, certiſſima fide ac ſpe impetrandi; niſi alias hominum peccata ipſorum bonum, quo minus afferatur, vel impediant, vel retardent.

1 משכיל לאיתן האזרחי׃

1 *Admonitorium Ethan Ezrahitæ.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 חסדי יהוה עולם אשירה לדר ודר אודיע אמונתך בפי׃

2 *DOna in æternum miſerantis IAE*
Sunt mihi vati recinenda, & ore
Veritas noſtro eſt memoranda longa in
Sæcla nepotum.

3 כי אמרתי עולם חסד יבנה שמים תכן אמונתך בהם׃

3 *Dixeram, vt mundus, bonitas perennis*
Conſtat, extructus; tua & alma cælis
Veritas firma eſt, ea quippe & ipſos
Continet orbes.

3 Dixeram promiſſorum Dei veritatem firmiſſimam conſtantiſſimamq́ue eſſe: quippe verbum Dei manere, mundi machina probat ſuis partibus omnino ac viciſſitudinib9 ſibi ipſi conſtans.

4 Eſt autem vnum ex magnis Dei promiſſis, id quod ego ex ipſius ſententia referam.

5 Promiſſi domui Dauidis facti ſumma eſt, illius regnum conſtituendum perpetuoq. conſeruandum, me auctore, idq́ue effectum iri per Chriſtũ à me mittendum.

4 כרתי ברית לבחירי נשבעתי לדוד עבדי׃

4 *Fœdus electo pepigi ſacratum,*
Vt meo iurans famulo Dauidi,

5 עד עולם אכין זרעך ובניתי לדר ודור כסאך סלה׃

5 *Comparem totum ſobolis futuræ*
Semina in æuum.

Condidi atque istud solium, quod ætas
[6] *Omnis extructum colat vsque; cæli vt*
Mira testentur tua congregatis
Veráque sanctis.

6 ויודו שמים פלאך יהוה אף אמונתך בקהל קדשים ׃

7 Id autem à Deo misericorde semel promissum præstari posse manifestissimũ est, vtpote fortissimo ac præstãtissimo, vltra omnẽ potentiam & efficacitatem.

[7] *Præpotens* IAS. *similis quis* IAE *in*
Æthere est; IAE *ex pueris* POTENTVM
Par erit quis, vel referetur alter,
Proximus aut quis?

7 כי מי בשחק יערך ליהוה ידמה ליהוה בבני אלים ׃

8 Idem etiam certissimum est, & exploratissimum antiquis exemplis, tam in populo suo iuuando, quàm in hostibus vlciscendis.

[8] FORTIS *arcani validúsque magni &*
Consili sanctis; metuendus idem
Accolis quotquot prope & hunc frequentant,
Finitimísque.

8 אל נערץ בסוד קדשים רבה ונורא על כל סביביו ׃

9 Valet non solùm sapientia ac virtute Deus, sed multis copiis & exercitibus, per quos expedire possit quidquid velit, omnino autem veritas Dei constat.

[9] *Copiis* IAS *validis* DEVS, *quis*
Par tibi? quis vel similis? tuos qui
Protegis, certa ac tua te fides IAM
Vndique cingit.

9 יהוה אלהי צבאות מי כמוך חסין יה ואמונתך סביבותיך ׃

10 Quæ proposita sunt exemplis, in rerũ natura, atque hominũ genere editis, confirmantur.
Rahab, Ægyptum significat.

[10] *Tu maris fluctus cohibes, superbis*
[11] *Temperásque vndis. Rababámque cæsam*
Triueras, hostes valido lacerto
Dispuleras tu.

10 אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם ׃
11 אתה דכאת כחלל רהב בזרוע עזך פזרת אויביך ׃

[12] *Et tibi cæli, tibi terra substant,*
Quidquid & nusquam vacuum per orbem
Durat existens, oritur tuis id
Státque elementis.

12 לך שמים אף לך ארץ תבל ומלאה אתה יסדתם ׃

13 Meridionalis & Borealis mundi partes, quæ situ suo variare etiam res possunt, à te creatæ sunt ac dispositæ.
Abditam sedem] Explicat nomen venti צפון

[13] *Dexteram mundi, Boreæ creasti*
Abditam sedem; tibi cantat Hermon,
Et tuum nomen recitat sonoro
Carmine Thabor.

13 צפון וימין אתה בראתם תבור וחרמון בשמך ירננו ׃

14. 15 Igitur cùm tu possis præstare id quod vis, & velis bonum præstare; effice in nobis, quod sæpè te velle & posse te ipsa ostendisti.

[14] *Brachij quando valida est tui vis,*
Polleat victrix manus ista, in altum
Dextera exurgat tua certa summi
Roboris index.

14 לך זרוע עם גבורה תעז ידך תרום ימינך ׃

Muniunt

15 צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך׃

15 *Muniunt istud solium perenne*
Æquitas & ius; faciem tuámque
Veritas constans præit, & iuuandi
Certa voluntas.

16 אשרי העם יודעי תרועה יהוה באור פניך יהלכון׃

16 *Ille dicendus populus beatus,*
Qui sciunt IAM *resonare, itérque*
Qui tui splendens ineunt micantis
Lumine vultus.

16 Parecbasis elegantissima, ex argumento præsenti petita.

17 בשמך יגילון כל היום ובצדקתך ירומו׃

17 *Nominis fient hilares tui vi,*
Iustus hos tolles, faciésque iustos;

17 Mysterium iustitiæ per Christum hominibus afferendæ.

18 כי תפארת עזמו אתה וברצונך תרים קרננו׃

18 *Tu decus, robur quibus euehendis*
Præsidiúmque es.

19 כי ליהוה מגננו ולקדוש ישראל מלכנו׃

19 *Tu probas nostri statuenda regni*
Cornua, & figes ea; namque nostri
Regis est cura, est clypeúsque sancto
Israel IAE.

19 Ideò constituisti regnum temporale in domo Dauid, quod æternum significabat regnum.

20 אז דברת בחזון לחסידך ותאמר שויתי עזר על גבור הרימותי בחור מעם׃

20 *Iam pio, te qui colit, es locutus*
Certa visenti, E populo valentis
Auxili lectum iuuenem superna ad
Culmina tollo.

20 Dixisti Samueli, te velle de populo eligere regem magnũ, magniq. regni olim statuendi signum.

21 מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו׃

21 *Sum Dauid nactus famulum probatum;*
Vngere hunc sancto statui ipse oliuo;

22 אשר ידי תכון עמו אף זרועי תאמצנו׃

22 *Comparat nostra hunc manus, húncque nostra*
Brachia firmant.

23 לא ישיא אויב בו ובן עולה לא יענו׃

23 *Hostis hunc nunquam superans tributi*
Lege vexabit, premet aut iniquus:

24 וכתותי מפניו צריו ומשנאיו אנוף׃

24 *Conterámque ipsi malè amica plagis*
Agmina duris.

25 ואמונתי וחסדי עמו ובשמי תרום קרנו׃

25 *Veritas huic & mea vis benigni*
Numinis constans aderit, meóque
Illius firmum ac stabile eminebit
Nomine cornu.

25 Huic constabit regnum, quod erit signũ veritatis Christi à me promissi constituræ.

d 2 *Huius*

26 Dauidi partim in figura, sed Christo plenè in veritate.

26 *Huius imponam pelago manumque ac*
Dexteram cunctis fluuiis timendam:
Hunc colent terræ, mare quas oberrat,
Flumina scindunt.

26 ושמתי בים ידו ובנהרות ימינו׃

27 *Me patrem dicet proprium sibi ille,*
Me sibi FORTEM, *scopulum salutis.*
28 *Illum ego terræ faciam priorem*
Regibus altis.

27 הוא יקראני אבי אתה אלי וצור ישועתי׃

28 אף אני בכור אתנהו עליון למלכי ארץ׃

29 *Numinis semper mea vis benigni*
Certa constabit, solidique pacti
30 *Veritas; huius sobolemque in vsque &*
Vsque reponam:

29 לעולם אשמור לו חסדי ובריתי נאמנת לו׃

30 ושמתי לעד זרעו וכסאו כימי שמים׃

Vsque & vsque. Exprimitur phrasis Hebræa, qua infinitudinem significat.

Quot dies cæli, solium tot huius
31 *Conditum stabit. mea lex tamen si*
Filiis huius iaceat, nec illi
Iura frequentent;

Per me semper cōstabit beneficentiæ pactum, & misericordiæ exemplum, illorū culpa, si aliquādo hæc minus visantur, correptio est adhibenda.

31 אם יעזבו בניו תורתי ובמשפטי לא ילכון׃

32 אם חקתי יחללו ומצותי לא ישמרו׃

32 *Quæque decernens statui prophanent,*
Iussa nec seruent; scelus ipse virga
33 *Prosequar dura, repetamque praua*
Verbere facta.

33 ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם׃

34 *Huic meum sed nec studium benignum,*
Nec fidem pacti violans negabo:
35 *Protuli quidquid labiis meis, hic*
Non iterabo.

34 וחסדי לא אפיר מעמו ולא אשקר באמונתי׃

35 לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה׃

36 אחת נשבעתי בקדשי אם לדוד אכזב׃

36 *Numine ac nostro celebrata sancto*
Iura iurandi semel; illa nunquam
Vt Dauid vana experiatur, vt vel
Irrita, fingam.

37 זרעו לעולם יהיה וכסאו כשמש נגדי׃

37 *Quamdiu mundus, soboles manebit*
Huic; & vt præsens mihi semper est Sol,
Huic erit præsens solium perenni ac
Tempore firmum.

37 Vti Sol, quanquam nonnunquam lucere non videatur, nunquam tamen lumen amittit, apud me in cælo lucet, & vt nihilo etiam non clarè,

Luna-

18 כירח יכון עולם ועד בשחק נאמן סלה׃

18 *Lunaque vt mundo superat fidelis*
Testis & nubem variata lustrat;
VSQVE *constanti solium Dauid sic*
Comparo mundo.

tamen lucem suã proferens, testatur se suũ cursum complere: ita mea benignitas, quãuis ob hominum populi mei scelera et culpas minus frequens minusq́. explicita cõspiciatur, nunquam tamen omnino semota ab ipsis erit.

39 ואתה זנחת ותמאס התעברת עם משיחך

39 *Tu tamen pulsum procul ac reiectum*
Percitus flammis tumidi furoris
Vnxeras quem tu, sinis, & repulsum
Negligis heu nunc.

40 נארתה ברית עבדך חללת לארץ נזרו׃

40 *Ac tui fœdus famuli recidens,*
Sternis & sacrum diadema terræ;

41 פרצת כל גדרתיו שמת מבצריו מחתה

41 *Illius septa ac ruis, atque muros*
Proteris altos.

42 שסהו כל עברי דרך היה חרפה לשכניו׃

42 *Hunc manu euellunt, pedibusque calcant,*
Qui viam iuxta tenuere, cuncti;
Huncque vicini grauibus cachinni
Vocibus vrgent.

40. 41. 42. Vexatur tamen populus tuus, & confligitur, variis ærumnis angustè oppressus variisque ab hostibus vexatus ac derisus.

43 הרימות ימין צריו השמחת כל אויביו

43 *Dexteram tollis nimis hunc prementum*
Hostium; pectus reficisque magno

44 אף תשיב צור חרבו ולא הקמתו במלחמה׃

44 *Gaudio: atque huius tu aciem retundis*
Ensis acutam.
Prœliis hunc nec stabilis, remissus

45 השבת מטהרו וכסאו לארץ מגרתה׃

45 *Splendor est huius, perijtque per te,*
Atque humi excelsum solium iacet quod
Prorsus ipse.

46 הקצרת ימי עלומיו העטית עליו בושה סלה׃

46 *Huic dies curtæ minuis iuuentæ;*
Vsque & obuoluis misero hunc pudore:

46 illum nitorem quo in suo lucebat, illumq́. iuuẽtutis splendorem minui pateris.

47 עד מה יהוה תסתר לנצח תבער כמו אש חמתך

47 *Quis tibi est* IAS *modus hunc negandi aut*
Dissimulandi?
Bilis an, feruet tua quæ instar ignis,

48 זכר אני מה חלד על מה שוא בראת כל בני אדם׃

48 *Sæuiet semper? quid ego, memento,*
Sæculi; an vanè sobolem creasti
Terrigenarum?

48 Memineris exiguã esse sua natura vitam meam, & ætatem breuissimam, meq́. moriturũ esse breui, neq. opus esse festino & celeri igne iræ tuę cõsumi eam, quæ breui consumenda est. Nemo enim est qui non moriatur corporali morte.

49 *Quem virum expertem tenet alma mortis*
Vita? se quis nam excipiat sepulchro
50 V S Q V E *subducens? Bonitas vel ista*
Est vbi prisca?

Quæ fides sancto tibi iure pacta
Cum tuo quondam, D O M I N E ô, D A V I D E?
51 *Te tuis par est meminisse seruis*
Addita probra.

Memēto potius tuæ illi⁹ antiquæ bonitatis & misericordiæ, quam obtineas precor.
51 Contra quam benignitatem inimici tui obloquuntur.

Iacta, quæ à multis populis recepi,
Perfero, atque his in sinubus repono
Probra viuenti tibi non ferenda
Incolumíque.

52 *Vt petant probris, repetántque vt,* I A S,
Gens tui hæc calces inimica Christi:
53 *At fides constans celebretur* I A E *in*
Sæcula mundi.

49 מי גבר יחיה ולא יראה מות ימלט נפשו מיד שאול סלה:

50 איה חסדיך הראשנים אדני נשבעת לדוד באמונתך:

51 זכר אדני חרפת עבדיך שאתי בחיקי כל רבים עמים:

52 אשר חרפו אויביך יהוה אשר חרפו עקבות משיחך:

53 ברוך יהוה לעולם אמן ואמן:

FINIS LIBRI III.

PSALMO-

PSAL. XC.

Domine, refugium factus es nobis.

ARGVMENTVM.

MOSES quo tempore in solitudinibus commorabatur, orationem hoc argumento composuit, vt Deum illi populo iratum placaret, & reconciliaret: exponit autem suam ipsorum omnem salutem, vitam, & beatitudinem in vnius Dei gratia, voluntate, ac misericordia esse positam. Petit ipsum quàm breuissimè deposita ira, illis placatum, clementem, & facilem se exhibere, ac tandem salutis illius promissæ & per Christum præstandæ tempora non differri.

1 *Oratio Mosis viri* DEI.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

Mansio tu DOMINE *es nobis, domus atque firma in omni*
Ætate, mūdus quàm peregit, antè.
2 *Antè graues montes quàm Terra parēs daret renixa,*
Et orbis esset, FORTIS *ipse constas.*
Et sæclis idem cunctis prior, inque sæcla FORTIS
Mansisti, & idem semper & manebis.
3 *Mortalem in frusta imminuens teris vt minuta testæ,*
Iubesque verti filios Adami.
4 *Ante tuos oculos millesimus annus vt dies est*
Hesternus; hora vt nocte fixa transit.
5 *Vorticibus turbas, somnus velut impotens, futuros,*
Vt manè fœnum transit innouatum.
6 *Manè nouum florénsque nitet bene; vesperi recisum*
Aret viroris roborísque id expers.
7 *Namque tuo naso defecimus, atque terret ista*
Nos bilis ardens, turbidósque vexat.

Et no-

1 תפלה למשה איש האלהים
אדני מעון אתה היית לנו בדר ודר
2 בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל ומעולם עד עולם אתה אל
3 תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם
4 כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבר ואשמורה בלילה
5 זרמתם שנה יהיו בבקר כחציר יחלף
6 בבקר יציץ וחלף לערב ימולל ויבש
7 כי כלינו באפך ובחמתך נבהלנו

1 Scimus in te vno situm esse nostræ felicitatis præsidium, & vitæ subsidium, idque maiorum nostrorum sæculis cognouimus.

2 Scimus fortitudinē atque efficacitatē tibi propriā perpetuamq. esse, vt nobis præsidio esse possis.

3 Et tamen contendis eum, misero mortali, quem potiùs contūdis & conteris; qui nihil omnino valet resistere. & indicis terrigenis conuersionē suarū rerum in melius.

4 Irant autem tuam longo tempore prorogas, longo, inquā, miseris mortalibus, non tibi nam tibi mille anni vt dies vna est.

5 At verò illis quodcunque tempus longū est & tardum, tempus inquam laboris; sunt enim adeò fragiles, vt exigui temporis, ærumnas sustinere nō magis valeant, quàm fœnū præcisum æstus ferre valet.

7 Hominibus grauissimus & vrentissimus est nasi tui æstus.

Gloria hæc, terram subitura nostram
Fixa manebit.

לשכן כבד בארצנו ׃

11 *Competent, fœdus venientque in arctum*
Veritas diua & bonitas sorores;
Oscula æternùm sibi sancta iungent
Iustitia & pax.

11 חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו ׃

11 Cùm Deus homines in illam dignitaté extulerit, túc promissorum & rerum promissarũ, hoc est, misericordiæ, simul constabunt rationes, tunc homines iusti erunt, tunc inter Deum & humanum genus pax firmabitur.

12 *Veritas crescet penitus beato*
Germine è terra, aspicietque cælis
Alma quæ formet recreetque mundum,
Iustitiæ fax.

12 אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף ׃

12 Illius magni promissi veritas, qui Christus est, ex terra, hoc est, humana natura etiam oriturus est, qui cùm Deus sit, idemq. homo, homines iustificabit iustitia è cælis deducta, hoc est, sua ipsius iustitia.

13 *Et bonum præstans dabit almus* IAS;
Nostra præbebit proprios colono
Terra prouentus, referet probandas
Copia fruges.

13 גם יהוה יתן הטוב וארצנו תתן יבולה ׃

13 Tunc mutata iam maledictione in benedictionem, natura humana fructus feret Deo gratos, qualesque proferri oportet à filiis Dei. eritque perpetua & constās via virtutis ac iustitiæ hominibus iis, quos iam superiùs indicauimus.

14 *Et via constans gradietur ampla,*
Liberos semper moderata gressus;
Ipsiusque almam faciem præibit
Iustitiæ vis.

14 צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו ׃

PSAL. LXXXVI.

Inclina Domine aurem tuam.

ARGVMENTVM.

PRECES à Dauid perpetuò fusas, continet hic Psalmus. alij quippe ex argumento oblato compositi, hic verò assiduè repetitus à vate videtur. Postulat diuinam misericordiam ad peccatorum suorum veniam impetrandam: postulat liberationem ab inimicis visibilibus & inuisibilibus; ex qua diuinæ prouidentiæ & singularis erga se tutelæ exemplum apertum edi cupit.

1 *Oratio Dauid.*

1 תפלה לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

AVrem misertus verte precor tuam
IAS, *mihi, proh, pauperi & indigo*

הטה יהוה אזנך ענני כי עני ואבין אני ׃

1 Misericordia erga egentes maximè conspicitur, id ego sum.

2 *Responde, & hanc custos potensque*
Serua animam famuli probati.

2 שמרה נפשי כי חסיד אני הושע עבדך

Te nam

Te nam Deumque & te mihi PRINCIPEM
Confido certum, te famulus peto;
3 I A S *misertus te diebus*
Omnibus excipe me vocantem.
4 *Gaudere iussamque hanc animam foue*
Serui, patronum nam colo te meum;
Vni tibi iam dedicatam
Hanc animam fero & ipse tollo.
5 *Tu nam bonus, tu parcere promptior,*
Valde & benignus tu Domine es tuis:
Quicunque te quærunt, bonumque
Te vocitant, Dominumque clamant.
6 *Attende* & I A S, *excipe & hanc precem,*
Vocem tui nec spernito supplicis:
7 *Responde in angustis vocanti*
Temporibus miserisque presso.
8 *Nullus tibi par est Domine, ac tibi*
Inter secundus nullus erit, Deos:
Exempla factis æqua & vsquam
Nulla tuis memorabit ætas.
9 *Gentes quot orbis conditor vnicus*
Fecisti, ab omni climate confluent,
Et supplicabunt, atque nomen
Laude tuum D O M I N E *ampliabunt:*
10 *Nam magnus ipse ac mirificus* D E V S
Tu solus, ergo me doceas viam,
11 *Ritus tuosque, vt veritatem*
Ipse tuam ingrediens frequentem:
Vt nomen hoc cor pertimeat tuum,
Curas inanes vanaque disiice
Huic cogitata, hæc vna tantùm
Cura tui maneat colendi.

אתה אלהי הבוטח אליך:
3 חנני ארני כי אליך אקרא כל היום:
4 שמח נפש עבדך כי אליך ארני נפשי אשא:
5 כי אתה יהוה טוב וסלח ורב חסד לכל קראיך:
6 האזינה יהוה תפלתי והקשיבה בקול תחנונותי:
7 ביום צרתי אקראך כי תענני:
8 אין כמוך באלהים ארני ואין כמעשיך:
9 כל גוים אשר עשית יבואו וישתחוו לפניך ארני ויכבדו לשמך:
10 כי גדול אתה ועשה נפלאות אתה אלהים לבדך:
11 הורני יהוה דרכך אהלך באמתך יחד לבבי ליראה שמך:

4 Omnẽ spem meam in te collocaui, certam ergo effice.

5 Spes mea benignitate innititur tua.

8 Intelligent gentes, me liberato, & similibus exẽplis editus erga eos, qui te inuocant, nullũ esse Deum tibi similem in iis, qui coluntur, diis: alij siquidem non exaudiunt, vocantes non defendunt, quia non sunt verè & natura sua dij.
9 Ita fiet, vt gentes omnes te vnum agnoscant, & petant colentes.
10 Videbunt solum te esse Deum magnũ, & miraculorum opificem: alij enim miracula non edunt.
11 Istam viam, qua naturam omnemque virtutem naturalẽ superas, & ostendis te benignum, fortem, & sapientem, edoce me; nam sic te colam, timens purè ac sanctè: sed adde mihi gratiã, qua te ita, vt oportet, colam.

12 *Te corde toto te celebrem* DEVM,
Nomen tuumq́ue ac te Dominum colam;
Hoc ſemper vt mî ſit ſupremum
Perpetuos ſtudium per annos.

13 *Nam magna conſtat mi bonitas tua,*
Imò (fateri debeo) maxima;
Tu quippe ſeruaſti è profundis
Hanc animam barathri cauernis.

14 *Gens inſolentum mi* DEVS *inſtitit,*
Et turba præceps ac violentior;
Curare queis te cura nulla eſt;
Hanc animam petiere fortes.

15 *At* FORTIS *es tu promere gratiam,*
Mitiſque, valde mi DOMINE *ac bonus,*
Et naribus latis ſerenus,
Polliciti ſtabiliſque compos.

16 *Vt me miſertus reſpicias, tuum*
Roburq́ue præſtes huic famulo, tua
Ancilla quem produxit; atque
Exhibeas celerem ſalutem.

17 *Signum boni in me perfice, vt inuidos*
Spectare iuſſos conficiat pudor;
Solamine, IAS, *quo tuo, quo*
Auxilioq́ue fruar, videntes.

13 Illa liberatio, quæ mihi, auctore te, continget, benignitatis tuæ erga me argumétum perpetuũ, & laudis etiam meæ erit.

14 Oportunè ergo me liberabis, namq. premor valde.

15 Tuæ miſericordiæ varia nomina in meã cauſam appello.

16 In me miſeria eſt, & miſericordiæ à te exhibédæ materia: ratio auté, quòd famulus tuus tibi dicatus ſum, & antiquus famulus ancillæ tuæ filius. obligatiſſimus itaque tibi ſum, tu autem mei tanquam antiqui famuli curator eris, quia familiarior tibi ſum, quàm hoſtes mei, qui non ita domeſtici ſunt erga te.

17 Aliquid ergo diſcriminis, imò multum pone inter me & eos, qui famuli tui non ſunt, idq́ue ſit ſingularis prouidentiæ atq; gratiæ in me exhibitę.

12 אודך אדני אלהי בכל לבבי ואכבדה שמך לעולם:

13 כי חסדך גדול עלי והצלת נפשי משאול תחתיה:

14 אלהים זדים קמו עלי ועדת עריצים בקשו נפשי ולא שמוך לנגדם:

15 ואתה אדני אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת:

16 פנה אלי וחנני תנה עזך לעבדך והושיעה לבן אמתך:

17 עשה עמי אות לטובה ויראו שנאי ויבשו כי אתה יהוה עזרתני ונחמתני:

PSAL. LXXXVII.

Fundamenta eius in montibus ſanctis.

ARGVMENTVM.

MAGNA & admirabilis præſtantia veræ Eccleſiæ hoc Pſalmo prædicatur, quippe quæ Dei ſingulari prouidentia atquę gratią regitur, & homines plurimos habet veræ ſapientiæ, atque cognitionis Dei compotes: id quod aliis nationibus, quæ vel naturæ obſeruatione, vel maiorum ſuorum exemplis ducuntur, non contingit.

Filiorum

1 לבני קרח מזמור שיר יסודתו בהררי קדש׃

1 *Filiorum Corahh Psalmus cantici, cuius fundamentum in montibus sanctitatis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 אהב יהוה שערי ציון מכל משכנות יעקב׃

2 *MOntibus in sanctis vrbem fundauerat* IAS,
Firmo quam munimine fixit.
Nempe Iacobiadum præter tentoria cuncta
Portas diligit ille Sionis:

3 נכבדות מדבר בך עיר האלהים סלה׃

3 *Ampla quidem digna ac de te dicuntur, & in te,*
Vrbs dilecta DEO VSQVE *potenti.*

4 אזכיר רהב ובבל לידעי הנה פלשת וצור עם כוש זה ילד שם׃

4 *Vt memorem Rahaba quotquot Babyloneque magna*
Me norintque colántque timentes:
Adde Palæsthinam, Æthiopes, Tyriosque; notatur
Ille ibi ceu rarissimus ortus.

5 ולציון יאמר איש ואיש ילד בה והוא יכוננה עליון׃

5 *At vir, virq. frequens numerusq. Sione,* SVPERNVS
Quem stabilit, natus referetur.

6 יהוה יספר בכתוב עמים זה ילד שם סלה׃

6 *Dum populorum* IAS *librum scriptumque recenset,*
Hunc illic natum inuenit vsque.

7 ושרים כחללים כל מעיני בך׃

7 *Cantores tibicinibus non impare censu*
In te suntque omnes mihi fontes.

2 Certè delegit Deus tribum Iudæ videlicet, in qua religionis suæ præcipuam rationem explicaret expectatione Christi, quem ex illa tribu fore promisit: eò autem tendunt templi maiestas, & cætera.

3 Non desunt inter gentes, qui cognoscant Deum; sed si conferātur cum iis, qui in Ecclesia sunt, illi rarissimi & exigui inueniētur. Rahab Ægyptū hoc loco significat.

5 In Sione vir & vir, hoc est, frequentes nascuntur & nati sunt, qui Deum norunt & colunt: deinde alij ex ingenio ac naturę obseruatione cognoscūt; ei⁹ verò doctrinæ, quæ in Ecclesia est, Deus est auctor.

6 Deus enim numerum & nomina omnium, qui se norunt, in libro suo habens raros recenset in nationibus.

8 In te autē Sion, non solùm qui cognoscāt, sed qui laudent, prædicent, cantentq. Deū, plurimi sunt: sunt omnes veræ sapientiæ & scientiæ fontes; cætera sunt riuuli apud gentes.

PSAL. LXXXVIII.
Domine Deus salutis meæ.

ARGVMENTVM.

ETHAN Ezrahites Christi indutus personam, huius Psalmi argumentum reliquit, quo Christus peccatorum causa ac debitis susceptis, patrem orat, vt se ab illa tenebrarum hora ac potestate ad lucem vitæ referat, dimissis peccatorum debitis, pro quibus ipse iram diuinam, & castigationem, atque expiationem susciperet: eo enim tempore Christus omniū peccatorum personam sustinebat, pro quibus ipse humiliatus est vsque ad mortem crucis.

1 שיר מזמור לבני קרח למנצח על מחלת לענות משכיל להימן האזרחי׃

1 *Canticum Psalmi filiorum Corahh, ad præstantem super Mahhalath Leghanoth, Admonitorium Heman Ezraitæ.*

CARMEN ELEGIACVM.

IAS

16 עני אני וגוע מנער נשאתי אמיך אפונה׃

16 *Debilis à prima ac pauperrimus ipse iuuenta*
Perfero terrores, queis secor vsque, tuos.

17 עלי עברו חרוניך בעותיך צמתתוני׃

17 *Me super incensique tui venere furores,*
Sunt formidinibus membra recisa tuis:

18 סבוני כמים כל היום הקיפו עלי יחד׃

18 *Ambitus his pressusque laboribus instar aquarum,*
Circundor toto contineorque die.

19 הרחקת ממני אהב ורע מידעי מחשך.

19 *Me chari socijque procul, te auctore, latentes*
In tenebris, noti ac deseruere mei.

16 Cùm intellexerim quàm offensus fueris peccatis & sceleribus hominum, vehementer horreo tuam iram, quam laturus sum, vt expiem mundi crimina

PSAL. LXXXIX.

Misericordias Domini in æternum cantabo.

ARGVMENTVM.

ETHAN Ezrahites præuidens aliquando futuras Ecclesiæ calamitates ob hominum culpam, hunc Psalmum composuit; in quo Deus oratur, vt misericordiæ ac promissorum memor suorum, afflictis rebus opem ferat per Christum olim promissum, nunc iam donatum Ecclesiæ. Refert promissionum argumenta, calamitatum exponit magnitudinem, diuinā correptionem erga homines agnoscit, iram deprecatur, clementiam poscit, ac misericordiam appellat, certissima fide ac spe impetrandi; nisi alias hominum peccata ipsorum bonum, quo minus afferatur, vel impediant, vel retardent.

1 משכיל לאיתן האזרחי׃

1 *Admonitorium Ethan Ezrahitæ.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 חסדי יהוה עולם אשירה לדר ודר אודיע אמונתך בפי׃

2 *Dona in æternum miserantis* IAE
Sunt mihi vati recinenda, & ore
Veritas nostro est memoranda longa in
Sæcla nepotum.

3 כי אמרתי עולם חסד יבנה שמים תכן אמונתך בהם׃

3 *Dixeram, vt mundus, bonitas perennis*
Constat, extructus, tua & alma cælis
Veritas firma est, ea quippe & ipsos
Continet orbes.

4 כרתי ברית לבחירי נשבעתי לדוד עבדי׃

4 *Fœdus electo pepigi sacratum,*
Vt meo iurans famulo Dauidi,

5 עד עולם אכין זרעך ובניתי לדר ודור כסאך סלה׃

5 *Comparem totum sobolis futuræ*
Semina in æuum.

3 Dixeram promissorum Dei veritatem firmissimam constantissimamque esse: quippe verbum Dei manere, mundi machina probat suis partibus omnino ac vicissitudinib9 sibi ipsi constans.

4 Est autem vnum ex magnis Dei promissis, id quod ego ex ipsius sententia referam.

5 Promissi domui Dauidis facti summa est, illius regnum constituendum perpetuoq. conseruandum, me auctore, idque effectum iri per Christū à me mittendum.

Condidi atque istud solium, quod ætas
⁶ Omnis extructum colat vsque; cæli vt
Mira testentur tua congregatis
Veráque sanctis.

6 ויודו שמים פלאך יהוה אף אמונתך בקהל קדשים׃

7 Id autem à Deo misericorde semel promissum præstari posse manifestissimû est, vtpote fortissimo ac pręstãtissimo, vltra omnẽ potentiam & efficacitatem.

7 Præpotens I A S. *similis quis* I AE *in*
Æthere est; I AE *ex pueris* POTENTVM
Par erit quis, vel referetur alter,
Proximus aut quis?

7 כי מי בשחק יערך ליהוה ידמה ליהוה בבני אלים׃

8 Idem etiam certissimum est, & exploratissimum antiquis exemplis, tam in populo suo iuuando, quàm in hostibus vlciscendis.

8 F O R T I S *arcani validúsque magni &*
Consili sanctis; metuendus idem
Accolis quotquot prope & hunc frequentant,
Finitimísque.

8 אל נערץ בסוד קדשים רבה ונורא על כל סביביו׃

9 Valet non solùm sapientia ac virtute Deus, sed multis copiis & exercitibus, per quos expedire possit quidquid velit, omnino autem veritas Dei constat.

9 Copiis I A S *validis* D E V S, *quis*
Par tibi? quis vel similis? tuos qui
Protegis, certa ac tua te fides I A M
Vndique cingit.

9 יהוה אלהי צבאות מי כמוך חסין יה ואמונתך סביבותיך׃

10 Quæ proposita sunt exemplis, in rerũ natura, atque hominũ genere editis, confirmantur.

Rabab, Ægyptum significat.

10 Tu maris fluctus cohibes, superbis
11 Temperásque vndis. Rahabámque cæsam
Triueras, hostes valido lacerto
Dispuleras tu.

10 אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם׃
11 אתה דכאת כחלל רהב בזרוע עזך פזרת אויביך׃

12 Et tibi cæli, tibi terra substant,
Quidquid & nusquam vacuum per orbem
Durat existens, oritur tuis id
Státque elementis.

12 לך שמים אף לך ארץ תבל ומלאה אתה יסדתם׃

13 Meridionalis & Borealis mundi partes, quæ situ suo variare etiam res possunt, à te creatæ sunt ac dispositæ.

Abditam sedem] Explicat nomen venti par.

13 Dexteram mundi, Boreæ creasti
Abditam sedem; tibi cantat Hermon,
Et tuum nomen recitat sonoro
Carmine Thabor.

13 צפון וימין אתה בראתם תבור וחרמון בשמך ירננו׃

14. 15 Igitur cùm tu possis præstare id quod vis, & velis bonum pręstare, effice in nobis, quod sępè te velle & posse re ipsa ostendisti.

14 Brachij quando valida est tui vis,
Polleat victrix manus ista, in altum
Dextera exurgat tua certa summi
Roboris index.

14 לך זרוע עם גבורה תעז ידך תרום ימינך׃

Muniunt

15 צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך

15 *Muniunt istud solium perenne*
Æquitas & ius; faciem tuámque
Veritas constans præit, & iuuandi
Certa voluntas.

16 אשרי העם יודעי תרועה יהוה באור פניך יהלכון

16 *Ille dicendus populus beatus,*
Qui sciunt IAM *resonare, itérque*
Qui tui splendens ineunt micantis
Lumine vultus.

16 Parecbasis elegantissima, ex argumento præsenti petita.

17 בשמך יגילון כל היום ובצדקתך ירומו:

17 *Nominis fient hilares tui vi,*
Iustus hos tolles, faciésque iustos;

17 Mysterium iustitiæ per Christum hominibus afferendæ.

18 כי תפארת עזמו אתה וברצונך תרים קרננו:

18 *Tu decus, robur quibus euehendis*
Præsidiúmque es.

19 כי ליהוה מגננו ולקדוש ישראל מלכנו:

19 *Tu probas nostri statuenda regni*
Cornua, & figes ea; namque nostri
Regis est cura, est clypeúsque sancto
Israel IAE.

19 Ideo constituisti regnum temporale in domo Dauid, quod æternum significabat regnum.

20 אז דברת בחזון לחסידך ותאמר שויתי עזר על גבור הרימותי בחור מעם:

20 *Iam pio, te qui colit, es locutus*
Certa visenti, E populo valentis
Auxili lectum iuuenem superna ad
Culmina tollo.

20 Dixisti Samueli, te velle de populo eligere regem magnũ, magniq. regni olim statuendi signum.

21 מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו:

21 *Sum Dauid nactus famulum probatum;*
Vngere hunc sancto statui ipse oliuo;

22 אשר ידי תכון עמו אף זרועי תאמצנו:

22 *Comparat nostra hunc manus, húncque nostra*
Brachia firmant.

23 לא ישא אויב בו ובן עולה לא יעננו:

23 *Hostis hunc nunquam superans tributi*
Lege vexabit, premet aut iniquus:

24 וכתותי מפניו צריו ומשנאיו אגוף:

24 *Conterámque ipsi malè amica plagis*
Agmina duris.

25 ואמונתי וחסדי עמו ובשמי תרום קרנו:

25 *Veritas huic & mea vis benigni*
Numinis constans aderit, meóque
Illius firmum ac stabile eminebit
Nomine cornu.

25 Huic constabit regnum, quod erit signũ veritatis Christi à me promissi constituræ.

26 Dauidi partim in figura, sed Christo plenè in veritate.

26 *Huius imponam pelago manumque ac*
Dexteram cunctis fluuiis timendam:
Hunc colent terræ, mare quas oberrat,
Flumina scindunt.

26 ושמתי בים ידו ובנהרות ימינו׃

27 *Me patrem dicet proprium sibi ille,*
Me sibi FORTEM, *scopulum salutis.*

27 הוא יקראני אבי אתה אלי וצור ישועתי׃

28 *Illum ego terræ faciam priorem*
Regibus altis.

28 אף אני בכור אתנהו עליון למלכי ארץ׃

29 *Numinis semper mea vis benigni*
Certa constabit, solidique pacti

29 לעולם אשמור לו חסדי ובריתי נאמנת לו׃

Vsque & vsque. Exprimitur phrasis Hebræa, qua infinitudinem significat.

30 *Veritas; huius sobolemque in vsque &*
Vsque reponam:
Quot dies cæli, solium tot huius

30 ושמתי לעד זרעו וכסאו כימי שמים׃

Per me semper cōstabit beneficentiæ pactum, & misericordiæ exemplum, illorū culpa, si aliquādo hæc minus visantur, correptio est adhibenda.

31 *Conditum stabit. mea lex tamen si*
Filiis huius iaceat, nec illi
Iura frequentent;

31 אם יעזבו בניו תורתי ובמשפטי לא ילכון׃

32 *Quæque decernens statui prophanent,*
Iussa nec seruent; scelus ipse virga

32 אם חקתי יחללו ומצותי לא ישמרו׃

33 *Prosequar dura, repetamque praua*
Verbere facta.

33 ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם׃

34 *Huic meum sed nec studium benignum,*
Nec fidem pacti violans negabo:

34 וחסדי לא אפיר מעמו ולא אשקר באמונתי׃

35 *Protuli quidquid labiis meis, hic*
Non iterabo.

35 לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה׃

36 *Numine ac nostro celebrata sancto*
Iura iurandi semel; illa nunquam
Vt Dauid vana experiatur, vt vel
Irrita, fingam.

36 אחת נשבעתי בקדשי אם לדוד אכזב׃

37 Vt Sol, quanquā noctu lucere non videatur, nunquam tamen lumen amittit, sed apud me in cælo perpetuò lucet, & vt Luna nubilo etiam tempore, si non clarè,

37 *Quamdiu mundus, soboles manebit*
Huic; & vt præsens mihi semper est Sol,
Huic erit præsens solium perenni ac
Tempore firmum.

37 זרעו לעולם יהיה וכסאו כשמש נגדי׃

Luna-

18 כירח יכון עולם ועד בשחק נאמן סלה׃

18 *Lunaque vt mundo superat fidelis*
Testis & nubem variata lustrat;
VSQVE *constanti solium Dauid sic*
Comparo mundo.

tamen lucem suã proferens, testatur se suũ cursum complere: ita mea benignitas, quãuis ob hominum populi mei scelera et culpas minus frequens minusq. explicita cõspiciatur, nunquam tamen omnino semota ab ipsis erit.

39 ואתה זנחת ותמאס התעברת עם משיחך׃

39 *Tu tamen pulsum procul ac reiectum*
Percitus flammis tumidi furoris
Vnxeras quem tu, sinis, & repulsum
Negligis heu nunc.

40 נארתה ברית עבדך חללת לארץ נזרו׃

41 פרצת כל גדרתיו שמת מבצריו מחתה׃

42 שסהו כל עברי דרך היה חרפה לשכניו׃

40 *Ac tui fœdus famuli recidens,*
Sternis & sacrum diadema terræ;
41 *Illius septa ac ruis, atque muros*
Proteris altos.
42 *Hunc manu euellunt, pedibusque calcant,*
Qui viam iuxta tenuere, cuncti;
Huncque vicini grauibus cachinni
Vocibus vrgent.

40. 41. 42. Vexatur tamen populus tuus, & configitur, variis ærumnis angustè oppressus, variisque ab hostibus vexatus ac derisus.

43 הרימות ימין צריו השמחת כל אויביו׃

44 אף תשיב צור חרבו ולא הקמתו במלחמה׃

45 השבת מטהרו וכסאו לארץ מגרתה׃

43 *Dexteram tollis nimis hunc prementum*
Hostium; pectus reficisque magno
44 *Gaudio: atque huius tu aciem retundis*
Ensis acutam.
Prœliis hunc nec stabilis, remissus
45 *Splendor est huius, perijtque per te,*
Atque humi excelsum solium iacet quod
Proruis ipse.

46 הקצרת ימי עלומיו העטית עליו בושה סלה׃

47 עד מה יהוה תסתר לנצח תבער כמו אש חמתך׃

48 זכר אני מה חלד על מה שוא בראת כל בני אדם׃

46 *Huic dies curtæ minuis iuuentæ;*
Vsque & obuoluis misero hunc pudore:
47 *Quis tibi est* IAS *modus hunc negandi aut*
Dissimulandi?
Bilis an, feruet tua quæ instar ignis,
48 *Sæuiet semper? quid ego, memento,*
Sæculi; an vanè sobolem creasti
Terrigenarum?

46 Illum nitorem quo initio lucebat, illumq. iuuẽtutis splendorem minui pateris.

48 Memineris exiguã esse sua natura vitam meam, & ætatem breuissimam, meq. moriturũ esse breui, neq. opus esse festino & celeri igne iræ tuę cõsumi eam, quæ breui consumenda est. Nemo enim est qui non moriatur corporali morte.

49 *Quem virum expertem tenet alma mortis*
Vita? se quis nam excipiat sepulchro
50 VSQVE *subducens? Bonitas vel ista*
Est vbi prisca?
Quæ fides sancto tibi iure pacta
Cum tuo quondam, DOMINE *ô,* DAVIDE?
51 *Te tuis par est meminisse seruis*
Addita probra.
Iacta, quæ à multis populis recepi,
Perfero, atque his in sinubus repono
Probra viuenti tibi non ferenda
Incolumíque.
52 *Vt petant probris, repetántque vt,* IAS,
Gens tui hæc calces inimica Christi:
53 *At fides constans celebretur* IAE *in*
Sæcula mundi.

Meméto potius tuæ illi⁹ antiquæ bonitatis & misericordiæ, quam obtineas precor.
51 Contra quam benignitatem inimici tui obloquuntur.

49 מי גבר יחיה ולא יראה מות ימלט נפשו מיד שאול סלה:
50 איה חסדיך הראשנים אדני נשבעת לדוד באמונתך
51 זכר אדני חרפת עבדיך שאתי בחיקי כל רבים עמים:
52 אשר חרפו אויביך יהוה אשר חרפו עקבות משיחך:
53 ברוך יהוה לעולם אמן ואמן:

FINIS LIBRI III.

PSALMO-

Psal. XC.

Domine, refugium factus es nobis.

ARGVMENTVM.

Moses quo tempore in solitudinibus commorabatur, orationem hoc argumento composuit, vt Deum illi populo iratum placaret, & reconciliaret: exponit autem suam ipsorum omnem salutem, vitam, & beatitudinem in vnius Dei gratia, voluntate, ac misericordia esse positam. Petit ipsum quàm breuissimè deposita ira, illis placatum, clementem, & facilem se exhibere, ac tandem salutis illius promissæ & per Christum præstandæ tempora non differri.

1 תפלה למשה איש האלהים

1 *Oratio Mosis viri* DEI.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

אדני מעון אתה היית לנו בדר ודר:

Mansio tu DOMINE *es nobis, domus atque firma in omni*
Ætate, mūdus quàm peregit, antè.

1 Scimus in te vno situm esse nostræ felicitatis præsidium, & vitæ subsidium, idque maiorum nostrorum sæculis cognouimus.

2 בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל ומעולם עד עולם אתה אל:

2 *Antè graues montes quàm Terra parēs daret renixa,*
Et orbis esset, FORTIS *ipse constas.*
Et sæclis idem cunctis prior, inque sæcla FORTIS
Mansisti, & idem semper & manebis.

2 Scimus fortitudinē atque efficacitatē tibi propriā perpetuamq́. esse, vt nobis præsidio esse possis.

3 תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם:

3 *Mortalem in frusta imminuens teris vt minuta testæ,*
Iubesque verti filios Adami.

3 Et tamen contendis cum, misero mortali, quem potiùs contūdis & conteris, qui nihil omnino valet resistere. & iudicis terrigenis conuersionē suarū rerum in melius.

4 כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבר ואשמורה בלילה:

4 *Ante tuos oculos millesimus annus vt dies est*
Hesternus; hora vt nocte fixa transit.

4 Itam autem tuam longo tempore prorogās, longo, inquā, miseris mortalibus, non tibi: nam tibi mille anni vt dies vna est.

5 זרמתם שנה יהיו בבקר כחציר יחלף:

5 *Vorticibus turbas, somnus velut impotens, futuros,*
Vt manè fœnum transit innouatum.

5 At verò illis quodcunque tempus longū est & tardum, tempus inquam laboris; sunt enim adeò fragiles, vt exigui temporis, ærumnas sustinere nō magis valeant quàm fœnū præcisum æstus ferre valet.

6 בבקר יציץ וחלף לערב ימולל ויבש:

6 *Manè nouum florénsque nitet bene; vesperi recisum*
Aret viroris roborísque id expers.

7 כי כלינו באפך ובחמתך נבהלנו:

7 *Namque tuo naso defecimus, atque terret ista*
Nos bilis ardens, turbidósque vexat.

7 Hominibus grauissimus & vrentissimus est nasi tui æstus.

Et no-

8 *Et noſtra opponis tibi praua; tui manere vultus*
Occulta noſtra ob lucidam facem das.
9 *Te nanque omnes diuertêre dies fremente noſtri;*
Annique noſtri, ſermo ceu, volarunt.
10 *Annorum nobis denùm prope ſepties dies ſunt;*
Aut adde denos robori notando.
Quorum vſus ſummus, cura eſt grauis, & labor moleſtus,
Iniqua facti inuentio improbandi.
Cumque citò (ſolet vt) præciditur exciditque vita,
Volamus alis neſciis reuerti.
11 *Iſtius na[illegible] vim quis ſciet? vrat vtque flamma*
Ardens, tui pro debito timoris?
12 *Sic, quandoque dies noſtri numerantur, edoce nos;*
Et prouidens tunc recta cor feremus.
13 *IAS ô, redeas; quiſnam modus? atque redde ſeruis*
Te iam tuis, & proſpice his miſertus.
14 *Noſque tua manè exatura bonitate, quod canentes*
Lætas dierum ferias agamus.
15 *Exhilara nos; vt mœſtosque dies dabas premendo;*
Longos vt annos vidimus malorum.
16 *Iſtud opus monſtra atq. iſtud decus ede te incolentũ,*
Et genti & horum poſteris futuris:
17 *Vt noſtri iucunda* DEI DOMINI*que vis fauoris*
Immiſſa ſemper ſitque fauſta nobis.
Dirigat hæc manibus noſtris facienda, proſperetque,
Vis noſtra quidquid fecerit manuſque.

PSAL.

10 Nam tota vita hominis etiam longiſſima, octogeſimum annum non excedit.
Atque hi ipſi anni vt plurimùm laboribus, ærumnis, curis, & cogitationibus moleſtis conſumuntur: & his finitus, vita claudetur.

11 Atque quàm ſit magna ira tua, nemo ſatis nouit, nemo ſatis timere poteſt indignationis tuæ vim: igitur doce nos numerum dierum, quo feremus iſtam iram, vt docti ſapiamus, & corde ſapiente, quæ agenda ſunt, agamus tuæ reconciliationis cauſa; nam aliás nos dies noſtros nõ recte numerare poſſumus, nec ſapere ſine te.
13.14.15. Imó potiùs tu te nobis redde, & rediens reconciliare tua clemẽtia, & quàm citiſſime, mane ipſo, non in extremo temporis, nos tua miſericordia ſatura, vt breues hos vitæ dies non in miſeria, ſed in lætitia ſancta traducamus, ſatis diu doluimus; gaudeamus tantundem.
17 Demum tandem illum ſalutis Pontificẽ mitte nobis, qui ſpiritum addat, quo tibi grata per omnẽ vitam faciamus.

8 שת עונתינו לנגדך עלמנו למאור פניך

9 כי כל ימינו פנו בעברתך כלינו שנינו כמו הגה

10 ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורת שמונים שנה ורהבם עמל ואון כי גז חיש ונעפה

11 מי יודע עז אפך וכיראתך עברתך

12 למנות ימינו כן הודע ונבא לבב חכמה

13 שובה יהוה עד מתי והנחם על עבדיך

14 שבענו בבקר חסדך ונרננה ונשמחה בכל ימינו

15 שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה

16 יראה אל עבדיך פעלך והדרך על בניהם

17 ויהי נעם יהוה אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו

PSAL. XCI.

Qui habitat in adiutorio Altissimi.

ARGVMENTVM.

CERTAM, singularē & perpetuam Dei prouidentiam & curā erga verè pios homines describit Psalmus: est enim Catholici argumenti, ad eos omnes pertinens, qui se totos ad pietatem purè colēdam tradiderunt; Deumq. suum præsidium & summum bonum sibi proposuerunt, idque simplicissimè & candidissimè; hos nullis periculis, nullis difficultatibus, quamuis maximis, superandos esse docet, angelorum ministerio fouendos, & veræ atque absolutæ salutis illius, cuius Christus Pontifex fuit, compotes efficiendos esse pollicetur.

CARMEN SAPPHICVM.

1 ישב בסתר עליון בצל שדי יתלונן:

2 אמר ליהוה מחסי ומצודתי אלהי אבטח בו:

3 כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות:

4 באברתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה צנה וסחרה אמתו:

5 לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם:

6 מדבר באפל יהלך מקטב ישוד צהרים:

7 יפל מצדך אלף ורבבת מימינך אליך לא יגש:

8 רק בעיניך תביט ושלמת רשעים תראה:

1 QVi latens vmbra sedet in SVPERNI *&*
Copiis MAGNI *manet; ille &* IAE *(vt*
2 Dicam ego) Tutor meus, arxque firma,
Spes DEVS *& mi.*

3 Ille te absconso eloquio remotum
Eruet, dura excipiétque peste;
4 Te sua penna teget & sub alis,
Tutior vt sis.

Illius scutum & clypeus fides est.
5 Noctis horrores nihil, aut volanteis
Per diem clarum celeres sagittas
Inde timebis.

6 Non frequentem vmbris nebulísque pestem,
Non luem, qualis medium per æstum
Dira grassatur, rapidóque vastat
Membra calore.

7 Ad latúsque istud moribunda mille
Corpora, ad dextram decies cadántque
Millies quamuis, tamen illa nunquam
Te prope tanget.

8 Vt tuis spectes oculis, periclo
Liber ac testis, videásque qualis

1 Deus altus à nemine tangi, à nemine videri, omnes tangere, omnes videre, suos protegere, alienos turbare & obruere potest. Idem copiis magnus, qui alere suos potest abundātissimè.
2 Ille dicet de Deo id quod ego referam, Tu mihi tutor. &c
3 In hoc Psalmo varia personarum inductio est auctor psalmi, vir pius de quo Psalmus est, & Deus loquuntur. à 3 versu vsque ad 8. auctor loquitur.
3 Omnes hæ liberationes perpetuò spiritaliter, nonnunquam etiam simpliciter explicantur.
5 Veritas promissorū illius pro scuto tibi est.
6 Non venena, non naturæ ac temporum incommoda, nō bella & mille ab hominibus profecta pericula.

8 Manifesta Dei Iudicij & prouidentiæ exempla piis obseruantur.

Impios merces maneat, mali quæ
Præmia facti.

9 Prosopopœia pij viri ait sibi hæc omnia certa spe proposita esse, Deum tutorē suum habenti, cuius sedes sancta, & præsidium firmissimum sit.

10 Auctoris oratio.

9 *Namque tu certus mihi tutor* IAS,
Cui loco sedes posita est superno:
10 *Et mali aduersi tibi nil parari,*
Accidere aut quit;
Nec tuo plaga aut violens propinquam
11 *Se tabernaclo dabit: is suos nam*
Angelos iussit comites viarum ad-
esse tuarum:
Esse custodes, leuibusque palmis
12 *Ferre sublimem, tibi saxa lædant*
Ne pedem offenso. subigetque euntis
Planta leonem.
13 *Aspida impunè & catulos leænæ*
Ipse calcabis, volucrem & draconem
Terga voluentem sinuata longis
Squamea spiris.

9 כי אתה יהוה מחסי עליון שמת מעונך׃
10 לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך׃
11 כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך׃
12 על כפים ישאונך פן תגף באבן רגלך.
13 על שחל ופתן תדרך תרמס כפיר ותנין׃

14 Dei oratio. Quandoquidem me cognouit, cognitum coluis, atq; omni studio quæsiuit, ac petiit, nominis mei virtute, qua fisus est, liberabitur.

15 Appellatus illi adero præsenti auxilio, adeoque apertè consulam, & prouidebo, vt cognosci possit, quātum intersit inter veros cultores meos, & eos, qui me non colūt, aut nō purè colūt.

16 Piorum dies quia bene expositi, etiamsi pauci, tamen lōgi sunt & boni, ita vt vita satur pius decedat, atq; illo diuino beneficio tandem donetur, in quo omnium promissorum consistit summa.

14 *Me bene ardenti est animo hic secutus,*
Arctè & amplexus, procul hunc periclis
Eruam, celsum statuam meo sic
Nomine doctum.
15 *Certa responsa huic referam vocatus,*
Huic in angustis adero ipse rebus;
Libero ac tuto decus atque honorem
Prouidus addam.
16 *Hunc dabo longis saturum diebus,*
Et meæ tandem faciam salutis
Compotem sensu solido videre
Dona beatæ.

14 כי בי חשק ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי׃
15 יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו׃
16 ארך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי׃

PSAL.

PSAL. XCII.

Bonum est confiteri Domino.

ARGVMENTVM.

QVIBVS rebus pij populi animi festis diebus vacare debeant, apertè Psalmus hic docet. nempe Dei laudibus canendis ex contemplatione operum ac beneficiorum Dei; ne mens ab hac grata ac debita contemplatione in tenebras incidat infidelitatis, vt multi inciderunt, sensu abalienati à Deo, & ad vanas commentationes traducti, quorum vitæ ac doctrinæ exitus detestandus fuit: cum Deus semper maneat potens, sapiens, & misericors, qui perpetua mirabilium ac beneficiorum suorum monumenta statuerit. quæ qui obseruauerit, atque auctorem ipsum purè sanctèque coluerit, ille magnis Dei promissis, tandem compos maioris etiam, & perpetuæ laudis materiam nanciscetur.

1 מזמור שיר ליום השבת׃

1 *Psalmus cantici ad diem Sabbathi.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 טוב להדות ליהוה ולזמר לשמך עליון׃

2 IAM *veridicis dicere versibus*
Lux hæc læta, bona, & commoda Sabbathi est;
Isti ac ferre superno
Psalmi cantica nomini:

3 להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות׃

3 *Summo ac manè tua exponere munera,*
Vltrò quæ bonus hic edere tu soles,
Quæ & præstare fidelis,
Totis addere noctibus.

3 Vt ex contemplatione operum tuorũ deueniamus ad misericordiam promissorum, atque constantiã in iis præstandis cognoscendã & laudandam, idque toto die agamus.

4 עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון בכנור׃

4 *Testudo fidibus quæ resonat decem,*
Adsintque vtre cauo nablia spiritus
Plena, & quæ modulantur
Argutos citharæ sonos.

4 Intentis animis ac sensibus.

5 כי שמחתני יהוה בפעלך במעשי ידיך ארנן׃

5 *Nam quod constat opus te artifice, & manus,*
IAS, *quæque tua facta patent, mihi*
Læto carminis ampli
Argumenta parant pia.

5 Nemo potest rectè rerũ contemplari naturam, quin in admirationẽ raptus, te laudet & canat.

6 מה גדלו מעשיך יהוה מאד עמקו מחשבתיך׃

6 IAS *magna tua vt facta! & vt intimè &*
Valdè occulta probas consilia vt tua!

7 איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת׃

7 *Nosse hoc nec stupidus quit,*
Stultus nec valet assequi.

6 Ex rerum naturæ contemplatione euidens cognitio prouidentiæ tuæ oritur, quam stulti & stupidi non intelligunt.

8 *Herbarum vt similes floribus improbi*
Crescunt atque nitent qui mala perpetrant,
Excisi vt pereant, sint
Vsque in perpetuum nihil.
9 IAS *perpetuò excelsus & editus*
10 *Tu summusque manes: ecce etenim tui*
Hostes, ecce tui IAS
Hostes vt pereunt malè!
Et qui praua gerunt, dißilient quoque;
11 *Disiectique fluent: tu tamen editum*
Cornu vt Rhinocerotis
Tolles, & statues meum.
Perfusus viridi iamque oleo fruar
12 *Ipse. Atque his oculis mî insidiantium*
Finem conspiciam, atque his
Pœnas auribus audiam,
Infestos mihi iam quæ excipient malos.
13 *Iustus floruerit palma velut virens,*
Multo & germine crescet
Felix ceu Libani larix.
14 IAE *inque æde boni qui fuerint sati,*
Nostri nempe DEI *floridi in atriis*
15 *Fient: inque senecta*
Pingues, nec steriles virent.
16 *Vt cuncti referant, æquus vt omnibus*
IAS *perpetuò permaneat, mea*
Rupes, cuius in almo
Nulla est numine prauitas.

9.10. Cùm tu manifestus & editus proberis ex iis, quæ à te facta sunt, malè peribũt, qui te impugnãt, negantes aut esse, aut mundi auctorem esse.

11 Illi omnino disperdẽtur cum sua doctrina & vanitate: mea autem gloria superabit, qui te cõfiteor mundi conditorem, rectorem, & misericordiæ auctorem.

12 Non solùm spei & fidei meæ exitum videbo optimum; sed finem insidias mihi parantium dignum aspiciam, & pœnas audiam illis destinatas.

14 Omnium vanarũ doctrinarum & sectarum finis erit infelicissimus; illorũ verò qui in disciplina & religione Dei instituti perseuerauerint, erit finis honestissimus & beatissimus.

16 Prauitas nulla in Deo, eiusve operibus, consiliis & prouidentia est. Quæcunque prauitas est, ex hominum ingenio & stultitia est.

8 בפרח רשעים כמו עשב ויציצו כל פעלי און להשמדם עדי עד:

9 ואתה מרום לעולם יהוה:

10 כי הנה איביך יהוה כי הנה איביך יאבדו יתפרדו כל פעלי און:

11 ותרם כראים קרני בלתי בשמן רענן:

12 ותבט עיני בשורי בקמים עלי מרעים תשמענה אזני:

13 צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה:

14 שתולים בבית יהוה בחצרות אלהינו יפריחו:

16 עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו:

להגיד כי ישר יהוה צורי ולא עולתה בו:

PSAL. XCIII.

Dominus regnauit, decorem indutus est.

ARGVMENTVM.

AD eundem cum superiore finem & vsum Psalmus hic compositus fuit, vt ex rerum à Deo effectarum, quarum historiæ leguntur festis diebus, cõtemplatione alia diuinæ laudis argumenta oriantur: quibus explicetur Deũ regnare in orbe terrarum, quod non solùm creatione ipsa mundi & partium eius, verùm etiam nouis miraculis circa mundi partes editis, confirmetur, vt in transitu filiorum Israel per mare & Iordanem, & aliis.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 יהוה מלך גאות לבש לבש יהוה עז התאזר אף תכון תבל בל תמוט׃

1 IAS *regna tenet, vestem vestitque decoram,*
Accinxit se robore & IAS.
Testis & orbis erit, qui conditus, vt stabilisque est
Firmatus non dissilit vnquam.

1 Deus ille noster gubernat mundum, regisque decus, & potẽtiam exhibet apertis argumentis. quod sit potens & fortis, eius opus indicat stabile.

2 נכון כסאך מאז מעולם אתה׃

2 *Estque tuum solium, stabilitaque regia præ tunc,*
Ipse & præ mundo quoque constas.

2 Ille autẽ ante mundum æternus erat.
Præ tunc. ex Hebræo, vt significetur æternitas à parte anteriori.

3 נשאו נהרות יהוה נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים׃

3 *Flumina vocem,* IAS, *attollunt, flumina tollunt,*
Et fluuij tollunt quoque fluctus.

3 Quòd regnet, gubernet, & moderetur, probant magnæ mutationes rerũ ad tempus editæ.

4 מקלות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום יהוה׃

4 *Fortibus ac multis vndarum vocibus altè*
Fortior est maris editus IAS

5 עדתיך נאמנו מאד לביתך נאוה קדש יהוה לארך ימים׃

5 *Fluctibus effractis. Tua sunt testata fideli*
Numine firmata ac bene certo.
IAS, *sancta tua est ædes; sanctumque, decusq. hanc*
Sæcla decent in longa dierum.

5 Igitur his testibus probatur tua efficientia & virtus in rebus gubernandis: probatur & veritas & sanctitas religionis eius, quæ te rectè colit, & veneratur.

PSAL. XCIIII.

Deus vltionum Dominus.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic summam quandam obseruationem complectitur eius doctrinæ sacræ partis, in qua de diuini iuris rationibus agitur; quæ cũ æquissimæ sint, omnibusque partibus absolutissimæ, Deũ ipsum iudicem orbis probant, cuius muneris virtutem admirabilem in miseris & afflictis à potentiorum manu atque tyrannide asserendis, ostendi mundo pij cupiunt, quorum oratio hoc refertur carmine.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 אל נקמות יהוה אל נקמות הופיע׃

1 V*Index refulge numine vindice*
O FORTIS IAS, *tollere & arbiter*

1.2. Deus, qui idem Fortis, idem vindex iniuriarũ diceris verè, iudicẽ te exhibe mun-

2 *Terræ repende, & quæ arrogantes*
Præmia commeruere fastus.

3 I A S *modus quis, quis modus impiis*
Plausus, nouandi gaudia & improbis?

4 *Pronuntiabunt dura praui*
Artifices, loqui & insolescent?

5 I A S, *tuum qui sic populum atterunt,*
Fundum ac prementes imminuunt tuum:

6 *Orbumque, & orbatam marito*
(Aduenæ & haud miseret) trucidant.

7 *Dicuntque, Non* I A H *viderit, ac* D E V S
Vindex Iacob prospiciet nihil.

8 *Insana quando turba disces?*
Perspicite hoc stupidumque vulgus.

9 *Qui plantat aurem, non tamen audiet?*
Fictor videbit non oculi artifex?

10 *Qui corripit gentes, reprensor*
Non erit, idem hominumque doctor?

11 *Quæ cogitata vt sint hominis nihil,*

12 *Cognouit* I A S. *Quem virum & erudis.*
Et lege curas edocendum, est,
I A H, *solidis numeris beatus.*

13 *Illum diebus tuta quies malis*
Mulcebit, alta exciditur improbo

14 *Dum fossa: nam fundum suum non*
Destituet, populum vel I A S.

15 *Cùm vis redibit iustitiæ sequax,*
Atque id sequentur cor quibus integrum est:

16 *Quis mi in sceleftos, quis ne sistet?*
Prauificos feret atque rectus?

17 *Quàm penè furua ad claustra silentium*
Sedisset altè scissa anima hæc, nisi

do, magnis hominum sceleribus inquinato.

3 Improbi cũ nõ sentiant in se manifesta seueritatis iudicij sui argumenta, nõ solùm negant te iudicem, sed sibi plaudunt vt potentioribus & sapientioribus præter cæteros. nomen רשע impium & improbum rectè vertamus.

7 I A H nomen Dei est, ethnicis etiam notum, quod illi Ι Α Ω vocant. hunc impij & improbi humanas res non videre aut nõ curare aiunt. vindex Dei Iacob, qui humilem Iacob susceperit fouendum, defendendum, & promouendum.

9 Illũ agnoscere omnia, probat naturæ opus, nam qui vim sensibus tribuit, eam vim etiam ipse circa sensuũ membra & instrumẽta possidet.

10 Ab ipso etiam improbari maleficia & scelera, probat animaduersio in plures gẽtes edita, & doctrina eius qua ius docetur, atque æquitatis ratio ostenditur.

12 13. 14. Ille beatus est, & vitę suæ cursum rectè instituere potest, qui non rationibus & cogitationibus humanis, sed legis tuæ notitia & cognitione eruditur ac docetur; ex cuius legis cognitione ad omnes humanarũ rerum formas, partes & casus optimè & cõmodissimè instruitur.

15. 16. 17. 18. Cùm aliquis doctus fuerit diuinæ legis præceptis & institutis, ius æquitatemque seruabit, cũ iustitia & pietate coniuncta, dummodo recto corde sit. Sed si idem à potentissimis

2 הנשא שפט הארץ השב גמול על גאים:

3 עד מתי רשעים יהוה עד מתי רשעים יעלזו:

4 יביעו ידברו עתק יתאמרו כל פעלי און:

5 עמך יהוה ידכאו ונחלתך יענו:

6 אלמנה וגר יהרגו ויתומים ירצחו:

7 ויאמרו לא יראה יה ולא יבין אלהי יעקב:

8 בינו בערים בעם וכסילים מתי תשכילו:

9 הנטע אזן הלא ישמע אם יצר עין הלא יביט:

10 היסר גוים הלא יוכיח המלמד אדם דעת:

11 יהוה ידע מחשבות אדם כי המה הבל:

12 אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו:

13 להשקיט לו מימי רע עד יכרה לרשע שחת:

14 כי לא יטש יהוה עמו ונחלתו לא יעזב:

15 כי עד צדק ישוב משפט ואחריו כל ישרי לב:

16 מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם פעלי און:

17 לולי יהוה עזרתה לי כמעט

I A S

שכנה דומה נפשי׃

IAS *mihi, is qui semper adstat,*
Ferret opem auxiliumque certus.

18 אם אמרתי מטה רגלי חסדך יהוה יסעדני׃

18 *Si dico forsan, Pes labat en meus;*
Fulcibat, IAS, *me bonitas tua:*

19 ברב שרעפי בקרבי תנחומיך ישעשעו נפשי׃

19 *Curas & inter me prementes*
Hanc animam recreator ipse

20 היתחברך כסא הוות יצר עמל עלי חק׃

20 *Solaris. An ne is sit socius tibi,*
Peruersa fingens qui statuit, thronus?

21 יגודו על נפש צדיק ודם נקי ירשיעו׃

21 *Iusti phalange atque acta damnant*
Composita, innocui & cruorem?

22 ויהי יהוה לי למשגב ואלהי לצור מחסי׃

22 IAS *meumque est præsidium; meus,*
Tutela rupesque est DEVS; *& mihi.*
Fraus his erit conuersa fraudi,
Artifices repetet suosque.

23 וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם יצמיתם יהוה אלהינו׃

23 *Exscindet* IAS *hos proprio malo,*
Exscindet ipsa hos nempe malignitas,
Noster DEVS, *qui nos tuendo*
Principis officium probabit.

& improbissimis opprimatur, non desperabit, sed credens expectabit sui assertorē, malorumq́ vindicem Deum.

20 Non enim Deus admittit ad se iniquos, aut iniquitatem, neq. eos qui praua honestis, honesta improbis nominibus perturbāt: simplicissimus est Deus, & fraudem omnem execratus, simplicitatem simplicesque tuetur.

PSAL. XCV.

Venite exultemus Domino.

ARGVMENTVM.

DIVINAE misericordiæ in beneficiis humano generi promittendis, & veritatis atque constantiæ in iisdem præstandis rationes, Psalmus hic exponit: asserens Deum esse potentissimum, sapientissimum, ac benignissimū, qui Ecclesiam ipse, elegerit fouendam, gubernandam, amplificandamque susceperit, idque omnino præstiterit erga eos, qui recta fide & morū probitate, virtutisque exercitatione pietatis studium colentes, in diuina illa electione permanserint: aliis verò contrà euenerit, qui infidelitate atque inobedientia sese tantis beneficiis indignos reddiderint.

CARMEN SAPPHICVM.

1 לכו נרננה ליהוה נריעה לצור ישענו׃

1 *VOcibus iunctis, animisque ouantes*
Iubilis IAE *properè canamus,*
Nostra qui rupes, resonemus, alta est
Spesque salutis.

1.2. Diuinorum beneficiorum erga nos memoriam gratulationibus celebremus, & supplicationib⁹ decretis recolamus.

Laude

2 Laude præclarum celebri fatentes
Illiusque os & faciem petamus
Obuij ac docti resonare numen
: Illius hymno.

2 נקדמה פניו בתודה בזמרות נריע לו׃

3 Eritque huiusmodi laudum à nobis decātandarum argumentum, vt Fortem, constantem, auctoritate valentem prædicemus Deum.

3 Magnus est IAS *valideque* FORTIS;
Magnus est, omnes superat Deosque
4 Rex, manus cuius penetranda terræ
Continet antra.

3 כי אל גדול יהוה ומלך גדול על כל אלהים׃

4 אשר בידו מחקרי ארץ ותועפות הרים לו׃

Montiumque illi insuperata substant
5 Culmina; auctori huic mare substat; huius
Ficta prudentis manibus, magistri &
Arida constat.

5 אשר לו הים והוא עשהו ויבשת ידיו יצרו׃

6 Ergo prostrati penitusque curui,
Supplices IAE *genibusque flexis*
(Quo patre, auctore ac, sumus) ante dia
Ora cadamus.

6 באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני יהוה עשנו׃

7 Præterea illum nostri amatorem, curatorē, & pastorem singulari prouidētia, nos populum gregemque suum esse, gaudentes canamus, si tamē velimus voci eius obedire.

7 Ille nam noster DEVS *est, & ipsi*
Pascui illius populus pecusque,
Quos manus ducens agit & recenset
Illius vna.

7 כי הוא אלהינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו היום אם בקלו תשמעו׃

8 Nam aliàs ob infidelitatē & inobedientiam ab illa electione & singulari gratia decidemus. Inducitur in hoc loco Deus alloquutus populum.

Meriba, cōtentio & exacerbatio, loci nomen est ita dicti, ob monumentū criminis Israelitarum & iudicij Dei; sic etiam Mazzah loco nomen positum est, à tentatione Israelitarum aduersus Deū.

Auribus vocem modò si tenetis
8 Illius certis hodie; cauete,
Vestra ne, vt quondam in Meriba, rigescant
Ferrea corda.

8 אל תקשו לבבכם כמריבה כיום מסה במדבר׃

Quo die Mazzah retulit tremendum
Nomen incultos Arabum per agros;
9 Me quidem vestri voluere cùm tentare parentes.

9 אשר נסוני אבותיכם בחנוני גם ראו פעלי׃

10 Satis magnū exemplum patientiæ, expectationis, & seueritatis etiam iudicij mei, quadraginta integris annis est editum ad posterorū eruditionem ac prudentiam.

10 Qui meum experti didicere opusque; &
Ipse contendi generi per annos
Huic quater denos, populusque, dixi,
Corde proteruo est:

10 ארבעים שנה אקוט בדור ואמר עם תעי לבב הם והם לא ידעו דרכי׃

Gens

Gens & erroris studio, meas &
Quæ vias spernit, renuitque nosse,
11 *(Iuro vt offensus) mea si subibunt*
Regna quietis.

11 אשר נשבעתי באפי אם יבאון אל מנוחתי׃

PSAL. XCVI.

Cantate Domino canticum nouum.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic refertur ad laudem potentiæ, virtutis, auctoritatis, & maiestatis Dei, quæ spectatæ fuere apertissimè, cùm populus Israel ex solitudine Arabiæ in gentium regiones deductus est, quarũ qui dicebantur dij, nihil omnino valuerunt, neque dicatas sibi regiones aut gentes propugnare potuerunt, quia dæmonia erant, quorum vis cum diuina virtute nullo modo comparari debet aut potest.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 IAM *carminibus dicite nunc nouis,*
IAM *cuncta canat terraque personet;*
IAE *nomen & almum*
Gratis dicite laudibus.

1 שירו ליהוה שיר חדש שירו ליהוה כל הארץ׃

1 Omnes nos, qui ad Dei populum pertinemus, imò omnis habitabilis terra, agnoscat hunc esse verum ac solum Deum cũctis celebrandũ, hunc esse conditorem orbis.

2 IAM, *certa salus quo venit arbitro;*
Vos hunc lætificis dicite nuntijs;
Seruantemque die & nos
Omni vos canite hunc die.

2 שירו ליהוה ברכו שמו בשרו מיום ליום ישועתו׃

2 Eundem hominum salutem esse, canentes affirmate, qui metuẽdus & colendus sit; nõ solùm hominibus, verùm diis vocitatis omnibus.

3 *Illumque amplificum dicite gentibus*
Et cunctis populis mirificum, magis
4 *Cunctis terribilem dijs*
IAM *laudeque maximum.*

3 ספרו בגוים כבודו בכל העמים נפלאותיו׃

4 כי גדול יהוה ומהלל מאד נורא הוא על כל אלהים׃

5 *Omnes nam, populi quos celebrant Deos,*
Sunt diri, & nihili, stultitiæ, impotes:
IAS *auctor at ipse*
Cælos fecit & æthera.

5 כי כל אלהי העמים אלילים ויהוה שמים עשה׃

5 Omnia hæc significat nomen אלילים ex etymo.

6 *Maiestas præit hunc, claraque dignitas*
Huius sancta decus, robur &, obtinent;
7 IAE *roboris ampli*
Numen cedite maximum

6 הוד והדר לפניו עז ותפארת במקדשו׃

7 הבו ליהוה משפחות עמים הבו ליהוה כבוד ועז׃

Vos ô de populis innumeris genus

8 *Et linguis varium, moribus & bono*

8 הבו ליהוה כבוד שמו שאו מנחה ובאו לחצרותיו :

IAE afferte probanda,

Digna & munera nominis.

9 Huius vnicam Ecclesiam adite & frequentate: hunc colite, & humi procumbentes adorate.

9 *IAE sancta pij atque atria visite,*

Insignisque loci procidite huic solo,

Cuius numina vultus

Omnis terra tremens colat.

9 השתחוו ליהוה בהדרת קדש חילו מפניו כל הארץ :

10 Vt orbem cõstare certum est, ita IAM regem & gubernatoré orbis esse, est certissimũ & verissimũ: nãq. huius vnica prouidẽtia & moderatione constat. non constaret sibi, si à pluribus diis gubernaretur.

10 *IAS regnat enim, dicite gentibus*

(Orbis constat vti, nec refugus labat)

Iudex iuraque recta

Hic dicet populis bonus.

10 אמרו בגוים יהוה מלך אף תכון תבל בל תמוט ידין עמים במישרים :

11 *Cæli lætitia percelebri sonent,*

Omnis terra quibus gestiat accinens;

Vastumque intonet æquor,

Quidquidque hoc replet, assonet.

11 ישמחו השמים ותגל הארץ ירעם הים ומלאו :

12 Cùm ostensa fuerint signa & argumẽta iudicij Dei, quæ quotidie obseruantur, obseruabuntur etiam longè clariùs Euangelij tempore, & clarissimè in iudicio vniuersali.

12 *Exultent saturi & quidquid habent agri,*

Tunc siluis recinant omnibus arbores

12 יעלז שדי וכל אשר בו אז ירננו כל עצי יער :

13 *IAS cùm veniet, cùm*

Terræ aduenerit arbiter;

Orbem iustitia qui reget integra,

Et certa populos conueniet fide:

Namque est ipse fideli

Verax numine maximus.

13 לפני יהוה כי בא כי בא לשפט הארץ ישפט תבל בצדק ועמים באמונתו :

PSAL. XCVII.

Dominus regnauit, exultet terra.

ARGVMENTVM.

IDEM huius ac præcedentis est Psalmi argumentum, verùm tempòris & causæ ad componendum diuersa ratio indicatur. Namq. hic earũ rerum conditionem referre videtur, quæ populo Israelitarum Palæstinorum vrbes expugnante atque occupante, constituta fuit; ex qua manifestum signum extitit veritatis promissorum Dei de orbis seruatore ex Iudæ posteritate oriundo. Igitur & præteritorum ac præsentium commemoratio, & futurorum Dei beneficiorum expectatio hoc Psalmo continetur.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

Rege-

1 יהוה מלך תגל הארץ ישמחו איים רבים׃

1 *Rege* IA *exultet tellus, agat insula festos*
Plurima læta dies.

1 Terra continés omnis, & quæ mari interiecto à continente distat.

2 ענן וערפל סביביו צדק ומשפט מכון כסאו׃

2 *Cui circum densa est nubes, ius fulsit & æquum,*
Iustitia huic solium.

2 Deus inuisibilis quanquam sit, tamen visibilia & manifesta æquitatis ac iudicij sui signa edit.

3 אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו׃

3 *Hunc rapidus properansque suos flammare premētes*
Anteit ignis edax.

3 Est enim seuerus in impios.

4 האירו ברקיו תבל ראתה ותחל הארץ׃

4 *Fulgura præstringunt orbem, tellusque laborans*
Fulgura clara videt.

5 הרים כדונג נמסו מלפני יהוה מלפני אדון כל הארץ׃

5 *Terra omnis* DOMINVM *ante* IAM *mōtesq. liquescunt,*
Cera velutque, fluunt.

6 הגידו השמים צדקו וראו כל העמים כבודו׃

6 *Iustitiam cuius cæli ostendere; videntque*
Cuncti etiam populi

7 יבשו כל עבדי פסל המתהללים באלילים השתחוו לו כל אלהים׃

7 *Amplificum numen. puduitque dolata colentes,*
Quique DEOS *nihili*
Iactant: huic omnes se proijcientque trementes,
Et quoque dij suberunt.

7 Non modò aduersum vanorum deorū cultores, verumetiam aduersus deos ipsos vanos, potentem & seuerū exhibuit se iudicem.

8 שמעה ותשמח ציון ותגלנה בנות יהודה למען משפטיך יהוה׃

8 IAS *læta Sion, Iudæ ac tua iura puellæ*
Audierint alacres.

8 Sion & Iuda, quibus præcipuè & singulariter expressum est promissum salutiferi illius regis.

9 כי אתה יהוה עליון על כל הארץ מאד נעלית על כל אלהים׃

9 IAS *namque omnis te dicet terra supernum,*
Te Dominumque suum.
Qui & premis immenso prælatus numine cunctos
Magna potensque Deos.

10 אהבי יהוה שנאו רע שמר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילם׃

10 *Vos quibus est studium, magni quibus est amor* IAE,
Feruidi & vsque pij
Fastidite malum; vitas animasque piorum
Ille tuetur amans:
Improba ne lædat manus hos ille eruit, à vi
Liberat ille mala.

10 Est seuerus aduersum impios & improbos, beneficentissimus & amantissimus erga pios & probos.

11 אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה׃

11 *Lux seritur iustis; & queis rectissima corda,*
His sata lætitia est.

12 שמחו צדיקים ביהוה והודו לזכר קדשו׃

12 *Sancti* IAE *memores laudum gaudete pij, qui*
Iustitiam colitis.

PSAL. XCVIII.

Cantate Domino canticum nouum, quia mirabilia fecit.

ARGVMENTVM.

POPVLI Iſraelitici in ſedibus ac regionibus promiſſis collocati, ac diuinis beneficiis in ſumma pace vſi, imaginem quandam hic Pſalmus refert: docetque Deum in promiſſis conſtantiſſimum eſſe, idque præſtandis oportunè beneficiis declarare, eundem etiam iudicem ſeueriſſimum aduerſus impios improbosque eſſe oſtendit. Atque hac imagine ad ſalutis illius maximè per Chriſtum mundo afferendæ, expectatione hominum animos inſtruit.

1 *Pſalmus.*

1 מזמור

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 Nouis & aſſiduis carminibus celebrandus eſt Deus, qui aſſidua mirabilium ſuorum documēta renouat, & perpetuò ſe ſalutiferum probat, potentiſſimumque manifeſtat.

2 Eadem opera ſalutem populo ſuo attulit, & iudicium in gētes ipſi improbandas exercuit.

3 Promiſſorū ſuorum conſtātiam re ipſa demonſtrauit Iſraelitis, in deſtinatas regiones adductis & collocatis, idem facturus in veritate ſalutis æternæ, & regni cælorum, quod in figura oſtenderat.

8 Flumina præter ſolitum exuberantia, vt Iordanis, applaudant cum montibus Domino. alludit ad Iordanis refluxum.

IAE *mirifico vos noua carmina*
Auctori celebri dicite, dexteræ
Cuius certa ſalutis
Sancta & vis quoque brachij.

שירו ליהוה שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו׃

2 IAE *diua ſalus cognita conſtitit,*
Præſens iuſtitia eſt ante oculos patens,
Viſa & gentibus, illam
Queis ipſe expoſuit bonus.

2 הודיע יהוה ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו׃

3 *Verax namque, boni ac propoſiti memor,*
Auxit pollicitis Iſraelis domum;
Terræ ac finibus omnis
Noſtri eſt viſa ſalus DEI.

3 זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו׃

4 IAM *terra alacris tota ſonans, ſtrepens,*
Exclamans & ouans pſallite, pſallite

4 הריעו ליהוה כל הארץ פצחו ורננו וזמרו׃

5 IAE, *nec citharæ vox*
Abſit, nec citharis fides.

5 זמרו ליהוה בכנור בכנור וקול זמרה׃

6 *Voci mixta crepans ſit tuba cornuum:*
IAM *regem alacres præcinite, intonet*

6 בחצצרות וקול שופר הריעו לפני המלך יהוה׃

7 *Fœcundum mare monſtris*
Orbisque, orbis & incolæ.

7 ירעם הים ומלאו תבל וישבי בה׃

8 *Et palmas feriant flumina; montium*
Idem ſit ſtudium; vox & ouantium

8 נהרות ימחאו כף יחד הרים ירננו׃

Ante

9 לפני יהוה כי בא לשפט הארץ ישפט תבל בצדק ועמים במישרים

9 *Ante* IAM; *veniet cùm is*
Terram vt iudicet arbiter.
Orbi iustitiæ ac arbitrij integri
Dicens iura dabit, queis populos reget
Iudex legibus æquis
Recti examine ponderis.

9 Venturus enim eſt, vt iudicium faciat in terra, aliosque ſeruet, fideles & obtemperātes videlicet: infideles verò, & improbos, ac rebelles damnet, Euāgelij virtute & efficacitate.

PSAL. XCIX.

Dominus regnauit, iraſcantur populi.

ARGVMENTVM.

AD regum tempora pertinet hic Pſalmus, cùm iam Deus è tabernaculis mobilibus ad ædificatam ſibi ædem inter homines prouidentia quadam ſingulari habitaturus migrauerat. id enim maximam ipſius miſericordiam, & erga homines dilectionem declarauerat: illudque ſignificabat fore, vt in ipſorum hominum animis per Spiritum ſanctum domicilium ſibi collocaret gratiſſimum.

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

1 יהוה מלך ירגזו עמים ישב כרובים תנוט הארץ:
2 יהוה בציון גדול ורם הוא על כל העמים:
3 יודו שמך גדול ונורא קדוש הוא:
4 ועז מלך משפט אהב אתה כוננת מישרים משפט וצדקה ביעקב אתה עשית:
5 רוממו יהוה אלהינו והשתחוו להדם רגליו קדוש הוא:
6 משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו קראים אל יהוה והוא יענם:
7 בעמוד ענן ידבר אליהם

1 IAS *regnat enim, iam populi tremant,*
Nutet terra, ſedens in Cherubim editus
2 IAS; *alma Sion quem colit, altior*
Cunctos qui populos premit.
3 *Magnum, terribile, ac ſanctius omnibus*
Faſſis percelebre & nomen erit tuum:
4 *Eſt Rex ipſe potens, iuraque diligit;*
Ipſe at recta fouens paras;
Auctor iura Iacob iuſtitiam & facis.
5 IAM *noſtrum, agite, extollite vos* DEVM,
Huic ad ſcamna throni lucida ſupplices
Sancto procidite ad pedes.
6 *Quem Moſes, & Aron quem colit illius*
Inter ſacrificos; quem Semuel pius
Sancto magnificum nomine ſubditæ
Genti prædicat & docet.
7 IAE *oracla petunt & referunt data,*
Dum nube è tereti hos alloquitur latens,

1 Agnoſcant populi verè Deum regnare in terris, vtpote cuius ſingularis prouidentia cognoſcitur, ſedentis inter Cherubim, indeque Sionis ciuitatem, & omnem Iſraelitarū regionem gubernātis.
3 Huiuſmodi teſtimonio populi Deum confiteantur.
4 Tu defendis Iacob ab iis, qui opprimere ſtudent, illumque iuſtitia auges, & miſericordia foues. nam iuſtitiæ nomen miſericordiæ ſiue beneficentiæ rationem quoque indicat.
6 Ille à magnis ac ſummis viris adoratus & cultus eſt, cùm nōdum ſe adeò familiarē hominibus exhiberet; namq. è nube loquebatur illis in tabernanaculo mobili, etiam reſpondebat è nube. illis miniſtris gubernabat populum.
7 E nube leges illis propoſitas ſeruandas præcipit, quas ipſi reuerenter atque piè obſeruarunt.

Hi testata patres ipsius obtinent,
Et decreta colunt data.

שמרו עדתיו וחק נתן למו ׃

8 Eo tempore te rectorem, gubernatoré ac iudicem exhibeas, prouidens illis, & castigans improba commenta eorum.

8 IAS *ipse* DEVS, *quem colimus, dabas*
His responsa, bonus parcere, FORTIS *&*
Vlciscens studij crimina non probi,
Vindex & scelerum malis.

8 יהוה אלהינו אתה עניתם אל נשא היית להם ונקם על עלילותם ׃

9 Ergo decet oportetque maximè hunc colere atq. adorare, propiori nobis loco sese nostrum regem exhibentem, & sedem etiã figentem.

9 IAM *laude* DEVM *tollite maxima*
Nostrum, sanctus enim noster & est DEVS;
Sancto in monte sibi quem dicat ac tenet,
Huic procumbite supplices.

9 רוממו יהוה אלהינו והשתחוו להר קדשו כי קדוש יהוה אלהינו ׃

PSAL. C.

Iubilate Deo omnis terra.

ARGVMENTVM.

LEGIS doctrinæ summa est Dei omnipotentis cognitio, creationis contemplatio, humani generis à Deo electi notitia, promissorum de salute hominum fides, & præceptorum ad eam salutem obtinendam obseruantia. hanc summam Psalmus hic breuiter perstringit, quem ad gratiarum actionis vsum Psaltes accommodauit.

1 *Psalmus ad confessionem.*

1 מזמור לתודה

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 Ad omnes homines spectat Dei creatoris, electoris, & seruatoris cognitio, & earum cõsideratio rerum, quæ ad hæc pertinent; ex qua cognitione laudis perpetuæ argumenta oriuntur.

IAM *terra omnis numeris resonate canoris,*
Hunc voce & plaudente vocate.

הריעו ליהוה כל הארץ ׃

2 IAM *læti omnes colite & sacra illius ora*
Voce animi plaudentis adite.

2 עבדו את יהוה בשמחה באו לפניו ברננה ׃

3 Ille Deus qui cælũ & terram cõdidit, ille populum sibi optauit, quem singulari benignitate foueret.

3 IAS *ipse* DEVS *noster cognoscite, & illo*
Nos sumus auctore atque vdlemus.
Non sumus à nobis facti, grex illius imò
Ille & quos pascitque regitque.

3 דעו כי יהוה הוא אלהים הוא עשנו ולא אנחנו עמו וצאן מרעיתו ׃

4 *Illius & fassi & celebrantes ostia adite,*
Et nomen celebrate fatentes.

4 באו שעריו בתודה חצרתיו בתהלה הודו לו ברכו שמו ׃

5 Deus vt patribus terrena promissa præstitit, præstabit nobis cælestia, iis, qui ab electione suo ipsorum vitio non deciderint.

5 *Nam bonus est* IAS, *& in omnia sæcla benignus,*
Verax ætatemque per omnem.

5 כי טוב יהוה לעולם חסדו ועד דר ודר אמונתו ׃

PSAL.

PSAL. CI.

Miſericordiam & iudicium cantabo tibi Dñe.

ARGVMENTVM.

DAVIDIS in regem à Deo electi & conſtituti profeſſio hoc Pſalmo exponitur. Qui officium ſuum Deo probandum fore ſperans, canit, idque duplici capite conſtitutum declarat, videlicet miſericordia & iudicio erga eos, quos regendos ſuſceperit, & ſimplici vitæ ſuæ probitate, atque improborum hominũ deteſtatione, quę ad priora illa duo capita expediẽda commodè adhiberi debent.

1 לדוד מזמור 1

1 *Dauidis Pſalmus.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

חסד ומשפט אשירה לך יהוה אזמרה ׃

ET ius benignæ & mentis opus mihi
Cantanda ſemper propoſui, bone
IAS; tibi vni & hæc reponam,
Et referens mea cuncta pſallam.

1 Meum carmẽ perpetuò mihi meditandum & canendum, duobus argumentis à te petitis cõſtabit, benignitatis in populo leniter gubernando, et iudicij atque æquitatis in iure dicundo.

2 אשכילה בדרך תמים מתי תבוא אלי אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי ׃

2 *Curabo ſanam proſpiciens viam*
Nouiſſe, quando tu venies mihi,
Verſabor integro domique
Corde meæ penitusque ſimplex.

2 Te venturum meorum actorum, atque officij obſeruatorem ſemper intelligam, ideoque illam viam communiam, quæ tibi grata eſt, hoc eſt, integritatis & ſimplicitatis.

3 לא אשית לנגד עיני דבר בליעל עשה סטים שנאתי לא ידבק בי ׃

3 *Nec ferre nequam poſſum oculis meis,*
Nec rem ſceleſtis auſibus editam:
Obliqua mi ipſe hærere facta
(Odi equidem) patiar nec vnquam.

3 Non tãtùm ipſe me præſtare curabo pium & integrũ, ſed familiam omnẽ meam & miniſtros ad huius normæ examen deligam; eos enim prorſus reiiciam, quos duplices, violentos, aut doloſos cognouero.

4 לבב עקש יסור ממני רע לא אדע ׃

4 *Cor praua fingens (ſit procul) arceo,*
Ignara ſemper ſit mihi mens mali;

5 מלושני בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל ׃

5 *Detractor occultusque amici*
Sit mihi perpetuò reciſus:
Nec qui prealtis eſt oculis, neque
Corde arroganti qui intumeat, fero:

Arrogantes ambitioſosque deteſtor.

6 עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי הלך בדרך תמים הוא ישרתני ׃

6 *Attendo & in terræ fideles*
His oculis, ſociosque gratos.
Hos mecum iiſdem ſedibus applico;
Eſſe & viæ quem non piget integræ,
Hunc ipſe dilectum miniſtrum
Eſſe mihi ſtatuo proboque.

6 Probos, veri amatores amo.

Modeſtos, qui plana via ſine anfractibus aut compendiis vitæ vtuntur.

Auctor

7 Nō ſemel, ſed ſemper curabo meam familiam huiuſmodi hominum impuritatibus expurgari.

7 *Auctor doloſæ fraudis & artifex*
Nullus manebit ſub trabibus meis;
Qui vana conſultò loquetur,
Ante meos oculos neque aſtet.

7 לא ישב בקרב ביתי עשה רמיה דבר שקרים לא יכון לנגד עיני׃

8 *Manè ac per omnes ſollicitus dies*
Omnes recidam protinus improbos
Terræ, ſacrata ex vrbe vt IAE
Prauifici minuantur omnes.

8 לבקרים אצמית כל רשעי ארץ להכרית מעיר יהוה כל פעלי און׃

PSAL. CII.

Domine exaudi orationem meam.

ARGVMENTVM.

PVBLICO Eccleſiæ & ſingulari cuiuſcunque fidelis nomine hic Pſalmus compoſitus eſt: pertinetque ad omnia tempora Eccleſiæ afflictæ, aut cuiuſcunque animi vexati. Occaſio prima videtur fuiſſe tempus illud Babylonenſis captiuitatis, & præuiſio tempeſtatis Machabæorum: imploratur diuina miſericordia ad veram ſalutem animorum, veramque pacem Eccleſiæ afferendam, expoſitione miſeræ conditionis, in qua vnuſquiſque ex Eccleſia fidelis eſt, quo tempore Deus iratus eſt.

1 *Oratio afflicti, cùm obruitur & effundit coram* DOMINO *meditationem ſuam.*

1 תפלה לעני כי יעטף ולפני יהוה ישפך שיחו׃

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

2 Te appello eo nomine, quō miſericordiæ & conſtantiæ tuæ magnitudinem ſignificari voluiſti.

3 Nō otioſè à me appellaris, verùm in ipſa oportunitate miſericordiæ oſtendendæ.

In te ſumma miſericordia, in me magna miſericordiæ materia, & oportunitas maxima: nam ſi tu tardes, tum dies mei breues ſunt, tum ipſa calamitate oppreſſus, peribo etiam citius: namque mearū virium exiguitas, meaq. magna infirmitas id minatur.

5 Non ſolū toto corpore infirmus ſum, ſed animo etiam ægerrimo & mœſtiſſimo.

2 IAS *aure precem ſuſcipito meam,*
Hæc mœſta atque adeat te querimonia:

2 יהוה שמעה תפלתי ושועתי אליך תבוא׃

3 *A me neu faciem condideris tuam*
Anguſtum mihi per diem.
Te quo clamo die mœſtus & inuoco,
Aurem flecte precor mi facilis tuam,

3 אל תסתר פניך ממני ביום צר לי הטה אלי אזנך ביום אקרא מהר ענני׃

4 *Reſpondeque citus: namque dies mei*
Ceu fumus tenues eunt:
Vſto hæc oſſa pyræ ceu rogus auolant;

4 כי כלו בעשן ימי ועצמותי כמוקד נחרו׃

5 *Ictum corque perit gramen vt aridum:*
Nam pane ipſe etiam non memini meo
Veſci, vt diſpliceo mihi.

5 הוכה כעשב ויבש לבי כי שכחתי מאכל לחמי׃

Dum

6 מקול אנחתי דבקה עצמי לבשרי׃

6 Dum ſuſpiro gemens, oßibus hæc caro eſt
Hærens, aſſiduis marcida vocibus:

7 דמיתי לקאת מדבר הייתי ככוס חרבות׃

7 Ceu ſilueſtris auis congemo, in aridis
Qualis falco gemit locis.

8 שקדתי ואהיה כצפור בודד על גג׃

8 Ceu tecto aſſiduus paſſer agit, fui
Solus, probra meis hoſtibus heu die

9 כל היום חרפוני אויבי מהוללי בי נשבעו׃

9 Multa omni excipiens; tum mea deierant
Stulta hæc gens mihi per mala:

10 כי אפר כלחם אכלתי ושקוי בבכי מסכתי׃

10 Et, panem veluti, ſic cineres edo,
Et potum tepidis miſceo fletibus:

11 מפני זעמך וקצפך כי נשאתני ותשליכני׃

11 Ira hæc nempe tua in me efficit ac furor,
Semper ſentio quæ miſer.

12 ימי כצל נטוי ואני כעשב איבש׃

12 Me quem ſuſtuleras, præcipitem iacis;
Inclinata velutque vmbra dies mei;
Ipſe vtque herba, virens, gramen vt, areo,
Fuſus viribus omnibus.

8 Omni humano auxilio deſtitutus omnino ſum; & præterea ab inimicis vexatus; itaque in tanta interna & extrinſeca difficultate tuo auxilio maximè indigeo.

Adeò ſum miſer, vt illi qui me ad inſaniã impellunt, meam afflictionem in iuſiurandum afferant, tanquam exemplum extremæ miſeriæ.

10 Mœſtiſſimi hominis habitu, & geſtu, atq. ſitu iaceo & oro, ac deprecor tuã iram.

12 Ego prorſus deficio, tũ naturæ debilitatione, tum acerbitatis vi.

13 ואתה יהוה לעולם תשב וזכרך לדר ודר׃

13 IAS perpetuo tu ſolio ſedes;
Fama &, quam celebret poſteritas tuam,
Ætates ſuperat ſæculaque omnia,
Quotquot tempus agens volat.

14 אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד׃

14 Rem, ſurge, ac miſerans cerne Sioniam,
Nam tempus placidæ huic munera gratiæ,
Certum pollicitis poſtulat, illicet
Opportuna venit dies.

15 כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו׃

15 Affecere tuos nam famulos nimis
Diſperſi lapides, pulueris illius
Gratos atque pios commiſeret, faues
Quorum tu ſtudiis bonus.

13 Tu verò & perpetuò æternitate tua cõſtas, & eadem ſemper de te laus & commemoratio eſt, quòd miſericors ſis, quòd populo tuo bene facere velis; promiſſorũ tuorum magna & conſtans fama eſt.

14 Hic verſus declarat captiuitatis tempore Pſalmum fuiſſe compoſitum; ſed magna ſignificatione indicat ſaluté per Chriſtum Eccleſiæ afferendam.

16 וייראו גוים את שם יהוה וכל מלכי הארץ את כבודך׃

16 IAE nomen erit gentibus omnibus
Terrori, atque tui gloria numinis,
Reges quod metuent quotquot habet ſinu
Tellus fertilis ac fouet.

16 Ex tuo hoc beneficio religio in animis hominum creſcet, & amplificata propagabitur. gloria tua notior erit omnibus.

17 *Muros ædificet cumque Sionios*
IAS*, conſpicuus tunc fuerit ſuæ*
18 *Maieſtatis honos: reſpicietque de-*
ſerti haud deſpiciens precem.
19 *Hæc & ſcripta etiam poſteritas leget,*
Edendus populus IAH *celebret quoque:*
20 *Nam ſancto ſolio proſpicit è ſuo,*
Celſæ & ſedibus è domus.
Terram conſpicere ut non piget infimam
IAM *de nitidis ſedibus ætheris;*
21 *Vt vincti gemitus audiat, & neci*
Addictos ſoluat graui.
22 IAE *ut laudis honos per Solymam ſonet,*
Narrata & reſonent munera nominis
Magni, is conſtituit quod proprium ſibi,
Et grata hoc referat Sion.
23 *Cùm regna & populi conuenient ſimul,*
IAM *cumque piis muneribus colent.*
24 *Heu vimque ille meam preſſerat in via, &*
Soles reddiderat breues.
25 FORTIS *mi, ergo dies ad medium meos,*
Dixi, præproperè excindere parcito;
Annis ipſe tuis vtere, qui omnia
Vincent ſæcula ſæculis.
26 *Fundamenta prius fortia ieceras*
Terræ; conſtat opusque è manibus tuis
27 *Cælorum: pereant quamlibet omnia hæc,*
At numen ſtabile eſt tuum.
Cuncta hæc, veſtis uti trita, vetusque, erunt,
Et mutabis vti ſordida pallia:
28 *Is tu, qui fueras, ſemper eris; neque*
Annis finis erit tuis.

19 Tuæ miſericordiæ maximæ & prouidentiæ cum tanta maieſtate cõiunctæ exemplũ, omnium animos in admirationem, atq. adeò in laudem debitam rapiet.

24 Redit ad commemorationem laborioſæ & afflictæ cõditionis, quam pauló antè exponebat, ex qua cũ liberatus fuerit, dictus eſt, Profectò fuerat mihi magnum iter laborũ propoſitum, vires & tẽpus contracta in breue, niſi à Deo meo ſuſceptus ſeruarer, periiſſem in tanta difficultate: ſine mihi Domine, vt viuam vitam meam, & dies meos impleam; vt poſſim iter meũ peragere: quando tu tuos annos habes perpetuos, & æternos, neq meis indiges, neq inuides.

26 Namque vita omnium rerum à te eſt, & duratio, adeò, vt ſua voluntate & efficientia terra & mõtes permaneant: id ita eſſe tu vis. velis ergo meũ iter peragi à me tuo auxilio ſcio hęc poſſe mutari, & mutãda eſſe cùm oportuerit, te tamen immutato. mutabis ergo meam afflictionem, atq. etiam tu immutatus manebis, imò idem quem te eſſe declaraſti atque confitebuntur filij & poſteri noſtri in melius mutati.

17 כי בנה יהוה ציון נראה בכבודו:
18 פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם:
19 תכתב זאת לדור אחרון ועם נברא יהלל יה:
20 כי השקיף ממרום קדשו יהוה משמים אל ארץ הביט:
21 לשמע אנקת אסיר לפתח בני תמותה:
22 לספר בציון שם יהוה ותהלתו בירושלם:
23 בהקבץ עמים יחדו וממלכות לעבד את יהוה:
24 ענה בדרך כחו קצר ימי:
25 אמר אלי אל תעלני בחצי ימי בדור דורים שנותיך:
26 לפנים הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים:
27 המה יאבדו ואתה תעמד וכלם כבגד יבלו כלבוש תחליפם ויחלפו:
28 ואתה הוא ושנותיך לא יתמו:

Et nati

29 בני עבדיך ישכונו וזרעם לפניך יכון׃

29 *Et nati famulis postera gens tuis,*
Vitamque incolumes pacificam colent;
Quorum compositum semen erit piè, &
Vultus ante tuos aget.

PSAL. CIII.

Benedic anima mea Domino.

ARGVMENTVM.

A DAVIDE compositus est Psalmus hic, sibi & populo reconciliatum, & propitium Deum gratulante; materiamque laudum petente ex diuinæ misericordiæ inexhaustis ac perpetuò fluentibus fontibus; ex quibus non solùm præsentem sui temporis ętatem, sed antiquorũ etiam omnes hausisse, & futuras abundantissimè hausturas esse, idem vates canit: quamobrem nõ solùm ætatem hominum omnem, sed angelorum cęlorumque naturas cunctas ad Dei laudes celebrandas inuitat.

1 לדוד

1 *Dauidis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

ברכי נפשי את יהוה וכל קרבי את שם קדשו׃

MEns IAM *cane grata mea, et mea viscera sanctum*
Eius dicetis quoque nomen.

2 ברכי נפשי את יהוה ואל תשכחי כל גמוליו׃

2 *Mens* IAM *cane grata mea, ac ne dona canenti*
Illius exciderint tibi cuncta.

3 הסלח לכל עונכי הרפא לכל תחלואיכי׃

3 *Ille tibi ignoscit clemens praua omnia; morbos*
Ille tibi mediciúsque resoluit.

4 הגואל משחת חייכי המעטרכי חסד ורחמים׃

4 *Ille tuam redimit vitam fouea atque sepulchro,*
Te & clemens bonitate coronat.

5 המשביע בטוב עדיך תתחדש כנשר נעוריכי׃

5 *Os istud saturátque bonis, aquilæ instar & actam*
Antè tuam nouat ille iuuentam.

6 עשה צדקות יהוה ומשפטים לכל עשוקים׃

6 IAS *iustitias exercet, iudiciorum*
Omnibus est auctor quoque pressis.

7 יודיע דרכיו למשה לבני ישראל עלילותיו׃

7 *Monstrauit propriasque vias, mirandáque Mosi*
Israelis natis sua gesta.

8 רחום וחנון יהוה ארך אפים ורב חסד׃

8 *Est clemens facilísque* IAS, *est naribus amplis,*
Et multus bonitate benigna.

9 לא לנצח יריב ולא לעולם יטור׃

9 *Iurgia nec semper mouet is, nec seruat iniquam*
Offensam longum quoque in æuum.

1 Mens mea, quæ magnis curis; & viscera, quæ magnis ob mæstitiam difficultatibus laborabatis, nûc refecta & recreata, gratulatorium carmen Deo dicate, ita vt ab interiori mente, animo, & visceribus hic pietatis cultus proficiscatur.

2 Perpetui carminis materiam perpetuorum beneficiorum illius recordatio præbebit.

5 Cùm præ dolore, cura, & mæstitudine consenescis, ad finemque vitę iam proximè accedis, ab illo reuocaris, reficeris, ac renouaris.

6 Ille quidem iustus iudex est, iudiciumq. exercet, quo oppressos liberat, oppressores damnat ac punit, quod Mosis tempore sæpè demonstrauit.

8 Idem autem misericors est, misericordiamque in miseros exercet.

10 Indicat ille quidē rectè, vt peccati conuictos non pœnitentes puniat; sed modū adhibet in pœnis erogandis: non tantū punit quantum quisque commeritus est: at verò in misericordia præstanda iis, qui se timent & colunt, copiosissimus, largissimus ac perpetuus est.

14 Ille non metitur suam misericordiam & bonitatem nostræ tenuitatis rationibus: nos enim fragiles, labiles, & mortales, vitæque breuis sumus.

17 Ille verò maximus omni nomine ac virtute æternusq; est; se itaque respicit in beneficentia præstanda, non nos.

28 Nunquam lassatur exhibendis beneficiis, & promissis suis re ipsa confirmandis erga eos, qui se legitimè colentes, fœdus obseruant.

20 Est autem potentissimus, & omnia prospiciens, nam sedē habet altissimam, vnde omnia regit, moderatur & gubernat, habet ibi ministros & instrumenta, quibus efficit quod vult, potest & sine ministris atque instrumentis efficere: ministri igitur illius atque instrumēta hoc laudando testentur. testētur opera ipsius omnia, quibus mea anima accinat semper.

10 *Æqua is peccatis nostris non contulit, & non*
Reddidit æqua annis quoque prauis.
11 *Vt cælum à terra est altum, superare timentes*
Inque suos voluit bonitatem.
12 *Ortus ab occasu quàm longè distat, abesse*
Nostra facit delictaque nobis.
13 *Sic pater est lenis natis, metuentibus vt se*
IAS *est lenis facilisque.*
14 *Figmentum quippe is nostrum nouit, meminitque*
Puluere quo facti quoque simus.
15 *Mortalique dies vt gramen, flosculus vt qui*
Floret agris, sic floret & ipse.
16 *Nam vento inuasus nusquam est, illumque notare*
Nemo queat florémve locúmve.
17 *Ast* IAE *bonitas à sæclo in sæcla timentes*
Se super incumbítque manétque.
Illius & natos natorum prospera tangit
Iustitia, & iustos facit ipsa:
18 *Queis cordi est eius custodia fœderis, & queis*
Iussorum efficiens memor est vis.
19 IAS *in cælis solium sibi condidit, eius*
Inde patens regit omnia regnum.
20 *Vos* IAM *angelici cuncti celebrate ministri,*
Magno queis stat robore virtus:
Eius qui facitis verbumque, audireque verbi
Vocem eius prompti cupidique.
21 IAM *vos omnes eius celebrate phalanges,*
Ad placitum celeresque ministri:
22 *Vos* IAM *celebrate eius facta omnia, quidquid*
Omnia, quà regnat, loca complet.
Mens IAM *cane grata mea, haud celebrasse sit vllus,*
Nec cecinisse modus tibi laudes.

10 לא כחטאינו עשה לנו ולא כעונתינו גמל עלינו׃
11 כי כגבה שמים על הארץ גבר חסדו על יראיו׃
12 כרחק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו׃
13 כרחם אב על בנים רחם יהוה על יראיו׃
14 כי הוא ידע יצרנו זכור כי עפר אנחנו׃
15 אנוש כחציר ימיו כציץ השדה כן יציץ׃
16 כי רוח עברה בו ואיננו ולא יכירנו עוד מקומו׃
17 וחסד יהוה מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים׃
18 לשמרי בריתו ולזכרי פקדיו לעשותם׃
19 יהוה בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה׃
20 ברכו יהוה מלאכיו גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו׃
21 ברכו יהוה כל צבאיו משרתיו עשי רצונו׃
22 ברכו יהוה כל מעשיו בכל מקמות ממשלתו ברכי נפשי את יהוה׃

PSAL. CIIII.

Benedic anima mea Domino.

ARGVMENTVM.

PENDET ex ſuperiori hic Pſalmus ab auctore compoſitus; nam continet mirabiles laudes Dei, ex diuinæ naturæ contemplatione, non quidem ſecundum ſeipſam, vtpote humanæ mentis captus infinito interuallo ſuperantem; ſed ſecundum virtutes illius, ex creatarum rerum natura & vſu obſeruatas: celebratur autem principiò diuina maieſtas, deinde potentia & ſapientia in naturæ partibus omnibus creandis; prouidentia etiam atq. benignitas maxima in iiſdem conſeruandis & temperãdis. porrò non inuento materiæ ad laudes fine, conſiſtit Pſaltes, & permanet in profeſſione ac voto perpetuæ laudis, dum vita manebit, precaturque voti ſui probationem; & improborum, qui diuinas virtutes non agnoſcunt, nec prædicant, extinctionem.

CARMEN SAPPHICVM.

1 ברכי נפשי את יהוה יהוה אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת׃

1 *MEns mea hîc magnum celebrabis* IAM,
Mi DEVS *magnus tibi valde es* IAS,
Laude veſtiris celebri, decuſque
Induis almum.

2 עטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה׃

2 *Pallij lucem tibi voluis inſtar,*
Explicas cælum velutique velum;

3 המקרה במים עליותיו השם עבים רכובו המהלך על כנפי רוח׃

3 *Ille contignat tabulata in altis*
Et ſua lymphis.
Is ſua nubis ſedet in quadriga,
Stridulis venti vehiturque pennis;

4 עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט׃

4 *Spiritus legat, ſibi ſunt & ignis*
Flamma miniſtri.

5 יסד ארץ על מכוניה בל תמוט עולם ועד׃

5 *Hîc ſitu terram poſuit fideli,*
Mobilem nullis refugámve ſæclis;

6 תהום כלבוש כסיתו על הרים יעמדו מים׃

6 *Quam prius vaſtis ſinubus tegebat*
Veſtis abyſsi.
Montibus lymphæ tumidæ incubabant:

7 מן גערתך ינוסון מן קול רעמך יחפזון׃

7 *Increpas dumque has, fugiunt, tuæque*
Vocis ad primum trepidant fragorem,
Accelerantque.

8 יעלו הרים ירדו בקעות אל

8 *Montium celſum ſubitò cacumen*
Tollitur, valles ſubeunt iacentes;

1 Natura diuina quocunque nomine conſiderata, magnitudinẽ ampliſſimã oſtendit, atque ad ſui admirationem & laudem cõtemplantes, iure ſuo addicit.

2 Es Inuiſibilis, non tamen inuiſibilis vti tenebræ, ſed vti lux; quæ manifeſta quidẽ eſt, verùm intuentium oculus pręſtringit. ipſe autẽ veſtitus tuus tam lucidus eſt, vt humanum ſuperet ſenſum, ideoq́. te nobis Imperſcrutabilem eſſe confirmat.

3 Domus Dei maieſtas. Cælum tua ſedes eſt, etiam lucidiſſima natura, ex puriſſima aqua & perſpicua magno artificio cõſtans.

4 Currus nubes ſunt, quibus iuſſa Dei perferuntur, ventis currũ impellentibus, hic pluit, illic ningit, alibi grandinat, præſente vbique Deo, & id fieri volente. Habet Deus miniſtros angelos velociſſimos & efficaciſſimos, vt Ignis. atque hæc de maieſtate aulę Dei breuiter.

5 Tranſit ad hominũ domum, hoc eſt, ad terram à Deo creatã, multiſque partibus, tũ ad ſpeciem, tum ad vſus ornatam.

Quæque fundatum, &c.] Singulæ terræ partes suum locũ diuina dispositione sortitæ, tuentur.

Quæque fundatum petit & locum, quem
Quæque tuetur.
9 *Terminúmque vndis posuisti, vt illum*
Transeant nunquam; aut valeant reuersæ
Aridæ vultus operire terræ, aut
Temnere metas.

מקום זה יסדת להם׃
9 גבול שמת בל יעברון בל ישבון לכסות הארץ׃

10 Ornatus & vsus terræ & aquarũ, commoditasque locorum.

10 *Mittis hinc fontes media fluentes*
Valle, quæ monteis abigit reductos:
11 *Hinc sitim frangunt onagri, bibúntque*
Hinc animantes.

10 המשלח מעינים בנחלים בין הרים יהלכון׃
11 ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם׃

Aquæ in inferioribus locis ductiles sunt ad sata, ad arbores vtiles, ad animãtium genera in siti reficiendũ.

12 *Hîc aues propter resident vagis quæ*
Persecant alis, volitant & æthram
Fronde sub læta solitæ canoras
Edere voces.

12 עליהם עוף השמים ישכון מבין עפאים יתנו קול׃

13 Habet Deus suos hortos, nulla humana cura plantatos aut cultos; hos ipse rigat imbribus cælitus immissis. sunt autem hi horti montes editissimi, illa irrigatio communis est omni terræ altæ ac depressæ, atque eadem vtilissima omnium, omnibusque animantibus commodissima.

13 *E suis montes rigat is supernis*
Fornicum stagnis: saturatur alma
Prouido fructus operum tuorum
Munere tellus.

13 משקה הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע הארץ׃

14 *Crescere armentis iubet ille fœnum,*
Cultibúsque herbas hominum feraces,
Terra quò panémque epulásque dulceis
Proferat alma.

14 מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבדת האדם להוציא לחם מן הארץ׃

15 *Vina mortali dare nata cordi*
Gaudium, vultúsque oleo nitentes
Aptiùs; firmat reficítque panis
Languida corda.

15 ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב אנוש יסעד׃

16 *Arbores* IAE *saturantur, & quas*
Seuit is cedros Libani: volucris
17 *Omnis hîc nidos struit, hîc domum ciconia fagis.*

16 ישבעו עצי יהוה ארזי לבנון אשר נטע׃
17 אשר שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה׃

18 *Minori lepori*] Cuniculis.

18 *Montibus tutæ capreæ fugaces*
Editis; rupes foueas minori &

18 הרים הגבהים ליעלים

Antra

סלעים מחסה
לשפנים׃

Antra præbebunt lepori atque iniquis
Deuia ventis.

19 עשה ירח
למועדים שמש
ידע מבואו׃

19 *Fecit is certam renouare menses*
Spiritus matrem celerémque Lunam,
Ostia agnouit varium per annum
Quæ subeat Sol.

19 Vicissitudines variæ temporum, rerum commodarum materiem apparant. luminarium autem ministerio vicissitudines illæ fiunt.

20 תשת חשך
ויהי לילה בו
תרמש כל
חיתו יער׃

20 *Ponis obscuras tenebras, & est nox,*
Tunc feræ siluis rugiunt & errant;

21 הכפירים
שאגים לטרף
ולבקש מאל
אכלם׃

21 *Spes agit prædæ atque epulas leones*
Poscere FORTEM.

22 תזרח
השמש יאספון
ואל מעונתם
ירבצון׃

22 *Sole se rursus referunt nitente,*
Et suis abdunt recubántque lustris;

23 יצא אדם
לפעלו ולעבדתו
עדי ערב׃

23 *Prodit ad cultus homo tunc suos, dum*
Hesperus extet.

24 מה רבו
מעשיך יהוה
כלם בחכמה
עשית מלאה
הארץ קנינך׃

24 *Partibus cunctis tua multa vt,* IAS,
Facta sunt, sese & sapientis esse
Cuncta opus monstrant! opibus tuis quàm
Terra referta est!

24 Quidquid terræ cælique rationem spectat, maximum est, multiplicique considerationis materia refertum, cōditoris magnitudinem indicat.

25 זה הים
גדול ורחב ידים
שם רמש ואין
מספר חיות
קטנות עם
גדלות׃

25 *Quid mare hoc magnum? manibus quod amplis*
Vel tenet terras, aperit vel, altas:
Reptiles illic numero carentes
Súntque natántque:
Magna viuentum genera & minora.

25 Admiranda prouidentiæ tuę argumēta in mari sunt, quod litoribus vastissimis terras alluit atque intrat, plenū beluis, tua prouidentia assiduè alendis: id quod hominum genus testari potest, qui nauibus mare peragrant. quod sapientiæ tuę argumētum etiam aliud est.

26 שם אניות
יהלכון לויתן זה
יצרת לשחק בו

26 *Hic iter naues faciunt, licenter*
Commeant, ludunt, spatiantur illic
Grandia cete.

27 כלם אליך
ישברון לתת
אכלם בעתו׃

27 *Cuncta te expectant, proprijs & horis*
Singula exposcunt epulum suum, das,

28 תתן להם
ילקטון תפתח
ידך ישבעון
טוב׃

28 *Colligunt: hæc tu manibúsque apertis*
Commodus exples.

29 תסתיר פניך
יבהלון תסף

29 *His tuam tu si faciem recondas,*
Cuncta turbantur, cohibes & illis

29 Neq enim ea natura sunt, vt viuere sine cibo possint, eoque vario; non est autem locus sationi aut plan

Spiri-

tationi aptum: ergo ex tna vnica prouidentia pendent: nam si tu illis victum neges, omnia turbabuntur.

Spiritum, extincta in cinerem suum iam
Cuncta redibunt.

רוחם יגועון ואל עפרם ישובון׃

30 *Spiritum mittes recreator istum,*
Rursus extabunt rediuiua, & almos
Denuò vultus renouata tellus
Plena nitebit.

30 תשלח רוחך יבראון ותחדש פני אדמה׃

31 *Ampla maiestas celebretur* IAE,
Sæcla dum durent superentque mundo;
Et suis factis celebratus ipse
Gaudeat IAS.

31 יהי כבוד יהוה לעולם ישמח יהוה במעשיו׃

32 Natura ipsa rerũ magnarum & mutarum, confitetur Deum maiestate magna esse, & omnibus venerandum, ac tremendum; qui non solùm gubernate omnia, sed tremefacere atq. dissijcere mundum possit, idque fulgure, tonitruis, & fulminibus ostẽditur.

32 *Cuius inspectu tremit ima tellus;*
Ardui montes trepidant, rotantque
Fumeam nubem feriente cuius
Fulgure tacti.

32 המביט לארץ ותרעד יגע בהרים ויעשנו׃

33 *Ipse dum viuam (probet ille tantùm*
Vota laudantis) celebrabo & IAM,

33 אשירה ליהוה בחיי אזמרה לאלהי בעודי׃

34 Qui vel impietate sua Deum in cælo regnare negant, vel improbitate & peccatis terram contaminant; huiusmodi peribunt, & aboliti à terris erũt, at Deus laude dignissimus manebit; laudetur igitur à me, & à vobis omnibus.

34 IAM *ego semper referam probato*
Carmine lætus.

34 יערב עליו שיחי אנכי אשמח ביהוה׃

35 *Turba peccantum vitiosa terris*
Excidat cunctis; penitus neque extent
Impij, mens & mea laudet IAM,
Vosque haleluiah.

35 יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יהוה הללו יה׃

PSAL. CV.

Confitemini Domino, & inuocate.

ARGVMENTVM.

DEI laudes hic Psalmus persequitur, à naturæ rerum contemplatione ad singularem erga homines prouidentiam deductus: ostendit autẽ Deum, qui se in natura creanda sapientissimum, potentissimum, & prouidentissimum ostenderit, eundem in humano genere amplificando misericordissimum sese exhibere, promissa maxima hominibus salute, quam suo tempore afferendam, magna prouidentia & sapientia apparet electo Abrahamo, ex cuius familia ille totius orbis seruator mundo esset exhibendus: ad hanc rem verò docendam, omnem Abrahæ & filiorum historiam contexit, multis obseruationibus ac documentis ornatam.

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

IAM

[1] *IAM vos celebri dicite carmine,*
Nomenque hymnisonis dicite laudibus;
Illius populos discere cogite
Mores actaque maxima.
[2] *Huic voce ac fidibus psallite, tibiis*
Mira, attendite, sint quàm illius omnia:
[3] *Sanctum nomen erit, gloria maxima,*
Vobisque eximium decus.
Et cor lætitia gaudeat omnium,
[4] *IAM queis studium est quærere. poscite*
IAM: vos faciem, vosque potentiam
Eius; quærere nec modus.
[5] *Eius mira colat facta animus memor*
Vester; prodigia & iudicia illius
[6] *Ore expressa, Abrahæ vos genus & sui,*
Stirps & læta Iacobidum.
[7] *IAS ipse DEVS noster; & omnibus*
Terris iudicia is constituit sua.
[8] *Æternùm meminit fœderis, ac sui*
Mille in sæcula crediti
[9] *Verbi, quodque Abrahæ pactus erat, fore,*
Iurabatque Isaco; certaque præstitit,
[10] *Et firmata Iacob; ius quod & Israel*
Pactum & perpetuum foret.
[11] *Tradam, dixit, agros hos Chanaan tibi; hi*
Funis sorsque tui sint patrimonij:
[12] *Essent exiguo cùm numero hospites*
Illic, aduenæ & haud diu:
[13] *Et gentes alias gentibus alteris*
Migrantes peterent, regnaque linquerent
Illa, istum subeunt dum populum, neque
Certis ædibus insident.

1 הודו ליהוה קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו׃
2 שירו לו זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו׃
3 התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי יהוה
4 דרשו יהוה ועזו בקשו פניו תמיד׃
5 זכרו נפלאותיו אשר עשה מפתיו ומשפטי פיו׃
6 זרע אברהם עבדו בני יעקב בחיריו.
7 הוא יהוה אלהינו בכל הארץ משפטיו׃
8 זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור׃
9 אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק׃
10 ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם׃
11 לאמר לך ארצן את ארץ כנען חבל נחלתכם׃
12 בהיותם מתי מספר כמעט וגרים בה׃
13 ויתהלכו מגוי אל גוי ממלכה אל עם אחר׃

1 Vos Abrahamidæ docete alios populos, quæ Deus hominũ generis causa egerit & agat.

2 Ex hac celebratione cõsequetur magna diuini nominis laus apud populos, & lætitia piis, & vobis Israelitis honos, quorum gẽtem præcipuè Deus elegit, cui hæc declararet, ad eruditionem aliarum gentium.

7 Habet ille ius in omnes terras, sed singulari quadã beneficiorum collatorum obligatione sibi vendicat nos, & regionem omnem nostram: namq. is fœderis à se pacti nunquam immemor fuit.

Etenim in promptu est cognoscere, quanta veritate pacta sua firmarit, quanta prouidẽtia promouerit eos, quibus cum pactum sanxerat.

14 *Hos nullis hominum fraudibus ac malis*
Permiſit; potius conſuluit viris
15 *Reges corripiens. vnxi ego quos meos*
Vates, parcite lædere.
16 *In terramque vocat ſollicitam famem:*
Fulcimenque epulis fregerat omnibus;
17 *Præmiſitque Ioſeph proſpiciens virum*
Serui ad munia venditum.
18 *Arcta crura viri compede vinciunt,*
Illiusque animam ferrea vis ſubit:
19 *Verbi perueniunt tempora dum ſibi*
I AE *dictaque lucida.*
20 *Hunc, (rex curat enim ſoluier;) imperat*
Qui multis populis, liberat, atque herum
21 *Præponit domui hunc atque opibus ſuis,*
Summum dicit & arbitrum;
22 *Promptum conſpicuo munere principes*
Certa ad vota animæ ſtringere iam ſuæ,
Aptum conſiliis & ſapientia
Inſtruxiſſe ſenes ſuos.
23 *Aegyptum petiit iuſtus & Iſrael,*
Exceptusque Iacob hoſpitiis Chami;
24 *Is cuius populum creſcere, & hoſtium*
Maiorem ſobole auxerat.
25 *Conuertitque odiis cor Chamidum, ſuos*
Seruos ac populum vt fraudibus impetant:
26 *At Moſes famulus mittitur arbiter,*
Delectusque Aharon ſibi.
27 *Illi mira* D E I *ſigna dabant ſui,*
Et terris & agris prodigia in Chami.
28 *Obſcuras tenebras miſit, & omnia*
Iis caligine condidit.

14 לא הניח אדם לעשקם ויוכח עליהם מלכים׃
15 אל תגעו במשיחי ולנביאי אל תרעו׃
16 ויקרא רעב על הארץ כל מטה לחם שבר׃
17 שלח לפניהם איש לעבד נמכר יוסף׃
18 ענו בכבל רגליו ברזל באה נפשו׃
19 עד עת בא דברו אמרת יהוה צרפתהו׃
20 שלח מלך ויתירהו משל עמים ויפתחהו׃
21 שמו אדון לביתו ומשל בכל קנינו׃
22 לאסר שריו בנפשו וזקניו יחכם׃
23 ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם׃
24 ויפר את עמו מאד ויעצמהו מצריו׃
25 הפך לבם לשנא עמו להתנכל בעבדיו׃
26 שלח משה עבדו אהרן אשר בחר בו׃
27 שמו בם דברי אתותיו ומפתים בארץ חם׃
28 שלח חשך ויחשך ולא מרו את דבריו׃

Illis

Illis nulla mora est iussa facessere.

29 הפך את מימיהם לדם וימת את דגתם:
29 *His mutauit aquas sanguinis in modum:*
Occisis redolent piscibus omnia,
Damnosa & populo nece.

30 שרץ ארצם צפרדעים בחדרי מלכיהם:
30 *Ranis squallet ager totaque regia;*
Ipsis rana loquax in penetralibus
Importuna salit regibus obstrepens,
Nec puras epulas sinit.

31 אמר ויבא ערב כנים בכל גבולם:
31 *Mixta insecta malis Cyniphibus suo*
Dicto iussa ineunt finibus omnibus.

32 נתן גשמיהם ברד אש להבות בארצם:
32 *Imbres terra tulit, damnaque grandinis,*
Densis fulgura & ignibus.

33 ויך גפנם ותאנתם וישבר עץ גבולם:
33 *Vitisque icta perit, ficus & interit;*
Arbos fracta cadit finibus omnibus.

34 אמר ויבא ארבה וילק ואין מספר:
34 *Tunc ascita ruit sæua locustaque*
Bruchique innumerum genus.

35 ויאכל כל עשב בארצם ויאכל פרי אדמתם:
35 *Herbæ quidquid erat, graminis & noui,*
Fructus spesque boni, cuncta voracium
Cedunt pestiferis dentibus, alma quod
Tellus protulerat, perit.

36 ויך כל בכור בארצם ראשית לכל אונם:
36 *Terræ prima ferit pignora, & omnium*
Viuentum sobolis primitiæ cadunt.

37 ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל:
37 *Non offensa tribus agmina prodeunt*
Auro vaseque ditia.

38 שמח מצרים בצאתם כי נפל פחדם עליהם:
38 *Aegyptus grauibus pressa pauoribus*
Ire hos læta sinit; vela quibus die

39 פרש ענן למסך ואש להאיר לילה:
39 *Nubes densa facit: nox duce pergitur*
Ignis lampade lucidi.

40 שאל ויבא שלו ולחם שמים ישביעם:
40 *His optata venit missa auium phalanx,*
Cælorum saturos panibus efficit:

41 פתח צור ויזובו מים הלכו בציות נהר:
41 *Fissa rupe fluunt, & properant aquæ,*
Arente ac fluuius loco.

42 *Namque is sancta memor verba, Abrahæ suo*
Quæ quondam famulo dixerat, explicat:
43 *Ergo lætitia & carmine cum pio*
Electum populum extulit.
44 *Illis arua dedit ruraque gentium,*
Et quæ continuis parta laboribus
Diuersis fuerant iam populis, habet
Hæres & fruitur nouus.
45 *Vt decreta suis sanctaque legibus*
Obseruent memores & faciant pij,
IAH *laudate bonum,* IAH *halelu bonum,*
Hunc & carmine dicite.

42 כי זכר את דבר קדשו את אברהם עבדו
43 ויוצא עמו בששון ברנה את בחיריו
44 ויתן להם ארצות גוים ועמל לאמים יירשו:
45 בעבור ישמרו חקיו ותורתיו ינצרו הללו יה.

PSAL. CVI.

Confitemini Domino, quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

NOVVM laudis diuinæ argumentum oblatum est Psalti consideranti Deum, vtpote benignissimum & misericordissimum pacto & promissis suis erga hominum genus seruandum & amplificandum, semper constantissimè stetisse, quanquam hominum ipsorum pacti rationes, & sanctitatem sæpissimè violantium, culpis offensum.

1 Crescit argumentũ misericordiæ Dei prędicandæ ex cõstantia illius per omne sæculum, & hominum demeritis toties pactum violantium, & tamen ab illo curatorum & promotorum.

Nemo est qui possit pro dignitate narrare ea, quæ à Deo hominum causa acta sunt & gesta, verùm illi qui iudicium & iustitiam obseruãt, & diligenter custodiunt, possunt melius de his Dei mirabilibus dissèrere, vtpote qui disciplina & experiẽtia de pietate loqui possunt, inter quos vtinam ego à te, mi Deus, numerari possem, nam læto tua canerem mirabilia. sed quia non omnes adeò integrè hanc rationem pietatis tenemus, fas sit saltem confessione tuæ bènignitatis, & exprobratione nostræ culpæ suas laudes narrare.

CARMEN HEXAMETRVM MONOCOLON.

1 IAH *laudate bonum; grati celebrabitis* IAM,
Cuius numen adest æterna in sæcla benignum.
2 *Fortia gesta* IAE *digno quis proferet ore?*
Quisnam audire eius laudis præconia cuncta
3 *Narrando dabit? ó quantum grex ille beatus,*
Quos iuris pia cura tenet! quos tempore in omni
4 *Iustitia exercet. Populo memor ipse probando*
IAS *me annumeres; cùm tempestiua salutis*
Hora aderit, me descriptum simul ipse recense,
5 *Vt compos testisque boni, quo lecta fruetur*
Pars tibi, lætitiamque suis cum gentibus ipse

1 הללו יה הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו
2 מי ימלל גבורות יהוה ישמיע כל תהלתו
3 אשרי שמרי משפט עשה צדקה בכל עת
4 זכרני יהוה ברצון עמך פקדני בישועתך.
5 לראות בטובת בחיריך לשמח בשמחת

Ipse

גויך להתהלל עם נחלתך׃

Ipse ego concelebrem lætus, laudémque ferentis
Consors ipse tui fundi pars certáque fiam.

6 חטאנו עם אבותינו העוינו הרשענו׃

6 Eheu peccati pudet heu nostríque patrúmque:
Prauáque nostrorum quis nam neget improba facta?

7 אבותינו במצרים לא השכילו נפלאותיך לא זכרו את רוב חסדיך וימרו על ים בים סוף׃

7 Nam tua mira patres non aduertére videntes
Ægypto in media, obliti tua multa benigna
Facta rubrum propter pelagus, mare causa timendi.
Queis fuit, atque animo tunc defecere soluto:

8 ויושיעם למען שמו להודיע את גבורתו׃

8 Hósque suum propter nomen seruauit, vt orbi — Exod. 14, 21.
Roboris ostendat proprij vim. Namque minantis

9 ויגער בים סוף ויחרב ויוליכם בתהמות כמדבר׃

9 Voce mare abscedens arenti constitit imo,
Duratúmque solo est, populo & concessit eunti,
Ceu calcaret agros, pelagi transire profundum.

10 ויושיעם מיד שונא ויגאלם מיד אויב׃
11 ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר׃
12 ויאמינו בדבריו ישירו תהלתו׃
13 מהרו שכחו מעשיו לא חכו לעצתו׃
14 ויתאוו תאוה במדבר וינסו אל בישימון׃

10 Eripuítque odio hos hostis, manibúsque redemit.
11 Obruit vnda suos pressores. nemo superstes — Exod 14, 27.
12 Fit reliquus. Iam credebant, laudésque canebant:
13 Sed citò gestorum immemores, non illius almum
14 Consilium expectare volunt. vitiosa libido
Quæ iubet, hæc cupiũt; per agros et inhospita tesqua,
Perq. arens Iesimon FORTEM *haud tẽtare pudebat.*

E[illegible] 7 3.
[illegible] hi lo, miræ desc[illegible] in [illegible] ine pe[illegible] & cuperent id, quod in cu[illegible]bus luxuria esset c[illegible] p[illegible].
Num. 11, 31.

15 ויתן להם שאלתם וישלח רזון בנפשם׃
16 ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש יהוה׃

15 Hísque petita dedit, maciémque immisit in vnam
16 Horum animam. Deinde ij Mosénque Aharonáque sanctum,
Pontificémque IAE *inuidia petiere maligna.*

15 *Maciem.*] Vsque ad fastidium expleuit eos carnibus.

17 תפתח ארץ ותבלע דתן ותכס על עדת אבירם׃
18 ותבער אש בעדתם להבה תלהט רשעים׃
19 יעשו עגל בחרב וישתחוו למסכה׃
20 וימירו את כבודם בתבנית שור אכל עשב׃
21 שכחו אל מושיעם עשה גדלות במצרים׃

17 Tum Dathanque Abiranque gregem disscissa voratos — Num 16, 31.
18 Terra tegit. flammis ignísque vltricibus ardens
19 Impia corripuit collegia. Nempe iuuencum
Fusum opus Orebi in tractu coluére, decúsque
20 Mutauere suum pascentis imagine tauri, — Exod. 32, 4.
21 Graminibúsque bouis saturi, FORTIS*que potentis*
Scilicet obliti, quo experti auctore salutem

22 נפלאות

22 Ægypto in media fuerant, & maxima facta

Admi-

Admiranda Chami in terra, metuendaque rubro
23 *In pelago. Vastare illos decreuerat, idque*
Fecisset, nisi delectus consisteret antè,
Figeret ac rupto in vallo vestigia Moses,
Verteret vt bilem properantis perdere cunctos.
24 *Hos etiam optandæ terræ fastidia tetra*
Corripuere, fidem dictis habuere nec almis:
25 *Surgit & infidum mala per tentoria murmur,* Num. 14, 28.
Credere nolle IAE, *vocémve audire potentis.*
26 *Extulit ille manum solis vt sternat arenis*
27 *Hunc populū, & semen, gentes terrasq. per amplas* Num. 25, 7.
28 *Dissipet abiectum. Phagori illi ad numina vani*
Se sociant, comedunt funestaque sacra profani.
29 *His studiis stimulata etiam lenta ira laborem*
30 *Pestiferum cumulat. stetit ipsa ad limina Pinhas,*
31 *Imminuit precibus plagam: quæ cura ministro*
32 *Iustitiæ in sæclum ætatem est adscripta per omnem.*
Propter aquas Meribah infensum incēdēre, malè idq.
Illorum ob furiam Mosi quoque cessit iniquam;
33 *Spiritus est cuius turbatus, vóxque fefellit,*
Labráque sermonem non produxēre relatum; Num. 20 2.
34 *Perdere nec populos voluēre, vt iusserat* IAS; Deut. 17, 1.
35 *Imò inter populos mixti didicere scelesta*
Facta hominum; coluere nihil simulacra iuuantum:
36 *Hic illis laqueus præcépsque immane ruinæ.*
37 *Et Satyris natos, natas quoque manibus imis;*
Infandum flamma scelus incendere voraci,
38 *Natorum innocuo, & natarum sanguine fuso:*
Sacrilegi Chanaan diuos coluere nefastos:
Sanguinibus tellus infecta & crimine fœdo est.
39 *Pollutique suis factis studiisque malignis,*
Inuertere sacri thalami sanctissima iura.

30 Quanquam iratus Dominus, placatus tamen est actione Phinhas sacerdotis. & ea res adscripta est viro ad iustitiam: semper enim Deus vnicuique suum opus bonū honestamque actionem integrā obseruat, siue iratus siue placatus sit.

Exarsit-

40 ויחר אף יהוה בעמו ויתעב את נחלתו:

40 *Exarsitque* IAE *nasus, populum, atque suorum est*
Detestatus eam sortem quam legerat ipse.

41 ויתנם ביד גוים וימשלו בהם שנאיהם:

41 *Tradidit & manibus gentis non vnius, his quæ*
Imperat, inuidia ac odiis mota inueteratis.

42 וילחצום אויביהם ויכנעו תחת ידם:

42 *Hostibus atque suis pressi, manibúsque subacti*
Seruitium patiendo, humiles: sed sæpius illos

43 פעמים רבות יצילם והמה ימרו בעצתם וימכו בעונם:

43 *Eripuit: toties illi cepere rebelle*
Consilium: triti & prauis cecidere notandi

44 וירא בצר להם בשמעו את רנתם:

44 *Ausibus. Hos vidit pressos, audire querelam*

45 ויזכר להם בריתו וינחם כרב חסדו:

45 *Horum dignatus, meminisse ac fœderis à se*
Compositi, vtque solet, multa est bonitate misertus:

46 ויתן אותם לרחמים לפני כל שוביהם:

46 *Hósque dedit lenis cleménsque exempla benigni*
Numinis ante omnes populos vbi capta manebat

47 הושיענו יהוה אלהינו וקבצנו מן הגוים להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך:

47 *Natio. Nos* IAS *serua* DEVS *optime noster,*
Gentibus éque aliis nos collige, laudibus illud
Vt sanctum nostris nomen celebretur, vt ipsi
Laude tua nobis grati charique fruamur.

47 Igitur bonitatem & misericordiam tuam maximam, qua non quid commeruerimus, verum quid tu pollicitus fueris, æstimas in nobis, tandem comple, vt per sanctum Euangelium euocati ac redempti de manu inimicorum nostrorum liberati, seruiamus & gratulemur tibi.

48 ברוך יהוה אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו יה:

48 *Sit celebris cunctisque modis* DEVS *Israel* IAS,
Quidquid agítque egítque à primo ad sæcula summa.
Huic Amen populus cunctus canat atque HaleluIah.

FINIS LIBRI IIII.

PSALMO-

PSAL. CVII.

Confitemini Domino quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

SVPERIORI Psalmo laudabatur Deus, vt constantis misericordiæ in populum, cui promissa sua exposuerit: in hoc autẽ laudatur idem apertæ ac perpetuæ misericordiæ ac benignitatis in vniuersum hominum genus, cuiuscunque nationis & regionis. Namq. misericordia in alios ex miseria eripiendos spectatur; ostenduntur vero multiplici miseriarum genere versati homines, & tamen Deum inuocantes liberati fuisse: quibus omnibus obseruatis & collatis, duo declarantur, videlicet Dei misericordiam omnibus se inuocantibus adesse: quamobrem D. Paulus Deum diuitem esse ait in misericordia erga omnes qui inuocant eum. Alterum autem est, orationem, & preces, inuocationesque puras hominum nõ otiosas aut inanes, sed omnino vtiles esse.

CARMEN HEROICVM.

1 *VOs* I AM *celebrate bonum ac per sæcla benigno*
Numine, quod mundo monstrauit prouidus omni.
2 *Idque redempta* I AE *dicat gens, ipse redemit*
Quos arcti è manibus domini, variisque locorum
3 *Collegit terris, occasu & Solis ab ortu,*
Vnde latet Boreas, vnde & spatia ampla mari sunt:
4 *Per steriles tractus & inhospita tesqua vagantes*
Quærentes inopésque viæ, quæ duceret vrbem
5 *Ad cultam; pressi antè fameque sitique molesta,*
6 *Obtecta ac tenebris anima est. Clamore sed* I A M
Angustis rerum pressi petiere periclis:
7 *Et grauibus curis hos eruit ille; hominúmque*
Rectum iter ad sedes dux commonstrauit & vrbem.
8 *Ergo* I A M *propria & bonitas, miraculaque ipsis*
Cognita terrigenis fateantur concelebréntque.
9 *Prouidus ille animam quoniam satiauit anhelam,*
Ille bonis animam sitientem sæpè repleuit.

Quique

1 עולם duo significat, sæculum & mundũ. in superiori Psalmo significatio prior potissimum, in hoc verò posterior vsurpata est.
Pericula discriminaque omnia, quibus humana vita sæpe affictatur, ad hæc genera, quæ in hoc Psalmo indicantur, referuntur. hæc enim cõmunia sunt omnium ferè hominum generi, etiam iis, apud quos neque fraus, neque iniuria, aut bellum, aut violentia est. nam captiuum duci, in carcerem trudi, aberrare, & pallare, ægrotare, in mari periclitari, etiam simplicib9 hominibus accidit aliquando. Fames publica, quanquã ob peccata accidat, tamẽ & pueros & alios non adeò improbos corripit.
8 Intercalare carmen cum conclusione argumentationis.
9 Detrusi in carcerẽ.

1 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו
2 יאמרו גאולי יהוה אשר גאלם מיד צר ;
3 ומארצות קבצם ממזרח וממערב מצפון ומים ·
4 תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו ;
5 רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף
6 ויצעקו אל יהוה בצר להם [illegible] תיהם [illegible]
7 וידריכם [illegible] ישרה ללכת אל עיר מושב
8 [illegible] ירור [illegible]
9 [illegible] קקה [illegible] רעב , [illegible] טוב

10 ישבי חשך וצלמות אסירי עני וברזל:

10 *Quique ſedent tenebris & opacæ mortis in vmbra,*
Vincti atque ærumnis & iniquo pondere ferri:

11 כי המרו אמרי אל ועצת עליון נאצו:
12 ויכנע בעמל לבם כשלו ואין עזר:

11 F O R T I S *dicta auſi quoniam violare,* S V P E R N I
12 *Conſilium ſpreuere. igitur ſua corda labore*
Afflicta & miſeris rebus cecidere: iuuare

11 Carceres ad ſceleratorum cuſtodiam inſtituti, tametſi aliquando innocentes conſtringant; ſed id non ex recto vſu, verùm ex errore vel malitia accidit vtentium.

13 ויזעקו אל יהוה בצר להם ממצקותיהם יושיעם:
14 יוציאם מחשך וצלמות ומוסרותיהם ינתק:

13 *Hos voluit nemo; donec clamoribus* I A M
Rebus in anguſtis vnum petiere; periclo
14 *Multiplici & cura preſſis tulit ille ſalutem.*
Hos tenebris, gelida ac de mortis protulit vmbra;
Vincláque conuellens, his libera crura remiſit.

15 יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם:

15 *Ergo ſua & bonitas* I A M, *miracula & ipſis*
Cognita terrigenis fateantur concelebrentque.

15 Ergo & qui vincti fuerunt, posteaquam liberati ſunt, Dei beneficentiâ erga homines, nô tantùm Iſraelis, ſed communiter erga Adæ filios confiteantur ac teſtentur.

16 כי שבר דלתות נחשת ובריחי ברזל גדע:
17 אוילים מדרך פשעם ומעונתיהם יתענו:
18 כל אכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מות:
19 ויזעקו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם יושיעם:
20 ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם:

16 *Qui chalybum vectes, portas quoque fregit ahenas:*
17 *Qui ſtulti ſcelerumque via prauorum & amore*
18 *Decumbunt preſſi; faſtidia magna ciborum*
Obducunt animas miſeris, foribusque propinqui
19 *Mortis eunt atræ. Demum clamoribus* I A M
Rebus in anguſtis petiere; hos ille periclis
20 *Ac trepidis curis ſeruauit: mittere verbum*
Dignatusque ſuum, medicatos eruit ipſis
Ex foßis penitus, quibus acceſſere, ſepulchri.

17 Qui ex vitio & luxuria, ex intemperie aut alia cauſa ægrotant.

21 יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם:

21 *Ergo ſua & bonitas* I A M, *miracula & ipſis*
Cognita terrigenis, fateantur, concelebrentque:

22 ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה:

22 *Et ſacra teſtantis laudis certumque fatentis*
Sacrificent cantum, & narrent ſua maxima facta.

22 Hi vota ſibi in ipſo vitæ diſcrimine & graui morbo ſuſcepta perſoluant gratulatione debita.

23 יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים:
24 המה ראו מעשי יהוה ונפלאותיו במצולה:
25 ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו:
26 יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג:
27 יחוגו וינועו

23 *Qui mare deſcendunt ratibus, ſua munia quique*
24 *In magnis obeunt vndis; videre profundo*
Facta I A E *in pelago, mirandáque plurima: namq. is*
25 *Dixit, & exurgens ventoſo turbine fluctus*
26 *Tollitur. illi alti iam cælos tangere, iamque*
Imis deducti, abſorpti & creduntur abyßis.
27 *Deficit ærumnis anima his. nutántq. tremúntq. vt*

23 Periclitantes in mari.

27 Aegrimonia, nauſea, & agitatione, atq. metu ita oppreſſi, etiã magiſtri & rectores nauis ſunt, vt nullum conſilium inueniant, niſi vt ad Deum confugiant.

 Ebrius,

Ebrius, absorpta hos omnis sapientia fallit.

כשכור וכל חכמתם תתבלע׃

28 *Rebus ita angustis* IAM *clamore vocarunt,*
Anxietate omni penitus quos extulit ille.

28 ויצעקו אל יהוה בצר להם וממצוקתיהם יוציאם׃

29 *Stare iubet, stantem tempestatémque tacere,*
Et posuit motos in tuta silentia fluctus.

29 יקם סערה לדממה ויחשו גליהם׃

30 *Ob tacitas placidásque vndas lætantur, & idem*
Incolumes ducit quò mens, quò cura ferebat.

30 וישמחו כי ישתקו וינחם אל מחוז חפצם׃

31 *Ergo sua & bonitas* IAM, *miraculáque ipsis*
Cognita terrigenis, fateantur concelebréntque.

31 יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם׃

32 *Hunc populi in cœtu extollant, claríque senatus*
Consessu hunc celebrent, resonanti & laude salutent.

32 Nam ita solent nautæ iam securi in portu euasa pericula visentibus se narrare.

32 וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו׃

33 *Desertum posuit fluuios, quíque exitus vndis*
Antè frequens fuerat, sitientes transit in agros:

33 Fames & inopia ex inducta in agros sterilitate.

33 ישם נהרות למדבר ומצאי מים לצמאון׃

34 *Fructiferam terram in sterilem iubet ire salinam,*
Ipsorum ob noxam, sceleratáque facta colentum.

34 ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה׃

35 *Rursus aquas in deserto, riuósque fluenteis*
Constituit; tellus arens fit & exitus vndis.

35 ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למצאי מים׃

36 *Collocat hícq. fame oppressos: queis cōdere & vrbē,*
37 *Atque habitare dedit. Tunc semina iacta per agros;*
Consita maturos produxit vinea fructus.

35 Hæc exempla natiuæ soli sterilitatis in summam vbertatem mutatæ, manifestam Dei prouidentiam in omnes terræ partes probant.

36 ויושב שם רעבים ויכוננו עיר מושב׃
37 ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה׃

38 *Multiplici hos auget prole; ac decrescere non vult*
39 *His pecus: imminuit tamen illis dura tyrannis,*
Anxietásque, malū proprium, & violenta potestas.

38 ויברכם וירבו מאד ובהמתם לא ימעיט׃
39 וימעטו וישחו מעצר רעה ויגון׃

40 *Obruit effuso contemptu magnificos, qui*
Auia deiecti loca, sicca & senta pererrant.

40 Sæpè accidit, vt copia et vbertas regionis vitia alat; vitia tyrannidem excitent, tyrannis diuinam vltionem prouocet: sed eodem tempore cùm superbos Deus vltor deijcit, humiles & modestos beneficentia sua extollit.

40 שפך בוז על נדיבים ויתעם בתהו לא דרך׃

41 *Extulit idem inopem, duris quem rebus egestas*
Vrserat; vt pecus hos componit prole frequenti.

41 וישגב אביון מעוני וישם כצאן משפחות׃

42 *Spectantes gaudent recti: peruersa sed omnis*
Turbáque iniqua sibi præcluso conticet ore.

42 Ita fit vt recti & prudentes iudicij & benignitatis Dei argumenta læti obseruent.

42 יראו ישרים וישמחו וכל עולה קפצה פיה׃

43 *Quis sapiens hæc obseruat prudenter? vt* IAE
Munera noscantur plura atque exempla benigni.

43 Igitur diuina sempiterna virtus ipsa sese manifestat, dummodo sapienter eam homines obseruent.

43 מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי יהוה׃

PSAL.

PSAL. CVIII.

Paratum cor meum Deus.

ARGVMENTVM.

OMNEM victoriam, prosperitatem, amplitudinẽ suam, atque populi sui Deo acceptam refert Dauid in hoc Psalmo: qui neque se potuisse, neque populum Israeliticum meritum fuisse tot vicinos, ac finitimos remotosq́. hostes superare ac domare affirmat, sed vnius Dei voluntate & virtute hanc sibi felicitatem contigisse: quippe cùm Deus misericors illum populũ non perdere, sed conseruare velit, ex quo seruatorem illum sit orbi populũ donaturus, per quem omnes nationes ad Euangelij fidem & obedientiam, & regni cælorum communionem vocatæ, adducantur.

1 שיר מזמור לדוד:

1 *Canticum Psalmi Dauid.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 נכון לבי אלהים אשירה ואזמרה אף כבודי:
3 עורה הנבל וכנור אעירה שחר:
4 אודך בעמים יהוה ואזמרך בלאמים:
5 כי גדול מעל שמים חסדך ועד שחקים אמתך:
6 רומה על שמים אלהים ועל כל הארץ כבודך:
7 למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני:

2 *Constat cor mihi mi* DEVS;
Psallam, téque canam; tum mea gloria
3 *Nablum cum citharâ excita,*
Cúmque aurora venit protinus exciter.
4 IAS *te in populis feram,*
Te psallam varians natio quà patet:
5 *Cælos nam bonitas tua*
Altos, exuperátque æthera veritas.
6 *Cælis tollitor ô* DEVS,
Et sit terra minor gloria quàm tua.
7 *Vt gens chara tibi eruta*
Extet nempe, tuæ munere dexteræ
Serua atque assere; tum mihi
Responde facilis, prouidus & faue.

Mea gloria.] Amplitudo animi mei, hoc est, quantum ipse studio & conatu efficere possum, gratia Dei iuuante.

In promittendo & præstandis promissis maximus es.

8 אלהים דבר בקדשו אעלזה אחלקה שכם ועמק סכות אמדד:
9 לי גלעד לי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי:

8 *Sic sancto eloquio* DEVS
Dixit: Lætus ego diuidere inclytos
Agros quos Sichime colit;
Vallem Suchoti metiar & mihi.
9 *Sunt syluæ Gilead meæ:*
Est & mi Manases, ac Ephraim mei
Firmamen capitis, meis
Iudas scriba manet legibus vnicus.

8 Deus ipse effatus est, & verbo suo firmauit, thronum meũ fore stabilẽ & prosperum, igitur aggrediar etiã difficillima quæque ab ipso proposita; nam me fides & spes adipiscendi animat.

10 *Moab olla mihi est, pedes*
Et qua crura lauem: mittere calceum
Inque Edom meditor meum;
Atque vsque in Peleseth lætus ouans ferar.

10 מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת אתרועע:

11 *En quis sistet in arcibus*
Me nunc, inque domos ducet Idumedûm?

11 מי יבלני עיר מבצר מי נחני עד אדום:

Videor difficillima aggredi, & sine te nihil possum. Atqui videmur à te abiecti, cũ tot calamitates perpessi hactenus fuerimus, sed esto nobis dux.

12 *An non nos* DEVS *abijcis?*
Nec dux nostra moues agmina prodiens.

12 הלא אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאתינו:

13 *Nobis auxilium dato ex*
Arctis; vana salus est hominis quidem.

13 הבה לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם:

14 *Virtus nostra parabitur*
Ipso auctore DEO, *qui premet hostium*
Nostrorum petulantiam;
Atque illos penitus queis premimur, teret.

14 באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו:

PSAL. CIX.

Deus laudem meam ne tacueris.

ARGVMENTVM.

QVO tempore Dauid ciuilibus turbis, & domesticorum suorum odiis ac dolis circunueniebatur, hunc Psalmum composuit, quo insidiarum sibi structarum, & probrorum atque ignominiarum, quibus impetitus fuerat, vindicem Deum appellat, cui causam exponit omnem, suamq. cum primis innocentiam probat; atque inimicorum malitiam, inuidiam, & iniurias demonstrat. quorum pœnas ex diuini iudicij integritate ac seueritate comparatas prænoscens, non tam precatur, quàm prædicit, hostes suos deterrendi magis, quàm vlciscendi animo. Atque hunc Psalmum vnum ex iis esse, qui propriè ad Christum referantur, Spiritus sanctus apertè nos docuit, D. Petro interprete.

1 *Ad præstantem Dauidis Psalmus.*

1 למנצח לדוד מזמור

CARMEN ELEGIACVM.

1 Iudicij tui integritas ipsa postulat, vt nõ dissimules, quæ mihi obiiciuntur probra, quæque in me parantur mala; nam multa & grauia sunt, & indignissima: proficiscũtur enim ab iis, quos amo, quos foui & ornaui, in me innocentẽ, & nulla alia causa, quàm quòd eam personam, quam tu mihi imposuisti, studiosissimè tueor.

O *Quem laudo* DEVS, *quo laudor* PRINCIPE, *ne* (*tu*
Dissimules, surdi aut more precor taceas.

אלהי תהלתי אל תחרש:

2 *Impia nam fraude artifici patuere super me*
Ora, mihi vanum suntque locuta dolum.

2 כי פי רשע ופי מרמה עלי פתחו דברו אתי לשון שקר:

3 *Verba odij me atque inuidiæ obsedere malignæ;*
Immeritóque mouent prœlia sæua mihi.

3 ודברי שנאה סבבוני וילחמוני חנם:

Hi mihi

4 תחת אהבתי ישטנוני ואני תפלה:

4 Hi mihi quos & amo, aduersi infensíque minantur,
Pro quibus ipse pia te DEVS *oro prece.*

5 וישימו עלי רעה תחת טובה ושנאה תחת אהבתי:

5 Próque bono officio rursus mî incommoda ponunt,
Dántque odium nostræ præmia amicitiæ.

6 הפקד עליו רשע ושטן יעמד על ימינו:

6 Opprimat improbus hunc impunè, vt dexter & ipsi
Stet Satan praui criminе iudicij.

6 Diuini iudicij sententia est, vt sceleratus & iniutius homo quod fecerit, expectet, cùm scelus malitioso studio & consilio admiserit. hanc sententiã cognitam pronuntiat Psaltes, magis adeò prædicens, quàm vltioni studens.

6 Huiusmodi conditio est horrenda eorũ, qui ob summam malitiam diuino iudicio reprobati sunt, vt Iudas.

7 בהשפטו יצא רשע ותפלתו תהיה לחטאה:

7 Impius in causa ac damnatus prodeat illi;
Sint sibi peccato quas volet esse preces.

8 יהיו ימיו מעטים פקדתו יקח אחר:

8 Exiguos agat ille dies, munus ferat alter
Illius, fido promptior officio.

9 יהיו בניו יתומים ואשתו אלמנה:

10 ונוע ינועו בניו ושאלו ודרשו מחרבותיהם:

9 Sint orbi huic nati, vidua ac deserta sit vxor;
10 Sint nati instabiles, perpetuóque vagi:
Mendici excurrant, quærant patriísque ruinis
Eiecti ac domibus, quas habitare nefas.

11 ינקש נושה לכל אשר לו ויבזו זרים יגיעו:

11 Creditor illaqueet quidquid possederat ille;
Eius erit cunctus præda aliena labor.

12 אל יהי לו משך חסד ואל יהי חונן ליתומיו:

12 Illi nullus opem facilis qui porrigat, adsit;
Illius natis nemóve prospiciat.

13 יהי אחריתו להכרית בדור אחר ימח שמם:

13 Posteritas excisa omnis cadat illius; ætas
Vna illis nomen deleat atque tegat.

14 יזכר עון אבתיו אל יהוה וחטאת אמו אל תמח:

14 Et memori constent IAE *delicta parentis,*
Peccatum & matris non premat vlla dies.

15 יהיו נגד יהוה תמיד ויכרת מארץ זכרם:

15 IAM *sint semper contra, terráque recisa,*
Omnia dispereant his monumenta simul.

15 Reputet hos Deus aduersarios sibi esse, atque consultò ipsi obsistere.

16 יען אשר לא זכר עשות חסד וירדף איש עני ואביון ונכאה לבב למותת:

16 Immemor ipse fuit miserandi, namque & egentem
Dum cupit ac miserum perdere, persequitur;

16 Reprobationis causæ.

17 ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו:

17 Trito corde virúmque occidere quærit. Amata,
Quæ sibi quæsiuit, dira nefasta feret.
Non voluit benedicta sibi, benefaustáque; longè
Et benedicta illum protinus effugient.

18 וילבש קללה כמדו ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו:

18 Induat vt vestem malefausta hæc, pectore vt vndas,
Vtque oleum penetrans ossibus excipiat.

19 *Hunc & amictus uti velet, ceu cingula semper*
Cingat, & à nodis non soluenda ferat.

19 תהי לו כבגד יעטה ולמזח תמיד יחגרה ׃

20 *Hoc operæpretium, aduersos expectet ab* IA
Hos, optant animæ qui maledicta meæ.

20 זאת פעלת שטני מאת יהוה והדברים רע על נפשי ׃

21 Nomen illud tuũ, quo oppressorũ te misereri declarasti, in mea etiã causa tuere.

21 IAS *tuq. tuum* DOMINE *ô precor assere nomen;*
Erue munifico numine méque bono.

21 ואתה יהוה אדני עשה אתי למען שמך כי טוב חסדך הצילני ׃

22 *Quippe ego pauper egens peto te; mea visceraq. intra*
Occisum iam cor sentio quippe meum.

22 כי עני ואביון אנכי ולבי חלל בקרבי ׃

Nihil est in me virium ferè ab istis relictum, præter tuũ præsidium quo nitor. Dauid hoc de se dicit, & Christus ex infirmitate secundum carnem, in qua & passus est.

23 *Iam velut vmbra cadens abeo, vt propulsa locusta*
Excussus, finem quærere pergo meum.

23 כצל כנטותו נהלכתי ננערתי כארבה ׃

24 *Debilia hæc genua, assidua ac ieiunia reddunt;*
Macra caro est, succo nam caret ipsa suo.

24 ברכי כשלו מצום ובשרי כחש משמן ׃

25 *Illis ipse fui probrum, quassantque videntes*
Me caput, & moto vertice despiciunt.

25 ואני הייתי חרפה להם יראוני יניעון ראשם ׃

26 IAS *auxilium mihi fer* DEVS *atque salutem,*
Vt facilis constans diceris, vtque bonus.

26 עזרני יהוה אלהי הושיעני כחסדך ׃

27 IAS *nempe tuam cognoscent vimque manumque,*
Auctorem agnoscent te, ac tua facta scient.

27 וידעו כי ידך זאת אתה יהוה עשיתה ׃

28 Eorum studium, votum & conatum irritum facies neque maledictis, neque conatibus quicquam efficient, vt cupierant.

28 *Ij maledicta ferent, sed tu benefausta repones,*
Surgent, hos turpis sed pudor afficiet.

28 יקללו המה ואתה תברך קמו ויבשו ועבדך ישמח ׃

29 *Hos pudor obuoluet ceu pallia: gratus vt* IAM
30 *Ore canam multum, confitearque meo.*
Illum etiam medius cœtu laudabo frequenti,
Atque modis laudes pluribus has repetam.

29 ילבשו שוטני כלמה ויעטו כמעיל בשתם ׃
30 אודה יהוה מאד בפי ובתוך רבים אהללנו ׃

31 *Nam stetit ipse inopi dexterque, animámq. malignis*
Ereptam iussit viuere iudicibus.

31 כי יעמד לימין אביון להושיע משפטי נפשו ׃

PSAL. CX.

Dixit Dominus domino meo.

ARGVMENTVM.

CHRISTO in cælos ascensuro, æternam regni possessionem atque potestatem à Deo patre tribuendam esse, Dauid hoc Psalmo prædixit, inducta Dei ipsius filium alloquentis oratione, atque expositione virtutis auctoritatisque

tatisque eius, quam Christus morte, sepultura, ac resurrectione sua, ea parte, qua homo est, obtinuit. eam verò auctoritatem ac regni possessionem æternã fore prænuntiat. cõstat oratio omnis translationibus elegantissimis.

1 לדוד מזמור

1 *Dauidis Psalmus.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

נאם יהוה לאדני שב לימיני עד אשית איביך הדם לרגליך׃

DVm responsa meo DOMINO *pronuntiat* IAS,
Sic ait, Assideas mihi dexter:
Donec & ipse tuos deuictos protinus hostes
Scamna pedum iubeo esse tuorum.

2 מטה עזך ישלח יהוה מציון רדה בקרב איביך׃

2 *Sceptra Sione tui mittet tibi roboris* IAS,
Ut medios domineris in hostes.

3 עמך נדבת ביום חילך בהדרי קדש ברחם משחר לך טל ילדתך׃

3 *Sponte tuus populus veniet tibi, sponte, die quo*
Publica constabit tua virtus:
Sanctis pulchra inquam virtus splendoribus, ille
Almus nascentisque tui ros
Ex vtero tibi; nec tantus descendit ab ipsa
Aurora, exurget tibi quantus.

4 נשבע יהוה ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק׃

4 IAS *iurauit, nunquam & iurata recidet,*
Tu mihi perpetuusque minister
Melchisedek ritu æternus dicère sacerdos,
Atque eris is verbo mihi certo.

5 אדני על ימינך מחץ ביום אפו מלכים׃

5 *Ipse die nasique sui* DOMINVS *tibi dexter*
Vulneribus reges dabit ictos.

6 ידין בגוים מלא גויות מחץ ראש על ארץ רבה׃

6 *Arbiter in gentes, densoque cadauere complens*
Procedet iustusque potensque.
Sternet & in multa terra caput ille cruentum,
Ut spatiis iam victor in amplis.

7 מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש׃

7 *Inque via bibet è riuo; caput ergo decoro*
Attollet pulchroque triumpho.

1 Christo secundum humanitatem concessus à patre, atque adiudicatus locus ad dexteram, qui secundũ diuinitatem proprius illi ab æterno est.

Donec.] Promissionis & affirmationis vim habet, non exceptiõnis; namque ille locus æternũm Christi erit.

2 In Ierusalem expeditio facienda erat Christo, ad vincendũ diabolum, peccatum, & mortem, qui omnium spiritualiũ hostium sunt principes.

3 Pentecostes die Spiritu sancto in discipulos misso, Christi virtus apertè constitit mundo.

על דברתי & ritum & constitutioné, & verbum meum significat.

5 Quo die Dominus iratus maximè erit & vlciscetur peccata mundi, eodem te victorem efficiet. magnum mysterium his versibus continetur.

6 Conuenit cum illo Isaiæ, Quis est iste qui venit de Edom?

7 Bibit Christus è riuo sanguinis effusi ꝑ multis, in redemptionem peccatorũ. totus Psalm9, vti admonuimus, allegoriis cõstat.

PSAL.

Psal. CXI.
Confitebor tibi Domine.

Argvmentvm.

Ex contentæ in ſuperiori Pſalmo ſententiæ contemplatione huius etiam argumentum natum eſt, quo Pſaltes Eccleſiam ad laudes inuitat Dei omnipotentis & miſericordiſſimi, qui ſalutis æternæ promiſſa antiquis figuris adumbrata, re ipſa mundo per Chriſtum præſtiterit, atque euentu confirmauerit; id enim futurum præuidebat Pſaltes: hortatur autem homines, vt illam ſalutem expectent in timore Domini ac tremore, certa fide in Deum, atque piarum actionum & operationum ſtudio indefeſſo, firmaque perſeuerantia: qui enim hoc præſtiterit, illius tandem ſalutis compos factus, in æternum laudabitur.

1 *Halcluiah.*

Carmen dicolon distrophon
acroſtichon ordine Alphabeti.

א *Atqui* Iam *integro laudabo ex corde, bonis ac*
ב *Rectis ſeorſum, ſiue ſim cœtibus in mediis.*
2 ג *Grandia facta* Iae *conſtant, quærendaq. ab omni*
ד *Deſiderante mente; qui concupit illa pius.*
3 ה *Huius opus laude eſt dignum pleneque decorum;*
ו *Vnius & ſtat cuncta per tempora iuſtitia.*
4 ז *Summaque mirandis fecit monumenta, probatus*
ח *His fautor* Ias*: gratiæ prouidus atq. parens.*
5 ט *Tradidit isque ſuis prædam metuentibus; ille*
י *Omni memor ſæclo ſui fœderis ipſe manet.*
6 כ *Cuius vis operum eſt populo monſtrata fideli, ac*
ל *Laus, gentium fundum ſuo cùm dedit is populo.*
7 מ *Magna fides ac ius, manuum ſunt illius acta;*
נ *Quæcunque mandat ille ſunt conſtabilita fide;*
8 ס *Suſtentata vltra voluentia ſæcula mundi,*
ע *Et æqua, veritatis & conſolidata modis.*
9 פ *Pollicitus miſit vitam populo ille redempto,*
צ *Suúmque iuſſit fœdus in ſæcla perenne fore.*
10 ק *Quàm ſanctum eſt eius, quàm formidabile nomen!*
ר *Rectũ, metúſque* Iae *pius, principiũ ſapere eſt.*
ש *Scit, ſapit is, fruitúrque aptè qui fecerit illa,*
ת *Tenétque laudis integrum perpetuúmq. decus.*

Inſcriptione ſingulari caret; indicat autẽ verbum, Haleluiah, eſſe gratulatoriũ Pſalmũ.

1 Siue familiari ſermone, ſiue publica oratione agam, idem argumentum erit dicendi laudes Dei.

2 Dei maxima ſunt facta, promiſſa ampliſſima, promiſſorum præſtantiſſima conſtantia & veritas.

5 Vt ille promiſſa terrena re ipſa impleuit, ſic etiam præſtabit ea quæ per ſuum Chriſtum præſtanda eſſe recepit: nam nũquam immemor eſt ſuorum promiſſorum.

7 Fides in promiſſis efficiendis, ius in ratione rerũ præceptarum, & in iuſſis ſuis. itaq. promittit & præſtat, idem proponit et iubet, quid agendum ſit iis, qui promiſſorũ compotes eſſe velint: id autem maximo iure, admirandaque ratione conſtat.

1 הללו יה

אודה יהוה בכל לבב בסוד ישרים ועדה׃

2 גדלים מעשי יהוה דרושים לכל חפציהם׃

3 הוד והדר פעלו וצדקתו עמדת לעד׃

4 זכר עשה לנפלאתיו חנון ורחום יהוה׃

5 טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו׃

6 כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים׃

7 מעשי ידיו אמת ומשפט נאמנים כל פקודיו׃

8 סמוכים לעד לעולם עשוים באמת וישר׃

9 פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו׃

10 ראשית חכמה יראת יהוה שכל טוב לכל עשיהם תהלתו עמדת לעד׃

Psal.

PSAL. CXII.

Beatus vir qui timet Dominum.

ARGVMENTVM.

IN superioris Psalmi calce docuerat Psaltes, diuinorum promissorum constantiam eos propriè spectare, qui Deum timent; huius pij timoris rationem idem Psaltes hoc Psalmo exponit eodem carminis genere, atque eadem inscriptionis forma Haleluiah. complectitur autem hoc nomine timoris Domini pietatis exercitia, ea maximè quæ ad proximos ex charitate iuuandos pertinent.

1 הללו יה

1 *Haleluiah.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON ACROSTICHON.

אשרי איש ירא את יהוה במצותיו חפץ מאד:

א *ATqui beatus qui timet & colit*

ב *IAM, bene, eius iussaque diligit;*

2 גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך:

2 ג *Grande huic potenti ac dignitate*

Terra videt venerata semen.

ד *Directa virtus est quibus, audient,*

Ætate læti quod memorent sua.

3 הון ועשר בביתו וצדקתו עמדת לעד:

3 ה *Huius domumque & copia alma*

Diuitiis opibusque complet.

ו *Viuens stat illi iustitia æquitas,*

4 זרח בחשך אור לישרים חנון ורחום וצדיק:

4 ז *Splendénsque rectis candida lux nitet*

Caliginosa nocte. clemens,

ח *Hic facilis, bonus atque iustus.*

5 טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט:

5 ט *Tam pulchra sors est munifici viri,*

Clemens roganti qui sua commodat;

Huic cuncta, res & verba, constant

י *Iudicio moderata recto.*

6 כי לעולם לא ימוט לזכר עולם יהיה צדיק:

6 כ *Certè labanti nunquam animo cadet;*

ל *Longisque iusti gloria sæculis,*

Expersque durabit maligni

7 משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטח ביהוה:

7 מ *Murmuris, inuidiamque vincet.*

נ *Nam fixum in IA fidere cor tenet,*

8 סמוך לבו לא יירא

8 ס *Stat corde fultus, nil metuet quidem,*

Iussa Dei, tam quæ ad animi motus, corporisque actus, & sensuum affectus temperandos, quàm quæ ad alios iuuandos data sunt.

4 Huiusmodi piorum ratio, etiamsi omnis orbis turbetur, constat apud Deum clara, & lucet apud homines cùm opus est.

7. 8. Ille nititur fide & spe Dei promissorũ, præceptorumq. eiusdem rectam viam sequitur, quam dum insistit, nihil mouetur perturbatione rerum.

Exem-

imò videt aduersarios suos in aliis viis prauis pereuntes.

ע Exempla pressorum suorum
Dum videat stupeatque digna.

עד אשר יראה בצריו

9 Huius suas res bene profundentis, honor, dignitas, atque decus & amplitudo crescit, quamuis decrescentibus diuitiis & opibus humanis.

9 פ Panditque egenis non tenuem manum,
צ Sic huic perennis iustitia ac manet;
ק Quantumque consurgit decorum
Tollitur erigiturque cornu.

9 פזר נתן לאביונים צדקתו עמדת לעד קרנו תרום בכבוד :

10 Ipsa autem inuidia huius aduersarios vlciscitur.

10 ר Rectique cernit nescius impius,
ש Sæuit macrescens dentibus & crepat:
ת Totum peribit quidquid optant
Impia percupiuntque turba.

10 רשע יראה וכעס שניו יחרק ונמס תאות רשעים תאבד :

PSAL. CXIII.

Laudate pueri Dominum.

ARGVMENTVM.

HVMANA opera, quamuis ad diuinæ dignitatis, & puritatis, atque efficientiæ amplitudinem immensam collata, exigua omnino sunt, tamen gratissima Deo esse, & inæstimabili præmio non destitui, ait Psaltes, propterea quòd ab ipso Deo præcepta commendataque sunt, promissis propositis, & à Dei famulis promissorum fide ac spe animatis, atque obedientia inductis, pro virili suscipiuntur & exhibentur; idque adeò Dei ipsius bonitate & benignitate niti; qui quanquam altissimus, & omnino summus maximusque sit, tamen totius mundi partes vel minimas cognoscit, curat & gubernat, & ex minimis, atque adeò non existentibus rebus magnas facit & cõstituit. vt ex sterilitate naturali fœminas magnarũ familiarum matres reddit aliquando, argumento magno misericordiæ ac liberalitatis suæ.

1 *Haleluiah.*

1 הללו יה

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

IAM *vos famuli tollite laudibus,*
IAE *nomen age ac laudibus edite:*

הללו עבדי יהוה הללו את שם יהוה :

2 IAE *nunc celebre & nomen in vltima*
Vltra & secula personet.

2 יהי שם יהוה מברך מעתה ועד עולם :

3 *Vnde & Sol oritur, quaque cadens subit,*
IAE *nomen erit laudibus inclytum.*

3 ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם יהוה :

4 IAS *celsus enim gentibus omnibus,*
Cælis amplus & eminet.

4 רם על כל גוים יהוה על השמים כבודו :

IAE

5 מי כיהוה אלהינו המגביהי לשבת:

5 IAE *quis similis, quem colimus* DEVM?
Qui ponitque thronum sedibus editis:

6 המשפילי לראות בשמים ובארץ:

6 *Quique vt respiciat quidquid in æthere*
Ac terra est, se humilem refert.

6 Hoc exemplo sæpissime spectato, confirmatur Deū opera seruorum suorum, quāquam exigua, tamen respicere, curare, & probare, promissoque præmio prosequi.

7 מקימי מעפר דל מאשפת ירים אביון:

7 *Mendicum tenui è puluere qui erigit,*
Deiectumque fimo qui leuat indigum,

8 להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו:

8 *Iungat principibus quem; populi sui*
Sistat principibus parem.

9 מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה:

9 *Ille hanc, quæ sterilis vixerat in domo,*
Fœcundam locat; & pignora dulcia
Dat matri, & cumulat gaudia pectori;
Ergo IAH *halelu inclytum.*

PSAL. CXIIII.
In exitu Israel de Aegypto.

ARGVMENTVM.

DEI summi, maximi ac potentissimi benignitatem significat Psalmus hic; qui quanquā altissimus sit & supernus, vt in præcedenti ostensum erat, tamen sese ad exiguas res, præcipuè ad hominum genus fouendum, promouendum, & amplificandum demittit: cuius rei exemplum manifestissimum editum est in liberatione ac eductione filiorum Israel ex Aegyptiaca seruitute, vbi Dominus populum illum sibi peculiariter dilectum ac ornatum esse, magnis virtutibus ac signis declarauit.

CARMEN SAPPHICVM.

1 בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז:

1 *Israel quando sobolesque Iacob*
Barbaræ linquens populum loquelæ, &
Regna Mitsraim; nimium molestis
Vrbibus exit:

2 היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו:

2 *Iuda tunc sanctum in populum sacratur;*
Principem agnoscit Dominumque lætus
Israel dictis, opere ac potentem,
Imperiisque.

2 Iudæ tribus præcipuè selecta in significationē Christi ex illa orituri: & omnes Israelitarū familiæ propter promissa patribus facta, liberatæ, ornatę, & amplificatæ sunt; declaratusq. est Israel populus, in quo Deus imperans sese sanctificare, hoc est maximū & singulari quadam gratia prouidentem ostendere voluerit.

3 הים ראה וינס הירדן יסב לאחור:

3 *Hoc mare vt vidit, trepidans refugit,*
In caput versus redytque Iarden;

4 ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן:

4 *Vtque verueces saliere montes,*
Et iuga vt agni.

3. 4. Ad eam rem ostendendam, signis ac testimoniis naturæ magnis vsus est Deus, magna virtute editis.

5 *Dic mare ô quid te fugere, ac te Iarden*
Cogit ad summum remeare fontem?
6 *Vtque verueces trepidare montes,*
Et iuga vt agnos?
7 *Terra præsentem* DOMINVM *tremebat*
Ac DEVM, *cuius puer est Iacob.*
8 *Vertit is rupem in pelagus, fluenteis*
Saxaque in amnes.

5 מה לך הים כי תנוס הירדן תסב לאחור׃
6 ההרים תרקדו כאילים גבעות כבני צאן׃
7 מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב׃
8 ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים׃

PSAL. CXV.
Non nobis Domine, non nobis.

ARGVMENTVM.

HVMANI generis amplificationem illam Israelitico populo promissam, vt Deus absoluat ac perficiat, studiosè hoc Psalmo orat, ratione habita, non tam exiguitatis ac tenuitatis hominum, quàm magnitudinis diuini nominis; quæ apertè cognoscetur ex exiguis & humilibus rebus ipsius voluntate & efficientia ad maximam amplitudinem euectis.

CARMEN SAPPHICVM.

1 *NOstra non nobis celebretur* IAS
Gloria, ast istud decus atque nomen
Asser, vt constet bonitas fidesque
Ista per orbem.
2 *Dicere & cur nam patiere gentes,*
Horũ vbi PRINCEPS DEVS *est?* DEVS *nam*
3 *Noster in cælis operis potensque*
Consilijque est.
4 *Plena at ærumnæ simulachra ab istis*
Culta sunt, aurum atque hominum labores
Sunt & argentum, manibusque formas
Accipiunt has.
5 *Os habent, nunquam tamen eloquentur,*
Nec suis possunt oculis videre,
6 *Nil vel audire, vt patulis propinqui*
Auribus adstent.

1 Quoniam tu ita voluisti, ita promisisti, ita te effectutũ recepisti.

2 Si populum tuum aut minorẽ, aut parem aliis nationibus esse siueris, aut de veritate, aut de efficacitate tua gentes dubitabunt, sinistreq́ differẽt, aut te non esse, aut ipsorũ diis forsan esse similẽ, cùm tamen hoc verissimè respõdere debeamus, te in cęlo esse potentissimum, illorum deos neque natura, neque efficacitate deos esse, sed meram vanitatem & inanitatem.

1 לא לנו יהוה לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך על אמתך׃
2 למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם׃
3 ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה׃
4 עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם.
5 פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו׃
6 אזנים להם ולא ישמעו

Nasus

אף להם ולא יריחון׃

Nasus iis expers liquidi eſt odoris:

7 ורגליהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא יהגו בגרונם׃

7 *Nil tenent illis manibúsve tangunt;*
Nec ſuis vadunt pedibus, ſonant nec
Gutture voces.

8 כמוהם יהיו עשיהם כל אשר בטח בהם׃

8 *Hæc ſibi qui vel coluere facta,*
Fidit aut quiſquis veneratus ipſis,
Horum erunt cuncti ſimiles, Deorum
Nempe ſuorum.

9 ישראל בטח ביהוה עזרם ומגנם הוא׃

9 *Iſrael fidet bene doctus* IAE,
Is ſibi tutor clypeusque; & IAE

10 בית אהרן בטחו ביהוה עזרם ומגנם הוא׃

10 *Fidit Aronis domus, huicque tutor*
Præſidiumque eſt.

11 יראי יהוה בטחו ביהוה עזרם ומגנם הוא׃

11 *Qui timent* IAM *ſapienter* IAE
Semper ij fidunt, quibus ille tutor
Eſt & inuictus clypeus, ſupernum
Præſidiumque.

12 יהוה זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן׃

12 *Nos memor fauſtè benedicet* IAS,
Iſrael fauſtè benedicet ille
Sic domum; Aronis benedicet amplam
Ille domumque.

13 יברך יראי יהוה הקטנים עם הגדלים׃

13 *Ille cultores benedicet,* IAM
Qui timent, magnos ſimul ac minores.

14 יסף יהוה עליכם עליכם ועל בניכם׃

14 *Vos bonus, natos pariterque veſtros,*
Augeat IAS.

15 ברוכים אתם ליהוה עשה שמים וארץ׃

15 *Proſperi atque* IAE *penitus ſacrati*
Eſte, qui cælos ſolidamque terram

16 השמים שמים ליהוה והארץ נתן לבני אדם׃

16 *Fecit. at cæli referuntur* IAE
Regnaque cæli:
Filiis terram dedit ille Adami.

17 לא המתים יהללו יה ולא כל ירדי דומה׃

17 *Mortui non* IAH *celebrant, nec omnes*
Antra qui foſſæ ſubeunt ſilentiſque
Atra ſepulchri.

8 Iſti ſunt inutiles dij omnino, qui nec ſe, neque ſuos iuuare poſſunt, imò deteriores quotidie fiunt, ipſa vetuſtate rumpuntur & franguntur, ruinis & caſibus obnoxij. qui his confidunt, ſimiles euadent; neque enim maius optare quiſque debet, quàm vt Deo ſuo ſimilis ſit.

9 Ita nobis continget, qui [illegible] Deo vero, viuo, & efficaciſſimo, erimus ab eo adiuti, ſuſcepti, & amplificati.

12 Benedictione ſpirituali in cæleſtibus per ſemẽ illud, in quo benedictæ ſunt omnes familiæ terræ, qui crediderint cum fideli Abraham.

13 Non ſolùm ex Abrahæ & Iſraelis poſteritate ſecundũ carnem, ſed ex omnibus gentibus, qui timent Dominum, ij benedictionis illius communione fruentur dono ipſius Dei.

15 Qui initio cœli imperium & ſedem ſibi præcipuè adſcripſit; Terræ homines præfecit, ſed benedicet idem nobis, ita vt cælorum etiam regni participes efficiat.

16 Deus dedit terram filiis hominum viuẽtibus, à quibus laudari oportet. nam viuens ipſe eſt, & viuos cultores poſtulat: cæteri dij mortui ſunt, hoc eſt, non dij, & cultores habent mortuos.

18 Nos verò qui viuimus & speramus vitam alterā perpetuam, semper & in hac & in altera vacabimus laudibus diuinis: igitur laudate Deum omnes Ecclesiæ.

18 ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללו יה:

18 *Laudibus crebris celebrare at* IAM
Cura sit nobis modò & vsque in omne
Sæculum longè penitus futurum,
Vosque haleluiah.

PSAL. CXVI.

Dilexi, quoniam exaudiet Dominus.

ARGVMENTVM.

DAVID post promissum sibi à Deo, Samuele interprete, regnum, cùm variis difficultatibus ac multis, idque frequenter, conflictaretur, numquam tamen fidem aut spem deposuit, neque animum despondit, neque obiectos labores ita horruit, vt diuina ope fretus non subiret; interim autem hominum iudicio illius rerum exitus bonus fore negabatur. cùm tamen omnibus hostibus & inimicis victis, omnique difficultate superata, regno iam rebusque cum summa dignitate & amplitudine potiretur, hunc Psalmum composuit; quo docet Dei propositum & promissum firmissimum certissimumque esse, nullaque difficultate, nullis viribus, nulla potentia impediri posse, quominus ad exitū opportunè perducatur, idq. suo ipsius exēplo cōfirmat: cui multa pericula ac discrimina, implorato diuino auxilio, sunt superata, & promissi diuini fides euentu ipso firmata. Quamobrē ipse sese & studia sua, atque actionem omnem Deo, tanquam seruum Domino, à quo redemptus fuerit, dedicare consecrareque velle ait.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 אהבתי כי ישמע יהוה את קולי תחנוני:

2 כי הטה אזנו לי ובימי אקרא:

3 אפפוני חבלי מות ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא:

1 IAM *diligo maximum,*
Vocem quippe, meas audijt ac preces:
2 *Aurem mī appulit is suam,*
Appellabo dies hunc igitur meos:
3 *Mortis namque doloribus*
Iam iam septus eram; sollicitus frequens,
Qualisque est barathri, labor
Me inuentum penitus presserat, ipseque
Angusta anxiáque omnia
Nanscisci poteram, nil mihi commodi.
4 IAE *nomen at inuoco,*
IAS *hanc animam, te precor, erue.*
5 IAS *numine gratiæ*
Lenis, iustitiæ ac numine qui valet:

4 Vitā quam in summo discrimine versari video, erue, vnicam videlicet; namque ipse vitam meam tueri nō possum, nedum alias res aut quærere aut defendere: quòd si tot mihi labores subeundi sunt, animā tu meā vitamque custodi, qua ferre queam has ærumnas.

4 ובשם יהוה אקרא אנה יהוה מלטה נפשי:

5 חנון יהוה וצדיק ואלהינו מרחם:

Idem,

Idem, quem colimus DEVM,
Clemens ingenio, visceribus bonis.

6 שמר פתאים יהוה דלותי ולי יהושיע:
6 IAS *simplicium vigil*
Custos, certa salus sit tenui mihi.

7 שובי נפשי למנוחיכי כי יהוה גמל עליכי:
7 *Ad certam requiem tibi*
IAS *fautor adest, ô mea mens redi.*

8 כי חלצת נפשי ממות את עיני מן דמעה את רגלי מדחי:
8 *Morti ipse hanc animam dabas,*
Ipse hæc à lachrymis lumina libera,
Hunc, ne corruerem, pedem.

9 אתהלך לפני יהוה בארצות החיים:
9 *Ante* IAM *ingrediar, terræ animantium*
Inter multiplicis gregem.

10 האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד:
10 *Ipse vt credideram sic loquor; ille ego*
Qui afflictus fueram nimis.

11 אני אמרתי בחפזי כל האדם כזב:
11 *Ipse ac dum trepido, dum tremo, dixeram,*
Mendax omnis homo quidem.

12 מה אשיב ליהוה כל תגמולוהי עלי:
12 IAE *quid referam pro meritis bonis?*
Tot pro muneribus mihi?

13 כוס ישועות אשא ובשם יהוה אקרא:
13 *Attollam calicem pocula sospitum,*
IAM *vocéque proferam.*

14 נדרי ליהוה אשלם נגדה נא לכל עמו:
14 IAE, *dum populus me ipsius adspicit,*
Reddam vota libens mea.

15 יקר בעיני יהוה המותה לחסידיו:
15 IAE *est ante oculos chara pijs suis*
Mors illata fidelibus.

16 אנה יהוה כי אני עבדך אני עבדך בן אמתך פתחת למוסרי:
16 IAS *(seruus enim sum tuus) en age*
(Seruæ filius ac tuæ)
Soluisti penitus tu mea vincula.

17 לך אזבח זבח תודה ובשם יהוה אקרא:
17 *Sacrum (profiteor tibi)*
Laudis perpetuæ sacrificans feram,
IAE *nomen & inuocans.*

18 נדרי ליהוה אשלם נגדה נא לכל עמו:
18 IAE, *cùm populus me ipsius inspicit,*
Reddam vota libens mea.

19 בחצרות בית יהוה
19 IAE *inque æde sacra stans & in atrijs,*

Intra-

8 Vitam meam tu liberasti à morte; & oculos, vt probra aliosque insultus, multos etiã dolores quos ferebam, perpetuoque lugebam, peruincens, lachrymas in gaudiũ mutarem.

10 Atqui nemo mortalium pollicitus mihi est hanc salutem, qua nunc fruor. Fides mihi, vt crederem diuinis verbis, dedit, credens accepi, accipiens possum vera ac certa loqui de diuinis promissis; idque loquor ac locutus sui: quo enim tempore ego affligebar, atq. ab hominib⁹ ad desperationem incitabar, dixi Deũ esse veracem, hominum omnium iudicium & dictum à Deo auersum, mendax fallaxq. esse.

12 Igitur omnia accepta Deo fero, sed quo officio respondebo Deo meo?

13 Sacrificabo sacrificium confessionis, & ipse liberatus sospitale poculum Deo libabo, ac dicam, Propino tibi Domine, gratus atque supplex, & gratulabundus.

15 Non facilè suos fideles perire patitur Deus.

16 Fateor me seruum tuum à te redemptũ, seruum etiam natum filium humilis fœminæ tibi obligatæ.

18 Priuatim ac singulariter in animo, atque etiam ad exemplum laudis tuæ & gratulationis in Ecclesia publicè confitebor tibi: vtrumque ratio pietasque postulat.

Intraque ô Solyme tuos
Muros; vosque simul IAH *halelu bonum.*

בתוכבי ירושלם הללו יה:

PSAL. CXVII.

Laudate Dominum omnes gentes.

ARGVMENTVM.

GRATVLATORIVM carmen est, Ecclesiæ nomine editum, eo tempore quo diuino beneficio communis omni populo salus data est, vt in transitu maris rubri, ingressu regionis promissæ, restitutione ex Babylone, sed præcipuè in totius mundi redemptione per Christum facta, ad quam rem propriè ac præcipuè Psalmus hic pertinet, additus à Dauide tanquam coronis eius qui antecessit.

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

1 IAM *dicite laudibus*
Omnes vndique gentium;
Orbis natio plurima
IAM *concelebrate.*
2 *Eius nam bonitas adest*
Nobis robore maxima;
IAE *& perpetua est fides,*
Ergo IAH *halelu bonum.*

1 הללו את יהוה כל גוים שבחוהו כל האומים:

2 כי גבר עלינו חסדו ואמת יהוה לעולם הללויה:

PSAL. CXVIII.

Confitemini Domino, quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

SVB Dauidis imagine Christi mysterium continet hic Psalmus, namq. Dauid salutem sibi ac regnum Deo auctore constitisse; idque, quamuis repugnantibus omnibus illius aduersariis, & multis, & frequentibus, & potentissimis; apertè significauit, Christum suorum, atq. humani generis inimicorum innumeris myriadibus superatis, victorem euasurum, & regni cælestis regem declarandum esse, apertissimè Spiritu sancto in discipulos suos immisso, cuius virtute diuinorũ donorum confessio in Ecclesia futura esset in perpetuum.

1 Ecclesię omnes gratulatorium carmen cũ perpetuis laudib⁹ Deo canite, qui bonus, benignus est, & benignitate sua ac misericordia summa mundum perpetuò affecit.

2 Sed quia hæc salus primùm nota ac spectata fuit in Israele, confessio ab Israele incipiat. Israel in vniuersum prius vocatus ad notitiam mysteriorũ, deinde Aaronis.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 IAE *ferte bono memorem laudemque decusque,*
Cuius benignum numen est, perpetuóq. manet.
2 *Israel hunc dicet primusque fatebitur Almum,*
Cuius benignum numen est, perpetuóque manet.

1 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו:

2 יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו:

Dicet

3 יאמרו נא בית אהרן כי לעולם חסדו:

3 *Dicet & Aronis domus huncque fatebitur almum,*
Cuius benignum numen est, perpetuóque manet.

4 יאמרו נא יראי יהוה כי לעולם חסדו:

4 *Qui metuunt* IAM, *dicent, referentque fatentes,*
Cuius benignum numen est, perpetuóque manet.

5 מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה:

5 *Ipse locis arctis* IAH *pressus nempe vocabo,*
Respondit amplioribus IAH *spatiisque mihi.*

6 יהוה לי לא אירא מה יעשה לי אדם:

6 IAS *ipse mihi assistat, nihil ipse timebo,*
Conentur in me quidquid, aut efficiant homines.

7 יהוה לי בעזרי ואני אראה בשנאי:

7 IAS *auxiliisque meis mihi commodus adstet,*
Ipse inuidentes non pauens despiciamque meos.

8 טוב לחסות ביהוה מבטח באדם:

8 *Confugere, atque* IAE *auxilium perquirere præstat,*
Niti caduco quàm viro, fidere quamq. homini.

9 טוב לחסות ביהוה מבטח בנדיבים:

9 *Confugere, atque* IAE *auxilium perquirere præstat,*
Quàm vel potentioribus fidere principibus.

10 כל גוים סבבוני בשם יהוה כי אמילם:

10 *Me gentes omnes circumstent, nomine at* IAE
Illos paratus cædibúsque exitiisque petam.

10 Mysterium Christi, omnium gentium debita suscipientis.

11 סבוני גם סבבוני בשם יהוה כי אמילם:

11 *Vndique me obsessum circundent, nomine at* IAE
Illos paratus cædibúsque excidiisque petam.

12 סבוני כדברים דעכו כאש קוצים בשם יהוה כי אמילם:

12 *Me obsideant vt apes; spinis ceu extinguitur ignis,*
In nomine IAE *sic eos excidio afficiam.*

13 דחה דחיתני לנפל ויהוה עזרני:

13 *Præcipiti impulsu impuleras turbare ruentem*
Me aggressus, IAS *affuit mi, auxiliúmque tulit.*

14 עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה:

14 IAH *robur mihi & auxiliū, psalmusq. canendus,*
Auctor salutis qui fuit semper eritque mihi.

15 קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימין יהוה עשה חיל:

15 *Voce salutaris resonent tentoria cantus*
Iustis; vt IAE *exercitum dextra facit solidum.*

Vt IAE *&c.*] Cantici argumentum erit; omnem opem & facultatem, atque virtutem solidam, ex dextera Dei esse.

16 ימין יהוה רוממה ימין יהוה עשה חיל:

16 *Alta* IAE, *excellens præstanti numine, dextra,*
Vires, & IAE *exercitum dextra facit solidum.*

17 לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה:

17 *Non moriar, viuens referam* IAH *fortia gesta;*

18 יסר יסרני יה ולמות לא נתנני:

18 *Correptor* IAS *mi fuit; non dedit vt morerer.*

19 פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה:

19 *Iustitiæ quas ingrediar mihi pandite portas,*
IAH *gratiarum munus ac debita sacra feram.*

17 Sacrificaturus hostiam laudis Deo, ingrediar portam iustitiæ ac misericordiæ. his portis verè ingressus est Christus, quas aliis etiam patefecit.

20 *Hæc porta eſt* IAE, *iuſti quam ſemper adibunt:*
21 *Laudabo te, exoratus es qui mihi certa ſalus.*
22 *Quem lapidem artificum proiecerat improbitas, hic*
Eſt angularis in domo præcipuúmque caput.
23 *Hoc noſtris oculis mirandum conſtat ab* I A;
24 *Nobis ab* I A *hic eſt dies lætitiæ celebris.*
25 *Nunc adeò ſerua, núncque* I A S *ferque ſalutem,*
I A S *ſecunda cœpta fac nunc adeóque faue.*
26 *Proſper & ille,* I A E *venit huc qui nomine vobis,*
I A E *precamur fauſta queis contigit eſſe domus.*
27 F O R T I S *nempe* I A S *nobis illuxit; ad aræ*
Ligate cornua hoſtiam funibus implicitam.
28 *Extollẽs mihi te* F O R T E M*q.* D E V M*q. fatebor,*
Te laude tollam in aſtra, te gratus vbique canam.
29 I A E *ferte bono memorem laudemque decusque,*
Cuius benignum numen eſt, perpetuóque manet.

22 Fuerat reiectus & repudiatus Dauid, ſed iudicio & efficientia Dei caput populi eſt conſtitutus. Verus lapis angularis Chriſtus, qui vtrumque parietẽ coniunxit, & vtraque vnum fecit.
23 Hæc lætitia vera, verè eſt per Chriſtum allata.

19 זה השער ליהוה צדיקים יבאו בו׃
21 אודך כי עניתני ותהי לי לישועה׃
22 אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה׃
23 מאת יהוה היתה זאת היא נפלאת בעינינו׃
24 זה היום עשה יהוה נגילה ונשמחה בו׃
25 אנא יהוה הושיעה נא אנא יהוה הצליחה נא׃
26 ברוך הבא בשם יהוה ברכנוכם מבית יהוה׃
27 אל יהוה ויאר לנו אסרו חג בעבתים עד קרנות המזבח׃
28 אלי אתה ואודך אלהי ארוממך׃
29 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו׃

P S A L. C X I X.

Beati immaculati in via.

A R G V M E N T V M.

D I V I N O R V M eloquiorum contemplatio diligens atque diſerta, myſteriorumque in illis libris contentorum admiratio, ſummaque ac planè diuinæ ſapientiæ agnitio mirabiles ſui in vatis mente atque animo excitauerat amores, ex quibus Pſalmus hic, ſummo tum iudicio, tum artificio promanauit. qui totius legis, hoc eſt, diuinorum librorum ſummam complectitur laudem, præſtantiam in primis, auctoritatem, æquitatem, rerum cognitionem omnium, maximam præterea vtilitatem in illis cognoſcendis, & ſtudio vero ac pio exercendis eſſe declarans, dignam perpetuo ſtudio, perpetuoque obſequio atque exercitio lectionẽ illam eſſe affirmans: verùm quòd ad puritatem in ipſis libris & præceptis diuinis exactam & poſtulatam præſtandam, filiorũ Adæ vires non adeò valent interim dum vetus homo in membris ipſis continetur: poſcit vates, anxieque cupit & optat, illud impedimentum à ſe remoueri ac pelli, virtute Dei per Spiritum ſanctum immiſſum, cuius efficientia ipſe poſſit & velle & perficere prô bona voluntate Dei ipſius. Conſtat carmen plurimis argumentis & ornamentis ex ipſa diuinæ legis contemplatione & obſeruatione petitis.

C A R M E N E L E G I A C V M A C R O S T I C H O N.

א *A*

1 A *Mplè felices illi quibus eſt via ſimplex,*
Lege I A E *ingreſſis id ſtudiumque manet.*

1 אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת יהוה׃

Ac qui

2 אשרי נצרי עדתיו בכל לב ידרשוהו:

2 *Ac qui eius testata student seruare, beati,*
Huncque omni quærunt corde petúntque pij.

3 אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו:

3 *Artifices fraudis prauæ simul esse nequibunt,*
Illius innocuas atque tenere vias.

3 Iustissima sunt quæ præcepisti, ideoque dignissima, quæ summo studio & omnibus viribus obseruentur, atque ita à te iussum est.

4 אתה צויתה פקדיך לשמר מאד:

4 *At tu præcipiens validè obseruare iubebas*
Quæ mandata tuo sunt data consilio.

5 אחלי יכנו דרכי לשמר חקיך:

5 *Atque vtinam tua decreta vt sanctissima seruem,*
Sint mihi constratæ compositæque viæ.

5 Vtinam autem omnino méte, animo, atq. virtute omni ita comparatus sim, vt possim tua præcepta, vti decet, seruare.

6 אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך:

6 *Abfuerit mihi túncque pudor, tua cuncta videndo*
Cùm præcepta sequi, conspicere ac valeam.

7 אודך בישר לבב בלמדי משפטי צדקך:

7 *Addiscens tua cùm fuero iustissima iura,*
Perfecto grates tunc tibi corde feram.

8 את חקיך אשמר אל תעזבני עד מאד:

8 *Attamen vt decreta tua obseruare parantem*
Ne me, valde oro, destituas famulum.

8 Id autem tua gratia magna potero, quam, vt mihi præstes, oro.

ב B

9 במה יזכה נער את ארחו לשמר כדברך:

9 *Blanda iuuenta viam qui purget? seruet vt illa,*
Quæ verbis monstras significasque tuis.

9 A pueritia ipsa nulla commodior institutio ad vitam informandam, quàm legis tuæ studium.

10 בכל לבי דרשתיך אל תשגני ממצותיך:

10 *Blando etiam te corde peto, te pectore toto,*
Fallere præceptis ne sine méque tuis.

11 בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך:

11 *Blanda tua abdideram iam corde ac pectore dicta,*
Ne tibi peccarem, neu vitium facerem.

12 ברוך אתה יהוה למדני חקיך:

12 *Blanda tua ô benedicte* IAS *decreta doce me;*
Te mihi doctorem discipulus celebrem.

12 Cupio non solùm indice, sed doctore atque auctore te vti.

13 בשפתי ספרתי כל משפטי פיך:

13 *Bellè ipse & labiis propriis numerata ferebam*
Iura, oris mihi sunt quæ monumenta tui.

14 בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון:

14 *Bellis diuitiis tua me testata, meam plus*
Omnibus afficiunt lætificántque viam.

14 Nullę diuitiæ mũdi me magis afficere, aut beatum lætumq. reddere possunt, viæque meæ cursum prosperè ꝓmouere, quàm ea quæ testatus es.

15 בפקודיך אשיחה ואביטה ארחתיך:

15 *Blanda tua vt mandata libẽs meditórq. loquórque,*
Aspicio ipse frequens orbita quáque tua est!

16 בחקתיך אשתעשע לא אשכח דברך:

16 *Bella mihi decreta tua & mihi gaudia magna*
Inde fluunt, verbi haud sim memor ipse tui.

ג. G

17 Grandia redde tuo famulo tua præmia, viuam
Obſeruans verbum comperiarque tuum.

18 Grandia vt ipſe tuæ inſpiciam miracula legis,
Auctor luce meos expedias oculos.

19 Grata mihi tua ne abſcondas præcepta; etenim ſum
Terræ hoſpes, patriis exul & ipſe locis.

20 Geſtit & in cunctas anima hæc dum percupit horas,
Iura tua exoptans frangitur ac teritur.

21 Grex maledictus erit deteſtandusque ſuperbi,
Præceptis errant qui exiliuntque tuis.

22 Garrula probra mihi longè hinc, deſpectio & abſit;
Teſtamenta etenim ſunt mihi ſancta tua.

23 Grande ſonant verbis Domini in me multa locuti,
Sed decreta tua hæc ipſe loquor famulus.

24 Gaudia ſumma mihi tua teſtamenta feruntur,
Sunt mihi conſulti conſiliique viri.

ד D

25 Demiſſa hæc anima eſt hæretque in puluere, verbi
Ipſe tui vt viuam iam memor efficias.

26 Doctum redde tuis decretis me, mihi adesque,
Reſpondéque, meas dum numero ipſe vias.

27 Doctus ego tua quò mediter miracla, viam da
Te duce mandati diſcere poſſe tui.

28 Defluit hæc ſtillans anima heu nimis anxia, fultor
Me firma, ac verbi ſis memor ipſe tui:

29 Dimoueasque viam mendacem protinus à me;
Lege tua & grata & me miſerante foue.

30 Delegi ipſe viam veram penitusque fidelem,
Et tua propoſui iura ineunda mihi.

31 Diuelli haud poſſint IAS *teſtata; mihi iſta*
Hærent; quorum tu ne ſine me pudeat.

Decur-

17 Tuo ſeruo ac obſequiis tuis addicto, etſi inutili ſit præmiũ vita illa, qua tibi melius poſſim ſeruire.
18 Præbe mihi tu ſpiritus tui gratiam.

19 Interim dum me renouas, & ciuem cõſtituis ſanctorum, inſtrue me tuis præceptis; ne errem in via morum ac vitæ.

22 Ne permittas me irrideri ac deſpici teſtimoniorum tuorum cauſa, verùm teſtimonia tua euentu ſecundo confirmato.
23 Principes multa de me & cõtra me loquuntur, quæ tamen ipſe omnino prætermitto, non valde curans, dum meditor ea quæ à te decreta ſunt & conſtituta principibus ac ſingulis ordinibus.

17 גמל על עבדך אחיה ואשמרה דברך׃

18 גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך׃

19 גר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך׃

20 גרסה נפשי לתאבה אל משפטיך בכל עת׃

21 גערת זדים ארורים השגים ממצותיך׃

22 גל מעלי חרפה ובוז כי עדתיך נצרתי׃

23 גם ישבו שרים בי נדברו עבדך ישיח בחקיך׃

24 גם עדתיך שעשעי אנשי עצתי׃

25 דבקה לעפר נפשי חייני כדברך׃

26 דרכי ספרתי ותענני למדני חקיך׃

27 דרך פקודיך הבינני ואשיחה בנפלאותיך׃

28 דלפה נפשי מתוגה קימני כדברך׃

29 דרך שקר הסר ממני ותורתך חנני׃

30 דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי׃

31 דבקתי בעדותיך יהוה אל תבישני׃

32 דרך מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי׃

32 *Decurram ipse viam præceptorúmque tuorum,*
Ipse velis modò cor amplificare meum.

32 Auge me Spiritus sancti dono, cuius virtute cor meum amplificetur, ad decurrendam viam, &c.

ה H

33 הורני יהוה דרך חקיך ואצרנה עקב׃

33 *Horteris doceásque viam me, posco, tuorum*
Decretorum IAS, *quam sequar in solidum.*

34 הבינני ואצרה תורתך ואשמרנה בכל לב׃

34 *Hic me tu erudiens doceas modò, lex tua cordi*
Sic sacra, sic constans; sic erit apta meo.

34 Effice vt te doctore ego vtar, dicarque doctus á te.

35 הדריכני בנתיב מצותיך כי בו חפצתי׃

35 *Hanc volo, túq. mihi hanc monstra, quæ certa tuorũ*
Est præceptorum semita, quam cupio.

36 הט לבי אל עדותיך ואל אל בצע׃

36 *Hoc tua propensum cor testamenta petat fac,*
Semotum turpi sorde & auaritia.

37 העבר עיני מראות שוא בדרכך חיני׃

37 *Hos oculos, ne vana queant, diuerte, videre;*
Méque tua inspira viuificáque via.

38 הקם לעבדך אמרתך אשר ליראתך׃

38 *Huic statues dictúmque tuum responsáque seruo,*
Quæque tui possunt accumulare metum.

38 Interim dum nondum filius, sed seruus dicor, timore illo pio me imple.

39 העבר חרפתי אשר יגרתי כי משפטיך טובים׃

39 *Horrens quódq. tuli opprobrium darũ, mihi trãsfer,*
Quippe tua (agnosco) sunt bona iudicia.

40 הנה תאבתי לפקדיך בצדקתך חיני׃

40 *Hic mandata animus cupit en tua, viuere me fac*
Iustum, iustitiæ participémque tuæ.

ו V

41 ויבאני חסדך יהוה תשועתך כאמרתך׃

41 *Vt tua dicta* IAS, *tua sic bonitásque salúsque*
Fac, potes, accedant, aduentántque mihi.

41 Effice in me id, quod dicto tuo erga hominum salutem pollicitus es.

42 ואענה חרפי דבר כי בטחתי בדברך׃

42 *Verbum exprobranti mihi iam responsáque reddam,*
Istud quod verbum sit mihi præsidium.

43 ואל תצל מפי דבר אמת עד מאד כי למשפטך יחלתי׃

43 *Vsque fidele meo verbum ne dimoue ab ore,*
Omnino expectans dum tua iura peto.

44 ואשמרה תורתך תמיד לעולם ועד׃

44 *Vsque in sæcla tuæ póstque omnia sæcula legis*
Semper ego obseruans cultor eróque pius.

45 ואתהלכה ברחבה כי פקדיך דרשתי׃

45 *Vt tua quæsiui cupidus mandata, per amplum*
Vitæ iter instituens progredior spatium.

45 Cùm ego exactè legem obseruauero mandatorum tuorum diligenter cognitam, nullis animi anxietatibus afficiar.

46 ואדברה בעדתיך נגד מלכים ולא אבוש׃

46 *Vsus & ipse tuis testatis, eloquar ante*
Reges, nec fuerit mi pudor illa loqui.

56 Est enim in illis summa auctoritas ac sapientia maxima.

47 *Valde amo quippe tua amplexus præcepta; mihi illa*
Gaudia perpetuam lætitiámque ferent.

47 ואשתעשע במצותיך אשר אהבתי׃

48 *Vt tua chara mihi palmas ad iussa leuabo!*
Decretísque tuis vt meditabor auens!

48 ואשא כפי אל מצותיך אשר אהבתי ואשיחה בחקיך׃

ז S

49 *Sis memor ô verbi, famulo iam pollicitus quod*
Cùm fueris, certam spem facis esse mihi.

49 זכר דבר לעבדך על אשר יחלתני׃

50 *Solamen mihi, dum rebus miseris premor, hoc est,*
Quod mihi ades, dicto viuere dasque tuo.

50 זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חיתני׃

51 *Sæpè diu ac valde me derisere superbi;*
A lege at flexi non tamen ipse tua.

51 זדים הליצני עד מאד מתורתך לא נטיתי׃

52 *Sum memor, à primo refero tua iuráque mundo,*
IAS solaménque hoc mihi fit solidum.

52 זכרתי משפטיך מעולם יהוה ואתנחם׃

53 *Sat mihi membra tremũt, me totũ inuasit & horror,*
Quòd legem spernant impia turba tuam.

53 זלעפה אחזתני מרשעים עזבי תורתך׃

54 *Sunt mihi psallendi, tua sunt decreta canendi,*
Materies variis queis vagor hospitiis.

54 Omni loco, tempore, & occasione inuenio in decretis tuis, quemadmodum agẽdum vtendumq. mihi sit. idque tunc cano atque laudo.

54 זמרות היו לי חקיך בבית מגורי׃

55 *Sum quoque nocte tui memor IAS nominis; vtque*
Obseruem legem, stat mihi cura, tuam.

55 זכרתי בלילה שמך יהוה ואשמרה תורתך׃

56 *Sancta & culta mihi tua quòd mandata fuerunt;*
Hæc mihi contingunt experiórque bona.

56 זאת היתה לי כי פקדיך נצרתי׃

ח H

57 *Hæc mea pars, IAS, dixi, obseruare tenebor*
Verba tua, hoc dixi, propositúmque manet.

57 חלקי יהוה אמרתי לשמר דבריך׃

58 *Hoc precor ante tuos vultus miserere, rogo te*
Corde omni, certa ac fac mihi dicta tua.

58 חליתי פניך בכל לב חנני כאמרתך׃

59 *Hos ego namque pedes tua per testata reduxi,*
Dum referóque meas, cogito dúmque vias.

59 חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך׃

60 *Hactenus ipse tua vt seruem præcepta (nec vnquam*
Cessaui) properans, & celer ipse fui.

60 חשתי ולא התמהמהתי לשמר מצותיך׃

61 *Haud mihi (me quamuis præda implicuere cateruæ*
Impiæ) erat legis cura relicta tuæ.

61 חבלי רשעים עודני תורתך לא שכחתי׃

Horri-

62 חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך׃

62 *Horrida vel mitis nox sit, media erigor, vt te*
Iuráque confitear, iustitiámque tuam.

63 חבר אני לכל אשר יראוך ולשמרי פקודיך׃

63 *His ego sum socius cunctis metuentibus & te,*
Et queis mandati cura probanda tui est.

63 Sanctorum communione fruor, dum pietatem exerceo.

64 חסדך יהוה מלאה הארץ חקיך למדני׃

64 *Hausit terra tuum numen, quo est plena, benignum;*
Decretis me IAS *perge docere tuis.*

ט *T*

65 טוב עשית עם עבדך יהוה כדברך׃

65 *Tu bene munificus famulo mihi nempe fuisti*
IAS, *quæ verbi vis memoranda tui est.*

66 טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי׃

66 *Túque bonum sensum melius quoque scire doce me:*
Nam tua præcepta hæc sunt mihi certa fide.

67 טרם אענה אני שגג ועתה אמרתך שמרתי׃

67 *Tramite depulsus, cùm nondum frangerer, ipse*
Errabam; seruo nunc tua dicta pius.

67 Correptus à te sum quòd errarem, nunc iam cautior mihíque sapientior factus correptione tua, dictis tuis animũ studiumq. admoui.

68 Optarim verò potius doceri Spiritu tuo.

68 טוב אתה ומטיב למדני חקיך׃

68 *Tu bonus & bene munificus decreta doceto*
Me tua, méque tuum perfice discipulum.

69 טפלו עלי שקר זדים אני בכל לב אצר פקודיך׃

69 *Toto corde tua obseruo mandata, superbi*
Quamquam compingant nomina vana mihi.

70 טפש כחלב לבם אני תורתך שעשעתי׃

70 *Tanquam pinguis adeps horum cor glescit obesum,*
Lex tua sed magnam fert mihi lætitiam.

71 טוב לי כי עניתי למען אלמד חקיך׃

71 *Tunc mihi, cùm fueram afflictus, bene contigit, vnde*
Mi tua decreta addiscere posse datum est.

72 טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף׃

72 *Tam mihi chara tui lex oris, commoda tamque est,*
Auri atque argenti millia vt exuperet.

י *I*

73 ידיך עשוני ויכוננוני הבינני ואלמדה מצותיך׃

73 *Instrue me vt discam tua iam præcepta, paratus*
Quippe ego sum manibus factus & antè tuis.

74 יראיך יראוני וישמחו כי לדברך יחלתי׃

74 *Inspicientque pij me læti, téque timentes,*
Quòd spem firmarint hanc tua verba mihi.

75 ידעתי יהוה כי צדק משפטיך ואמונה עניתני׃

75 IAS, *ipse scio tua sanctáque iustáque iura:*
Quòd me afflixisti, veráque causa fuit.

76 יהי נא חסדך לנחמני כאמרתך לעבדך׃

76 *Ista tua ô bonitas me consoletur, vt istud*
Verbum, quo famulus stat tuus, exposuit.

Interio-

77 Renoua sensum cordis mei Spiritu sancto misericordissimo tuo, sic in interiori homine viuens, mandata tua rectè seruabo.

77 *Interiora tua accedant mihi viscera, viuam;*
Nam tua lex certam fert mihi lætitiam.

77 יבאוני רחמיך ואחיה כי תורתך שעשעי:

78 *Illos & pudeat, qui me inuertere superbi*
Falsò: mandata at proloquar ipse tua.

78 יבשו זדים כי שקר עותוני אני אשיח בפקודיך:

79 *Illi etiam, qui te metuunt, testatáque norunt*
Qui tua, me reditu vel properante petant.

79 ישובו לי יראיך וידעו עדתיך:

80 *Isto decreto simplex rectúmque meum cor*
Esto, vt non possit me temerare pudor.

80 יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש:

כ C

81 *Cúmque à te hæc anima expectat poscítque salutem,*
Deficit, expecto sed tua verba tamen.

81 כלתה לתשועתך נפשי לדברך יחלתי:

82 *Cuncta & vis oculos hos deficit; in tua dicta*
Me consolari, dico vbi tempus erit?

82 כלו עיני לאמרתך לאמר מתי תנחמני:

83 *Certè oblitus eram nunquam decreta tua, etsi*
Instar vtris fumo complicitus fuerim.

83 כי הייתי כנאד בקיטור חקיך לא שכחתי:

84 *Certa tuo famulo præbe vt sit summa dierum,*
Hostes cùm statues iudicio ipse meos.

84 כמה ימי עבדך מתי תעשה ברדפי משפט:

85 A periculis tam internis quàm externis me liberas intentũ præceptis tuis obseruandis.

85 *Clàm puteos mihi foderunt foueásque superbi,*
Lege tua quæ non constituisse licet.

85 כרו לי זדים שיחות אשר לא כתורתך:

86 *Cuncta tua (hoc scio) sunt præcepta fidelia, vanè*
Me sequitur turba hæc; tu mihi profer opem.

86 כל מצותיך אמונה שקר רדפוני עזרני:

87 *Consumptus penè his fueram, terráque repulsus;*
Mandata at liqui non tamen ipse tua.

87 כמעט כלוני בארץ ואני לא עזבתי פקודיך:

88 *Custodire tuum vt poßim testata per os, da;*
Viuere & vt poßim pro bonitate tua.

88 כחסדך חיני ואשמרה עדות פיך:

ל L

89 *Laude omni verbum dignum, dum sæcla manebunt,*
In cælis IAS *státque manétque tuum.*

89 לעולם יהוה דברך נצב בשמים:

91 Omnia quæ creata sunt, constant in suo gradu singula, ea, inquam, quæ permanserunt in electione sua; eáque hodie certissima sunt, eundemque ordinem tenent.

90 *Læta ac terra tuis dictis vt condita constat*
Sæcula cuncta, manet sic tua certa fides.

90 לדר ודר אמונתך כוננת ארץ ותעמד:

91 *Lecta etenim sunt cuncta tibi, et famulantur ad vnguem;*
Iudiciis hodie certa stetere tuis.

91 למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך:

Lex

92 לולי תורתך שעשעי אז אבדתי בעניי׃

92 *Lex nisi me tua delectet, iucundáque firmet,*
Dum premor afflictus, perditus ipse forem.

93 לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני׃

93 *Liber in æternum tua non mandata relinquam*
Immemor; his etenim tu mihi viuere das.

94 לך אני הושיעני כי פקודיך דרשתי׃

94 *Lætus ego quoniam quæro mandata tua & sum,*
Sum tuus, ergo mihi sit tua certa salus.

95 לי קוו רשעים לאבדני עדתיך אתבונן׃

95 *Lata acie expectant me vt perdant, impia turba;*
Testamenta tua at tum mage perspicio.

96 לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד׃

96 *Latum est vsque tuum præceptū & fine carēs; quem*
Vidi equidem in summis omnibus ipse aliis.

96 Omnium aliarum rerum humanarū ac dictorum finem certum, & summam esse constat, omnes autem aliarum rerum summas exuperat magnitudine tuum mandatum.

מ M

97 מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי׃

97 *Me tua lex quanto deuinctum incendit amore;*
Hanc meditor totum cogito perque diem.

98 מאיבי תחכמני מצותך כי לעולם היא לי׃

98 *Magna mea exuperat per te sapientia & hostes,*
Istis præceptis, quæ mihi perpetua.

99 מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי׃

99 *Magna ego dum meditor tua testatissima, multa*
Noui, doctores quæ latuere meos.

100 מזקנים אתבונן כי פקודיך נצרתי׃

100 *Mandata obseruo quoniam tua, iam mihi cedent*
Prudentes monitis consilióque senes.

101 מכל ארח רע כלאתי רגלי למען אשמר דברך׃

101 *Meque meosque pedes prauis auerto viis, vt*
Obseruem verbum, prosequar atque, tuum.

102 ממשפטיך לא סרתי כי אתה הורתני׃

102 *Me valde doctum fecisti; quippe tuis non*
Vllo dimoueor tempore iudiciis.

103 מה נמלצו לחכי אמרתך מדבש לפי׃

103 *Melle magisque meo tua dulcia dicta palato &*
Ori sunt, quid tam dulce referre queam?

104 מפקודיך אתבונן על כן שנאתי כל ארח שקר׃

104 *Me tua prudentem reddunt mandata, quòd omnis*
Detestata ideò semita vana mihi est.

נ N

105 נר לרגלי דברך ואור לנתיבתי׃

105 *Næ pedibus nostris præstant tua verba lucernam,*
Lumen sunt certum tramitis atque mei.

106 נשבעתי ואקימה לשמר משפטי צדקך׃

106 *Non fallam iurata mihi, stabilitaque figam,*
Vt iura obseruem iustitiamque tuam.

107 *Non modus afflicto mihi constat, viuifica me*
*I*AS, *quæ verbi spes mihi magna tui est.*

107 נעניתי עד מאד יהוה חיני כדברך:

108 *Nostro ore & quæ sponte fero, gratè excipias; me*
Iudicia ô IAS *edoceasque tua.*

108 נדבות פי רצה נא יהוה ומשפטיך למדני:

109 *Nam quanquã hãc animã expositã semper fero, pal-*
Inque meis, legis sum memor ipse tuæ. (*mis*

109 נפשי בכפי תמיד ותורתך לא שכחתי:

110 *Non pia turba mihi laqueum posuere, sed egi*
Errans mandatis deuia nulla tuis.

110 נתנו רשעים פח לי ומפקודיך לא תעיתי:

111 *Nota mihi sunt sors tua contestata per æuum,*
Illa etenim cordi gaudia certa meo.

111 נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לבי המה:

112 *Nempe ipse vt faciam tibi quæ decreta, meum cor*
Inclino; tandem hoc est mihi perpetuum.

112 נטיתי לבי לעשות חקיך לעולם עקב:

ס *S*

113 *Sunt inuisa mihi commenta agitataque vili*
Ingenio; legem diligo at vsque tuam.

113 סעפים שנאתי ותורתך אהבתי:

114 *Scutum, &, qua lateam, mihi tu es tutela; manetq́.*
In verbo constans spes mihi summa tuo.

114 סתרי ומגני אתה לדברך יחלתי:

115 *Sistite me procul, ô, procul hinc estote maligni;*
Vt præcepta mei sint mihi culta DEI.

115 סורו ממני מרעים ואצרה מצות אלהי:

116 *Sustentare tuo, vt viuam, me pergito dicto;*
Me ac spe decepta ne patere vt pudeat.

116 סמכני כאמרתך ואחיה ואל תבישני משברי:

117 *Suffer me, vt seruer semper; decreta tua & sint*
Gaudia, lætitiæ materiesque mihi.

117 סעדני ואושעה ואשעה בחקיך תמיד:

118 *Spretos calcasti; tua qui decreta relinquunt*
Errantes, mendax fraus agit hos etenim.

118 סלית כל שוגים מחקיך כי שקר תרמיתם:

119 *Sanè tu veluti fæces terræ impia deles*
Agmina, testata hinc diligo & ipse tua.

119 סגים השבת כל רשעי ארץ לכן אהבתי עדתיך:

120 *Statque horrens caro nostra tuo stupefacta timore,*
Eque tuis pauidus iudiciis metuo.

120 סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי:

ע H

121 *Hoc egi, vt facerem ius, feci iustitiamque;*
Ne patere vt turba heu me violenta premat.

121 עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעשקי:

Hunc.

122 ערב עבדך לטוב אל יעשקני זדים׃

122 *Hunc famulum posito confirma pectore in alma*
Commoda, ne violens turba superba premat.

123 עיני כלו לישועתך ולאמרת צדקך׃

123 *Hærent dum sperant oculi hi, expectantq. salutem,*
Dictáque iustitiæ dum tua, deficiunt.

124 עשה עם עבדך כחסדך וחקיך למדני׃

124 *Huic famulo, vt solitus te es confirmare benignum,*
Effice; decretis me doceasque tuis.

125 עבדך אני הבינני ואדעה עדתיך׃

125 *Hoc sum, confiteor, seruus tuus, instrue tu me; ac*
Testamenta iube me bene nosse tua.

126 עת לעשות ליהוה הפרו תורתך׃

126 *Hora ac tempus adest* IAE *vt faciátque parétque:*
Lex tua spreta istis & violata fuit.

127 על כן אהבתי מצותיך מזהב ומפז׃

127 *Hic præcepta tua et mihi sunt charißima plusquàm*
Aurum, perspicua Pazius ac facie.

128 על כן כל פקודי כל ישרתי כל ארח שקר שנאתי׃

128 *Hinc ergo omnino rectè mandata notaui*
Omnia, & inuisa est semita vana mihi.

פ P

129 פלאות עדותיך על כן נצרתם נפשי׃

129 *Planè mira etiam sunt contestata tua, vnde*
Hæc anima obseruans illa colit meritò.

130 פתח דבריך יאיר מבין פתיים׃

130 *Porta ipsa illustrat verborum prima tuorum,*
Illa rudes animos erudit atque docet.

131 פי פערתי ואשאפה כי למצותיך יאבתי

131 *Pandens osque meum aspiro ac sitibundus anhelo;*
Nam præcepta aueo percupióque tua.

132 פנה אלי וחנני כמשפט לאהבי שמך׃

132 *Pone oculos in me aspiciens, miserere mei; qui*
Nomen amant, quali iure fuere, tuum.

132 Eundem te mihi exhibe, quem soles tui nominis amatoribus.

133 פעמי הכן באמרתך ואל תשלט בי כל און׃

133 *Passus, oro, meos compone ac dirige verbo*
Ipse tuo; obliqui vt nil mihi præsit, age:

134 פדני מעשק אדם ואשמרה פקודיך׃

134 *Praua hominis me vi ac violenta siste redemptum,*
Mandata vt seruem perficiámque tua.

135 פניך האר בעבדך ולמדני את חקיך׃

135 *Prome tui lucem vultus, & lumina seruo,*
Decreta ac doctor dicere da tua me.

136 פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך׃

136 *Plena oculi hi lachrymis ideò emisere fluenta,*
Quòd seruata istis lex tua non fuerit.

צ S

137 *Sanĉte* I A S *iuſtum celebrent te; iuſtus enim tu es,*
Et tua iuſta ſimul rectáque iudicia.

137 צדיק אתה יהוה וישר משפטיך:

138 *Sunt præcepta tuis teſtatis iuſſáque conſtans*
Iuſtitia, atque fides, ſunt tibi chara adeò.

138 צוית צדק עדתיך ואמונה מאד:

139 *Succiſus zelo indignor quòd non memores ſunt;*
Nec recolunt hoſtes, quæ tua verba, mei.

139 צמתתני קנאתי כי שכחו דבריך צרי:

140 *Seruus amat tua dicta tuus, puriſſima multum &*
Explorata etiam ſæpè probata magis.

140 צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה:

141 *Sum paruus, contemptus ego: mandata tua atqui*
Caſibus in nullis immemor abijciam.

141 צעיר אנכי ונבזה פקדיך לא שכחתי:

142 *Stat tua iuſtitia in totum iuſtiſſima ſeclum;*
Eſt tua lex verax, ipſáque ſumma fides.

142 צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת:

143 *Stringens anxietas reperit me anguſtiáque ingens:*
Sed præcepta tua hæc ſunt mihi delitiæ.

143 צר ומצוק מצאוני מצותיך שעשעי:

144 *Sunt teſtata tua in totum iuſtiſſima ſæclum:*
Inſtrue me, & viuam; ſcire ea, vita mihi eſt.

144 צדק עדותיך לעולם הבינני ואחיה:

ק Q

145 *Quum te corde vocem toto, exorare precor, mi*
I A S *decreta atque vſque tenebo tua.*

145 קראתי בכל לב ענני יהוה חקיך אצרה:

146 *Qui voco te, mihi tu fer opem, proferque ſalutem;*
Teſtatiſque tuis inuigilabo pius.

146 קראתיך הושיעני ואשמרה עדתיך:

147 *Quum primũ venit aurora, & prior excitor, & te*
Inuoco, dant certam ſpem tua verba mihi.

147 קדמתי בנשף ואשועה לדבריך יחלתי:

148 *Quò tua dicta loquens mediter, mea lumina ſomno*
Excita, cuſtodes præueniunt vigiles.

148 Antequam matutini cuſtodes indicent auroræ aduentũ, ego iam euigilans cogito de dictis tuis.

148 קדמו עיני אשמרות לשיח באמרתך:

149 *Qua bonitate vales* I A S *hanc excipe vocem,*
Iura tua vt conſtent, me quoque viuere fac.

149 קולי שמעה כחסדך יהוה כמשפטך חייני:

150 *Qui ſcelus admittunt ſectantes, nempe propinqui*
Sunt ſceleri, atque tua lege abiere procul.

150 קרבו רדפי זמה מתורתך רחקו:

151 *Quippe prope es tu* I A S, *tua ſunt præceptaq. vera,*
Immò ipſum verum, certáque ſumma fides.

151 קרוב אתה יהוה וכל מצותיך אמת:

Quod

152 קדם ידעתי מעדתיך כי לעולם יסדתם׃

152 *Quòd tua fundaris sæclum testamina in omne,*
Iam pridem noram, protinus ac teneo.

ר *R*

153 ראה עניי וחלצני כי תורתך לא שכחתי׃

153 *Respice me, afflictumque vide, méque erue, quando*
Nunquam sum legis non memor ipse tuæ.

154 ריבה ריבי וגאלני לאמרתך חיני׃

154 *Rixam litigiumque meum rixare redemptor*
Suscipe, me dicto viuificaque tuo.

155 רחוק מרשעים ישועה כי חקיך לא דרשו׃

155 *Restat abestque malis procul atq. remota salus est,*
Quos decreta piget sollicitare tua.

156 רחמיך רבים יהוה כמשפטיך חיני׃

156 *Respiciens tua iura* IAS, *tua viscera, quæ sunt*
Multa tibi, vitam da mihi, da propriam.

157 רבים רדפי וצרי מעדותיך לא נטיתי׃

157 *Rescidi nunquam tua testamenta profanus,*
Quamuis turba petat plurima, méque premat.

158 ראיתי בגדים ואתקוטטה אשר אמרתך לא שמרו׃

158 *Rumpor, discrucior spectans, vt perfida turba*
Obseruare negat dicta colenda tua.

159 ראה כי פקודיך אהבתי יהוה כחסדך חיני׃

159 *Respice vt ipse,* IAS, *amo quæ mandata dedisti;*
Et me viuifica qua bonitate vales.

160 ראש דברך אמת ולעולם כל משפט צדקך׃

160 *Recta fides verum, imò ipsum verbi caput extat*
Istius, æternæ iuraque iustitiæ.

ש *S*

161 שרים רדפוני חנם ומדבריך פחד לבי׃

161 *Sectantur domini immeritum me, sed tua verba*
Excoluit venerans cor timuitque meum.

162 שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב׃

162 *Sic ego, sicque tuo dicto sum lætus ouansque;*
Multa velut cui iam præda reperta fuit:

163 שקר שנאתי ואתעבה תורתך אהבתי׃

163 *Sancta mihi tua dilecta est lex vana peroso;*
Omnia detestor ficta dolumque malum.

164 שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך׃

164 *Septima per lucem tibi laus mea certa diéque est,*
Et pro iudiciis iustitiáque tua.

165 שלום רב לאהבי תורתך ואין למו מכשול׃

165 *Seruat amatoresque tuæ pax plurima legis:*
Offendit nihil hos, impedit hosque nihil.

166 שברתי לישועתך יהוה ומצותיך עשיתי׃

166 *Seruator mihi sis* IAS, *nam expecto salutem*
Ex te, præceptis & studeo ipse tuis.

167 *Sunt mihi chara adeò quæ tu es testatus, vt illa*
Hæc anima obseruet perpetuóque colat.

167 שמרה נפשי עדתיך ואהבם מאד׃

168 *Seruo tua & mandata, tua & testata; meæque*
Omnes te coram suntque patentque viæ.

168 שמרתי פקודיך ועדתיך כי כל דרכי נגדך׃

ת T

169 *Te prope & ante tuam faciem clamor meus* IAS
Adsit, pro verbo tu instrue méque tuo.

169 תקרב רנתי לפניך יהוה כדברך הבינני׃

170 *Túque tuum dictum firmes vt, me eripe, dáque*
Accedat faciem nostra querela tuam.

170 תבוא תחנתי לפניך כאמרתך הצילני׃

171 *Tunc labia hæc fundēt laudem, decreta tua & cùm,*
Te mihi doctore, addiscere contigerit.

171 תבענה שפתי תהלה כי תלמדני חקיך׃

172 *Tunc mea lingua tuum referet certissima dictum;*
Omnia præcepta vt sint tua iusta, canet.

172 תען לשוני אמרתך כי כל מצותיך צדק׃

173 *Tota mihi delecta tua vt mandata repono,*
Sic tua mi certo sit manus auxilio.

173 תהי ידך לעזרני כי פקודיך בחרתי׃

174 *Te cupiens* IAS *poscóque tuámque salutem,*
Lex tua iucundæ sunt mihi delitiæ.

174 תאבתי לישועתך יהוה ותורתך שעשעי׃

175 *Te hæc anima & viuens laudabit, viuere tu da,*
Auxilióque mihi sint tua iudicia.

175 תחי נפשי ותהללך ומשפטך יעזרני׃

176 *Tu famulum perquire tuum præcepta tua haud qui*
Negligit; errat & vt perditus agnus agris.

176 תעיתי כשה אבד בקש עבדך כי מצותיך לא שכחתי׃

PSAL. CXX.

Ad Dominum cùm tribularer.

ARGVMENTVM.

PII hominis vitam, laboribus, periculis, atque ærumnis expositam esse, hoc Psalmo Vates declarat; veruntamen ipsorum auxilium ac præsidium in diuina virtute positum esse docet, quod nulli pio recteque petenti negatur: maximum autem totius vitæ laborem piis ex maleuolorum atque inuidentium lingua proficisci ait, ex cuius veneno maxima bellorum ac perturbationum mala oriuntur: oportere autem virum bonum forti animo esse, ad huiusmodi linguas, vel maledicas, vel dolosas vitandas, interdum autem ferendas & contemnendas; ipsúmque diligenter vigilare & cauere, ne maledictum pro maledicto reponat.

1 *Canticum graduum,* siue, *ascensionum.*

1 שיר המעלות

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

IAM

אל יהוה בצרתה לי קראתי ויענני׃

IAM cùm premor inuoco,
Is respondet enim consulit ac mihi.

2 יהוה הצילה נפשי משפת שקר מלשון רמיה׃

2 IAS *hanc animam erue*
A lingua artificique à labio doli.

3 מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה׃

3 *Quid dat, quid cumulat tibi*
Fraudis lingua, mali & consilij artifex?

3 Quid tu pius poteris expectare aut timere à lingua dolosa?

4 חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים׃

4 *Fortis spicula militis,*
Carbonesque graues nempe genistici.

4 Nempe nihil leuius sagittis atque carbonibus ardentibus ex genistæ ligno.

5 אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר׃

5 *Heu me, quique vagus colo*
Moschos, quique Arabum non stabiles domos.

5 Inter hoc hominũ genus ita versor, ac si inter Moschouitas, Scythas, Arabesque campestres versarer, imò vagarer incertis consuetudinibus & sedibus.

6 רבת שכנה לה נפשי עם שונא שלום׃

6 *Per multum hæc anima accolit*
Pacis iuncta malis hostibus integræ.

7 אני שלום וכי אדבר המה למלחמה׃

7 *Pax mi, pax placet; at strepunt*
Pugnam scilicet hi & prœlia, cùm loquor.

6. 7. Non videor mihi cũ ciuibus, verùm cum pacis inimicissimis agere: quanquam ipse & ingenio & studio pacem amem & colam.

PSAL. CXXI.

Leuaui oculos meos in montes.

ARGVMENTVM.

CVM superiore Psalmi huius sententia connectitur: cùm enim dixisset vir pius, sibi pacem meditanti, insidias & pugnas ab improbis parari, subiungit in hoc Psalmo auxilium suum esse in Deo, cuius numen ipse colat, veneretur, atque inuocet, potentissimo ac misericordissimo, deinde vigilantissimo, & semper suos curante atque defendente.

1 שיר למעלות

1 *Canticum graduum.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי׃

ATtenta in montes tollam mea lumina, certum
Vnde meum auxilium veniet mi.

1. In montes, vbi templum Dei est; cuius contemplatio in cæliũ quoque oculos attollere facit.

2 עזרי מעם יהוה עשה שמים וארץ׃

2 *Ex* IA *auxilium constat mihi, terra polique*
Auctorem quem noscere debent.

3 אל יתן למוט רגלך אל ינום שמרך׃

3 *Non dabit vt tibi pes labatur, nec tuus ille*
Custos dormitare feretur.

4 הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל׃

4 *En neque dormitat, neque dormit prouidus atque*
Magnus custos Israel ille.

Est.

5 *Eſt* IAS *cuſtos,* IAS *tibi & vmbra, tibi qui*
Dexter adeſt, dextramque tuetur.

5 יהוה שמרך יהוה צלך על יד ימינך׃

6 *Teque diu nec Sol feriet, neque roſcida Luna*
Lædet nocte etiam afficietve.

6 יומם השמש לא יככה וירח בלילה׃

7 IAS *namque malis cunctis te ſeruat, & iſtam*
Ille animam ſeruat tibi cuſtos.

7 יהוה ישמרך מכל רע ישמר את נפשך׃

8 Actorum tuorum initia & fines ille fouet atq. promouet.

8 *Siue exis, ſiue ingrederis, cuſtodiet* IAS
Te nunc, atque in ſæcla patronus.

8 יהוה ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם׃

PSAL. CXXII.

Lætatus ſum in his quæ dicta ſunt mihi.

ARGVMENTVM.

IERVSALEM vrbem illam terreſtrem, vtpote cæleſtis alterius Ieruſalem imaginem referentem, ſummo cũ gaudio Dauid ingrediebatur, eamq. ſtudioſè colebat, atque omnibus modis ornabat, fauſtiſque precationibus proſequebatur; oſtendens videlicet Eccleſiam militantem, quæ ad triumphantis Eccleſiæ dignitatem omni ſtudio cõtendit, magno piorum hominũ affectu, omniique conatu fouendam colendamque eſſe, & perpetuis precibus Deo commendandam, extra quam neque ſapientia, neque iudiciorum integritas, neque ſalus, imò nulla recta hominum ſocietas eſt.

1 *Canticum graduum Dauidis.*

1 שיר המעלות לדוד

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

1 Valdè lætus a[illegible] aliquem mihi dicentem, parari reditũ Hieroſolymam; in qua templũ illud eſt, quo Deus colitur.

VT lætis capio nuntia gaudiis!
Quæ dicunt mihi, Nos ibimus in domum

שמחתי באמרים לי בית יהוה נלך׃

2 IAE; *conſtiterint, ô Solyme, pedes*
Vt noſtri in foribus tuis.

2 עמדות היו רגלינו בשעריך ירושלם׃

3 Hęc Ieruſalem cùm rectè ædificatur; inſtar habet vrbis illius ſupernæ.

5 Recti & integri iuris reddendi norma, ex hac Ieruſalem petenda eſt omni populo Dei, in qua Dauidis domus ac regnum eſt; hoc eſt, ex Eccleſia catholica, in qua Chriſti ſedes locatur.

3 *Vrbs conſtructa velut, iunctaque & vnicè*
4 *Eſt ipſi; hanc adeunt* IAH *celebres tribus*
Teſtantesque tribus Iſraelis genus,
IAE *nomen vt efferant.*

3 ירושלם הבנויה כעיר שחברה לה יחדו׃

4 ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יהוה׃

5 *Illic iudicij nam ſolia inſident;*
Firma inquam ſolia hæc Dauidis in domo.

5 כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד׃

6. 7. 8. Omniũ communi voto & ſtudio pax cæleſtis Ieruſalem gratia petatur.

6 *Pacem vos Solymis poſcite amantibus,*
Felix pax aderit tuis.

6 שאלו שלום ירושלם ישליו אהביך׃

Pax

ז יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך׃

Namque Ecclesiæ pax in omnes fratres redundat.

7 *Pax in præsidio sit populi tui,*
Istis atque quies alma palatiis.

ח למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך׃

8 *Pacem nuncque tibi proloquar in meos*
Fratres & socios pius.

ט למען בית יהוה אלהינו אבקשה טוב לך׃

9 I AE *proque domo quem colimus Deum,*
Ipse omni studio, viribus omnibus,
Contentis precibus prospera & omnia
Quæram, cuncta bona ac, tibi.

PSAL. CXXIII.

Ad te leuaui oculos meos.

ARGVMENTVM.

SPES omnis & fiducia Ecclesiæ in Deo posita esse hoc Psalmo declaratur; quippe cuius virtus efficacissima sit ad omnes Ecclesię ipsius inimicos vincendos, turbandos, reprimendos, atq. omnino opprimendos; hac autem spe atque fide omnem laborem, omnemque difficultatem, omnem denique exercitationem ab Ecclesia interim tolerari & superari, quoad Deus misertus, pacem illi afferens, victoriæ etiam copiam gignat aduersus omnem aduersariorum fastum, & arrogantiam, atque superbiam.

א שיר המעלות

1 *Canticum graduum.*

CARMEN MONOCOLON.

אליך נשאתי את עיני הישבי בשמים׃

AD te, qui superas æthera, & insides
Cælis, hos oculos tollo, velut manu

ב הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גברתה כן עינינו אל יהוה אלהינו עד שיחננו׃

Ut serui & ancillæ labore imposito exercentur, atque interim subinde dominorum suorum gestus respiciunt, expectantes intermissionis aut quietis signum: sic nos hos labores, in quibus versamur, ferentes, signũ clementiæ ac misericordiæ speratæ expectamus.

2 *Spectant serui oculi, quam moueant heri,*
Ancillæ atque manum ceu dominæ suæ:
I AM *nostri oculi suspiciunt* DEVM
Sic nostrum; dederit munera gratiæ

ג חננו יהוה חננו כי רב שבענו בוז׃

3 *Dum nobis. miserans munera gratiæ*
I AS *da bonus ô, da tua; gratiam*
Nobis da saturis multiplici diu

ד רבת שבעה לה נפשנו הלעג השאננים הבוז לגאיונים׃

4 *Despectu; satias usque adeò asperi*
Cepit nostram animam ludibrij, malè
Quo nos excipiunt quos recreat quies;
Contemptusque hominum, qui nimium editi
Fastu nos tenues despiciunt graui.

PSAL. CXXIIII.

Nisi quia Dominus erat in nobis.

ARGVMENTVM.

PLANE propheticus hic Psalmus est à Dauide compositus, in quo sub imagine liberationis diuinæ ex Palæstinis cæterisque finitimis hostibus, significatur grauissima illa conditio, in qua nos sub veteris hominis potestate & imperio positi fueramus, omnino periculosa atque exitialis, nisi Dei auxilio, Christique eius opera ex illo profundo miseriæ barathro ac luto fæcis extracti, ad libertatem filiorum ac populi Dei traducti fuerimus: quam ob rem gratiam maximam & perpetuam Deo ipsi liberatori ac salutari habendam & agendam esse docet.

1 *Canticum graduum Dauidis.*

1 שיר המעלות לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

IAS *ni adesset (dicat id Israel)*
2 IAS *adesset nos nisi liberans,*
Cùm staret instaretque nobis
Mens hominis furiosa visque:

1 Cùm nos opprimeret Adam ille vetus, impetuosissimus importunissimusque tyrannus.

לולי יהוה שהיה לנו יאמר נא ישראל: 2 לולי יהוה שהיה לנו בקום עלינו אדם:

3 *Viuos vorassent nos penitus nimis*
Ardente naso in nos nimium fero:
4 *Tum nos aquarum vis rapax iam*
Volueret, obrueretque torrens.

3 אזי חיים בלעונו בחרות אפם בנו:

4 אזי המים שטפונו נחלה עבר על נפשנו:

5 *Tunc insolentes transfluerent aquæ;*
Nostramque ferrent tunc animam simul.
6 *Laus constet* IAE, *nos qui ab illis*
Dentibus haud dedit auferendos.

5 Inundarent nos aquæ peccatorum & iræ Dei.

5 אזי עבר על נפשנו המים הזידונים:

6 ברוך יהוה שלא נתננו טרף לשניהם:

7 *Erepta sospes nostra anima, vtque auis*
Euasit arcto de laqueo aucupum:
Nos liberati, rupta vincla
Liquimus, & laqueum tenacem.

7 נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים הפח נשבר ואנחנו נמלטנו:

8 IAE *canendo nomine præstitum*
Nobisque præsens auxilium fuit:
Auctore quo constat potenti
Terra humilis superique cæli.

8 עזרנו בשם יהוה עשה שמים וארץ:

Qui nos ex terræ illius nostræ humilitate ac fæce ad cælestem dignitatem transtulit.

PSAL.

PSAL. CXXV.

Qui confidunt in Domino.

ARGVMENTVM.

DEVM maximo, firmiſſimo, ac perpetuo præſidio eſſe iis, qui in ſe fidunt, Eccleſiæque tutelam & propugnationem ſuſcepiſſe, quam nulla inimicorum vis, nec portæ inferi expugnare queant, hic Pſalmus docet. exerceri quidem pios improborum in eos impetu & excurſionibus, non tamen perdi aut ſubiici poſſe; eſſe autem illos pios, qui hoc loco indicentur, quicunque & moribus boni ſunt, & ſimplici doctrina atque pura imbuti. alios verò, qui ſuis cogitationibus acti, ab illa ſimplicitate deuiant, ad eundem catalogum cum prauis referri à Deo: Iſraelem verò ſpiritualem, hoc eſt, eos qui verè Iſraelitæ ſunt, in quibus dolus non eſt, pacem diuinam obtenturos.

1 שיר המעלת

1 *Canticum graduum.*

CARMEN SAPPHICVM.

הבטחים ביהוה כהר ציון לא ימוט לעולם ישב:

QVi bono fidunt patienter IAE,
Vt Sion mons, nec metuit ruinam,
Nutat & nunquam, ſitus inque ſæclum
Conſidet altè.

1 Sic eſt firma & fixa horũ conditio atque Sionis mõtis, ſed pulchrior & illuſtrior.

2 ירושלם הרים סביב לה ויהוה סביב לעמו מעתה ועד עולם׃

2 *Ambiunt montes Solymos, beatum*
Ambit IAS *& populum ſuorum;*
Nunc & in longi, bene quos tuetur,
Tempora ſæcli.

3 כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים למען לא ישלחו הצדיקים בעולתה ידיהם:

3 *Impij virga haud reſidens manebit,*
Poſſit vt iuſtis violare ſortem;
Ne manus iuſti malè praua in acta
Mittere tentent.

3 Non ita tentari permittit Deus eos, quos tuetur, vt omnino ab improbis ſuperentur, & poſſeſſione pietatis deturbentur: ne iuſti de prouidentia erga ſe dubitantes, ad prauitatem dilabantur. omnia ſunt allegorica, & metaphoris plena.

4 הטיבה יהוה לטובים ולישרים בלבותם׃

4 *Sit bonis,* IAS, *bene, te patrono ac*
Arbitro, rectè quibus illa cordis
Sanitas conſtat, placet atque virtus
Simplicitaſque.

4 Id quod te velle & præſtare nouimus, à te petimus.

5 והמטים עקלקלותם יוליכם יהוה את פעלי האון שלום על ישראל׃

5 *Conſili ſed qui proprij ſecuti*
Deuia exquirunt, numero patrantum
Praua ducet, qui facit ipſe pacem
Iſrael IAS.

PSAL. CXXVI.

In conuertendo Dominus captiuitatem Sion.

ARGVMENTVM.

SVB exemplo reducti ex Babylonica captiuitate Israelis, celebrat Psaltes, magnam mutationem in populo Dei factam, salute per Christum allata, idque κατ᾽ ἐνθουσιασμὸν præcinit. ait autem priorem seruitutis conditionem miserrimam, calamitosam, difficillimam planè, laboriosam, lamentabilemque fuisse; posteriorem verò beatissimam, gratissimam, atque lætissimam ex Dei beneficio contigisse, adeò, vt è tenebris in admirabilem lucem traductos, confiteri ac prædicare sese possint.

1 *Canticum graduum.*

1 שיר המעלות

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

Adeò erat nouum & magnũ gaudium, adeò inusitatũ nobis, vt videremur rapti ac penitus absorpti, vt qui magnum aliquod lætitiæ genus concigisse sibi somniant, excitati autem & expergefacti ex illo raptu pleni fuimus vera lætitia, risu, atque cantu. itaque sensimus nos esse liberatos: deinde ea fama ad gentes alias perlata est, quæ nostram salutem admirabantur.

IAS *cùm retulit quondam agmina capta Sionis,*
Somnia visentum persimiles fuimus.

בשוב יהוה את שיבת ציון היינו כחלמים׃

2 *Os nostrum risus impletum est, linguaque cantus*
Tunc, & delatum gentibus est aliis.
Tunc gentes dixêre, IAS *est magnificus, qui*
Grandia tam præsens efficere his voluit.

2 אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל יהוה לעשות עם אלה׃

3 IAS *magnificus nobis magna omnia fecit;*
Grati ergo in risu lætitiaque sumus.

3 הגדיל יהוה לעשות עמנו היינו שמחים׃

4 *Ergo* IAS *referas nostra ô capta agmina, vt Austro*
Riui fœcunda posteritate fluunt.

4 שובה יהוה את שבותנו כאפיקים בנגב׃

5 *Semina qui lachrymis flentes seuere, canentes*
Iam dulci plausu carminibusque metent.

5 הזרעים בדמעה ברנה יקצרו׃

6 *Ibit flens, paruum & semen feret, inde maniplos,*
Dum veniens veniet, mox referet proprios.

6 הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלמתיו׃

PSAL. CXXVII.

Nisi Dominus ædificauerit domum.

ARGVMENTVM.

AD magnas consequendas res, frustrà consilium, studium, & conatum, quamuis maximum, poni ab hominibus, qui aliquid eiusmodi citra Dei opem auxiliúque tentant, neque enim vel familiam rectè constitui, neque regnum aut rempub. administrari, defendive rectè posse iis, quos Deus nõ promouerit; contrà verò eis, quibus Deus verbo promisso auxilioque suo præsto est, exiguo suo ipsorum studio, consilio, & conatu, maximam rerum omnium, quæ ad veram prosperitatem pertinent, copiam suppetere: quamobrem

quamobrem à Deo in omnibus magnis rebus initium & exitum petendum esse, concludit Psalmus, vtpote verorum bonorum auctore summo. Attingit autem Psalmus plures ex sacris libris historias, & refertur propriè ad veram animorum beatitudinem, quam nemo homo sibi comparare potest, quamuis magno ingenio & molimine; illius enim auctor est Deus, à quo petenda, summaque animi contentione & pietatis exercitatione impetranda est.

1 שיר המעלות לשלמה

1 *Canticum graduum Salomonis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

אם יהוה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אם יהוה לא ישמר עיר שוא שקד שומר׃

IAS *ni ædificet domum,*
Frustra stat nimiis structa laboribus;
Fallitque artifices suos.
IAS *seruet item vrbem nisi prouidus,*
Custos manè licet vigil
Assistat; tamen hic excubat irritus.

2 שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת אכלי לחם העצבים כן יתן לידידו שנא׃

2 *Frustra manéque surgitis,*
Tardè & solliciti nempe quiescitis
Vos quicunque editis malis
Panem & perpetuis parta molestiis,
Plena & fercla laboribus;
Somnum sic dabit huic quem fouet atque amat.

2 Qui non rectè, neq. ex diuini verbi sententia instituitis actiones vestras magno & indefesso labore, magna cura ac vigilantia, nihil tandem efficitis.

3 הנה נחלת יהוה בנים שכר פרי הבטן׃

3 *Ecce* IAE *patrimonium*
Fructus atque vteri præmia liberi:

3 Seruis suis dormientibus, tempore quo quiescere oportet, bona omnia multiplicat & amplificat Deus, & sobolē auget ac beat.

4 כחצים ביד גבור כן בני הנעורים׃

4 *Fortis tela velut manum*
Armant atque decent; sic iuuenes viri

5 אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער׃

5 *Nati. virque beatior,*
His telis propriam qui pharetram replet:
Turpis non tenet hos pudor:
In portis quoties hostibus efferis
Quicquam dicere cogitent;
Sistent intrepidi & colloquium ferent.

His Dei donis, & filiorum suorum optimorum comitatu instructi, respondebunt in iudicio aduersariis suis, nihil veriti potētiam aut calliditatem illorum.

PSAL. CXXVIII.

Beati omnes qui timent Dominum.

ARGVMENTVM.

NE otioſam pietatem commendari in ſuperiori Pſalmo quiſpiam intelligat, ſed ſimplicem quandam vitam probari, quæ cum maximo pietatis ſtudio occupationem etiam honeſtam & innocentem coniungit, ad victum ſibi domeſticiſque ſuis parandum, atque adeò ad egentiorum ſubſidium; ſine vlla cupiditatis aut auaritiæ perturbatione, rerum ſuarum arbitrio diuinæ prouidentiæ permiſſo: huiuſmodi virum beatum eſſe affirmat Pſalmus hic, illiusque familiæ amplificationem, Deo auctore, conſtare maximam; amplificationem, inquam, non ambitioſam, aut ſuperbam, ſed modeſtam atque egregiam, qualis fuit amplitudo eorum, qui filij Dei quondam dicebantur.

1 *Canticum graduum.*

שיר המעלות 1

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 Primùm quæritur pietas, eáque maximè & ſtudioſiſſimè colēda bono viro: deinde honeſto negotio panis victusque modeſtus. verumq. Deus promouet, & familiā bonis liberis refertam conſtituit; filij ad paternæ pietatis exemplū inſtituti familiam propagant.

IAM, *beatus, quiſquis & timens colit,*
Eius frequentat & vias.

אשרי כל ירא יהוה ההלך בדרכיו׃

2 *Labore veſceris tuo, & manus tuæ vt*
Te pauerint; beatitas,
Bonumque certa ſpe tibi promittitur.

2 יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך׃

3 *Vt vitis vberi in ſolo*
Vxor beatis fructibus replet domum:
Inſtarque oliuæ conſitæ
Plantæ tuam ſic filij circumſident

3 אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך בניך כשתלי זיתים סביב לשלחנך׃

4 *Menſam; virum, ſic qui timet*
IAM, *beabit læta & alma fauſtitas:*

4 הנה כי כן יברך גבר ירא יהוה׃

5 IAS *Sione te beet;*
Bonumque Salem quo fruetur, integrum
Viuenti & vſque det tibi, &

5 יברכך יהוה מציון וראה בטוב ירושלם כל ימי חייך׃

6 *Videre natos det tibi nepotibus*
Iunctos vti pace Iſrael.

6 וראה בנים לבניך שלום על ישראל׃

PSAL. CXXIX.

Sæpe expugnauerunt me.

ARGVMENTVM.

POST singulares virorum iustorum & iniustorum hominum atque principum & ciuitatum rationes in præcedentibus Psalmis tractatas, totius Ecclesiæ conditionem exponit hic Psalmus; ostendens Dei populum in vniuersum non minus fuisse vexatum ab externis & finitimis hostibus & inimicis, quàm singulos eius populi bonos viros & pios ab improbis: diuino autem auxilio omnia pericula superata ab ipsis fuisse, omnemque difficultatem & angustiam sustentatam: vsque ad aduersariorum perturbationem & ruborem, qui suos conatus irritos reddi viderent, nullisque pro animi sententia haberent exitus. id autem omnibus hominibus certissimum argumentum esse iustitiæ ac prouidentiæ Dei erga Ecclesiam suam.

1 שיר המעלות

1 *Canticum graduum.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

רבת צררוני מנעורי יאמר נא ישראל ׃

ANgusta multùm (dixerit Israel)
Sunt à iuuenta illata mihi noua:

1 Ab initio nascentis Ecclesiæ nûquam defuerunt aduersarij & oppressores, qui Dei populum vexarent.

2 רבת צררוני מנעורי גם לא יכלו לי ׃

2 *Angustè & oppressum iuuenta*
Vsque mea nihil expulere.

3 על גבי חרשו חרשים האריכו למענתם ׃

3 *Longisque sulcis terga super mea*
Fortes arabant, quos studium hoc tenet:

4 יהוה צדיק קצץ עבות רשעים ׃

4 *Sed iustus* IAS *scindit hos, quos*
Impia gens posuere, funes.

5 יבשו ויסגו אחור כל שנאי ציון ׃

5 *Turpis repulsæ summoueat pudor*
Omnes Sionis quos odium trahit:

5 Voluntas, studium, & conatus impiorum & improborum irriti fiunt Dei iusti iudicio.

6 יהיו כחציר גגות שקדמת שלף יבש ׃

6 *Sint herba vt in tectis, prius quæ*
Quàm siliquas meditetur, aret.

7 שלא מלא כפו קוצר וחצנו מעמר ׃

7 *Illa manum non impediit suam*
Messor, maniplos nec posuit sinu;
Audita dicentum salutem
Nulla etiam memorata verba.

8 ולא אמרו העברים ברכת יהוה אליכם ברכנו אתכם בשם יהוה ׃

8 *Nec transeuntes dicere ceu solent,*
Dicent, Ab IA *fausta beatitas*
Vobis sit; ipsis nos & IAE
Nomine fausta, bona ac precamur.

8 Non promouebitur istorum conatus & studiũ, neque gratiam obtinebit speratam ab hominibus.

PSAL.

PSAL. CXXX.

De profundis clamaui ad te Domine.

ARGVMENTVM.

DAVID anxietate, ſollicitudine, ac laboribus preſſus variis, inimicorum opera procuratis, Dei miſericordis auxilium implorat, agnoſcens quidem ſe peccatorem, & vitiis obnoxium, ſi modò exacto Dei iudicio examinari eueniat; verùm Deum miſericordem eſſe, qui veniam annuat peccatoribus pœnitentiam agentibus, ſeſque inuocantibus, ideoque coli ac timeri à piis, qui ex diuinis oraculis cognouerint, illum nō ſolùm priuatis & ſingularibus quibuſdam hominibus, ſed omni Iſraeli ſalutem allaturum eſſe, cum remiſſione peccatorum; Iſraeli, inquam, hoc eſt, populo Dei, fide atque obedientia pietateque valenti.

1 *Canticum graduum.*

1 שיר המעלות

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON

TE de profundis anxius inuoco
2 *IAS, meam tu mi Domine excipe*
Vocem, vocantis te querelæ in-
tende tuas miſerator aures.

ממעמקים קראתיך יהוה׃
2 אדני שמעה בקולי תהיינה אזניך קשבות לקול תחנוני׃

3 *Si prauitates IAH DOMINE intimè ob-*
ſeruare cures, quis ſteterit ſibi?
4 *Numen benignumque eſt tuum: ſic*
Parcis, vti & metuare iuſtus.

3 אם עונות תשמר יה אדני מי יעמד׃
4 כי עמך הסליחה למען תורא׃

5 *Expecto & IAM; expectat item manens*
IAMque ſperans hæc anima, illius
Spe nitor, attendoque verbi,
6 *Hæc anima à DOMINOque pendet.*

5 קויתי יהוה קותה נפשי ולדברו הוחלתי׃
6 נפשי לאדני משמרים לבקר שמרים לבקר׃

Nec manè tantum expectat auens vigil
Cuſtos frequens qui manè cupit nouum:
7 *Expectat IAM perbenignum*
Iſrael, & bene vindicantem.

7 יחל ישראל אל יהוה כי עם יהוה החסד והרבה עמו פדות׃

8 *Aſſertor ille & ſeruitio graui*
Ducet redemptum prouidus Iſrael;
Omnique dimiſſum reſoluet
Nomine criminibusque prauis.

8 והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו׃

3 Si tu obſeruare & examinare velis ſingulas deuiationes hominum ab exacta præceptorum tuorum puritate & rectitudine, quis ſtabit, & rectum ſe conſtituet coram te?
4 Sed tu es benignus, & coleris à piis hoc nomine benignitatis, miſericordiæ, ac dimiſſionis peccatorum, iis, qui ad te conuertuntur.
5 Cuſtodes excubias agentes, non tantùm expectant & cupiunt auroræ aduentum, vt ipſi quieſcant, quantū anima mea expectat & cupit Deum liberatorem & redemptorē.

PSAL. CXXXI.
Domine non est exaltatum cor meum.

ARGVMENTVM.

NON solum pœnitentiam & inuocationem, sed totius vitæ simplicitatem exigit Deus ab iis, qui se ipsi tradunt, pietatemque profitentur, spe diuinæ misericordiæ, peccatorum remissionis & gratiæ accipiendæ, quocunque conditionis loco gradúve sint, animum superbum & elatos animos nō modò reiicit, sed vehemēter abominatur Deus. huiusmodi animi simplicitatem, & candorem, modestiam & obedientiam profitetur de se Dauid; agnoscens omnia sua à Deo pendere, ab ipso omnia profluere quæcunque bona verè appellari possunt; neque quenquam alium posse Israelita dici, nisi Israelis exemplo illius antiqui patris semper Dei fide & spe nitatur, idque antiquum esse iis, qui verè Israelitæ sunt.

1 שיר המעלות לדוד

1 *Canticum graduum Dauidis.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

יהוה לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדלות ובנפלאות ממני

IAS *nec altum cor tumuit mihi,*
Sublata nec sunt lumina; grandia
Nostræque virtuti negata
Nunquam animo aut studio frequento.

2 אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמל עלי אמו כגמל עלי נפשי

2 *Si non silentem hanc ipse animam fero,*
Depulsus vt qui matris ab vbere est,
Vt lacte depulsum puellum,
Hanc animam mihi & ipse pono.

2 Profectò ipse nihil tumultuosę cogitationis animo admitto, nihil sublime sapio, nihil molior magnū, sed penitùs ex te totus pendeo, atque puer ablactatus ex matris suæ cura.

3 יחל ישראל אל יהוה מעתה ועד עולם

3 IAM *benignum suscipe & hunc tibi*
Attende solum (si sapis) Israel.
Attende nunc & vsque in ampli
Tempora pòst renouanda secli.

PSAL. CXXXII.
Memento Domine Dauid.

ARGVMENTVM.

DIVINORVM promissorum memoriam perpetuò recolens Dauid, Ierosolymis Deo templum ædificare studebat, & parabat, vt illo in conuentu populus diuina promissa recoleret, atque in eadem ciuitate, in domo, familiaque sua præstanda expectaret. id autem cùm diligenter ac solicitè ageret, efficere prohibitus est diuino oraculo, vt qui bellator fuisset, & minùs ob eam rem idoneus ad templum illud iuxta significationis rationem ædificandum & sacrandum. cùm verò studium suum impediri videret, vota tamē sua probari Deo cupiebat, idque hoc Psalmo agit, Deum pientissimè & studiosissimè precatus, vt quanquam ipse templum non construat, tamen

illo maximo dono Dei non careat, quod certis promissis sibi factis sperabat, vt videlicet in illa ciuitate ex ipsius familia oriatur ille orbis omnis redemptor Christus, qui Iudæis primùm, deinde Gentibus alijs, & salutis nuntium & salutem afferat.

1 *Canticum graduum.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

IAS *memento quot tulerit grauis*
Dauid labores sollicitudinis:
2 *Iurabat* IAE *vota, Iacob*
Quem coluit solidè potentem.
3 *Tentorium si vel subeam domus*
Nostræ, vel alti strata petam thori:
4 *Si palpebris præstem quietem,*
Dulcem oculísve meis soporem:
5 *Donec repertum constituam locum*
IAE, *Iacobi ac præualido domos.*
6 *Audiuimus nos hanc Ephratæ;*
Estque in agris nemorum reperta.
7 *Tentoria ergo hinc illius ibimus,*
Ad scamna plantis prociduis pedum:
8 IAS *quieti tu tuæ adsta &*
Arca tui solidi valoris.
9 *Iustum ministri vestierint tui,*
Cantent tibi & qui se obtulerint pios:
10 *Serui memor Dauid nec vncti*
Ora tui faciemque vertas.
11 *Iurauit* IAS *veráque Dauidi*
Et certa, nunquam quæ reuocet; tui
De ventris apponamque fructu,
Qui solium teneat perenne.
12 *Fœdus meum si posteritas tua ac*
Testata seruet, quæ hanc doceam, mea;
Natique natis vsque & vsque
Vsque tibi in solio sedebunt.

2. 3. 4. 5. Iacobi exéplo vouerat votum Deo, se non quieturũ, donec pararet locum domo Dei, cuiꝰ virtute Iacob nixus, ad dignitatem Israelis ascédit.

9 Id mihi fuerat Ephratæ dictum, domũ Dei ædificandam esse per meam familiam, ego domum Dei tabernaculũ illud manu factum, quo aliud significatur arcanum, cùm transferre cogitarem, in domo Obed Edom in syluis reperi.
7 Tunc dixi, Ibimus ergo in téroria Dei, & adorátes precabimur, vt velit migrare in locum quietiorem, hoc est in ciuitatem.
9 Celebrent te sacerdotes tui ministri iustitia induti, & pij omnes tibi cantent. Sed placare etiã propitiusque esto Dauid vncto tuo, ne vertas faciẽ tui Messiæ, quem Dauidis domum spectare declarabas iuramento addito.
11 Semper erit perpetuóque regnabit rex ille de fructu ventris tui proferendus.
12 Necnon si filij tui permanserint in fœdere & cõtestatione hac, quam ipsi ex me didicent, erunt etiam reges & principes in terra, recta posteritatis tuæ series.

1 שיר המעלות
זכור יהוה לדוד את כל ענותו׃
2 אשר נשבע ליהוה נדר לאביר יעקב׃
3 אם אבא באהל ביתי אם אעלה על ערש יצועי׃
4 אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה׃
5 עד אמצא מקום ליהוה משכנות לאביר יעקב׃
6 הנה שמענוה באפרתה מצאנוה בשדי יער׃
7 נבואה למשכנותיו נשתחוה להדם רגליו׃
8 קומה יהוה למנוחתך אתה וארון עזך׃
9 כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו׃
10 בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך׃
11 נשבע יהוה לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנך אשית לכסא לך׃
12 אם ישמרו בניך בריתי ועדתי זו אלמדם גם בניהם עדי עד ישבו לכסא לך׃

IAS

13 IAS Sionem nam sibi legerat,
Sedemque gratam percupiit sibi.
14 Hæc concupita est vsque & vsque,
Grata quies mihi, & hic sedebo.
15 Eius beatum perficiam cibum,
Et pane egenos exaturans, suos
16 Ornem sacerdotes salute,
Carmina turba canet piorum.
17 Florere & illic cornua Dauidi,
Vncto & lucernam iam foueo meo;
18 Hostes pudore ornabo & huius;
Huicque feret diadema flores.

Namque Deus Ierusalem atque in ea præcipue Sion delegerat, cuius ciues magnis donis cumularet, significatione magna ciuitatis Dei spiritualis.

17 Huius hostes, me auctore toti pudefiet, videntes consilia votaque sua vana omnia, huiusque amplitudinem spectantes, cuius corona, qui Christus est, florebit miris virtutibus mireque fragrantibus.

PSAL. CXXXIII.
Ecce quàm bonum & quàm iucundum.

ARGVMENTVM.

BENEDICTIONEM illam & prosperitatem atque amplitudinem spiritualem in superiori Psalmo significatam, eos propriè spectare Dauid docet, qui in Ecclesiæ & charitatis communione & coniunctione fraternis prorsus animis perseuerauerint, iisdem legibus diuinis eruditi, pietatis studiis & exercitationibus conuenientibus ac non dissidentibus intenti, hanc animorum atque morum concordiam suauissimi odoris fragrantia gratam esse Deo, atque eidem probatam foueri, vitæque æternæ dono amplificari.

1 *Canticum graduum Dauidis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

EN bona quàm fratrum & suauis cōcordia, quos
Et sedes pariter tenet vna: (mens
2 *In caput Aronis ceu lapsa vnguenta sacratum*
Quæ barbam barbamque perungunt:
Inque sacram demissa oram, quibus oblita vestis
Iucundos inspirat odores.
3 *Hermon vtque nitet, demisso rore; Sionis*
Montes fœcundique fouentur.
Illic quippe & opes IAS vitamque benignus
Tempore perpetuo iubet esse.

PSAL. CXXXIIII.
Ecce nunc benedicite Dominum.

ARGVMENTVM.

QVATVORDECIM continuato ordine præcedentium Psalmorum conclusionem & epilogum refert hic, qui à Sacerdotibus & Leuitis maximum atrium ingressis, cantabatur. eius autem argumentum ipsos templi ministros & custodes spectat, qui omni tempore, quo in sacro sunt, diuinis laudibus cogitandis, meditandis, ac decantandis operam dare iubentur; à rege Dauid primùm, deinde ab aliis regibus, qui officium suum sacerdotibus commendabant. est autem laudum materia diuinarum perpetua, atque adeò inexhausta, quã illi sequi deberent, persequi non possent, nihilominus tamen id propositum vrgere iubentur, vt Deo gratias agant; illi autem regi atque sacerdoti maximo hoc commendanti bene precantur, ob curam religionis & pietatis colendæ.

1 *Canticum graduum.*

1 שיר המעלות

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

CVncti IAE *famuli vos en benedicite &* IAE,
Laudibus atque huic plaudite magnis.
Noctibus æde IAE *instantes quicunque manetis,*
2 *Sancta manus ad tollite vestras,*
3 *Laudibus atque* IAE *benedicite. Téque Sione*
Prosperet, efficiatque beatum
Ille & sublimis cælorum conditor IAS,
Et terræ quoque fertilis auctor.

הנה ברכו את יהוה כל עבדי יהוה העמדים בבית יהוה בלילות׃

2 שאו ידכם קדש וברכו את יהוה׃

3 יברכך יהוה מציון עשה שמים וארץ׃

Qui interdiu ministeriis, noctu custodiis vacatis, Deum celebrate, illum orate & colite.

3 Responsio & bene precatio ministrorum aduersum Regem vel Pontificem, officium commendantem.

PSAL. CXXXV.
Laudate nomen Domini.

ARGVMENTVM.

PERPETVARVM laudum Dei materia multiplex sacerdotibus ac Leuitis hoc Psalmo proponitur, petita ex duplici considerationis ratione: primùm ex ipsius potentia, virtute ac sapientia, quæ in naturæ rerũ summa partibusque conditis & gubernatis elucet, deinde ex admirabili misericordia erga genus humanum promouendum & beandum, cuius rei causa populus Israeliticus delectus est, & maximis plurimisque beneficiis affectus, signorumque testimoniis terra marique, tum priuatim, tum publicè coram aliis gentibus ornatus & exaltatus.

Haleluiah.

1 הללו יה

1 CARMEN DICOLON DISTROPHON.

IAH *laudate* IAE *famuli, vos nomen &* IAE
Concelebrate bonum.

הללו את שם יהוה הללו עבדי יהוה׃

IAE

2 שעמדים בבית יהוה בחצרות בית אלהינו.

2 *IAE quique domo statis, qui & ad atria nostri*
Sancta DEI *vigiles,*

2 Diurni ministri, nocturnique custodes, omni tempore vobis suppetit diuinarum laudum materia.

3 הללו יה כי טוב יהוה זמרו לשמו כי נעים

3 IAH *laudate; bonus quippe* IAS, *suaueque nomen*
Illius accinite.

4 כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו

4 *Quippe Iacob sibi* IAH *legit, sors certa peculi*
Israel estque sui.

4 Iacob humilé hominem delectum sibi, ad Israelis dignitatem euexit Deus, eumque in populum suum adoptau[illegible]t, ad lucem gé[illegible]tium, &c.

5 כי אני ידעתי כי גדול יהוה ואדנינו מכל אלהים

5 *Noui etenim magnumq.* IAM, *cunctosque minores*
Hoc DOMINO *esse deos.*

5 Mag[illegible]itudo illius omnem poten[illegible]iam & virtuté aliam superat, etiam earum rerum, quæ pro diis coluntur in mundo vel cælo, aliquid præstantię habentium, vt Solis, Lunæ, astrorum, atque adeò angelorum, ille enim propriè Dominus omnium est.

6 כל אשר חפץ יהוה עשה בשמים ובארץ בימים וכל תהמות

6 *Omnia quæ voluit, potuit quoque, fecit &* IAS,
(Hunc nihil impediit.)
Quæ cælis, quæque in terris, maribusque & abyßis
Infima & alta simul.

7 מעלה נשאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה מוציא רוח מאוצרותיו

7 *Finibus è terræ suspendit in aere nubes,*
Fulgura & ad pluuiam
Apta facit; promit ventos cellisque reductis
Elicit ille suis.

7 Nam quæ fiunt in mundo, quanquam cęlorum & elementorum vi fieri videatur, tamé illius nutu fiunt, alia etiam [illegible] falsò pro diis coluntur, vt homines, animalia, &c ex doctrina Aegyptiorum ipse iudicauit & percussit.

8 שהכה בכורי מצרים מאדם עד בהמה

8 *Ægypti percußit item pecorumque ferarum, &*
Primitias hominum.

9 שלח אתות ומפתים בתוככי מצרים בפרעה ובכל עבדיו

9 *Ægypti in mediis Pharaoni eiusque ministris*
Prodigiosa dedit

10 שהכה גוים רבים והרג מלכים עצומים

10 *Signa: idem gentes multas, regesque potentes*
Cædibus inuoluit.

9.10.11.12. Declarauit se Deum vnicum, potentissimum & misericordissimum.

11 לסיחון מלך האמרי ולעוג מלך הבשן ולכל ממלכות כנען

11 *Amorrhæ[illegible]rum Seon, Ghogumque tyrannum*
Basanidum nemorum:
Regnáque cuncta olim malè quæ Cananæa premebat
Impia progenies.

12 ונתן ארצם נחלה נחלה לישראל עמו

12 *Illorumque dedit terram patrimonia seruo*
Israel ipse suo.

13 יהוה שמך לעולם יהוה זכרך לדר ודר

13 IAS *sæcla tuum nomen memorent; colat* IAS,
Cunctáque posteritas.

13 Igitur omnis mũdus, & omne tempus tuum vnius nomen agn[illegible]scat, nullũ alium Deum esse sciat pręter te; id enim satis apertè in omni naturæ & gentium parte declaratum est: eius etiam nominis memoria & recordatio ad omnem posteritatem perferatur.

14 כי ידין יהוה עמו ועל עבדיו יתנחם

14 *Namque suum populum vindex bonus asseret* IAS,
Parcet item famulis.

14 Sitque recordationis & monimenti illud in summa argumentum, Deum vindicem & assertorem populi sui esse.

15 *Relligiosa autem gentes simulachra per omnes*
Nomina culta Deum.
Sunt aurum argentumque; hominis quæ finxerit &
Et manus artificis. (*mens*
16 *Ore loqui ficto haud possunt oculisve videre, aut*
Auribus excipere.
17 *Nullus & illorum subsistit spiritus ore,*
Denique nil & agit.
18 *Vtque illi, sic auctores quicunque fidem vel*
His habeant, fuerint.
19 *Vos domus Israelis grati benedicite &* IAM,
Vos domus atque Aharon.
20 IAM *vosque domus Leui benedicite &* IAE
Quos timor almus agit.
Vos IAM *cuncti benedicite; deque Sione*
Carmine sit celebris.
21 IAS *qui Solymis habitat benedictus; age* IAM
Laudibus accinite.

Vos qui illius Ecclesiæ cùm sitis, rectã & veram Dei, illiusq; beneficiorũ notitiam tenetis, ipsum laudate.

PSAL. CXXXVI.

Confitemini Domino quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

LAVDES Dei in superiori decantatas Psalmus hic prosequitur, relato multiplici argumento ad simplex, quod maximè ac præcipuè ab hominibus piis celebratur, videlicet ad misericordiam Dei: nam vltra alia Dei attributa, quanquam illa infinita sunt, vt Deus infinitus est, præcipuè tamē misericordia sese hominum generi cognoscendam præbet. Appellamus autem hoc & multis aliis in locis, misericordiam, quam Latini benignitatem, vel beneficentiam, siue liberalitatem dicunt; eam in cunctis operibus Dei ab ipsa rerum mundi conditura ad humani generis salutem vsque spectari Vates confirmat, ideoque singulari eius argumenti carmine edito, Deum misericordiæ siue benignitatis frequenter appellato nomine Deum laudandũ esse docet ac monet.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 VOs IAM *fassi celebrate, is nam bonus extat:*
Namque ille est in sæcla benignus.

1 Omni mundo, omni tempore Dei benignitas & beneficentia constat.

Hunc

2 הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו

2 *Hunc ſaſſi celebrate altum*, DEVS *ille deorum eſt,*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

3 הודו לאדני האדנים כי לעולם חסדו

3 *Hunc celebri* DOMINVM *dominorũ dicite laude,*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

4 לעשה נפלאות גדלות לבדו כי לעולם חסדו

4 *Qui ſolus miranda facit, qui maxima ſolus,*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

5 לעשה השמים בתבונה כי לעולם חסדו

5 *Cuius ſtellanteis fecit prudentia cælos,*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

Prouidentia cæli facti ſunt, ita vt non ex neceſſitate, ſed ex prudentiæ ac prouidentię diuinę legibus & norma motus & efficientias ſuas moderentur.

6 לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו

6 *Qui liquidis terram ſolidatam extendit in vndis;*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

7 לעשה אורים גדלים כי לעולם חסדו

7 *Idem etiam fecit duo maxima lumina mundo;*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

8 את השמש לממשלת ביום כי לעולם חסדו

8 *Solem qui clari moderatur iura diei:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

9 את הירח וכוכבים לממשלות בלילה כי לעולם חסדו :

9 *Et Lunam variæ & ſtellas moderamina noctis:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

10 למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו

10 *Ægypti primos fœtus percuſſit iniquæ;*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

10 Percuſſit primogenita Aegypti, ad Iſraelitarum liberationem, in ſignum ſalutis totius mundi.

11 ויוצא ישראל מתוכם כי לעולם חסדו :

11 *Iſraelem mediis eduxit & hoſtibus idem;*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

12 ביד חזקה ובזרוע נטויה כי לעולם חסדו :

12 *Hoſque manu eduxit forti extentoque lacerto:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

13 לגזר ים סוף לגזרים כי לעולם חסדו

13 *Qui mare iuncoſum per ſegmina plurima ſidit:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

14 והעביר ישראל בתוכו כי לעולם חסדו.

14 *Iſraelem medias traiecit & ille per vndas:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

Omnia autem hæc ad miſericordiam orbi omni præſtandam pertinent.

15 ונער פרעה וחילו בים סוף כי לעולם חסדו :

15 *Excuſſit Pharaona mari illiusque phalanges:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

16 למוליך עמו במדבר כי לעולם חסדו

16 *Duxque ſuum populum deſerta per auia rexit:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

17 למכה מלכים גדלים כי לעולם חסדו :

17 *Qui magnos etiam percuſſit cæde tyrannos:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

Occidit

18 *Occidit reges validos nimiúmque potentes:*
Namque ille est in sæcla benignus.

18 ויהרג מלכים אדירים כי לעולם חסדו

19 *Amorrhæorum fortem Seona tyrannum:*
Namque ille est in sæcla benignus.

19 לסיחון מלך האמרי כי לעולם חסדו

20 *Et Ghog Basani nemorosa ad culmina regem:*
Namque ille est in sæcla benignus.

20 ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו

21 *Ille dedit cultamque horum patrimonia terram:*
Namque ille est in sæcla benignus.

21 ונתן ארצם לנחלה כי לעולם חסדו

22 *Illa suo Israeli famulo patrimonia fixit:*
Namque ille est in sæcla benignus.

22 נחלה לישראל עבדו כי לעולם חסדו

23 Postquam pro peccatis nostris afflicti fuimus & castigati, rursus meminit nostri, nosque restituit, vt propositum misericordiæ suæ opus perficiat.

23 *Et memor est humilis nostræ qui conditionis:*
Namque ille est in sæcla benignus.

23 שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו

24 *Nos dominis valde oppressósque redemit ab arctis:*
Namque ille est in sæcla benignus.

24 ויפרקנו מצרינו כי לעולם חסדו

25 Sic vitam & alimentum spirituale hominibus præbebit.

25 *Ille omni carni panem quoque suggerit almus:*
Namque ille est in sæcla benignus.

25 נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו

26 Confitemini Deo, qui fortissimus est, & constantissima virtute in cælis habitat.

26 *Cælorum fortem cuncti celebrate fatentes:*
Namque ille est in sæcla benignus.

26 הודו לאל השמים כי לעולם חסדו

PSAL. CXXXVII.
Super flumina Babylonis.

ARGVMENTVM.

MISERA conditio populi sui in Babylonica detenti captiuitate, à sacerdotibus & Leuitis hoc Elegiaco carmine cõmemoratur; cuius ærumnæ grauissima illa pars fuit, quòd diuino cultui ex more ac ritu antiquo purè ac sanctè operam dare non liceret, abductis à patria hominibus, & desolantibus templum illud, in quo vnicus & verus Deus colebatur: illudque durissimum, quòd per ludibrium & insultationem iubebantur, illi cùm mæstissimi essent, canere Psalmos, & alia carmina, quæ ad Dei laudes cani solebant. Eiusmodi hostium siue libidini, siue curiositati minimè se obtemperaturos, singuli vouerunt; adiutatione etiam addita, cum spe restitutionis & salutis atque libertatis ex illa miserabili & lugubri conditione. huius irrisionis à Babylonijs perlatæ occasione, memoria refricata est sæuitiæ & maleuolentiæ Idumæorum aduersus Hierosolymitanos, cuius vltio Deo in hoc carmine permittitur, & Babylonici regni ruina prædicitur.

CARMEN ELEGIACVM.

1 *FLeuimus hærentes Babylonica flumina propter,*
Dum memores illic nos tenet alma Sion.

1 על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון

Illius

2 על ערבים בתוכה תלינו כנורותינו:

2 *Illius in medio cithar as suspendimus altos*
Ad salicis ramos, pignora lætitiæ.

3 כי שם שאלונו שובינו דברי שיר ותוללינו שמחה שירו לנו כשיר ציון:

3 *Atqui illic, qui nos captos duxere, petebant*
Verba sacri quondam carminis apta modis:
Lætitiæ at nostræ pendentia pignora; carmen
Vos canite hic nobis quale Sionis erat.

3 Petebant à nobis vt operam daremus citharis depositis ex arbore vnde pendebant, & carmina etiã patrio ritu caneremus.

4 איך נשיר את שיר יהוה על ארמת נכר:

4 *Ergo* IAE *carmen nos, quondam dulce, canentes*
Audiet externo terra dicata Deo!

5 אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני:

5 *O Solyme, immemor ipse tui si vixero, dextra*
Opto etiam mea sit, non memor ipsa sui.

6 תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי:

6 *Hæreat, oblito mihi te, mea lingua palato,*
Hæreat arescens faucibus illa meis:
Ni Solymam tollens & certa mente locabo,
Ipse meæ statuam lætitiæ inque caput.

Primum argumentum & caput lætitiæ meæ erit, Hierosolymæ ciuitatis conditio & status.

7 זכר יהוה לבני אדום את יום ירושלם האמרים ערו ערו עד היסוד בה:

7 *At quoque Idumææ sobolis tu sis memor* IAS,
Turbida cùm Solymis adfuit illa dies.
Fundite, dicebant, euertite, fundite, donec
A fundamentis ipsa reuulsa cadat.

8 בת בבל השדודה אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת לנו:

8 *Filia vastandæ Babylonis turba, beatus*
Cui nostra solues præmia digna vice.

9 אשרי שיאחז ונפץ את עלליך אל הסלע:

9 *Quique tibi ereptos pueros disperget acutis*
Cautibus allidens, ille beatus erit.

PSAL. CXXXVIII.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo.

ARGVMENTVM.

DIVINORVM dictorum & promissorum constantiam & veritatem hoc Psalmo celebrat Dauid, affirmans Deum esse misericordem & propitiũ inuocantibus se animo simplici ac pio; idque suo ipsius experimento comprobatum esse ait: quamobrem testimonium ille suum profitetur publicè & priuatè, coram cæli ac terræ principibus, videlicet Deum efficacissimum esse in iuuandis iis, qui illũ inuocant, proinde etiam efficacissimum quoque & constantissimum esse & fore in seruandis iis ac præstandis, quæ vltrò ipse promiserit, quemadmodum etiam exemplo in se ipso edito demonstratur, qui regnum à Deo promissum obtinuerit, quamobrem sperare ait, cætera effectum iri, quæ ad salutem publicam à Deo promissa sunt.

1 *Dauidis.* 1 לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

TOto corde meo te referam, tibi
Faſſus, nempe tua vt munera prædicem:.
Coram principibus te
Pſalmis dulciſonis canam.

אודך בכל לבי נגד אלהים אזמרך׃

2 *Ipſe ad ſancta tui templa palatij*
Proſtratus meditcr dicere nominis
Magna exempla benigni
Veracis ſolidè ac tui.

2 אשתחוה אל היכל קדשך ואודה את שמך על חסדך ועל אמתך כי הגדלת על כל שמך אמרתך׃

Dictum namque tuum magnificas, tuum
3 *Vltra atque omne foues nomen: eo die*
Quo te nempe vocarim,
Reſpondere ſoles mihi:
Præſtare hanc animam viribus efficis.

Præter cætera quibus nomẽ admirabile tibi poſuiſti, dictorũ tuorum conſtantiã opportuno amplificas euentu.

3 ביום קראתי ותענני תרהבני בנפשי עז׃

4 I A S, *terricolis regibus omnibus*
Oris dicta tui cùm
Sint audita, probaberis.

4 יודוך יהוה כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך׃

5 I AE *percelebres carminibus vias*
Ponent ij; & referent; maxima gloria
6 *Eſt* I AE, *qui humilem altus*
Et celſus videt infimum:
Altumque ille ſcit, & proſpicit eminus.

5 Alta & humilia ille omnia curat, hæc adſpiciens, illa proſpiciens. ex perſpectiua ſumitur ſimilitudo & ſermo.

5 וישירו בדרכי יהוה כי גדול כבוד יהוה׃

6 כי רם יהוה ושפל יראה וגבה ממרחק יידע׃

7 *Anguſtè medius comprimar vt licet,*
Viuum atque incolumem tu
Arcto me eripies loco.
Tendes ipſe manum propter & hoſtium
Naſum (me innumeri quamlibet ambiant)
Conſtabitque ſalus mi
Dextræ ſubſidio tuæ.

7 Inimicis meis inuitis & contemptis, atq. adeò læſis, ego tua virtute liberabor. perſtat in tranſlatione ſumpta elegantiſſima.

7 אם אלך בקרב צרה תחיני על אף איבי תשלח ידך ותושיעני ימינך׃

8 I A S *perficiet nempe meam vicem.*
I A S *munificus perpetuo manes*

8 Quanquã ego idoneus non ſim ad eam rem quam Deus in me & per me efficere parat: tamen habet ille magnas in miſericordia ſua cõmoditates,

8 יהוה יגמר בעדי יהוה חסדך לעולם׃

Sæclo,

מעשי ידיך אל תרף׃

Sæclo; haud facta remittas
Quæ cœpere manus tuæ.

quas sufficere mihi potest: idq. aget quãdo semel opus ipse suũ vltrò suscepit perficiẽdum: cui ego si non dignitatem & habilitatem, votum meum tamen suppeditabo; non tantùm non repugnabo.

PSAL. CXXXIX.

Domine probasti me, & cognouisti me.

ARGVMENTVM.

DIVINAE prouidentiæ admirandam omnibus modis ac partibus rationem hoc carmine Dauid commendat, reuerenterque disputat; sibi enim suo experimento cognitam asserit, quanquam propter incomparabilem diuinæ naturæ excellentiam minimè in cuncta disputationis huius membra intueri posse fateatur. Deinde ex hac hypothesi ad thesim deueniens, causam simplicitatis suæ sine vlla sua disputatione Deo examinãdam relinquit: malitiosorum verò & peruersorum hominum iudicium, quemadmodũ à Deo exerceatur, spectare se velle ait; vt non modò simplicibus ac sibi simillimis, sed improbis etiam manifesta sit Dei cura erga res humanas.

1 למנצח לדוד מזמור

1 *Ad præstantem Dauidis Psalmus.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

יהוה חקרתני ותדע׃

2 אתה ידעת שבתי וקומי בנתה לרעי מרחוק׃

Omnis ferè huius carminis oratio ex venatricis artus translatione petita est.

Argumentationis summa simplex.

SCrutatus penitus me bene cognitum
2 IAS *ipse tenes; stem, sedeam, situs*
Nosti nempe meos: prospicis eminus
Quo me pascere cogitem.

3 ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנתה׃

3 *Quæ mi semita sit, quæúe cubilia*
Indagator habes, cingis enim; vias
Tu callesque meas, suetus & omnibus
Ipse es tramitibus meis.

3 Tu me Domine assequeris ac tenes totũ extrà & intus. ego te neque intus neq. extrà assequi possum, sed admirari tantùm possum, dum te in me & in te ipso contemplor.

4 כי אין מלה בלשוני הן יהוה ידעת כלה׃

4 *Nondum lingua mea effarier incipit,*
IAS *cuncta tibi en dictio cognita est;*

5 אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה׃

5 *Retrò atque antè etiam me petis, insuper*
Palma est indita mî tua.

6 פלאיה דעת ממני נשגבה לא אוכל לה׃

6 *Me miranda adeò cognitio fugit,*
Altè quam positam tangere non queo:

6 Ex his efficitur, vt, quò me vertã, nesciã; adeò à te obsessum & constrictũ me sentio.

7 אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח׃

7 *Quò me subripiam, quò? vt bene spiritum*
Vultúsve vt fugiam tuos?

8 אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך׃

8 *Cælos siue velim scandere, tu quidem es*
Illic, ceu tumulum strauero, tu ecce ades;

8 Nullus locus prouidentia diuina & præsentia vacat iis, qui vbique Dei naturam contemplantur.

9 *Pennas, vtque habitem trans maris vltima,*
Auroræ accipiam leueis.

10 Nullo tempore, nulla temporis conditione, aut commoditate tuam præsentiam latere possum.

10 *Illic ista etiam me manus egerit,*
Captumque ista tenens dextera presserit:

11 *At caligo teget me bene, dixeram, &*
Lucem nox mihi suggeret.

11 Perspicacitatis tuę in caligine & obscuritate signum mihi est artificium illud mirabile, quo cōpactus ego sum in obscurissimo loco; imò quæ in me mihi, abditissima sunt, tibi verò perspicua. est mirandum illud verbū, acu texere, siue acu pingere, quo vates Hebraicè vsus est.

13 Ipse sentio te penetrare renes meos, idq. confiteor; quippe renes mei tanguntur conscientiæ terrore; vnde video & intelligo miranda operum suorum.

12 *Sed caligo tegit nil penitus tibi;*
Cui nox, clara dies lucet vt, emicat
Vt caligo refert lumina, lux ita
Par caligini & est tibi.

13 *Renes quippe meos arbiter obtines;*
Materno me vtero texueras acu:

14 *Te (miranda etenim sunt mihi) prædico,*
Sum mirabilis atque ego.
Sunt & facta tua vt mira, scit hoc bene,

15 *Scit valde hic animus. Nec latuit meum*
Te corpus, fierem cumque ego in abditis
Terræ ac texerer infimis.

16 *Indigesta tuis massa mea & rudis*
Perspecta est oculis, membra libro in tuo
Descripta extiterant, ficta diebus, in
Queis nec defuit vnicum.

17 *At quàm cara mihi, quàm pretiosaque ô*
FORTI *propositi pabula sunt tui,*
Vt præstant solidè ac prævalidè omnium
Summarum exuperant caput!

18 Videbor semper incipere dum tecum fuero

19 Thesis Psalmi, Cùm sis adeò sapiens ac simplex, & simplices duplicesque noris, scire cupio quid facias iis, qui latere & effugere sese tuam prouidentiam, teque fallere posse putant; qui omnia cum omnibus vana ac ficta loquuntur, idque etiam tecum faciunt.

18 *Hæc ipse vt numerem, plura minutulis*
Occurrent numero tunc mihi arenulis:
Expergiscar item sæpius, atque adhuc
Tecum, haud progrediens ero.

19 PRINCEPS *morte soles si afficere improbum;*
A me cedite vos sanguipetæ viri;

9 אשא כנפי
שחר אשכנה
באחרית ים:

10 גם שם ידך
תנחני ותאחזני
ימינך:

11 ואמר אך
חשך ישופני
ולילה אור
בעדני:

12 גם חשך לא
יחשיך ממך
ולילה כיום יאיר
כחשכה כאורה:

13 כי אתה
קנית כליתי
תסכני בבטן
אמי:

14 אודך על כי
נוראות נפליתי
נפלאים מעשיך
ונפשי ידעת
מאד:

15 לא נכחד
עצמי ממך אשר
עשיתי בסתר
רקמתי
בתחתיות ארץ:

16 גלמי ראו
עיניך ועל ספרך
כלם יכתבו
ימים יצרו ולא
אחד בהם:

17 ולי מה יקרו
רעיך אל מה
עצמו ראשיהם:

18 אספרם
מחול ירבון
הקיצתי ועודי
עמך:

19 אם תקטל
אלוה רשע
ואנשי דמים
סורו מני:

Astu

20 אשר ימרוך למזמה נשוא לשוא עריך ׃

20 *Astu occulta tibi dicere qui solent,*
Hostes vana ferunt tui.

21 הלוא משנאיך יהוה אשנא ובתקוממיך אתקוטט ׃

21 *Osores penitus non amo ego tuos*
IAS, ast odiis prosequor omnibus,

22 תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי ׃

22 *Contendo iis quibus & propositum insolens*
In te insurgere nascitur.

23 חקרני אל ודע לבבי בחנני ודע שרעפי ׃

23 *Extremo inquam odio hos odi ego, sunt mihi*
Hostes oppositi, me penitus, precor,
Noris FORTIS, *& hoc sic tibi cognitum*
Cor redde, atque animum meum.

24 וראה אם דרך עצב בי ונחני בדרך עולם ׃

24 *Mentis densa meæ mille periculis*
Expertus videas num mihi sit via
Offensæ; ipse mihi duxque præi, agnita
Mundi atque ire iube via.

PSAL. CXL.
Eripe me Domine ab homine malo.

ARGVMENTVM.

INIMICORVM suorum malitia accusata, defensionem & assertionem suam diuinæ tutelæ Propheta commendat; quam certam fore confidit, ac sibi promittit, cùm ob aduersariorum insolentiam omni vltione dignam, tum ob diuini illius nominis יהוה dignitatem, vnde illa etiam consequutura esse ait, vt improbitas numquam nusquámve prospero vtatur successu; probitas verò & simplicitas cum debita nominis diuini laude superstes victrixque tandem euadens, pace ac tranquillitate perpetua fruatur.

1 למנצח מזמור לדוד ׃

1 *Ad præstantem Psalmus Dauid.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON

2 חלצני יהוה מאדם רע מאיש חמסים תנצרני ׃

2 IAS *scelesto me ex homine eripe,*
Iniurioso atque assere me viro:

Absolutè malitiam describit, impulsus videlicet, & conatus, & orationis,

3 אשר חשבו רעות בלב כל יום יגורו מלחמות ׃

3 *Qui corde voluentes maligna,*
Bella die experiuntur omni.

4 שננו לשונם כמו נחש חמת עכשוב תחת שפתימו סלה ׃

4 *Serpentis instar linguam acuunt suam;*
Bilis draconis sub labiis latet

5 שמרני יהוה מידי רשע

5 *His* VSQVE. *Me custodiat* IAH
A manibus, precor, improbandi:

Non modò vi ac manifesta iniuria, sed dolo ac fraude, & calumnia se ab inimicis impeti ait.

Iniurioso atque asſere me à viro,
Curantibusque ut præcipitent mea
6 *Veſtigia. Abſcondunt ſuperbi*
Mi laqueos tetricosque funes.
Et rete tendunt ad latus orbitæ,
Atque VSQVE *ponunt hi pedicas mihi.*

מאיש חמסים תנצרני אשר חשבו לדחות פעמי ׃
6 טמנו גאים פח לי וחבלים פרשו רשת ליד מעגל מקשים שתו לי סלה ׃

7 Neminem ego vindicem, aut patronum, aut propugnatorem expertus agnoſco, niſi te vnum, qui iam diu res meas defendendas ſuſcepiſti.
8 In magnis bellis & grauiſſimus pugnis, vbi aperta vi res agebatur, tu me protexiſti, ne de me triumpharent hoſtes, aut occiſo gauderent.
9 Eundē ergo te mihi oſtende aduerſum inimicos & inuidos, qui fraude ac malis artibus me oppugnant.

7 *Dico ipſe at* IAE, FORTIS *es mî, intende meæ precis ergo voci.*
8 IAS *ſalutis præſidium meæ*
Notum mihi extas, ô HERE, *tu caput*
Hoc protegebas, quo die me
Arma trucis petiere pugnæ.
9 IAS *cupita haud ceſſeris improbo,*
Aſtutiam néve illius efferas:
10 *Tollentur* VSQVE, *at me ambientum*
E labiis caput obteget fraus.

7 אמרתי ליהוה אלי אתה האזינה יהוה קול תחנוני ׃
8 יהוה אדני עז ישועתי סכותה לראשי ביום נשק ׃
9 אל תתן יהוה מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה ׃
10 ראש מסבי עמל שפתימו יכסמו ׃

11 Tranſlatio à carbonibus, ex fortiſſimo igne diſcuſſis.

11 *Et carbo in illos diſſiliet frequens,*
Vrentem in ignem hos coniiciet, cauas
Non reſtituros inque foſſas,
Siſtere nec penitus valentes.

11 ימוטו עליהם גחלים באש יפלם במהמרות בל יקומו ׃

12 Sententia catholica, ex qua ſibi ſimplicibusque omnibus ſecuritatem ſperandam indicat.

12 *Terra in iacente haud proſper & editus*
Linguoſus ullus conſtiterit, mala
Iniurioſum ſed frequens fraus
Præcipitem dabit in pericla.
13 IAS *miſello (ſat ſcio) iudicem,*
Æquumque egenis ſe feret arbitrum;
14 *Rectique coram te ſedentes*
Nominis eſſe tui hoc probabunt.

12 איש לשון בל יכון בארץ איש חמס רע יצודנו למדחפת ׃
13 ידעתי כי יעשה יהוה דין עני משפט אבינים ׃
14 אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך ׃

PSAL.

PSAL. CXLI.

Ad te Domine clamaui.

ARGVMENTVM.

SIMPLICITATEM candoremque cùm orationis, tum cogitationis suæ Deo examinandam ac probandam Vates proponit, cui vni sese credere ac fidere affirmat; vtpote simplicium animorum tutori summo atque vnico, eidemque salutis rerumque suarum rationes commendat omnes, quas hoc pacto optimè compositum iri sperat, cùm idē peruersis hominibus, quales multi in terra sunt, & sibi inuidentibus, omninoque fraudulentis, nihil suarum rerum commissum esse velit: non enim tuta est simplicitas apud malitiosos homines; sed apud Deum tantùm tutissima est, qui simplices fouet, duplices & dolosos auersatur, ac tandem punit. Ita sperare se concludit, vt istorum protritis ac dissipatis consiliis, actionibus ac studiis omnibus, ipse ipsiusque res Deo vindice conseruentur.

1 מזמור לדוד

1. *Psalmus Dauid:*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

יהוה קראתיך חושה לי האזינה קולי בקראי לך׃

IAS *vocanti te mihi ades citò,*
Attende voci, dum voco te, meæ;

2 תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב׃

2. *Suffitus atque vt gratus, hæc prex*
Missa tibi & bene certa constet,
Dono mearum, quas tibi porrigo
Palmas vt almo munere vesperis.

3 שיתה יהוה שמרה לפי נצרה על דל שפתי׃

3. *Placatus* IAS *pone custos*
Ore meo excubias fideles.
Labris meis & ianua quà patet,
Qui obseruet addas, quique notet vigil.

3 Obserua orationis meæ simplicitatem & puritatem, à malo dolo alienam.

4 אל תט לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע את אישים פעלי און ובל אלחם במנעמיהם׃

4. *Ad rem meum cor parce prauam*
Flectier, aut studium improbandum.
Obliqua, neu me, qui mala agunt, viris
Iungi relinquas; horum ego dulcibus
Pasci cauebo suauibusque
Delitiis, fluido & sapore.

4 Non solùm orationem, sed cogitationem quoq. meam tibi probari cupio; & si qua parte erratum mihi esset, corrigi omnino per te cupio: nam simplicitatē prorsus amo.

Detestor omnem coniunctionē & communionem improborum, quantumuis iucundam: piorum verò etiam seuerissimorum consuetudinem opto amplectorque.

5 יהלמני צדיק חסד ויוכיחני שמן ראש אל יני ראשי.

5. *Me iustus imò pulset, id arbitror*
Munus benignum, carpat & increpet;
Id principale vnguentum in hoc si
Deciderit, caput haud refringet.

Vox.

Non quòd ego malè cupiam prauis ex odio personarum, quibus quidem omnia mala deprecor, sed eorum studia odi ac detestor.

Vox nempe constat, imò etiam mea
Vox constat inquam, dum video malis
Istos laborantes misellis,
Eripier cupio precorque.

כי עוד ותפלתי ברעותיהם

6 Imò illorum etiam antistites in leuioribus periculis iuuare soleo, quantum possum, oratione fausta & bene precanti, Seruet te Deus, &c.

6 Labantur horum si in silicis latus,
Possint tamen quo sistere, iudices;
Audire per faustum precata
Dulcia dicta mea ac licebit.

6 נשמטו בידי סלע שפטיהם ושמעו אמרי כי נעמו

7 Cùm tamen in afflictissimis rebus neminem ego, qui mihi bene cupiat, nullum qui auxilio sit præter te Deum meum, habeam.

7 Fissor velut qui disiiciens humi est,
Sic ad sepulchri os dissiliunt mea
8 Dispersa iam ossa I A S, *at in te*
Fixi oculos D O M I N E *hos benignum.*
Te fido in vno, ne hanc animam sinas,
9 Oro, vacare, & me laquei manu
Serua, mihi quem præligarunt
Funibus ac mala prauè agentum.
10 Suis ruent in retibus improbi,
Quæ quisque praua fraude tetenderit:
Illæsus ipse at præteribo
Interea pariterque tutus.

7 כמו פלח ובקע בארץ נפזרו עצמינו לפי שאול

8 כי אליך יהוה אדני עיני בכה חסיתי אל תער נפשי

9 שמרני מידי פח יקשו לי ומקשות פעלי און

10 יפלו במכמריו רשעים יחד אנכי עד אעבור

PSAL. CXLII.

Voce mea ad Dominum clamaui.

ARGVMENTVM.

VITAM suam simplicem, atque omnino probam (id quod Deo ipsi iudicandum proponit) multis & magnis in periculis versari conqueritur, hoc agentibus inimicis, improbis hominibus, qui virtutem odio habent: neminem verò esse, à quo vel sua, vel virtutis ac pietatis causa subsidium sibi allatum iri videat: quamobrem sese Deo probitatis assertori, atq. oppressionum vindici seruandum ac liberandum commendat.

1 Animaduersio Dauidis cùm esset in spelunca, Oratio.

משכיל לדוד בהיותו במערה תפלה

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

Translatio sumpta ab innocentibus animantibus, quibus tamen per crudeles venatores insidiæ struuntur.

2 I AM *voce mea clamabo, supplice voce*
Implorare I A M *mihi certum est.*

2 קולי אל יהוה אזעק קולי אל יהוה אתחנן

Ante

3 אשפך לפניו שיחי צרתי לפניו אגיד:

3 *Ante illum mea & effundam meditata; mihíque*
Quanta sit anxietas referam ipsi.

4 בהתעטף עלי רוחי ואתה ידעת כתיבתי בארח זו אהלך טמנו פח לי:

4 *Spiritus obruitur meus in me, semita nostra*
Nota tibi est quando; & tamen isti,
Incedam quacunque via, mihi tendere opertum
Non cessant laqueumque dolumque.

5 הביט ימין וראה ואין לי מכיר אבד מנוס ממני אין דורש לנפשי:

5 *Attentè ad dextram aspicias; mihi nemo repertus*
Agnitor; effugiumque deest mi.
Sedulus huic animæ assertor, quæsitor & æquus;
Quíve satis præstet mihi nemo est.

Personæ mutatio, oportuna & elegans vatibus familiaris figura.

6 זעקתי אליך יהוה אמרתי אתה מחסי חלקי בארץ החיים:

6 IAS *ad te clamaui, dixi, vt mihi constas*
Viuorum in terra vnica pars tu?

Inter viuentes omnes terræ incolas, inter quos tanquam alienus versor.

7 הקשיבה אל רנתי כי דלותי מאד הצילני מרדפי כי אמצו ממני:

7 *Exhaustus nimium, miser ac, sum; intende meæ tu,*
Quam supplex expono, querelæ.
Eripe me sæuis à sectatoribus, ij nam
Mi valido mage robore præstant.

8 הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך כי יכתרו צדיקים כי תגמל עלי:

8 *Hanc animam è claustro profer; nomenque professam,*
Deinde tuum & celebrare paratam.
Cùm videantque vices in me & tua præmia iusti, in
Me expedient nectentque coronas.

Cùm iusti animaduerterint exempla iudicij tui, coronabuntur præ gaudio.

PSAL. CXLIII.

Domine exaudi orationem meam.

ARGVMENTVM.

DEVM iustum iudicem ad causam suam audiendam, examinandam & iudicandam, tandemque asserendam appellat Dauid, à quo cupit examinari innocentiam & integritatem suam; non quidem ad diuinæ illius & simplicissimæ puritatis, sed ad humanæ imbecillitatis, atque adeò ad aduersariorum suorum improbitatis rationes comparatam: hoc enim pacto sperat se causam obtenturum apud integerrimum iudicem & iniuriarum propulsatorem, ac vindicem seuerissimum & fortissimum contra aduersarios improbissimos, qui fraude, calliditate, vi & dolo atque impietate se immeritum persequuti, perdere conantur. qua ex re illud euenturum prædicit, vt innocentiæ ac simplicitatis, probitatisque ratione constabilita, diuinę prouidentiæ, misericordiæ, atque iustitiæ celebretur laus.

1 *Psalmus Dauidis.*

1 מזמור לדוד

CARMEN MONOCOLON.

Insinuatio.
Quandoquidem tu verax es, & pollicitus te auditurũ oppressos, audi, & iudica ex æquitate, non ex æstimatione & collatione tuæ illius purissimæ virtutis ac simplicitatis, cui comparatus, neque infans vnius diei iustus est.

AVditor IAS *excipe ô meam precem,*
Meam querelam senti & auribus tene.
(Fidem tuam probabis) atque æquus mihi
Responsa redde iusta iustus arbiter.

יהוה שמע
תפלתי האזינה
אל תחנוני
באמנתך ענני
בצדקתך ׃

2 *Tuum seuero iure parce seruulum*
Adire; iustum nemo namque lampada
Viuens probabit se vt ferat vultus tui.

2 ואל תבוא
במשפט את
עבדך כי לא
יצדק לפניך
כל חי ׃

3 *Vitam sequutus hostis contundit meam,*
Humi refringens atra & in caligine
Sedere cogit me, velut quos abdidit
Tempus remotum per sepulchra conditos.

3 כי רדף אויב
נפשי דכא לארץ
חיתי הושיבני
במחשכים
כמתי עולם ׃

Vt vulgares iam diu extinctos, & cõmuni sepulchro confusè humatos.

4 *In me est mei vis obuoluta spiritus,*
Stupet meo cor destitutum pectore:

4 ותתעטף עלי
רוחי בתוכי
ישתומם לבי ׃

5 Dum memoro exẽpla antiqua, quæ nunc etiam requirere mihi videor, sed tamẽ summa fide ac spe, vt renouentur, oro.

5 *Quondam dierum tempora vt colo memor,*
Opus tuumque verso & omne cogito;
Exemplum & efficacis istius manus

5 זכרתי ימים
מקדם הגיתי
בכל פעלך
במעשה ידיך
אשוחח ׃

6 *Contemplor omne: Pando tunc meas tibi*
Manus, auensque te peto ex solo arido:

6 פרשתי ידי
אליך נפשי
כארץ עיפה
לך סלה ׃

7 *Et vsque dico, Redde mi precor citò*
IAS *referque, linquor ipse spiritu;*
Vultus tuos ne prouidos mihi abdito:
Nam par sepultis ipse, si negas, ero.

7 מהר ענני
יהוה כלתה
רוחי אל תסתר
פניך ממני
ונמשלתי עם
יורדי בור ׃

8 *Audire numen manè me iube tuum,*
Numen benignum; fido quippe te vnico.
Iter, viamque quam sequutus ambulem,
Ostende, auenti te ac volenti te, mihi.

8 השמיעני
בבקר חסדך כי
בך בטחתי
הודיעני דרך זו
אלך כי אליך
נשאתי נפשי ׃

9 Vt auiculæ exiguæ aliquando ad aquilam cõfugiunt tutelę causa, cuius virtute proteguntur à rapacium auium aliarũ sæuitia.

9 IAS *latere in te volo; me tu meis*
Tegens latentem proteges ab hostibus.

9 הצילני מאיבי
יהוה אליך
כסתי ׃

10 *Tibi probanda me doceto & exequi,*
Meum colo nam te atque duco PRINCIPEM,

10 למדני
לעשות רצונך
כי אתה אלוהי

Tuo

רוחך טובה תנחני בארץ מישור׃

Tuo bono voloque duci ſpiritu;
Namque ille plano ritè me ducet ſolo.

11 למען שמך יהוה תחייני בצדקתך תוציא מצרה נפשי׃

11 IAS *probabis nomen, vt ſoles, tuum,*
Vt me iubebis auctor ipſe viuere;
Exempla iuſta moris ac feres tui,
Meam ſi ab arcta proferes anguſtia,
Qua viuo, partem, ſpiro, quaque ſentio.

12 ובחסדך תצמית איבי והאבדת כל צררי נפשי כי אני עבדך׃

12 *Hoſteſque ſtringes & premens coges meos;*
Quippe es benignus fautor & clemens tuis:
Meam prementes, viuo qua, partem exitu
Digno perire tu iubebis ac modo;
Tuum ſtudentes ſeruulum me perdere.

11 Ego nullum habeo alium aſſertorem, nullumque auctorem cōſilij ad res meas componendas præter te, cuius ſpiritu gubernari opto; illius enim virtute & auctoritate ipſe tutus, doctus, & omnino ſecurus agā: ſæpiſſimè hunc Spiritum ſanctum antiqui petebant.

PSAL. CXLIIII.

Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prœlium.

ARGVMENTVM.

CARMEN eſt gratulatorium, ob partam ſibi diuinitus in bello victoriam, populoſque ſubiectos, & regnum conſtitutum: eſt etiam ſupplicatio ad ſtabiliendam rempublicam illam, ex diuini conſilij ſententia rebellibus atque obtrectatoribus ſuperatis; non enim defuerunt Dauidi multi maleuoli & aduerſarij, imperijque detrectatores etiam in regno iam conſtituto. Poſtrema in hoc Pſalmo eſt inſinuatio ad perſuadendum populo, vt imperium ferant eius regis, qui non ex propria libidine, ſed ex Dei PRINCIPIS optimi ac maximi legibus eſſet gubernaturus; ſeque Dei ipſius ſimplicem & integram miniſtrum exhibiturus: nihil enim aut beatius aut magis optandum rebus publicis contingere poſſe, nihilque magis ad ſummam felicitatem conferre, quàm vt DEVS præſit; cuius conſilio, verbo, & ſpiritu cuncta gerantur.

1 לדוד

1 *Dauidis.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

ברוך יהוה צורי המלמד ידי לקרב אצבעותי למלחמה׃

R*Vpes & IAS præſidium mihi*
Eſt prædicandus, nam docet is manus
Pugnare noſtras, inſtruitque
Hos digitos ad acuta bella.

Omne conſiliū inceptum, principium, & exitum omnem, deniq ſucceſſum Deo auctori acceptum refero, idque publicè profiteor.

2 חסדי ומצודתי משגבי ומפלטי

2 *Is mî benignus, præualida arx mihi;*
Præruptus idemque editus eſt locus:

Namq. homo quid est, aut qualis, aut quantus, nempe vt tibi notus & exploratus est, vanitati est simillimus; sed si quid recte efficit, id est, quia tu eum consilio, viribus & industria auges ad magnas obeundas res.

Is me tueturque eripitque;
Et clypeus mihi constat idem.
Securus illo protegor vnico;
Subiecit idem mi populum meum.

ב ומגני ובו חסיתי הרודד עמי תחתי

3 IAS *homo quid? nosti & illum,*
Et reputas misero ac caduco

3 יהוה מה אדם ותדעהו בן אנוש ותחשבהו:

Vmbris nubium confertur homo.

4 *Mortale natum; persimilis quidem*
Nil atque vanis constat homo; dies
Illius vmbræ vt transeuntes
Prætereunt celeresque currunt.

4 אדם להבל דמה ימיו כצל עובר:

5 IAS *polorum flecte micantium*
Axem tuorum prouidus; indeque
Descende, fumatura montis
Culmina multiplicisque tange.

5 יהוה הט שמיך ותרד גע בהרים ויעשנו:

6 *Flagranti & illos fulgure fulgura;*
Perde, & minutim præcipites rue;

6 ברוק ברק ותפיצם שלח חציך ותהמם:

Hostium externorũ & finitimorum impetum deprecatur.

Absume turbatos tuisque hos
Missilibus penitus sagittis.
7 *Extende celso; atque erue me; manus,*
Et me profundis eripias aquis;
E vi manusque ac pertimenda,
Quam soboles aliena tendit.

7 שלח ידיך ממרום פצני והצילני ממים רבים מיד בני נכר:

Hostium populi Dei, nec oratio, nec potentia certo fundamento nititur.

8 *Os vanitatem falsaque nuntiat;*
Horumque mendax dextera dextera est:

8 אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר.

Carminis argumentũ.

9 *Carmen canam* PRINCEPS *nouandum*
Nabliolo fidibusque denis.

9 אלהים שיר חדש אשירה לך בנבל עשור אזמרה לך:

Dicam regibus non ex proprio cõsilio, aut ex orationis facultate, aut ex potentia & viribus, sed ex Deo salutem parari.

10 *Dicam salutis regibus efficax*
Quis sit, suum qui Dauida liberet
Seruum dicatum, de malisque
Excipiat gladij periclis.

10 הנותן תשועה למלכים הפוצה את דוד עבדו מחרב רעה:

11 *Extraneorum de sobolis manu*
Ereptor vt me suscipias precor,

11 פצני והצילני מיד בני נכר

Os vana

אשר פיהם דבר
שוא וימינם
ימין שקר׃

Os vana quorum proloquutum,
Dextera & est quoque dextra mendax.

12 אשר בנינו
כנטעים מגדלים
בנעוריהם
בנותינו כזוית
מחטבות תבנית
היכל׃

12 *Nostris iuuentus sit pueris, velut*
Plantata crescit silua, puellulæ &
Nostræ angulorum ceu lacunar
Marmorei nitidum palati.

Summa gentibus ac mundo creditæ felicitatis.

13 מזוינו
מלאים מפיקים
מזן אל זן
צאוננו
מאליפות
מרבבות
בחוצותינו׃

13 *Nobis repletis ac licet angulis*
Proferre frugis multiplicis genus,
Nostri greges & mille nostris
Concipiunt decuplantque vicis.

14 אלופינו
מסבלים אין
פרץ ואין יוצאת
ואין צוחה
ברחבתינו׃

14 *Nostri iuuenci sustineant, trahant*
Carnes onúsque, vt dispereat nihil,
Nil effluat, non in plateis
Vox sonet haud bene grata nostris.

15 אשרי העם
שככה לו אשרי
העם שיהוה
אלהיו׃

15 *Quamuis beatus sit populus bonis*
His vsus, atqui est ille beatior
Quicunque IAH *spectat colítque,*
Principe & hoc fruitur benigno.

PSAL. CXLV.
Exaltabo te Deus meus rex.

ARGVMENTVM.

DIVINAS laudes canendas tribus nominibus hoc Psalmo Dauid suscipit, potentiæ inquam, sapientiæ & misericordiæ nominibus, quibus omnibus maximum, immensum cunctis argumentis Deum se ostendisse ait; sed qui præcipuè præter cætera misericordiæ ditissimum sese ostendere exhibereque gaudeat: ex quo fit, vt omnibus rerum naturis, apertissimè verò animantium generi omni omnibus temporibus prospiciens victum opportunum suppeditet, atque adeò erga humanam naturam propensæ misericordiæ sit, vt assiduis beneficiis cùm omnes homines, tùm miserrimos quosque, maximè verò sese appellantes, & purè ac simpliciter petentes prosequatur: idque in primis curet, vt salutem illam animorum hominibus promissam, per Christum afferendam, quam sapientissimè paret ac maturet opportunè exhibiturus, quibus ex rebus omnibus diuinarum laudum celebritatem assiduam perpetuamque apud homines esse oportere concludit.

1 תהלה לדוד

I *Laus Dauidi suscepta.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON, ACROSTICHON ex Hebraicarum notarum serie, vt Hebraicè habet.

א *ATtollens celebrabo meũ rex magne* DEVM *te,*
Tuumq. nomen prædicãs perpetuò referã:

2 ב *Blanda equidẽ referam, referã pulcherrima gratus*
In omne sæculum tuo nomini & vlterius.

3 ג *Grandis & est* IAS *valde & laudandus, at idem*
Quàm magnus extet, æstimet nemo hominũ pe-

4 ד *Dicet facta tua ætati, laudabit & ætas,* *(nitus.*
Exponet atque prædicans fortia gesta tua.

5 ה *Hoc decus eximium, tua quo fit gloria pulchra,*
Narrabo, mira verba, queis te memor ipse ferã.

6 ו *Verè etiam metuenda tua exponentque seuera*
Exempla, magnitudinem commemorabo tuam.

7 ז *Sacra boniq́ue tui magni memoranda profati*
Exempla dicent canticis, iustitiamq́ue tuam.

8 ח *Hiq́ue* IAM *placidũ, miserantem, naribus amplũ,*
Et liberalitatibus magnificis facilem.

9 ט *Totus & exemplis bonus* IAS, *deniq́ue cunctis;*
Eius superq. facta cuncta est miserantis amor.

10 י IAS, *cuncta tua agnoscunt te facta professa;*
Quin prædicabunt & pij te referentq́ue tui:

11 כ *Clarum atq. amplificũ regnũ, tua sceptraq. dicent,*
Et fortitudinem tuam proloquio referent.

12 ל *Laude hac terrigenis gesta illius alta docebunt,*
Regniq́ue splendorem sui, magnificumq. decus.

13 מ *Mundis est regnum cunctis istud quoque regnum;*
Æuis potestas sæculisq. omnibus ista præest.

14 ס *Sanè* IAS *cunctos fulcitque tenétque ruenteis;*
Idem recuruos erigit, quos premit anxietas.

15 ע *In te cuncta oculos vnum spectantia figunt,*
Præbésq. cuique pabulum cõmodus ipse suum.

16 פ *Pandẽs ipse manũ, saturas genus omne animãtũ, et*
Viuẽs benign⁹ quidquid his et placet et petitur.

Sistit

4 Facta erga orbem totum, gesta erga hominum genus.

6 Exponent verba videlicet à me pronunciata.

7 Multi alij præterea memoriam tuæ amplitudinis & beneficentiæ renouabunt.

10 Laudaberis ob cuncta opera & facta, vt auctor omnium, sed piis erit illud argumẽtum de regno tuo celeberrimum.

13 Tu regnas, & imperas superiori mũdo Angelorum & Spirituum, & inferiori hominum, & omnibus temporibus atq. ætatibus erit: igitur in hominũ cordibus & animis regnes.

15 ע aspiratio, aut litera gutturalis antiquis in proximam vocalem abire solet.

ארוממך אלהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד

2 בכל יום אברכך ואהללה שמך לעולם ועד

3 גדול יהוה ומהלל מאד ולגדלתו אין חקר

4 דור לדור ישבח מעשיך וגבורתיך יגידו

5 הדר כבוד הודך ודברי נפלאתיך אשיחה

6 ועזוז נוראותיך יאמרו וגדולתיך אספרנה

7 זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו

8 חנון ורחום יהוה ארך אפים וגדול חסד

9 טוב יהוה לכל ורחמיו על כל מעשיו

10 יודוך יהוה כל מעשיך וחסידיך יברכוכה

11 כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו

12 להודיע לבני האדם גבורתיו וכבוד הדר מלכותו

13 מלכותך מלכות כל עלמים וממשלתך בכל דור ודור

14 סומך יהוה לכל הנפלים וזוקף לכל הכפופים

15 עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו

16 פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון

יז צדיק יהוה בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו:

17 צ *Sistit nempe vius cunctis iustissimus* IAS
Suis benignus, hûc sua ergo omnia facta probêt.

18 קרוב יהוה לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת:

18 ק *Quin & se verè puréque vocantibus* IAS
Cunctis adest, propinquo et est omnibus auxilio.

19 רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם:

19 ר *Ritè optata suis faciet metuentibus; horum*
Salutis auctor supplicem sentiet ille precem.

20 שומר יהוה את כל אהביו ואת כל הרשעים ישמיד:

20 ש *Seruat & ipse suos* IAS *custodit amantes*
Cunctos, & omnes improbos diruet ille etiam.

21 תהלת יהוה ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד:

21 ת *Talem* IAE *laudem nostrum os persæpe loquatur;*
Caroque cuncta nomen hoc efferet eximium.
Illius hoc sanctum nomen per sæcula dicent;
Quidquídve sæclo & vltimo posterius fuerit.

PSAL. CXLVI.

Lauda anima mea Dominum.

ARGVMENTVM.

VANAM esse omnino cogitationem ac sententiam eorum, qui felicitatem suam in hac vita in principum gratia statuunt, cùm principes omnes mortales sint, & multis ipsi etiam obnoxij miseriis, nec suos nec se etiam necessitate eripere valeant: illum autem sapere vel virum vel populum, qui diuinis legibus & institutis regatur, Deumque sibi principem cõstituerit, vtpote potentissimum, sapientissimum, ditissimum, iustissimum, æquissimum, clementissimum, misericordissimum, liberalissimum, rerum omnium perspectorem vigilantissimum, maximorum ac minimorum curatorem diligentissimum, sublimium & humilium gubernatorem strenuissimum, verè ac propriè regem, eundemque æternum regem. ex quibus omnibus rebus colligitur, Sionem, hoc est, Ecclesiam, omnium rerũ publicarum beatissimam esse, quæ à Deo rege in perpetuum gubernetur.

1 Decreui laudũ argumentum mihi perpetuò proponere Deũ, qui propriè benignus est & liberalis, idemq. semper me beneficus afficere potest dum viuam, imò dum sim vel in hac vel in futura vita: id quod nemo sibi promittere queat de terreno aliquo principe; quem nescias an tibi viuus & beneficus futurus sit dum viuas, potest enim perire dũ tu viuas, etiamsi non diu vixeris; quippe qui nec sibi salutem afferre, nec spem suam sibi certam facere ipse potest; quam sæpissimè longam constitutam mors præscindit.

1 הללויה

1 *Haleluiah.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

הללו נפשי את יהוה:

IAM *laude cole ô mens, anima ac mea,*

2 אהללה יהוה בחיי אזמרה לאלהי בעודי:

2 IAM *laude colam, viuere dum mihi,*
Esse ac dum liceat, constitui pius
IAM *dicere canticis.*

3 אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה:

3 *Ah non munificis fidite vos, viro*
Neu vos terrigenæ: non etenim salus

Illi

Illi est, quam validus prospiciat sibi
Auctor vel ferat alteri.

4 Quid mirum, cùm ipse terreus sit corpore, & spiritus vitæ retinendi compos non sit?

4 *Exibit leuis huic spiritus, inque humum*
Concedet propriam: perdet ea ac dies
Huius propositum, votáque splendida,
Curas, consilia ardua.

4 תצא רוחו ישב לאדמתו ביום ההוא אבדו עשתנתיו :

5 Attentè considerare oportet collationem Dei principis, cũ principibus terrenis, & munificis illis viris.

5 *Felix multiplici sorte Iacobidum,*
Cui dux FORTIS *adest auxilio efficax,*
Qui vult séque suo credere PRINCIPI,
IAE *& fidere prouido.*

5 אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על יהוה אלהיו :

6 Deus fortis gubernator, adeò diues, vt totum cælorum, terræ ac maris orbem cum contenta rerum copia crearit; potest ergo ea impertiri suis, nec ideò pauper manere, namque & sibi & aliis quibus velit, alium orbem aliasque copias creare & proferre potest: humani magnifici nec omnibus largiri possunt, & iis careant necesse est quę donarint. est autem adeò verax in pactis & promissis, vt illius veritate sola mundus conseruetur, aliàs ruiturus.

6 *Cælos ille facit; terra ferax, mare*
Atque his quidquid inest, hunc perhibent suum
Auctorem; orbis & hunc perpetuum sui
Veri continet arbitrum.

6 עשה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם השמר אמת לעולם :

7 *Fraudatos liquido iudicio afficit;*
Pascit quos cruciat sæua fames; cauo
IAS *quósque ligant carcere vincula*
Soluit, liberat ac leuat.

7 עשה משפט לעשוקים נתן לחם לרעבים יהוה מתיר אסורים :

8 Aliæ virtutes magni principis, iustitia, æquitas, patrocinium, doctrina, instructio, tutela, quæ in Deo & immensæ & æternæ sunt; in aliis plerumque requiruntur & desiderantur, aut imbecillæ, instabilesque reperiuntur.

8 IAS *pandit item lumina turbida*
Cæcis, quósque premit, curuat & impetus,
IAS *constabilit, iustitiæ probos*
IAS *diligit asseclas.*

8 יהוה פקח עורים יהוה זקף כפופים יהוה אהב צדיקים :

9 IAS *curat item, seruat & aduenas,*
Pupillum cumulat, nec viduam minus:
Torquebítque viam, quam tenet improba
Turba & quem instituit modum.

9 יהוה שמר את גרים יתום ואלמנה יעודד ודרך רשעים יעות :

10 IAS *perpetui in sæcula sæculi*
Regnabit tuus, ô crede Sion, bonus
PRINCEPS, *præterita vt prædicet hunc, simul*
Ætas postera prædicet.

10 ימלך יהוה לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללו יה :

PSAL.

PSAL. CXLVII.

Laudate Dominum, quoniam bonus est psalmus.

ARGVMENTVM.

ADMIRABILIS Psalmus est, & qui magnam expositionem, plenissimamque locorum omnium demonstrationem postulet. continet enim naturalem, moralem, & Theologicam rationem omnem; cuius argumentum illud est: nullam canendi materiam vel vtiliorem, vel iucundiorem hominibus offerri posse, quàm Dei laudes, quem mundi totius auctorem, principem & gubernatorem omnipotentem, sapientissimum, benignissimumque esse, ipsa etiam rerum natura considerata, demonstret; omnibusque hominibus velut digito indicet, sed iis longè clarius, quibus præter naturalium rerum obseruationem, diuinorum oraculorum vsus viua voce & scripto concessus est; [illegible] verò omnium iis, quos Spiritu sancto immisso, singulari admirandoque modo docendos & instruendos Deus ipse susceperit. ita verò omnium totius mundi, & ætatum, & conditionum homines hoc Psalmo comprehensi ad Dei laudes celebrandas inuitantur; videlicet legis naturæ & scriptæ, ac denique Ecclesiæ Christianæ homines.

CARMEN SAPPHICVM.

1 הללויה כי טוב זמרה אלהינו כי נעים נאוה תהלה׃

1 *NAmque* IAH *psalmis celebrare pulchrum est;*
Laude iucundum celebrate nostrum
PRINCIPEM; *laus hæc penitus decora*
Grataque constat.

1 Diuinarum laudum argumentum & vtile & iucundū est; vtroq. igitur nomine suscipiendum. nam, omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci.

Thesis Psalmi ad nouum testamentum pertinet. ille condidit Israelis populū, quem pereuntem restituet in meliorem conditionem, nempe Christianorum ouile Christo pastori committendū: sed hæc promissio eos complectetur, qui fide & pœnitentia hanc salutem sibi à Deo donandam procurabūt. Hypothesis virtutis, efficacitatis & prouidentiæ Dei.

2 בונה ירושלם יהוה נדחי ישראל יכנס׃

2 *Auctor est* IAS, *Solymumque is vrbem*
Condit, & pulsos repetet legetque,
Coget ac iungens periere quotquot
Israëlitum.

3 הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם׃

3 *Ille confractis, miseróque ruptis*
Corde, deiectisque animo medetur,
Ac ligans acres solidat dolores
Tristitiásque his.

4 מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא׃

4 *Siderum solus numerum recenset,*
Singulis nomen proprium vocando;
Singulis vires, propria atque cunctis
Munia didit.

Vocando] יקרא enim indicat perpetuitatē, vt aliàs de futuro docebamus.

5 גדול אדונינו ורב כח

5 *Noster est magnus* DOMI[illegible]*s, neque impar;*
Plurima est illi valida at[illegible]

Qua mundum gubernat, eáq. nouissima est.

·Proui-

תבונה prouidentia, qua rebus hominum consulit.

Prouida at quàm sit, numerus valebit
Ponere nullus.

לתבונתו אין מספר׃

6 Humanarum rerũ partitio in mites & insolentes: quid Deus erga vtrosque agat.

6 Ampliátque IAS *cumulátque mites;*
Improbos idem penitus repulsos
Deijcit, terram redigítque ad ipsam
Vsque ruentes.

6 מעודד ענוים יהוה משפיל רשעים עדי ארץ׃

7 ענו Respondere per choros professi Dei laudes, quarũ argumẽta sunt manifesta.

7 Inuicem cantu memorate grato,
Publico atque, IAM *celebrem professi:*
PRINCIPI *nostro resonetque vestris*
Gloria psalmis.

7 ענו ליהוה בתודה זמרו לאלהינו בכנור׃

8 Qui nusquam aut nũquam semetipsum sine testimonio reliquit, dans pluuias de cælis, &c. hoc argumento vsus est Paulus apud gentes.

8 Nubibus cælum tegit ille densis,
Is parat terræ pluuiam feraci,
Ille fœcundat viridi supinos
Gramine montes.

8 המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר המצמיח הרים חציר׃

9 Solet etiam prospicere desolatis & omni auxilio destitutis, quãquam nõ cognoscatur modus quo id efficiat.

Ideò etiã humanis opibus non indiget, vt suos liberet, tueatur & gubernet, quos ipse vltrò amans suscipit.

Expositio superioris partis, conclusa duobus verbis Hebræis.

9 Belluis escas varias dat, atri &
Filiis corui, his vbi cura matrum
Negligens voces mouet, & rogare
Cogit anhelos.

9 נותן לבהמה לחמה לבני ערב אשר יקראו׃

10 Ille equi non vim validam requirit,
Non amans curat solidè viriles

10 לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה׃

11 Altera pars theseos, diuinam prouidẽtiam & misericordiam singulariter ostẽdit Israelitis, hoc est, Ecclesiæ fidelium; olim, inquã, Israelitarum, secũdum carnem tamen diuinæ voluntati obtemperãtium; deinde verò & nunc Christianæ Ecclesiæ. hanc autẽ prouidentiam tutelæ cuiusdã externæ ac præcipuæ imagine descripta significauit propheta.

11 Tibias: se vult, fouet ac, timentes
Curat & IAS:
Illius qui cum didicere votis
Omnibus sanctum, placidum, benignum
Numen & fidi & solido manentes
Pectore poscunt.

11 רוצה יהוה את יראיו את המיחלים לחסדו׃

13 Mysteriũ Ecclesiæ Christianæ, quę Israeliticæ Ecclesiæ filia fuit: vnde mater Synagoga vocatur illa prior. hanc maioribus donis, quàm illã priorem, Deus auget.

12 Prædica vrbs IAM *Solymùm, tuúmque*
PRINCIPEM *laudans celebra Sione,*
Quòd tuis vectes foribus valenti
Robore firmat.

12 שבחי ירושלם את יהוה הללי אלהיך ציון׃

13 Prosper & natos sobolem tuamque
Euehit, magnis cumulátque donis;

13 כי חזק בריחי שעריך

Quos

ברך בניך בקרבך

Quos tui muri cumulant, tua & quos
Mœnia claudunt.

Nam extra Ecclesiam non est salus; limes quo Ecclesia recta ab aliis pseudoecclesiis & sectis dignoscitur, pax est diuina. Mysterium magnum.

14 השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך

14 *Limitem, pacem & requiem beatam,*
Is tuum figit, statuítque; pingui
Tritici ac multa varij medulla
Te saturabit.

15 השלח אמרתו ארץ עד מהרה ירוץ דברו׃

15 *Legat vt terræ proprium ipse dictum,*
Currit illius properátque verbum;

16 הנתן שלג כצמר כפור כאפר יפזר׃

16 *Et niuem vt lanam, glaciémque, sparsum*
Vt cinerem, dat.

17 משליך קרחו כפתים לפני קרתו מי יעמד׃

17 *Et suum frustis simile at minutis*
Is gelu canens iacit: heu feret quis
Illius durum, stabili aut manebit
Pectore frigus?

18 ישלח דברו וימסם ישב רוחו יזלו מים׃

18 *Mittet vt verbum proprium, liquescent*
Flante subtili, tenuíque vento
Defluent lymphæ, cadet atque vinclis
Stilla solutis.

18 Velut dicto suo mittit terræ efficaces impressiones, quæ impediri à nemine possunt: ita mittere potest Ecclesiæ suæ spiritus verbo suo promissi, dona maxima & efficacissima; idq. faciet oportunè.

19 מגיד דברו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל׃

19 *Indicat verbum proprium, refertque*
Ipse Iacob quæ statuit, sua atque
Iura delecto populo piisque
Israelitis.

19 Cæteras gentes Deus docuit naturæ contemplatione, sed Iacob verbo suo instituit, promissisque instruxit suis.

20 לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום הללו יה׃

20 *Fecit haud omni simile ipse genti, haud*
Quippe nouerunt ea quæ feruntur
Iura mirandis celebranda semper
Consiliis IAH.

20 Ex quo cognoscitur maioribus beneficiis aucta esse fideliũ Ecclesia, quæ hac postrema parte psalmi ad singularem gratulationem appellabatur.
משפט significat æquitatem, quæ in diuinis præceptis & institutis mire lucet.

PSAL. CXLVIII.

Laudate Dominum de cælis.

ARGVMENTVM.

SVPERIORVM inferiorumque rerum naturæ omnis breuem, sed elegantissimam summam continet hic psalmus: deinde etiam gratiæ diuinæ significationem admirabilem. principiò enim distributis vtriusque mundi partibus, ornamentis & cultoribus auctorem adscribit Deum, Deum, inquam, illum יהוה (præter quem nullus alius est) cui laudes laudumque argumenta omnia adiudicat summo, proprio, certo ac manifesto iure. Commodè autem ad homines orationem transfert, quos omnis ætatis & conditionis, omniumque munerum se suaque omnia, quæ bona aliquo iure dici possunt, Deo huic auctori & gubernatori deberi affirmat. Demũ ad fideles homines deuenit, quibus vltra communem cum aliis naturæ conditionem & cognitionem accessisse ait, diuinæ tum promissionis notitiam, tum voluntatis significationem expressam; vnde nata in illis fuerit viua fides & certa spes salutis per Christum afferendæ, quam oportuno tempore Deus ipse iis qui crediderint & obtemperauerint, ac perseuerauerint vsque in finem, sit præstiturus.

1 *Haleluiah.*

1 הללויה

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

Propositio ex partitione. Naturæ ordo. sed incipit à notioribꝰ in vnoquoque genere. Angeli & spiritus alij, qui non tam nuntij quàm ministri dicuntur.

PRincipium laudis de cælis ducite, & IAM
In templis laudate supernis.

הללו את יהוה מן השמים הללוהו במרומים

2 *Hunc omnis laudate cohors, quam legat & ipse;*
Huncque sua omnis dicite turma.

2 הללוהו כל מלאכיו הללוהו כל צבאו:

3 *Hunc Sol, Luna etiam celebrate, & lucida cuncta*
Sidera vos hunc dicite laude.

3 הללוהו שמש וירח הללוהו כל כוכבי אור:

4 *Cæli, qui cælis incumbitis, edite laudem huic,*
Quæque vndæ superant quoque cælos.

4 הללוהו שמי השמים והמים אשר מעל השמים:

5 Argumenta laudis, creatio, constitutio, institutio.

5 *His laude & nomen celebretur, numen &,* IAE;
Quo sunt cuncta creata iubente.

5 יהללו את שם יהוה כי הוא צוה ונבראו:

6 *Ille eadem statuit sæclis mansura, datúmque his*
Decretum transire negauit.

6 ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור:

7 Inferior mũdi pars, cuius manifestissimũ & firmissimum membrum terra, ea in duas regiones diuiditur, superiorem & inferioré; vtraque pars suos habitatores habet; ex abyssis terræ hæc omnia proferuntur.

9 Larices propriè vertimus speciem illam cedri vtilissimam.

7 IAE *etiam à terra repetitas dicite laudes*
Vos colubri & vos infima cuncta.

7 הללו את יהוה מן הארץ תנינים וכל תהמות:

8 *Ignis, grando, niues, vapor, ac vis turbida venti*
Illius qui verba facessit.

8 אש וברד שלג וקיטור רוח סערה עשה דברו:

9 *Montes & colles omnes, lignúmque ferax ac*
Fructiferum & laricum genus omne.

9 ההרים וכל גבעות עץ פרי וכל ארזים.

Bellua

10 החיה וכל בהמה רמש וצפור כנף:

10 *Bellua & omne pecus, iumentáque, reptile, & alis*
Quæ volucris secat aëra pernix.

11 מלכי ארץ וכל לאמים שרים וכל שפטי ארץ:

11 *Vos terræ reges magni & res publica cuncta,*
Et proceres iurisque ministri.

12 בחורים וגם בתולת זקנים עם נערים:

12 *Vos iuuenes lecti simul innuptæque puellæ;*
Iuncti etiam puerique senésque.

13 יהללו את שם יהוה כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים:

13 *Laudabunt* IAE *nomen, nam tollitur altum*
Id nomen, solúmque supernum est.
Imminet illius decus atque honor vndique terræ,
Imminet & cælis honor ille.

13 Laudis causa & ratio, diuini nominis maiestas; ex qua omnis humana recta ratio & conditio proficiscitur.

14 וירם קרן לעמו תהלה לכל חסידיו לבני ישראל עם קרבו הללו יה:

14 *Ille suo populo cornu extulit, omnibus eius*
Hæc laus certa piisque bonísque est;
Israelis natis, populo, quem nempe propinquum
Ipse sibi fecit, IAH *dicite laude.*

14 Præter laudũ gentibus omnibus communia argumenta, est vnum etiam propriũ Israelitis, quòd ex ipsorũ gente erexit cornu salutis omni orbi afferendæ, hoc est, Christũ ex Israelitarũ genere hominibus edi. quare effectum est, vt hic populus familiarior Deo sit redditus, quàm cæteri, quibus huiusmodi promissio non est facta: sed quia nõ definitur Israelites secundum carnem tantùm, sed secundum spiritũ & vocationem Dei, additum est populo propinquo ipsi Deo videlicet.

PSAL. CXLIX.

Cantate Domino canticum nouum.

ARGVMENTVM.

TOTVS hic Psalmus propheticus, totus planè diuinus admirabilisque est: in quo Vates per enthusiasmon sibi præsentem proponit populum Christianum, qui per Christum è tenebris in admirabile lumen Dei erat educendus, victurus nouam vitam ex renouatione interioris hominis, qui secundũ Deum creatus est in sanctitate, iustitia & veritate: eam autẽ vitam perpetua pace ac lætitia Christi cumulandam fore ait. id quod noui Testamẽti ætate satis apertè intellexerunt, & sensu ipso animi interno cognouerũt, quicunq. Christi spiritu aguntur, nihil timentes externarum afflictionum, quarum vel frequenti & maximo impetu non poterunt auelli à charitate Dei, quæ in ipsorum cordibus est diffusa. Atque ex illis ij, qui doctrinæ virtute præditi fuerint, omnia aduersariorum etiam potentissimorum prœlia strenuè sustinebunt, & vincent. Hæc cùm præuideret Vates, nostræ aureæ ætatis homines ad nouum & perpetuum gratulationis cantum inuitabat, atq. eadem spe sui etiam temporis populum ad laudes hortabatur.

1 הללויה

1 *Haleluiah.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

שירו ליהוה שיר חדש תהלתו בקהל חסידים:

IAE *carmen age ô dicite vos nouum,*
Hunc cœtus celebri laude sonet pius;

Ecclesiæ Christianæ periphrasis.

2 ישמח ישראל בעשיו בני

2 *Auctorique suo gratior Israel*
Festum & lætitiam colet.

2 Communi lætitia Israel gratulatur Deo, qui se ex Iacob ad Israelis amplitudinem euexit.

Fausta ac rege suo turma Sionia
Prodat multisonis gaudia plausibus.

ציון יגילו במלכם׃

3 *Huius concelebrent cum citharis chori &*
Nomen tympana personent.

3 יהללו שמו במחול בתף וכנור יזמרו לו׃

3 Laudum ratio, quòd Deus ipse sua sponte & propria misericordia ita dilexerit mundum, vt filium suum salutis pontificem dare voluerit, qui humiles & contritos corde spiritu suo auctos, omni pace & quiete spirituali cumulet, atque ex variis laboribus fatigatos, tandem in lectis illis admirandis ac desideratis collocet. poeticè summa quies descripta est.

4 *IAS namque fouens vult populum suum,*
Ornabitque humiles ipse salutifer:

4 כי רוצה יהוה בעמו יפאר ענוים בישועה׃

5 *Securos adiget dulce decus pios*
Lectis concinere in suis.

5 יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם׃

6 *Vt* FORTEM *que ferat laudibus affluens*
Horum guttur erit, tum gladium manus

6 רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם׃

7 *Stringens ancipitem, quo populis graues*
Pœnas, gentibus & paret:

7 לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאמים׃

8 Virtus Euangelij per Apostolos aliosque discipulos Iesu Christi enunciati.

8 *Vt reges manicis stringere, vinculis*
Magnates valeant claudere ferreis:

8 לאסר מלכיהם בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל׃

9 *Et præscripto vt eos iudicio mali*
Admissi afficiant reos.

9 לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא לכל חסידיו הללו יה׃

Omnẽ sufficientiam illam suam ad magnas res subeundas & agẽdas, Deo asscribunt sancti.

Ipse at splendor & est omnibus vnica
Virtus nempe bonis atque nitor suis;
Clarabitque pios quotquot erunt, sacrum hoc
Valdè, ac perpetuum decus.

PSAL. CL.

Laudate Dominum in sanctis eius.

ARGVMENTVM.

OMNIVM Psalmorum, qui alio nomine laudes vocantur, summam, & veluti perorationem quandam continet hic Psalmus, inuitans Ecclesiam omnem ad diuinas laudes ex puro corde celebrandas; atque omni externo etiam canendi & gratulandi instrumento sociandas, ita vt nihil aliud audiatur animis in gratulationem intentis, quàm id quod eandem gratulationem iuuare ac promouere possit. Hanc verò gratulationẽ atque laudem Deo deberi ob naturæ suæ maiestatem, ob sapientiæ, virtutis, ac misericordiæ infinitam considerationem multis exemplis & argumentis nobis propositam in mundi creatione & gubernatione, atque in admirandis rebus hominum causa gestis, tam in figura, quæ veteris testamenti ætatibus exhibita fuit, quàm in figurato ipso, quod noui testamenti beato sæculo pręstitum est per Iesum Christum mundi seruatorem, atque humani generis amplificatorem efficacissimum.

Halelu-

1 הללו יה

Haleluiah.

CARMEN SAPPHICVM.

הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עזו.

LAudibus fortem celebrate in alta
Ipsius sede & solio sacrato;
Dicite hunc rerum validè efficacem
Æthere vasto.

Diuina maiestas in se considerata, & cum angelorum ac beatorum spirituum ministerio.

2 הללוהו בגבורתיו הללוהו כרב גדלו:

2 *Fortia atque huius celebrate gesta*
Clara mortali generi, atque magnis
Laudibus magnum memorate multis
Nominibusque.

2 Virtus Dei in creatione earum rerū quæ factæ sunt, & quę assiduè efficiuntur, vt in sublimi videmus.

3 הללוהו בתקע שופר הללוהו בנבל וכנור:

3 *Cornua hunc acres resonent tubæque,*
Spiritu ac pleno referat tumens hunc
Nablium, claros cithara eloquatur
Huius honores.

3 Antiquorū instrumentorum varia genera ex Hebraicis nominibus indicata.

4 הללוהו בתף ומחול הללוהו במנים ועגב:

4 *Tympana hunc laudent, alacres choríque;*
Dispar hunc iunctis calamis cicuta
Rumpat; huic blandas minuátque longa
Tibia voces.

5 הללוהו בצלצלי שמע הללוהו בצלצלי תרועה:

5 *Tinnula hunc ludo recinant loquaci*
Sistra, & hunc pulsu crepitante sistra:

Sistrorum genera duo, tinniens & crepitans.

6 כל הנשמה תהלל יה הללויה:

6 *IAH sonet nomen, celebrétque laudes*
Halitus omnis.

Halitus omnis quidquid aere percusso vel vocem, vel sonum edere potest.

FINIS LIBRI PSALMORVM.

BENED. ARIÆ MONTANI
AD D. PETRVM VELEIVM
Gueuaram Theolog. & Iuriſperitum Hiſpalenſis Eccleſiæ Priorem, & Iuriſconſultum Canonicum.

O QVI *meorum præſidia intima*
Præcordiorum perpetuus tenes,
O nomen haud vllis mouendum
Huic animo memori periclis;
VELLEI, *piorum lætitia ac decus,*
Quicunque puris moribus arduæ
Virtutis haud acceſſa vulgo
Templa colunt ſapientiæq́:
Tecum peractos dum memoro dies,
Grata & ſilentum tempora noctium,
Nec fallo præſentem laborem
Nec recreor, velut aſſolebam.
Immò dolori, mœſtitiæ & graui,
Queis ipſe totis ſolibus obruor,
Tormenta coniungit peracti
Temporis irreuocanda imago.
Nam tunc malorum, queis miſerum genus
Mortale culpa concutitur ſua,
Spectator expers qui videbar,
Nunc medijs agor in theatris.
Tunc me cauendis rebus & actibus
Tu mente maior vocibus & prior

Quid

Quid quæque proferret notare
Scena hominum & populi, iubebas.
Exempla nostri turbida sæculi
Nascentis orbis vespere ab extimo
Dum comparatis explicamus
Ponderibus, malè pressa vincunt.
Solamen ergò & consilium vnicum
Auctore nobis te fuerat, suas
Vulgaribus cessisse partes
Pro studio & numero petentum:
Meq́ in reductæ rupis & editæ
Antro beatum muneribus tuis
Gaudere quærentem latere
Impauidum maris ac procellæ:
Illic superni consiliis Dei,
Vatumq́ veris vocibus & sacris,
Vitamq́ splendentesq́ luces
Assiduis operis vouere.
Prædulcis at sors inuida me boni
Tractum quieto sustulit è loco,
Ventisq́ turbandum molestis
In dubium pelagus remisit.
Quos vita fluctus post mea pertulit
Impulsa rerum casibus asperis,
Formidat vsa & mens referre,
Et refugit memorare carmen.

Testis dolorum mæstitiæ & grauis
Iniuriosis aula frequens malis,
Testisq́ cursus, in remotas
Quò feror excutiorq́ terras.
Nunc plena venis gleba metallicis;
Quæ membra denso vellere ineptius
Amicit Hibernumq́ nomen
Oceano Hesperio tuetur;
Nunc me colore splendida candido,
Quæ noctis horas vix numerat breuis,
Tenet vagantem me Britani
Terra soli Tamesisq́ amœnus.
Nunc inquietis Gallia finibus,
Vel flaminalis mœnia Legiæ,
Rheni vel hirsutus colonus
Fertilis Alsacidúmve tractus.
Illinc reuisos iam mihi sæpius
Rhethos, Genaunos, Luceriæ & lacus,
Et iam fide dissentientes
Ascanidum populos pererro.
Siluas & altis Alpibus insitas,
Hetrusca & arua, & quæ Tyberis lauat,
Qui lege mutauit sacratum
Imperium meliore Romæ.
Illinc regressus conspicio tuos
Picens agros, quæq́ Adria littora

Persun-

Perfundit insignis refluxu
Et Venetûm populo superbus.
Taurina rursus trans iuga deferor
Et per niualis prona Sabaudiæ
Querceta, vicinosq́ Francis
Lotarigos, Retelosq́ curro.
Hinc longiori tempore iam mihi
Exculta campis Belgia pascuis
Et nata & inuentrix alendis
Artibus hæc regio subitur.
Nuper probatis ritibus omnium
Prouinciarum delitiæ, & suis
(Dum pax fidesq́ permanebant)
Ingenijs operisq́ felix:
Heu nunc scelesto dissidio & malis
Vexata morbis ac vitio intimo,
Multisq́ dissultans ruinis
(Ni superi aspiciant) perire.
Diuersa terræ transierim licet
Ventis neque ijsdem regna patentia,
Sermonis ac distantis vsum;
Forma eadem studijs notatur.
Fraudes iniquæ & multiplices doli
Et concitatis ambitio artibus
Conata tentare atque sede
Luciferum ruere emicantem.

Ardens vbique & fax violentiæ,
Iniuriarumq́ irruit impetus,
Nullisq́ definita metis
Sordida & esuriens cupido.
Reiecta virtus vrbibus omnibus,
Nec certa pagis hospitia obtinet,
Laudata nonnusquam decoris
Vocibus, officio at repulsa.
Nullus supremi vindicis aut metus
Mortale pectus concutit intimum:
Vix signa deprendas rubentis
Sanguinis in facie, aut pudoris.
Hæc summa tantis exiliis tuo
Tandem peractis constitit Ariæ:
Nouisse, in humanis probandum
Egregiè nihil emicare.
Sermonis ergò me istius vndique
Desiderantem commoda cogniti
Infesta curarum caterua
Aggreditur, premit, atque pungit.
Vnus librorum, quos Deus edidit,
Vsus labantem me recreans tenet,
Fastidiosò dum molesti
Abstrahit officij labore.
Ergò colendis lucibus annua
Sol quas reducit splendidus orbita,

Vel

Vel canto quæ David sacratis
Exposuit meditata verbis.
Vel quæ supernæ Fons sapientiæ
Genti probauit promere simplici,
Hæc ipse deducens fideli
Continuo exhibeoq́ filo.
Tu seu disertos legibus ordines
Rectè explicandis & tribuis modos,
Seu voce conformas decenti
Eloquij sonitum Latini:
Seu scripta docti temporis omnia
Voluis Paneti Socraticam & domum,
Seu pura quos audit magistros
Relligio pietasq́ voluis:
Siue ipsa diuæ plena scientiæ
Exhausta nunquam flumina combibis,
Quæq́ antè diduxit supremus
Per geminos Pater ipse riuos:
Quidquid regendo temporis aut choro
Ponis piorum, quos celebres Deo
Certis canendæ semper horis
Afficiunt retinentq́ laudes:
Quidquid vel altis in studiis locas
Grati laboris; respice opus nouum
Præsens, quod absentis memorq́
Ipse tui meditabar æger.

FINIS.

FINIS.